BENEDICTI

PAPÆ XIV.

BULLARIUM.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI

PAPÆ XIV.

BULLARIUM.

TOMUS TERTIUS,

IN QUO CONTINENTUR CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ, ALIAQUE EDITA AB EXITU ANNI MDCCXLVIII. USQUE AD TOTUM PONTIFICATUS ANNUM XII.

Volumen 9.

CUM APPENDICE ET SUPPLEMENTO.

EDITIO NOVA, SUMMO STUDIO CASTIGATA.

MECHLINIÆ,

Typis P.-J. HANICQ, typographi Celsiss. Domini PRINCIPIS DE MEAN, Archiepiscopi Mechliniensis.

Superiorum permissu. — 1827.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV. CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ etc.

Anno 1751.

DE TOLLENDIS ABUSIBUS

XLVIII.

Ab Oratoriis privatis, quæ sunt in domibus Laicorum

Epistola Encyclica ad Primatem, Archiepiscopos, et Episcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Magno cum animi Nostri dolore a Nobis intellectum est, nonnullas in Diœcesibus vestris controversias ac molesta dissidia, propter Oratoria privata, insurrexisse; quibus præcidendis cum omnis per vos cura ac diligentia adhibita

Controversiæ circa Oratoria privata vigentes, et

PONT. A. XI.

Polonorum Præsulum vota Pontificias declarationes exposcunt.

fuerit, non modo optato fine frustrati sitis, sed et in aliorum offensionem incurreritis, vobisque eam acquisiveritis reprehensionem et notam, quasi nimio rigore adhibendo modum excedatis: optari proinde a vobis, ut per hanc Sanctam Sedem certæ vobis regulæ indicentur, ad quarum normam, sublatis abusibus, privati Oratorii Privilegium exerceri debeat; idque ad eum finem, ut, cum Ordinationes vestræ Pontificia auctoritate nostra munitæ fuerint, non solùm ab omni malevolorum censura immunes evadant, verùm majus semper eisdem honoris, atque æstimationis pondus accedat. Licet autem vestræ hujuscemodi petitioni satisfacere facillimè potuissemus, illos vobis libros indicando, tam in quibus de hujusmodi materia doctrina traditur Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Decretis conformis, quàm alios etiam, quorum Scriptores, dum de privatis Oratoriis agunt, ea Sanctæ Sedis Decreta vel dissimulant, vel ignorant, quæ assertionibus eorum omnino opponuntur; Nihilominus, cum Nos Venerabiles Personas Vestras præcipuo ac speciali affectu prosequamur, per Encyclicam hanc Epistolam nostram, qua fieri poterit brevitate, tùm eorumdem Decessorum nostrorum, tum nostram hac super re mentem, sensusque aperiemus: quibus quidem, præter obedientiam, quæ eisdem debetur, ratione auctoritatis, a qua, velut a fonte dimanant, aliud etiam nescio quid majoris ponderis inest, materiæ ipsius nomine, quæ eorum objectum est, quæque in quæstione versatur; cum omnis hujusmodi res ab Apostolicis Privilegiis dependeat, quorum explicatio privativo jure Summis Pontificibus reservata est, cumque eadem præcipuam normam desumere debeat ex intentione illius, a quo concessio facta est, cujus sensus concedenti semper, quam alii cuilibet notior esse debet; adeo ut quidquid a vobis secundum ea, quæ in Encyclica hac Epistola nostra continentur, ordinabitur, et statuetur, id pro exequendis Summo-

Eas, licet minus necessarias, edere intendit Pontifex, quo majus auctoritatis pondus habeant.

rum Pontificum præscriptis præstitum esse dicendum sit; cujus rei gratia Apostolicorum Delegatorum qualitatem, et auctoritatem Fraternitatibus Vestris additam esse censendum est; quam etiam, quatenus opus sit, Nos ipsarum præsentium Litterarum tenore Vobis ad hujusmodi effectum concedimus, et impertimur.

ANNO 1751.

§. 1. Nihil sanè expositum Nobis est, quod ad ea pertineat Sacella, quæ in Episcopalibus Palatiis vestris habetis, pro Missa, vel per vos, vel per alios celebranda, aliave quapiam sacra Functione, quæ officii ac dignitatis vestræ propria sit, obeunda; de quibus latè disserere Nobis perfacile esset, nisi hoc a proposito nostro alienum foret. Quare duo tantummodo vetusta Sacellorum exempla indicabimus, quæ Episcopi in proprio Episcopio a publicis Ecclesiis distincta, ac separata habebant, in quibus Sanctum Missæ Sacrificium celebrabant. Horum primum Sacellum est S. Cassii Episcopi Narniensis, de quo S. Gregorius *in Homilia* 37. *super Evangelia* narrat, quod licet gravi morbo opprimeretur, *in Oratorio Episcopii sui Missas fecit*, tam ut propriæ, quàm ut eorum, qui illum visitatum adveniebant, devotioni satisfaceret. Alterum exemplum est S. Johannis Eleëmosynarii Episcopi Alexandrini, qui sicut in Actis ipsius a Leontio scriptis deprehenditur, illos coarguens, qui, Missa nondum peracta, discedebant, quum ipse ad eamdem celebrandam in publicam Ecclesiam se conferebat, dicere in more habebat. *Ego propter vos descendo in Sanctam Ecclesiam, nam poteram mihimet facere Missas in Episcopio*. Prædictum exemplum legere est apud Thomassinum *de veteri, ac nova Ecclesiæ disciplina part*. 1. *lib*. 2. *cap*. 93. *n*. 6. Alia exempla in Opere *de Oratoriis privatis*, inscripto *cap*. 6. collecta reperiuntur (quod opus novissimè a Johanne Baptista Gattico Canonico Lateranensi Romæ in lucem editum est) per quæ Episcoporum jus circa Sacella in propriis

Oratoria privata in Episcoporum ædibus extructa jam usque a prioribus Ecclesiæ sæculis.

PONT. A. XI. Episcopalibus Palatiis habenda validis fundamentis innixum comprobatur.

Concilium Tridentinum de aliis Oratoriis privatis decernens nihil detrahit Sacellis Episcoporum

§. 2. Huic quidem juri Sacrum Tridentinum Concilium nulla ratione derogavit; quippe quod tantummodo *Sess.* 22. *de observandis, et evitandis in celebratione Missæ*, propter multa quæ parum decenter fieri identidem contingebat, Episcopis præcepit, ne Sæcularibus, ac Regularibus Missam celebrare permitterent *privatis in Domibus*, et extra Ecclesias, aut Oratoria publica, quæ Divino cultui destinata essent; quod nullam cum Cappellis, quæ in Episcopalibus Palatiis sunt, rationem habet, quum hæc sub privatarum domorum nomine nunquam censeri possint. Id pluries a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium ejusdem Concilii Tridentini Interpretum, in aliquot ejusdem Resolutionibus, validis rationibus innixis, declaratum est, quas Nos in nostro *de Sacrificio Missæ* Tractatu retulimus *Sec.* 2. §. 45. *et seq. Latinæ Edit. Patav.*; Nos enim, tunc etiam cum *in minoribus* constituti, opus aliquod inscriberemus, illud præcipuè Nobis gloriosum duximus, ut nulla in parte a Romanæ Curiæ Tribunalium Sententiis recederemus, quibus ut plurimum a Pontificiis Oraculis auctoritatis robur accedit.

Sed nihil etiam statuit de eorum facultatibus extra Ædes Episcopales, et extra Diœcesim

§. 3. Illud tantummodo de hujusmodi Episcoporum Privilegio dici poterat, quod, cum idem ad Sacella, quæ in Episcopiis sita sunt, restringeretur, nullo modo Episcopis favere poterat, tum cum iidem extra proprias domos versarentur, cum visitationem obirent, sive cum iter haberent; adeo ut, cum vel Missam celebrare, vel eidem interesse vellent, ad publicas Ecclesias se conferre cogerentur, vel a locorum Ordinariis veniam petere, ut sibi liceret, vel Missam celebrari facere, vel ipsi eamdem celebrare, in illa habitatione, in qua fortè diversarentur.

Privilegium Altaris via-

§. 4. Verùm recol. mem. Prædecessor Noster Bonifacius Papa VIII. in Decretali sua: *Quoniam Episcopi, de Privilegiis, in Sexto*, malè

factum reputans, Episcopos sine rationabili causa Missam quotidie non celebrare, aut eidem non interesse, eisdem concessit, ut etiam extra propriam Diœcesim Altari portatili, seu viatico uterentur: *Præsenti Constitutione indulgemus iisdem, ut Altare possint habere viaticum, et in eo celebrare, aut facere celebrari ubicumque absque interdicti transgressione illis permittitur celebrare, vel audire Divina.* Dignum animadversione verbum est, *Ubicumque*, quod quidem procul dubio loca etiam, quæ extra Diœcesim sita sunt, comprehendit.

Anno 1751. tici ubique erigendi Episcopis concessum a Bonifacio VIII.

§. 5. Præcipuam etiam animadversionem dictæ Congregationis Concilii Resolutiones merentur, cum ad Quæsitum eidem propositum, num videlicet Episcopus, qui extra propriam Diœcesim est, ad utendum Privilegio Altaris Viatici, petere ejus rei veniam ab Episcopo Locali teneatur; minimè eum teneri respondit; alioqui frustratorium Bonifacii VIII. Privilegium fuisset: quoniam illius Pontificis ætate antiquum Jus in suo vigore perstabat, cui, quemadmodum mox dicetur, a Concilio Tridentino postea derogatum fuit, secundum quod Episcopi facultatem concedebant Missam in privatis domibus celebrandi. Similitér, cum eidem Congregationi alterum Quæsitum propositum fuisset: num Privilegio per Bonifacium VIII. Episcopis concesso, vel Tridentinum Concilium, vel Pontificis Pauli V. Decretum, de quo pariter mox dicetur, præjudicium ullum attulissent; nihil pariter Privilegio illi detractum fuisse respondit; cum tam in Concilio, quàm in citato Decreto, sublata quidem Episcopis facultas fuerit, qua aliis licentiam in privatis domibus Missam celebrandi concedere possent, verùm nequaquam juribus illis expoliati remanserint, quæ proprias personas respiciunt, quæque eorumdem dignitatis, atque characteris propria sunt. Prædictæ Resolutiones à Nobis referuntur in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ* latinæ editionis Patavinæ *Sect.* 2. §. 42.; nec non in Com-

Eo uti possunt etiam sine licentia Ordinarii Localis, et post Concilii Tridentini, et Pauli V. decreta.

PONT. A. XI.

mentariis bon. mem. Cardinalis Petra ad Constitutiones Apostolicas *tom.* 4. *super Constitutione* 2. *Urbani V. num.* 15. *et seq.* et a Gattico in recenti ejusdem Tractatu *de Oratoriis domesticis in tit. de usu Altaris portatilis cap.* 12. *n.* 1. *et seq.*

Non tamen extra domum propriæ habitationis, sive in sua, sive in aliena Diœcesi.

§. 6. Tam verum est, quàm quod verissimum, nullam rem majus præjudicium Privilegiis afferre, quam abusum eorumdem; quod quidem satis superque pro vero comprobatum fuit, etiam in casu hujus Privilegii Altaris portatilis, quod concessum Episcopis est, et quod post Concilium Tridentinum, ac Paulinum Decretum illæsum remansit. Certis indiciis compertum fuit, quosdam Episcopos eodem abuti, qui, vel intra, vel extra Diœcesim, ad Laicorum se domos conferebant, atque in iis, vel ipsi Missam celebrabant, vel, ut ibidem plures celebrarentur Missæ, faciebant, idque nulla necessitate urgente, sed ad eum tantùm finem, vel ut proprium Privilegium ostentarent, vel ut Laicorum petitioni satisfacerent. Cum hujusce inconvenientis notitia ad Concilii Congregationem pervenisset, non prætermisit hujusmodi excessum prohibere, ejusdemque abusus corrigendi curam Archiepiscopis committere, si quando factum in locis eorum jurisdictioni subjectis contigisset. In Codicibus Actorum, seu Regestis Congregationis prædictæ *lib.* 48. *Decretorum fol.* 471. Resolutiones ipsæ referuntur. Quia tamen nihilominus malum invalescebat, a felicis recordationis Prædecessore nostro Clemente Papa XI. die 15. Decembris 1703. sequens Decretum publicatum fuit, in quo postquam inconveniens expositum fuit, nimirum: *Episcopi etiam in aliena Diœcesi extra Domum propriæ habitationis in privatis Laicorum Domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut per plures e suis Cappellanis vivificam Christi Hostiam immolant;* ad remedium gradus fit: *Ad abusus hujusmodi eliminandos etc. Sanctissimus Dominus Noster etc. expressè declarat,*

Episcopis, et his majoribus Prælatis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, neque sub prætextu Privilegii clausi in corpore Juris, neque alio quocumque titulo, ullo modo licere extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortius intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere. ANNO 1751.

§. 7. Magni hujus Pontificis menti ille tantummodo finis in hoc propositus fuit, ut abusus tollerentur, numquam autem ut recto Privilegii usui quidquam detraheretur; et quia relata verba probibitiva, utpote nimis ampla, et effrænata, cuiquam præbere ansam poterant affirmandi, non licere Episcopis uti Privilegio Altaris portatilis, tum cum vel Diœcesim visitant, vel iter faciunt, aut alia justa de causa extra residentiam sunt; atque in laicorum domibus morantur; illato de hujusmodi re sermone in Congregationibus, quæ sub Innocentio XIII., immediato Clementis ejusdem Successore, habitæ fuerunt, quarum Nos tunc *in minoribus* existentes, a Secretis fuimus, opportunum factu judicatum est, ut ea, quam mox subjicimus, Declaratio fieret, quæ postea inserta fuit in ejusdem Innocentii Litteris incipientibus: *Apostolici Ministerii*, quas idem Pontifex pro constituendo in Hispaniarum Regnis bono Ecclesiasticæ disciplinæ regimine condidit, quasque etiam ejusdem Successor Benedictus XIII. in *forma specifica* confirmavit, et ut in omnibus locis pro regula, ac norma haberentur, in Appendice Concilii Romani a se celebrati voluit insertas; ipsam verò declarationem inter ejusdem Concilii decreta retulit Tit. XV. Cap. III. in quo quidem Concilio Nos quoque ad Sacrorum Canonum Interpretationem adhibiti fuimus. Declarationis verba Nos etiam hic libenter apponimus: *Declaramus, quod, cum in prædicto Decreto*, de Clementis XI. Decreto sermo est, *statuatur, non licere Episcopis extra domum*

Sed si in aliena domo revera moram traxerint, etiam hospitii, et itineris causa possunt.

PONT. A. XI.

propriæ habitationis, in domibus Laicis erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere; hujusmodi prohibitio intelligenda non sit de domibus, etiam Laicis, in quibus ipsi Episcopi fortè, occasione Visitationis, vel itineris, hospitio excipiantur; ut nec etiam quando Episcopi in casibus a jure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicæ licentia, absentes a domo propriæ ordinariæ habitationis, moram idcirco faciant in aliena domo per modum similis habitationis; his enim casibus licita iis erit erectio Altaris ad effectum prædictæ celebrationis, non secùs ac in domo propriæ ordinariæ habitationis.

Præmissarum Regularum usus.

§. 8. Optimum factu judicavimus in Encyclica hac Epistola Nostra exponere Vobis hæc, quæ ad Fraternitates Vestras præcipuè pertinent, nimirùm quantum Vobis concessum est quoad Sacella, seu Cappellas, quæ in Episcopalibus Palatiis vestris sunt; quantum item Vobis in alienis domibus, et extra vestram Diœcesim facere permissum est, causas etiam Concessionum, ac Privilegiorum indicavimus, necnon eorumdem abusus, atque abusuum prohibitiones apposuimus; tum ut Vos discrimen agnoscatis, quod intercedit inter Cappellas Episcopalium Ædium vestrarum, per quas non minus spirituali consolationi, et commodo vestro, quàm dignitatis vestræ decori providetur, et privata Oratoria in domibus Laïcorum, sive intra, sive extra Diœcesim vestram, in quibus aliquando Vobis, pro præcipuo fine hujusmodi commodi, et consolationis vestræ, Privilegio Altaris erigendi, ac celebrandi, vel celebrari faciendi, uti licet; tum verò etiam, ne fortè, cum Vos contra abusus privatorum Oratoriorum in domibus Laicorum invigilare debeatis, redargutioni illi obnoxii sitis, quod alienos in aliorum domo defectus dum corrigitis, interim vestræ domi, atque in propria agendi ratione excessus adhibeatis. Ideoque ad privatorum Oratoriorum propositum, quæ in

Domibus Laicorum sunt, gradum facientes aliqua præmittemus.

ANNO 1751.

§. 9. Primum quidem est, privatorum Oratoriorum in dictis domibus usum ab antiquo tempore repetendum esse; cum constet, Apostolos Sacra Mysteria privatis in domibus celebrasse, eumque morem persecutionum tempore servatum fuisse, quemadmodum Christianus Lupus *in suis notis ad Canones Trullanos* appositè animadvertit. Alterum autem, privata Oratoria in domibus Laicorum, subsequentibus etiam sæculis fuisse, cum persecutiones jam cessassent; cum in Sacramentario Gallicano, quod Mabillonius *tom. 1. Musæi Italici* impressum edidit, *Collecta* legatur, quæ recitanda erat in Missa, quæ celebrabatur *in domo cujuslibet*; nec ad hujusmodi quidem assumptum aliæ deficiunt probationes, quas Nos in Tractatu nostro *de Sacrificio Missæ sect.* 1. §. 10. cum cura colligere studuimus. Tertium porrò est, de tollendis hujusmodi Oratoriis privatis in domibus Laicorum, seu potiùs facultatibus Missam in ipsis celebrandi, pluries cogitatum esse. Nihil de Justiniani Novella 58. dicemus, in qua, ne in domesticis Oratoriis celebraretur, lege interdixit, tantummodo permittens, ut in eisdem oraretur; nihil præterea de Novellis 4. *et* 15. Leonis Sapientis, qui prohibitionem sustulit, asserens, adeo tunc privata Oratoria multiplicata fuisse, in quibus Missæ celebrarentur, ut non solùm optimates, sed mediocris etiam conditionis homines in suis domibus eadem haberent. Quod verò spectat ad ea monumenta, quæ proxima temporibus nostris sunt, satis erit illa indicasse, quæ in dicto Tractatu *de Sacrificio Missæ loco superiùs citato* a Nobis allata fuerunt.

De Oratoriis privatis in domibus Laicorum extant monumenta, tum primis, tum posterioribus Ecclesiæ Sæculis.

De iis abrogandis sæpe cogitatum

Ad eorum erectionem, et usum Episcoporum licentia semper requisita fuit.

§. 10. Quartum, quod licet ferè semper in Laicorum domibus privatorum Oratoriorum usus habitus fuerit, in quibus Missa celebrabatur; semper tamen Episcoporum licentia necessaria fuit: Ad quam concedendam ipsi valde faciles

PONT. A. XI.

plerumque erant: *Missarum solemnia non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda censemus.* Verba sunt *Can. Missarum, de Consecrat. dist.* 1. Hæc autem facilitas, propter quam interdum factum est, ut Oratoria domestica, licet frustra, prohiberentur, multò magis in usu fuit in Ecclesia Orientali, ob id potissimùm, quod in Ecclesiis Græcorum non nisi unicum Altare erat, et postquam una super ipso Missa celebrata esset, altera per eumdem diem celebrari minimè poterat. Balsamon *in Commentariis ad Canones Trullanos* testatur, quod sine ulla alia formula, impertita ab Episcopo censebatur Sacerdoti licentia celebrandi Missam in privatis Laicorum Oratoriis, quoties super Mappis ab Episcopo consecratis celebraret.

Sed hæc facultas a Concilio Tridentino Episcopis adempta est, ideoque ad solum Romanum Pontificem devoluta.

§. 11. Postremum autem, quod dicimus, illud est. Quum, post varios sermones in Sacro Concilio Tridentino hac de re habitos (quod Concilium, tam magna cum Polonici Regni gloria, tanto plausu acceptum fuit, opera Cardinalis Osii, et Nuntii Commendonii, in magno Conventu, habito coram Rege Sigismundo Augusto, quemadmodum in ipsius Concilii Historia per Cardinalem Pallavicinum conscripta *lib.* 24. *cap.* 13. videre est) *in sess.* 22. in Decreto *de observandis, et evitandis in celebratione Missæ*, sequenti modo statutum, et ordinatum fuerit: *Neve patiantur*, de Episcopis sermo est, *privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, et ad Divinum tantùm cultum dedicata Oratoria, ab iisdem Ordinariis designanda, et visitanda, Sanctum hoc Sacrificium a Sæcularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi*, cum adjecta derogatione cuilibet privilegio, exemptioni et consuetudini, *non obstantibus privilegiis, exemptionibus appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque;* ex eo factum esse, ut non ampliùs Episcopis facultas sit concedendi usum Oratoriorum privatorum in domibus Laicorum, causa in iisdem Missam ce-

lebrandi; cum licentia, quæ ab ipsis daretur celebrandi Missam in Oratoriis privatis, neutiquam stare possit cum præcepto a Concilio eisdem ipsis imposito, ne id permittere debeant; ac proinde prædictum Jus ad Sanctam Sedem devolutum fuisse, quoniam circumstantiæ temporum, et Oratoriorum privatorum in Laicorum domibus dilatatio minimè permittebant, ut eadem prorsùs abolerentur. Atque hujusmodi semper fuit Conciliaris Textus intelligentia, quam tradidit Congregatio Concilii, privativa ejusdem interpres; quæque etiam a fel. record. Prædecessore Nostro Paulo Papa V. in Epistola Encyclica anno 1615. ad omnes Episcopos expedita, approbata fuit; quæ quidem Epistola tum apud varios Auctores, tum etiam *in citato Tractatu nostro de Sacrificio Missæ sect.* 2. §. 42. impressa reperitur. Et in ea quidem alia quæcumque Verborum Concilii intelligentia reprobatur, multaque de irreverentia erga Missæ Sacrificium dicuntur, cui nimia Episcoporum facilitas in concedenda licentia sine ulla limitatione, aut cautela, non parum fomenti præbebat. Denique in eadem ita concluditur: *Facultatem hujusmodi licentias dandi, ipsius Concilii Decreto, unicuique ademptam esse, solique Beatissimo Romano Pontifici esse reservatam.*

ANNO 1751.

Providæ Leges a S. Sede præscriptæ pro Oratorior. privat. erectione, et usu.

§. 12. Postquam Jus concedendi Oratoria in privatis Laicorum domibus Sedi Apostolicæ reservatum fuit, dici vix potest quantum curæ, ac diligentiæ adhibitum sit pro recto ejusdem moderamine. Qua de re in Archivo Congregationis Concilii, cujus olim Secretarii munus Nos ipsi, antequam ad majores Dignitates ascenderemus, plures per annos gessimus, authentica documenta reperiuntur. Hæc tandem pro lege statuta fuerunt, quemadmodum ex formulis Litterarum in forma Brevis, quæ conceduntur, colligere licet: Oratorium scilicet parietibus, per quos ab omnibus aliis domesticis usibus segregetur, extructum esse debere; idem prius vel ab Episcopo, vel ab alio, cui

PONT. A. XI.

ipse vices suas delegaverit, visitandum esse, inspiciendi gratiâ, num decens, et aptè compositum sit, et num aliquid eorum, quæ necessaria sunt, in eodem desit; ut Episcopus sit, qui celebrandi Missam licentiam impertiatur, et quod licentia hujusmodi secundum rationabile illius arbitrium perduret, nec plures in die, sed unica tantùm Missa in Oratorio celebretur; et quod hæc Missa celebretur a Sacerdote vel Sæculari, vel Regulari, dummodo Sæcularis ab Episcopo approbatus sit, Regularis autem licentiam habeat a suo Regulari Superiore; ne Missa celebrari possit diebus solemnibus Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini Nostri JESU CHRISTI, et aliis solemnioribus diebus, quos inter etiam enumerantur dies Epiphaniæ, et Ascensionis Domini, Annunciationis, et Assumptionis B. Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, necnon Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, ac Titularis Ecclesiæ Loci: Exprimuntur personæ, quarum præsentia necessaria est, ut in privato Oratorio Missa celebrari possit; aliæ item, quæ, dum supradictis præsentibus Missa celebratur, eidem interesse possunt, et Ecclesiastico præcepto satisfacere; denique declaratur, omnia sine Parochialium jurium præjudicio fieri debere.

Ampliores concessiones, quoad numerum Missarum diesque, et horas quibus celebrari valeant.

Ad peculiares quæstiones decreta edita.

§. 13. Atque hæc sunt, quæ in consuetis privatorum Oratoriorum Brevibus continentur. Quædam verò alia expediri contingit Brevia, quæ extraordinaria sunt: ut quum exempli gratiâ, justis cuipiam de causis concessio fit, ut secundam Missam celebrari facere possit, vel, ut eadem aliquanto citiùs, aut aliquando seriùs eo temporis limite, seu termino celebretur, qui in Rubricis præfixus est; vel etiam in diebus exceptis; et alia hujusmodi. Cum autem interdum tam circa Brevia privatorum Oratoriorum prioris speciei, quàm circa alia, ac generatim super omnibus controversiæ exortæ sint; Apostolica Sedes per hujusmodi occasiones oppor-

tunis rationibus super hoc providere non prætermisit. Anno 1751.

§. 14. In ordinariis Brevibus, ut plurimum duobus Conjugibus licentia conceditur faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur; exprimiturque, ut Missa celebrari possit tum iisdem præsentibus, tum eorum filiis, consanguineis, atque affinibus, qui unà cum ipsis in eadem domo habitationem habent. Nunquam exorta difficultas est, an, cum aut Vir, aut Uxor Missæ intersunt, si consanguinei, et affines, qui in eadem domo habitant, præsentes pariter adsint, Ecclesiastico præcepto diebus Festis satisfaciant; id tanquam tutum, ac Brevis litteræ cohærens habitum est. Summa autem difficultatis eo semper rediit, ut dispiceretur: num, cum neuter Conjugum adsit, sed unus ex consanguineis, aut affinibus in eadem domo habitantibus, posset eo jubente in privato Oratorio Missa celebrari; et num alii, qui in domo illa habitant, consanguinei, et affines, eamdem audientes Festo die, Ecclesiastico præcepto audiendi Missam satisfaciant. In hoc autem divisæ de more Auctorum opiniones erant; verùm cum hujusce difficultatis punctum in Congregatione Concilii *die* 3. *Decembris* 1740. in causa, cujus inscriptio erat *Marsicen. Oratorii*, propositum, ac discussum esset: decisum fuit, non posse in privato Oratorio Missam celebrari, nisi Indultariorum præsentia ibidem haberetur; quod idem est hac si dicatur, Viri, vel Uxoris, ad quos Breve directum erat; quemadmodum *in tom*. 9. Resolutionum Concilii *anni* 1740. *ad p*. 89. *et seq*. videre est.

1. Indultariorum præsentia requiritur pro celebratione Missæ in Orat. priv.

§. 15. Cum autem Decreti hujusce facta Nobis relatio esset, idem per Nos *sub die* 7. *Jan*. 1741. confirmatum fuit; ac præterea demandatum, ut in hujusmodi Brevibus, in quibus certis quibusdam, ac determinatis personis concessio fit, ut unam in privato Oratorio Missam celebrari facere possint, quæ Missa pro filiis, consanguineis, et affinibus valeat, majoris cla-

Indultarii distinctiùs secernuntur ab iis, quibus solummodo conceditur,

PONT. A. XI.

ut Missam ibi audiendo satisfaciant Præcepto.

Indultarii censentur ii, quibus inscriptæ sunt Litteræ Apostolicæ.

ritatis gratiâ, subjecto clausula adjungatur: *Volumus autem, quod nati, ac consanguinei, et affines prædicti unicam dictam Missam, vobis quidem præsentibus, audire tantummodo, nunquam verò celebrari facere audeant.* Ut autem, quæ Indultariæ personæ sint, facile agnosci posset, sine quarum præsentia Missa celebrari non potest, neque, qui eamdem audit, præcepto satisfacit; adjunximus, ut pro Indultariis personis illæ haberentur, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatæ forent, cum ad easdem ipsas Breve dirigatur.

Nisi aliter in corpore Brevis dispositive statuatur.

§. 16. Nos ab hujusmodi norma minimè recedimus: verùm quia aliqua interdum in corpore Brevis persona nominatur, qua præsente, conceditur, ut Missa celebrari possit et quod alii affines, consanguinei, vel familiares eamdem audientes, præcepto satisfaciant, etiamsi prædicta persona in Fronte Brevis minimè nominetur, hinc est, quod, firma semper ea regula manente, ut possit in privato Oratorio Missa celebrari, dum aliqua ex Indultariis personis adsistit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominatur; dicimus, posse Missam celebrari, etiamsi nulla earum personarum præsens adsit, quæ in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominantur, dummodo illa præsens sit, cui in Brevis corpore nominatim et expressè facultas tribuitur, ut possit in privato Oratorio tum cum ipsa adsistat, facere ut Missa celebretur.

Exemplum ejus rei affertur.

§. 17. Atque ut res exemplo magis pateat: Datur Viro et Uxori facultas faciendi, ut in privato Oratorio Missa celebretur, atque ad hos Breve dirigitur. Hic autem Vir superstitem habet Matrem; hæc verò in Fronte, seu Inscriptione Brevis minimè nominatur; verùm cùm in Brevis corpore dicatur, quod ipsa quoque Mater eamdem Missam celebrari facere possit, et valeat; id sufficiens est, ut sola Matris præsentia adhibita, Missa in Oratorio celebrari possit, etiamsi Mater in Fronte, seu Inscriptione Brevis nominata non sit. Quæ hactenùs

dicta sunt, in hujusmodi generis Brevibus indicantur; verùm curæ Nobis erit, ut in posterum feliciùs etiam, et sine ulla confusione exprimantur. ANNO 1751.

§. 18. In consuetis sive ordinariis Brevibus, solemnes, quemadmodum dictum est, dies excipiuntur, quos inter Natalis Christi Domini dies recensetur, in quo tres a quolibet Sacerdote Missæ celebrantur. Interdum illi, qui privati Oratorii Breve habet, extraordinarium Breve conceditur, in quo eidem, valetudinis causâ, Missam domi audire diebus etiam exceptis permittitur. Cum autem in hujusmodi Brevibus de unica tantùm Missa sermo sit; orta difficultas fuit: num possent die Natalitio a Sacerdote, qui in ipso celebrabat, tres Missæ celebrari, de quo cum Nos eo tempore, quo Concilii ejusdem a Secretis eramus peculiarem Dissertationem conscripsissemus, atque in lucem edidissemus, *sub die* 13. *Januarii anni* 1725. resolutum a Congregatione fuit, quod a Sacerdote tres Missæ celebrari possent, quemadmodum *tom*. 3. Thesauri Resolutionum *pag*. 109. *et seq*., *et pag*. 116. videre est.

2. Si permittatur celebratio Missæ diebus excipi solitis in Nativitate Domini celebrari poterunt tres Missæ

§. 19. Reliquum est, ut de Sacris Functionibus dicatur, quæ in iis Oratoriis fieri possunt, quæ in domibus privatorum sunt; et in quibus non plures, quam unicam tantùm Missam celebrari permissum est, nisi cum fortè cuipiam ex speciali gratia concessa facultas esset faciendi, ut secunda celebretur. Quod ad Baptismatis Sacramentum attinet, jam in Viennensi Concilio sub Pontifice Clemente V. decretum fuit, ne Baptismus in aliis locis conferri posset, præterquam in Ecclesiis, in quibus Sacri hujus Lavacri Fontes reperiuntur, nisi cum casus necessitatis adesset, aut cum de Regum, vel Principum filiis ageretur, quemadmodum in Clementina unica *de Baptismo, et ejus effectu*, videre est.

3. Baptismus, extra casum necessitatis, ministrari nequit in Oratoriis privatis, præterquam Filiis Regum, ac Principum.

§. 20. Quod autem Sacramentum Pœnitentiæ respicit, jam in Rituali Romano sub Titulo *de* 4. Nec Pœniten-

PONT. A. XI. Iæ Sacramentum, extra casus a jure permissos non obstantibus Privilegiis Regularium.

Sacr. Pœnitentiæ, cum de Sacerdote sermo fit, qui Confessiones audit, statutum fuit: *In Ecclesia, non autem in privatis ædibus, confessiones audiat, nisi ex causa rationabili; quæ cum inciderit, studeat tamen id decenti, ac patenti loco præstare.* Rituale a Pontifice Paulo V. confirmatum fuit. Et magnus Ecclesiasticæ disciplinæ Instaurator Sanctus Carolus Borromæus tum in Instructione Sacramenti Pœnitentiæ, tum in Monitis ad Confessarios, atque in primo suo Provinciali Mediolanensi Concilio, id inculcare non prætermisit, quemadmodum in Actis Ecclesiæ Mediolanensis, editionis Civitatis ejusdem *part.* 1. *pag.* 11. *part.* 4. *pag.* 520. *eadem part.* 4. *pag.* 761., *et pag.* 773. videre est; *pag.* autem 775. Superioribus Regularium inculcat, ut id a Subditis eorum exactè adimplendum curent. Cum autem a prædictis Confessariis Regularibus prolata in medium facultas esset audiendi ubique Confessiones Fidelium, quam sibi ea ratione asserebant, quod in Pontificis Clementis X. Bulla, *Superna*, nulla loci limitatio fieret; idem ipse Pontifex declaravit, *nullam facultatem* (in prædicta Constitutione sua) *fuisse tributam Regularibus audiendi Confessiones Sacramentales in privatis domibus, ac proinde minimè licere eisdem Regularibus cujusvis Ordinis etc. Sacramentum Pœnitentiæ administrare in domibus privatis extra casus a Jure permissos.* Quod decretum cum Præsulis Fagnani subscriptione editum, variis in locis impressum est; ut in Appendice ad Synodum Fulginatensem, quæ a bon. mem. Josaphat Baptistelli Civitatis ejusdem Episcopo anno 1722. celebrata fuit.

5. Communio Paschalis in Ecclesia Parochiali sumenda est.

§. 21. Quod pertinet ad Communionem Paschalem, quæ ab unoquoque Catholico Paschatis tempore recipienda est, ex præscripto tum Decreti Concilii Lateranensis *in Cap. Omnis utriusque sexus, de pœnitentiis, et remissionibus*, tum Concilii Tridentini *sess.* 13. *cap.* 8. *can.* 10., nemo est, qui ignoret, præceptum

hoc in propria Parochiali Ecclesia adimplendum esse, aut in alia Ecclesia cum proprii Episcopi, vel Parochi licentia, secundùm varias Diœcesum consuetudines. Porrò fel. record. Prædecessor Noster Paulus Papa IV. Fratribus Minoribus privilegium concessit, ut Sacram Eucharistiam omnibus Christifidelibus in eorum Ecclesiis distribuere possent, excepta tamen die Paschatis Resurrectionis; atque hoc privilegium a sanctæ memoriæ altero Prædecessore Pio Papa V. *per communicationem*, ut dicitur, ad omnes Regulares extensum fuit.

ANNO 1751.

Regularibus vetitum, in die Paschatis S. Eucharistiam distribuere in eorum Ecclesiis non Parochialibus.

§. 22. Verùm quia, secundùm præcedentem Eugenii IV. Constitutionem, Paschale tempus, intra quod Communionis præceptum adimplendum est, a Dominica Palmarum initium habet, ac Dominica in Albis terminatur; cùm exortum dubium fuisset, num licitum Regularibus foret intra præscriptum eorumdem dierum terminum Sacram Eucharistiam Fidelibus in eorum Ecclesiis distribuere; resolutum fuit: die Paschatis nemini distribui posse, ne illis quidem, qui intra Sanctiorem Hebdomadam Paschali præcepto in propria Parochiali Ecclesia satisfecissent; posse quidem Regulares aliis Paschalis temporis diebus Fideles in eorùm Ecclesiis Sacra Eucharistia reficere; hac tamen conditione, ut Communione refecti scirent, non ideo se a præcepto illo exemptos esse, ut Paschalem in propria Parochiali Ecclesia Communionem recipere deberent. Illustria Congregationis Concilii Decreta sunt quibusdam in Causis, Senonensi videlicet, Burdegalensi, et Mechliniensi, quæ a Nobis in Nostro *de Synodo Diœcesana* Tractatu *lib.* 7. *cap.* 42. *n.* 3. relata sunt.

Non tamen id vetitum aliis diebus intra terminum Paschale, salvo implemento præcepti in Parochiali Ecclesia.

§. 23. Extra Paschalem verò Communionem, cùm in Sacro Tridentino Concilio *sess.* 22. *cap.* 6. *de Sacrificio Missæ*, quæ subjicimus verba legantur: *Optaret quidem Sacrosancta Synodus ut in singulis Missis Fideles adstantes non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam*

In Oratoriis privatis, extra Communionem Paschalem

PONT. A. XI.

Eucharistiæ perceptione communicarent, quò ad eos Sanctissimi hujus Sacrificii fructus uberior perveniret, non defuit qui ex iisdem verbis deduceret, quod certè et clarè inde consequatur, ut in privatis Oratoriis, quando in ipsis celebrandi Missam facultas est, distribui Eucharistia possit iis, qui Missæ præsentes adsunt; neque ad hoc præstandum ullo particulari Indulto opus sit. Super hujusmodi quæstionis capite Nos *in nostra Institut.* 34. §. 3. disseruimus, inter eas, quas tum, cum Bononiæ resideremus, Ecclesiæ illius Archiepiscopatum gerentes, publicavimus, quas quidem institutiones cum Italico Sermone edidissemus, posteà Romæ latinè redditæ, atque impressæ sunt. Ibi autem expositam paulo ante opinionem retulimus; verùm aliam esse subjunximus, quæ Episcopi licentiam requirit, ut qui domesticum Oratorium domi habet, dum Missæ in eodem interest, communicare possit. Hujusmodi opinio tum bono rerum ordini, tum Romanæ etiam consuetudini, sive praxi, cohærens Nobis visa est; ac proinde ordinavimus, ne in privato Oratorio recipi Communio posset ab iis, qui in eodem Missæ intersunt, quam vel Sæcularis Sacerdos, vel Sacerdos Regularis celebraret, nisi vel nostram, vel Generalis Vicarii nostri licentiam obtinuisset.

Licebit S. Eucharistiam sumere, si Episcopi licentia accedat.

§. 24. Neque etiam in præsens voluntas Nobis, aut ratio est, cur ab hoc Systemate recedamus. Siquidem, cum Nos in magna illa controversia, super Communione illis distribuenda, qui Missæ præsentes cum sint, eamdem petunt, quæ aliquot abhinc annis in Italia exorta fuit, postquam Tridentini Concilii verba retulissemus, atque eorum zelum commendassemus, qui inter Sanctæ Missæ celebrationem Communionem recipiunt; Ecclesiasticos quoque Pastores excitavissemus, ne Eucharistico cibo illos fraudarent, qui ejusdem famelici forent; cum, inquam, animadvertissemus, ejusmodi circumstantias dari posse, in quibus vel tem-

Rectus disciplinæ ordo postulat, ut hac in re Episcoporum statuta observentur

poris, vel loci ratione, Episcoporum prudentia opportunum factu existimet, Sacram Eucharistiam etiam illi, qui Missæ interfuit, minimè distribui; eo magis quod, juxta præsentis temporis disciplinam libera eidem facultas pateat, ut eamdem alio loco, atque alio tempore recipere possit; ordinavimus, ut in hoc debita proprii Superioris præcepto obedientia præstari deberet; cui qui morem gerere recusasset, nimis manifestum indicium præbuisset, quam parum animo dispositus ac paratus esset ad Altaris Sacramentum recipiendum; quemadmodum in Litteris nostris, quarum initium est: *Certiores effecti*, et quæ in Bullario nostro *tom*. 1. *n*. 64. (†) leguntur, videre est.

ANNO 1751.

(†) *Hujus Edit. vol. I. p.* 439.

§. 25. Atque hæc sunt, Venerabiles Fratres, quæcumque in Encyclica hac Epistola nostra Vobis exponere opportunum existimavimus, a quo quidem satis intelligetis, quod, legendis et considerandis Apostolicis Litteris concessionum Oratorii, Decessorum nostrorum Decretis, harum Congregationum Resolutionibus, quæ a Nobis, etiam in præsentia confirmata sunt, nullus amplius litibus, et controversiis locus reliquus sit. Verùm quia Vos illud fortasse Nobis responsuros arbitramur, optimè quidem hæc omnia habere, verùm eò difficultatem redire, quod quæcumque decreta atque ordinata sunt, minimè observantur; ne grave vobis sit, hoc per Nos reponi, quod si inobservantia ex neglecta Brevium lectione, et consideratione, aut ex ignoratione Decretorum, et Pontificiarum resolutionum, originem habet, Nos quidem in hoc nunquam culpandi erimus; idque nunc maximè, postquam, ingravescente licet ætate nostra, et multis ac difficillimis curis assiduè Nos prementibus, in Encyclicam hanc Epistolam nostram, quidquid hac super re scire opus erat, inserere non detrectavimus.

Præmissorum Decretorum expositio omnem ignorantiæ excusationem de medio tollit.

§. 26. Quod si Vos etiam id præstare curabitis, ut in Diœcesanis Synodis vestris, in vestris item Edictis, quæ a Vobis pro bono Diœ-

Eadem in Diœcesanis Sy-

PONT. A. XI.

Synodis, et Episcoporum Edictis publicanda sunt.

cesis vestræ regimine publicantur, Pontificiorum Decretorum, ac Resolutionum desuper indicatarum observantiam inculcetis; duplex inde bonum extabit, ut et vivam in Vobismetipsis eorumdem memoriam teneatis, atque ab aliis aut ignorantiam expellatis, aut eamdem, utpote crassam deinceps atque supinam, inexcusabilem reddatis. Hanc agendi rationem ac normam tenuerunt, atque in præsentia tenent nostri Italiæ Episcopi, qui aut Pontificiorum Decretorum, quæ super privatis Oratoriis condita sunt, Summam in Synodis suis inseruerunt, aut in Appendice ad ipsas Synodos eadem Decreta *per extensum* adjunxerunt, quemadmodum in Synodo *anno* 1724. a bon. mem. Cardinali de Via Arimini habita, in altera *anno* 1726. celebrata a bon. mem. Cardinali Pignatelli Archiepiscopo Neapolitano, atque etiam in ea, quæ *anno* 1736. habita fuit a Venerab. Fratre nostro Annibale Cardinale Albano, Sabinensi tunc temporis Episcopo, atque in aliis multis, videre est.

Indultariis etiam demonstranda, cum interminatione amissionis Privilegii.

§. 27. Non ex eorum numero Nos sumus, quibus persuasum sit, omnia in nostra tempora inconvenientia incidere, atque ea præsentibus diebus contingere scandala, quæ numquam præteritis temporibus evenerint. Satis superque pro certo habemus, ea, quæ hodie fiunt, alio tempore accidisse. Ac ne a proposita re longiùs recedamus, illud dicemus, quod si hodie sacræ leges ad privata Oratoria pertinentes a Sacerdotibus violantur, propter præsidium, quo nituntur, Magnatum Sæculi, apud quos Cappellani munere inserviunt; idem nono etiam Sæculo eveniebat, cum S. Agobardus tunc temporis Archiepiscopus Lugdunensis, de eadem re queratur in suo Tractatu *de Privilegio et jure Sacerdotii cap.* 11. Non tamen idcirco vobis Sacerdotalis constantia, atque animus deponendus est. Pia ac religiosa Polonorum Natio est; et, si quando aliquis abusus in privatis ejusdem Oratoriis contingat, cum id Magnati,

cujus

cujus in domo commissus, aut introductus est, notum fiat, rationes adducendo, et ostendendo, quod per abusus privilegium amittitur; sperare est, ipsum omne suum inobedienti Cappellano præsidium certò sublaturum. Et si quando infortunium accideret, ut hac ratione finis non obtineretur; præsto vobis semper spiritualia arma sunt, quibus contra Cappellanum uti potestis. Fortasse autem si hac ratione factum esset, quum primùm de inconvenienti rescitum fuit; pace omnium dicemus, res non eo progressuras fuisse, in quo nunc statu sunt, sicut ex recursibus ad Nos delatis notum factum est quorum causa ad Encyclicam hanc Epistolam nostram conscribendam animum adduximus.

Anno 1751.

Et contra Cappellanos inobedientes procedendum etiam per censuras.

§. 28. At enim inconvenientia a Privilegiatis, et Exemptis proficisci vos fortasse dicturos prævidemus, nimirum a Regularibus, de quibus in prædicto recursu ad hanc Sanctam Sedem facto plura insinuantur. Nos autem id vobis dicimus, nulla privilegia, nec exemptiones esse, quæ impedire possint, quominùs abusus exterminentur.

Exempti quoque præmissa observare tenentur.

§. 29. Habebant sine dubio Regulares privilegium Altaris viatici, et ut super eodem Altari Missam, ubicumque locorum forent, sine ulla Episcoporum licentia, celebrare possent, quemadmodum in Decretali Honorii III. *in cap. In his, de privilegiis*, videre est; a quo deinde privilegio fiebat, ut Missam possent celebrare etiam in domibus laicorum, sive super Altari viatico, sive super Altari fixo, etiamsi laicus privilegium Oratorii privati minimè haberet; propter eam rationem, quod privilegium celebrantis suum vigorem haberet, licet celebrationis locus minimè privilegiatus foret. Verùm cum Sacrum Tridentinum Concilium in citata *sess.* 22. in Decreto jam citato *de observandis, et evitandis in celebratione Missæ*, Episcopis præcepisset, ne permittant, ut in privatorum domibus Missæ celebrentur *a Sæcularibus, aut a Regularibus quibuscumque*, eisdemque de-

Regularium Privilegia hac in re sublata sunt a Concilio Tridentino, omnisque facultas Episcopis tributá, ut eos arctare possint ad observantiam Decretorum super hoc editorum.

PONT. A. XI. disset facultatem procedendi, tanquam Apostolicæ Sedis Delegatos, contra refractarios: *Ut Delegatis Sedis Apostolicæ;* atque omnibus privilegiis, exemptionibus, et consuetudinibus contrariis, cujuscumque generis essent, derogasset: *Non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque;* hinc necessariò consequitur, Sacrum Concilium Tridentinum tam præcedentibus Altaris viatici privilegiis derogasse, quàm facultati Missam in privatorum domibus, sine Episcopi licentia, celebrandi; atque ulteriùs Episcopum, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum, contra inobedientes procedere posse, etiamsi exempti sint; nullum verò ampliùs esse privilegium, vel exemptionem, quæ obstet, quæque impediat, quo minus abusus tollantur.

Privilegia in corpore juris clausa, etiam sine speciali mentione, a Trid. Synodo abrogata.

§. 30. Nihil autem valet ea, quæ a quibusdam promovetur, assertio, videlicet, Concilium privilegio, de quo agitur, minimè derogasse, eo quod illud *in corpore Juris* inclusum sit; etenim Sacrum Concilium Tridentinum iis etiam derogare privilegiis consuevit, quæ *in corpore Juris* inclusa sunt, nulla etiam de iis expressam mentionem faciendo, sed simpliciter aliquid contrarium ipsis determinando, generali adjecta ad contraria privilegia derogatione; quemadmodum celebris Præsul Fagnanus *in cap. Nonnulli n. 42. et seq. sub tit. de Rescriptis* ample demonstrat.

Altaris viatici Indultum pro locorum necessitatibus tantum conceditur.

§. 31. Quod si fortè quis hoc unquam objiceret, concessum sæpe ab Apostolica Sede fuisse, atque etiam nunc, post Tridentinum Concilium, Altaris viatici usum concedi; Fraternitatibus vestris notum esse debet, hujusmodi privilegium in iis locis concedi, ubi Ecclesiæ non sunt, aut si sunt, talis Hæreticorum potentia est, ut in easdem Catholici non sine gravi periculo ad audiendam Missam convenire possint. Uno verbo præcisè necessitati providetur; quod quidem, ut optimè perspicitis,

ab eo, de quo agimus, casu, planè diversum est. Anno 1751.

§. 32. Gregorii XIII. Decessoris nostri privilegium legite, quod *anno* 1580. Fratribus Ordinis Prædicatorum Provinciæ Polonicæ concessit, quod Bullariis Religiosæ illius Familiæ *tom.* 7. *pag.* 192. insertum est: *In quibusdam Civitatibus, Oppidis, et locis Provinciæ Poloniæ tanta hæreticorum potentia, et impietas existit, ut Catholicos impunè opprimant, nec iisdem Catholicis Missas in Ecclesiis, quarum raritas in illis partibus existit, audire tutò liceat. Nos supplicationibus tuis in hac parte inclinati, tibi, ac pro tempore existenti Ordinis Fratrum Prædicatorum Provinciæ Poloniæ Priori Provinciali, ut licentiam, et facultatem dictis Professoribus Altaria portatilia habendi cum debitis reverentia, et honore, super quibus in domibus Nobilium Civium, et Incolarum Civitatum, Oppidorum, et locorum dictæ Provinciæ, in quibus vel Ecclesiæ desunt, vel tanta est hæreticorum potentia, et impietas, ut impunè opprimant, in locis ad hoc congruentibus, et honestis, per se ipsos Missas in præsentia Personarum Catholicarum celebrare possint, in casibus necessitatis tantùm, ita quod eis ad culpam nequeat imputari, concedere valeatis, Apostolica auctoritate tenore præsentium de speciali gratia indulgemus.*

Tenor Privilegii Fratribus Prædicatoribus concessi pro locis, in quibus Ecclesiæ desunt, et Hæretici Catholicos opprimunt.

§. 33. Legite item jam superiùs citatum Clementis XI. Decretum, quod, majoris etiam commoditatis vestræ gratiâ, hìc annexum vobis transmittimus; etiamsi, tum cum illud conditum fuit, præter publicationem ejusdem Romæ factam, ad Ordinarios per loca, tam intra, quàm extra Italiam, transmissum fuisse, sciamus. Ab ipso autem, absque eo quod nostris rationibus, et animadversionibus Nos idem roborandum suscipiamus, (quod quidem facere Nobis in proclivi esset, cum præstantiorum, inter Pontificii Juris peritos, Auctorum assertiones ubique in promptu sint,) manifestè cognoscere poteritis, subsistant necne ampliùs

Decretum Clementis XI. de Privilegiis Regularium, de usu Oratoriorum Privatorum, de facultatibus Episcoporum disertè statuit.

PONT. A. XI.

portatilis Altaris privilegia, quæ Regularibus concessa fuerunt, et num a Tridentino Concilio eisdem fuerit derogatum. Cognoscetis, num permissum Regularibus sit, secundam in privato Oratorio cuipiam concesso Missam celebrare, cum prima jam celebrata est, nec pro secunda hujusmodi Missa peculiare Indultum adest. Cognoscetis, num in prædictis privatis Oratoriis licitum eisdem sit, vel ante Auroram, vel post Meridiem, Missam celebrare; num celebrare eamdem possint diebus iis, qui in Indulto excipiuntur. Cognoscetis demum, num, exemptione non obstante, contra delinquentes procedendi potestas vobis sit. Licet autem nulla omnino hujusce rei necessitas sit, illud Nos in præsentia Decretum confirmamus, ac Fraternitatum vestrarum curæ committimus, ut pro exacta ejusdem observantia invigiletis; cum minimè commendatione dignum sit ad Sedem Apostolicam recurrere, inconvenientia exponendo, nisi priùs adhibita cum vigore ea remedia sint, quæ ab ipsa Apostolica Sede contra hujusmodi inconvenientia subministrata fuerunt.

Regularibus non licet, contradicente Episcopo, exorcizare, etiam in propriis Ecclesiis, et Cœnobiis.

§. 34. In eo, qui ad Nos factus est, recursu, alteriùs etiam inconvenientis mentio fit, quod scilicet, sine licentia vestra, Regulares exorcizent; de hoc tamen nihil dicitur, utrum per vos, aut in Synodis vestris, aut in vestris Edictis decretum fuerit, ne ullus Sacerdos, vel Sæcularis, vel Regularis exorcizare audeat, sive in sua, sive in aliena Ecclesia, sive intra, sive extra Cœnobium, quin priùs a vobis approbatus sit, atque ita, quin antè licentiam a vobis obtinuerit. Hoc illud est, quod præstari debet, quodque ab Episcopis præstari solet, quemadmodum apud Clericatum *de Sacramento Ordinis decis.* 19. *num.* 42., ubi Episcopales Synodos affert, videre licet. Quod si nihilominus, postquam a vobis, tam in hac materia, quàm in alia Oratoriorum privatorum, quantum in vobis est, præstitum fuerit, vestra ni-

hilominus præcepta violabuntur, ac pœnæ a vobis impositæ et inflictæ negligentur; nequaquam certè Nos Officio nostro deerimus, ut totam auctoritatem nostram in favorem vestrum interponamus; cum nihil antiquiùs Nobis sit, quàm ut Episcoporum, qui Fratres nostri sunt, jura sarta tecta serventur. Interim tam Fraternitatibus vestris, quàm Populis curæ vestræ commissis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur. Anno 1751.

Datum ex Arce Gandulphi die 2. Junii 1751. Pontificatus nostri Anno Undecimo. Dat. die 2. Junii 1751.

DECRETUM

Felicis recordationis Clementis PP. XI. circa celebrationem in Oratoriis privatis emanatum 15. Decembris 1703.

Nonnulli Episcopi, et complures Regulares, sub prætextu privilegiorum, ea sibi licere putant, quæ prohibita sunt; siquidem Episcopi etiam in aliena Diœcesi, extra domum propriæ habitationis, in privatis Laicorum domibus] erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut plures e suis Cappellanis vivificam Christi Hostiam immolari; Regulares verò in quibusdam Magnatum, seu aliarum Nobilium personarum privatis Oratoriis, quæ certis quandoque ex causis a Sede Apostolica concedi solent, celebrare audent, vel plures Missas, quam in iis sit indultum, vel absque præsentia personarum, quarum contemplatione gratiosa concessio emanavit, vel extra debitas horas, et post meridiem, vel illis etiam diebus, quibus per Constitutiones Diœcesanas, aut etiam Decreta Sacræ Congregationis Concilii, celebrari prohibetur, aut quæ in ipsis Indultis Apostolicis excipiuntur, quo minus in illis celebrari possit, aut etiam altari portatili uti non verentur, in

PONT. A. XI. *Sacrarum Sanctionum contemptum, ac Sancti Sacrificii irreverentiam. Quamobrem, ad abusus hujusmodi eliminandos, et ad instaurandam venerationem tremendo Mysterio debitam, Sanctissimus Dominus Noster, ex unanimi Voto S. R. E. Cardin. Concilii Trid. Interpretum, inhærendo declarationibus aliàs hac de re editis, expressè declarat: Episcopis et his majoribus Prælatis, etiam Cardinalatus Dignitate fulgentibus, neque sub prætextu privilegii clausi in corpore Juris, neque alio quoquo titulo, nullo modo licere extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod fortiùs intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrare, sive celebrari facere. Ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per Sanctam Sedem concessa fuerint, non licere Regularibus cujusvis Ordinis, aut Instituti, seu Congregationis, etiam Societatis Jesu, aut etiam cujuscumque Ordinis Militaris, etiam S. Joannis Hierosolymitani, aut aliis quibuscumque Sacerdotibus, etiamsi essent Episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis, Pentecostes, Nativitatis Christi Domini, aliisque anni Festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis verò diebus, prædictis Regularibus, et Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi jam unica Missa, quæ in Indulto conceditur, fuerit celebrata; super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, et de eo se optimè informare: atque illa etiam in casibus præmissis celebrari nequeat post meridiem; demandando ulteriùs, et declarando in omnibus casibus, personas quascumque dictas Missas audientes nullatenus præcepto Ecclesiæ satisfacere. Quo verò ad Altare portatile, iterum inhærendo declarationibus supradictis censuit, licentias, seu privilegia concessa nonnullis Regularibus* in Cap. In his, de privil. *ac per aliquos Summos Pontifices aliis Regularibus communicata, utendi dicto altari portatili, in eoque*

celebrandi absque Ordinariorum licentia, in locis, in quibus degunt, omninò revocata esse per idem Concilium Tridentinum, atque idcirco eosdem Regulares prohibendos, ne illis utantur, ac mandandum, prout præsentis tenore mandat Episcopis, aliisque Ordinariis locorum, ut contra quoscumque contravenientes, quamvis Regulares procedant, etiam tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, ad pœnas præscriptas per idem Sacrum Concilium in dicto Decreto sess. 22. c. unico, *usque ad Censuras latæ Sententiæ: tributa etiam iisdem facultate per hoc Decretum, ita procedendi, perinde ac si per Sanctam Sedem specialiter concessa fuisset: et ita Sanctitas Sua declarat, et servari mandat etc.* ANNO 1751.

XLIX.

DE HIS, QUÆ VETITA SUNT

Hebræis habitantibus in iisdem Civitatibus, et Locis, in quibus habitant Christiani.

Epistola Encyclica ad Primatem, Archiepiscopos, et Episcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Polonæ Nationis zelus pro Catholicæ Religionis puritate semper enituit.

A Quo primùm supremæ Dei bonitati complacitum est, ut Sanctæ Catholicæ Religionis nostræ primordia in Poloniæ Regno constituerentur, quod circa decimi sæculi finem sub Prædecessore nostro Leone VIII., Ducis Mieceslai, et Conjugis Dambrowkæ Christianæ operâ, contigisse, apud Dlugos Annalium vestrorum Scriptorem *lib.* 2. *pag.* 94. litteris consignatum est; ab eo usque tempore pia semper ac devota Polonorum Natio adeò constans in suscepto Sanctæ Religionis proposito perstitit, adeò ab omni Sectarum genere abhorruit, ut, licet illæ nihil intentatum reliquerint, ut in Regnum istud introductæ suam ibidem sedem statuerent, atque in eodem suorum errorum, hæresum, vel pravarum opinionum semina dispergerent, eo fortiùs Polonorum constantia sese illarum conatibus opposuerit, et luculentiora magis fidelitatis suæ præbuerit testimonia.

Complures ex Polonia Sancti, et Beati.

§. 1. Sanè, quod ad propositum hoc nostrum aptissimum, et per se multo maximum habendum est, non modo gloriosa illa Martyrum, Confessorum, Virginum, Virorum sanctitatis fama insignium, quibus in Poloniæ

Regno nasci, enutriri, et mori contigit, memoria est, quæ in sacris Ecclesiæ Fastis recensetur; sed et complurium ibidem Conciliorum, ac Synodorum celebratio, quæ feliciter ad exitum perducta sunt, et quibus magna cum gloria de Lutheranis victoria reportata est, qui omnes rationes ac vias experti sunt, ut sibi aditum, receptumque in idem Regnum pararent. Jam verò tum magnum Petrocoviènse Concilium, quod sub Magno Prædecessore, et Concive nostro Gregorio XIII., Præsule Lipomano Episcopo Veronensi, et Nuntio Apostolico eidem præsidente, celebratum fuit, in quo tanta cum Dei gloria libertas conscientiæ, quæ in Regnum illud aditum, ac domicilium quærebat, proscripta fuit; tum demum amplum illud Synodálium Constitutionum Provinciæ Gnesnensis volumen, in quo ea omnia litteris consignata sunt, quæ a Polonis Episcopis utiliter, et sapienter acta, ac provisa fuerunt, ut in Populis regimini eorum commissis Christiana Relígio adversùs Judaicam perfidiam illibata servaretur, licet temporum conditio ferat, ut iisdem Urbibus, atque Oppidis, tum Christiani, tum etiam Judæi contineantur, hæc quidem luculentissimè, atque evidentissimè comprobant, quantam, quod ante dictum est, Polonorum Natio ex eo sibi laudem comparaverit, quod Sanctam Religionem a Majoribus suis ante tot sæcula susceptam sartam semper studuerit tectamque servare.

Anno 1751. Concilia adversus hæreses, et libertatem conscientiæ habita.

Providæ Leges editæ ad comprimendam Judæorum licentiam

§. 2. Cùm multa eorum capita sint, de quibus dudum mentionem fecimus, de nullo, præter quám de novissimo, merito est, quod conqueri debeamus: adeò ut vel cum fletu illud exclamare cogamur: *Mutatus est color optimus.* Sanè tum ex iis, quæ per graves, ac fide dignas Personas, Polonicarum rerum peritas Nobis fuerunt exposita, tum ex querelis eorum, qui in Regno sunt, quique zelo ducti, ad Nos, atque ad hanc Sanctam Sedem recursum habuerunt, notum Nobis factum est, adeò

Hi tamen paulatim obtinuerunt, ut pluribus in rebus supra Incolas Fideles se erigerent.

PONT. A. XI.

isthic Judæorum numerum multiplicatum esse, ut aliquot Loca, Civitates, atque Oppida, quæ, ut ex ruinis constat, muro ante probè circummunita erant, quæque ex antiquis Tabulis, sive Regestis, magno Incolarum Christianorum numero frequentata fuisse apparet, diruta modo, situ, et squallore fœda, ac magno Judæorum quidem numero referta, Christianorum autem quasi planè destituta reperiantur. Præterea esse aliquot in eodem Regno Paræcias, quarum Populus cum non leviter diminutus sit, ac proinde reditus earum minor effectus, prope jam in eo sint, ut ab eorum Parochis deserantur. Ad hæc omnem utiliorum mercium negotiationem, qualis liquorum, atque etiam vini est, ab eisdem Judæis teneri, ipsos ad exercendam publicorum redituum procurationem admitti, conductas insuper ab eisdem Cauponas, Prædia, Pagos, Possessiones haberi, per quæ in miseros Christianos homines, qui in rustica arte censentur, herilem potestatem nacti, non modo eos immiti, et inhumano imperio ad labores, atque opera duriter exercent, atque ad immanium onerum vecturas compellunt; sed pœnas etiam imponunt, quibus ad verbera quoque, et plagas in corpore ferendas coguntur. Quo fit, ut illi infelices ab auctoritate hominis Judæi, tanquam subditi de nutu, et potestate Domini, dependeant. Qui licet in hisce pœnis infligendis Christiani Administri opera uti teneantur, penès quem facultas eosdem puniendi sit; cum tamen hic Viri Judæi, qui Dominus est, mandata exequi necesse habeat, eidem ne ab officio removeantur, tyrannica illius imperia adimplenda sunt.

Utque utiliores per Poloniam negotiationes et procurationes ad se pertraherent.

Ac etiam durioris imperii et jurisdictionis speciem ibidem in Christianos exercerent.

§. 3. Præter publicas autem procurationes, quæ, ut modo diximus, a Judæis habentur, Cauponarum, Pagorum, prædiorum conductiones, a quarum rerum exercitio tot ac tanta in Christianos homines præjudicia dimanant; alia insuper accedunt absurda, quæ si ritè expendantur, iis, quæ exposita fuere, majus dam-

Item Christianorum famulatu uti conspiciuntur.

sum, ac perniciem afferre possunt. Quod enim gravissimum censendum est, ipsi Judæi in Magnatum domos ad domesticæ, sive œconomicæ rei gerendæ munus, quod Magisterii Domus nomine venit, admissi, in unius domus tanquam contubernio cum Christianis versantes, imperii specimen super eosdem assiduè præferunt, atque ostentant. Jam verò in Urbibus, et Locis, non modo Judæos Christianis passim permixtos cernere est, sed illud absurdi adjungitur, quod iidem Christianos utriusque sexus etiam pro famulis servitio suo addictos domi retinere minimè vereantur. Porrò autem ipsi Judæi cum exercendis mercaturis potissimùm occupentur, postquam eâ viâ grandem pecuniæ summam confecerunt, nimiò usurarum excessu Christianorum census, ac patrimonia penitùs exhauriunt: ac licet ipsi etiam a Christianis hominibus cum gravi, et immodico fœnore pecunias cum suarum Synagogarum fidejussione mutuentur, facilè cuique attendenti patet, id ea causa ab iisdem fieri, ut copia nummorum a Christianis habita, eaque in mercaturis faciendis occupata, non solùm ex ea tantum lucri faciant, quantum pacto fœnori solvendo satis sit, simulque proprias ea ratione facultates amplificent; sed ut eodem tempore, quot sui creditores sunt, tot suarum Synagogarum, ac sui-ipsius Patronos habeant.

Usuras in Christianos exercent, vel contra per earum pensitationem, eos sibi addictos retinent.

§ 4. Celebris ille Monachus Radulphus, immodico olim ductus zelo, adeò contra Judæos exarsit, ut sæculo duodecimo, quo vixit, Galliam, Germaniamque percurrerit, et contra eosdem Judæos, utpote Sanctæ Religionis nostræ hostes, concionando, Christianos inflammaverit, ut ipsos ad internecionem delerent; quæ causa fuit, ut tam magnus Judæorum numerus interficeretur. Quidnam verò eum si hodie in vivis ageret, facturum, aut dicturum putandum est, si, quæ in præsentia in Polonia contingunt, fieri videret? Nimio huic, et furenti Radulphi zelo magnus ille S. Bernardus

Judæi persequendi non sunt, aut trucidandi, neque concesso legum præsidio spoliandi.

PONT. A. XI.

sese oppposuit, atque in Epistola sua 363., quam ad Clerum, et Populum Galliæ Orientalis dedit, ita scriptum reliquit: *Non sunt persequendi Judæi, non sunt trucidandi, sed nec effugandi quidem. Interrogate eos Divinas paginas. Novi quid in Psalmo legitur prophetatum de Judæis: Deus ostendit mihi, inquit Ecclesia, super inimicos meos, ne occidas eos, ne quando obliviscantur Populi mei. Vivi quidem apices nobis sunt repræsentantes Dominicam Passionem. Propter hoc dispersi sunt in omnes Regiones, ut dum justas tanti facinoris pœnas luunt, testes sint nostræ Redemptionis.* In Epistola autem 365. ad Henricum Archiepiscopum Moguntinum ita ab eodem scriptum est: *Nonne copiosiùs triumphat Ecclesia de Judæis per singulos dies, vel convincens, vel convertens eos, quàm si semel et simul consumeret eos in ore gladii? Numquid incassum constituta est illa universalis Oratio Ecclesiæ, quæ offertur pro perfidis Judæis a Solis ortu, usque ad occasum, ut Deus, et Dominus auferat velamen de cordibus eorum, ut ad lumen veritatis a suis tenebris eruantur? Nisi enim eos, qui increduli sunt, credituros speraret, superfluum, et vanum videretur orare pro eis.*

Indicantur justi limites, quibus coerceri debet eorum tolerantia.

§. 5. Contra Radulphum item Petrus Cluniacensis Abbas ad Ludovicum Francorum Regem dum scripsit, eumdem quidem hortatus est, ne Judæorum excidium fieri permitteret; verùm eodem tempore ipsum excitavit, ut pro excessibus eorum in illos animadverteret, eosque bonis iis expoliaret, quæ vel a Christianis abstulissent, vel per usuras accumulassent, atque eorum pretium in Sanctæ Religionis usum, utilitatemque converteret, quemadmodum in Annalibus Venerabilis Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 1146. videre est. Nos quidem in hac re non minus, quàm in omnibus aliis, eamdem agendi normam suscipimus, quam Venerabiles Decessores nostri Romani Pontifices tenuerunt. Alexander III. gravibus propositis pœnis, Christianis interdixit, ne continuum

Ne fraudibus, aut usuris fideles opprimant.

apud Judæos servitium, aut famulatum susciperent: *Ne Judæorum servitio se assiduè pro aliqua mercede exponant;* cujus rei ratio hisce, quæ sequuntur, verbis ab eodem exponitur: *Quia Judæorum mores, et nostri in nullo concordant, et ipsi* (scilicet Judæi) *de facili ob continuam conversationem, et assiduam familiaritatem, ad suam superstitionem et perfidiam simplicium animos inclinarent;* quemadmodum in Decretali, *Ad hæc, de Judæis*, legitur. Innocentius III. postquam narravit, quod a Christianis intra Urbes eorum Judæi reciperentur, hujusmodi receptionis methodum et conditionem talem esse debere admonet, ne ipsi maleficium pro beneficio rependant: *Qui tamquam misericorditer in nostram familiaritatem admissi, nobis illam retributionem impendunt, quam juxta vulgare proverbium, mus in pera, serpens in gremio, et ignis in sinu suis consueverunt hospitibus exhibere.* Idemque Pontifex asserens conveniens esse, Judæos Christianis, non autem hos illis inservire, addit: *Ne filii Liberæ filiis famulentur Ancillæ, sed tanquam servi a Domino reprobati, in cujus mortem nequiter conjurarunt, se saltem per effectum operis recognoscant servos illorum, quos Christi mors liberos, et illos servos effecit;* quæ verba in Decretali sua, *Etsi Judæos*, reperiuntur. In illa item: *Cum sit nimis*, sub eodem Titulo *de Judæis, et Saracenis*, ne Judæi in publicis Officiis adhibeantur, interdicit: *Prohibentes, ne Judæi in publicis Officiis præferantur, cum sub tali prætextu Christianis plurimum sint infensi.* Innocentius IV. dum ad Sanctum Ludovicum Francorum Regem scriberet, cui Judæos e Regni sui finibus expellere in animo erat, consilium hujusmodi approbat, quoniam ipsi minimè illa observarent, quæ respectu ipsorum a Sede Apostolica præscripta essent: *Nos ad animarum salutem totis affectibus adspirantes, expellendi prædictos Judæos vel per Te, vel per alios, præsertim cum statuta contra eos a Sede prædicta edita, sicut accepimus, non observent, plenam Tibi, auctoritate*

Ne Christianos in famulatu habeant.

Ne Officia publica cum imperio in Christianos exerceant.

Utque omnia statuta observent circa ipsos edita.

PONT. A. XI. *præsentium, concedimus facultatem*; quemadmodum apud Raynaldum *ad annum Christi* 1253. *num.* 34. videre est.

§. 6. Si autem quæratur quænam res illæ sint, quæ Judæis intra easdem Urbes, in quibus Christiani habitant, degentibus ab Apostolica Sede interdicuntur; ea ipsa omnia omnino esse dicemus, quæ hodie in Poloniæ Regno agendi facultas eisdem permittitur, et quæ superiùs a Nobis exposita sunt. Ad hujusce rei veritatem manifesto deprehendendam, non multâ quidem librorum lectione opus fuerit. Titulum Decretalium *de Judæis, et Saracenis*, percurrere satis est; Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, Nicolai IV., Pauli IV., S. Pii V., Gregorii XIII., et Clementis VIII. Constitutiones in promptu sunt, atque in Bullario Romano habentur. Vos autem, Venerabiles Fratres, ut eadem illa clarissimè perspiciatis, ne ipsam quidem lectionis curam suscipere opus habetis. Omnia in Decessorum vestrorum Synodis statuta, atque præscripta vobis occurrunt: cum ipsi quidem minimè prætermiserint in suis Constitutionibus ea omnia inserere, quæ, quod ad præsentem materiam attinet, a Romanis Pontificibus sancita, atque ordinata fuerunt.

Hæc prostant in Jure Canonico, et in Pontificum Constitutionibus.

Ac etiam in Decretis Synodalibus Ecclesiarum Poloniæ.

§. 7. Summa autem difficultatis in eò sita est, quod Synodalium Sanctionum vel memoria excidit, vel executio negligitur. Vobis itaque, Venerabiles Fratres, onus incumbit, ut easdem renovetis. Vestri hoc officii ratio exposcit, ut earumdem executioni sedulò insistatis. In hoc autem ab Ecclesiasticis hominibus, sicut par, et æquum est, initium facite, quos in recta agendi ratione viam aliis commonstrare, et exemplo cæteris prælucere opus est. In Dei enim miseratione Nos sperare juvat, bonum Ecclesiasticorum hominum exemplum aberrantes Laicos in rectam semitam reducturum. Quæ quidem a vobis eo faciliùs, ac fidentiùs præcipi, et mandari poterunt, quod, (prout certis

Horum observantiam Episcopi procurare debent, et ab Ecclesiasticis primùm exigere.

atque idoneis auctoribus allatum est) vestra neque bona, neque jura per vos Judæis locari, nullum cum eisdem mutuas pecunias dandi, atque accipiendi negotium intercedere, unoque verbo ab omni cum eisdem commercio liberos omnino Vos, atque immunes esse Nobis innotuit. ANNO 1751.

Contraventiones hac in re, utpote casus atrociores et graviores, censuris et reservationibus subjici possunt.

§. 8. Ratio, ac methodus a Sacris Canonibus ad debitam a contumacibus obedientiam exigendam præscripta, ea est, ut in maximi momenti causis, cujusmodi præsentes sunt, Censuræ adhibeantur, et ut inter casus reservatos illi etiam adjungendi sint, a quibus discrimen Religioni, atque exitium imminere provideatur. Probè notum vobis est, Sacrum Tridentinum Concilium jurisdictionis vestræ firmitati consuluisse, tum cum vobismetipsis jus reservandi casus asseruit; neque eos ad publica tantùm crimina restrinxit, verùm etiam *ad atrociora et graviora*, dummodo merè interna non sint, extendit, atque ampliavit. Compluries autem ab hujusce Almæ Urbis nostræ Congregationibus in variis Decretis, et Encyclicis Epistolis decisum, ac pronunciatum fuit, atrociores inter, atque graviores casus, eos recenseri debere, ad quos procliviores homines sunt, et qui conjunctam Ecclesiasticæ Disciplinæ, sive salutis animarum, quæ Episcopali curæ commissæ sunt, perniciem habent; quemadmodum a Nobis in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib. 5. cap. 5. per totum*, fusè ostensum est.

Apostolicæ auctoritatis præsidia promittuntur etiam contra exemptos.

§. 9. Ad hanc autem rem nihil per vos auxilii a Nobis desiderari patiemur, ac pro expediendis difficultatibus, in quas procul dubio incideretis, si vobis contra eos Ecclesiasticos procedendum esset, qui a jurisdictione vestra exempti sunt, Nos Venerabili Fratri Archiepiscopo Nicæno nostro isthic Nuntio opportuna pro eodem negotio mandata præscribimus; ut ab eodem, juxta facultates sibi traditas necessaria præstentur. Illud simul pro certo vobis

PONT. A. XI.

Cum invocatione auxilii Sæcularis Potestatis.

pollicemur, Nos; tum cum opportunitas feret, enixè atque omni efficacia de hac re cum illis etiam agere non prætermissuros, opportuna quorum auctoritate ac potentia adjuncta, effici potest, ut a Nobili Poloniæ Regno hujusmodi labes, atque ignominia auferatur. Vos autem, Venerabiles Fratres, a Deo primùm, qui bonorum omnium auctor est, ferventiori cordis affectu opem exposcite. Ab eodem Nobis etiam, atque huic Apostolicæ Sedi auxilium precibus vestris implorare; et dum omni vos charitatis plenitudine complectimur, Fraternitatibus vestris, et Gregibus curæ vestræ commissis Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 14. Junii 1751.

Datum ex Arce Gandulphi die 14. Junii 1751. Pontificatus nostri Anno Undecimo.

AQUILEJENSIS

L.

Patriarchatus et Sedis perpetua suppressio et extinctio; necnon Erectio duorum Archiepiscopatuum, *Utinensis*, et *Goritiensis*, cum aliis opportunis dispositionibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

INJUNCTA Nobis a Supremo Pastorum Principe, cujus vices in terris planè immerentes gerimus, Ecclesiarum omnium sollicitudo, Nos usque a primis Pontificatus nostri annis adduxit, ut gravissimum Aquilejensis Patriarchatus negotium a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus jam pridem susceptum, et a pluribus eorum diu multumque agitatum prosequeremur; nil aliud Nobis in nostræ tractationis initio, progressu, fineque proponentes, quàm id, quod iisdem quoque Prædecessoribus nostris propositum semper fuisse non dubitamus; ut scilicet Aquilejensis Ecclesiæ status ita disponeretur, prout optimo regimini animarum eidem subjectarum, et libero spiritualis gubernii exercitio magis congruere, et opportunum fore dignosceretur.

Pontifex ex pastoralis sollicitudinis officio Aquilejensis Ecclesiæ statum componere cupit.

§. 1. Hunc unicè scopum præ oculis habentes, superioribus annis certam quamdam Ecclesiastici regiminis formam in ulteriori Aquilejensis Dioecesis parte interea observandam statuimus; sperantes gradum hinc factum iri, ad firmum, stabilemque rerum ordinem, per

Temperamenta capta pro meliori Animarum regimine, do-

PONT. A. XI.

nec de firmo remedio inter Partes conveniret.

quem vigentes perturbationes perpetuò tollerentur, ibidem feliciter constituendum; quemadmodum colligere licet ex nostris Litteris Apostolicis incipientibus: *Omnium Ecclesiarum*, quas die XXIX. Novembris anni MDCCXLIX., et ex iis, quarum initium est: *Postquam per alias*, quasque die XXVII. Junii anni MDCCL. in forma Brevis edidimus; quibus nimirùm, temporaneum urgentibus necessitatibus remedium aptantes, decrevimus, illud tamdiu duraturum fore, *donec aliqua ratio communi Partium consensu, nostraque, aut Successorum nostrorum approbatione, iniri valeret, per quam animarum Fidelium necessitatibus consuleretur.*

§. 2. Verùm scientes, omne datum optimum, et omne donum perfectum ab Omnipotente Deo petendum, et expectandum esse, nunquam omisimus in toto gravissimæ causæ decursu, Divinam Majestatem, interpositis etiam aliorum orationibus, enixè exorare, ut inter perturbationum procellas, et multiplicium difficultatum scopulos, trepidantem consilii nostri navim in portum Nobis optatum, ad afferenda nimirùm animabus Christi Sanguine redemptis necessaria salutis æternæ subsidia, afflante Spiritus sui aura, deducere dignaretur.

Supremi Principes concordi studio inter se conveniunt.

§. 3. Invocantes Nos exaudivit misericors Dominus, dumque maximarum tribulationum, et amaritudinum fluctibus jactaremur, misit ex alto adjutorium suum, factaque tranquillitate, Nos uberi consolationum suarum dulcedine recreavit. Ipse etenim, in cujus manu sunt Regum corda, uno eodemque tempore Charissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Reginæ Illustris in Romanorum Imperatricem Electæ animum inclinavit, ut de proponendo stabili remedio pro Aquilejensibus rebus perpetuò componendis cogitaret; simulque effecit, ut Dilecti Filii Nobiles Viri Dux et Respublica Venetiarum concordi studio id ipsum optarent. Cujus rei indubium testimonium Nobis præbuerunt Epistolæ ad Nos

conscriptæ tum a prædicta Maria Theresia Regina in Imperatricem Electa sub die XVII. Martii currentis anni MDCCLI., quas Nobis exhibuit Dilectus Filius noster Marius hujus S. R. E. Presbyter Cardinalis Millinus nuncupatus, tum a præfato Venetiarum Duce sub die XXXI. ejusdem mensis, et anni, quas dilectus quoque Filius noster Carolus ejusdem S. R. E. Presbyter Cardinalis Rezzonicus etiam nuncupatus Nobis exhibuit. Anno 1751.

§. 4. Qui sanè Marius, et Carolus Cardinales die VI. Aprilis ad audientiam nostram una simul se conferentes, memoratis respectivè Literis Nobis redditis, non solùm flagrantia utriusque Partis desideria; ut hujusmodi perpetuò ac stabili remedio Aquilejensis Patriarchatus negotium terminaretur, unanimi Nobis voce representarunt; sed etiam singillatim ea Nobis exposuerunt, de quibus Partes ipsæ olim dissentientes, nostris invitationibus, et hortationibus obsecundantes, diligentibus tractatibus et colloquiis habitis, convenerunt; cujus Conventionis exempla in scriptis redacta Nobis relinquentes, earumdem Partium nomine Nobis humiliter supplicarunt, ut illi, pro rerum conventarum subsistentia et observantia, approbationis nostræ robur adjicere, necnon pro earumdem rerum executione, Apostolicæ auctoritatis nostræ plenitudinem interponere dignaremur. Articuli autem conventionis inter prædictas Partes initæ, qui earumdem mandato subscripti, et respectivè ab ipsis approbati, et ratificati fuerunt, sunt tenoris sequentis, videlicet:

Conventionis approbationem et rerum conventarum executionem a Pontifice requirunt.

§. 5. *Cum Sacra Cæsarea Regiaque Hungariæ Bohemiæque Majestas Serenissimam Venetam Rempublicam sincero et singulari prorsùs affectu prosequatur, ac proinde de illibata cum eadem servanda amicitia, bona vicinitate, ac unione, quàm maximè sit studiosa, neque minus præfata Serenissima Respublica hac ipsam amicitiam, bonam vicinitatem, ac unionem pari*

Articuli Conventionis.

PORT. A. XI. *studio excolere satagat; hinc est, quod tam ex una, quàm ex altera parte enixo studio eo fuerit allaboratum, ut quæ per aliquot sæcula hucusque substiterat, circa Aquilejensem Patriarchatum controversia, amica ac utrinque æquè decora via penitùs ac radicitùs terminetur.*

Quem in finem, ad opus tam salutare tractandum ac peragendum, Sacra Cæsarea Regiaque Hungariæ et Bohemiæ Majestas Virum Illustrissimum ac Excellentissimum Dominum Corficium Sacri Romani Imperii Comitem ab Ulfeld, suum Consiliarum Status actualem intimum, nec non Aulæ et Status Cancellarium, Supremum Supellectili Argenteæ Regni Bohemiæ Hæreditarium Præfectum, Dominum Dynastiarum Hostascov, Prodliz, Ottaslawitz, et Zultsch etc. Aurei Velleris Equitem.

Serenissima verò Veneta Respublica suum in Aula Cæsarea commorantem Oratorem Ordinarium Illustrissimum et Excellentissimum Nobilem Dominum Andream Tronum Equitem etc. plena facultate muniverunt; qui, collatis priùs inter se colloquiis, de sequentibus conditionibus convenerunt.

ART. I. *Sacra Cæsarea Regiaque Majestas tum Sanctitati Suæ, tum Serenissimæ Venetæ Reipublicæ, optionem relinquit, num loco abolendi prorsùs Aquilejensis Patriarchatus, duo Episcopatus, aut Archiepiscopatus, unus ex parte Imperii, et alter ex parte Ditionum præfatæ Reipublicæ Subditarum, institui velint; quorum primus Goritiensis, alter Utinensis in posterum nuncupabitur; ea tamen sub conditione, ut inter eamdem, et Serenissimam Venetam Rempublicam quoad hanc novam institutionem et erectionem, perfecta æqualitas observetur, et uterque seu Episcopus, seu Archiepiscopus, iisdem prorsùs gaudeat facultatibus.*

ART. II. *Ne dubium ullum superesse queat, quid sub omnimoda Aquilejensis Patriarchatus abolitione, juxta mentem contrahentium Partium, prævio Sanctitatis Suæ in id ipsum con-*

sensu, intelligatur; disertim inter eeasdem conventum est, sub hac ipsa denominatione non solùm ipsius Patriarchatus abolitionem, sed et abolitionem inde dependentium, Tituli, Dignitatum, Canonicatuum, et Beneficiorum intelligi debere, ita quidem, ut nullus in posterum seu Canonicus, seu annexa quadam Aquilejensi, qua Patriarchali, Ecclesiæ dignitate præditus, se talem nuncupare audeat, sed qui ex parte Imperii sunt, Goritienses, et qui ex parte Venetæ Reipublicæ sunt, Utinenses in posterum nuncupentur. Anno 1751.

ART. III. *Sacra Cæsarea Regiaque Majestas consentit, ut Eminentissimus Dominus Cardinalis Delfinus, quamdiu vixerit, Nomen, Titulum, et Honores Patriarchæ retineat; eo tamen pacto, ut ex consensu hocce suo, Augustæ Domus suæ, aut Sacri Romani Imperii juribus, prout illa ante præsentis concordiæ Articulos comparata fuerunt, nullum vel minimum præjudicium illatum, nec quicquam in ditionibus suis præfato Eminentissimo Domino Cardinali concessum censeri queat.*

ART. IV. *Mortuo autem eodem, Nomen quoque et Titulus Patriarchæ iis in Terris, quæ Aquilejensi quondam Ecclesiæ suberant, cessare omninò debebit.*

ART. V. *Sacra Cæsarea Regiaque Majestas pro se suisque Hæredibus et Successoribus, et Serenissima Veneta Respublica sese quàm validissimè æquali tam ex una quàm ex altera parte ratione obstringunt, quod nullis unquam futuris temporibus, ultra supra memoratas concordiæ Leges, multò minus contra easdem, in iis, quæ Aquilejensem quondam Patriarchatum quocumque demum modo, seu directè, seu indirectè concernunt, quicquam a Sancta Sede Pontificia expetere, aut si oblatum fuerit, accipere, sed unicè præsentis concordiæ Legibus stare velint.*

ART. VI. *Sacra Cæsarea Regiaque Majestas pro se, suisque Hæredibus, et Successoribus,*

quo fieri potest meliore et firmiore modo, quæ jam in antecessum suo nomine toties declarata fuerunt, denuò confirmat: nempè quod numquam ipsi in mentem venerit, sub colore, prætextu, aut ex causa eorum, quæ circa Aquilejensem Patriarchatum ventilata hucusque fuerunt, vel unicam terræ palmam de territorio, quod Serenissimæ Venetæ Reipublicæ subest, sibi aut in præsens, aut in posterum arrogare; renuntiando disertim iis, quæ inde desumi possent, titulis aut prætensionibus quibuscumque.

ART. VII. *Pro tollenda omni dissidiorum ansa, redditus, qui ad Aquilejensem Ecclesiam hactenus spectarunt, ita separentur, ut qui ex terris Austriacis proveniunt, constituendo ibidem novo Episcopo, aut Archiepiscopo, eique subjectis Canonicis; illi verò, qui ex Veneto territorio promanant, Utinensi Episcopo, aut Archiepiscopo, et ibidem degentibus Canonicis ex asse cedant. Et si quæ adhuc supersunt alia rerum capita ad Aquilejensem Patriarchatum sese referentia, de iis ex æquo et bono inter Sacram Cæsaream Regiamque Majestatem, et Serenissimam Venetam Rempublicam, ad instar eorum, quæ quoad limites observata hucusque fuerunt, quò citiùs, eò melius amica pariter via terminentur.*

ART. VIII. *Si quæ hinc inde, durante controversia, speciatim ex Aquilejensi Ecclesia ablata fuerint, bona fide quantocyus restituantur, et super iis ad sensum præcedentis Articuli ex æquo et bono omnia terminentur.*

ART. IX. *Ad normam præsentis conventionis, tam ex parte Sacræ Cæsareæ Regiæque Majestatis, quàm ex parte Serenissimæ Venetæ Reipublicæ, apud Sanctitatem Suam usitato et decente modo instabitur, ut quemadmodum Eadem pronam se jam in antecessum, et propensam declaravit, erectioni duorum Episcopatuum, seu Archiepiscopatuum iisdem utrinque facultatibus munitorum benignè annuere; ita Sanctitas Sua ultimum tam salutari scopo, communi ac con-*

corde studio utrinque promovendo, complementum quantocyus dare velit. Anno 1751.

§. 6. Sanè, si ex communi plausu, quo hujus conventionis inter præfatos Supremos Dominantès feliciter initæ, necnon singulorum Capitum in ipsa Conventione contentorum notitia, tam citra, quàm ultra Montes, a Viris cordatis, et publicæ tranquillitatis, rectique rerum Ordinis amatoribus excepta fuit, de illa et illis judicandum simpliciter Nobis fuisse putavissemus; nil ultra laboris aut diligentiæ Nobis, aut illis, quorum consiliis utimur, in eorumdem examine adhibendum fuisset.

Conventio communi plausu excipitur.

§. 7. Sed quoniam nihil omittendum Nobis esse judicavimus, quod ad approbationem nostram consideratiùs, atque consultiùs interponendam conducere valeret; quum ad memoriam nostram revocaverimus tam ea, quæ in Ecclesiasticis Annalibus habentur circa Patriarchatus Aquilejensis exordia, gravissimasque perturbationes, quibus Ecclesia Dei propterea vexata fuit; quàm quæ in historiis sæcularibus relata sunt, de multiplicibus dissensionibus, cruentisque bellis, quæ inter Christianos Principes, ejusdem Patriarchatus occasione, frequenter arserunt; cujusmodi periculis verendum erat, ne eorundem Christianorum Principum pax et concordia, donec Patriarchatus ipse subsisteret, perpetuò exposita remaneret, ipsius quoque Civitatis Aquilejensis præsentem statum præ oculis habentes, et miseram conditionem, ad quam a tanto jam tempore redacta esse dignoscitur, ut in multoque Patriarcharum serie nullus inveniatur, qui in ipsa resederit; nec ullum in posterum in ea mansurum fore credendum esset. Considerantes præterea, quibus cautelis plurium sæculorum spatio ab Apostolica Sede procedi opus fuerit in ejusdem Patriarchatus collatione et provisione, ad evitandas offensiones, ac dissensionum, bellorumque tumultus, qui inter Supremos Principes ea occasione accendi potuissent: Quodque jamdudum

Illiusque executionem complures et graves causæ suadent.

PONT. A. XI. Pastoralem sollicitudinem nostram magis angebat, perpensis spiritualibus necessitatibus tot millium animarum, amplissimam partem Aquilejensis Diœcesis ultra modum extensæ incolentium, et a Veneto Dominio dissitarum, quarum regimen jamdudum, ob inextricabiles rerum sæcularium difficultates, haud feliciter procedebat: Qua de re quum plures recursus a Patriarchis pro tempore ad hanc Apostolicam Sedem facti fuerint, dum statum Ecclesiæ suæ eidem Apostolicæ Sedi statutis temporibus de more referrent; cumque piorum atque prudentium Virorum, gravissimas dictarum animarum calamitates deplorantium, relationes et querelæ, tum ad Prædecessores nostros Romanos Pontifices, tum ad Nos ipsos sæpe pervenerint; animo occurrebat, quam frustra iidem Prædecessores nostri Pontificiæ sollicitudinis officia ad hujusmodi calamitates sublevandas pluries interposuerint; quot etiam ad hunc diem inutiliter excogitata fuerint remedia, quæ vel optatam executionem, vel speratum fructum nequaquam obtinere, vel plenam recti ordinis reintegrationem producere non potuerunt, vel denique temporaneam dumtaxat attulerunt utilitatem, quum scilicet ideò excogitata fuerint et adhibita, ut viam sterneret ad firmum tandem et stabile remedium memoratis deordinationibus perpetuò tollendis inveniendum.

Itaque Pontifex eam laudat et approbat, ac secundùm illam statuere decernit.

§. 8. His omnibus matura consideratione pensatis, iisdemque conventionis Capitibus attentè perpensis, implorato sæpiùs Divini Luminis adjutorio, ac requisitis, auditisque super his nonnullorum Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium sententiis, de eorum consilio et assensu, postulationibus hujusmodi pro parte dictæ Charissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Reginæ Illustris, in Romanorum Imperatricem Electæ, necnon Dilectorum Filiorum Nobilium Virorum Ducis et Reipublicæ Venetiarum, Nobis, ut præfertur, exhibitis, in omnibus et per omnia plenissimè

plenissimè annuentes; non modo præinserta omnia et singula Conventionis capita, utpote ad publicum bonum, et felix animarum regimen tendentia, præsentium Litterarum tenore laudamus et approbamus; verùm etiam per easdem præsentes ad ea exequenda et statuenda, quæ pertinent ad omnimodam, atque perpetuam suppressionem Patriarchatus Aquilejensis, necnon ad erectionem duorum Archiepiscopatuum æqualibus omnino juribus, præeminentiis, ac prærogativis præditorum, relicto, ut infra, Dilecto Filio nostro Danieli S. R. E. Presbytero Cardinali Delfino nuncupato, dum vixerit, Patriarchæ Titulo, procedere volentes; aliorum verò Capitum inter præfatas partes, ut supra dictum est, conventorum, ac respectivè a Nobis approbatorum executionem, per alias nostras Apostolicas Litteras implendam, statuendamque reservantes. Anno 1751.

§. 9. De Apostolicæ potestatis nostræ plenitudine, qua Nobis datum est, justis concurrentibus causis, Ecclesias Patriarchales, Archiepiscopales, et Episcopales erigere, transferre, supprimere, et extinguere, earumque Diœceses dividere ac separare, prout in Domino expedire noverimus; Motu proprio, et certa scientia, ac præsentium Litterarum tenore, in dicta Aquilejensi Civitate et Ecclesia, Patriarchalem Cathedram, Dignitatem, et Sedem, Titulum, ac denominationem, atque omne Patriarchale, Metropoliticum, et Diœcesanum jus eidem Ecclesiæ ac Sedi hactenùs adnexum, necnon ipsius Ecclesiæ Capitulum, Dignitates, Canonicatus, atque Præbendas; ita ut deinceps Patriarchalis, Archiepiscopalis, aut Cathedralis Ecclesia Aquilejensis, illiusque Capitulum minimè existat, nec ullus Aquilejensis Patriarcha, Archiepiscopus, aut Episcopus, vel illius Ecclesiæ Dignitas, aut Canonicus denominari possit, penitùs, omnino, ac perpetuò supprimimus et extinguimus. Aquilejensem Patriarchatum, et Sedem, Capitulum etc. supprimit et extinguit.

PONT. A. XI. Utinensem Archiepiscopatum erigit eique Dioecesim, et Suffraganeos assignat.

§. 10. Ut autem animabus Christifidelium in locis hactenùs Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, suppressi et extincti spirituali jurisdictioni subjectis, quæque in temporalibus tam Venetæ Reipublicæ, quàm Austriacæ Familiæ supremo parent dominio, degentium, Ecclesiastici regiminis subsidia non desint; simili motu, scientia, et potestatis plenitudine, per easdem præsentes, ex nunc in Civitate Utinensi unam Archiepiscopalem Cathedram et Sedem, Archiepiscopatum Utinensem nuncupandam, cum omnibus, et singulis juribus, etiam Metropolitico, cæterisque præeminentiis et prærogativis, aliis Archiepiscopalibus Ecclesiis de jure, usu, ac consuetudine competentibus, perpetuò erigimus et constituimus; cui quidem Archiepiscopatui, pro peculiari ejus Dioecesi, totum illum Regionis tractum, qui temporali Reipublicæ Venetæ dominio subjectus est, et hactenùs a pro tempore existente Patriarcha Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ et extinctæ, Dioecesano jure obtinebatur, et pacificè regebatur, tribuimus et assignamus; necnon in Suffraganeos eos omnes, et singulos Episcopos, quorum Cathedrales Ecclesiæ in præfatæ Reipublicæ Venetæ dominio consistunt, quique ad hunc diem eidem Patriarchatui Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppresso et extincto subjecti fuerunt, subjicimus atque supponimus; prout latiùs, atque distinctiùs per alias nostras Apostolicas Litteras super erectione hujusmodi Utinensis Ecclesiæ Archiepiscopalis, æqualibus, ut præfertur, juribus et prærogativis cum infrascripta Goritiensi Archiepiscopali pariter Ecclesia insigniendæ peculiariter expediendas, statuetur, et explicabitur.

Goritiensem pariter Archiepiscopatum eri-

§. 11. Simili quoque modo ex nunc in Civitate Goritiensi alteram Archiepiscopalem Cathedram et Sedem, Archiepiscopatum Goritiensem nuncupandam, cum omnibus et singulis prædictis juribus, etiam Metropolitico, cæterisque

præeminentiis et prærogativis, aliis Archiepiscopalibus Ecclesiis de jure, usu, ac consuetudine competentibus, earumdem præsentium tenore, dictisque motu, scientiâ, et potestatis plenitudine, perpetuò pariter erigimus et constituimus; cui etiam Archiepiscopatui, pro ejus peculiari Diœcesi, alteram Patriarchalis hactenùs Ecclesiæ Aquilejensis, per Nos, ut præfertur, suppressæ et extinctæ, Diœcesis partem, quæ Austriacorum Principum dominio subest, quæque novissimis temporibus per Vicarium Apostolicum Episcopali charactere præditum, a Nobis ad tempus, et ad nostrum, ac Sedis Apostolicæ beneplacitum inibi constitutum, in spiritualibus gubernata fuit, tribuimus et assignamus; ita ut, statim ac novæ Archiepiscopali Goritiensi Ecclesiæ hujusmodi, Apostolica auctoritate, futurus illius Archiepiscopus præficietur, prædicti Apostolici Vicarii gubernium, necnon omnes et singulæ providentiæ et ordinationes, sive a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sive a Nobis ipsis, pro animarum regimine in dicta Aquilejensi quondam Diœcesis parte Austriacæ Ditioni subjecta, captæ, editæ, atque statutæ, exinde in posterum pro sublatis, irritis, abrogatisque eo ipso habeantur; eidemque Goritiensi Archiepiscopatui in suffraganeos, eos omnes et singulos Episcopos, quorum Ecclesiæ Cathedrales in temporali Austriaca Ditione consistunt, quique ad hunc diem Patriarchali Ecclesiæ Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppressæ et extinctæ, simili jure subjectæ fuerunt, supponimus, atque subjicimus; prout etiam in aliis nostris Apostolicis Litteris super erectione hujusmodi Goritiensis Ecclesiæ Archiepiscopalis, æqualibus pariter juribus et prærogativis cum supradicta Utinensi Archiepiscopali Ecclesia insigniendæ, peculiariter expediendis, pleniùs atque distinctiùs statuemus, et explicabimus.

Anno 1751.

git eique Diœcesim et Suffraganeos attribuit.

Vicarii Apostolici regimen, aliasque providentias, post Archiepiscopatus provisionem cessare decernit.

§. 12. Et quoniam illustria Religionis, ac Pietatis argumenta, quæ in tractatione hujus

Jus nominandi

C 2

PONT. A. XI. gravissimi negotii, ex quo Ecclesia Dei tot perturbationes, et anxietates aliquot jam Sæculorum decursu sustinuit, necnon in superius relata conventione inter prædictas Partes providè inita, et a Nobis per præsentes approbata, ex parte tam dictæ Mariæ Theresiæ Reginæ in Imperatricem Electæ, quam prædictorum Ducis et Reipublicæ Venetiarum edita fuerunt, maximum utilitatis fructum eidem Ecclesiæ Dei in præsenti attulerunt, atque etiam in posterum allatura fore prospicimus; idcirco Nos, motu, scientiâ, et potestate paribus, ipsarum tenore præsentium, prædictæ Mariæ Theresiæ Reginæ in Imperatricem Electæ, ejusque successoribus in perpetuum, ad præfatum Goritiensem Archiepiscopatum per Nos, ut præfertur erectum, tam pro prima hac vice, quàm quoties perpetuis futuris temporibus ipsum vacare contigerit, jus nominandi Nobis, et Romano Pontifici pro tempore existenti Personam idoneam, per Nos, et successores nostros ad eumdem Archiepiscopatum Goritiensem pro tempore promovendam, eique præficiendam; necnon prædictis duci et Reipublicæ Venetiarum, ad alium Utinensem Archiepiscopatum, etiam per Nos, ut præfertur, erectum, quoties per liberam præfati Danielis Cardinalis dimissionem, sive per ejus decessum, ac etiam deinceps alio quovis modo, perpetuis futuris temporibus vacare contigerit, simile jus nominandi Nobis, et Romano Pontifici pro tempore existenti Personam idoneam, etiam per Nos, et Romanos Pontifices successores nostros pro tempore ad eumdem Archiepiscopatum Utinensem promovendam, eique præficiendam, etiam perpetuò respectivè concedimus, et impertimur; prout per alias quoque Litteras in forma Brevis super utriusque juris nominandi hujusmodi concessione peculiariter respectivè expediendas id ipsum statuemus, ac indulgebimus.

Jus nominandi ad prædictas Ecclesias Austriacis Principibus, ac Venetæ Reipublicæ respectivè tribuit.

§. 13. Præfato autem Dilecto Filio nostro Danieli Presbytero Card. Delfino nuncupato, ob

Patriarchæ Titu-

personalium ipsius meritorum magnitudinem, ut, non obstante Patriarchatus Aquilejensis suppressione et extinctione, per Nos, ut præfertur, factis, ipse nihilominus, quoad vixerit, absolutum et simplicem Patriarchæ Titulum et denominationem retinere, et gerere possit et valeat; ita tamen ut ejusdem in dicto Archiepiscopatu Utinensi Successores, non alio, quam Utinensium Archiepiscoporum Titulo denominari possint aut debeant, earumdem præsentium tenore concedimus et indulgemus.

ANNO 1751. Illum a moderno Card. Delfino retineri concedit.

§. 14. Aquilejensis porrò Civitas magnitudine quondam et populi frequentia insignis, quantum ab antiquo splendore prolapsa, quàmque ad deteriorem conditionem redacta sit, omnibus notum est atque compertum. Illius autem Incolarum Cura Parochialis inter duas Ecclesias divisa est, ab eisque dependet; quarum una est ipsa, quæ hactenùs Patriarchalis etiam extitit, Ecclesia, in honorem Beatæ Mariæ Virginis in Cœlum Assumptæ, seu forsan Nativitatis ejusdem Beatæ Mariæ Virginis, Omnipotenti Deo dicata, cujus quidem Animarum Parochianorum cura per ipsius Ecclesiæ Sacristam pro tempore existentem exerceri consuevit; altera verò est Parochialis Ecclesia S. Joannis in foro, seu in Platea nuncupata, cujus Rector, seu Presbyter Curatus, a Communitate, et Hominibus dictæ Civitatis, ut accepimus, eligi, nominari, ac Ordinario Loci præsentari solitus, erga Parochianos Ecclesiæ hujusmodi jura Parochialia exercet. Quum itaque Civitas Aquilejensis sub temporali Austriacorum Principum ditione constituta sit; ideoque illius spirituale regimen, juxta præmissa, ad futurum Goritiensem Archiepiscopum pertinere, idemque futurus Archiepiscopus, Ordinario, et Diœcesano jure, suam plenam jurisdictionem in eadem Civitate exercere debeat; Ne quid unquam libero hujusmodi jurisdictionis exercitio officere valeat, Nos in primodicta Ecclesia, cujus Patriarchalem qualitatem, nec non Cathedralitatem,

In Civitate Aquilejensi, suppressa Parochialitate Ecclesiæ olim Patriarchalis, unam dumtaxat Animarum Curam fore statuit.

PONT. A. XI.

aliaque prædicta jura jam suppressimus et extinximus, omnem etiam Parochialitatem, illiusque Curam Parochialem, harum quoque serie supprimimus et extinguimus; ac illius sic suppressæ et extinctæ animarum Parochianorum curam, ad dictam Parochialem Ecclesiam S. Joannis in Foro, seu in Platea nuncupatam transferimus, illique subjicimus, et cum omnibus et singulis Parochialibus juribus respectivè applicamus, appropriamus, et cum ea incorporamus: Ita ut illius Rector, seu Parochus, omnium animarum Christifidelium tam suæ hactenùs Parochiæ, quàm etiam alteri in præfata Patriarchali olim Ecclesia ad hunc diem existenti subjectorum, curam et regimen gerat, idemque, unà cum omnibus suis Parochianis, hoc est, cum universo Aquilejensis Civitatis populo, prædicti futuri Goritiensis Archiepiscopi Ordinario juri subjectus existat.

Eandem Ecclesiam a cujuscumque Ordinarii jurisdictione exemptam, Sedi Apostolicæ perpetuò subjicit.

§. 15. Cùm verò Apostolica hæc Sancta Sedes insignioribus quibusdam Basilicis, libertatis, et exemptionis, ac immediatæ eidem Apostolicæ Sedi subjectionis privilegia impertiri consueverit; Nos dictam Aquilejensem quondam Patriarchalem Ecclesiam Pontificiæ liberalitatis muneribus decorare volentes, dicta potestatis plenitudine, eamdem a futuri, et pro tempore existentis Archiepiscopi Goritiensis, et cujuscumque alterius Archiepiseopi, seu Episcopi jurisdictione, in omnibus, et per omnia per easdem præsentes eximimus et liberamus, ac perpetuis futuris temporibus exemptam, immunem et liberam, Nobisque, et Successoribus nostris Romanis Pontificibus, et huic Apostolicæ Sedi immediatè subjectam esse et fore decernimus. Ne autem ob nimiam prædictæ Civitatis Aquilejensis a Romana Urbe, et Curia distantiam, ipsa Basilica prædicta necessariæ assistentiæ præsidio careat; Apostolico Delegato in dicta Civitate constituto, cui ab aliquot retrò sæculis Monialium Monasterii Aquilejensis gubernium, Apostolica auctoritate, et independenter ab Or-

Apostolicum Delegatum ad illius curam deputat.

dinarii jurisdictione commissum dignoscitur, ejusque futuris Successoribus, quos quidem in posterum semper ex personis eorumdem Austriacorum principum subditis eligendos fore statuimus, nostras, et Apostolicæ Sedis vices committimus ac demandamus, ut ipse nunc existens Delegatus, ejusque Successores hujusmodi, tanquam Apostolici ad hoc etiam Delegati, nostroque, et ejusdem Apostolicæ Sedis, nomine, et auctoritate, cum debita a Nobis, et Successoribus nostris dependentia, dictam Aquilejensem Basilicam olim Patriarchalem, ab Archiepiscopi Goritiensis, et alterius cujuscumque Archiepiscopi, sive Episcopi jurisdictione exemptam, Nobisque, et Apostolicæ Sedi, ut præfertur, immediatè subjectam, studeant salubriter regere, feliciter gubernare, et providè conservare. ANNO 1751.

§. 16. Præsentes autem Litteras, et in eis contenta, et statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes etiam quomodolibet in futurum, cujusvis status, ordinis, præeminentiæ, et Ecclesiasticæ, vel Mundanæ Dignitatis sint, etiam specifica et individua mentione et expressione digni, illis non consenserint: seu, quod aliqui ex ipsis ad ea minimè vocati, vel etiam nullimodè, aut non satis auditi fuerint: Aut ex alia qualibet, etiam læsionis, vel aliàs juridica et privilegiata causa, colore, prætextu, et capite, etiam in corpore juris clauso, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu, quantumvis magno, inexcogitato et substantiali; sive etiam ex eo, quod in præmissis, solemnitates, et quæcumque alia forsan servanda et adimplenda, minimè servata et adimpleta, seu causæ, propter quas præsentes emanaverint, non satis adductæ, verificatæ, ac justificatæ fuerint; notari, impugnari, aut in

Præmissorum omnium firmitati consulit per opportunas clausulas et Decreta

PONT. A. XI.

controversiam vocari, seu adversùs eas restitutionis in integrum, aperitionis oris, aut aliud quodcumque juris, facti, vel justitiæ remedium impetrari posse: Sed tanquam ex Pontificiæ providentiæ Officio, et Motu proprio, certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine Nostris, factas et emanatas, omnimoda firmitate perpetuò validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac per omnes et singulos, ad quos spectat, et quomodolibet spectabit in futurum, inviolabiliter observari; omnibusque etiam et singulis, quorum favorem concernunt, plenissimè suffragari; et si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum, et prorsùs inane esse et fore, pari auctoritate volumus, atque decernimus.

Contrariis quibuscumque derogat.

§. 17. Non obstantibus, de jure quæsito non tollendo, de suppressionibus committendis ad Partes, vocatis, quorum interest, aliisque nostris, et Cancellariæ Apostolicæ Regulis; necnon dictæ Ecclesiæ olim Patriarchalis, per Nos, ut præfertur, suppressæ et extinctæ, erectione et fundatione: Omnibusque et singulis Apostolicis, ac in Synodalibus quoque, Provincialibus, et Universalibus Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, et Ordinationibus: Nec non ejusdem Ecclesiæ olim Patriarchalis per Nos, ut præfertur, suppressæ et extinctæ, etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate, alia roboratis, statutis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus: Privilegiis quoque, Indultis, Concessionibus, et Donationibus eidem Ecclesiæ, ut præfertur, suppressæ et extinctæ, aut quibuscumque personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana dignitate fulgentibus, quantumvis specifica et individua mentione dignis, etiam Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, Imperatorum, Regum, Rerum publicarum, et aliorum Supremorum Principum au-

ctoritate, et liberalitate, seu ad alicujus ex supra expressis instantiam, intuitum, et contemplationem, sub quibuscumque formis, et verborum tenoribus, etiam Motu simili, et de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu Consistorialiter, in contrarium præmissorum concessis, et emanatis, et longissimi, ac immemorabilis temporis usu, possessione, seu quasi, exercitis, atque præscriptis; Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, et formis, specialis, specifica, et individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret; illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, ad præmissorum omnium et singulorum effectum, latissimè et plenissimè, ac specialiter et expressè, ex certa scientia, motuque, et potestatis plenitudine paribus, derogamus, et derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

ANNO 1751.

Transumptis Fidem haberi Jubet.

§. 18. Volumus etiam, ut ipsarum præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et Sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsùs fides ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

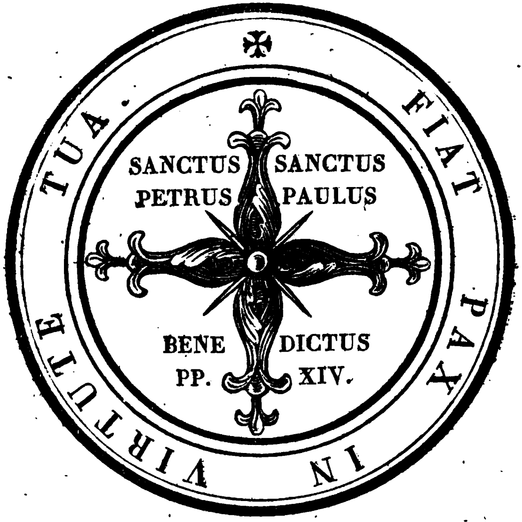
Sanctio.

§. 19. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, suppressionis, extinctionis, duplicis erectionis, constitutionis, concessionis, impertitionis, exemptionis, liberationis, subjectionis, commissionis, mandati, decreti, derogationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Pont. A. XI. Dat. die 6. Julii 1751.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, pridiè nonas Julii, Pontificatus Nostri Anno Undecimo.

✠ Ego Benedictus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

✠ *Ego Thomas Episcopus Ostiensis Cardinalis Rufus Decanus, S. R. E. Vice-Cancellarius.*

✠ *Ego Annibal Episcopus Portuen. Card. S. Clementis Albanus.*

✠ *Ego Petrus Aloysius Episcopus Albanen. Card. Carafa.*

✠ *Ego Antonius Xaverius Episcopus Prænestin. Card. Gentili.*

✠ *Ego Raynerius Episcopus Sabinen. Cardin. de Ilcio.*

✠ *Ego Joannes Antonius Episcopus Tusculanus Card. Guadagni.* ANNO 1751.

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Nicolaus Maria Tituli S. Petri ad Vincula Presbyter Card. Lercari.*

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ Transtyberim Presbyter Card. Burghesius.*

✠ *Ego D. Tituli SS. Duodecim Apostolorum Presbyter Card. Riviera.*

✠

✠ *Ego Pompejus Tit. S. Eusebii Presbyter Card. Aldrovandus.*

✠ *Ego Joseph Tit. S. Pudentianæ Presbyter Card. Spinellus.*

✠

✠

✠ *Ego Carolus Tit. S. Mariæ in Ara-Cœli Presbyter Card. Rezzonicus.*

✠ *Ego D. Tit. S. Bernardi ad Thermas Presbyter Card. Passioneus.*

✠ *Ego Silvius Tit. S. Callisti Presbyter Card. Valenti S. R. E. Camerarius.*

✠

✠ *Ego Carolus Tit. S. Anastasiæ Presb. Card. Sacripantes.*

✠

✠ *Ego Joachim Tit. S. Cæciliæ Presbyter Card. Portocarrero.*

✠ *Ego C. Tit. SS. Joannis et Pauli Presbyter Card. Paulutius.*

✠ *Ego C. A. Tituli S. Mariæ de Pace Presbyter Card. Cavalchinus.*

✠

✠ *Ego Jacobus Tit. S. Hieronymi Illyricorum Presbyter Card. Oddi.*

✠

✠

✠

✠

✠

PONT. A. XI.

✠ *Ego F. Tit. S. Mariæ de Populo Presbyter Card. Riccius.*

✠ *Ego A. Tit. S. Sylvestri in Capite Presbyter Card. Rufus,*

✠ *Ego Philippus Maria Tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presbyter Card. de Montibus.*

✠ *Ego D. Fortunatus Tit. S. Matthæi in Merulana Presbyter Card. Tamburinus.*

✠ *Ego D. Joachim Tit. S. Crucis in Hierusalem Presbyter Card. Besutius, Major Pœnitentiarius.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Joannes Baptista Tit. S. Honuphrii Presbyter Card. Mesmerus.*

✠

✠ *Ego Marius Tit. S. Marcelli Presb. Card. Millinus.*

✠

✠ *Ego Henricus Tit. S. Mariæ in Porticu Presbyter Card. Dux Eboracensis.*

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠

✠ *Ego Alexander S. Mariæ in Via-Lata Diaconus Card. Albanus.*

✠ *Ego Nerius S. Eustachii Diaconus Card. Corsinus.*

✠

✠

✠

✠ *Ego H. S. Angeli in Foro Piscium Diaconus Card. Columna.*

✠ *Ego Prosper S. Georgii in Velabro Diaconus Card. Columna de Sciarra.*

✠ *Ego Alexander S. Mariæ in Aquiro Diaconus Card. Tanarius.* ANNO 1751.

✠ *Ego Hieronymus S. Adriani Diaconus Card. Bardi.*

✠ *Ego D. SS. Viti et Modesti Diaconus Card. Ursinus.*

✠

✠

✠

✠

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 17. ejusdem Mensis, et Anni.

PONT. A. XII.

LI. ECCLESIÆ PAROCHIALES

Aliaque Officia ad animarum curam spectantia, in Indiis Occidentalibus Hispaniarum Regi subjectis, etiam sæcularibus Clericis seu Presbyteris conferri posse, conceditur, contrariis non obstantibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Instantia Regis Catholici.

Cum nuper Charissimus in Christo Filius noster Ferdinandus Hispaniarum Rex Catholicus, per Dilectum Filium nostrum Joachimum S. R. E. Presbyterum, Cardinalem Portocarrero nuncupatum, ad sua, suorumque Regnorum negotia apud Nos, et Apostolicam Sedem gerenda specialiter deputatum, et voce et scripto Nobis repræsentari curaverit, opportuna aliqua Apostolicæ auctoritatis nostræ providentia opus esse in Indiis Occidentalibus ipsius Regis Dominio subjectis, super hoc, quod in iis Regionibus Parochiæ, Doctrinæ, aliaque Munia et Officia ad animarum curam pertinentia, per Regulares dumtaxat obtinentur, et administrantur, in vim quarumdam Litterarum Apostolicarum a recolendæ memoriæ Prædecessore nostro S. Pio Papa V. Die XXIV. Martii Anni MDLXII. editarum, et incipientium: *Exponi Nobis;* quibus aliorum etiam Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum confirmationes accesserunt; ex quo fit, ut universus Clerus Sæcularis illarum Partium, quantumvis a multo jam tempore, et numero frequens, et moribus, atque

Soli Regulares in Indiis Occid. animarum curam exercent, ex Privilegiis Apostolicis.

Clerus Sæcularis doctrina

doctrina conspicuus esse dignoscatur, ab iisdem Parochiis, Doctrinis, cæterisque Officiis, atque muneribus animarum curam concernentibus, omnino exclusus remaneat; qua quidem de re quum Venerabiles Fratres nostri Archiepiscopi et Episcopi per easdem Indiarum Regiones constituti, non semel apud ipsum Ferdinandum Regem conquesti fuerint; idcircò ipse, pro sua prudentia, magnopere expediens in Domino fore judicaret, ut quamvis etiam eorundem Antistitum votis, et Sæcularis Cleri rationibus, obstarent Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum Constitutiones, Nos, hodierni temporis circumstantias perpendendo ab illis longè diversas, quibus hujusmodi provisiones emanarunt, eisdemque Constitutionibus derogando, prædictis Archiepiscopis et Episcopis liberam facultatem concederemus, ut dictas Parochias, Doctrinas, aliaque munia, et Officia ad animarum curam spectantia, Regularibus Personis hucusque conferri solita, in posterum etiam Sæcularibus Clericis, seu Presbyteris conferri liberè et licitè possent: Nos, omnibus maturè perpensis, quum Regiam hanc petitionem non modo Sacris Canonibus, sed etiam prædicti Sancti Pii Pontificis menti, et dictorum Prædecessorum nostrorum, ac Sedis Apostolicæ Institutis conformem agnoverimus; hanc rem ejusmodi esse gaudemus, ut liceat Nobis ea verba usurpare, quibus olim Magnus Prædecessor noster Innocentius Papa III. Castellæ Regem est alloquutus: *Cum personam tuam, inter Christianissimos Reges, et Catholicos Principes, speciali dilectionis prærogativa in Domino amplectamur, preces ac petitiones tuas, in quibus possumus, libenti animo exaudimus, et ad ea gratanter intendimus, quæ Serenitati Regiæ novimus complacere*, ut videre est in ipsius Pontificis Epistolarum *Regest. XIII. lib. I. Epist. IV.*

ANNO 1751.

et numero auctus, non amplius ab ea excludendus videtur.

Episcopi idem sentiunt cum Rege Catholico.

Pontifex in eandem sententiam descendit.

§. I. Sanè quemadmodum negari nequit, ex veterum Canonum lege, Monachos et Regulares

Regulares veteri ju-

PONT. A. XII.

re animarum curæ capaces erant.

Ecclesiarum Parochialium regiminis capaces fuisse; de quo disertè pronunciat Innocentius III. in sua Decretali: *Quod Dei timorem*, *Tit. de Statu Monachor.* per hæc verba: *Et per antiquos Canones, etiam Monachi possunt ad Ecclesiarum Parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent prædicationis Officium, quod privilegium est, exercere.* Ita certum nunc est, ex recentiori Canonica Disciplina, interdictum esse Regularibus Parochialem curam assumere sine dispensatione Apostolica; quæ dispensatio a Romano Pontifice non aliter concedi solet, quàm si pro ea instet Episcopus; ab Episcopo autem sollicitanda non est nisi Ecclesiæ necessitas, aut utilitas id suadeat: Qua de re Rescriptum adest Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, relatum a celeberrimo Scriptore Fagnano *in Commentar. ad cit. cap. Quod Dei timorem, n.* 17. *de Statu Monachor.* in hæc verba conceptum. *Cum fuerit requisitum, an Regularis possit præfici curæ animarum ab Episcopo, sine dispensatione Apostolica; Sacra Congregatio Concilii censuit, non posse, nisi accedente dispensatione; quæ non videtur concedenda, nisi instante Episcopo, pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ.* In eandem sententiam deinceps alia complura Decreta prodierunt a Summis Pontificibus confirmata. Quibus inter se collatis, nostroque diuturno studio et labore diligenter ponderatis, ad definiendam veterem controversiam super capacitate Canonicorum Regularium *Lateranensium*, et *Sanctissimi Salvatoris* nuncupatorum, ad obtinenda Beneficia Curata, et Residentialia, Apostolicam Constitutionem septimo Idus Julii Anno Domini MDCCXLV. edidimus, incipientem: *Quod Inscrutabili*, quæ in Bullario nostro impressa est, *Tom. I. num. CXXXV.* (†), atque etiam, unà cum Dissertatione super hoc a Nobis exarata, inserta fuit a diligentissimis Editoribus *in Commentariis Joannis Baptistæ Rigantii ad Regulas Cancellariæ Apostolicæ*:

Sed nunc dispensatione ad id opus habent;

Non concedenda, nisi ad instantiam Episcopi.

Quid decretum de Canonicis Regularibus, licet laxiori regulæ inservientibus.

(†) *Hujus Edit. vol.* 3. *p.* 181.

In qua nempe Constitutione decretum fuit, praedictos Canonicos, utpotè veros Regulares, Apostolica Dispensatione indigere, ut hujusmodi Beneficia assequantur; tametsi *a Sanctorum Monachorum consortio non sejuncti, regulæ inserviant laxiori;* ut de ipsis loquitur prædictus Innocentius Prædecessor, in citato *cap. Quod Dei timorem, de Statu Monachor.* ANNO 1751.

§. 2. Ab hac norma minimè recessisse putandus est laudatus Prædecessor Sanctus Pius V., dum per suas allegatas Litteras: *Exponi Nobis*, Religiosos Viros ad Parochias assequendas in partibus Indiarum Maris Oceani, aliaque Parochialia munia exercenda, habiles reddidit; sed hanc suam concessionem ea ratione constabilivit, quod scilicet ipsi Regulares eo usque in dictis partibus Officii Parochi functi fuerant; additis sequentibus verbis; *propter Presbyterorum defectum.* Quibus nimirum verbis satis ostenditur, hujusmodi Litterarum dispositionem locum habere dumtaxat, ubi desint, nec haberi possint Presbyteri Sæculares ad animarum curam exercendam idonei, juxta declarationem editam a felicis recordationis Prædecessore nostro Innocentio Papa X. per Litteras Apostolicas datas die XIV. Maji Anni MDCXLVII., et in Bullario Romano relatas *Tomo V.* inter ejus Pontificis Constitutiones *n. XXXII.*, quarum initium est: *Cum sicut accepimus;* ubi de hac ipsa Piana Constitutione loquendo, statuit *illam non suffragari, nisi in locis, ubi est defectus Parochorum.*

Privilegium Sancti Pii V. ob defectum Presbyterorum concessum fuit.

Eoque defectu permanente, vim suam retinere censendum est.

§. 3. Hæc olim per Nos ipsos, dum in minoribus constituti, Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Secretarii munere fungebamur, latiùs deducta fuerunt, occasione propositionis cujusdam Causæ *Mexicanæ*, quæ diebus quarta Julii, et octava Augusti Anni MDCCXXII. in eadem Congregatione discussa fuit, ut videre est in *Tomo II. Thesauri Resolutionum dictæ Congregationis Concilii.* Et quamvis ad instantiam tunc existentis Archie-

Instantia ex parte Episcoporum aliàs proposita, cur sine Rescripto dimissa fuerit.

PONT. A. XII. piscopi Mexicani, contendentis liberam sibi fieri facultatem, ut Parochiales Ecclesias, atque Doctrinas, quas Regulares privativo jure sibi vindicabant, conferre posset etiam Presbyteris Sæcularibus, quos magno numero, et requisitis qualitatibus præditos in sua Diœcesi adesse asserebat, nihil tunc definitivè rescriptum fuerit; Nihilominùs hanc generaliter sententiam ab ipsa Congregatione admissam, receptamque meminimus, ac pro certo testamur; quod nempe, deficientibus tantummodo Presbyteris Sæcularibus, prædicta Piana Constitutio locum habere deberet. Ideo autem nullum in ea Causa Decretum tunc editum fuit, quia, quum prædicta Piana Constitutio ad instantiam Regis Catholici primum emanaverit, et omnes Indiarum Occidentalium Regiones comprehendat; nihil prudenter decerni posse visum fuit, nisi et Decreta desuper edenda ad Catholicorum Regum notitiam deducerentur, et non solùm quid Mexicanæ Diœcesi, sed etiam quid aliis Indiarum Ecclesiis, atque Diœcesibus contingeret, et magis opportunum foret, certis relationibus innotesceret.

Eidem annuendum nunc plura suadent.

§. 4. Quare, quum hodie ex parte ipsius Regis Catholici opportuna super hoc providentia requiratur; hanc verò Archiepiscoporum, Episcoporum, aliorumque Ordinariorum dictarum Regionum preces vehementer exposcant; Cumque hujusmodi preces, et Canonicis sanctionibus consentaneæ, et ipsius Sancti Pii Prædecessoris menti minimè adversantes, et hujus demùm Apostolicæ Sedis sensui institutoque conformes esse dignoscantur; cum denique æquum non sit, ut ejusmodi Privilegium, quod eo tempore concessum fuit, quum in Indiis Occidentalibus Presbyterorum Sæcularium copia non aderat, his etiam temporibus parem vim habeat, dum Cleri Sæcularis numerus satis amplus ibidem existit, pluresque Sacerdotes Sæculares ad animarum curam idonei, cæterisque optimis dotibus instructi reperiuntur: Id-

circo Nos, prædicti Charissimi in Christo Filii nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici instantiæ libenter annuentes, ac etiam motu proprio, et certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, præsentium Litterarum tenore, prædictis Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, et Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis Dilectis Filiis, in Indiis Occidentalibus constitutis, permittimus et concedimus, ut, non obstantibus præmissis Sancti Pii V. Prædecessoris Litteris, aliisque in earum confirmationem ab hac eadem Apostolica Sede emanatis, (quibus etiam, quatenus opus sit, earundem præsentium serie, ac dictis motu, scientia, et potestatis plenitudine derogamus,) Seculares Clericos, seu Presbyteros quoscumque, quos scilicet, prævio examine, juxta ea, quæ in Concilio Tridentino statuta sunt, idoneos et habiles repererint, ad Parochias, Doctrinas, et alia quæcumque munia et Officia ad animarum curam pertinentia, prout ipsis opportunum in Domino visum fuerit, admittere et assumere, eisque etiam Parochiales Ecclesias hujusmodi, aliaque Ecclesiastica perpetua Beneficia, quibus animarum cura imminet, in Titulum conferre, dictosque Presbyteros, seu Clericos, de illis providere possint et valeant; ad quem effectum Nos ipsis necessarias omnes et opportunas facultates concedimus et impertimur.

Anno 1751.

Episcopis et Locorum Ordinariis permittitur, ut Beneficia et Officia Curata Secularibus Clericis seu Presbyteris conferre possint, contrariis non obstantibus.

§. 5. Quia verò ex hac concessione nostra minimè sequitur, quin Regulares prædicti plures adhuc Parochias, atque Doctrinas, in Indiarum Occidentalium Regionibus, et in præsens retinere, et in posterum adipisci valeant; aliunde autem Nobis relatum est, nonnullos hujusmodi Regulares animarum curam exercentes contendere, se Episcopis, et Ordinariis Locorum, *in officio officiando* dumtaxat, ut ipsi loquuntur, subjectos esse; Ideo Nos ad quarumcumque inordinationum pericula avertenda, rectæque disciplinæ leges asserendas intenti, dicimus et declaramus, hujusmodi Regulares curam ani-

Regulares in hujusmodi Officiis perseverantes, vel ad ea deinceps assumendi, Canonicam subjectionem Ordinariis præstare debent.

PONT. A. XII.

marum gerentes, in iis quidem, quæ concernunt eorum Regularis Instituti observantiam, Episcopo nullatenùs subjectos esse, sed a suis Superioribus Regularibus quoad hæc privativè dependere; In his autem, quæ vel ad ipsum spectant exercitium curæ animarum, vel etiam ad eorum vitam et mores pertinent, Nos ipsarum præsentium tenore declaramus, eosdem Regulares etiam Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis subjectos esse; ideoque ab eisdem Episcopis, et Ordinariis, eorumque Visitatoribus, æquè ac a suis Regularibus Superioribus, in his omnibus corrigi posse; siquidem impossibile non est, ut alicujus ex ipsis vitæ ratio talis esse dignoscatur, quæ cum animarum regimine minimè conveniat, et Fidelibus Parochiæ subditis, spirituale detrimentum et scandalum pariat. Hoc idem, Canonicis Sanctionibus, et Concilii Tridentini Decretis inhærentes, jamdudum statuimus atque decrevimus, per nostras sub Plumbo Literas datas duodecimo Kal. Decembris Anni MDCCXLIV. quarum initium est: *Firmandis atque asserendis*, et impressæ sunt in Bullario nostro *Tom. I. n. CIX.* (†), quæ, cum ad Indias etiam Occidentales se extendant, ibidem quoque executioni mandari debent, et inviolabiliter observari: Quod idem decernimus de duabus Regulis in eadem Constitutione nostra, ex Apostolicæ Sedis Decretorum auctoritate, constitutis; quarum una est, quod in omnibus rebus, in quibus Regulares animarum curæ præpositi Episcoporum simul, et regularium Prælatorum jurisdictioni cumulativè subsunt, si aliter ab uno, aliter ab alio Superiore judicari contingat, Episcopi judicium Regularis Superioris judicio semper præferri debet: Altera verò est, quod, quum Regulares nonnisi cum amovibilitatis qualitate animarum curam exercere valeant, tam Episcopus, quàm Regularis Prælatus, quoties ita in Domino expedire judicaverint, Regularem Parochum ab hujusmodi cura valent removere; ita ut neque

Ad formam Literarum, quas vide supra Tom. I. num. 109

(†) *Hujus Edit. vol. 2. p. 441.*

Regularis Superior compelli possit hujusmodi remotionis causas Episcopo significare; neque Episcopus ad similem remotionem procedens, Regulari Prælato notas facere teneatur causas, quibus ad id adductus fuerit. ANNO 1751.

Ordinarii quomodo præsenti concessione uti debeant.

§. 6. Quoniam verò fieri alicubi potest, maximè autem in novis Populorum ad Fidem reductionibus, ut Regulares Parochos mutare, etiam cum Sæculares Sacerdotes non desint, minimè expediat; Idcirco Nos eorundem Episcoporum, aliorumque Ordinariorum Præsulum, prudentiam admonemus, ut in hujusmodi circumstantiis, et ubicumque res optimè constitutas invenerint, nec ullam eas immutandi necessitatem revera adesse compererint, ab innovationibus abstineant; et tam hoc jure, quod ipsis competere asseruimus, quàm ea facultate, quam Nos eisdem per has nostras Litteras impertiti sumus, ita utantur, quemadmodum æquitatis ratio, et animarum utilitas, ad quam unicè respicere debemus, requirent, ac suadebunt, super quo Nos eorumdem Episcoporum, et Ordinariorum Præsulum conscientiam oneramus.

Ordinariorum examen et approbatio necessaria in cujuslibet deputatione ad animarum curam.

§. 7. Denique ne quis unquam, aut ullibi, cujuslibet Ordinis, aut Instituti Regularis, ad animarum curam exercendam, sine prævio examine et approbatione Episcopi, seu Ordinarii Localis, assumi possit, earumdem præsentium serie statuimus, atque decernimus; prout aliàs statutum, decretumque per Nos fuit, tam in præcitatis nostris Litteris, quàm in aliis quinto Kalendas Martii Anni ab Incarnatione Domini MDCCXLV. editis, et in Bullarii Nostri *Tomo II. num. I.* (†) impressis, quarum initium est: *Quamvis ad confirmandum;* quæque et iisdem Sacrorum Canonum, ac Tridentinæ Synodi, necnon Provincialium et Synodalium Conciliorum in ipsismet Indiarum Regionibus habitorum sanctionibus innixæ sunt, et tam ad Occidentales, quàm ad Orientales Indias se protendunt, ac utrobique inviolabilis legis vim obtinere debent.

(†) *Hujus Edit. v. 4. p. 5.*

PONT. A. XII.

Clausulæ salutares, et Decreta opportuna.

§. 8. Præsentes quoque Litteras, et in eis contenta quæcumque, nulla unquam ex causa, colore, et capite, etiam in corpore juris clauso, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis jus vel interesse habentes, aut habere prætendentes, cujusvis status, aut Ordinis, Congregationis, et Instituti, etiam hic de necessitate specialiter exprimendi, existant, iisdem non consenserint, nec ad ea vocati, et auditi, neque causæ, propter quas præsentes emanaverint, satis adductæ, probatæ, aut verificatæ fuerint, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut consensus interesse habentium, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam et judicium vocari, etiam ad effectum obtinendæ aperitionis oris, aut restitutionis in integrum, adduci posse; sed semper et perpetuò firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios effectus sortiri et obtinere, ac illis, quorum favorem concernunt, plenissimè suffragari, atque etiam ab omnibus, ad quos respectivè pertinet, et pertinebit in posterum, inviolabiliter observari, volumus et decernimus: sicque, et non aliter in præmissis judicari et censeri per quoscumque Ordinarios et Delegatos Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, eorumque Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Legatos, seu Nuntios, aliosque quoslibet quacumque præeminentia et potestate fungentes et functuros; sublata eis, et eorum cuilibet, aliter judicandi et interpretandi facultate; ac etiam irritum, et inane decernentes, quidquid ab eorum quolibet in contrarium judicari et decerni, seu scienter, vel ignoranter attentari contigerit.

Derogationes speciales, et generales.

§. 9. Non obstantibus prædictis Sancti Pii Papæ V., aliisque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum in eorundem confirmationem, etiam in forma specifica, editis Litteris, nostraque et Cancellariæ Apostolicæ Regula de non tollendo jure quæsito, aliisque Aposto-

licis; seu in Universalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis generalibus aut specialibus Constitutionibus et Ordinationibus; necnon quarumcumque Ecclesiarum, seu Ordinum, Congregationum, et Institutorum, etiam specialiter exprimendorum, quantumvis juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis et consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, et Indultis, etiam in corpore juris clausis, aut sub quibusvis formis, et verborum tenoribus, seu clausulis, et decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, et irritantibus in genere vel in specie, etiam motu proprio, et de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, aut ad Regum aliorumque supremorum Principum instantiam, vel peculiarium quorumcumque meritorum intuitu, aliove titulo, etiam oneroso, quibuscumque Personis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, et Institutis, etiam Societatis JESU, vel Sancti Joannis Hierosolimitani, aliisve quibuslibet, in contrarium præmissorum concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, et innovatis; Quibus omnibus et singulis, eorum tenores, formas, causas, et occasiones præsentibus pro expressis, insertis, ac specificatis habentes, pari motu, et Apostolicæ auctoritatis plenitudine, ad præmissorum effectum, plenissimè derogamus, eaque respectivè, quatenùs præsentibus adversantur, de medio tollimus et abolemus per præsentes. Quarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, et sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eandem fidem ubique Locorum et gentium in Judicio et extra haberi volumus, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter exhiberentur.

ANNO 1751.

Exemplorum Fides.

§. 10. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostræ permissionis, concessionis, facultatum impertitionis, declarationis, inno-

Sanctio.

Pont. A. XII. vationis, admonitionis, derogationum, decretorum, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 8. Novembris 1751. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo primo, sexto Idus Novembris, Pontificatus Nostri Anno XII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

BEATIFICATIO

ANNO 1751.

BEATIFICATIO

LII.

B. JOANNÆ FRANCISCÆ FREMIOT DE CHANTAL Ordinis Monialium à Visitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum Fundatricis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Dei providentia corruptis sæculi moribus eximiam plurium electorum suorum sanctitatem opponit.

Cum sexto decimo salutis nostræ turbulentissimo sæculo tot per universam Europam, tamque nefaria hæresum monstra longè, latèque omni impetu irruerent, et grassarentur; mœrentis Ecclesiæ lacrymas, et opprobrium Populi sui ut Pater misericordiarum abstergeret, fecit in bona voluntate sua, ut, cum abundaverit delictum, superabundaret et gratia. Per illa enim tempora, dum omnia maximis errorum, seditionum, et discordiarum fluctibus, et procellis jactabantur; ne contra summum angularem lapidem Portæ inferi prævalerent, in brachio extento suscitavit quamplurimos Electorum suorum, qui eximiis, clarissimisque virtutibus Orbi Terræ illucescerent, et per illustria veteris disciplinæ exempla, in quibus Christianæ legis partes omnes exprimerentur, nova Sanctitatis germina procrearent, quorum ope, et auctoritate, Fidelium pietate aucta, et Perduellium conatibus fractis atque compressis, inclinatis Ecclesiæ rebus opportunum adhiberetur auxilium, Sponsæque suæ acerbissimi luctus tanto in discrimine allevarentur.

BEATÆ JOANNÆ FRANCISCÆ virtutes præfulgent.

§. 1. Beneficentissimæ hujus Providentiæ præcipuum specimen, etiam in sexu fragili Pater Omnipotens, qui infirma mundi eligit, ut fortia quæque confundat, ostendere dignatus est, dum

PONT. A. XII.

in Famulam suam JOANNAM FRANCISCAM FREMIOT DE CHANTAL divitias bonitatis et gratiæ suæ uberrimè effudit. Hæc enim nobilissimis orta Parentibus, ea potissimùm tempestate in lucem prodiit, iisque in locis propè versata est, in quibus transfugarum finitimorum immanis rabies et furens audacia in Catholicam Fidem magis efferata videbantur; nihilominus JOANNA FRANCISCA a Deo sibi in hæreditatem electa, benedictionibus dulcedinis Præventa, et luminosissima charitate efficaciter ditata, vel a primis temporibus contra Mundi, et Diaboli nequitias nomen Domini exaltavit, et per omnes ætates, variasque vitæ vicissitudines, adeo crevit in gratia et scientia Dei, ut Sanctus Franciscus Salesius spirituum probatione longè clarissimus pronunciare non dubitaverit, eò sanctitatis et virtutis processisse Ancillam CHRISTI, ut pro ratione et modo gratiarum, quibus a Deo erat locupletata, nemini unquam assurgere altiùs liceret. Et sanè, quæ tum in virginitate, tum Viro conjuncta, egregia summæ perfectionis indicia præbuerat, in solitudine demum, ac viduitate posita, tanta spiritus alacritate arctissimum sanctitatis iter arripuit, et in via mandatorum cucurrit, ut præ cæteris Divinis Charismatibus, arduum illud emiserit Votum, semper faciendi quidquid perfectius, Deoque gratius et acceptius fore intelligeret.

Ordo Monialium Visitationis S. Mariæ ab ea instituitur.

§. 2. Hinc novas in corde suo ascensiones disponens, eodem Sancto Francisco Salesio optimo duce et auctore, novum instituit Sanctimonialium Ordinem a Visitatione Sanctæ Mariæ nuncupatarum, quas altè jactis omnium virtutum fundamentis, Castitatis, et Fidei hostibus impudentissimis, velut aciem ordinatam in conspectu inimicorum fortiter opposuit; ut, dum illi summa vi, impetuque contenderent, quo Religiosum Christiani cœlibatus propositum funditus everterent, et pœnitentiæ saluberrimas leges penitùs abrogarent, nova integritatis et

innocentiæ prole, Deo afflante et incrementum præbente, Ecclesiam fœcundaret.

ANNO 1751.

S. Francisci Salesii disciplinæ constanter adhæret.

§. 3. Quapropter præstantissimæ huic Viduæ satis convenire arbitrandum est, quod de Sanctis Olympiade, et Paulla veterum sacrarum rerum litteris tradita monumenta testantur. Quemadmodum enim Chrysostomo, et Hieronymo, sapientissimis et Sanctissimis Viris, nobilissimæ hujusmodi Fœminæ ad Fidei præsidium, et pietatis fructum et æmulationem instituendæ adhæserunt, sic Sancto Francisco Salesio augendæ et confirmandæ Religionis studiosissimo, JOANNA FRANCISCA precibus, vigiliis, et laboribus præsto fuit. Quidquid enim longo studio, et diuturna meditatione in Dei cultum, et Proximorum salutem complecti poterat, hoc illa libavit, didicit, atque perfecit. Facta igitur spectaculum Mundo, Angelis, et Hominibus, quæ, dum viveret, magnum sibi nomen comparaverat, postquam cessit e vita, singularem Sanctitatis famam undequaque est consecuta, universique hominum cœtus, qui Sancti Francisci Salesii doctrinam admirabantur, probatissimam hanc Viduam benedicentes benedicebant.

Ejus Causæ series innuitur.

§. 4. Verùm, cum inani quorumdam opinione, diutius quam par erat, ordinarii processus dilati essent, hinc quamplurimæ difficultates subortæ sunt, quæ Famulæ Dei Beatificationi maximè obsistebant, quæque ipsius causam per plures annos sunt remoratæ, ut in nostro Decreto, quod die 21. Augusti proximè elapsi emisimus, latiùs apparet; nihilominus Divina tandem ope, quæ contra faciebant, accuratissimè enodatis, Famulæ Dei Virtutes in gradu heroico, et quatuor Miracula a Deo ipsius intercessione edita, in Sacrorum Rituum Congregatione pluries proposita, tum Cardinalium, tum Consultorum Suffragiis approbata fuerunt.

Beatæ nomen et honores eidem deferri conceditur.

§. 5. Nos itaque, communibus, et peculiaribus Christianorum Principum, Episcoporum, Capitulorum, Civitatum, ac Sanctimonialium a

PONT. A. XII. Visitatione Beatæ Mariæ nuncupatarum precibus et votis annuentes, necnon de memoratorum Cardinalium consilio et assensu, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus, ut eadem Serva Dei JOANNA FRANCISCA FREMIOT DE CHANTAL imposterum BEATÆ nomine nuncupetur, ejusque Corpus, et Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur, ac de ea sub ritu Duplici recitetur Officium, et Missa celebretur nec Virginis, nec Martyris singulis annis, juxta Rubricas Breviarii, et Missalis Romani die vigesima prima Augusti. Porrò recitationem Officii, ac Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus in locis tantùm infrascriptis, in Civitate Divione, in qua dicta Serva Dei ortum habuit, ac in Oppido Molinis, in quo efflavit Animam, necnon in Oppido Anecii, in quo ejus Corpus humatum remansit, ac in singulis Monasteriis Monialium dicti Ordinis, et quantùm ad Missas attinet, etiam a Sacerdotibus confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno, a datis hisce Litteris inchoando, in Ecclesiis Locorum, ac Monasteriorum prædictorum solemnia Beatificationis ejusdem, cum Officio, et Missa sub ritu Duplici Majori, die ab Ordinariis constituta, postquam tamen in Basilica Principis Apostolorum de Urbe celebrata fuerint ejusmodi solemnia, pro qua re diem XXI. mensis Novembris currentis assignamus, pariter celebrandi facimús potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de, et super non cultu editis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Beatificationis solemnia.

Fides habenda transumptis.

§. 6. Volumus autem, ut ipsarum præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Secretarii supradictæ Congregationis Cardinalium subscriptis, et sigillo Præfecti seu Pro-Præfecti ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsùs fides ab omnibus, et ubique, tam in judicio, quàm extra illud

habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Anno 1751.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xiii. Novembris MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo. Dat. die 13. Novembris 1751.

D. Card. Passioneus.

CONGREGATIONI FABRICÆ LIII.

Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe novus Cardinalis Præfectus deputatur, et Congregatio Particularis super rebus œconomicis ejusdem Fabricæ instituitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad futuram rei memoriam.

Quanta curarum et expensarum mole Prædecessores nostri Romani Pontifices, alii quidem ad reædificandam B. Petri Basilicam, alii verò ad eam perficiendam atque ornandam, alii demum ad eamdem conservandam opportunèque restaurandam incubuerint, universus novit Terrarum Orbis, quem hujusce augusti et pulcherrimi Templi, ac religiosæ eorumdem Pontificum magnificentiæ fama pervasit. Ad quæ omnia in Dei honorem, ac Beatissimi Apostolorum Principis venerationem agenda, ac perficienda, necesse ipsis fuit, tam pro exactione redditaum ac proventuum in opus Fabricæ ejusdem Basilicæ assignatorum, quàm pro fideli ac provida eorumdem erogatione in ipsum opus, ad quod unicè destinati sunt, pari diligentia ac studio advigilare. Et Nos quidem

Proœmium ex cura Pontificum in extruenda, et conservanda Vaticana Basilica.

PONT. A. XII.

Pontifex simile studium prosequutus est.

hoc toto Pontificatus nostri decursu minimè passi sumus nostram in his operam studiumque desiderari; probè noscentes, hujusmodi opus non solùm cum Romani Pontificis munere, quod pro virium nostrarum modulo gerimus, conjunctum esse, verùm etiam ad Nosmetipsos peculiari ratione pertinere, qui, quum olim in eadem Vaticana Basilica Canonicatum et Præbendam per annos xiv. obtinuerimus, ad Nos transferre possumus verba illa, quæ magnus quondam prædecessor noster Innocentius Papa III. de se scripsit, videlicet: *Inter cæteras Ecclesias per universum Orbem diffusas, Basilicam Principis Apostolorum, utpote Sedem Nostram, specialius diligere ac honorare tenemur; sicut qui olim in ipsa Canonici Beneficium assecuti, nunc de filio in patrem ejus, Divina sumus miseratione promoti.*

Clemens VII., qui Basilicæ Fabricam magnopere promovit, Colleg. LX. Virorum super eadem Fabrica instituit.

§. 1. Sanè quum rec. mem. prædecessor noster Julius Papa II. ingens hoc opus Vaticani Templi reædificandi magno animo conceptum vix aggredi potuerit, ejusque successoribus Leoni X. et Hadriano VI., ob temporum difficultates, parum adjumenti licuerit ad id conferre; satis constat, Pontifici Clementi VII. datum fuisse, ut et primus omnium inceptum opus magnopere promoveret, et quæ ad ipsam Fabricæ constructionem, atque etiam ampliationem et conservationem, in posterùm necessaria forent, certa ratione procuranda et administranda constitueret; quamobrem Collegium unum LX. Virorum Curialium, ex omnibus Nationibus electorum, instituit ac deputavit, illudque, ac personas eidem adscriptas, quum a quorumvis, etiam Cardinalis ejusdem Basilicæ Archipresbyteri, jurisdictione ac superioritate, in his, quæ Fabricam ipsam concernerent, exemisset, sibi dumtaxat et Apostolicæ Sedi immediatè subjecit; prout in dicti Clement. Litteris incipientibus: *Admonet Nos*, datis apud S. Petrum Anno Incarnat. Dominicæ MDXXIII.,

pridie Idus Novembris, latiùs et pleniùs continetur. ANNO 1751.

§. 2. Hoc autem Collegium eò usque forsan permansit, donec opportunum fuit, ac ædificii moles ad designatam initio formam et amplitudinem perducta est. Verùm, immutatis rerum circumstantiis, fel. record. Prædecessor noster Clemens Papa VIII. (ut ab iis, qui Romanæ Curiæ res optimè callebant, assertum invenimus) in hujusmodi extincti Collegii locum, peculiarem Congregationem Fabricæ Sancti Petri nuncupatam instituit, in qua præter Cardinalem Præfectum, certosque Curiæ Prælatos et Officiales, nimirum Auditorem Generalem Causarum Cameræ Apostolicæ, necnon Thesaurarium pariter Generalem ejusdem Cameræ, atque Palatii Apostolici Præfectum, et Auditorem Decanum Causarum ejusdem Palatii Apostolici, ac unum ex Clericis Præsidentibus dictæ Cameræ, et Judicem Ordinarium ipsius Fabricæ, ac ejusdem Fabricæ Œconomum Generalem, qui etiam hujusmodi Congregationis Secretarius existit, necnon ipsius Fabricæ Advocatum, quibus in hujusmodi Congregatione locum et suffragium perpetuò attribuit, plures quoque alios S. R. E. Cardinales, ejusdemque Curiæ Prælatos, arbitrio Romani pro tempore Pontificis eligendos similem locum atque suffragium respectivè habere voluit et decrevit; dictorum verò Œconomi, ac Judicis deputationem pro tempore, sibi et Successoribus Romanis Pontificibus reservavit.

Clemens VIII. Congregationem Fabricæ ex S. R. E. Cardinalibus, et Prælatis compositam erexit.

§. 3. Quamvis autem supradictus Prædecessor noster Clemens VII. primodictum Collegium LX. Deputatorum Fabricæ S. Petri, a jurisdictione et superioritate Archipresbyteri Basilicæ Vaticanæ, ut etiam innuimus, nominatim exemptum esse et fore decreverit; Quum tamen alter deinde prædecessor noster Sixtus Papa V. hujusmodi jus et superioritatem in ipsum Deputatorum Collegium bon. mem. Evangelistæ Cardinali Pallottæ nuncupato Archiepiscopo

Sixtus V. Archipresbytero Basilicæ Collegium LX. Virorum subjecerat.

PONT. A. XII.

Consentino, et dictæ Basilicæ Archipresbytero concesserit; ut videre est in ipsius Litteris incipientibus: *Cum ex debito*, datis apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDXC., quarto nonas Martii, ejusdem Pontificatus Anno V., ubi legitur. *Nihilominus valde expedit, ut Tu Fabricæ prædictæ tua auctoritate, consilio, et laudabili studio incumbas;* ideoque prosequitur: *Te, quamdiu vixeris, et Archipresbyteratum prædictum obtinueris, Fabricæ, et ejus Collegii prædicti Protectorem et Superiorem auctoritate Apostolica tenore præsentium committimus et deputamus:* Cumque idipsum deinceps usque ad hæc nostra tempora factum fuerit, etiam postquam Collegio dictorum LX. Deputatorum, a Clemente VIII., ut præfertur, subrogata fuit Congregatio ex pluribus S. R. E. Cardinalibus, ac Romanæ Curiæ Prælatis composita, ita ut iidem semper hujusmodi Congregationis et Fabricæ prædictæ Præfecti constituti fuerint, qui Vaticanæ Basilicæ Archipresbyteratum pro tempore obtinuerunt; quemadmodum ex rerum gestarum monumentis nostro jussu conquisitis recognitum est, atque etiam animadversum fuit ab iis, qui citatas Sixti V. Litteras in Bullario Basilicæ Vaticanæ editas diligentibus Notis illustrarunt, quorum hæc verba sunt: *Exemplo tamen Sixti V. quotquot illum secuti sunt Romani Pontifices Collegii Rev. Fabricæ Præfecturam in Cardinales Archipresbyteros contulere.* Hinc est quod quum bon. mem. Annibal dum viveret S. R. E. Cardinalis Albanus nuncupatus, qui dictæ Basilicæ Vaticanæ Archipresbyteratum in Commendam ad sui vitam ex concessione et dispensatione Apostolica obtinebat, simulque Præfectus Fabricæ et Congregationis prædictæ existebat, superiori mense Octobris ex hac vita migraverit, Nosque nuper dictum Archipresbyteratum Dilecto Filio nostro Henrico Benedicto Mariæ Clementi ejusdem S. R. E. Presbytero Cardinali Duci Eboracensi nuncupato, quoad vixerit obtinen-

Exinde omnes Archipresbyteri Basilicæ simul fuerunt Congregationis Fabricæ Præfecti.

Ideo Pontifex, qui Archipresbyteratum Basilicæ Cardinali Duci Eboracensi commendavit eumdem in Congregationis Fabricæ Præfectum constituit.

dum, Apostolica auctoritate per Litteras Apostolicas commendaverimus, nunc eumdem Henricum Benedictum Mariam Clementem Cardinalem Fabricæ prædictæ, et Congregationis ejusdem Fabricæ Præfectum, quamdiu etiam vixerit, et Archipresbyteratus prædicti Commendam obtinuerit, cum omnibus juribus et honoribus hujusmodi Præfecturæ adnexis, quibus dictus Annibal, dum viveret, gavisus fuit, eadem Apostolica auctoritate, ac præsentium Litterarum tenore, constituimus et deputamus. ANNO 1751.

Congregationem Generalem Fabricæ super Causis contentiosis, bis quolibet Anno haberi mandat.

§. 4. Porrò duplicis generis negotia sunt, circa quæ hujusmodi Congregatio Fabricæ primodicto LX. Deputatorum Collegio jamdudum, ut præfertur, subrogata versatur. Alia siquidem judicialem respiciunt cursum causarum et litium, in quibus ipsius Fabricæ Judex Ordinarius sententiam tulit, aut definitivè decrevit, quoties pars in priori instantia succumbens, adversùs sententiam aut decretum definitivum hujusmodi reclamat; circa quæ nihil invenimus, quod nova aliqua ordinatione indigeret. Quare illud idem, in Causis contentiosis hujusmodi a Generali Congregatione Fabricæ prædictæ præstandum erit in posterum, quod superioribus temporibus ab ipsa præstari consuevit. Sed quia nonnunquam evenisse accepimus, ut hujusmodi Congregatio Generalis per integrum aliquot annorum decursum coacta non fuerit; volumus et decernimus, ut a prædicto Cardinali Præfecto, per Nos, ut præfertur, deputato, ejusque successoribus in futurum, duabus saltem vicibus in singulos annos hujusmodi Congregatio Generalis convocetur, atque in ea videatur, et prout juris erit, rescribatur in Causis ad ipsius jurisdictionem spectantibus; servatis tamen legibus aliàs per Nos, in confirmationem Decretorum per prædecessores nostros Romanos Pontifices, eorumve auctoritate editorum, statutis et promulgatis per nostras Litteras, quarum initium est: *Romanæ Curiæ*, datas apud S. Mariam Majorem Anno Incarna-

PONT. A. XII. tionis Dominicæ 1744. duodecimo Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno V.

Quoad Œconomicum Fabricæ regimen, veterem morem et agendi methodum innovari statuit.

§. 5. Alterius verò generis negotia, quæ spectant ad Œconomicum ipsius Fabricæ regimen, visa sunt providentiæ nostræ curas requirere. Quum enim satis appareat, hujusmodi res in Congregatione Generali commodè ac diligenter, ut par est, tractari non posse; ac propterea aliquo abhinc tempore usus inoleverit, ut vel a Cardinali Præfecto, vel ab Œconomo prædictæ Fabricæ, cum Pontifice immediatè ageretur de expensis etiam majoris momenti, et ingentes pecuniarum summas requirentibus, quæ pro ipsius Basilicæ necessitatibus, aut ornamentis faciendæ occurrerent; contra quàm antiquitùs fieri consueverat, dum graviora hujusmodi negotia, antequam ad Pontificem deferrentur, ab ipso prius Cardinali Præfecto, unà cum aliis aliquot Cardinalibus atque Ministris, ex his, qui in generali prædicta Congregatione locum habent, diligenter ac maturè discutiebantur; antiquiorem hujusmodi consuetudinem in posterùm observari volumus; idque non solùm Œconomicis ipsius Fabricæ rationibus proficuum, verùm etiam ad reprimendas magna ex parte censuras et oblocutiones, quibus plerumque notari contingit eos sumptus, qui pro Vaticani Templi conservatione, aut ornatu fiunt, opportunum fore confidimus.

Ideo Congregationem particularem ex quatuor S. R. E. Cardinalibus instituit.

§. 6. Itaque ad hujusmodi Œconomica Fabricæ S. Petri negotia cognoscenda ac dirigenda, Congregationem Particularem ex uno Cardinali Præfecto, ac tribus aliis S. R. E. Cardinalibus supradictæ Congregationis Generalis, et ex ea selectis, compositam erigimus et deputamus; Hujus autem Congregationis Particularis Præfectum eumdem esse volumus, quem superiùs, ipsarum præsentium tenore, primodictæ Congregationis Generalis, ipsiusque Fabricæ Præfectum constituimus; eidem Congregationi Particulari infrascriptos tres alios Dilectos pariter Filios nostros, videlicet Silvium

Tituli S. Callisti Presbyterum Cardinalem Valenti, et Hieronymum S. Angeli in Foro Piscium Diaconum Cardinalem Columna, quem, licet is, pro munere Præfecti Palatii nostri Apostolici, tum ante, tum post suam ad Cardinalatus assumptionem, in dicta Generali Congregatione Fabricæ sessionem habuerit, nihilominus, quatenus opus sit, inter Cardinales eidem Congregationi Generali Præpositos, per easdem præsentes accensemus, ac Prosperum S. Georgii in Velabro Diaconum Cardinalem Columna de Sciarra, respectivè nuncupatos, de quorum idoneitate et experientia in ejus generis rebus, quæ hujusmodi Congregationis Particularis a Nobis per præsentes erectæ cognitioni et directioni committimus, ac demandamus, Nobis plenè constat, etiam per præsentes adscribimus, eosque ad supradicta œconomica negotia in eadem Congregatione communiter consultanda et tractanda, cum pleno suffragii jure, eligimus et deputamus. ANNO 1751.

§. 7. Hujus autem Congregationis Particularis Secretarium cum voto consultivo eligimus pariter et deputamus dilectum Filium Magistrum Franciscum de Abbatibus Oliverium, qui etiam ejusdem Fabricæ Œconomus Generalis, dictæque Congregationis Generalis Secretarius existit; ac præterea eidem Congregationi Particulari cum consultivo similiter voto interesse volumus Dilectum quoque Filium Magistrum Ludovicum de Constantio sæpedictæ Fabricæ Judicem Ordinarium; decernentes, utriusque eorum in Œconomi ac Secretarii et Judicis Officiis respectivè successores, in hujusmodi Congregatione Particulari futuris temporibus similem locum et voti jus obtinere debere. Huic Congregationi Œconomum et Judicem Fabricæ interesse jubet.

§. 8. Volumus autem, ut a prædicto et pro tempore existente Cardinali Præfecto, unà cum dictæ Fabricæ Œconomo, occurrentes sumptus pro sartis tectis, aliisque Vaticanæ Basilicæ opportunitatibus, quingentorum scutorum monetæ currentis summam non excedentes, etiam Facultates hujus Congregationis designat.

PONT. A. XII.

sine hujusmodi Congregationis Particularis, aut Romani pro tempore Pontificis assensu, fieri possint; Ubi verò opus faciendum hujusmodi quingentorum scutorum summam excedere dignoscatur, nihil ab ipsis fieri volumus sine prædictæ Congregationis Particularis examine; in qua videlicet consultandum erit tum super propositi operis necessitate aut congruentia, tum super executionis modo et conditionibus, aliisque omnibus, quæ ad ipsius operis perfectionem, et ad œconomicas Fabricæ rationes opportunè advertenda videbuntur. Omnia verò ad Romanum pro tempore Pontificem, sive a Cardinali Præfecto, sive a Secretario referri debebunt; non sine indicatione differentiæ ac numeri suffragiorum, atque etiam rationum, quas unusquisque ad Confirmandam sententiam suam attulit: Ut is nimirùm, omnibus cognitis atque perpensis, resolutionem in Congregatione captam, nisi aliter ipsi videatur, approbare et confirmare, ejusque executionis incessanter promovendæ ac providè dirigendæ curam uni vel alteri ex quatuor Cardinalibus, sive ex duobus Prælatis dictam peculiarem Congregationem constituentibus, pro suo arbitrio, demandare valeat.

Computa Generalia eidem exhiberi mandat singulis quatuor Mensibus

§. 9. Huic ipsi Congregationi Particulari rationes, et computa generalia Fabricæ, eorumque summaria, singulis quatuor Mensibus exhibenda statuimus et mandamus, ut eadem Congregatio, habito præ oculis universo statu œconomico ipsius Fabricæ, de propositis sumptibus opportuna consilia capere possit. Dumque Cardinales et Prælati ad consultandum convenient, quod quatuor saltem vicibus in anno fieri debebit, ad Aulæ limen adstare volumus ipsius Fabricæ Ratiocinatorem, et Architectos, atque Pictorem operibus tesselatis præpositum, necnon ipsius Fabricæ promptuarii Custodem, vulgò *Fattore Generale*, nuncupatum, ut præsto sint ad omnia, quæ ipsa Congregatio ab iis requirenda, vel iisdem demandanda judicabit.

§. 10. Denique, quum Nobis omnia comperta esse nequeant, quæcumque ad rectum œconomicum regimen ejusdem Fabricæ opportuna forsan existant, volumus etiam, ac præsentium Litterarum tenore decernimus et mandamus, ut a prædicto Cardinali Præfecto, unà cum tribus præfatis aliis Cardinalibus, ac duobus Prælatis prædictæ Congregationi Particulari per Nos adscriptis, cum primum fieri poterit, non intermisso interim cursu Congregationum Generalium, et Particularium a Nobis etiam superiùs præscripto, accurata instituatur et peragatur visitatio ipsius Fabricæ, ejusque status œconomici activi et passivi, conditisque Decretis, quæ ipsis opportuna videbuntur, eorum relatio ad Nos fiat; Nos enim quæcumque ab ipsis ritè statuta et ordinata noverimus, Apostolica confirmatione roborare, atque Auctoritatis nostræ præsidio juvare parati sumus; certam habentes fiduciam, nihil ab ipsis decernendum fore, quod consentaneum nón sit menti ac proposito nostro, rectæ nimirùm atque fideli administrationi redditūum ac proventuum ipsius Fabricæ, eorumque opportunæ erogationi, resecatis abusibus, si qui forte elapsi temporis decursu circa hæc invecti fuisse dignoscantur, certisque rationibus constitutis, per quas optimo rerum ordini in futurum etiam consulatur.

Anno 1751. Interim visitationem status activi et passivi haberi jubet, ut Relatio Pont. fiat

§. 11. Atque ita et non aliter in præmissis omnibus agendum et procedendum decernimus et statuimus; Nón obstantibus contrariis forsan Apostolicis Constitutionibus et Ordinationibus, seu ejusdem Fabricæ et Congregationis Generalis erectione, statutis, usibus, stilis, et consuetudinibus, etiam immemorabilibus, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Clausulæ etiam derogatoriæ contrariis

§. 12. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum constitutionis, deputationis, erectionis, electionis, adscriptionis, mandatorum, voluntatum, ac decretorum infrin-

Sanctio.

Pont. A. XII. gere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 15. Nov. 1751. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. decimo septimo Kalendas Decembris, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 28. ejusdem Mensis et Anni.

PONT. A. XII.

LIV.

AVIÆ NEOPHYTÆ

Asseritur jus offerendi ad Baptismum infantes Judæos ex Filio præmortuo Nepotes.

Epistola ad R. P. Petrum Hieronymum Guglielmi Congregationis S. Officii Assessorem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Pontifex aliàs docuit, quinam Jus habeant offerendi infantes ad Baptismum.

PROBE te meminisse arbitramur, Nos in Epistola nostra *die* 28. *Mensis Februarii Anni* 1747. ad Venerabilem Fratrem Vicarii Urbis Vicesgerentem, Tarsensem tunc temporis Archiepiscopum, nunc autem Constantinopolitanum Patriarcham conscripta, quæ typis excusa, deinde in secundum Bullarii nostri Tomum inserta fuit, definiisse, patrem, qui ex Judaica perfidia ad Christianam Fidem conversus sit, posse filium suum infantem vel impuberem, Judæa Matre licet dissentiente, Sanctæ Religioni nostræ initiandum offerre; Matri etiam Christi Fidem amplexæ hanc eamdem potestatem inesse, quantumvis Pater in Judaismo perseverans contradicat; præterea hujusmodi offerendi jus ad Tutores pertransire; illiusque paternum quoque Avum participem esse, qui, secundùm opinionem, quæ Tribunalium decretis pluries rata habita, et confirmata est, Nepotem infantem vel impuberem Sanctæ Religioni Christianæ validè offert, etiamsi vel Pater, vel Mater, aut etiam utrique in Judaismo permanentes contradicant. Qua quidem de re omnia in eadem Epi-

SOPRA L'OFFERTA

LIV.

Fatta dall' Avia Neofita di alcuni suoi Nipoti infanti Ebrei alla Fede Cristiana.

Lettera a Monsignor Pier Girolamo Guglielmi Assessore del Sant' Offizio.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Avra' ella la bontà di ricordarsi, essere stato da Noi stabilito nella nostra Lettera scritta *ai* 28. *di Febbrajo* 1747. a Monsignor Vice-Gerente, allora Arcivescovo di Tarso, ed ora Patriarca di Constantinopoli, che fu data alle stampe, e di poi inserita nel secondo tomo del nostro Bollario, potere il Padre Neofito offerire alla Santa Fede il Figlio infante, o impubere, ancorchè dissenta la Madre Ebrea; potersi ciò fare dalla Madre Neofita, benchè il Padre Ebreo contraddica; passare questo diritto d' offerire anche a' Tutori, e finalmente esserne partecipe l'Avo paterno, che, giusta l' opinione più volte canonizzata ne' Tribunali, validamente offre il Nipote infante, o impubere alla Santa Cristiana Religione; ancorchè dissentano o il Padre, o la Madre, o pure ambidue restati nell' Ebraismo. Tutto nella Lettera fu pienamente discusso, e comprovato. Nulla però in essa si parlò dell' Ava Paterna; cioè, se questa avesse il diritto di offerire il Nipote infante, o impubere alla nostra Santa Fede, ancorchè contraddicano i di lui Genitori, e Tutori Ebrei; ma essendo

Il Pontefice ha altrove trattato di quelli, che hanno diritto di offerire i bambini al Battesimo.

Ora si deve esaminare, se l' Ava possa validamen-

Post. A. XII.

Nunc definiendum an Avia Neophyta Nepotes infantes validè offerat, dissentiente Matre, et Tutoribus Judæis.

stola nostra plenè discussa et comprobata reperiuntur. Verùm quia nulla ibidem Paternæ Aviæ facta mentio est, num videlicet hæc Nepotem infantem, vel impuberem, Parentibus etiam illius, ac Tutoribus contradicentibus, Sanctæ Religioni nostræ offerendi jus haberet; eventus nuperrimè contigit, qui de hac quoque re Nobis agendi occasionem præberet. Judæus etenim cum decesserit, ac filios duos uxoremque gravidam reliquerit, eamdemque uxorem tutricem constituerit, aliis etiam Judæis tutoribus, tam filiorum, qui nati, quàm qui nascituri essent, nominatis; superstes Avia paterna erat, Christianam Fidem jamdudum amplexa, quæ Sanctæ Religioni nepotes offerre volebat, et cujus pio proposito ac studio tam patrui, quàm paternæ amitæ, Judæi scilicet prius defuncti fratres, et sorores, qui antea pariter Sanctum Baptismum receperant, adhærebant. Cùm itaque controverti cœptum sit, num hujusmodi oblatio acceptari possit ac debeat, ea in præsens quæstio necessariò instituenda est, quæ in altera Epistola planè prætermissa fuit; exactèque discutiendum, num Avia nepotes offerendi potestatem habeat, et num ea oblatio acceptanda, quamvis tam Mater tutrix, quàm alii tutores Judæi contradicant. Hoc controversiæ caput argumentum erit præsentis Epistolæ nostræ, quam Tibi, Dilecte Fili, directam volumus, quoniam in Sanctissimæ Inquisitionis Tribunali, in quo Assessoris Officium laudabiliter sustines, eadem res inter Consultores primum, tum inter Cardinales coram Nobis examinata est, omnibus ante perlectis, quæ a Viris expertissimis pro utraque parte scripto deducta fuerunt.

Dubitatur præcipuè propter defectum patriæ potestatis.

§. 2. In hujus autem quæstionis examine occurrit statim Nobis difficultas hujusmodi. Nemini, quod suum non sit, licitè offerendi potestas est; neque eam oblationem, si fiat recipere ullo modo licet; non igitur ea oblatio recipienda est, per quam infans in Judaismo natus Sanctæ Religioni initiandus offertur, nisi ab

poco tempo fa succeduto il caso, che essendo morto un' Ebreo, ed avendo lasciati due Figli, e la Moglie gravida, con averla fatta tutrice, ed unitamente coll' aver nominati altri Ebrei tutori de' Figli nati, e che erano per nascere, ed essendo viva l' Ava paterna, già fatta Cristiana, e volendo questa offerire i Nipoti alla Fede Cristiana, ed aderendo alle di lei pie premure gli Zii, e le Zie paterne, cioè i fratelli, e sorelle del predefonto, che tempo fa ricevettero il Santo Battesimo; nata controversia, se tale oblazione possa, e debba accettarsi, è ora preciso l' entrare nella questione, di cui l'altra volta non si trattò; strettamente esaminando, se possa l'Ava offerire i Nipoti, e se l' offerta debba accettarsi, ancorchè contraddica la Madre tutrice, e contraddicano ancora i Tutori Ebrei; ed a questo punto è ristretta la presente nostra Lettera, che scriviamo a lei, giacchè nel Tribunale della Santissima Inquisizione, in cui ella lodevolmente adempie l' offizio di Assessore, si è questo punto prima esaminato fra i Consultori, e di poi fra i Cardinali alla nostra presenza, dopo aver lette, e considerate le Scritture fatte da' bravi Professori per l' una, e l' altra parte.

ANNO 1751. te offrire i Nopoti infanti, contradicendo la Madre, e i Tutori Ebrei.

§. 2. Nell' esame di questo punto abbiamo incontrata la seguente difficoltà. Non può veruno lecitamente offerire ciò, che non è suo; nè la di lui offerta può in veruna maniera accettarsi; e però non può farsi, nè accettarsi l'offerta alla Santa Fede d' un infante nato nell' Ebraismo, se non è fatta da chi ha l' autorità, che dicesi

Di ciò principalmente si dubita per la mancanza della patria potestà.

PONT. A. XII.

eo fiat, qui eam in ipsum auctoritatem habeat, quæ patria potestas appellatur. Quare cum paterna Avia in filios filii sui patria potestate minimè prædita sit, primo statim intuitu visum est Nobis legitimè inferri posse, neque illi potestatem esse Nepotes infantes aut impuberes licitè offerendi, neque oblationem ab ea factam licitè acceptari posse, præsertim cum Mater tutrix contradicat, eique assentiantur Tutores eidem matri a Genitore adjuncti.

Parentes olim filios impuberes tam in Clerum quam in statum Regularem adscribendos offerebant.

§. 3. Neminem sanè, nisi Ecclesiasticæ Historiæ admodum imperitum, ignorare arbitramur, per plura sæcula eam in Ecclesia disciplinam viguisse, qua Genitores proprios filios impuberes non modo Ecclesiasticæ vitæ, adeoque Clericali statui, sed etiam Monasticæ disciplinæ offerebant; quibus proinde filiis, etiam cum ad eam pervenerant ætatem, in qua bonum a malo discernendi facultas est, interdictum erat ab ea vitæ conditione resilire, cui adhuc infantes vel impuberes a Parentibus destinati fuerant; hujusmodi autem disciplinæ moderationem paucis abhinc sæculis inductam esse.

Monumenta de Clericis factis ex oblatione parentum

§. 4. Et quidem, quod ad eam spectat oblationem, qua infantes in Clerum recipiendi, ac Tonsura, et Lectoratu initiandi offerebantur, complura videre licet apud Morinum *de Sacris Ordinationibus part.* 3. *exercit.* 5. *de Tonsura Clericor. cap.* 3., apud Martene *de antiquis Ecclesiæ ritibus tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 3., Bosquetum *in Notis ad Epistolam Innocentii III.* 136. *lib.* 2. *regesto* 14. *pag.* 151. Nuperrimè verò aureus annulus repertus est, quem, ut ejus capacitas indicat, pro duorum, aut trium mensium infante confectum fuisse oportet. In eo aliquot litteræ impressæ erant, quibus infantem illum *Levitam* esse innuebatur; quod tamen non ita intelligendum est, ut illum Diaconum fuisse credamus, verùm tantummodo in Clerum cooptatum fuisse, quemadmodum a viro erudito Pa-

patria podestà, sopra lo stesso. Non avendo dunque l'Ava paterna patria podestà sopra i figli del figlio, ci è sembrata, a prima vista, legittima la conseguenza, nè poter essa lecitamente offerire i nipoti infanti, o impuberi, nè potersi lecitamente accettare l'offerta, contraddicendo particolarmente la Madre tutrice, e stando uniti colla Madre pure i Tutori dati in compagnia d'essa dal Padre. ANNO 1751.

Anticamente i Genitori offerivano i proprj figli impuberi al Chericato ed anche al Monacato.

§. 3. Sarebbe troppo rude, e poco pratico delle Storie Ecclesiastiche, chi non sapesse, essere stata per più secoli vigente nella Chiesa la disciplina, giusta la quale i Genitori offerivano alla vita Ecclesiastica; e così al Chericato, ed anche al Monacato, i proprj figli impuberi; ai quali veniva, ancorchè giunti all'età, in cui si discerne il bene dal male, vietato il recedere dalla vita, a cui erano ne' loro primi anni stati destinati dai loro Genitori; e che tal disciplina fu moderata ne' secoli da noi non tanto remoti.

Pruove dell'oblazione de' Cherici.

§. 4. Dell'offerta, che facevasi degl'infanti alla Chiesa, acciò fossero ricevuti nel Clero, ed ammessi alla Tonsura, ed al Lettorato, discorre diffusamente il Morino *de Sacris Ordinationibus alla part.* 3., *exercit.* 5. *de Tonsura Clericor. cap.* 3., il Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 3., il Bosqueto *nelle Note alla Lettera d' Innocenzo III.* 136. *lib.* 2. *regesto* 14. *pag.* 151., ed ultimamente si è ritrovato un Anello d'oro, dal di cui cerchio si comprende, essere stato per un infante di due o tre mesi. Nel cerchio d'esso erano alcune lettere impresse, che additavano, che il Fanciullino era *Levita;* il che non significa già, che fosse Diacono, ma che era semplicemente ammesso nel Clero, come molto bene dimostra l'erudito Padre Baldini nelle sue Note ad Ana-

PONT. A. XII. tre Baldino in suis notis ad Anastasium Bibliothecarium *tom.* 4. ad Vitam Sancti Eugenii Papæ *ad pag.* 61. *et seq.* valde apposite demonstratur.

Item de Monachis. §. 5. De illa autem oblatione, per quam pueri Monasterio dicabantur, inter cæteros Pater Mabillonius *in sua Præfatione ad sæculum sextum Benedictinum num.* 36. quamplurima edisserit; item Muratorius *tom.* 5. *Antiquitatum Italicæ medii ævi dissertatione* 65. *col.* 380. *et seqq.* Alia, quæ ad hujusmodi rem pertinent monumenta a Gratiano *ad Causam* 20. *quæst.* 1. collecta habentur. Idem autem antiquo etiam Concilii Toletani adagio comprobatur, quod a Clemente III. in Decretali sua: *Cùm Virum, de Regularibus*, pariter usurpatum invenitur, quod scilicet *Monachum aut paterna devotio, aut propria facit professio*. Dartis *in Commentariis ad Decretum Gratiani part.* 2. *Caus.* 20. *quæst.* 1. omnia, quæ ibi continentur, ita in compendium redigit: *Olim pater poterat filium suum impuberem Monasterio delegare et tradere, nec liberum illi reverti ad sæculum.* Si quis autem super hujusmodi re pleniùs omnia cognoscere cupiat, consulere poterit Calmetum *super cap.* 59. *Regulæ Sancti Benedicti*, et Haeftenum *in part.* 2. *Disquisitionum Monasticarum lib.* 4. *tract.* 2. *disquisit.* 5.

Quo tempore, et quatenus huic disciplinæ modus impositus. §. 6. Disciplina hujusmodi ad usque Cœlestinum III. permansit, qui Pontifex eidem moderamine adhibito, decrevit, puerum Monasterio oblatum, cùm ad discretionis annos pervenerit, interrogari debere, num illi remanendi, an abeundi voluntas sit; eumque, quoties abeundi animum habeat, nullatenùs ad remanendum cogi debere. Ita in Decretali ipsius *in Cap. Cum simus, de Regularibus*, videre est, cum qua Innocentius III. *lib.* 15. *epist.* 116. ad Episcopum Lugdunensem conscripta etiam concordat. Cœlestinum III. disciplinæ illi modum imposuisse dictum a Nobis est; eo quod non omnino ac penitùs eamdem sustulerit aut abrogaverit; quin immo hodiernis etiam temporibus, quo-

stasio Bibliotecario *tomo* 4. sopra la Vita di Sant'Eugenio Papa *alla pag.* 31. *e seguenti.* ANNO 1751.

§. 5. Dell' offerta poi, che facevasi de' Fanciulli al Monacato, trattano fra gli altri diffusamente il Padre Mabillon *nella sua Prefazione al secolo sesto Benedettino num.* 36., il Muratori *nel tom.* 5. *Antiquit. Italic. medii ævi alla disser.* 65. *col* 380. *et seq.* Altri monumenti, che appartengono a questo proposito, sono radunati dal Graziano *alla Causa* 20. *quæst.* 1., il che anche resta comprovato dall' antico Adagio del Concilio Toletano, riassunto da Clemente III. nella sua Decretale: *Cum Virum, de Regularibus*, che, *Monachum aut paterna devotio, aut propria facit professio.* Il Dartis *ne' Commenti al Decreto di Graziano part.* 2. *Caus.* 20. *quæst.* 1. fa in questo modo il compendio di quanto ivi si contiene: *Olim pater poterat filium suum impuberem Monasterio delegare, et tradere, nec liberum illi reverti ad sæculum;* e chi sopra questo punto volesse pienamente soddisfarsi, basta, che legga il Calmet *sopra il cap.* 59. *della Regola di S. Benedetto*, e l'Haefteno *nella part.* 2. *delle disquisizioni Monastiche lib.* 4. *tract.* 2. *disquisit.* 5.

Altre della oblazione de' Monaci.

§. 6. Durò questa disciplina sino al Pontefice Celestino III., che fu quello, che la moderò; avendo determinato, che il fanciullo offerto al Monachismo, giunto agli anni della discrezione, debba interrogarsi, se vuol restare, o partire, e che volendo partire, non debba in verun modo esser forzato a restare. Così si legge nella sua Decretale *nel cap. Cum simus, de Regularibus*, colla quale anche concorda il Pontefice Innocenzo III. *al lib.* 15. *lett.* 116. scritta al Vescovo di Lione. Si è detto, che il Pontefice Celestino III. la moderò; non avendola in tutto, e per tutto levata, o sia abrogata: imperocchè ancora oggidì, quando non ostino

In qual tempo, e fino a qual segno fosse moderata questa disciplina.

PONT. A. XII.

ties non obstent peculiares Regularium Ordinum, sive Institutorum Constitutiones, de quibus agit Fagnanus *in Cap. Cum Virum*, *de Regularibus*, aut recentiores Pontificiæ Constitutiones, quæ certam ætatem præstituunt pro illis, quibus intra Monasterii septa pernoctandum sit: quod spectat ad Jus Canonicum Decretalium, nequaquam vetita est (salva semper Concilii Tridentini observantia quantum ad ætatem, ac tempus Tyrocinii, et Professionis) ea oblatio, qua filii impuberes Monasticæ vitæ offeruntur. Ex hujusmodi autem oblatione tres effectus existunt; primò, quod filius impubes a Religione recipi potest; deinde quod parenti patria uti potestate, ut eumdem ad sæcularem statum revocet, ampliùs integrum non est; denique quod etiamsi filio impuberi ante pubertatis annos Religiosa Claustra deserere minimè permissum est, quod ipsi tamen facere licet, ubi eam attigerit ætatem, in qua potestatem habet, ut de seipso disponat, potest nihilominùs Religio proprio jure uti, ut etiam ante pubertatis annos eumdem dimittat, dummodo in eo recipiendo ea se obligatione non obstrinxerit, ut usque ad dictum tempus eumdem retineret, quemadmodum valde apposità Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 13. edisserit. Eadem de sponsalibus dicenda, quæ pro filiis impuberibus ab eorum parentibus fiunt. Secundum veterum Canonum præscriptum, filii, etiam postquam ad puberem ætatem pervenerant, ea servare tenebantur, quemadmodum colligitur ex Decretali, quæ Pontifici Hormisdæ attribuitur, et quæ *in cap. Tua Fraternitas sub tit. de Desponsatione impuberum* refertur: *Potest autem filium nondum adultum (voluntas cujus discerni non potest) pater, cui vult, matrimonio tradere; et postquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino debet hoc adimplere.* Verùm Pontifex Bonifacius VIII. in sua Decretali, cujus initium: *Infantes*, et quæ in titulo *de Desponsatione impuberum*, *l.* 6. unica le

Idem jus ferè obtinet in Sponsalibus impuberum.

le Costituzioni particolari delle Religioni, o sia degl' Istituti Regolari, de' quali parla il Fagnano *nel cap. Cum Virum, de Regularibus*, o quando non ostino le più recenti Costituzioni Pontificie, che prefiggono una certa età a quelli, che debbono pernottare ne' Chiostri, in ciò che risguarda il diritto Canonico delle Decretali, non è vietata (salva sempre l'osservanza del Concilio di Trento quanto all' età, ed al tempo del Noviziato, e della Professione) l'offerta, che si fa da' Genitori de' figli impuberi al monacato: Nascendo da questa offerta tre effetti; uno, che il figliuolo impubero può riceversi dalla Religione; l'altro, che il Padre non si può più servire della patria podestà per richiamarlo al secolo; l'ultimo, che quantunque prima degli anni della pubertà il figlio impubere non può abbandonare i Chiostri, essendogli ciò permesso, giunto che sarà all' età, in cui può disporre di se stesso, può però la Religione servirsi del proprio diritto di cacciarlo anche prima degli anni della pubertà, quando, ricevendolo, non si fosse obbligata a ritenerlo sino al detto tempo, come molto bene la discorre il Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 13. Simile è il caso degli Sponsali, che si fanno pe' figli impuberi da' loro Padri. Giusta gli antichi Canoni, erano i figli obbligati a mantenerli ancor dopo, che erano giunti all' età pubere, come si deduce da una Decretale attribuita al Pontefice Ormisda, e riferita *nel cap. Tua Fraternitas, sotto il tit. de Desponsatione impuberum: Potest autem filium nondum adultum (voluntas cujus discerni non potest) pater, cui vult, matrimonio tradere; et postquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino debet hoc adimplere*. Ma il Pontefice Bonifacio VIII. nella sua Decretale, che incomincia: *Infantes*, ed è l'unica nel titolo *de desponsatione impuberum, al lib.* 6. moderò le antiche Canoniche disposizioni, determinando, non essere obbligati gl' impuberi, fatti puberi, a man-

ANNO 1751.

Le istesse regole procedono in materia di Sponsali.

PONT. A. XII.

est, antiquas Canonicas dispositiones moderatus est, statuitque, impuberes postquam ad pubertatem pervenerint, nequaquam obligari ad ea adimplenda sponsalia, quæ a parentibus eorum facta sint, nisi eadem, postquam puberes evaserint, aliqua ratione approbent: *Nisi per cohabitationem eorum mutuam, seu aliàs verbo, vel facto ipsorum, liquido appareat, eosdem in eadem voluntate, factos majores septennio, perdurare*.

Jus prædictarum oblationum in patria potestate fundatur.

§. 7. Tam antiquis autem, quàm hodiernis temporibus non defuere, qui disciplinam illam auderent improbare, secundum quam, ut dictum paulo ante est, impuberi filio Monasticæ vitæ a parentibus oblato, ampliùs illam deserere interdictum erat. Rhabanus in libro ad Ludovicum Imperatorem conscripto invehitur in eos, a quibus id affirmabatur, contenditque, eos id asserere, quod sit *contra superiorum sæculorum sententiam, immo etiam contra Conciliorum, et Pontificum decreta*. Idem argumentum hac nostra ætate a Joanne Petro Gibert *tom. 2. sui Corporis Juris Canonici tit. 23. de Ecclesia ad sect. 4.* pertractatum est. Hanc eamdem causam Hugo Menardus *cap. 66. Concord. Reg.* agendam suscipit, statuendo jus illud, per quod filiorum ad Monasticam vitam oblatio fit, in effrœnata patria potestate fundatum esse: *Dico hoc jus esse a naturali potestate, quam habent parentes in liberos, qui possunt eos etiam vendere necessitatis causâ; ergo etiam devotionis causâ Deo offerre in perpetuum ejus obsequium, tam pro salute sua, quàm liberorum; modo id fiat pura intentione, et devotione*. Quæ quidem ratio admitti posse videtur, dummodo veteri illi patriæ potestati non innitatur, adeo effrœnatæ, ut ejus vigore licitum esset patri non modo filium venumdare, sed etiam occidere, si ita ei collibuisset, quemadmodum apud Sigonium *de Jure antiquo Civium Romanorum ad cap. 10.* videre est; sed alteri potiùs mitiori patriæ potestati, quam Romani adoptarunt,

tenere gli sponsali fatti da' lor genitori, se giunti alla pubertà, in qualche maniera non li approvano: *Nisi per cohabitationem eorum mutuam, seu aliàs verbo, vel facto ipsorum, liquido appareat, eosdem in eadem voluntate, factos majores septennio, perdurare.* ANNO 1751.

§. 7. Ne' tempi antichi, ed anche ne' nostri, non è mancato chi ha avuto l'ardire di disapprovare la predetta disciplina, secondo la quale, come poc' anzi si è detto, il figlio impubere offerto dai genitori al Chiostro, non poteva più abbandonarlo. Rabano in un libro scritto a Lodovico Imperadore impugnò quelli, che ciò asserivano, sostenendo, che la loro asserzione era *contra superiorum sæculorum sententiam, immo etiam contra Conciliorum et Pontificum decreta*. Ne' nostri tempi questo stesso argomento è stato ben trattato da Giovanni Pietro Gibert *nel tom.* 2. *del suo Corpo del Jus Canonico tit.* 23. *de Ecclesia alla sez.* 4. Entra in questo stesso arringo Ugone Menardo *nel cap.* 66. *Concord. Reg.* ponendo il fondamento per l'offerta de' figli al Chiostro nella effrenata podestà paterna: *Dico hoc jus esse a naturali potestate, quam habent parentes in liberos, qui possunt etiam eos vendere necessitatis causâ; ergo etiam devotionis causâ Deo offerre in perpetuum ejus obsequium, tam pro salute sua, quàm liberorum; modo id fiat pura intentione, et devotione.* E questo discorso è plausibile, ogni volta che non si riconosca per di lui base quell' antica effrenata podestà paterna, con cui non solo era permesso al padre vendere il figlio, ma ancora privarlo di vita, se così gli fosse piacciuto, come può vedersi appresso il Sigonio *de Jure antiquo Civium Romanorum al cap.* 10. ma quella più moderata podestà paterna, che adottarono i Romani dopo aver appresa dai Greci la disci- Tal sorta di oblazioni proviene dalla patria podestà.

PONT. A. XII. postquam a Græcis, cum bonarum artium disciplina, morum etiam humanitatem et cultum didicerunt, quæ potestas restricta fuit ad moderatam in filios coërcitionem, reservata Magistratibus severiori, quando ea opus foret, et ad omnimodam dispositionem status filiorum, et vitæ generis, atque conditionis, quam usque ad exitum servare, et profiteri deberent. His eisdem limitibus definita fuit apud Judæos patria potestas super filios ac filias, cum *cap*. 11. *lib*. *Judicum* legatur, Jephte votum Domino vovisse, si eidem datum esset superare filios Ammon, quicumque primus de Domo ipsius egrediens sibi redeunti occurrisset, eum se holocaustum Domino oblaturum; cum autem prima eidem occurrisset unigenita ipsius filia, votum adimplere non omisisse, atque eam Deo immolasse. Sanè inter sacros Interpretes disputatio et controversia est, num Jephte, hujusmodi votum faciendo, et adimplendo, peccatum commiserit, necne. S. Thomas *in* 2. 2. *quæst*. 88. *art*. 2. *ad secundum* considerans, Jephte in Epistola ad Hebræos *cap*. 11. in Sanctorum Catalogo poni; probabile esse ait, Jephte peccati sui pœnitentiam egisse: *Probabile est, eum pœnituisse de facto iniquo*. Eisdem vestigiis insistit Suarez *tom*. 2. *de Religione ad lib*. 2. *cap*. 10. *num*. 12. *Factum illud contra legem naturalem erat, et contra legem scriptam Exodi* 20. *de non interficiendo innocente, quæ procedit, et obligat etiam titulo Religionis, et voti, quia pater non est dominus vitæ filiæ, ut illam vovere, aut sacrificare possit*. Atque hisce quidem comprobatum videmus, patriæ auctoritati ac potestati apud Judæos jus vitæ, et necis supra filios nequaquam adnexum fuisse. Alii porrò sunt, qui Jephte a peccato excusant, vel quod eumdem Spiritus Sancti instinctu, qui præcepto æquipolleat, votum fecisse, atque adimplevisse dicant (quod nihil facit ad rem, de qua hìc agitur); vel quod is filiæ suæ non naturalem mortem, sed civilem dederit, eam

Patria potestas justis limitibus definita apud Hæbreos viguisse probatur.

Factum Jephte, quomodo accipiatur, hoc indicat.

plina delle buone lettere, ed anche la piacevolezza ed umanità del costume; qual podestà era ristretta ad un moderato gastigo de' figli, riservato il più severo ai Magistrati, quando ve ne fosse stato di bisogno, e ad una dispotica disposizione dello stato de' figli, e di quel tenore di vita, che dovevano mantenere, e professare sino alla morte. Dentro questi stessi confini fu ristretta l'autorità paterna sopra i figli, e le figlie dagli Ebrei; leggendosi *nel cap.* 11. *del Libro de' Giudici*, che Jefte fece voto a Dio di sagrificargli il primo, che da' confini della sua Casa gli fosse venuto incontro dopo aver ottenuta la grazia di vincere e superare i figli d'Ammon; e che essendo stata la prima ad incontrarlo la sua unigenita figlia, non lasciò d'adempire il voto, e la sagrificò a Dio. Si discorre, e si controverte fra i sagri Interpreti, se Jefte nel fare, e nell' eseguire il voto, commettesse, o non commettesse peccato. S. Tommaso *nella* 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 2. *ad secundum*, considerando, che Jefte è posto nel Catalogo de' Santi nella lettera agli Ebrei *al cap.* 11. dice, esser probabile, che Jefte facesse penitenza del suo peccato: *Probabile est, eum pœnituisse de facto iniquo.* Per la stessa strada cammina il Suarez *nel tom.* 2. *de Religione al lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 12.: *Factum illud contra legem naturalem erat, et contra legem scriptam Exodi* 20. *de non interficiendo innocente, quæ procedit, et obligat etiam titulo religionis, et voti, quia pater non est dominus vitæ filiæ, ut illam vovere, aut sacrificare possit.* Ed ecco provato, che all' autorità, e podestà paterna presso gli Ebrei non era annesso il diritto della vita e morte del figlio. Altri poi scusano Jefte dal peccato, o per aver fatto ed eseguito il voto per istinto dello Spirito Santo, equipollente ad un precetto (il che non ha che fare col nostro proposito); o per non aver data la morte naturale alla sua figlia, ma una morte civile, consecrandola a Dio, separandola dal commercio degli uomini,

Anno 1751.

La Patria podestà dentro i giusti confini ristretta era in vigore anche appresso i Giudei.

Ciò dimostra il fatto di Jefte.

PONT. A. XII.

dem ab hominum commercio segregatam Deo consecrando, ac perpetuæ virginitati destinando. Quidquid sit de hac opinione, Nos eam in medio relinquimus, utpote quam communi Patrum, et Interpretum sententia improbari videamus, quemadmodum tum in Dissertatione Calmeti super hac materia, tum in Suarez *loco citato*, tum doctè admodum in Sylvio *in Commentariis supra n.* 2. *quæst.* 8. *art.* 2. *conclus.* 7. videre est. Verùm ex eadem ipsa opinione comprobare posse videmur, etiam apud Hebræos liberam fuisse patri facultatem, ut filium certæ vivendi rationi destinaret, in qua eidem usque ad vitæ finem permanendum foret; cum neminem deprehenderimus, qui ideo opinioni illi refragetur, propterea quod pater apud Judæos talem auctoritatem minimè haberet; sed quod illiusmodi interpretatio litterali Divinæ Scripturæ sensui contraria videatur.

Oblatio ad Monasterium fieri debet ab eo, in quo residet patria potestas, aut ejus exercitium.

§. 8. Jus igitur filios impuberes Claustro sive Monasterio offerendi, vel cum obligatione perpetuò ibi manendi, vel cum facultate abeundi, si, cum ad pubertatem pervenerint, oblationem de se factam minimè confirment, patriæ potestati, atque auctoritati innixum est, quemadmodum appositè a S. Thoma *in quodlibet* 4. *quæst.* 12. *art.* 33. §. *Primo ergo* indicatur: *Pueri ante annos pubertatis ex naturali jure sunt sub cura parentum, propter hoc quod patiuntur discretionis defectum, secundum quem possint bene regere seipsos; ideo in hac ætate possunt quidem Religioni tradi, si a parentibus offerantur; et erit rata traditio, præcipuè si, cum ad annos pubertatis pervenerint, ratam habuerint paternam oblationem.* Huic disserendi rationi prædecessoris quoque nostri Clementis IV. Decretalis Epistola cohæret, *die* 27. *Aprilis* 1267. Viterbii data, et Abbatibus, Abbatissis, Prioribus, et Guardianis Prædicatorum, Minorum, Cisterciensium, et Præmonstratensium de Montepessulano, et illius suburbiis directa, quæ inter ejusdem Pontificis Epistolas 452. numera-

e destinandola ad una perpetua verginità. Noi non entriamo nel merito di questa opinione, vedendola riprovata dal comune sentimento de' Padri, e degl' Interpetri, come può vedersi in una Dissertazione del Calmet sopra questa materia, nel Suarez *nel luogo citato*, e ben dottamente nel Silvio *ne' Comenti sopra la* 2. 2. *qu.* 88. *art.* 2. *conclus.* 7. Ma con essa ci sembra poter comprovare, aver anche il padre appresso gli Ebrei potuto destinare liberamente il figlio ad una certa maniera di vivere, da continuarsi da esso sino alla morte; non avendo veduto chi l' impugni, pel motivo che il padre appresso gli Ebrei non avesse la detta autorità; ma perchè l'interpretazione sembra contraria alla lettera della Divina Scrittura.

Anno 1751.

§. 8. Appoggiasi dunque il jus di offerire i figli impuberi al Chiostro, o sia al Monastero, o per dovervi restar sempre, o per poterne partire, se giunti alla pubertà non confermano l'offerta fatta d'essi loro, all'autorità e patria podestà, conforme ben addita S. Tommaso *nel quodlibet* 4. *quæst.* 12. *art.* 33. *Primo ergo: Pueri ante annos pubertatis ex naturali jure sunt sub cura parentum, propter hoc quod patiuntur discretionis defectum, secundum quem possint bene regere seipsos; ideo in hac ætate possunt quidem Religioni tradi, si a parentibus offerantur, et erit rata traditio, præcipuè si, cum ad annos pubertatis pervenerint, ratam habuerint paternam oblationem.* Coerente a questo discorso è anche una Decretale del Pontefice Clemente IV. scritta da Viterbo *ai* 27. *d' Aprile* 1267. agli Abbati, Abbadesse, Priori, e Guardiani de' Predicatori, Minori, Cisterciensi, e Premonstratensi della Città di Mompellier, e luoghi vicini, che è *la* 452. fra quelle del detto Pontefice *nel tomo* 2. *del Tesoro degli Anecdoti* raccolto dal Martene *col.* 459. Non v' è sistema, per buono ed utile

L' obblazione al Monastero deve farsi da quello, che ha o la patria podestà, o che ne esercita i diritti.

PONT. A. XII.

tur, *tom.* 2. *Thesauri Anecdotorum* a Martene collecti *col.* 459. Nihil sanè pro recto moderamine rerum tam bene, atque utiliter potest esse provisum, quod tractu temporis malitia hominum pervertere conetur. Perlatum ad dicti Pontificis aures est, eum tunc temporis abusum invaluisse, ut oblationes impuberum ad Monasteria, a quacumque persona fierent, promiscuè acceptarentur, idque privati commodi, et emolumenti gratiâ, ut scilicet Monasteria bonis illis potirentur, quæ ad impuberem oblatum spectabant. Apostolicus Pontificis zelus tam gravi incommodo obviam ire non prætermisit, edixitque, ut impuberes nequaquam reciperentur, nisi oblatio a patre, et matre fieret, aut a tutoribus, qui in iis, quæ pertinent ad pupillorum curam aut dispositionem, in jus paternum succedunt: *Absque voluntate parentum, et tutorum suorum.* Ab hoc etiam proposito non aliena ea quæstio est, quæ a Pontificii Juris peritis discutitur, utrum scilicet, si filius a patre sine consensu matris, vel si a matre sine patris consensu offeratur, talis oblatio legitima sit, atque acceptari possit: in qua quæstione, quanquam sunt, qui neutram harum oblationum legitimam esse contendunt, ex legalis adagii vi, quod *in re communi melior est conditio prohibentis;* magis tamen probanda est ea opinio, quæ paterno juri omnimodè favet, cum in patre, non autem in matre, patria potestas resideat; quemadmodum videre est apud Cardinalem de Turrecremata *in Commentariis super Can. Addidistis n.* 2., 20. *quæst.* 1. Quod si quis illud objiceret, Annam Elcanæ uxorem obtulisse Deo in Templo inter manus Sacerdotis Heli Samuelem filium suum, postquam ablactatus fuit, eo quod de ipso ita Domino spopondisset: *Dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus*; quemadmodum *in lib.* 1. *Regum cap.* 1. habetur; facile esset respondere, id quidem ab Anna, sed cum Elcanæ viri sui ac respectivè patris consensu factum fuisse, juxta id, quod

Ideo ab Auctoribus præcipua Patris ratio habetur; matris verò vix ulla.

Anno 1751.

che sia, che col tratto del tempo la malizia degli uomini non s'ingegni di guastare. Giunse a notizia del detto Pontefice, che indifferentemente si accettava l'offerta degl' impuberi al Monastero, da qualunque persona fosse fatta, e ciò per puro interesse, che è lo stesso che dire, per acquistare i beni, che erano di ragione dell' impubere offerto. L'Apostolico zelo si oppose al grave inconveniente, comandando, che non fossero ricevuti gl' impuberi, se l'offerta non fosse stata fatta dal padre e dalla madre, o pure dai tutori, che subentrano nel diritto paterno in ciò, che appartiene alla cura o disposizione de' pupilli: *Absque voluntate parentum et tutorum suorum*. Fa anche a proposito la questione promossa dai Canonisti, se, offerendosi dal padre il figlio senza il consenso della madre, o offerendosi dalla madre senza il consenso del padre, sia legittima l'offerta, e possa accettarsi: nella qual questione sebbene alcuni sostengono, non esser legittima nè l'una nè l'altra offerta, per l'adagio legale, che *in re communi melior est conditio prohibentis*; plausibile però è l'opinione favorevole in tutto e per tutto al padre, essendo in esso la patria podestà, e non nella madre; come può vedersi nel Cardinale Turrecrementa *ne' Comenti sopra il Can. Addidistis, num.* 2., 20. *quæst.* 1. E quando mai si opponesse, aver Anna moglie di Elcana offerto á Dio benedetto nel Tempio, nelle mani del Sacerdoti Heli, il suo figlio Samuelè, dopo averlo slattato, avendogli così promesso: *Dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus*, come si legge *nel lib.* 1. *de' Rè al cap.* 1.; non mancherebbe la risposta, che il passo fu fatto da Anna, ma col consenso di Elcana marito, e padre rispettivamente; altrimenti non sarebbe stato valido, giusta ciò, che diffusamente comprova il Tostato *alla qu.* 12., *si autem sola fuisset in voto, non tenuisset*; il che pure vien confermato dal Calmet.

Dagli Autori perciò fassi conto del Padre, ma poco o nulla della Madre.

PONT. A. XII. a Tostato *ad quæst.* 22. pluribus, comprobatur: *si autem sola fuisset in voto, non tenuisset;* quod etiam Calmetus confirmat.

Hinc Avia ab eo jure exclusa multo minus videri posset nepotes ad Baptismum validè obtulisse.

§. 9. Quorsum nostra hæc omnis pertineat ratiocinatio, minimè tibi obscurum esse potest; cùm enim ex ea colligi possit, legitimam impuberum oblationem patriæ potestatis sequelam esse, cùmque paterna avia ea potestate minimè prædita sit, jus offerendi nepotem ex filio nunquam ad eam pertinere potest; si autem id paternæ aviæ, cum de nepote ad Claustrum, sive Monasterium offerendo agitur, interdictum est; potiori ratione interdictum illi esse debebit hujusmodi nepotem ad Baptismum offerre; etenim, secundum recentiorem disciplinam, ut supra dictum est, impubes, qui Monasticæ vitæ oblatus est, cùm ad pubertatem pervenerit, Religiosum Institutum deserendi libertatem habet; sed infanti aut impuberi Judæo ad Baptismum oblato, et baptizato in Christiana Fide permanendum omnino est, et, si cùm ad pubertatem pervenerit, contra facere præsumat, Canonicis pœnis punietur, secundum Bonifacii VIII. Decretalem, cujus initium *Contra*, sub titulo *de hæreticis in sexto*. Verùm quia hujusmodi argumentationi illud validè opponendum occurrit, permultum scilicet discriminis intèr Claustrum, ac Baptismum intercedere, cum sine priori æterna salus obtineri possit, quæ sine altero neutiquam sperari potest; de Baptismo dispiciendum Nobis hoc loco est, ac demonstrandum, omnia, quæcumque dicta sunt de oblatione ad Monasterium, habere locum, etiam cùm agitur de oblatione ad Baptismum.

§. 10. Res hæc, de qua quærimus, tam a Theologis, quàm a Pontificii Juris peritis pertractatur, quinam videlicet sint, qui filios infantes, vel impuberes Christianæ Religioni, et Sancto Baptismati offerendi jus habeant. Primo igitur loco, hujusmodi jus penes parentes esse affirmant, sive ii Neophyti sint, sive etiam

ANNO 1751.

§. 9. Ella già vede lo scopo di tutto questo ragionamento, dal quale potendosi inferire, che l'offerta legittima degl'impuberi, è una sequela della patria podestà; siccome l'Ava paterna di tal podestà non è rivestita, così ad essa non può mai appartenere il jus d'offerire il Figlio del Figlio, o sia il nipote; e che se ciò all'Ava paterna vien proibito, trattandosi d'offerire il nipote al Chiostro, o sia al Monastero; con più forte ragione dovrà efferle proibito offerirlo al Battesimo; imperciocchè, secondo la più recente disciplina, come di sopra si è detto, l'impubere offerto al Chiostro, giunto alla pubertà, può abbandonare la vita religiosa; quando l'infante e l'impubere Ebrei, offerti al Battesimo, e battezzati, debbono proseguire nella Fede di Cristo, e giunti alla pubertà, contravvenendo, sono puniti con le pene Canoniche, secondo la Decretale di Bonifazio VIII., che incomincia *contra*, nel titolo *de hæreticis*, *in sexto*. Ma, perchè alla sopradetta riflessione si può validamente opporre, che corre una gran differenza fra il Chiostro, ed il Battesimo, potendosi senza quello conseguire l'eterna salute, che senza questo non si può ottenere; ci ritroviamo nella necessità di assumere l'ispezione del Battesimo, e dimostrare, che quanto si è detto nell'offerta al Chiostro, devè aver il suo luogo nell'offerta nel Battesimo.

L'offerta pertanto al Battesimo dei nipoti fatta dall'Ava, che non ha patria podestà, molto meno può sembrare valida.

§. 10. Trattano gli Autori, e Teologi, e Canonisti, la materia, che è in questione, di quelli, che hanno il diritto d'offerire i figli infanti, ed impuberi alla Cristiana Religione, e così al Battesimo. Dicono dunque in primo luogo, che il jus d'offerire è ne' loro Genitori; o siano essi Neofiti, o siano anche Gentili, o Ebrei; pur-

PONT. A. XII.

Ethnici, vel Judæi; dummodo, si tales sint, fide bona ab eis oblatio hujusmodi fiat, et infantes baptizati apud Christianos remaneant, neque illis, propter perversionis periculum, restituantur, quemadmodum a Nobis in supracitata Epistola ad Urbis Vices-Gerentem conscripta plurimis probatum est. Concordat S. Thomæ doctrina *in quodlibet* 2. *art.* 7., *in* 2. 2. *quæst.* 10. *art.* 12., *et in* 3. *part. quæst.* 68. *art.* 10., ubi docet, infantes Infidelium sine parentum consensu nequaquam baptizari posse; eaque doctrina et ab aliis communiter recepta, et cum aliorum Tribunalium Ecclesiasticorum, tum etiam Supremæ hujus Inquisitionis sententiis atque judiciis roborata et confirmata est, ut etiam a Nobis in eadem Epistola desuper citata *num.* 4. *et seq.* demonstratum est.

Infidelium filii infantes invitis parentibus baptizari non debent.

Pater filios baptizandos offerre potest etiam si mater dissentiat

§. 11. Secundo loco iidem Auctores docent, quoties maritus Christi fidem amplectatur, uxore in Judaismo remanente, si hæc oblationi communis prolis ad Baptismum repugnet, jus offerendi penes solum patrem remanere, cùm non in matris, sed in patris potestate, secundum civiles leges, filius sit; quam rationem etiam Pontifex Greg. IX. adduxit in celebri sua Decretali: *Ex litteris, de conversione Infidelium. Cùm autem filius in patris potestate consistat, cujus sequitur familiam etc. respondemus, patri eumdem puerum assignandum.*

Idem definitum est de avo paterno, qui nepotes habet in potestate.

§. 12. Tertio loco, cùm, Gregorio XIII. summum Pontificatum tenente, controversia exorta fuisset, utrum paternus avus, qui Christianam Religionem amplexus, nepotem ex filio, dissentiente matre Judæa, baptizandum offerre volebat, id faciendi jus haberet; responsum, decretumque est, avum matre etiam dissentiente, offerre posse, adeoque oblationem illam admittendam esse, quemadmodum admissa fuit. Quæ a Nobis in citata Epistola nostra *num.* 17. relata et comprobata habentur. Hujus quoque

chè, essendo tali, facciano l'offerta con buona fede, e gl'infanti battezzati restino appresso i Cristiani, e non siano loro restituiti, pel pericolo della perversione, come da Noi diffusamente si è dimostrato nella nostra Lettera a Monsignor Vice-Gerente. Coerente a questo diritto è la dottrina di S. Tommaso *nel quodlibet* 2. *art.* 7., *nella* 2. 2. *quæst.* 10. *art.* 12., *e nella* 3. *part.* *quæst.* 68. *art.* 10., ove insegna, che regolarmente parlando, non si possono gl'infanti degl'infedeli battezzare senza il consenso de' loro Genitori: dottrina ricevuta comunemente dagli altri, e sostenuta, ed eseguita ne' Tribunali Ecclesiastici, ed in questo ancora della Suprema Inquisizione, come da Noi fu dimostrato nella nostra Lettera sopracitata, indirizzata a Monsignor Vice-Gerente *al num.* 4. *e seg.*

ANNO 1751.

Gl'infanti degl'infedeli non si possono battezzare senza il consenso de' loro genitori.

§. 11. Insegnano in secondo luogo, che convertendosi il marito Ebreo, e restando la moglie nell'Ebraismo, e ripugnando questa all'offerta del figlio al Battesimo, resta il jus d'offerirlo nel solo padre; non essendo, secondo le Leggi Civili, il figlio in podestà della madre, ma bensì in quella del padre: della qual ragione si prevalse il Pontefice Gregorio IX. nella sua celebre Decretale: *Ex litteris*, *de conversione infidelium*. *Cum autem filius in patris potestate consistat; cujus sequitur familiam etc. respondemus, patri eumdem puerum assignandum.*

Il Padre può da se solo, benchè la madre dissenta, offerir i figli al Battesimo.

§. 12. In terzo luogo, essendosi nel Pontificato di Gregorio XIII. eccitata una questione, se volendo l'Avo paterno, fatto Cristiano, offerire al Battesimo il nipote, cioè il figlio del figlio, ripugnando la madre Ebrea, potesse farlo; fu risoluto, che l'avo potesse offerire, ancorchè dissentisse la madre, e che l'offerta si dovesse accettare, come in fatti fu accettata. Il tutto è riferito e comprovato da Noi nella citata nostra Lettera *al num.* 17. Di ciò fa anche menzione il Silvio *nel tom.* 4. *sopra la* 3.

Lo stesso dicesi dell'avo paterno, ch'ha in sua potestà i nipoti.

POST. A. XII. rei mentionem factam a Sylvio *in tom. 4. super 3. part. S. Thom. qu. 68. art. 10. conclus. 6.* deprehendere licet, cujus verba hujusmodi sunt. *Gregorius XIII. dicitur statuisse, ut parvulus, quem avus paternus baptizari volebat, baptizaretur, invita matre Judæa, quæ defuncto patri superstes erat; quia scilicet avus tanquam pater curam Nepotum habet.* Neque verò desunt judiciales sententiæ a Tribunalibus prolatæ, quæ a Nobis *loco citato* indicatæ sunt, per quas avo jus offerendi nepotes permittitur, non solùm si, defuncto patre, mater repugnet, verùm etiamsi utrique parentes superstites contradicerent; idquè propter eam rationem, quod leges non tantùm filium, sed et filii filium patriæ potestati subjiciunt: *Qui igitur ex te et uxore tua nascitur, in tua potestate est: item qui ex filio tuo et uxore ejus nascitur, id est nepos tuus et neptis, æquè in tua sunt potestate, et pronepos et proneptis, et deinceps cæteri*, ut habetur in Institutionibus Imperialibus, et *in lib. 4. de his, qui sui, vel alieni juris;* et qui in familia nascitur, illius capiti, qui avus paternus est, subjectus remanet; filius verò, qui avi potestati subjectus est, alios in potestate habere non potest, quemadmodum *l. 5. eodem titulo* prosequitur.

Tutores etiam jus habent assentiendi, et dissentiendi quoad baptismum pupilli.

§. 13. Quarto loco Auctores prædicti jus offerendi tutoribus attribuunt, sub quorum cura infantes et impuberes vivunt, cùm pro eo, quod pertinet ad illorum educationem, patria potestas in ipsos transfusa sit; quare quemadmodum de jure non licet, ut supra dictum est, infantes infidelium sine parentum consensu baptizare; ita neque sine tutorum consensu eosdem baptizandos offerre permissum est, ut etiam in citata Epistola nostra §. 14. habetur; quod tamen a Soto *in 4. sententiarum distinct. 5. quæst. unica art. 10. in 2. conclus. ad §. Addit*, non libenter admittitur, cujus hìc verba subjicimus. *Addit idem Paludanus, idem esse de puero utroque orbato parente, qui, renuentibus tutori-*

part. di S. Tommaso quest. 68. *art.* 10. *conclus.* 6. ed ecco le di lui parole : *Gregorius XIII. dicitur statuisse , ut parvulus , quem avus paternus baptizari volebat , baptizaretur , invita matre Judæa , quæ defuncto patri superstes erat ; quia scilicet avus , tanquam pater , curam nepotum habet.* Nè mancano giudicati de' Tribunali, da Noi indicati *nel luogo citato*, giusta i quali si dà all' avo paterno il jus d' offerire i nipoti, non solo, se, morto il padre, la madre contradica, ma ancora, se, vivendo l' uno e l' altra, ambidue contradicessero; e ciò per la ragione, che le Leggi non solo sottopongono alla podestà paterna il figlio, ma anche il figlio del figlio : *Qui igitur ex te et uxore tua nascitur, in tua potestate est : item qui ex filio tuo et uxore ejus nascitur, id est nepos tuus, et neptis, æquè in tua sunt potestate, et pronepos, et proneptis, et deinceps cæteri*, come si legge nelle Istituzioni Cesaree, e *nella l.* 4. *de his, qui sui, vel alieni juris;* e chi nasce nella famiglia, resta soggetto al capo d' essa, che è l' avo paterno; ed il figlio, che è soggetto alla podestà dell' avo, non può aver altri sottoposti alla sua, come prosiegue *la l.* 5. *nello stesso titolo*. ANNO 1751.

§. 13. Danno gli Autori in quarto luogo il jus di offerire ai tutori, sotto la cura de' quali vivono gl' infanti, e gl' impuberi; essendo in essi trasfusa la potestà de' genitori in ciò, che risguarda la loro educazione; per lo che siccome, regolarmente parlando, come si è detto, non è lecito battezzare gl' infanti degl' infedeli senza il consenso de' loro genitori, così tampoco non è lecito offerirli al Battesimo sensa il consenso de' loro tutori, come può vedersi nella citata nostra Lettera *al* §. 14.; il che però non è di buona voglia ammesso dal Soto *nel* 4. *delle sentenze dist.* 5. *quæst. unic. art.* 10. *nella* 2. *conclus. al* §. *Addit*, ed ecco le di lui parole : *Addit idem Paludanus, idem esse de*

Anche i tutori hanno jus di consentire, o ripugnare nel Battesimo de' Pupilli.

PONT. A. XII. *bus, non est baptizandus: sed arbitror, non esse tam atrocem injuriam, ac si parentes contradicerent.*

Hebræorum infantes in mortis periculo constituti, aut a parentibus abjecti, possunt a quocumque baptizari.

§. 14. Omittimus hìc verba facere de eo casu, quum scilicet Judæi filius in extremo mortis discrimine constitutus sit, quo nempe casu, repugnantibus etiam parentibus, a quolibet ad Baptismum offerri, et baptismalibus aquis ablui potest; idque ratione modici damni, quod ad parentes inde provenit, gravissimi autem æternique præjudicii, quod in prolem redundaret, nisi salutari lavacro regeneraretur, ut in citata Epistola nostra *ad num.* 8. disseruimus. Nec etiam hìc agendum censemus de altero casu, si fortè videlicet evenerit, ut Judæi filius a patre relictus ac destitutus sit; quem, invitis etiam parentibus, baptizandum offerre cuilibet permissum est, eò quod ipsi, propter destitutionem ejusmodi, patria potestate ceciderint, juxta responsum prædecessoris nostri Gregorii IX. *in cap.* 1. *de infantibus, et languidis expositis*, ubi ita legitur: *Si a patre, vel ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus:* cum iis, quæ insuper a Nobis in citata Epistola *num.* 9. deducta reperiuntur.

Domini filios servorum infidelium ad Baptismum validè offerunt.

§. 15. Ex Auctorum sententia, nequaquam denegatum Dominis jus est offerendi filios mancipiorum suorum infidelium ad sacrum Baptismatis fontem; qua de re licet S. Thomas expressè verba non fecerit; cùm tamen idem *citatis locis* docuerit, filios eorum, qui apud Christianos Principes servitutem civilem serviunt, invitis parentibus, baptizari non posse, satis quidem dixisse putandus est, ut inferre liceat, ejusdem doctrinam esse, quod filii servorum, qui servi sint servitute pœnali, possint a dominis ad Baptismum offerri; quemadmodum appositè a Sylvio *loco citato ad conclus.* 7. animadversum fuit, at-

puero utroque orbato parente, qui renuentibus tutoribus, non est baptizandus: sed arbitror, non esse tam atrocem injuriam, ac si parentes contradicerent. ANNO 1751.

I figli degl' Ebrei o ridotti in pericolo di morte, o abbandonati dal padre, possono da chiunque offerirsi al Battesimo

§. 14. E lasciando da parte il caso del figlio Ebreo ridotto in pericolo di morte, che può da ognuno offerirsi al Battesimo, e battezzarsi, ancorchè dissentano i genitori, e ciò pel poco danno, che essi ne risentono, e pel gravissimo ed eterno pregiudizio, che proverrebbe alla prole, se non fosse battezzata: come da Noi fu ragionato nella citata Lettera *al num.* 8. Come pure, lasciando da parte l'altro del figlio Ebreo abbandonato dal padre, che ognuno può offerire al Battesimo, ancorchè i di lui genitori dissentissero, avendo pel loro abbandono perduta la patria podestà, giusta la risposta del Pontefice Gregorio IX. *nel cap.* 1. *de infantibus et languidis expositis*, ove così si legge: *Si a patre vel ab alio, sciente ipso, aut ratum habente (relegato pietatis officio) infans expositus extitit, hoc ipso a potestate fuit patria liberatus:* con quello di più, che da Noi si vede dedotto nella citata Lettera *al num.* 9.

I padroni hanno il jus d'offerire al Battesimo i figli de' loro servi infedeli.

§. 15. Ammettono gl'Autori ne' padroni il jus d'offerire al Battesimo i figli de' loro mancipj infedeli; del che benchè non abbia S. Tommaso espressamente parlato, avendo però *ne' luogi citati* insegnato, non potersi battezzare a dispetto de' loro genitori i figli de' servi de' Principi Cristiani, ma servi di servitù civile, ha detto quanto basta per inferire, che, anche giusta la sua dottrina, possono i padroni offerire al Battesimo i figli de' loro servi, quando sono servi di servitù penale; come ben riflètte il Sylvio *nel luogo citato alla concluzione* 7., e prima di lui aveva additato il Suarez *nel tom.* 3. *sopra la* 3.

PONT. A. XII.

que ante eum a Suarez *tom.* 3. *super* 3. *part.* *S. Thomæ q.* 68. *art.* 10. *disput.* 25. *sect.* 4. §. *Dico secundo* indicatum fuerat. Porrò Judæi Christianorum servi sunt, sed civili servitute, ut docet S. Thomas; et licet Innocentius III. *in cap. Etsi Judæos*, *de Judæis*, de eisdem affirmet, quod eos *propria culpa submisit perpetuæ servituti*, cùm tamen idem Pontifex subjungat, quod *pietas Christiana eos receptat*, *et sustinet cohabitationem illorum*, satis indicat, se Judæorum servitutem civilem innuere voluisse; quod etiam Vasquez *tom.* 2. *super* 3. *part. S. Thomæ*, *qu.* 68. *art.* 10. *disput.* 154. *cap.* 5. *in fine* probè animadvertit. Servi autem servitute pœnali Turcarum filii sunt, bello capti, non autem filii Christianorum; nam in bellis, quæ Christianos inter geruntur, Juris Gentium rigor in eo dumtaxat, quod spectat ad res, non autem in eo, quod ad homines attinet, observatur; neque homines bello capti capientium servi fiunt, licet hostium res in hostis dominium transeant, qui eisdem potitur; ita in monumentis a Vinnio collectis *tom.* 1. *suarum Institutionum Civilium lib.* 1. *tit.* 3. *pag.* 35. novissimæ editionis Venetæ habetur. Neque verò juri illi, per quod domino licet filios servi sui, qui servitute pœnali servus sit, ad Baptismum offerre, patria genitoris potestas ullo modo officit: *Nam qui serviliter domino subjicitur*, *est in potestate domini*, *tam ratione sui*, *quàm aliarum personarum sibi conjunctarum*, *puta uxoris*, *aut filiorum*, *nec ampliùs in res suas dominium retinet*; *quin et potest a domino divendi*. *Loquimur hìc de servitute propriè dicta*, *vi cujus dominus potestatem habet vendendi servum*, *ut fit apud Turcas*: hisce verbis Hon. Tournely *in suis Prælectionibus Theologicis de Sacramento Baptismi* edisserit, *pag.* 328. editionis Parisiensis *Anni* 1727.

Hebræi servitutem civilem serviunt apud Christianos, non verò pœnalem.

Hinc tantùm subjecti sunt infideles in bello capti, non autem Christiani.

§. 16. Probè intelligimus, dilecte Fili, nonnullos ex præcedentibus Epistolæ hujus Paragraphis prætermitti per Nos potuisse, alterius Epistolæ nostræ ad Urbis Vices-Gerentem con-

part. di S. Tommaso quæst. 68. *artic.* 10. *disput.* 25. *sect.* 4. §. *Dico secundo.* Sono gli Ebrei servi de' Cristiani, ma di servitù civile, come ben insegna S. Tommaso; e benchè il Pontefice Innocenzo III. *nel cap. Etsi Judæos, de Judæis*, dica degli Ebrei, che *propria culpa submisit perpetuæ servituti*, soggiungendo però, che *pietas Christiana eos receptat, et sustinet cohabitationem illorum*, dà abbastanza a divedere, aver esso inteso essere la servitù degli Ebrei, servitù civile; come ben osserva il Vasquez *nel tom.* 2. *sopra la* 3. *part. di S. Tommaso quæst.* 68. *art.* 10. *disput.* 154. *cap.* 5. *in fine.* Servi poi di servitù penale sono i figli de' Turchi presi in guerra, ma non già i figli de' Cristiani; imperocchè nelle guerre fra i Cristiani non si osserva il jus delle Genti in ciò, che appartiene agli uomini, ma in ciò solo, che risguarda la roba; non diventando gli uomini presi in guerra, servi di chi li prende, quantunque la roba degl' inimici passi nel dominio dell' inimico, che se ne impossessa, come può vedersi ne' monumenti raccolti dal Vinnio *nel tom.* 1. *delle sue Istituzioni Civili al lib.* 1. *tit.* 3. *pag.* 35. dell' ultima stampa di Venezia. E nulla ostando al jus, che ha il padrone d' offerire al Battesimo i figli del suo servo di servitù penale, la patria podestà del genitore: *Nam qui serviliter domino subjicitur, est in potestate domini, tam ratione sui, quàm aliarum personarum sibi conjunctarum, puta uxoris aut filiorum, nec ampliùs in res suas dominium retinet; quin et potest a domino divendi. Loquimur hìc de servitute propriè dicta, vi cujus dominus potestatem habet vendendi servum, ut fit apud Turcas:* sono parole del Tournely *nelle sue Prelezioni Teologiche del Sagramento del Battesimo pag.* 328. della stampa di Parigi *del* 1727.

ANNO 1751.

Gli Ebrei sono servi de' Cristiani di servitù civile, ma non penale.

A questa sono soggetti gl' infedeli presi in guerra, non i Cristiani.

§. 16. Riconosciamo, Monsignor nostro, che le avremmo potuto risparmiare il tedio di leggere alcuno de' sopradetti Paragrafi di questa nostra Lettera, col rimettere lei all' altra nostra

PONT. A. XII. scriptæ, lectionem tibi proponendo, in qua ea omnia, quæ in præmissis Paragraphis summatim indicavimus, exposita plenissimè sunt; verùm ita faciendum existimavimus, tum majoris ordinis et claritatis gratiâ, tum ut uno aspectu legentibus tria exhiberentur: Primum quidem, quod jus ad Baptismum offerendi ex patria potestate, tanquam ex origine, consequatur; alterum, quod cum avia paterna patriæ potestatis expers sit, non ita facile sustineri posse videatur, eamdem habere jus offerendi nepotem, dum maximè Judæa mater tutrix, aliique pariter tutores dissentiant; postremùm autem, quod sicut ob patriæ potestatis defectum avia nequaquam jus habet nepotem ad Monasterium offerendi, ita ex ejusdem patriæ potestatis defectu, ne illud quidem jus habere potest, ut eumdem offerat baptizandum.

Summa difficultatis capita, quæ ex præmissis orjuntur.

§. 17. Atque hæc ea difficultas est, quæ Nos non modò aliquamdiu hærentes atque suspensos tenuit, verùm etiam in eam partem proclives, ut paternæ aviæ oblationem repudiaremus. Verùm cùm deinde animadversum a Nobis sit, fieri aliquando posse, ut etiam extra circumstantias paulo ante indicatas, vel scilicet infantis in extremo mortis discrimine positi, vel ejusdem a parentibus deserti ac destituti, vel denique pœnalis servitutis, liceat infantem et impuberem Judæos baptizandos offerri ab eo, qui patriam super ipsos potestatem minimè habeat; id tandem Nobis persuasum remansit, quod, licet jus offerendi competat unicuique patriam potestatem habenti (quod argumentis desuper adductis satis comprobatum est); non tamen omnino alteri cuicumque, qui patriam potestatem non habeat, præclusa remanet via, quo minùs oblationem hujusmodi in aliquo peculiari casu facere possit.

Ex iis tamen non evincitur, jus offerendi unicè provenire a patria potestate.

§. 18. Gregorius IX., sicut antea memoratum est, *in citato cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, decrevit, quod cum pater ad Christianam Fidem conversus esset, mater autem

Prælatio a jure concessa oblationi pa-

Lettera scritta a Monsignor Vice-Gerente, essendo in essa diffusamente riferito tutto ciò, che ne' detti Paragrafi compendiosamente si è accennato; ma abbiamo creduto di fare quanto abbiamo fatto, per maggior chiarezza ed ordine, ed acciò chi legge, in un colpo d'occhio possa vedere tre cose: una, che il jus d'offerire al Battesimo, è una sequela della patria podestà; l'altra, che, non avendo l'ava paterna la patria podestà, non sembra facile il sostenere, che abbia il jus d'offerire il nipote, contradicendo particolarmente la madre Ebrea tutrice, unitamente con gli altri tutori; e l'ultima, che siccome per difetto della stessa patria podestà non ha l'ava il diritto d'offerire il nipote al Chiostro, così nemmeno per difetto della stessa patria podestà può avere il diritto d'offerirlo al Battesimo.

ANNO 1751.

Difficoltà, che dalle premesse cose nascono.

§. 17. Questa è la difficoltà, che ci ha per qualche tempo tenuti perplessi, e diremo anche inclinati a rigettare l'offerta dell'ava paterna. Ma avendo poi considerato, esservi qualche caso, in cui, senza che vi siano le circostanze poc'anzi accennate o dell'infante ridotto in punto di morte, o del di lui abbandonamento fatto da' genitori, o pure l'altra della servitù penale, possono l'infante, e l'impubere Ebrei esser offerti al Battesimo anche da chi non ha sopra d'essi la patria podestà; ci siamo persuasi, che, benchè ad ognuno, che ha la patria podestà, competa il jus d'offerire, il che resta ben comprovato dalle prove di sopra esposte, non resta però affatto perclusa la strada di fare l'offerta in qualche caso particolare a chi anche non è rivestito della patria podestà.

Da esse però non ricavasi, che il jus di offerire unicamente provenga dalla patria podestà.

§. 18. Conforme di sopra si è detto, il Pontefice Gregorio IX. *nell' allegato cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, determinò, ch'essendosi il padre convertito alla Fede Cristiana,

Il Jus Canonico dà la preferenza all'

PONT. A. XII.

tris contra voluntatem matris.

in Judaismo remansisset, filius patri assignari deberet, non autem penès matrem relinqui, propterea quod in illo, non verò in hac, patria potestas sita esset; idque eo vel magis, quod ita Sanctæ Religionis favor exigeret: *Cùm autem filius a patris potestate consistat, cujus sequitur familiam, et non matris etc. in favorem maximè Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum.* Cùm autem ibi nulla a Gregorio mentio habeatur de altero casu, cum scilicet mater ad Christi fidem conversa foret, pater verò in Judaismo permaneret; non tamen ea res ab Auctoribus prætermissa est, iique omnes, debere tunc filium apud matrem remanere, atque huic jus ad Baptismum offerendi competere affirmant, licet ipsa potestate patria nequaquam prædita sit; idque tanta concordia inter se, ut omni diligentia adhibita, neminem Nobis reperire contigerit, a quo contrarium asseratur. Cardinalis Ostiensis *in Commentariis super memorata Decretali: Ex litteris, num.* 13. usque eo progreditur, ut Pontificem Gregorium dicat in Decretali sua minus plenè rem explicuisse: *Potuisset ergo Dominus Gregorius hanc materiam pleniùs, breviùs, et planiùs expedire, ut sic dixisset: si quis duorum conjugum infidelium ad fidem conversus fuerit, in infidelitate alio remanente, liberi infantes converso adjudicentur.* Quod quidem Cardinalis Ostiensis dictum, tum ab Abbate *in Commentariis super eamdem Decretalem ad num.* 6., tum a Petro de Ancharano *ad num.* 17., aliisque compluribus celebratur. Nobis verò, quod a Cardinali Ostiensi nimis fidenter dictum est, minimè probari potest; sed duo hìc dicenda occurrunt: primum, quod cum ibi ageretur de patre ad Christianam Fidem converso, et matre in infidelitate remanente, eaque res ad Pontificis Judicium delata fuisset, non aliæ Gregorii partes erant, quam ut ad rem propositam responderet; alterum quod, cùm ipse pro ratione definitionis suæ favorem Fidei adduxerit, jure

Extensa est communiter favore matris offerentis invito patre.

Legis ratio, id

ed essendo la madre restata nell' Ebraismo, doveva il figlio consegnarsi al padre, e non lasciarsi in mano della madre, competendo al primo la patria podestà, e non alla seconda; tanto più, che così esiggeva il favore della Santa Religione: *Cum autem filius in patris potestate consistat, cujus sequitur familiam, et non matris etc. in favorem maximè Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandùm.* Non parla ivi Gregorio dell' altro caso, in cui la madre si fosse convertita, ed il padre fosse restato Ebreo; ma se esso non ne ha parlato, ne hanno però parlato gli Autori, che insegnano, con tanta concordia fra di loro, che dopo esatte diligenze a Noi non è riuscito di ritrovare chi dica il contrario, dover il figlio restare appresso la madre, e ad essa competere il jus d' offerire al Battesimo, benchè essa non abbia la patria podestà. Il Cardinale Ostiense *ne' Commenti sopra la detta Decretale: Ex literis, al num.* 13. passa tant' oltre, che dice, non essersi il Pontefice Gregorio bene spiegato nella sua Decretale: *Potuisset ergo Dominus Gregorius hanc materiam plenius, brevius, et planius expedire, ut sic dixisset: si quis duorum conjugum infidelium ad Fidem conversus fuerit, in infidelitate alio remanente, liberi infantes converso adjudicentur.* Ed il detto del Cardinal Ostiense è esaltato dall' Abbate *ne' Commenti sopra la stessa Decretale al num.* 6., e da Pietro de Ancharano *al num.* 17., e da molti altri. Noi non approviamo l' espressione troppo forte del Cardinale Ostiense, ma diciamo due cose: una ch' essendo stato proposto al Pontefice Gregorio il caso del padre convertito, e della madre restata nell' infedeltà, non gli correva altro impegno, che di rispondere al caso proposto; la seconda, che avendo esso dato per motivo della sua risoluzione il favore della Fede, hanno molto bene gli Autori concordemente risposto, che quanto ha detto Gregorio nel caso del padre convertito, restando la madre nell' Ebrais-

Anno 1751.

oblazione del Padre contro la volontà della madre.

La comune degli Autori ha estesa tal preferenza all' offerta fatta dalla madre ripugnando il padre.

Il motivo della legge, che è il favore della Fe-

PONT. A. XII.

est favor Fidei, utrique casui aptatur.

ac merito responsum ab Auctoribus est, quod a Gregorio in casu patris ad Christi Fidem conversi, matre in Judaismo remanente, dictum fuerat, id ipsum in casu etiàm matris conversæ, et patris in Judaica perfidie hærentis, locum habere debere, cùm in utraque facti specie idem Religionis favor ita suadeat; idque eo vel magis quod in Concilio Toletano IV., quod *anno* 633. sub S. Isidoro celebratum fuit *ad Can.* 63. in Collectione Conciliorum Hispaniæ Cardinalis de Aguirre *tom.* 2. *pag.* 489. expressè statutum decretumque reperitur, filium quidem sequi debere matris Religionem, quoties ipsa ex Judæa, patre Judeo remanente, Christiana facta sit; contra verò patris Religioni adhærere debere, si matre in Judaismo remanente, pater ad Christianam Fidem transierit: *Filii, qui ex talibus nati existunt*, id est ex Matrimonio inter eas personas, quarum altera in Judaismo permanserit, altera autem Christianam deinceps Religionem amplexa fuerit, *Fidem ac conditionem matris sequantur, quæ jam in Christianam translata est Fidem, similiter et ii, qui procreati sunt de infidelibus mulieribus, et fidelibus viris, Christianam sequantur Religionem, non Judaicam superstitionem.*

Favor Fidei junctus legitimo juri cujusvis generis prævalet, etiam juribus patriæ potestatis.

§. 19. En igitur casum, quo, in Religionis favorem, oblatio ad Baptismum admittitur, etiamsi ab illo facta sit, qui patriæ potestatis expers est; etenim patria potestas, ut dictum superiùs est, in patre, non autem in matre consistit: En, inquam, casum, ubi posita in altera trutinæ lance tum patria naturali potestate, quam pater filium generando acquirit, tum etiam illa, quæ eidem tanta amplitudine a Jure Civili attributa est, ex altera verò parte posita dumtaxat aliquali illa potestate, quam mater ex naturæ lege in filii generatione acquirit sine alio quopiam Juris Civilis præsidio, hæc trutinæ pars alteri prævalet, propter illud ponderis, quod ex favore Religionis eidem accedit. Porrò hæc ratio ab antiquis peritissimis

mo

mo, deve aver luogo nel caso della madre convertita, e del padre restato Ebreo; militando nell' uno e nell' altro caso lo stesso motivo della Religione; tanto più che nel quarto Concilio Toletano tenuto sotto S. Isidoro *l' Anno* 633. *al Can.* 63. *nel tomo* 2. della Collezione de' Concilj della Spagna del fu Cardinale de Aguirre *pag.* 489. vien chiaramente determinato e stabilito, che il figlio siegua la Religione della madre, se essa d' Ebrea si è fatta Cristiana, restando il padre Ebreo; o quella del padre, se il padre si è fatto Cristiano, e la madre è restata Ebrea: *Filii, qui ex talibus nati existunt*, cioè da un matrimonio contratto fra una parte Ebrea, e l' altra poi fatta Cristiana, *Fidem ac conditionem matris sequantur, quæ jam in Christianam translata est Fidem, similiter et ii, qui procreati sunt de infidelibus mulieribus, et fidelibus viris, Christianam sequantur Religionem, non Judaicam superstitionem.*

ANNO 1751. de, milita in ambidue i casi.

§. 19. Ed ecco il caso, in cui pel favore della Religione si ammette l' offerta al Battesimo fatta da chi non ha la patria podestà; stando, come di sopra si è detto, la Patria podestà nel padre, e non nella madre: Ed ecco il caso, in cui, posta in una parte della bilancia la patria naturale podestà, che acquista il padre generando il figlio, unitamente con quella patria podestà, che gli compete, datagli con tanta ampiezza dal Diritto Civile; e posta sopra l'altra parte della bilancia quella tal quale podestà, che la madre nella generazione del figlio acquista per natura senza verun altro presidio del Diritto Civile; prevale questa parte della bilancia all' altra, pel sopraccarico, che se le aggiugne, che è il favore della Religione: mo-

Il favore della Fede congiunto a qualunque altro legittimo diritto prevale alla patria podestà.

PONT. A. XII.

Decretalium interpretibus et ritè æstimata, et magni, ut par erat, momenti habita est; nam Pontifex Innocentius IV. *in suis Observationibus in citatam Decretalem : Ex litteris*, scribit, quod tam ubi judicium patris pro Baptismo filii matris voluntati præfertur, quàm ubi matris oblatio patris dissensui prævalet, ratio, quæ contraria omnia exsuperat, in favore Fidei posita est; Antonius verò a Budrio *super idem cap. Ex litteris, num.* 7. eo usque progreditur, ut vehementiori quadam emphasi dicat, quod cum Judæa mater ad Christianam Fidem conversa filium ad Baptismum offert, dissentiente patre, qui in Judaismo remansit, dici ob favorem Fidei potest, quod mulier vir evaserit, et ex matre pater effecta sit.

Potestas offerendi filios ad vitam Regularem etiam in matre residet.

§. 20. Quoniam verò, dum superiùs de filii ad Monasterium oblatione a Nobis dictum fuit, tanquam plausu dignam reputavimus eam opinionem, quod parva aut nulla ratio habenda esset consensus matris, sed totum ex patris consensu, qui patriam potestatem habet, dependere deberet; ex quo deduximus, idem respectu oblationis ad Baptismum dicendum esse; illud hoc loco subdere necesse habemus, quod prædictæ opinionis plausu nequaquam obstante, communior sententia est, jus ad Monasterium offerendi penès parentes esse, idque non minùs a patre quàm a matre exerceri posse : *Si pater, vel mater, filium, filiamve intra septa Monasterii in infantiæ annis sub regulari tradiderunt disciplina, utrum liceat eis, postquam ad pubertatis annos devenerint, egredi, et matrimonio copulari; hoc omnino devitamus, quia nefas est, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluntatis fræna relaxentur :* verba sunt S. Gregorii in Epistola ad Bonifacium, quæ *in Can. Addidistis* 20. *quæst.* 1. relata habentur; et in Textus hujus sequelam Gibertus *in Corpore Juris Canonici tom.* 2. *tit.* 23. *de Ecclesia sect.*

tivo ben considerato, e molto, come dovevasi, valutato dagli antichi peritissimi Commentatori delle Decretali, scrivendo il Pontefice Innocezo IV. *nelle sue osservazioni sopra la citata Decretale*, *Ex litteris*, che tanto nel caso, in cui in ordine al Battesimo prevale il padre alla madre, quanto nel caso, in cui la madre prevale al padre, la ragione assorbente è quella del favor della Fede; ed arrivando Antonio da Budrio *sopra lo stesso cap. Ex litteris, al num.* 7. a dire con enfasi alquanto gagliarda, che offerendo la madre Ebrea, fatta Cristiana, il figlio al battesimo, contradicendo il padre restato nell'Ebraismo, per favor della Fede la donna può dirsi diventata uomo, e la madre diventata padre.

ANNO 1751.

§. 20. E perchè quando di sopra discorremmo dell' offerta del figlio al Chiostro, valutammo per plausibile l' opinione, che poco o nulla doveva attendersi il consenso della madre, e che tutto doveva dipendere da quello del padre, che ha la patria podestà; dal che inferimmo, doversi anche dire lo stesso, rispetto all' offerta al Battesimo; ci ritroviamo ora obbligati a soggiugnere, che non ostante il plauso dell' opinione sopradetta, la più comune è, essere l'offerta al Chiostro diritto de' genitori, quale non meno può esercitarsi dal padre, che dalla madre: *Si pater, vel mater, filium, filiamve intra septa Monasterii in infantiae annis sub regulari tradiderunt disciplina, utrum liceat eis, postquam ad pubertatis annos devenerint, egredi, et matrimonio copulari; hoc omnino devitamus, quia nefas est, ut oblatis a parentibus Deo filiis voluntatis fraena relaxentur*: sono parole di San Gregorio nella lettera a Bonifazio, riferite *nel Can. Addidistis* 20. *quaest.* 1., ed in sequela di questo testo il Giberto *nel Corpo del Jus Canonico al tom.* 2. *tit.* 23. *de Ecclesia sect.* 3. *regul.* 14. così scrive:

Ancor la madre ha podestà d'offrir i figli alla vita regolare.

PONT. A. XII. 3. *regula* 14. ita scribit : *Offerendi filios potestas tam ad matrem, quàm ad patrem pertinet.*

Casus Aviæ offerentis distingui debet ab extranei cujusque temeritate.

§. 21. Feliciter Nobis patriæ potestatis obstaculum superasse videmur, quod Nobis aliquam difficultatem ingerebat, in eoque superando ratione validissima nixos fuisse, quæ in Religionis favore posita est; ingenuè tamen omnino agnoscimus, aliquid præterea adhuc desiderari, ut statuere possimus, oblationem ad Baptismum ab Avia factam, tam Judæa matre, quàm Tutoribus Judæis repugnantibus, licitam validamque esse, adeoque admittendam. Nam si in solo favore Fidei omnia posita ac fundata essent, exinde consequeretur, ut a quacumque persona, licet extranea, fieret oblatio infantis Judæi ad Baptismum, parentibus licet ipsius reluctantibus, eadem admittenda esset; contra quam docet Sanctus Thomas, quem cæteri Theologi communiter sequuntur, Infantes ex infidelibus natos, sine parentum consensu minimè baptizandos esse; atque illud etiam fortasse eveniret, ut Christianorum cuilibet permissum in posterùm videretur, in Hebræorum Vicum penetrare, atque alicujus Judæi infantem, utroque parente invito, vel ibidem baptizare, vel foras asportando baptizandum offerre, quod hodierno tempore non solùm improbatur, sed etiam a Tribunalibus Ecclesiasticis vindicatur.

Avia, sub appellatione Parentum comprehenditur.

§. 22. Verùm, si casus hic, qui in quæstione versatur, unà cùm adjunctis circumstantiis consideretur, haud facile quidem demonstrari poterit, ex eo quod aviæ oblatio admittatur, vel communem lædi Theologorum sententiam, quam supra exposuimus, vel violentiis aut dolis aditum aperiri ad Hebræorum infantes, invitis eorum parentibus, Baptismati offerendos, aut re ipsa baptizandos; tum quia communis Theologorum sententia nihil aliud docet, nisi quod minimè licet infantes infidelium, *invitis parentibus*, baptizare; cumque

Offerendi filios potestas tam ad matrem, quàm ad patrem pertinet. Anno 1751.

§. 21. Ci sembra d'aver felicemente superato l'ostacolo della patria podestà, che era quello, che ci dava imbarazzo, e di averlo superato col gran motivo del favore della Religione. Riconosciamo però con tutta buona fede, esservi bisogno di qualche altra cosa di più, per arrivare a stabilire, esser valida, lecita, e doversi accettare l'offerta dell'Ava al Battesimo, ancorchè contradica la madre Ebrea tutrice, unitamente coi tutori Ebrei. Imperocchè, quando tutto il sistema unicamente si appoggiasse al favore della Fede, ne seguirebbe, che facendosi da qualsivoglia persona, benchè estranea; l'offerta dell' infante Ebreo al Battesimo, contradicendo i di lui genitori, dovrebbe l'offerta accettarsi; il che è contrario alla dottrina di S. Tommaso, a cui gli altri Teologi comunemente aderiscono, non doversi regolarmente battezzare i figli infanti degl' infedeli senza il consenso de' loro genitori; e forse anche ne seguirebbe, che potrebbe in avvenire ogni Cristiano entrare nel Ghetto, battezzare l'infante di qualche Ebreo a dispetto del padre, e della madre, o portarlo fuori del Ghetto, ed offerirlo al Battesimo, il che oggidì non è approvato, anzi punito dai Tribunali Ecclesiastici.

Il caso dell'Ava, che offerisce, è diverso da quello di qualunque estraneo.

§. 22. Considerando però il caso presente con tutte le sue circostanze, sarà difficile il poter dimostrare, che, accettandosi l'offerta dell'Ava, si offenda la sentenza comune de' Teologi poc' anzi memorata, o che si dia campo alle violenze, o alle sorprese d'offerire al Battesimo, o di battezzare gl'infanti degli Ebrei a dispetto de' loro genitori, sì perchè la sentenza comune de' Teologi altro non insegna, se non che non è lecito il battezzare gl' infanti degl' infedeli, *invitis parentibus*, nè dipoi innoltrandosi ad ispiegare chi venga *sub appel-*

L'Ava vien compresa sub appellatione Parentum.

PONT. A. XII.

iidem nequaquam ulteriùs procedant ad explicandum, quinam illi sint, qui sub appellatione parentum veniant, locum excipit legalis dispositio, quæ docet, *sub appellatione parentum aviam comprehendi*; quam ad rem verba Textus in promptu sunt *in L. Appellatione ff. de verbor. significat. Appellatione parentum non tantùm pater, sed etiam avus, et proavus, et deinceps omnes superiores continentur, sed et mater, et avia, et proavia;* tum quia hoc ipso in casu non improvisa aliqua vis, aut impetus intercedit, nec talis oblatio fit a persona penitùs extranea, cum paterna avia sit, quæ ad Christi Fidem conversa nepotem ad Baptismum sponte offerat; ac præter id, quod jam dictum est, videlicet *appellatione parentum* paternam quoque aviam comprehendi, observandum etiam occurrit, quod Romanis legibus a tutela mulieres omnes excludebantur: *Tutelam administrare virile munus est, et ultra sexum fœmineæ infirmitatis tale officium est*, quemadmodum legitur *in Leg. Tutelam Cod. quando mulier tutelæ officio fungi potest.* Quum tamen deinde rigorem hujusmodi mitigari placuisset, et mulieres etiam ad tutelam exercendam idoneas declarari; id ad solam aviam, solamque matrem restrictum fuit, ut *in Authorit. Matri et Aviæ*, eodem titulo, videre est; quod quidem signum evidens, immo argumentum satis clarum est, paternam aviam minimè extraneam dicendam esse, etiam in eo, quod pertinet ad nepotum seu filiorum filii sui educationem; maximè verò ubi, velut in præsenti casu, cum avia ipsa consentiunt patrui; quorum quidem in Judaica lege tanta ratio habetur, ut matri in proprii filii successione præferantur, quemadmodum *in C. 27. libri Numerorum* præscriptum habetur, ac super ipso observant expositores Tostatus *q.* 33., Calmetus *ad vers.* 11. et du Hamel *ad vers.* 9.

Et ad nepotum tutelam admittitur, exclusis ab hoc officio, præter matrem, aliis mulieribus.

Duplex objectum contra hæc insurgens.

§. 23. Hìc verò novimus dictum iri, aviam ad legitimam nepotis tutelam habilem quidem

lation parentum, subentra la disposizione legale; che insegna esser compresa l'Avia *sub appellatione parentum*; ed ecco il testo puntuale *nella L. Appellatione ff. de verborum significatione*: *Appellatione parentum non tantùm pater, sed etiam avus, et proavus, et deinceps omnes superiores continentur, sed et mater, et avia, et proavia*; sì perchè il caso presente non è o d'una violente sorpresa, o d'un'offerta, che si faccia da una persona totalmente estranea, essendo l'Ava paterna quella, che fatta Cristiana, offre il nipote volontariamente al Battesimo. Oltre al già detto, che l'Ava paterna viene *sub appellatione parentum*, escludevano le Leggi tutte le donne: *Tutelam administrare virile munus est, et ultra sexum fœmineæ infirmitatis tale officium est*, come si legge *nella L. Tutelam C. Quando mulier tutelæ officio fungi potest*. Si volle di poi mitigare questo rigore, e dovendosi abilitare le donne alla tutela, ciò fu ristretto alla sola ava, ed alla sola madre, come può vedersi *nell' Auth. Matri et Aviæ*, sotto lo stesso titolo; segno evidente, anzi prova assai chiara, non potersi dire l'ava persona estranea in ciò ancora, che appartiene all'educazione de' nipoti, o sia de' figli del figlio; tanto più, quando, come nel caso presente, sono concordi coll'ava gli Zii paterni, che nella Legge Ebrea sono tanto valutati, che vengono preferiti alla madre nella successione del proprio figlio, come può vedersi *nel c. 27. del libro de' Numeri*, e sopra esso vanno divisando il Tostato *alla q. 33.*, il Calmet *vers. 11.*, ed il du Hamel *vers. 9.*

Anno 1751.

E si ammette alla tutela de' nipoti in esclusione dell'altre donne, eccettuatane solo la madre.

Due obbliezioni nascono contro le dette cose

§. 23. Dirassi, e bene lo conosciamo, esser l'ava abilitata alla tutela legittima del nipote,

PONT. A. XII.

redditam esse, verùm secundo loco, id est post matrem; ac præterea locum non esse loquendi de Tutoribus legitimis, quoties, ut in re præsenti accidit, testamentarii adsunt a patre dati. Verumtamen utrique responsionis parti non deest, quod denuò reponi possit. Verùm quidem est, secundum jam citatam authenticam *Matri*, *et Aviæ*, in tutela legitima matrem aviæ præferri: *Matri et Aviæ secundum ordinem tutelam subire permittimus*: quo loco Glossa ad verba *secundum ordinem* notat; *Cum primò Mater*, *secundò Avia admittatur*; at saltem extra controversiam non est, et valde incertum videtur, utrum prælatio matris respectu aviæ, matri competat quando ipsa Judæa sit; cum complures, iique graves Auctores doceant, matrem in tutela filii aviæ præferendam esse, cum ipsa Christiana est, non autem cum Judæa. Etenim Authentica *Matri et Aviæ* desumpta est ex Novella 118. *de hæredibus ab intestato venientibus*. In hac Novella Legislator ordinem successionum constituit: ac deinde ad tutelarum ordinem gradum faciens, parem hunc successionum ordini fore statuit, ideoque matri prælationem in tutelis supra aviam tribuit: Ad extremum autem totam suam dispositionem iterum complectens, verbis hujusmodi eamdem concludit: *Hæc autem omnia*, *quæ de Successione sancimus*, *obtinere in iis volumus*, *qui Catholicæ Fidei sunt*. Ex quo plausu dignum et probabile argumentum illis suppeditatur, qui contendunt ac docent, in tutela legitima minimè matri supra aviam prælationem deberi, cum mater Judæa est, sed tutelam Christianæ aviæ deferendam esse, quod ita favor exigat Religionis; cujus quidem ratio a Legislatore habita est in re minoris momenti; cum statuerit, quod licet mater filiam dotare teneatur, quando pater id faciendi de suo facultatem non habet, id tamen a matre omnino præstandum sit, etiamsi patri divitiæ suppetant, quoties hic Christianus, et proles Christiana sit,

Legis ordo matrem aviæ in tutela præfert.

Hic tamen ordo ratione infidelitatis immutatur in variis casibus.

ma in secondo luogo, cioè dopo la madre; ed in oltre dirassi, non esser luogo a discorrere de' tutori legittimi, quando vi sono, come nel caso nostro, i testamentarj dati dal padre: ma non manca la replica a ciascheduna parte della risposta. Secondo l' Autentica *Matri et Aviæ* di già citata, è vero, preferirsi nella tutela legittima la madre all' ava: *Matri et Aviæ secundum ordinem tutelam etiam ante agnatos subire permittimus;* ove la Chiosa alle parole *secundum ordinem*, nota: *Cum primò mater, secundò avia admittatur;* ma per lo meno è disputabile, ed è assai incerto, se la prelazione della madre all' ava competa alla madre, quando essa è Ebrea; insegnando molti e gravi Autori, competere alla madre la prelazione sopra l' ava nella tutela del figlio, quando essa è Cristiana, ma non quando è Ebrea. L' Autentica *Matri et Aviæ* è ricavata dalla Novella 118. *de hæredibus ab intestato venientibus.* In questa Novella il Legislatore stabilisce l' ordine delle successioni; fa dipoi passaggio all' ordine delle tutele, e vuole, che questo sia eguale a quello delle successioni, dando nelle tutele la prelazione alla madre sopra l' ava: Riassume nel fine tutta la sua disposizione, conchiudendola colle seguenti parole: *Hæc autem omnia, quæ de successione sancimus, obtinere in iis volumus, qui Catholicæ Fidei sunt.* Ciò somministra un plausibile, e probabile argomento a chi sostiene, ed insegna, non doversi la prelazione nella tutela legittima alla madre sopra l' ava, quando la madre è Ebrea, ma doversi la tutela all' ava Cristiana; così esigendo il favore della Religione, considerato ancora dal Legislatore in un caso d' assai minore importanza; avendo stabilito, che quantunque la madre sia obbligata a dotare la figlia, quando il padre non ha modo di farlo del suo, ciò però si faccia a dirittura dalla madre, ancorchè il padre sia ricco, quando questi sia Cristiano, la prole

Anno 1751.

La legge preferisce la madre all' ava nella tutela.

Quest' ordine mutasi in certi casi per ragione dell' Infedeltà.

PONT. A. XII.

mater verò in infidelitate, aut in Judaismo remanserit; quemadmodum, Legum Civilium dispositiones referendo, pluribus ostendunt Bossius *de Dote ad cap.* 5. §. 2. *num.* 26. *et seq.* et Cardinalis de Luca *de Dote discurs.* 142. *num.* 54.

Tutores testamentarii legitimos a tutela repellunt. Sed et illi suspicionis exceptione repelluntur.

§. 24. Non inficiamur item, quod minimè dubium est, legitimis Tutoribus nequaquam locum esse, ubi Testamentarii adsunt; verùm illud videndum restat, num id admittendum sit, quando Testamentarii suspecti sunt; cùm, secundum Romanas leges, Testamentariis etiam suspicionis exceptio detur, ipsæque Leges in Urbe quidem Prætori, in Provinciis autem Præsidibus onus injunxerint, suspectos tutores removendi, et in eorum locum alios non suspectos substituendi, ut in Institutionibus Justiniani, et in titulo Codicis, *de suspectis tutoribus vel curatoribus*, videri potest. Pontifex Gregorius IX. in controversia, quæ per ipsum soluta fuit in pluries laudato *c. Ex litteris, de conversione infidelium*, utrùm videlicet filius apud Judæam matrem remanere, an Christiano patri tradi deberet, supradictam legum dispositionem præ oculis habuit, ut ex subjectis ejusdem verbis colligitur: *Non debet apud eas remanere personas, de quibus possit esse suspicio, quod saluti vel vitæ insidientur illius;* et contra Judæam matrem pronunciavit, propter periculum perversionis: *Materque pueri, si eum remanere contingeret apud eam, posset illum adducere ad infidelitatis errorem, in favorem maximè Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum.* Hoc autem responsioni illi fundamentum præbet, non loquendum scilicet de Tutoribus legitimis, ubi Testamentarii adsunt, si Testamentarii ab exceptione immunes sint; secùs verò quando iidem exceptionem patiuntur præjudicii, damnique notabilis, quod pupillo afferrent, cum Religionis offensa; quemadmodum omnino contingeret,

sia Cristiana, e la madre sia restata nell' infedeltà, o nell' Ebraismo; come ampiamente, riferendo le disposizioni delle Leggi Civili, dimostrano il Bossio *de Dote al c. 5. §. 2. n. 26. e seg.*, il Cardinali de Luca *de Dote discurs. 142. num. 54.* Anno 1751.

§. 24. Si ammette pure, come si deve ammettere, che, generalmente parlando, non hanno luogo i Tutori legittimi, quando vi sono i Testamenti; ma il punto consiste nel vedere, se ciò possa ammettersi, quando i Testamentarj sono sospetti; dandosi anche ai Testamentarj, secondo le Leggi Romane, l' eccezione di sospetto, ed avendo esse incaricato in Roma al Pretore, e nelle Provincie ai Presidi l' obbligo di rimovere i tutori sospetti, come può vedersi nelle Istituzioni di Giustiniano, e nel titolo del Codice: *de suspectis tutoribus vel curatoribus.* Il Pontefice Gregorio IX. nella controversia da esso risoluta nel più volte citato *cap. Ex litteris, de conversione infidelium*, se il figlio dovesse restare nelle mani della madre Ebrea, o consegnarsi al padre Cristiano, ebbe avanti gli occhi la sopradetta disposizione delle leggi, come si raccoglie dalle seguenti di lui parole: *Non debet apud eas remanere personas, de quibus possit esse suspicio, quod saluti vel vitæ insidientur illius;* ed avendo sentenziato contro la madre Ebrea, pel pericolo della perversione: *Materque pueri, si eum remanere contingeret apud eam, posset illum adducere ad infidelitatis errorem, in favorem maximè Fidei Christianæ respondemus, patri eumdem puerum assignandum:* ciò dà fondamento alla risposta, non potersi parlare de' Tutori legittimi, quando vi sono i Testamentarj, se i Testamentarj sono senza eccezione; ma non quando patiscono l'eccezione del pregiudizio, e sono di danno notabile al pupillo, ed offendono la Religione: come per appunto succederebbe, se oggi si ricusasse l' offerta dell' Ava Cristiana per non

I Tutori testamentarj escludono dalla tutela i legittimi. Non è così quando sono sospetti i Tutori Testamentarj.

PONT. A. XII. si nunc Christianæ aviæ oblatio rejiceretur, ne jus impediretur eorum Judæorum, qui Tutores Testamentarii existunt.

Nil obstat, quod hujus rei exempla non adsint.

§. 25. Nonnullos fortasse audieris dicentes, quod si oblatio aviæ admittatur, res fiet, quæ antea nunquam facta fuisse memoretur. Hoc idem Nobis objectum fuit; sed nihil planè ea res Nos commovit, cùm ne casus quidem ullus allatus fuerit, quo aviæ oblatio repudiata sit. Cùm autem res, quæ in quæstionem cadit, non quidem tantummodo ratione dispicienda, sed quoquo modo executioni mandanda sit, et positiva necessitas adsit de ipsa in alterutram partem decernendi; nullus relictus locus est illius negligendæ, aut in aliud tempus differendæ; sed videndum omnino est, quid secundum justitiam fieri oporteat. Idem planè contigit Gregorii XIII. tempore, quum scilicet ipse decrevit, ut Avi ad Christi Fidem conversi oblatio reciperetur, etiamsi mater dissentiret, quemadmodum a Nobis plenè expositum fuit in alia Epistola nostra ad Urbis Vices-Gerentem conscripta; et relatum habetur, ut supra innuimus, apud Sylvium, cui nunc adjungimus Valentiam *tom. 4. Commentariorum Theologicorum disput. 4. quæst. 3. punct. 3. §. Quartò dico:* Etenim ne tunc quidem ante ejusmodi sententiam a Pontifice prolatam contigerat, ut oblatio avi, dissentiente matre, recepta unquam fuisset. Ergo et sententia illa nova extitit, et tamen executioni demandata, et cum plausu excepta fuit: Eademque dici potest aditum iis aperuisse, qui in præsentia ad recipiendam aviæ oblationem propensi sunt, quum pari jure censeri debeant avus et avia in eo, quod pertinet ad curam non minùs filii, quàm filiorum ipsius, cùm hæc a familia sua per matrimonium in viri familiam translata, primas in hac partes unà cum illo obtinuerit. Et quoniam avi mentione redeunte, objectum illud iterùm redit, patriam potestatem penès eumdem, non autem penès aviam residere; non

Exemplum Avi in paribus circumstantiis.

Hujus patriæ potestati æquivalet

impedire il diritto degli Ebrei Tutori testamentarj. Anno 1751.

§. 25. Avrà ella forse inteso motivarsi da taluno, che, ammettendosi l'offerta dell' ava, si farebbe un passo non mai fatto per l'addietro. Noi pure abbiamo intesa la stessa cosa; ma questa non ci ha fatta veruna breccia, non essendosi nemmeno portato verun caso, in cui sia stata rigettata l'offerta dell' ava: E non essendo il punto, che dee risolversi, ideale, ma pratico, e concorrendo la positiva necessità di dover risolverlo o in un modo, o in un altro, cessa ogni arbitrio di trascurarne, o differirne la risoluzione, ed è d'uopo vedere ciò, che esigge la giustizia. Lo stesso per appunto successe nel tempo di Gregorio XIII. quando esso giudicò, che si accettasse l'offerta dell' avo neofito, ancorchè dissentisse la madre, come da Noi fu pienamente dedotto nell' altra nostra Lettera scritta a Monsignor Vice-Gerente; caso memorato, come poc' anzi abbiamo detto dal Silvio, a cui ora aggiungiamo il Valenza *nel tom. 4. de' suoi Commenti Theolog. disp. 4. q. 3. §. punct. 3. Quartò dico*: imperocchè nemmeno allora verificossi, che prima della risoluzione del Pontefice si fosse mai accettata l'offerta dell' avo, dissenziente la madre. Essa dunque fu nuova, fu eseguita, e fu ricevuta con applauso; ed essa pure può dirsi, che abbia aperto l'adito a chi inclina ad accettare oggidì l'offerta dell' ava; dovendo esser uguali l'avo, e l'ava in ciò, che appartiene alla cura non meno del figlio, che dei figli del figlio, essendo essa passata dalla sua famiglia, mediante il matrimonio, in quella del marito, ed avendo fatto con lui nella famiglia la prima figura. E perchè, facendosi menzione dell' avo, ritorna sul tavoliere la risposta, che la paterna podestà risiede nell' avo, e non nell' ava; non dee poi parere strano, se sul tavoliere si rimette la replica, non ostare, pel favore della Religione, il difetto della patria podestà a chi per

Non osta, che non vi sia esempio alcuno, sopra ciò.

Vi è l'esempio dell' Avo in simili circostanze.

Alla patria podestà di questo equivale il favore della Re-

PONT. A. XII.

Favor Religionis in avia junctus alteri legitimo titulo.

mirum videri debet, si et Nos responsione illa denuò occurramus, videlicet favorem Religionis id præstare, ut patriæ potestatis defectus illi non officiat, qui alio cæteroquin legitimo titulo infantis oblationem facit; ad ea autem, quæ supra dicta sunt de communi opinione, qua mater filium, dissentiente patre, validè ac licitè baptizandum offert, etiamsi patria potestas in patre, non autem in matre sita sit, non injucundum fore arbitramur, si id adjungamus, quod ad rem hanc scribit Vasquez *tomo* 2. *super* 3. *part. S. Thom. quæst.* 68. *art.* 10. *disput.* 155. *cap.* 3. *numer.* 35. *Licet Jure Civili soli patri concessa sit patria potestas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipso Jure peculiares, nempe ut pater usumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, et ut suus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) suitatis gaudeat, quod respectu matris non conceditur; tamen, quod spectat ad retinendum filium in suo consortio, et societate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde si alter consentiat, etiamsi sit mater, quia nimirùm videtur ex consortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum spirituale sequi, ratione commodi spiritualis, quod filio ex separatione provenit, consensus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

Jus naturale matris in filiorum educatione non undequaque insuperabile ostenditur.

§. 26. Nisi Nos memoria fallit, nihil aliud modo reliquum est, quam ut quæstioni illi respondeamus, quomodo scilicet fieri possit, ut mater, quæ super educatione filii infantis jus habet ab ipsa natura derivatum, quod ideo naturale Jus appellatur, eo jure privari possit ab avia, quæ aliam auctoritatem in nepotem habere nequit, quam quæ ipsi a Jure Civili tribuitur. In quo illud forsan satis esset respondere, præcipuum fundamentum illius præponderantiæ, quæ Aviæ facto tribuitur, in Religionis favore situm esse; quod autem hic quæritur, jam antea quæsitum fuisse in altero casu, quum scilicet Gregorius XIII. Avi factum

altro legittimo titolo fa l'offerta dell' infante. Poc' anzi si è riferita, ed esposta la comune opinione della madre, che, dissentiente il padre, offre validamente, e lecitamente il figlio al Battesimo, ancorchè la patria podestà sia nel padre, e non nella madre; ed ora pensiamo non dover esser discaro l'aggiungere ciò, che scrive in questo proposito il Vasquez *nel tom. 2. sopra la 3. parte di S. Tommaso qu. 68. art. 10. disput. 155. cap. 3. num. 35. Licet Jure Civili soli patri concessa sit patria potestas in filium, quod attinet ad aliquos effectus in ipso Jure peculiares, nempe ut pater usumfructum habeat in bonis filii, non autem mater, et ut suus hæres dicatur, ac proinde jure (ut dicunt) suitatis gaudeat, quod respectu matris non conceditur; tamen, quòd spectat ad retinendum filium in suo consortio et societate, ut illum nutriat, æquale videtur jus matris cum jure patris; ac proinde si alter consentiat, etiamsi sit mater, quia nimirum videtur ex consortio filii cum altero, nempe cum patre, ei damnum spirituale sequi, ratione commodi spiritualis quod filio ex separatione provenit, consensus illius repugnantiæ alterius prævalere debet.*

ANNO 1751. Religione, congiunto con altro legittimo diritto, che ha l'ava.

§. 26. Se la memoria non ci tradisce, ora altro non resta, che rispondere al quesito, che si fa, come avendo la madre un diritto derivante dalla natura, e che perciò dicesi jus naturale, sopra l'educazione del figlio infame, possa essa restarne spogliata per fatto dell' ava, che sopra il nipote non può avere altra autorità, che quella, che le proviene dal Jus Civile. Basterebbe forse il rispondere, che la preponderanza del fatto dell' ava ha il suo principal fondamento nel favore della Religione; e che l'interrogazione ora promossa, fu anche promossa nell' altro caso dell' avo, il di cui fatto, secondo la risoluzione di Gregorio XIII., pre-

La difficoltà, che deriva dal diritto naturale della madre sopra l'educazione de' Figli non è insuperabile.

PONT. A. XII.

Exemplum de parentibus in servitute pœnali constitutis.

dissensui matris prævalere debere judicavit; nec ullam de hujusmodi quæsito rationem habitam fuisse. Sed ut ad propositæ interrogationis nodum propius accedamus, quærimus, utrum filii mancipiorum et eorum, qui pleno jure servi sunt, dissentientibus eorum parentibus, baptizari possint; Et quidem, si secundum communem opinionem responsum dandum sit, respondendum erit, posse. Iterùm igitur quærimus, num hujusmodi parentibus faveret, nec ne, jus naturale pro educatione filiorum suorum infantium; neque responderi posse arbitramur, eosdem naturali eorum jure in proprios filios caruisse. Quærimus denique, quomodo filii prædicti baptizari possint sine consensu parentum, pro quibus stat jus naturale, quod immutabile dicitur: Verùm, ut hujusmodi interrogationi responsum dari possit, ad Theologos recurrendum est. Respondent ipsi, jus patrum in filios infantes, pro eo, quod ad educationem pertinet, naturale dici posse duplici ratione; vel scilicet quia a natura originem habeat, vel quia lex naturæ jubeat, ut nemo alius eorum educationi, exclusis parentibus, se immiscere possit. Admittunt Theologi, jus illud primo sensu naturale esse, non autem secundo; ideoque concludunt, quod cum dominium mancipii seu servi, ejusque filiorum, jure gentium in Dominum transferatur, potest Dominus filios infantes a parentibus separare, eosque baptizandos jubere, etiamsi parentes dissentiant. Ita edisserit Sylvius *tom.* 4. *sup.* 3. *part.* *S. Thomæ quæst.* 68. *art.* 10. *concl.* 7., et ante eum satis solidè Suarez *tom.* 3. *super* 3. *parte S. Thomæ quæst.* 68. *art.* 10. *disp.* 25. *sect.* 4. *Quocirca.* Jam verò nihil præter jus et fas postulare Nobis videmur, dum contendimus, quod quemadmodum naturæ jus non læditur, ubi, repugnantibus parentibus, captivorum filiis Baptismus confertur, ita neque idem naturæ jus violari dicatur, quoties, nulla vi adhibita, ac petente persona, quæ id faciendi

Aliud est jus a natura originem ducens, aliud lex naturæ aliquid præcipiens, aut vetans.

Jus a natura tributum, quod jure gentium superatur, multo ma

valse al dissenso della madre, e che dell' interrogazione non fu fatto verun conto. Ma per entrare nelle viscere del quesito, domandiamo, se i figli dei mancipi, o veri schiavi, si possano battezzare dissentienti i loro genitori; e volendosi rispondere secondo la comune opinione, è d' uopo rispondere di sì. Domandiamo, se ai predetti genitori assisteva il jus naturale dell' educazione de' loro figli nell' infantile età; nè vediamo come possa rispondersi, che i predetti genitori fossero privi del loro diritto naturale sopra i proprj figli. Domandiamo finalmente, come possano i figli predetti esser battezzati senza il consenso de' genitori assistiti dal jus naturale, che si dice immutabile; e per rispondere a quest' interrogazione fa di mestieri il ricorrere ai Teologi. Rispondono essi, che il jus de' padri sopra i figli infanti in ordine all' educazione può dirsi naturale in due maniere, o perchè ha l'origine dalla natura, o perchè il jus della natura obbliga, che niun altro possa porre mano nell' educazione, privandosene i genitori. Ammettono i Teologi, che il jus sia naturale nel primo senso, e non nel secondo; e però conchiudono, che trasportando il jus delle Genti nel padrone del mancipio, o sia dello schiavo, il dominio d'esso, e de' suoi figli, può il padrone separare i figli infanti dai genitori, e farli battezzare, ancorchè i genitori dissentano. Così la discorre il Silvio *nel Tom.* 4. *sopra la* 3. *parte di S. Tommaso qu.* 68. *art.* 10. *conclus.* 7., e prima di lui assai profondamente il Suarez *nel tom.* 3. *sopra la* 3. *parte di S. Tommaso quæst.* 68. *art.* 10. *disput.* 25. *sect.* 4. §. *Quocirca.* Non ci pare di pretender molto, quando pretendiamo, che, siccome non è offeso il jus naturale, quando, dissentienti i genitori, si dà il Battesimo agl' infanti de' schiavi, così nemmeno debba dirsi offeso lo stesso jus della natura, ogni volta che senza veruna violenza, ed a petizione di chi ha jus di farla, o si battezza, o si offre al Battesimo

ANNO 1751.

Evvi l'esempio de' Genitori, che sono in servitù penale.

Altro è il diritto, che ha l'origine dalla natura, altro è il jus naturale che comanda, o proibisce.

Il diritto naturale, se si supera dal diritto delle genti, molto più può superarsi

PONT. A. XII.

gis cedere debet favori Religionis, et animarum saluti.

Præmissa omnia simul juncta oblationem acceptandam suadent.

Aut saltem probant rem dubiam esse, et ob id ipsum favore Religionis pronunciari debere.

In hanc sententiam tum Consultores S. Officii, tum Cardinales Inquisitores Generales convenerunt.

Pontifex jubet oblationem Aviæ acceptari.

Dat. die 15. Dec. 1751.

jus habeat, infans Hebræus, dissentiente matre, aut sacro Fonte abluitur, aut baptizandus offertur; sicut enim pro primo casu militat Jus Gentium; ita pro altero favor Religionis, cujus vis eam Nobis obligationem imponit, ut eamdem promoveamus, quantum, seclusa cujuslibet injuria, Nobis facere permissum est; veluti in præsentia continget, si oblatio Hebræi infantis, quæ ab Avia sponte fit, recipiatur.

§. 27. Habes igitur, dilecte Fili, eas omnes rationes, quibus adducti sumus, ut eam, de qua quæstio est, oblationem recipiendam judicaremus, quemadmodum recipiendam judicamus; quæ rationes et causæ, sive per se singulæ considerentur, sive, ut in casibus practicis fieri consuevit, conjunctim accipiantur, magni procul dubio ponderis, atque momenti sunt. Quod si in re dubia in favorem Fidei pronunciandum esse constans regula est, quisnam erit, qui, perpensis tot propositis rationibus, materiam hanc saltem pro dubia habendam, adeoque in favorem aviæ, quod idem est in casu, ac in favorem Religionis, decernendum non existimet? Novimus, dilectos Filios Sanctæ Inquisitionis Consultores, tum sacræ Theologiæ, tum Canonici Juris peritos, quorum suffragia validis rationibus innixa perlegimus, pro avia communiter censuisse. His concordes audivimus in Congregatione coram Nobis habita Ven. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium sententias pro admittenda aviæ oblatione. Quare tam sapientibus consiliis inhærendo, huic Epistolæ nostræ finem imponimus, oblationem aviæ recipiendam esse decernentes, tibique impertientes Apostolicam Benedictionem.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decemb. MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

l' infante Ebreo, dissenziente la madre; assistendo al secondo il favore della Religione, fondato sull' obbligo, che abbiamo, di promoverla „ ogni volta che ciò si può fare senza veruna ingiustizia, come per appunto presentemente succede, accettandosi l' offerta dell' infante Ebreo, che si fa voluntariamente dall' Ava.

Anno 1751. dal favore della Religione, e della salute dell' anime.

§. 27. Ed ecco esposti a lei i motivi, pe' quali abbiamo creduto, e crediamo doversi accettare l'offerta, che è in questione, motivi senza dubbio rilevanti, o ciascheduno d' essi si consideri a parte, o si prendano tutti insieme, come suol farsi giudicando de' casi pratici. E se è massima ben fondata, che in dubbio dee pronunziarsi a pro della Religione; e chi mai sarà, che a vista di tante ragione non debba almeno ammettere la materia per dubbia, e così conchiudere a pro dell' Avia, ch' è lo stesso che dire della Religione? Sappiamo, che i Consultori del Sant' Officio, e Teologi, e Canonisti, hanno comunemente opinato per l' Ava, avendo letti i loro ben fondati Voti. Abbiamo nella Congregazione tenuta avanti di Noi inteso uniforme il parere de' Cardinali, acciò si accetti l'offerta dell' Ava. Ed inerendo a' così savj sentimenti imponiamo fine a questa Lettera, ordinando, che si accetti l'offerta, e dando a lei l'Apostolica Benedizione.

I motivi sin qui esposti dimostrano che debba accettarsi l' oblazione dell' Ava.

O almeno provano, che la cosa è dubbia, e perciò dee risolversi a favore della Religione.

Questo è stato il parere de' Consultori, e de' Cardinali del S. Offizio.

Comanda il Pontefice s' accetti l' offerta dell' Ava.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xv. Decemb. MDCCLI. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Dat. die 15. Dec. 1751.

PONT. A. XII.

LV.

SAG. CONGREG. RITUUM

Decreta super modo utendi Indulto Pontificalium Capitulo et Canonicis Ecclesiæ Archiepiscopalis Urbinaten. olim a Sede Apostolica concesso, approbantur, et confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

IN Throno justitiæ super omnes Gentes Divina dispositione collocati, ad ea potissimùm, quæ ab Ecclesiarum Præsulibus pro extirpandis in Ecclesia Dei exortis abusibus, utiliorique commissi Gregis gubernio, provida ratione priùs ordinata, et postea a Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Almæ Urbis Congregationibus, quæ vocis nostræ organa sunt, decreta fuerunt, sollicitudinis, et vigilantiæ nostræ curas libenter convertimus; Illaque, dum Divino cultui, Pastoralique dignitati prodesse comperimus, Apostolicæ nostræ confirmationis robore communimus, prout arbitramur in Domino salubriter expedire.

Indultum a Benedicto XIII. Urbinaten. Capitulo, et Canonicis concessum.

§. I. Sanè pro parte Venerabilis Fratris nostri Antonii Guglielmi moderni Archiepiscopi Urbinaten. exhibita Nobis nuper petitio continebat, quod aliàs, et postquam fel. rec. Benedictus Papa XIII. Prædecessor noster, per suas Litteras Apostolicas, tunc existentibus Capitulo, et Canonicis Ecclesiæ Urbinaten. ac Dignitates in ea obtinentibus, ut ipsi tam in Civitate, quàm in Diœcesi Urbinaten., absente, vel præ-

sente Archiepiscopo, sive interveniente Legationis Urbinatensis S. R. E. præfatæ Cardinali Legato de Latere, in Missis, Vesperis, ac Laudibus solemniter decantandis, ac etiam in Processionibus, Benedictionibus Candelarum, Cinerum, Palmarum, et Fontis Baptismalis, ac in reliquis Ecclesiasticis functionibus, in quibus sacra adhibentur Paramenta, Mitra, aliisque Indumentis, et Paramentis tantùm ad instar Abbatum usum Mitræ habentium, uti liberè, et licitè possent, et valerent, Apostolica auctoritate perpetuò concesserat, et indulserat; eisque, ut in eorum Armis, et Insigniis Mitram apponi facere, et addere etiam valerent, licentiam, et facultatem dicta Apostolica auctoritate tribuerat, et impartitus fuerat; bon. mem. Thomas Maria Marelli, dum viveret, primum Archiepiscopus Urbinaten. et deinde Imolen. Episcopus, tempore, quo ipse dictæ Ecclesiæ Urbinaten. præsidebat, modum, et tenorem dictarum litterarum, tam in illarum interpretatione, quàm in decernenda earum executione, prætereundo, easdem litteras, plura, licet in eis non expressa, continere, et comprehendere declaravit in gravissimum dignitatis Archiepiscopalis præjudicium.

ANNO 1752.

Ejus Indulti intelligentia ultra debitos fines extenditur.

§. 2. Quapropter, ubi primùm dictus Antonius Archiepiscopus præfatæ Ecclesiæ Urbinaten. certo tunc expresso modo Pastoris solatio destitutæ, eadem Apostolica auctoritate in Archiepiscopum præfectus fuit, sublatis priùs per eum nonnullis abusibus in celebratione Divinorum Officiorum inventis, animum suum ad alios abusus, qui respiciebant usum Pontificalium, aliarumque prærogativarum exercitium, quas tunc existentes Capitulum, et Canonici dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentes sibi indebitè arrogaverant, removendos convertit. Idcirco dilecto Filio moderno dictæ Ecclesiæ Præposito significavit, quod ad judicium Congregationis ejusdem S. R. E. Cardinalium super Ritibus Ecclesiasticis præpositorum deferri poterat,

Lis, et controversia inter modernum Archiepiscopum, et Capitulum agitata coram Congreg. Sac. Rit.

PONT. A. XII. quænam prærogativæ dilectis quoque Filiis Capitulo, et Canonicis dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus prædictis, vigore dicti Indulti, competerent. Sed perspiciens ipse Antonius Archiepiscopus, quod Capitulum, et Canonici ejusdem Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentes præfati, moras nectendo, nil aliud cupiebant, quàm in possessione prætensarum prærogativarum se confovere, censuit, pro muneris sui debito, ac Archiepiscopalis Dignitatis defensione, singula controversiarum Capita, in infrascriptis 13. Dubiis disposita, et inter partes concordata, ac a dilecto similiter Filio nostro Prospero Sancti Georgii ad Velum aureum ejusdem S. R. E. Diacono Cardinali Columna de Sciarra nuncupato, in controversia hujusmodi Ponente, subscripta, eidem Congregationi proponere.

Dubia in Congreg. proposita. §. 3. Quorum Dubiorum tenor est, qui sequitur, videlicet:

Primo: *An Dignitates, et Canonici Metropolitanæ Ecclesiæ Urbinaten. uti possint Annulo, Cruce pectorali cum gemmis, Caligis, Sandaliis, et Chyrothecis, præsertim auro ornatis, in casu etc.*

II. *An eædem Dignitates, et Canonici Pontificaliter celebrantes uti queant Faldistorio, et quatenùs negativè, quomodo sedere debeant?*

III. *An Faldistorium debeat esse coöpertum oloserico coloris currentis, seu simplici panno?*

IV. *An uti valeant Palmatoria, seu Bugia in Pontificalibus, et an in Missis lectis, seu privatis?*

V. *An liceat eisdem in Missa Pontificali Populum salutare, dicendo:* Pax vobis, *loco dicendi:* Dominus vobiscum?

VI. *An post Missas, Vesperas, aut Matutinum in Pontificalibus celebratum, possint ipsi solemnem dare Benedictionem, dicendo:* Sit nomen Domini benedictum; *seu potiùs simplicem Benedictionem tantùm post Missam, dicendo:*

Benedicat vos Omnipotens Deus *cum unico, seu cum trino signo Crucis?* ANNO 1752.

VII. *An Dignitates, et Canonici in Missis, aut Vesperis in Pontificalibus celebratis, benedicendo populum cum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, dare possint trinam Benedictionem, vel unicam tantùm dare debeant?*

VIII. *An eædem Dignitates, et Canonici induti Mitra, aliisque Paramentis ad instar Abbatum, etiamsi Missas, aut Vesperas in Pontificalibus non celebraverint, dare possint trinam Benedictionem?*

IX. *An possint Pontificaliter celebrare Missas in Ecclesiis Monialium absque consensu Archiepiscopi?*

X. *An in vestitionibus, et velationibus Monialium factis de commissione Archiepiscopi, uti possint Mitra?*

XI. *An in Metropolitana Ecclesia uti possint Mitra, et Pontificaliter celebrare, in Missis Defunctorum?*

XII. *An in Insigniis, et Armis suæ Familiæ, appositis, vel apponendis in Paramentis sacris, aliisque rebus Ecclesiam concernentibus, loco Mitræ, vel unà cum ipsa, Pileum apponere valeant?*

XIII. *An dictæ Dignitates, et Canonici in Processionibus Sanctissimi Corporis Christi incedere possint capite Mitra cooperto?*

§. 4. *Et Sacra eadem Congregatio, utraque Parte scripto et voce informante audita, visisque juribus hinc inde deductis, ad relationem prædicti Cardinalis Ponentis, rescribendum censuit.* Rescripta super singulis præmissis dubiis edita.

Ad Primum : *Affirmativè juxta modum : modus est, quod in Missis solemniter decantandis solus Celebrans uti possit enuntiatis Indumentis auro non ornatis, nec non annulo cum unica gemma, et Cruce pectorali sine gemmis, et ampliùs.*

Ad II. *Negativè, et sedere debeant in scamno coöperto tapete, vel panno currentis coloris, et ampliùs.*

PONT. A. XII.

Ad III. *Provisum in secundo, et ampliùs.*
Ad IV. *Negativè, et ampliùs.*
Ad V. *Negativè, et ampliùs.*
Ad VI. *Negativè ad primam partem, affirmativè ad secundam, cum unico signo, et ampliùs.*
Ad VII. *Negativè ad primam partem, affirmativè ad secundam, cum unica tantùm et ampliùs.*
Ad VIII. *Negativè, et ampliùs.*
Ad IX. *Negativè, et ampliùs.*
Ad X. *Negativè, et ampliùs.*
Ad XI. *Negativè, et ampliùs.*
Ad XII. *Affirmativè quoad Mitram tantùm, et ampliùs.*
Ad XIII. *Negativè, et ampliùs.*
Et ita decrevit, ac servari mandavit die 29. *Januarii* 1752.

M. Marefuscus Sac. Rituum Congr. Secretarius.

Archiepiscopus supplicat pro confirmatione Apostolica.

§. 5. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ea, quæ Sedis Apostolicæ munimine roborantur, firmiùs subsistant, et exactiùs ab omnibus observari soleant; proptereaque dictus Antonius Archiepiscopus, ne adversus decretum, et mandatum ab eadem Congregatione super præmissis, ut præfertur, edita, quidquam unquam sub quovis prætextu a modernis, et pro tempore existentibus Capitulo, et Canonicis dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, opponi, seu illa impugnari, aut eis contradici queat, plurimum cupiat, decretum, et mandatum hujusmodi, pro majori illorum validitate, et subsistentia, ac inviolabili observantia, per Nos, et Sedem Apostolicam præfatam perpetuò, ut infra, opportunè approbari, et confirmari: quare pro parte prædicti Antonii Archiepiscopi Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenùs ei in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur.

Pontifex præmissa approbat

§. 6. Nos igitur, qui dignum et rationi consonum arbitramur, honestis votis, et petitionibus hujusmodi annuere et abusus prædictos, potiùs

potiùs a vanitate, quàm a pietate Ministrorum introductos, removere sinceris desideramus affectibus, eidem Antonio Archiepiscopo specialem gratiam facere volentes, illiusque zelum, et pietatem debitis laudibus commendantes, ipsumque a quibusvis suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, et pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, decretum, et mandatum hujusmodi ab eadem Congregatione super præmissis, ut præfertur, edita, tanquam Dignitatis Archiepiscopalis respicientia, ac ad abusus in Ecclesia Dei removendos tendentia, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò approbamus, et confirmamus, iisque perpetuæ, inviolabilis, et irrefragabilis Apostolicæ firmitatis robur, vim, et efficaciam adjicimus, illaque a præfatis modernis, et pro tempore existentibus Capitulo, et Canonicis dictæ Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, aliisque omnibus, et singulis, ad quos nunc spectat, et pro tempore quomodolibet spectabit in futurum, firmiter, et inviolabiliter observari, et adimpleri, nec ab illorum observantia, et adimplemento hujusmodi ullo unquam tempore resiliri, aut recedi debere.

Anno 1752. et confirmat, ac perpetuò servari mandat.

§. 7. Easdemque præsentes semper, et perpetuò validas, et efficaces existere, et fore, ac nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, aut in jus, vel controversiam vocari; nec sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus per Nos, et Sedem Apostolicam prædictam sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusvis

Clausulæ pro perpetua præsentium Litterarum vigore.

PONT. A. XII. clausulis, et decretis, etiam Motu proprio factis, et faciendis comprehendi, vel confundi, sed semper ab illis excipi, et quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, et validissimum statum restitutas, repositas, et plenariè reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data per præfatum Antonium Archiepiscopum, et successores suos dictæ Ecclesiæ Urbinaten. Præsules pro tempore existentes, quandocumque eligendos, concessas fore, et esse, suosque plenarios effectus sortiri, et obtinere.

Aliter judicari prohibetur. §. 8. Sicque, et non aliàs per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac præfatæ S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari, et definiri debere; et quidquid secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, et inane decernimus.

Contrariis derogatur. §. 9. Non obstantibus quibusvis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibus, Universalibusque Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, et quatenùs opus sit, dictæ Ecclesiæ Urbinaten. etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, et consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, et Litteris Apostolicis, quibusvis personis in genere, vel in specie, aut aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet forsan concessis, confirmatis, et innovatis, quibus omnibus, et singulis, etiamsi de illis specialis, specifica, et expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores præsentibus pro plenè, et sufficienter expressis, et insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, latissimè, et plenissimè, ac specialiter, et expressè, necnon opportunè, et validè, ad præmissorum validissimum effectum, hac vice dum-

taxat, harum quoque serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Anno 1752.

§. 10. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris adjectionis, decreti, et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII. tertio Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo. Dat. die 28. Febr. 1752.

J. C. Travagli.

X.

I. Miliatus.

I. Smachers.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

PONT. A. XII.

LVI.

INDULGENTIARUM

Nova concessio, pro personis Sæcularibus utriusque Sexus, tam Tertio Ordini S. Francisci de Paula adscriptis, quàm Chordigeris ejusdem Sancti Funiculum Benedictum deferentibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procœmium.

INEXHAUSTI Ecclesiæ Thesauri administrationem et dispensationem, Dei voluntate Nobis commissam, summa, qua decet, fide, ac diligentia gerere satagentes, dubia quæque, et incertitudines circa Indulgentias, et spirituales Gratias a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, piis màximè Personarum cœtibus concèssas, ne Christifidelium animi nutantes in incerta ferantur, ac ob id eorum languescat charitas et fides, declarare, ac etiam quandoque novis ex integro factis concessionibus, de medio tollere non omisimus; et quoties id ipsum similes causæ Nobis fidenter expositæ suadere dignoscuntur, eamdem viam insistentes, spiritualibus piorum Institutorum profectibus, et Christifidelium devotioni consulere non recusamus.

Instantia facta Pontifici pro nova concessione Indulgentiarum

§. 1. Cùm itaque dilectus Filius Julius Malmusius Presbyter Ordinis Sancti Francisci de Paula Minimorum nuncupatorum expressè Professus, ejusdemque Ordinis modernus Procurator Generalis, seu Zelosus nuncupatus, Nobis nuper supplicaverit, ut Indulgentias, et pecca-

torum remissiones Personis utriusque sexus Sæcularibus, tam *Tertiariis* nuncupatis, quàm aliis Cingulum laneum dicti S. Francisci gerentibus, *Chordigeris* nuncupatis, competentes, quemadmodum Nos ipsi superiori anno ad præfiniendas Indulgentias Fratrum, et Sororum Tertii etiam Ordinis Sæcularis S. Francisci de Assisio nuncupati peculiaribus nostris Litteris incipientibus: *Ad Romanum Pontificem:* sub datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno undecimo præstitimus, præfinire etiam et edicere dignaremur; Nos dicti Julii supplicationem non modo congruam, sed etiam necessariam quodammodo agnoscentes, ex quo videlicet Ven. Dei Famulus Innocentius Papa XI. Prædecessor noster in generali Decreto super Indulgentiis die VII. Martii Anni Domini MDCLXXVIII. per ipsum edito, inter apocryphas Indulgentias, nonnullas etiam recensendas judicavit, quæ in aliquibus tunc impressis Foliis asserebantur iis concessæ, qui Cingulum prædicti S. Francisci de Paula gerentes, *Chordigeri* dicuntur; ipsius Julii precibus annuentes, Tertiariorum tamen seorsim a Chordigeris hujusmodi ratione habita, circa Indulgentias, tam illis, quàm hisce deinceps competituras, harum nostrarum Litterarum tenore, ut infra, stabilire in Domino judicavimus.

ANNO 1752. Tertiariis S. Francisci de Paula, et illius Chordigeris.

Pontifex agnoscit hujus instantiæ necessitatem, et precibus annuit, Tertiariorum a Chordigeris seorsim habita ratione.

§. 2. Sanè præter Regulam Fratribus sui Ordinis, Minimis nuncupatis, nec non Monialibus, præstitutam, idem Sanctus Franciscus de Paula, exemplum forsan prædicti Sancti Francisci de Assisio præ oculis habens, aliam quoque utriusque sexus Sæcularibus Personis, Tertiariis, ut præfertur, nuncupatis, aptatam edidit Regulam, ab Alexandro VI. et Julio II. Romanis Pontificibus etiam Prædecessoribus nostris, ut accepimus, approbatam. Cui quidem Regulæ, ac Tertio Ordini Sancti Francisci de Paula, omissis iis, quæ de aliis illustribus Personis enarrantur, adscriptum olim et aggregatum fuisse novimus S. Franciscum Salesium Episco-

De Regula Tertiariis a S. Francisco de Paula proposita

PONT. A. XII.

pum Genevensem, de quo hæc habetur in ejus Vita per Augustum etiam Salesium illius ex Fratre Nepotem conscripta Lib. IX. pag. 405. *Cinctus est igitur in Monasterio Divi Andreæ ab Antonio Biliaco Superiore, et in Fratrum numerum relatus etc. Deinceps cùm ex Minimis aliquos inter eundum offenderet, Cingulum illud trahens ex perula: Videte, inquiebat, num ego Frater vester sim; atque re vera, non solo nomine, sum Minimus.*

Tertiariis utriusque sexus Sæcularibus Indulgentias indulget, id est Plenariam in ingressu, et quater in anno, ac in mortis articulo.

§. 3. Hisce igitur utriusque sexus Sæcularibus Personis prædictam Regulam S. Francisci de Paula pro Tertiariis conditam professuris, et in Tertium Ordinem hujusmodi ingressuris, die eorum, et earum ingressus, si verè pœnitentes, et confessi, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, Plenariam, nec non iisdem nunc et pro tempore existentibus ejusdem Tertii Ordinis Fratribus, et Sororibus, verè pœnitentibus, et confessis, ac Sacra Communione refectis, qui in Dedicationis S. Michaëlis Archangeli, ac in ejusdem S. Francisci de Paula, et dicti S. Francisci Salesii, nec non Commemorationis Sanctorum Omnium die prima Novembris Festis diebus, a primis Vesperis usque ad occasum Solis dierum hujusmodi, Ecclesiam aliquam Ordinis Fratrum Minimorum prædictorum, vel in ejus defectum, in Civitate vel loco, ubi ipsi tunc degent, aliam quamcumque hujusmodi Civitatis, vel loci Ecclesiam devotè visitaverint, et inibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, et Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint; singulis præfatis diebus, quibus id egerint, etiam Plenariam; in cujuslibet verò eorum mortis articulo, si verè pariter pœnitentes, et confessi, ac sacra Communione refecti, vel quatenùs id facere nequiverint, saltem contriti, Sanctissimum JESU Nomen, ore, si potuerint, sin minus corde, devotè invocaverint, Plenariam similiter omnium peccatorum suorum Indulgen-

tiam, et remissionem misericorditer in Domino concedimus, et impertimur. ANNO 1752.

§. 4. Iisdemque tam in Civitatibus, et locis, ubi dictæ Ecclesiæ Fratrum Ordinis Minimorum existunt, quàm alibi ubivis commorantibus, qui singulis Quadragesimalibus, et aliis Anni diebus, in quibus Stationes Ecclesiarum Urbis et extra illius muros sitarum occurrunt, prout in Missali Romano descriptæ sunt, aliquam primodicti Ordinis, si ibi fuerit, alioquin aliam ejusdem Civitatis, vel loci, ubi eos pro tempore residere, vel morari contigerit, Ecclesiam devotè visitaverint, et, ut præfertur, oraverint, ut easdem Indulgentias consequantur, quas consequerentur, si iisdem Stationum temporibus et diebus, singulas Ecclesias dictæ Urbis, et extra illius muros hujusmodi, pro iisdem Stationibus, et Indulgentiis consequendis destinatas, personaliter visitarent, concedimus, et indulgemus.

Et Indulgentias Stationum Urbis.

§. 5. Ipsis quoque verè pœnitentibus, et confessis, sacraque Communione refectis, qui in Festis Nativitatis Domini Nostri JESU CHRISTI Resurrectionis Dominicæ, et Pentecostes, ac Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, et Assumptionis Beatissimæ Virginis Mariæ, Apparitionis S. Michaëlis Archangeli, nec non Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, Andreæ, Jacobi, Joannis, Thomæ, Philippi et Jacobi, Bartholomæi, Matthæi, Simonis et Judæ, et Mathiæ, aliquam Ecclesiam, ut supra, visitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, quo die præfatorum id egerint, septem annos et totidem Quadragenas de injunctis eis, vel aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

Ac in aliis 18. diebus 7. annorum etc.

§. 6. Quo verò ad alios supradictos ejusdem S. Francisci de Paula *Chordigeros* nuncupatos, qui non quidem Regulam Tertii Ordinis ipsius Sancti Francisci profitentur, sed Cingulum, seu Funiculum laneum ab aliquo ex Fratribus primodicti Ordinis Professis, seu alio quocum-

De Chordigerorum institutione.

PONT. A. XII.

que, ad id a Superioribus Regularibus deputato, benedictum, sibique cinctum deferunt: Etsi de hac Institutione nullum extet authenticum monumentum, et piè solummodo credatur, prædictum Sanctum Fundatorem adhuc in humanis agentem, Personis utriusque sexus devota ad eum affectione et obsequio recurrentibus, licet in prædicto Tertio Ordine nequaquam professis, Cingulum seu Funiculum laneum a se benedictum, ac illi similem, quem ipse deferebat, dare solitum fuisse; Certum porrò est, subsequentibus temporibus pium hunc morem magis magisque invaluisse; Cumque Romani Pontifices prædecessores nostri hac de re edocti, ac Ecclesiarum Præsules id ipsum in suis Civitatibus et Diœcesibus factitari non ignorantes, nunquam piæ huic Institutioni obsistendum, aut adversandum judicaverint; Nos sanè nullum eidem obstaculum aut impedimentum afferre intendimus; sed ad omnem tollendam confusionis occasionem, quemadmodum iis, qui supradictum Tertium Ordinem Sancti Francisci de Paula profitentur, proprias Indulgentias harum serie impertiti fuimus; ita et alterius Instituti Personis, quæ simpliciter Cingulum seu Funiculum prædictum deferunt, Chordigerique nuncupantur, ipsarum præsentium tenore, proprias quoque, ac certas ab ipsis lucrandas Indulgentias assignare decrevimus.

Eis proprias Indulgentias impertitur: videlicet Plenariam in actu susceptionis Cinguli et in Festo S. Francisci, ac in articulo mortis.

§. 7. Cæteris igitur utriusque sexus Christifidelibus, etiamsi Tertium Ordinem prædictum professi non fuerint, qui cingulum seu Funiculum laneum, quem vocant S. Francisci de Paula, a modernis et pro tempore existentibus Ordinis Minimorum Superioribus, vel ab alio Presbytero ejusdem Ordinis Professore, seu alio quocumque ab iisdem Superioribus deputato benedictum, et ab eis susceperint, ea die, qua verè pœnitentes et confessi, ac Sacra Communione refecti, primò id egerint, Plenariam: Præterea eisdem utriusque sexus Chor-

digeris verè quoque pœnitentibus, et confessis ac Sacra Communione refectis, qui in Festo prædicti S. Francisci de Paula, a primis Vesperis usque ad occasum Solis, Ecclesiam aliquam Fratrum Ordinis Minimorum, vel in ejus defectum aliam quamcumque Civitatis vel Loci, ubi eos pro tempore degere contigerit, devotè visitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, etiam Plenariam: Item eisdem, dum in articulo mortis constituti, verè pœnitentes, et confessi, ac Sacra Communione refecti, vel quatenùs id facere nequiverint, saltem contriti, Sanctissimum JESU Nomen corde, si ore non potuerint, devotè invocaverint, itidem Plenariam omnium peccatorum suorum remissionem et Indulgentiam concedimus et impertimur: Nec non, ut quisquis eorum et earum, præfatum Cingulum seu Funiculum benedictum deferens, semel in die, si in honorem Domini Nostri JESU CHRISTI, et Sanctorum Apostolorum ejus, pias, ut præfertur, preces effuderint, quo die id egerint, Centum dierum Indulgentiam consequatur, concedimus pariter et indulgemus.

ANNO 1752.

Et pro aliquibus precibus Centum dierum quotidianam.

§. 8. Denique tam primodicti Tertii Ordinis, quàm alterius pii Instituti prædicti Personis Sæcularibus utriusque sexus, quoties ipsi, et quilibet eorum Missis et aliis Divinis Officiis in Ecclesiis celebrandis, et recitandis devotè interfuerint, ac pauperes hospitio susceperint, vel pacem inter inimicos composuerint, seu componi fecerint, vel procuraverint, vel etiam, qui corpora Defunctorum ad sepulturam associaverint, aut quascumque Processiones de licentia Ordinarii faciendas, Sanctissimumque Eucharistiæ Sacramentum, tam in Processionibus, quàm cum ad infirmos, vel aliàs quocumque et quandocumque pro tempore defferetur, comitati fuerint, vel impediti, Campanæ ad id signo dato, semel Orationem Dominicam, et Salutationem Angelicam dixerint, aut quinquies Orationem et Salutationem eamdem pro

Indulgentias item communiter Tertiariis et Chordigeris concedit, id est LX. dierum pro singulis operibus piis.

PONT. A. XII. necessitatibus Sanctæ Matris Ecclesiæ, sive pro Animabus Defunctorum tam ejusdem Tertii Ordinis, quàm Chordigerorum præfatorum recitaverint, aut devium aliquem ad viam salutis reduxerint, et ignorantes præcepta Dei, et quæ ad salutem sunt, docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint; Toties pro quolibet prædictorum operum exercitio, sexaginta dies de injunctis eis, seu aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

Omnes Indulgentias, ut supra, concessas applicari posse Animabus Purgatorii permittit.

§. 9. Eisdemque non solùm Tertiariis, sed etiam Chordigeris, ut omnes et singulas Indulgentias, et peccatorum seu pœnarum remissiones et relaxationes hujusmodi, ab ipsis, ut præfertur, respectivè consequendas, etiam pro Animabus Christifidelium Defunctorum, quæ Deo in charitate conjunctæ ex hac luce migraverint, per modum suffragii applicare possint, misericorditer in Domino concedimus et indulgemus.

Revocat omnes alias Indulgentias Tertiariis et Chordigeris concessas.

§. 10. Cæterùm alias omnes et singulas Indulgentias et peccatorum remissiones Personis utriusque sexus tam prædicto Tertio Ordini S. Francisci de Paula adscriptis, quàm Chordigeris præfatis, sive directè et immediatè, sive promiscuè, aut alio quocumque modo, etiam per communicationem cum Minimorum prædictorum, et aliorum Mendicantium Fratrum Ordinibus, tam vigore Privilegiorum, et Litterarum Apostolicarum, quàm vivæ vocis oraculo, aut aliàs quovis modo per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, ac Nos, et Apostolicam Sedem hactenùs concessas, confirmatas, approbatas, et innovatas, eisque hucusque competentes, seu per eos prætensas, earumdem præsentium tenore revocamus, cassamus, abolemus, annullamus, et abrogamus.

Clausulæ

§. 11. Præsentes autem Litteras, tam quoad concessiones superiùs factas, quàm quoad revocationem, et abolitionem hujusmodi, etiamsi

eidem Tertio Ordini S. Francisci de Paula adscripti, et Chordigeri præfati, seu alii quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, eisdem non consenserint, nec ad ea vocati aut auditi fuerint, nullo unquam tempore impugnari, seu de voluntatis nostræ defectu, aut subreptionis, obreptionis, aliove quolibet vitio notari; vel adversùs eas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve juris vel facti remedium impetrari posse: sed semper et perpetuò firmas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac iis, quorum favorem concernunt, in omnibus et per omnia plenissimè suffragari, et respectivè ab iis, ad quos pertinet, inviolabiliter observari; sicque, et non aliter, per quoscumque Judices Ordinarios, et Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales Indulgentiis et Sacris Reliquiis præpositos, aliosque etiam de Latere Legatos, et Apostolicæ Sedis Nuntios, de præmissis judicari, interpretari, ac definiri debere decernimus, atque irritum et inane si secus a quoquam cujuslibet auctoritatis præsidio scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Anno 1752.

§. 12. Quocirca Venerabilibus Fratribus nostris Ecclesiarum Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis, nec non prædictæ Apostolicæ Sedis Nuntiis, et S. Officii Inquisitoribus, harum quoqué serie, et dicta auctoritate committimus et mandamus, ut nullas alias Indulgentias, seu peccatorum remissiones, præter præmissas, per quoscumque, tanquam prædicto Tertio Ordini S. Francisci de Paula, et Chordigeris hujusmodi, specialiter, et intuitu eorum Instituti, competentes, vulgari, nunciari, aut proponi permittant: Sed ipsarum præsentium tenorem per ipsos fideliter, ut par est, observari faciant; Et siqui fortè contumaces, vel rebelles fuerint, aut quovis modo præsentibus contradixerint, omnibus juris remediis, appellatione postposita, compescant.

Committitur Episcopis etc. ut pro præsentium observantia invigilent

Pont. A. XII.

Derogatio contrariis

§. 13. Non obstantibus Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis, nec non Nostra, et Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, ac ejusdem Tertii Ordinis S. Francisci de Paula, ac, si quæ sint, prædictorum Chordigerorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus: Privilegiis quoque, Indultis, et Litteris Apostolicis prædicto Tertio Ordini S. Francisci de Paula, et Personis ei adscriptis in contrarium præmissorum forsan concessis, confirmatis, et innovatis: Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, et expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter et expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstanda transumptis.

§. 14. Volumus autem, ut præsentium Transumptis etiam impressis, ac pro tempore existentis Procuratoris Generalis seu Zelosi dicti Ordinis, vel alicujus Notarii publici manu subscriptis, et alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, vel pro tempore etiam existentis Correctoris Generalis ejusdem Ordinis sigillo munitis, eadem fides adhibeatur, quæ præsentibus ipsis haberetur, si forent ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 15. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, impertitionis, indulti, relaxationis, revocationis, abolitionis, decreti, derogationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII. tertio Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

ANNO 1752. Dat. die 28. Febr. 1752.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

PONT. A. XII.

LVII.

DE BONIS ECCLESIARUM,

Quæ semel ab Infidelibus occupata, deinde in Christianorum potestatem devenerunt.

Epistola ad Rev. P. Nicolaum Lercari Sac. Congregationis de Propaganda Fide Secretarium conscripta, occasione Postulatorum a R. P. Archiepiscopo Antibarensi eidem Congregationi propositorum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Antibarensis Civitatis constitutio et status civilis et Ecclesiasticus.

URBEM Antibarum, italicè *Antivari*, eo nomine appellatam, propterea quod in ora illius regionis, quæ nunc *Albania* dicitur, contra Barium Apuliæ civitatem constituta sit, jamdudum, ut nosti, Othomanicæ Dominationis jugum premit, ab anno scilicet 1571. ut testatur Reipublicæ Venetæ Senator Jacobus Diedo in nitida, quam nuper edidit, Historia ejusdem Reipublicæ *tom.* 2. *lib.* 7. *pag.* 261. Neque Venetis datum est, illius possessionem recuperare, magno licet virtutis conatu, tum anno 1648. tum etiam anno 1717. in id incubuerint, ut idem Historicus prosequitur. De hac Urbe P. Daniel Farlatus *tom.* 1. *Illyrici Sacri*, *in Prolegomenis part.* 2. *cap.* 5. §. 3. *pag.* 150. ita scribit: *Antibarium Urbs priscis ignota, quod sæculis posterioribus condita fuit e regione Barii civitatis Apuliæ, a qua denominata est, quasi contra Barium;* idemque Auctor subdit, Dioclea urbe in ruinis jacente, Archiepiscopalem illius titulum translatum fuisse Antibarum; et

SOPRA I BENI

LVII.

Delle Chiese, occupati già dagl' Infedeli, e poi venuti in potere de' Cristiani.

Lettera scritta da N. S. a Monsig. Niccolò Lercari Segretario della Congregazione de Propaganda Fide, a motivo d' alcuni Quesiti proposti da Monsignor Arcivescovo d' Antivari alla stessa Congregazione.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Della situazione della Città di Antivari, e suo stato civile ed Ecclesiastico.

La Città d' Antivari, che in latino dicesi *Antibarum*, per esser situata dirimpetto alla Città di Bari, Città della Puglia, si ritrova, come bene Ella sa, da molto tempo in qua, cioè dal 1571. sotto il giogo della Potenza Ottomana, come espone il moderno Senatore Giacomo Diedo nella sua bella Storia della Repubblica di Venezia *al tom.* 2. *lib.* 7. *pag.* 261., non essendo riuscito ai Veneziani nel 1648. e nemmeno nel 1717. di poterla ricuperare, ancorchè con molto valore ne tentassero l' impresa, come prosiegue lo stesso Storico. Il Padre Daniele Farlato *nel tom.* 1. *del suo Illirico Sacro nei Prolegomeni part.* 2. *cap.* 5. §. 3. *pag.* 150. così scrive: *Antibarium Urbs priscis ignota, quod sæculis posterioribus condita fuit e regione Barii Civitatis Apuliæ, a qua denominata est, quasi contra Barium;* e lo stesso Autore aggiugne, essere stato trasferito da Diòclea, Città rovinata, ad Antivari il titolo Arcivescovile, e leggersi ancora in una Bolla d' Alessandro II. i

PONT. A. XII. nomina Episcoporum suffraganeorum, qui novo Archiepiscopo assignati fuerunt, descripta legi in Bulla Alexandri Papæ II.; Ut autem Sedes Archiepiscopalis in præfata civitate collocaretur, occasionem desumptam fuisse ex infortunio, quod accidit quatuor Episcopis, Antibarensi, Cattarensi, Olchiniensi, et Suacensi, qui, dum Spalatrum petebant, ut Provinciali Concilio interessent, naufragio perierunt; ut videre est *in laudatis Prolegomenis part.* 3. *sect.* 2. §. 5. *pag.* 308.

Dubia ab Archiepiscopo proposita.

§. 2. Venerabilis Frater hodiernus Archiepiscopus Antibarensis, pastoralis zeli laude magnopere commendandus, quum Diœcesim suam visitasset, et acta Visitationis ad Congregationem de Propaganda Fide misisset, super duobus sequentibus capitibus opportunum sibi lumen ab eadem præberi, et adjumenta præstari postulavit. In primo capite exponit, Turcas Albania potitos, magnam partem bonorum ad Ecclesias pertinentium occupasse, quorum nonnulla deinde Christifidelibus divendita, alia verò eisdem ad colendum tradita fuerunt. In secundo autem refert, nonnullos ex Christianis, domos habentes proximas Ecclesiis eversis, et prædia prædiis Ecclesiarum contigua, areas et terras ad easdem Ecclesias olim pertinentes usurpasse. Quærit propterea quomodo in his se gerere debeat; et an hujusmodi malis remedium ullum, et quodnam sit adhibendum: declarans se lumine sibi præstito usurum, ut opportunis documentis instruat Confessarios, qui ea vehementer exoptant; quum aliqui sint ex hujusmodi possessoribus, qui nihil pensi habeant, alii verò propriæ conscientiæ stimulos cohibere cupiant, atque a censuris absolvi, quas contra detinentes Ecclesiarum bona statutas et latas esse non ignorant. Addit præterea Archiepiscopus, hoc idem, quod in præfata visitatione peragenda, in sua Diœcesi evenire comperit, in aliis quoque Albaniæ Diœcesibus contingere; ita ut, manibus magno operi admotis, tumul-

De bonis Ecclesiarum quæ Christiani de manibus infidelium acquisiverunt.

De iis, quæ Christiani ipsi occuparunt.

Vescovi suffraganei assegnati al nuovo Arcivescovo; essendosi presa la congiuntura di piantare nella detta Città la Sede Arcivescovile, per la disgrazia seguita ai quattro Vescovi Antibarense, Cattarense, Olchiniense, e Suácense, che naufragarono nel mare, nel mentre che andavano a Spalatro, per assistere ad un Concilio Provinciale; come può vedersi *nella terza parte de' citati Prolegomeni sect.* 2. §. 5. *pag.* 308. Anno 1752.

Dubbj proposti dall'Arcivescovo.

§. 2. Il Prelato odierno Arcivescovo è un Ecclesiastico di molto zelo; ed avendo fatta la Visita della sua Diocesi, ed avendone trasmessi gli Atti alla Congregazione di Propaganda, ha chiesto i lumi opportuni; e gli adjuti sopra i due seguenti punti. Nel primo espone, che, impadronitisi i Turchi dell' Albania, occuparono gran parte de' beni appartenenti alle Chiese, e che alcuni di questi furono di poi venduti ai Cristiani, ed altri dati pure a lavorare a' Cristiani. Nel secondo rappresenta, che avendo alcuni Cristiani le loro case vicine alle Chiese rovinate, e godendo i beni contigui a quelli delle dette Chiese, hanno occupati i terreni, che ad esse appartenevano: Cercando, come debba contenersi, e se, e qual remedio possa applicarsi, per riparare i detti disordini; volendo prevalersi de' lumi, che a lui saranno somministrati, per dare le opportune istruzioni ai Confessori, che ne sono ansiosi, essendovi alcuni, che possiedono, e a null' altro pensano; ed essendovi altri, che vorrebbero quietare le loro coscienze, ed essere prosciolti dalle censure fulminate contra quelli, che ritengono i beni delle Chiese: Nè lascia l'Arcivescovo d'aggiungere nella predetta sua Visita, che quanto succede nella sua Diocesi, succede ancora nell' altre dell' Albania; e che pur troppo, mettendosi mano alla grand' opera, teme di tumulti, e di discordie.

De' beni delle Chiese acquistati da' Cristiani dalle mani degl' Infedeli. Di quelli, che i Cristiani medesimi hanno occupati.

PONT. A. XII. tus, atque discordias suscitatum iri valde pertimescat.

Congregationis de propaganda Fide sententia et consilium.

§. 3. Utroque capite hujusmodi in Congregatione de Propaganda Fide maturè discusso, existimavit ipsa, debere Archiepiscopum, accitis ad se Missionariis, Parochis, et Confessariis, eisdem injungere, ut pœnitentibus demonstrent, non posse eos sine propriæ conscientiæ damno detinere bona, quæ olim ad Ecclesias pertinentia, deinde a Turcis occupata, in eorum manus devenerunt, sive ea a Turcis ipsis emerint, sive tanquam derelicta sibi usurpaverint; ideoque necessarium omnino esse, ut aliquem legitimum titulum habeant, quo se in eorum bonorum possessione confovere possint; totamque difficultatem in novo hujusmodi legitimo titulo adinveniendo versari. Quamobrem ipsa Congregatio proposuit, ut possessores Archiepiscopum adire debeant, eique distinctam exhibere indicationem quantitatis, qualitatisque bonorum, quæ ex antiquo Ecclesiarum censu ad eos ita pervenerunt. Ipsius autem Archiepiscopi æquitati et prudentiæ permittendum, ut et Ecclesiarum utilitati, quantum fas est, providere, et possessoribus novum legitimum titulum procurare studeat, eos admittendo ad novos contractus, puta, emphyteuticos, tenuissimis etiam canonibus impositis, juxta facultates, quæ a Nobis præfato Archiepiscopo concedi poterant. Conclusit denique, hac facilitate dumtaxat erga illos agendum, qui invitati ad præmissa præstanda accesserint, contumacibus in propria perditione derelictis. Quum verò hæc omnia a te, Dilecte Fili, juxta tui ministerii debitum, Nobis diligenter relata fuerint, et pro opportuna facultatum concessione supplicatum; Nos verò ad rem accuratè inspiciendam et perpendendam nonnihil temporis sumpserimus; nunc tandem decrevimus sententiam nostram hac super re, quæ magni momenti effectus parere potest, in scriptis redigere.

Pont. rem examinat et in hac epistola pertractandam suscipit.

Anno 1752.

§. 3. Esaminatosi l'uno e l'altro punto nella Congregazione di Propaganda, ha essa creduto dovere l'Arcivescovo chiamare a se i Missionarj, i Parochi, ed i Confessori, ingiugnendo loro di far comprendere ai penitenti, che senza aggravio delle loro coscienze non possono ritenere i beni, che anticamente appartenevano alle Chiese, e che poi, essendo stati occupati da' Turchi, sono passati nelle loro mani, o per averli comprati dagli stessi Turchi, o pure per averli usurpati, come derelitti; ed essere perciò necessario, che abbiano un titolo legittimo di continuare nel possesso; e che la difficoltà consisteva nel nuovo titolo legittimo poc' anzi accennato: Onde la stessa Congreg. ha suggerito doversi i Possessori presentare all' Arcivescovo colla distinta nota della quantità, e qualità de' beni, che hanno le dette provenienze, lasciando poi alla sua equità e prudenza il procurare non meno il vantaggio possibile per le Chiese, che il nuovo legittimo totolo per i possessori, ammettendoli a' nuovi contratti, per esempio enfiteusi, anche con tenuissimi Canoni, a tenore delle facoltà, che da Noi al detto Arcivescovo potevanzi concedere; conchiudendo, che questa benignità dovesse aver luogo per quelli, che invitati, fossero comparsi, lasciando i contumaci abbandonati nella loro perdizione. Ed avendoci Ella, secondo l' obbligo del suo ministero, fatta relazione esattamente del tutto, pregandoci delle opportune facoltà; ed avendo Noi preso tempo per vedere, ed esaminare la materia, ci siamo finalmente risoluti d' esporre in carta i nostri pensieri, in una materia, che può portar seco conseguenze di gran rilievo.

Parere e suggerimento della Sacra Congregaz. di Propaganda Fide.

N. S. esamina la materia, e prende a trattarla nella presente Lettera.

PONT. A. XII.

Acquirendi rerum dominii titulum ex bello justo oritur

§. 4. Sanè a nemine in dubium revocatur, quidquid in bello justo capitur, quod ad hostem pertinebat, in victoris dominium transire; mobilia scilicet in illius potestatem, qui primus ea occupaverit, immobilia verò in dominium supremi Principis, qui bellum intulit, ut sibi pro ipsius belli expensis satisfaciat, aliquando etiam, ut majores ad defensionem vires sumat, ac se a futuris eventibus tueatur. Sylvius *in* 2. 2. *q.* 40. *art.* 1. *q.* 6. *conclus.* 6. *et conclus.* 7. Covarruvias *in* 2. *part. Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *sub num.* 6. Similiter extra controversiam est, in bello injusto, totum id quod capitur, restituendum; quum occupatio hujusmodi nihil aliud sit, quam formalis rapina. Ita docet S. Thomas 2. 2. *qu.* 66. *art.* 8. *ad primum*; en ejus verba: *Circa quædam distinguendum est: quia si illi, qui deprædantur hostes, habeant bellum justum, ea, quæ per violentiam in bello acquirunt, eorum efficiuntur; et hoc non habet rationem rapinæ; unde nec ad restitutionem tenentur etc. Si verò illi, qui prædam accipiunt, habeant bellum injustum, rapinam committunt, et ad restitutionem tenentur.* Illustria sunt exempla veterum Romanorum, qui quum injustitiam belli suscepti agnoverunt, quicquid abstulerant, promptè restituerunt, ac detrimenta, quæcumque victis et debellatis populis præliando intulerant, summa fide repararunt. Hæc in Livii Historiis occurrunt; ac duo hujusmodi exempla a Valerio Maximo referuntur, alterum, quod pertinet ad Faliscos a Quinto Lutatio domitos, alterum ad Camarinos a Publico Claudio devictos, atque per varias Orbis plagas dispersos. *Cùm Publius Claudius Camarinos ductu atque auspiciis suis captos animadvertebat; tamen quia parum liquida fide id gestum ab Imperatore videbatur;* (Senatus) *maximâ curâ conquisitos redemit, iisque habitandi gratia locum in Aventino assignavit, et prædia restituit etc. justitiæque promptissimo tenore effecit, ut exitio suo lætari possent, quia sic renati erant.*

Non item ex bello injusto.

§. 4. E' principio non controverso da veruno, che nella guerra giusta, quanto si prende, che era dell' inimico, passa nel dominio del vincitore, cioè i mobili nel dominio di chi li prende, e gli stabili o siano immobili nel dominio del Principe, che ha mossa la guerra, per le spese fatte, ed alle volte ancora per sempre più mettersi in difesa, e restar sicuro contra i futuri eventi; Sylvio *in* 2. 2. *q*. 40. *art.* 1. *q*. 6. *concl.* 6. *et concl.* 7., Covarruvias *in* 2. *part.* *Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *sub n.* 6. Ed è anche principio non controverso da veruno, che nella guerra ingiusta quanto si prende, tanto si dee restituire; riducendosi il preso ad una formale rapina. Così insegna S. Tommaso *nella* 2. 2. *q*. 66. *art.* 8. *ad* 1.; ed ecco le sue parole: *Circa quædam distinguendum est: quia si illi, qui deprædantur hostes, habeant bellum justum, ea, quæ per violentiam in bello acquirunt, eorum efficiuntur; et hoc non habet rationem rapinæ; unde nec ad restitutionem tenentur etc. Si verò illi, qui prædam accipiunt, habeant bellum injustum, rapinam committunt, et ad restitutionem tenentur.* Illustri sono gli esempj degli antichi Romani, che, avendo conosciuta per ingiusta la guerra, che avevano intrapresa, restituirono prontamente, quanto avevano occupato, rifacendo con ogni puntualità i danni, che guerreggiando, avevano dati ai popoli vinti e superati da essi. Si leggono questi esempj nelle Storie di Livio, e due ne sono in Valerio Massimo *al lib.* 6. *cap.* 5. uno rispetto ai Falisci debellati da Quinto Luttazio, e l'altro rispetto ai Camarini soggiogati da Publio Claudio, e dispersi in varie parti del Mondo: *Cum Publius Claudius Camarinos ductu atque auspiciis suis captos animadvertebat; tamen quia parum liquida fide id gestum ab Imperatore videbatur*, il Senato, *maximâ curâ conquisitos redemit, iisque habitandi gratia locum in Aventino assignavit, et prædia restituit etc. justitiæque promptissimo tenore effecit, ut exitio suo lætari possent, quia sic renati erant.*

Anno 1752.

Nella guerra giusta, i beni dell' inimico passano in dominio del Vincitore,

Non così nella guerra ingiusta.

PONT. A. XII. Christiani a Turcis injusto bello subacti, jus suum, licet inexercibile retinuerunt supra bona sibi erepta adversus invasores. Quæritur an hujusmodi jus persequi possint Ecclesiæ adversus Christianos, qui earum bona, a Turcis occupata, acquisiverunt.

§. 5. Hinc patet, quum bellum, quo Turcæ Antibarum occuparunt, omni procul dubio fuerit injustum, quicquid ea occasione ab ipsis captum et occupatum fuit, sive mobile sive immobile fuerit, id eos injustè usurpasse, veramque in eo rapinam commisisse; quare omnis justitiæ ratio postularet, ut ab ipsis cuncta restituerentur Christifidelibus, quos fortunis suis injustè spoliarunt, vel, illis vita functis, eorum hæredibus et successoribus. Sed hoc non est præsentis quæstionis subjectum; et si esset, frustra de eo ageretur, quod in perditis et desperatis rebus habendum est. Quæstionis cardo vertitur circa bona, quæ Turcæ Christianis vendiderunt, et nunc ab emptoribus detinentur; quæriturque utrum, qui ea emerint, quique emptorum hæredes aut legitimi successores sunt, tuta conscientia retinere illa possint, an verò eadem legitimis dominis restituere teneantur; idque eo magis, quod agitur de bonis ad Ecclesias et Monasteria pertinentibus, quorum injusta detentio censurarum pœna mulctatur; quodque, quum Ecclesiastici, non secùs ac Peregrini, in bellis, minimè sint partes Reipublicæ nocentis, efflagitat ipsa ratio, ut nec illorum, nec istorum personæ lædantur, neque bonis suis exturbentur, ut legitur in Decretali: *Innovamus*, *de Treuga et Pace;* ubi, necessitatis publicæ causa, hoc ipsum Privilegium ad mercatores etiam et agricolas extenditur, ut optimè ad citatum Textum perpendunt Repetentes. Quanquam autem id sæpe sæpiùs re ipsa non observetur: *Quos Canones rationabiles ac sanctos*, *quantum ad id*, *quod positivi juris pertinet*, *an abusus deleverit*, *nescio :* verba sunt Cardinalis Cajetani *in ejus Summa*, *verbo : Belli damna* §. 4. *de damnis ;* illud tamen non obstat, quominùs prædictorum Canonum ratio habenda sit, quoties de animarum directione in foro conscientiæ agatur.

Privilegia Ecclesiarum, Peregrinorum, Colonorum, et Mercatorum in bellis.

Canonicarum Legum vigor in foro conscientiæ.

§. 6. De Peregrinis, Clericis, et Ecclesiis, ad sensum laudatæ Decretalis, loquitur Sylvius

§. 5. Prova questo discorso, che, essendo stata, come indubitabilmente lo fu, ingiusta la guerra, nelle quale i Turchi occuparono Antivari, quanto in quella occasione fu da essi preso ed occupato, o mobile o stabile, fu occupato con ingiustizia, fu rapina, e che però ogni giustizia richiederebbe, che da essi se ne facesse la restituzione ai Cristiani spogliati de' loro averi, o, essendo morti gli spogliati, ai loro successori, ed eredi. Ma questo non è il caso nostro: e, quando lo fosse, sarebbe un caso disperato. Il caso è de' beni, che i Turchi hanno venduti ai Cristiani, e che sono nelle mani de' compratori; e cercasi, se chi gli ha comprati, e chi è o erede, o legittimo successore de' compratori, li possa ritenere in buona coscienza, o pure sia obbligato a restituirli ai legittimi padroni; tanto più, che si tratta di beni appartenenti alle Chiese, e Monasterj, l'ingiusta retenzione de' quali è punita colle Censure; e che non essendo gli Ecclesiastici nelle guerre parte della Repubblica, che nuoce, siccome nemmeno lo sono i pellegrini, la ragione richiede, che nè questi, ne quelli siano offesi nelle loro persone, o pure spogliati de' loro beni, come si legge nella Decretale *Innovamus de Treuga et Pace:* ove lo stesso privilegio si estende ancora ai mercanti, ed agricoltori, pel motivo della pubblica necessità, come ben riflettono i Reppenti sopra il detto Testo. E quantunque ciò pur troppo non sia praticato: *Quos Canones rationabiles ac sanctos, quantum ad id, quod positivi juris pertinet, an abusus deleverit, nescio:* sono parole del Cardinale Gaetano *nella sua somma, alla parola: Belli damna* §. 4. *de damnis;* ciò però non toglie, che dalle sopradette canoniche disposizioni non debba farsi il meritato conto, quando si tratta di regolare le coscienze.

Anno 1752. Cristiani non hanno perduto il loro jus sopra i beni occupati loro da' Turchi, benchè non possano di fatto ripeterli.

La questione è, se le Chiese possano ripetere i beni perduti, dalle mani de' Cristiani, che gli hanno acquistati dopo l'invasione de' Turchi

Alle Chiese, a' Pellegrini, agli agricoltori, e Mercadanti, si ammettono privilegj particolari in tempo di guerra.

§. 6. De' Pellegrini, ed Ecclesiastici, e Chiese coerentemente alla citata Decretale, discorre il

Le Leggi Canoni-

PONT. A. XII. Præmissa auctoritatibus confirmantur

loco citato conclus. 5. Spoliare peregrinos et hospites, qui sunt in urbe hostili, non licet, nisi constet de ipsorum culpa, quia non sunt pars Reipublicæ adversæ : neque etiam licet spoliare Ecclesias, Monasteria, vel Ecclesiasticos, etiamsi ex causa rationabili data sit civitas prædæ militum, quum neque ipsi verè sint pars populi hostilis.

§. 7. De extensione autem hujusmodi juris ad mercatores et agricolas, agit Laymann. *in Commentariis ad eamdem Decretalem*, ubi postquam illud statuit, quod Clerici et peregrini, membra non sunt Reipublicæ nocentis, ideoque in bellis etiam, quæ jure inferuntur, nec in persona, nec in rebus damnum pati aliquod debent, hæc addit : *Quædam verò personæ non sunt pars Reipublicæ nocentis, ut mercatores et agricolæ ; et his parcendum est propter publicam necessitatem, ne, commerciis et agricultura impeditis, majus incommodum afferatur.*

§. 8. Denique, quod licet Canonicæ leges in praxi negligantur, earum tamen ratio necessarió habenda sit, ad animas conscientiasque tutò dirigendas, rectè sapienterque suo more disserit Covarruvias *in* 2. *part. Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *sub num.* 8. §. *At hæ leges.*

Decreta super dubiis a P. Longobardo Tuneti Missionario transmissis anno 163o. quam auctoritatem habeant.

§. 9. Quæstionis statu sic constituto, ideoque ad intimam illius discussionem descendentes, necessarium ducimus in hac nostra Epistola inserere duo decreta anni 163o. jam typis edita in Operibus Peyrini *tom.* 3. *Priv. in addit. c.* 4. *num.* 3o. *et* 31. et Auctoribus cæteroquin, qui postea scripserunt, probè cognita, ut ex infra dicendis apparebit, licet fortasse accuratam totius rei notitiam non habuerint. Nam ea omnia tanquam Decreta Congregationis supremæ Inquisitionis, et quidem a Pontifice Urbano VIII. approbata et confirmata, ediderunt. Verumtamen constat, Dubia, super quibus Decreta emanarunt, a P. Francisco Longobardo Ordinis

Sylvio

Silvio *nel luogo cit. alla concl.* 5. *Spoliare peregrinos et hospites, qui sunt in Urbe hostili, non licet, nisi constet de ipsorum culpa, quia non sunt pars Reipublicæ adversæ; neque etiam licèt spoliare Ecclesias, Monasteria, vel Ecclesiasticos, etiamsi ex causa rationabili data sit Civitas prædæ militum, cum neque ipsi verè sint pars populi hostilis.*

che hanno sempre il loro vigore nel foro della Coscienza

§. 7. Dell' estensione ai mercanti, ed agricoltori ragiona il Laymann *ne' commenti alla stessa Decretale*, ove, dopo aver detto, che le persone Ecclesiastiche, ed i pellegrini non sono membri della repubblica nocente, e che però non debbono ricevere nelle guerre offensive, anche quando fossero giuste, verun danno nelle persone, o nelle robbe, aggiungne: *Quædam verò personæ non sunt pars Reipublicæ nocentis, ut mercatores et agricolæ: et his parcendum est propter publicam necessitatem, ne commerciis, et agricultura impeditis, majus incommodum afferatur.*

Si apportano autorità in conferma delle massime poc' anzi stabilite.

§. 8. E finalmente della necessaria avvertenza a queste canoniche disposizioni, ancorchè forse in pratica siano conculcate, ad effetto di ben dirigere le anime, e le coscienze, discorre secondo il suo solito molto saviamente, il Covarruvias *nella* 2. *part. Relect. Regul. Poss. malæ fidei* §. 11. *sub num.* 8. §. *At hæ leges.*

§. 9. Fissato lo stato della questione, e però entrando nelle viscere della medesima, non possiamo esentarci dall' inserire in questa nostra Lettera due Decreti *del* 1630. stampati nell' opere del Peirino *tom.* 3. *Privil. in addit. c.* 4. *n.* 30. *et* 31., e per altro molto ben cogniti agli Autori, che hanno scritto dopo di lui, come vedrassi in appresso, benchè forse non ne abbiano avuta un' esatta notizia; dandoli tutti quanti per Decreti fatti dalla Congregazione della Suprema Inquisizione, e come confermati, ed approvati dal Pontefice Urb. VIII., quando la verità del fatto si è, che i dubbj, sopra de' quali furono fatti i Decreti, furono trasmessi dal P. Fran-

Quale autorita abbiano certi Decreti del 1630. emanati sopra alcuni Dubbj trasmessi dal P. Longobardi Missionario di Tunisi

PONT. A. XII.

Minimorum Tuneti Missionario transmissa fuisse ad Congregationem de Propaganda Fide, quæ quum a suis Theologis diligenter ea examinari fecisset, consilium cœpit eadem ad Congregationem Sancti Officii remittere. Hæc autem insignium suorum Theologorum ope, quorum nomina in ipsius Tribunalis Actis recensentur, in novum illa deduxit examen. Quindecim porrò fuerunt Dubia a Patre Longobardo transmissa; atque ad ea omnia tum Theologi Congregationis de Propaganda Fide, tum Consultores supremæ Inquisitionis sua responsa ediderunt. Verùm ex iisdem Dubiis aliqua relata fuerunt in Congregationibus habitis coram Pontifice Urb. VIII., ad quæ Pontificium adhuc exstat responsum: Reliqua verò compertum minimè est, an coram Pontifice proposita fuerint. Inter hæc autem quintum illud et sextum numerantur, quæ nimirùm præsentem respiciunt controversiam: ita ut error facti sit, id quod Auctores asserunt, responsa scilicet ad quintum et sextum Dubium Oraculo Pontificio confirmata fuisse; quum nihil aliud revera sint, quàm responsa Theologorum Congregationis de Propaganda Fide, et Consultorum S. Officii, quæ tamen suo robore non carent, quum a doctis Viris, et Sacræ Theologiæ, Jurisque Canonici peritissimis emanaverint.

Dubium quintum a P. Longobardo propositum.

§. 10. Proposuit igitur Pater Franciscus Longobardus sequentem quæstionem ordine quintam: *Utrum Christiani liberi, qui hìc* (id est Tuneti) *negotiandi gratiâ commorantur, et alii captivi, ementes a Pyratis infidelibus bona a fidelibus rapta, et in hac Urbe venum exposita, vel dono ea recipientes, ut hìc ad proprios usus utantur, vel ad terras Christianorum lucri gratiâ transmittant, peccent mortaliter, et teneantur ad restitutionem?*

Responsum Theologorum Congrega-

§. 11. Responsio Theologorum de Propaganda Fide fuit sequens: *Patres deputati existimarunt, bona Christianorum a Pyratis rapta, posse Fideles absque noxa mortali et onere restitutio-*

cesco Longobardi dell' Ordine de' Minimi, Missionario in Tunisi, alla Congr. di Propaganda Fide, che dopo averli fatti diligentemente esaminare da' suoi Teologi, credere ben fatto di trasmetterli alla Congr. del Sant' Offizio, che in un nuovo esame si prevalse dell' opera de' suoi insigni Consultori, i nomi de' quali sono registrati nell' Archivio del Tribunale. Quindici furono i Dubbj, che furono trasmessi dal Padre Longobardi. Sopra tutti quindici risposero i Teologi di Propaganda, ed i Consultori della Suprema Inquisizione. Alcuni di essi furono portati nelle Congregazioni tenute alla presenza del Pontefice Urbano VIII., e sopra vi è la risposta Pontificia. Altri poi non si ritrova, che fossero proposti avanti il Papa, e fra questi si annoverano il quinto, ed il sesto, che sono per appunto quelli, che risguardano la presente controversia; in tal maniera che è un equivoco di fatto ciò, che gli Autori espongono, che le risposte sopra il quinto, ed il sesto, siano risposte avvalorate coll' Oracolo Pontificio: non essendo in sostanza altro, che risposte date dai Teologi di Propaganda, e dai Consultori del Sant' Offizio, risposte, che per altro non mancano d' avere il suo peso, essendo state concepite da Uomini dotti, e periti nella Sacra Teologia, e Diritto Canonico. ANNO 1752.

§. 10. Fece dunque il Padre Francesco Longobardi il seguente Quesito, che è il quinto: *Utrum Christiani liberi, qui hic* (cioè in Tunisi) *negotiandi gratiâ commorantur, et alii captivi, ementes a Pyratis infidelibus bona a fidelibus rapta, et in hac Urbe venum exposita, vel dono ea recipientes, ut hic ad proprios usus utantur, vel ad terras Christianorum lucri gratiâ transmittant, peccent mortaliter, et teneantur ad restitutionem?* Dubbio quinto fra quelli mandati dal P. Longobardi.

§. 11. E la risposta de' Teologi di Propaganda fu la seguente: *Patres deputati existimarunt, bona Christianorum a Pyratis rapta, posse fideles absque noxa mortali, et onere restitutionis,* Risposta de' Teologi di Propaganda Fide.

PONT. A. XII. tionis de Propaganda Fide.

nis, emptione, venditione, aut alio quocumque legitimo titulo sibi accipere, ac in proprios usus convertere, non obstante, quod sint in bello injusto rapta.

Dubium sextum.

§. 12. Sequitur sextus casus a P. Longobardo propositus: *Utrum antedicti, præsertim Mercatores liberi, non solùm peccent ratione rei malè acceptæ, sed injustæ acceptionis, tanquam rapientium receptatores, et consequenter teneantur in solidum ad restitutionem, non solùm mercium emptarum, sed omnium præterea damnorum Christianis illatorum. Ratio dubii est, quia, ut quidam asserunt, Pyratæ inter deprædandum, aliqua rapiunt spe vendendi dictis captivis vel liberis Christianis, quæ, hac spe sublatâ, non raperent, ut Infidelibus non necessaria, neque utilia. Hoc autem non semper accidit in rebus magni pretii, et ipsi Mercatores liberi principaliter hìc morantur, ut emant merces loci; et præterea eorum Incolatus multum videtur conferre ad miserorum captivorum redemptiones secretiùs, faciliùs, et viliùs faciendas, præter quotidianas eleëmosynas, quibus non solùm sublevant necessitates captivorum, sed etiam suppeditant ex magna parte Oratoriis, et Ministris Divini Cultus.*

Responsum.

§. 13. Theologi de Propaganda Fide ita responderunt: *A Patribus deputatis concordi voto decisum est, Fidelium neminem, Tuneti commorantium teneri ad restitutionem bonorum raptorum per Pyratas Christianis, neque incurrere noxam peccati mortalis, etiamsi Pyratæ bona illa subripiant spe lucri ex futura venditione eisdem Fidelibus facienda, àliàs non furaturi: licet peccare possint ex complacentia super furto rerum per Pyratas Christianis sublatarum.*

Præmissa Responsa probantur a Consultoribus S. Officii.

§. 14. A Theologis de Propaganda Fide ad Consultores Sancti Officii translatum fuit Dubiorum examen; et hi quidem sententiam illorum approbaverunt et confirmarunt: Nonnulli tamen addiderunt, ad hoc ut emptores Christiani ab omni peccati nota immunes essent, necessarium fore, ut animum paratum habe-

Dummo-

emptione, venditione, aut alio quocumque legitimo titulo sibi accipere, ac in proprios usus convertere, non obstante, quod sint in bello injusto rapta. ANNO 1752.

§. 12. Il sesto caso proposto dal P. Longobardi fu il seguente: *Utrum antedicti, præsertim Mercatòres liberi, non solùm peccent ratione rei malæ acceptæ, sed injustæ acceptionis, tanquam rapientiùm receptatores, et consequenter teneantur in solidum ad restitutionem, non solùm mercium emptarum, sed omnium præterea damnorum Christianis illatorum. Ratio dubii est, quia, ut quidam asserunt, Pyratæ inter deprædandum, aliqua rapiant spe vendendi dictis captivis vel liberis Christianis, quæ, hac spe sublata, non raperent, ut Infidelibus non necessaria, neque utilia. Hoc autem non semper accidit in rebus magni pretii, et ipsi Mercatores liberi principaliter hìc morantur, ut emant merces loci; et præterea eorum Incolatus multum videtur conferre ad miserorum captivorum redemptiones secretiùs, faciliùs, et viliùs faciendas, præter quotidianas eleëmosynas, quibus non solùm sublevant necessitates captivorum, sed ètiam suppeditant ex magna parte Oratoriis, et Ministris Divini Cultus.*

Dubio sesto.

§. 13. E la risposta di Propaganda fu la seguente: *A Patribus deputatis concordi voto decisum est, fidelium neminem Tuneti commorantium teneri ad restitutionem bonorum raptorum per Pyratas Christianis, neque incurrere noxam peccati mortalis, etiamsi Pyratæ bona illa subripiant spe lucri ex futura venditione eisdem Fidelibus facienda, aliàs non furaturi: licet peccare possint ex complacentia super furto rerum per Pyratas Christianis sublatarum.*

Risposta.

§. 14. Passato l'esame dai Teologi di Propaganda a quello de' Consultori del Sant' Offizio, il sentimento di quelli fu approvato e confermato da questi, fra' quali però alcuni aggiunsero, che ad effetto che i compratori Cristiani fossero esenti dal peccato, era d'uopo, che avessero l'animo di restituire la roba comprata,

Tali risposte sono approvato dalla Consulta del S. Officio.

Purchè i compra-

PONT. A. XII.

do qui merces Christianorum de Pyratis emerint, parati sint eas dominis restituere recepto pretio.

In eandem sententiam scripserunt Auctores, qui hic allegantur.

Ita suadente præsumpta dominorum voluntate.

rent ad restitutionem emptarum rerum, si unquam verus earum Dominus compareret, easque redimere vellet, soluto pretio, quod emptor Turcis in emptione numeravit. *Aliqui tamen Qualificatores dixerunt, requiri animum restitutionis, accepto pretio dato, si dominus rerum occurrerit.* Neque hoc ad pacandas conscientias inopportunum, aut a ratione alienum est. Molina *in Opere de Justitia et Jure tom.* 1. *tract.* 2. *disput.* 118. *num.* 15. ita scribit : *Ad pacandas tamen conscientias illud est addendum, quando verisimile esse illas*, id est, merces, quas Christiani homines a Turcis aut Saracenis emerint, qui eas per vim occupaverant, *deventuras nunquam esset in potestatem suorum dominorum, ut ordinariè eveniet, licitum esse eas emere vili etiam pretio, eo animo, ut si proprius dominus comparuerit, illas accipiat pro eodem pretio, sin minus emptor illas sibi retineat. Quoniam verisimile est eam esse præsumptam dominorum voluntatem; et quoniam quodammodo essent irrationabiliter inviti, nisi id ita vellent. Atque ita respondi aliquibus Christianis captivis, qui in Africa emerunt vili pretio a Mauris aliqua de spoliis Lusitanorum, quando Rex Sebastianus occubuit.* Atque hæc sententia communis dici potest, cui reliqui omnino suffragantur : Coninch *disput.* 31. *de bello dub.* 7. *num.* 126.; Reginald. *tom.* 2. *lib.* 21. *cap.* 8. *sect.* 4. *num.* 117.; Decastillus *lib.* 2. *tract.* 1. *disput.* 10. *num.* 429.; Tanner *tom.* 3. *disp.* 2. *quæst.* 6. *num.* 76. *et* 77.; Fragos. *de regim. Christianæ Reip. tom.* 3. *part.* 1. *lib.* 3. *disput.* 5. *num.* 16.; Castro Palaus *Oper. Moral. tom.* 1. *tract.* 6. *disp.* 6. *punct.* 5. *num.* 27.; Bonacina *Oper. Moral. tom.* 2. *de restitutione in genere disput.* 2. *quæst. ult. punct. ult.* §. 3. *n.* 23.; Diana *in Edit. Coord. tom.* 7. *tract.* 7. *resolut* 33. *num.* 8. Eorum etiam aliqui, et præcipuè Molina et Castro Palaus addunt, id locum habere in sacris rebus mobilibus, puta Calicibus, aliisque sacris supellectilibus. De his enim fortiùs procedere censenda

se mai fosse comparso il vero padrone, che la rivolesse, offerendo al compratore il prezzo da esso pagato, quando la comprò dai Turchi: *Aliqui tamen Qualificatores dixerunt, requiri animum restitutionis, accepto pretio dato, si dominus rerum occurrerit.* Nè quest' aggiunta è fuor di proposito, o irragionevole, per levare gli scrupoli alle coscienze: scrivendo il Molina *nella sua Opera de Justitia et Jure al tom.* 1. *tratt.* 2. *disput.* 118. *num.* 15. come in appresso: *Ad pacandas tamen conscientias illud est addendum, quando verisimile esset, illas*, cioè le merci comprate dai Cristiani, che erano state rapite dai Turchi o dai Saraceni, *deventuras nunquam esse in potestatem suorum dominorum, ut ordinariè eveniet, licitum esse eas emere vili etiam pretio, eo animo, ut, si proprius dominus comparuerit, illas accipiat pro eodem pretio, sin minus emptor illas sibi retineat. Quoniam verisimile est, eam esse præsumptam dominorum voluntatem; et quoniam quodammodo essent irrationabiliter inviti, nisi id ita vellent; atque ita respondi aliquibus Christianis captivis, qui in Africa emerunt vili pretio a Mauris aliqua de spoliis Lusitanorum, quando Rex Sebastianus occubuit.* E questa può dirsi dottrina comunemente ricevuta, ed alla quale pienamente gli altri aderiscono: Coninch *disput.* 31. *de bello dub.* 7. *n.* 126.; Reginald. *tom.* 2. *lib.* 21. *c.* 8. *sect.* 4. *num.* 117.; Dicastello *lib.* 2. *tr.* 1. *disp.* 10. *num.* 429.; Tanner *tom.* 3. *disp.* 2. *qu.* 6. *num.* 76. *et* 77.; Fragos. *de regim. Christianæ Reip. tom.* 3. *part.* 1. *lib.* 3. *disp.* 5. *num.* 16.; Castro Palao *Oper. Moral. tom.* 1. *tract.* 6. *disp.* 6. *punct.* 5. *num.* 27.; Bonacina *Oper. Moral. tom.* 2. *de restitutione in genere disp.* 2. *qu. ult. punct. ult.* §. 3. *n.* 23.; Diana *in Edit. Coord. tom.* 7. *tract.* 7. *resolut.* 33. *n.* 8. Ed alcuni di essi, e particolarmente il Molina, ed il Castro Palao aggiungono, aver ciò luogo anche ne' mobili sacri, come sono i Calici, e le sacre suppellettili: dovendo in ordine a queste cose esser

ANNO 1752.

tori delle robe tolte a' Cristiani, siano disposti a restituirle per l' istesso prezzo a' Padroni.

Autori, che sono dell' istesso parere.

Si fondano sulla presunta volontà de' padroni.

PONT. A. XII.

est superiùs indicata præsumptio; quod scilicet Christifidelibus, ad quos hujusmodi res ablatæ pertinent, molestum non sit, aut saltem esse non debeat, illas in dominio potiùs aliorum Christianorum, quàm Turcarum et Saracenorum existere.

Grotii doctrina eodem recidit.

§. 15. Hugo Grotius *in suo Tractatu de Jure belli ac pacis lib. 2. cap. 10. §. 9. num. 1.* hanc statuit regulam: *Rem alienam bona fide emptam, restituendam, nec posse erogatum pretium repeti,* ac immediatè sequentem addit exceptionem: *Cui regulæ hæc addenda mihi videtur exceptio, nisi quatenùs dominus rei suæ possessionem recipere sine impendio aliquo probabiliter non potuit, ut putà, si rès apud Pyratas fuerit; tunc enim deduci poterit, quantum dominus impensurus libenter fuerat. Ipsa enim facti possessio præsertim recuperatu difficilis, est aliquod æstimabile; et in hoc dominus post rem amissam censetur factus locupletior.* Et *in lib. 3. cap. 10. §. 6. num. 1.* postquam docuerat, quod qui detinet rem in bello injusto ab alio captam, eam restituere tenetur: *Qui damnum ipse non dedit, sed rem bello injusto captam ab alio penès se habet, tenetur eam reddere: quia cur alter ea carere debeat, nulla causa subest naturaliter justa, non consensus ipsius, non malum meritum, non compensatio;* relatam paulo ante exceptionem resumit, et ita prosequitur *n. 2. Poterit tamen, si quid sumptus aut operæ impendit is, qui rem tenet, deducere tantum, quantum domino valebat adipisci desperatam possessionem, secundum ea, quæ alibi explicata sunt. Quod si rèi possessor culpæ exsors eam consumpserit, aut eliminaverit, non tenebitur, nisi in quantum censeri potest locuplétior factus.*

De alieno servo ab hostibus capto, et vendito, quid cautum jure civili.

Jure Civili cautum est, ut, qui alienum servum, ab hostibus priùs captum emerit, illius dominium acquirat, ea tamen lege, ut eum teneatur restituere antiquo domino, si hic pretium rependat, quod emptor, quamvis mancipii conditionem non ignoraret, pro illius

più forte la presunzione poc'anzi accennata, cioè non essere, o non dover essere malcontenti i Cristiani, a' quali le sacre cose derobbate appartengono, ch'esse siano nelle mani d'altri Cristiani; piuttosto che in quelle de' Turchi, e de' Saraceni. Anno 1752.

L'istessa conclusione può ricavarsi da quanto scrive Ugone Grozio.

§. 15. Ugone Grozio *nel suo Trattato de Jure belli ac pacis al lib.* 2. *cap.* 10. §. 9. *num.* 1. stabilisce la regola seguente: *Rem alienam bona fide emptam, restituendam, nec posse erogatum pretium repeti;* ed immediatamente stabilisce la seguente limitazione: *Cui regulæ hæc addenda mihi videtur exceptio, nisi quatenus dominus rei suæ possessionem recipere, sine impendio aliquo probabiliter non potuit, ut puta, si res apud Pyratas fuerit; tunc enim deduci poterit, quantum dominus impensurus libenter fuerat. Ipsa enim facti possessio præsertim recuperatu difficilis, est aliquod æstimabile; et in hoc dominus post rem amissam censetur factus locupletior.* E *nel lib.* 3. *al cap.* 10. §. 6. *num.* 1. dopo aver insegnato, che chi ritiene la roba presa da un altro in guerra ingiusta, è obbligato a restituirla: *Qui damnum ipse non dedit, sed rem bello injusto captam ab alio penès se habet, tenetur eam reddere, quia cur alter eâ carere debeat, nulla causa subest naturaliter justa, non consensus ipsius, non malum meritum, non compensatio;* ripiglia l'eccezione già poc'anzi riferita, e così prosiegue *al num.* 2. *Poterit tamen, si quid sumptus aut operæ impendit is, qui rem tenet, deducere tantum, quantum domino valebat adipisci desperatam possessionem, secundum ea, quæ alibi explicata sunt. Quod si rei possessor culpæ exsors eam consumpserit, aut eliminaverit, non tenebitur, nisi in quantum censeri potest locupletior factus.* Nel diritto Civile è deciso il caso di chi compra il servo d'un altro, fatto schiavo dagl' inimici; dicendosi, che ne acquista il dominio, coll' obbligo però di doverlo restituere all' antico padrone, ancorchè lo avesse comprato, sapendo ch'era di lui servo, purchè il padrone

Disposizione delle Leggi civili quanto agli schiavi presi

PONT. A. XII.

emptione persolvit. Si autem hic eum alienum esse nescivit, statuitur, domino comparenti ac pretium offerenti restituendum, dummodo infra triennii spatium comparuerit; quo tempore elapso, antiquus dominus jure redimendi cadit: ut colligitur *ex Lege in bello* §. *Si quis servum ff. de captivis et postliminio reversis*, alteri conjungenda *L. Ab hostibus C. eodem tit.* Hæc omnia comprobant, justum omnino esse id, quod Theologi S. Officii responsis Theologorum Congregationis de Propaganda Fide addiderunt; Eademque certiorem stabilioremque reddunt sententiam illorum, qui docent, pretium restituendum esse illi, qui numerata pecunia rem ab hostibus etiam in bello injusto captam sibi acquisivit. Quanquam enim Hugo Grotius, quod pertinet ad restitutionem pretii, cum aliis præallegatis auctoribus non consentiat: quum tamen a domino tantum emptori reficiendum velit, quantum ipse ad rei amissæ possessionem recuperandam æquo animo impendisset; si hujus æstimatio summæ a Forensi Calculatore rectè ineatur, magnum profectò erit, nisi ad eam pecuniæ quantitatem pertingat, quam emptor pro rei acquisitione persolvit.

Tanti fere interest rem amissam recuperare, quanti a prædone vendita est.

An eadem circa immobilia procedant, in quæstionem revocatur.

§. 16. Quæ hactenùs exposuimus, in rebus mobilibus tantummodo locum habent; ideoque tota disputationis difficultas nunc eò redacta est, ut videatur, an hæc eadem, quæ de mobilibus dicta sunt, immobilibus etiam rebus aptari possint; quandoquidem dubia, quæ nunc examinantur, quæque præsenti disquisitioni occasionem præbuerunt, mobilia bona non respiciunt, sed immobilia. Porrò si aliqua differentia inter mobilia et immobilia intercederet, et ratio, quæ pro illis valida reputatur, pro his æque afferri non posset; vel si aliqua adesset legum dispositio, quæ rerum immobilium dominis magis faveret, facile quisquam affirmare posset, quod, licet is, qui a Turcis res mobiles in bello captas mercatus fuerit, eas tuta conscientia detinere queat, modo ani-

offra il rimborso del prezzo: che se poi comprandolo, avesse ignorato esser servo d' altri, si determina, che, comparendo il padrone, ed offerendo il prezzo, gli venga restituito il servo, purchè la comparsa siegua dentro tre anni, trascorsi i quali, cade l'antico padrone dal jus di ripeterlo: come si deduce *dalla L. In bello* §. *Si quis servum ff. de captivis et postliminio reversis*, unendola coll' altra *L. Ab hostibus C. eod. tit.* Cose tutte che comprovano la giustizia dell' aggiunta fatta dai Teologi del Sant' Offizio alle risposte date dai Teologi di Propaganda, e rendono sempre più fondata l'asserzione di tutti quelli, che insegnano, doversi restituire il prezzo a chi col suo denaro ha comprata la roba, che era in mano degl' inimici, anche in caso di guerra ingiusta. Perchè sebbene Ugone Grozio non concordi nel punto della restituzione del prezzo; volendo però, che si bonifichi al compratore dal padrone, quanto esso avrebbe di buona voglia speso per ricuperare il possesso della roba perduta, questa partita ben maneggiata da un Computista Curiale, arriverà per lo meno all' importanza del prezzo sborsato da chi ha comprata la roba.

Anno 1752. dagl' inimici, e poi venduti.

Il recuperare le robe perdute facilmente costerebbe tanto, quanto il compratore le ha pagate al nemico.

§. 16. Quanto sin ora è stato detto, ha luogo ne' mobili: e perciò la difficoltà ora si riduce a vedere, se, quanto si è detto de' mobili, abbia luogo anche negli stabili, giacchè il punto, che ora si esamina, e che dà occasione alla presente indagine, non risguarda i mobili, ma gli stabili. E quando mai vi fosse qualche differenza fra i mobili e gli stabili, e qualche ragione militasse per gli primi, che non potesse adattarsi ai secondi; o pure vi fosse qualche disposizione delle Leggi favorevole agli stabili, ciascheduno facilmente potrebbe sostenere, che se i mobili comprati dai Turchi, che in guerra ingiusta se n'erano fatti padroni, possono esser ritenuti in buona coscienza dal compratore, purchè comprandoli, abbia l'animo preparato a restituirli, quando il padrone comparisca,

La questione è, se le premesse dottrine possano applicarsi a' beni stabili.

PONT. A. XII.

mus ipsi sit ad restitutionem paratus, quotiescumque dominus comparuerit, et pecuniæ impensæ solutionem obtulerit; non idem tamen judicium de emptore immobilium ferre liceret.

Decreta superius allegata de mobilibus tantum agunt

§. 17. Diximus autem, ea, quæ superiùs exposita sunt, locum sibi vindicare in solis mobilibus: Decreta enim anno 1630. edita, de mobilibus loquuntur; ac de mobilibus item disserunt supra recensiti Auctores. Innuimus etiam dubitari posse, an aliqua differentia juris intersit inter mobilia et immobilia bona: atque hujus differentiæ ratio a Nobis nunc exponenda est.

Rationes ex quibus domini voluntas de mobilibus præsumitur, ad immobilia extendi non possunt.

Fundamentum, quo innititur ea sententia, quod Christifideles tuta conscientia retinere possint bona mobilia, quæ a Turcis emerunt, a Turcis autem in bello injusto aliis Christianis hominibus ablata fuerant, in præsumpta dominorum voluntate positum est, quæ scilicet aut consentit, aut non dissentit omnino, ut prædicta eorum bona mobilia ab aliis Christifidelibus acquirantur. Etenim ex mobilibus nullus fructus percipitur; domini autem libentiore animo, aut minore certè molestia ferre debent, quod illa in Christianorum potestatem deveniant, potiùs quam in dominio Turcarum remaneant, a quibus faciliùs disperderentur; ut rectè ponderat Molina *loco laudato*, atque etiam prosequitur Verjuys *in suo Pastorali Missionariorum tract.* 4. *art.* 13. *de Hæreticis* §. *Probatur etiam ratione*. Quoniam verò hæc ratio a præsumpta dominorum voluntate desumpta, ad immobilia, quæ Christifideles emunt, extendi nequit, tum quia domini fructus amittunt, tum quia hujusmodi bonorum dispersionis timor non adest; hinc oritur indicata juris differentia, quæ inter mobilium ac immobilium acquisitionem intercedit.

Bona immobilia postliminio recuperantur, non vero mobilia.

Denique paulo ante significavimus, aliquid forsan reperiri posse legibus præscriptum, quod immobilibus, non item mobilibus faveat. Sanè in L. *Si quis bello ff. de re militari* sequentia verba legere est: *Si quid in bello captum est, in præda*

ed offra al compratore di pagare il prezzo, che ha sborsato; non potrebbe questo sistema abbracciarsi in ordine al compratore degli stabili. Anno 1752.

Gli allegati Decreti riguardano sol tanto i mobili.

§. 17. Poc' anzi si è accennato, che quanto è stato detto, ha luogo ne' mobili; e ciò, perchè i Decreti del 1630. parlano de' mobili, e de' mobili pure discorrono gli Autori citati di sopra. Poc' anzi si è dato contrassegno di potersi dubitare esservi differenza di ragione fra i mobili e gli stabili, e questa differenza è appunto quella, che ora siamo per esporre. Il fondamento, a cui si appoggia l' oppinione, che possano i Cristiani in coscienza ritenere i mobili comprati dai Turchi, o presi da' Turchi agli altri Cristiani in guerra ingiusta, consiste nella presunta volontà de' padroni de' mobili, o favorevole, o non in tutto e per tutto dissentiente dall' acquisto, che gli altri Cristiani fanno dei loro predetti mobili; non ricavandosi verun frutto dai mobili, e dovendo avere i padroni d'essi maggior soddisfazione, o minor disgusto, che passino nelle mani de' Cristiani, anzi che restare in quelle de' Turchi, nelle quali più facilmente si disperderebbero; come considera il Molina *nel luogo citato*, ed anche prosiegue il Verjuys *nel suo Pastorale Missionariorum tract.* 4. *art.* 13. *de Hæreticis* §. *Probatur etiam ratione;* e non potendo questo discorso della presunta volontà de' padroni aver luogo negli stabili, che si comprano da' Cristiani, sì perchè i padroni restano privi de' frutti, sì perchè non vi è pericolo della dispersione de' beni; da ciò deriva l' accennata differenza di ragione. che corre fra l' acquisto de' mobili, e l' acquisto degli stabili. Poc' anzi pure si è accennato, potervi essere qualche disposizione delle Leggi favorevole agli stabili, e non ai mobili: essendo registrate *nella L. Si quis bello, ff. de re militari*, le seguenti parole: *Si quid in bello captum est, in præda est, non postliminio redit:* parole che accennano i mobili,

Le ragioni addotte per la presunta volontà de' padroni, non camminano quando si tratta di stabili.

Il jus postliminii, che non vale per le cose mobili, si osserva pienamente per gli stabili.

PONT. A. XII. *est, non postliminio redit*: quibus verbis mobilia significantur, ut animadvertit Glossa. At verò *in L. Si captivus, eod. tit.* leguntur hæc alia: *Expulsis hostibus ex agris, quos ceperant, constitit, dominia eorum agrorum ad priores dominos redire, nec aut publicari, aut prædæ loco cedere*: quæ Doctoribus argumentum præbent asserendi, majori privilegio in bellis gaudere immobilia, quam mobilia bona. Hæc enim postquam in militum manus devenerunt, licet deinde pax conficiatur, non ampliùs restituuntur; illa verò antiquis dominis, pace inita, illico redduntur: ut rectè animadvertunt Molina *loc. cit.* §. 5.; Covarruvias *part.* 2. *Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *n.* 7.; Diana *in Edit. coörd. tom.* 7. *tract.* 7. *resolut.* 33. *n.* 3.; Castro Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *disput.* 5. *punct.* 4. *n.* 24.

Unde videtur, immobilia a non justis hostibus vendita, aut derelicta, tuto retineri non posse.

Quibus sic stantibus, conclusum superiùs a Nobis est, facile quempiam propugnare posse, ex rationibus adductis concedi quidem Christifidelibus, ut mobilia de Turcis empta, licet ab his in bello injusto occupata fuerint, tuta conscientia detineant, dummodo ea restituere domino parati sint, qui pretio oblato redimere illa velit; at id de emptore immobilium non æquè affirmari posse. Id autem nunc, Auctorum scita atque rationes ad trutinam revocando, demonstrandam aggredimur.

Nec fundum retineri, nec fructus jure percipi scripsit Lessius.

§. 18. Pater Leonardus Lessius obiit, antequam Decreta anni 1630. emanarent, scilicet anno 1623. In ejus Opere Theologico in S. Thomam, exhibentur resolutiones nonnullorum conscientiæ casuum; in quorum sexto, verbo *Beneficium*, sequentem sibi proponit quæstionem ordine secundam: *An Catholici emere possint ab Hæreticis bona Ecclesiastica?* atque ita respondet: *Non licet Catholicis emere bona Ecclesiarum vel Monasteriorum ab Hæreticis occupata, et confiscata, nisi cum animo restituendi ea suo tempore legitimis dominis, cum omnibus emolumentis et fructibus, qui inde obvenerunt: quia bona illa in specie sunt aliena,*

come ivi avverte la Chiosa: e leggendosi *nella L. Si captivus*, *nello stesso titolo*, queste altre parole: *Expulsis hostibus ex agris, quos ceperant, constitit, dominia eorum agrorum ad priores dominos redire, nec aut publicari, aut prædæ loco cedere*: parole, che danno fondamento ai Dottori d'asserire, esser nelle guerre più privilegiati gli stabili dei mobili; non facendosi di questi la restituzione, dopo che sono passati nelle mani de' soldati, ancorchè si faccia la pace; e restituendosi quelli, fatta la pace, a dirittura ai loro antichi padroni: come ben riflettono il Molina *nel luogo cit. al* §. 5.; il Covarruvias *nella* 2. *part. Relect. Regul. Possessor malæ fidei* §. 11. *n.* 7.; il Diana *in Edit. coord. tom.* 7. *tract.* 7. *resolut.* 33. *num* 3.; il Castro Palao *tom.* 1. *tract.* 6. *disp.* 5. *punct.* 4. *n.* 24. Finalmente di sopra fu accennato, potersi in vigore dell' esposte ragioni sostenere, che i mobili, che i Cristiani comprano dai Turchi, benchè da essi occupati in guerra ingiusta, si possono in buona coscienza ritenere, ma coll' animo preparato di restituirli al padrone, che offerendo il prezzo, gli vuol ricuperare; ma che ciò non può aver luogo nel compratore degli stabili: il che è quello, che siamo in procinto di comprovare, esaminando le asserzioni degli Autori.

ANNO 1752.

Quindi pare, che gli stabili occupati in guerra ingiusta, non possano mai sicuramente ritenersi, benchè dall' occupante venduti, o lasciati in abbandono.

§. 18. Il Padre Leonardo Lessio morì prima che uscissero i citati Decreti del 1630., essendo esso morto nel 1623. Nella sua Teologia sopra S. Tommaso sono registrate le risoluzioni di alcuni casi di coscienza, nel sesto de' quali, alla parola *Beneficium*, si propone la seguente questione seconda: *An Catholici emere possint ab hæreticis bona Ecclesiastica?* e la risposta è la seguente: *Non licet Catholicis emere bona Ecclesiarum vel Monasteriorum ab hæreticis occupata et confiscata, nisi cum animo restituendi ea suo tempore legitimis dominis, cum omnibus emolumentis et fructibus, qui inde obvenerunt; quia bona illa in specie sunt aliena*,

Sentenza del Lessio, che non sia lecito, nè ritenere il capitale, nè prenderne i frutti.

PONT. A. XII. *similiter fructus illorum*. Ex quibus sequitur, ut inferiùs ostendemus, emptorem ab Ecclesiis et Monasteriis, nunquam repetere posse pretium bonorum hujusmodi a se persolutum. Quum autem objiciendum sibi prævideret, quod bona illa, nisi emissent Catholici, remansissent penès hæreticos, qui perciperent ex eis fructum; respondet id minimè ad rem facere, quandoquidem hæretici quoque *ad restitutionem obligarentur*. Denique id Catholicis consilii præbet, ut cum bonorum dominis agentes, cum iis paciscantur, ac novos contractus ineant, quorum præsidio bonorum possessionem tuta conscientia retinere valeant.

Alii perceptionem fructuum detentori permittunt, donec dominus fundum repetere possit.

§. 19. Post Decreta anni 1630. scripserunt sequentes Auctores, de illis expressam facientes mentionem. Verjuys *loco cit.* a Lessii opinione recedit in eo, quod respicit restitutionem fructuum, sed cum eo sentit, quod ad fundi restitutionem pertinet, etiamsi dominus emptori solutum pretium non rependat; Rationem autem sic opinandi in præsupposita bona fide collocat, quæ si verè adsit, possessorem a fructuum quidem, minimè verò a fundi restitutione eximere potest. *Posse Catholicos bona fide possidentes Monasteria, domos, Templa, vel similia bona immobilia, illa tantisper sibi pacificè retinere, quamdiu a propriis dominis occupari non possunt; nec interea obligantur ad interesse, aut quidquam solvendum pro fructibus*.

Alii de voluntate dominorum, et Summi Pontificis ac de quarumdam conventionum vigore, plus æquo præsumunt.

Arsdekinus *in sua Theologia tripartita tom.* 2. *part.* 2. *tract.* 6. *quæst.* 10. quærit, *An Catholici possint emere bona aliorum Catholicorum, injusto bello ab Hæreticis occupata;* ac respondet, id fieri posse, I. si dominorum voluntas in eo consentiat; II. si Pontifex assensum præbeat, ad quod adstruendum affert citata Decreta anno 1630. edita; III. si conventionibus inter Catholicos et Hæreticos Principes initis cautum sit, ut Hæretici Catholicorum bona retinere possint, ac liberè de illis disponere: quæ omnia extra casum præsentis quæstionis versan-

similiter fructus illorum : Dal che deriva, come abbasso vedrassi, non poter mai aver luogo la pretensione di riavere dalle Chiese, e da' Monasterj il prezzo de' beni sborsato da chi ne fece l' acquisto : e prevedendo l'opposizione, che se i Cristiani non avessero comprati i beni, sarebbero restati nelle mani degli eretici, che ne avrebbero percepiti i frutti; risponde, che ciò non giova all' intento, per la ragione che anche gli eretici *ad restitutionem obligarentur.* E finalmente consiglia i Cattolici a trattare coi padroni de' beni, e convenire con essi, facendo un nuovo contratto, se vogliono in coscienza proseguire nella ritenzione de' beni.

ANNO 1752.

§. 19. Hanno scritto dopo i Decreti del 1630. i seguenti Autori, facendo d'essi espressa menzione. Il Verjuys *nel luogo citato* si scosta dall' asserzione del Lessio in ciò, che risguarda la restituzione de' frutti, ma non in ciò, che appartiene al dover restituire lo stabile comprato, ancorchè il compratore non riceva dal patrone quanto ha pagato nell' acquistarlo : appogiandosi alla supposta buona fede, che anche verificata, salva dalla restituzione de' frutti, ma non da quella del capitale : *Posse Catholicos bona fide possidentes Monasteria, domos, templa, vel similia bona immobilia, illa tantisper sibi pacificè retinere, quamdiu a propriis dominis occupari non possunt; nec interea obligantur ad interesse, aut quidquam solvendum pro fructibus.* L'Arsdekin *nella sua Teologia tripartita tom. 2. part. 2. tract. 6. quæst.* 10. cerca, *An Catholici possint emere bona aliorum Catholicorum injusto bello ab hæreticis occupata?* e risponde, che ciò più farsi, I. se vi è la volontà de' padroni; II. se il Papa in ciò consente, al qual proposito porta i citati Decreti del 1630. III. se vi sono convenzioni fra i Principi Cattolici ed Eretici, che possano gli Eretici ritenere i beni de' Cattolici, e disporre d'essi : cose tutte non applicabili al caso, che è in questione. Parla senza dubbio questo degno Religioso de'

Altri ammettono, che sia lecito godere i frutti del fondo, finchè il padrone di questo non sia in grado di tornarne al possesso.

Altri valutano più del dovere la volontà de' padroni, il consenso del Papa, le convenzioni tra' Principi.

PONT. A. XII.

tur. Ibi autem religiosus Auctor procul dubio loquitur de bonis immobilibus; inter cæteras enim sententiæ suæ rationes, utilitatem perpendit et commodum Catholicæ Fidei, cui magis prodesse asserit, quod bona penès Ortodoxos, quam in Hæreticorum manibus existant: *et sanè plures ob causas, multò conducibilius videtur, bona illa tali emptione in manus Catholicorum devolvi, qui tanto potentiùs possunt negotium Fidei protegere ac propagare, quam si ea penès hæreticos perpetuò remanerent;* quæ quidem ratiocinatio immobilibus convenit, non item mobilibus. Verùm rationes illæ ab Auctore indicatæ, et a Nobis paulo ante relatæ, nullius aut levis admodum roboris sunt. Etenim dum bona immobilia ad Catholicos olim pertinentia, illisquè in bello injusto ablata, Orthodoxi ab Hæreticis emunt, præsumpta dominorum voluntas adesse non potest, ut supra dictum est; Decreta verò anno 1630. edita, quæ de mobilibus loquuntur, ad immobilia trahi nequeunt; Denique conventiones et concordata inter Catholicos Principes laicos et Heterodoxos inita super possessione ac detentione bonorum Ecclesiasticorum, ab Apostolica Sede improbantur, ut prolixè probat P. Schmalzgrueber *consiliorum tom.* 2. *consilio* 15. *qu.* 1. et hæ sunt conventiones, ad quas alludit citatus Auctor. De hac materia loquitur etiam La Croix Presbyter Societatis JESU *in sua Theologia Morali tom.* 1. *lib.* 3. *part.* 2. *n.* 972. ac Decreta anni 1630. se probè nosse indicat: at quum nil aliud ipse faciat, quam ea referre, quæ a super laudatis Auctoribus dicta fuerunt, in neutram partem allegari aut proferri potest.

P. a Breno de tota re præclarè disputat.

§. 20. Pater Carolus Franciscus a Breno Ord. Min. Strictioris Observantiæ, *in suo Manuali Missionariorum Orientalium tom.* 2. *lib.* 1. *c.* 3. *qu.* 21. hanc proponit quæstionem: *An bona Ecclesiastica ab Infidelibus redempta, restitui necessariò debeant, vel saltem transactio adhiberi;* ac respondet, restituenda esse; tum quia Chri

beni stabili, portando fra gli altri fondamenti della sua asserzione l'unità ed il vantaggio della Fede Cattolica, a cui dice esser di maggior giovamento, che i beni stiano nelle mani de' Cattolici, che in quelle degli Eretici; *et sanè plures ob, causas, multò conducibilius videtur, bona illa tali emptione in manus Catholicorum devolvi, qui tanto potentiùs possunt negotium Fidei protegere, ac propagare, quàm si ea penès hæreticos perpetuò remanerent;* qual discorso è adattabile agli stabili, e non ai mobili. Ma i motivi poc' anzi dallo stesso Autore additati, e da Noi riferiti, non hanno veruna, o se l'hanno, hanno una assai debole forza; non essendovi nella compra de' stabili, che fanno i Cattolici dagli Eretici, e che prima ad altri Cattolici appartenevano, e che furono loro levati in guerra ingiusta, la presunta volontà de' padroni, come di sopra si è detto; non applicandosi agli stabili i Decreti del 1630., che parlano de' mobili; ed essendo riprovate dalla Santa Sede le convenzioni, ed i concordati fatti fra le Podestà laicali ortodosse, ed eterodosse, in ordine al possesso, e detenzione de' beni Ecclesiastici, come diffusamente comprova il Padre Schmalzgrueber *nel tom. 2. de' suoi consigli, consiglio* 15. *quesito* 1., alle quali convenzioni il citato Autore allude. La Croix Religioso della Compagnia di GESU' *nella sua Teologia Morale al tom.* 1. *lib.* 3. *par.* 2. *n.* 972. parla della materia: si mostra ben inteso dei Decreti del 1630.; ma null' altro facendo, che riferire quanto i sopraccitati Autori hanno detto, non può nominarsi ed allegarsi o per l'una, o per l'altra parte. ANNO 1752.

§. 20. Il Padre Carlo Francesco a Breno dell' Ordine de' Minori della più stretta Osservanza, *nel suo Manuale Missionariorum Orientalium tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 3. *quæst.* 21. propone la questione: *An bona Ecclesiastica ab Infidelibus redempta, restitui necessariò debeant, vel saltem transactio adhiberi;* e risponde, che devono re- Il P. a Breno discorre molto bene sopra questa materia.

PONT. A. XII. stianus, sciens bona illa Ecclesiæ esse, alienam rem mala fide possideret; tum quia non potuit Infidelis raptor in emptorem Christianum transferre jus majus illo, quod ipsemet in bona divendita habebat : Ideoque, si venditor, propter rapinæ vitium, nullum omnino jus habuit in rem violenter ablatam, occupatam, et postea divenditam; nil pariter juris in eamdem rem acquisivisse dicendus est, qui eam mercatus fuit : Tum denique, quia regula generalis est, quod etiam ille, qui furti ignarus a fure aliquid emit, in foro conscientiæ ad restitutionem tenetur, simul ac verus legitimusque dominus occurrit. Invehit deinde in eos, qui quum ab Infidelibus aliquid ad Ecclesiam pertinens mercati sint, debiti sui partes implere se putant, si Parochos, ad quorum Ecclesias res emptæ pertinent, ad convivia et cœnas invitent. Non omittit Pater a Breno sæpe memorata Decreta anno 1630. condita commemorare; sed ea pertinere censet tantummodo ad bona mobilia a piratis capta, ac inde Christianis divendita, quorum verus dominus sperari nequit, ut ad ea redimenda compareat. Denique sibi objicit, quod qui numerata pecunia ab Infidelibus emit Ecclesiæ bona, rem eidem Ecclesiæ utilem gesserit; ideoque non solùm nullum exinde damnum pati, verùm etiam aliquam, si fieri potest, utilitatem percipere debeat : Huic autem argumento respondet, emptores, qui rem ab Infidelibus redemerint, id emolumenti ex emptione capere, ut ab Ecclesia pretium repetant, aut ad aliquam cum ipsa compositionem deveniant : *Ementes bona Ecclesiæ ab usurpatoribus Infidelibus, restituere quidem tenentur, quum sua bona illa non sint, sed accepto pretio, vel alia compositione cum Prælatis habita.* Verùm quum Auctor ad aliam ex prima consequentem quæstionem gradum faciat, videlicet utrum emptor restituere bona teneatur, etiamsi Præsul nec pretium reddere, nec compositionem ullam facere velit, et hujusmodi quæstioni affirmativè

Sed quæ priùs rectè constituerat, deinde evertit.

stituirsi; sì perchè sapendo il Cristiano, che que' beni sono veramente della Chiesa, riterrebbe la roba altrui con mala fede; sì perchè non avendo potuto l' infedele usurpatore trasferire nel Cristiano, che da lui ha comprato i beni, maggior jus di quello, ch' esso stesso aveva, se il venditore, avvegnachè usurpatore, non aveva verun minimo jus sopra la roba rapita, occupata, e venduta, negli stessi piedi per appunto si trova chi l' ha comprata; e finalmente perchè è regola generale, che anche chi compra da un ladro qualche cosa, senza sapere che sia furtiva, è obbligato in coscienza a restituirla, subito che comparisce il vero e legittimo padrone. Sgrida di poi l' autore contro coloro, che avendo comprata dagl' Infedeli qualche cosa appartenente alla Chiesa, si lusingano di soddisfare al proprio dovere, invitando ai conviti, ed alle cene i Parochi, alle Chiese de' quali appartengono le robe comprate. Non trascura il Padre a Breno i più volte nominati Decreti del 1630. ma li restrigne ai mobili presi dai Pirati, e poscia venduti ai Cristiani, non essendovi speranza, che possano comparire i veri padroni per ricuperarli. Finalmente si fa l' opposizione, che chi col prezzo alla mano ha comprato dagl' infedeli i beni della Chiesa, ha fatto ad essa una cosa utile, e che non deve ricever danno, ma, se è possibile, qualche comodo da questa sua azione: ed a questo argomento risponde, ricevere i compratori vantaggio dalla compra, che hanno fatto ricuperando la roba dalle mani degli infedeli, riponendo il vantaggio nel prezzo, che devono ricuperare dalla Chiesa, o facendo con essa qualche composizione: *ementes bona Ecclesiæ ab usurpatoribus infidelibus, restituere quidem tenentur, cum sua bona illa non sint, sed accepto pretio, vel alia compositione cum Prælatis habita*. Ma passando poi l' Autore ad una questione subalterna, se sia obbligato il compratore a restituire i beni, quando il Prelato non

Anno 1752.

Ma in fine distrugge quanto

PONT. A. XII.

respondeat, videtur profectò id, quod antea affirmaverat, evertere et non cohærenter ratiocinari: *Si verò Prælatus quidquam ipsis redimentibus restituere nollet, aut transactionem, vel compositionem ullam facere: adhuc emptores, seu redimentes illi restituere omnino tenerentur, quum bona illa reipsa sint Ecclesiæ, ac infortunio suo tribuere, quod emerint rem alienam, eo modo, quo discurrimus de ementibus a fure, quotiescumque ab ipso repetere pretium minimè possint.*

Illius ratiocinationis vitium detegitur.

§. 21. Quibus sanè diximus Auctorem evertere id quod antea affirmaverat. Superiùs namque voluerat, emptorem a vero domino pretium recuperare: Nunc autem ipsius domini arbitrio permittens hujusmodi pretium reddere, aut non reddere, vult porrò, rem ab emptore, etiam sine pretii recuperatione, restitui. Diximus etiam, eundem non cohærenter ratiocinari. Quum enim statuerit, immobilium dominium penès antiquum dominum semper remanere, nec unquam ad emptorem transiisse, ex hoc satis apertè consequitur, non quidem rei pretium solvendum esse a legitimo domino, qui eam recuperare intendit; sed potiùs rem ipsam sine ulla solutione, aut pretii restitutione, ab eo recuperandam esse, aliter enim rem suam emere cogeretur. Quod si aliquis responderet, id ab æquitate et justitia alienum non esse, quoniam juxta Decreta anni 1630. idem omnino contingit in mobilibus, quæ sine solutione pretii a domino recuperari non possunt; respondetur, dominium mobilium, quamvis resolubile, in emptorem transire, qui deinde illa domino pretium offerenti restituere tenetur; id autem minimè accidere emptori immobilium, quorum dominium remanet semper apud legitimum dominum. Rerum porrò dominium a priore domino ad alterum non transfertur, nisi id aut lex jubeat, aut hominis voluntas præscribat. Emptores autem tam rerum mobilium, quàm

Dominium mobilium in emptorem transferri censetur ex peculiari ratione, quæ immobilibus non aptatur.

vuole restituire il prezzo, o non vuole venire a veruna composizione, e rispondendo di sì, ci sembra, che distrugga il già detto da esso stesso, e che non discorra coerentemente: *Si verò Prelatus quidquam ipsis redimentibus restituere nollet, aut transactionem, vel compositionem ullam facere, adhuc emptores, seu redimentes illi restituere omnino tenerentur, cum bona illa reipsa sint Ecclesiæ, ac infortunio suo tribuere, quod emerint rem alienam, eo modo, quo discurrimus de ementibus a fure, quotiescumque ab ipso repetere pretium minimè possint.*

ANNO 1752.

aveva rettamente stabilito.

§. 21. Si è accennato, che distrugge quanto ha detto; perchè volendo, che il compratore ricuperi dal vero padrone il prezzo, ogni volta che rimette all' arbitrio del padrone restituire o non restituire il prezzo, questo è lo stesso che dire, che renda la roba senza ricuperare il prezzo. Si è detto, che non discorre coerentemente; perchè avendo stabilito, che il dominio degli stabili resta sempre appresso l' antico padrone, senza essere mai passato nel compratore; tanto basta per inferire, non già che il legittimo padrone debba sborsare il prezzo per riavere la roba, ma bensì che deve riavere la roba senza pagare cosa veruna, e senza restituire il prezzo, altrimente sarebbe forzato a comprare quel che è suo. O quando mai si rispondesse, non essere ciò cosa tanto stravagante, giacchè secondo i Decretali del 1630. lo stesso per appunto succede ne' mobili, non potendo il padrone riaverli, se non sborsa il prezzo; si risponde, che il dominio de' mobili, ma resolubile, passa nel compratore, che poi è obbligato a restituirli al padrone, quando gli offre il prezzo; il che non succede nel compratore degli stabili, il dominio de' quali sempre resta appresso il legittimo padrone. Non passa il dominio della roba dal padrone in altra persona, se non quando o la legge così comanda, o la volontà dell' uomo così prescrive. Sono il compratore de' mobili, ed il compratore degli sta-

Difetti del di lui discorso.

Il motivo per cui s' intende trasferirsi nel compratore il dominio de' mobili, non si può applicare agli stabili.

PONT. A. XII. immobilium, pro eo quod ad legem attinet, æquali prorsùs jure censentur. Nulla enim lege præscriptum est, ut dominium rerum sive mobilium, sive immobilium, a vero domino ad illum, qui eas ab invasoribus, ac raptoribus mercatus fuerit, transferatur. Sed differentia, quæ inter mobilium, ac immobilium emptorem intercedit, ab hominis voluntate oritur; quia nimirum domini voluntas, ut supra dictum est, illi, non autem isti, favere præsumitur.

Concluditur immobilia sine repetitione pretii restituenda esse cum omnibus fructibus.

§. 22. Itaque Decretis anni 1630. nullo modo contraire nobis videmur, si asseramus, satis fundatam esse opinionem illam, quæ immobilium domino jus tribuit, ut sine ulla pretii restitutione recuperare valeat bona sua, cum omnibus fructibus inde perceptis, ab illo, qui numerata pecunia ea ipsa ab invasoribus emit. Id enim exigit natura belli injusti, in quo hujusmodi bona occupata fuerunt: Id expetit eorum Auctorum sententia, qui optima ratione docent, eum, qui furtivam rem se emere dubitat, aut suspicatur, non posse deinde a domino repetere pretium, quod furi numeravit: *Emptor malæ fidei si sibi emit rem, quam vel sciebat, vel dubitabat, seu suspicabatur esse furtivam, non potest a domino illius rei repetere pretium, quod numeravit furi venditori, quoniam talis repetitionis nullum habet justum titulum*: verba sunt Sylvii *in* 2. 2. *Sancti Thomæ quæst.* 62. *quæsit.* 6. *art.* 6. *conclus.* 3. *pag.* 361. ultimæ editionis Antverpiæ: Id exigit opinio communis eorum, qui docent, etiam illum, qui rem furto sublatam, bona fide, vel ab ipso fure, vel ab alio mercatus fuit, teneri eamdem domino reddere, nec solutum pretium ab eo repetere posse; ut videre est apud Sanchez *in Summa lib.* 2. *cap.* 23. *n.* 2. et apud Bonacinam *tom.* 2. *de restitutione in genere*, *disput.* 1. *q.* 2. *punct.* 1. *proposit.* 1. *num.* 4. Id ipsum deducitur ex regula, quam sequuntur majora Tribunalia: quorum videlicet auctoritate decernitur, bona immobilia Ecclesiarum ab Hæreticis occupata,

bili

bili, uguali fra di loro in tutto quello, che concerne la Legge: non essendovi Legge, che trasferisca dal vero padrone il dominio, o de' mobili, o degli stabili, in chi li compra dagli usurpatori. La disuguaglianza del compratore de' mobili da quello degli stabili, deriva dalla disposizione dell' uomo; militando a pro del primo la presunta volontà del padrone, e non a pro del secondo, come si è detto.

Anno 1752.

§. 22. Per lo che, senza punto offendere i Decreti del 1630. ci sembra poter asserire, essere ben fondata l'opinione, che il padrone degli stabili, che taluno, sborsando il prezzo, ha comprati dagli usurpatori, dee riavere i suoi beni con tutti i frutti percetti, senza sborsare cosa veruna; così esigendo l' ingiustizia della guerra, in cui gli stabili sono stati occupati; così esigendo l' opinione ben fondata degli Autori, che insegnano, che chi dubita, o sospetta, che la roba, che compra, sia furtiva, non può dal padrone ripetere il prezzo, che ha pagato al ladro: *Emptor malæ fidei si sibi emit rem quam vel sciebat, vel dubitabat, seu suspicabatur esse furtivam, non potest a domino illius rei repetere pretium, quod numeravit furi venditori, quoniam talis repetitionis nullum habet justum titulum;* sono parole del Silvio *nella* 2. 2. *di S. Tommaso quæst.* 62. *quæsit.* 6. *art.* 6. *conclus.* 3. *pag.* 361. dell' ultima stampa di Anversa: Così esigendo la comune opinione degli Autori, che anche insegnano, che chi con buona fede ha comprata o dal ladro, o da un altro, la roba rubata, dee restituirla al padrone senz' aver jus di ripetere da esso il prezzo sborsato; come può vedersi appresso il Sanchez *nella Somma lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 2., e nel Bonacina *tom.* 2. *de restitutione in genere, disp.* 1. *qu.* 2. *punct.* 1. *proposit.* 1. *num.* 4. Così esigendo la massima de' maggiori Tribunali, giusta la quale resta stabilito, che i beni stabili appartenenti alla Chiesa, ed occupati dagli Eretici, se escono dalle loro mani, ritornino a dirittura

Si conchiude, doversi restituire i beni stabili, con tutti i frutti, percetti, senza poterne ripetere il prezzo.

PONT. A. XII.

stàtim ac ab ipsorum manibus elapsa fuerint, ipso jure redire ad Ecclesias, ad quas pertinebant: uti videre est in Decisionibus *Herbipolen. Monasterii* 10. *Junii* 1707. *et* 17. *ejusdem mensis* coram bon. mem. Caffarellio, confirmatis *in decis.* 562. *num.* 1. *tom.* 5. coram bon. mem. Lancetta Decano. Ita præscribit famigeratus Textus Innocentii III. *in cap. Sæpe, de restitutione spoliatorum.* Cum enim Jus Civile beneficium interdicti *Unde vi*, sive restitutionis, concessisset dumtaxat adversus illum, qui per vim alium de possessione dejecerat, et contra ejus hæredem universalem, ut habent *Lex* 1. §. *ult.*, *et Lex* 2. *ff. Unde vi*; minimè verò contra illum, in cujus potestatem res furto ablata devenerat, ut patet ex *L.* 7. *ff. eod. tit.*; etiamsi ille, dum rem emit, furtivam eam esse non ignorasset; idque ea ratione, quod interdictum *Unde vi* directè propositum fuerat adversus eum, qui vim intulisset: *Unde tu illum vi dejecisti.* Magno illi Pontifici parum tuta visa est hæc Juris Civilis dispositio, ideoque decrevit, ut remedium Possessorii *Unde vi* locum etiam haberet adversus illum, qui spolium quidem non commiserat, sed rem, quam alienam ac furto sublatam esse non ignorabat, a spoliatore mercatus fuerat: *non obstante Juris Civilis rigore, sancimus, ut si quis de cætero scienter rem talem acceperit, quum spoliatori quasi succedat in vitium etc., contra possessorem et hujusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurrantur*; Atque sequentem Decreti sui attulit rationem: *Eò quod multum intersit, quoad periculum animæ, injustè detinere, aut invadere alienum.* Hoc denique postulat Canonici Juris Adagium, quod est in *Can. Rapinam* 14. *qu.* 5. ubi sic legitur: *Rapinam emere non licet, nisi ea intentione, ut, cui est ablata, reddatur.*

Purgationi spolii jure canonico subjicitur etiam successor particularis.

§. 23. Si autem ea, quæ hactenùs dicta sunt, locum habent in casu eorum, qui fundos ab injustis invasoribus occupatos emerunt; et hi quidem illos, nullo recepto pretio, restituere

Præmissa multo magis procedunt

alle Chiese, alle quali appartenevano; come può vedersi nelle decisioni *Herbipolen. Monasterii* 10. *Junii* 1707. *et* 17. *ejusdem mensis* 1709. avanti la buona memoria di Monsignor Caffarelli, confermate *nella decis.* 562. *n.* 1. *tom.* 5. avanti la buona memoria di Monsignor Lancetta Decano: E così ancora esigendo il celebre Testo d'Innocenzo III. *nel cap. Sæpe, de restitutione spoliatorum.* Il Jus Civile non aveva dato il benefizio dell'interdetto *Unde vi*, o sia della restituzione, se non contra quello, che colla forza aveva cacciato taluno di possesso, e contra il di lui erede universale; come si vede *nella L.* 1. §. *ult. e nella L.* 2. *ff. Unde vi*, ma non contra quello, nel potere del quale era venuta la roba rubata ad altri, come può vedersi *nella L.* 7. *ff. eod. tit.* ancorchè questi l'avesse comprata, sapendo, ch'era roba rapita; e ciò perchè l'interdetto *Unde vi*, era indirizzato contra la persona, che aveva usata la violenza: *Unde tu illum vi dejecisti.* Parve a quel gran Pontefice pericolosa la disposizione del Jus Civile; e però volle, che avesse luogo il rimedio del possessorio *Unde vi* anche contra quello, che non aveva spogliato, ma l'aveva acquistato dallo spogliatore, sapendo il vizio dello spoglio, e che la roba era d'altri: *Non obstante Juris Civilis rigore, sancimus, ut si quis de cætero scienter rem talem acceperit, cum spoliatori quasi succedat in vitium etc. contra possessorem et hujusmodi spoliato per restitutionis beneficium succurratur;* allegando la seguente validissima ragione: *eò quod multum intersit, quoad periculum animæ, injustè detinere, aut invadere alienum:* Così finalmente esigendo l'Adagio Canonico *nel Can. Rapinam* 14. *quæst.* 5. ove così si legge: *Rapinam emere non licet, nisi ea intentione, ut, cui est ablata, reddatur.*

ANNO 1752.

La purgazione dello spoglio, secondo il Jus Canonico, deve farsi anche dal successore particolare.

§. 23. E se il detto sin ora ha luogo nel caso di quelli, che hanno comprato gli stabili dagli usurpatori, e se debbono essi restituire senza poter esigere il prezzo; quale scusa potrà mai

Lo stesso con più ragione deve dirsi

PONT. A. XII. contra furtivos occupatores bonorum Eccles.

Nihil usucapi aut præscribi potest, jure Canonico, ubi adsit malæ fidei vitium in quacumque temporis parte.

tenentur; quanam excusatione tueri se poterunt alii illi, qui, ut refert Archiepiscopus Antibarensis, agros et fundos ad Ecclesias et Monasteria spectantes, ipsi furtim invaserunt, et per occasionem adjacentiæ aut vicinitatis usurparunt? Quomodo hi ab obligatione restitutionis, qua manifestè tenentur, se eximere poterunt? Leges Civiles usucapionem longi temporis in rebus furtivis, ob malæ fidei vitium, nequaquam admittunt. Cùm autem inter antiquos Prudentes orta esset quæstio, an furtum in solis rebus mobilibus, an verò etiam in rebus immobilibus locum haberet; cumque eorum valuisset opinio, qui asserebant, furtum de mobilibus tantummodo intelligendum esse; ulteriùs deinde progressi, in eo convenerunt, ut si quis, absque vi, licet mala fide, alicujus rei immobilis possessionem usurpasset, non ipse quidem posset hujusmodi rem usucapione suam facere, posset tamen alius, qui ab ipso rem illam bona fide accepisset; ut videre est *in L. furtum* 37. §. 1. *ac in L. sequ. ff. de Usucap.* atque in Institutionibus Justiniani *eodem titulo.* Sed neque hìc substitit immoderata laxitas Auctorum Juris Civilis, qui, ad inducendum usucapionis jus, satis habuerunt, bonam fidem initio adeptæ possessionis adfuisse; parum solliciti si mala fides deinde supervenisset; ut videre licet *in L.* 48. §. 1. *ff. de acquirendo rerum dominio, et in L. unic. C. de usucap.* At Sacri Ecclesiæ Canones, nil aliud, quàm æquitatem, animarumque salutem respicientes, tot inutiles subtilitates sustulerunt, statuentes, nullam præscriptionem induci, nisi bona fides et initium possessionis, et medium, et finem comitetur: *Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est; synodali judicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio tam canonica, quàm civilis: quum generaliter sit omni constitutioni, atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut qui præscribit, in nulla*

suffragare a quegli altri, che, come scrive Monsignor Arcivescovo d'Antivari, si sono posti in possesso de' campi, e possessioni appartenenti alle Chiese, ed ai Monasterj, di soppiatto, e per avere i loro beni contigui o vicini agli altri predetti? E come mai potranno questi tali esentarsi dall' obbligo evidente di dover restituire? Giusta anche il Jus Civile, non ha luogo l'usucapione di lungo tempo nelle cose furtive, e ciò per la cattiva fede. Essendo poi nata fra gli antichi Prudenti la questione, se il furto avesse luogo nelle sole cose mobili, o pure si estendesse anche alle immobili, ed essendo prevaluta l'opinione, che il furto s' intendesse ristretto alle cose mobili; si passò più oltre, e fu ammesso, che quando taluno senza forza si fosse intruso anche con cattiva fede nel possesso di qualche effetto immobile, se a pro di lui non poteva aver luogo l'usucapione, potesse però aver luogo a pro di quello, che da lui l'avesse ricevuta con buona fede; come si può vedere *nella L. Furtum* 37. §. 1., *e nella L. seg. ff. de usucap.*, e nelle Istituzioni di Giustiniano *al detto titolo*. Nè contento il Jus Civile di un passo tanto esorbitante, volle, che per l'usucapione bastasse la buona fede nel principio del possesso, senza punto curarsi della cattiva fede, che di poi sopraggiugnesse; come si vede *nella L.* 48. §. 1. *ff. de acquirendo rerum dominio, e nella L. unic. C. de usucap.* Ma i sacri Canoni della Chiesa, non avendo altr' oggetto, che l'equità, e la salute delle anime, hanno tolte di mezzo tante inutili sottigliezze; volendo, che non si dia prescrizione senza buona fede nel principio, nel mezzo, e nel fine: *Quoniam omne, quod non est ex fide, peccatum est; synodali judicio definimus, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio tam Canonica, quàm Civilis: quum generaliter sit omni constitutioni, atque consuetudini derogandum, quæ absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut qui præscribit, in nulla temporis parte rei*

ANNO 1752.

di quelli, che furtivamente hanno occupato i beni delle Chiese.

Secondo il jus Canonico non si dà prescrizione, ove manca in qualunque parte la buona fede.

PONT. A. XII.

temporis parte rei habeat conscientiam alienæ: Verba sunt Innocentii III. *in cap. ult. de præscriptionibus.* Hæc autem bona fides in nemine sanè eorum, de quibus nunc sermo est, admitti potest; quum incredibile sit, in toto assertæ usucapionis decursu, nullam eis suppetiisse notitiam, quod bona occupata ad Ecclesiam pertinuerint.

Pro derelictis haberi nequeunt bona, quæ ab Ecclesia, ob impotentiam, non recuperantur.

§. 24. Quod si prædicti possessores hoc saltem contenderent, se bona hujusmodi retinere posse tanquam a dominis, nimirùm ab Ecclesiis et Monasteriis, derelicta, quo casu bona fiunt occupantis, juxta §. *penult. et ult. Institutionum de rerum divisione, et L. 1. et seq. ff. pro derelicto;* in magno quidem errore versarentur. Etenim inter bona derelicta numerari non possunt illa, quæ dominus ob impotentiam non recuperat, ut accidit in casu nostro; sed illa dumtaxat, quæ quis spontè deserit ac derelinquit, propterea quod eorum possessionem detinere nihili pendit: *Pro derelicto autem habetur, quod dominus ea mente abjecerit, ut id in numero rerum suarum esse nolit, ideoque statim dominus ejus esse desinit.* Quocirca derelictæ nequaquam censentur res, quæ a domino navis, ut naufragium effugiat, in mare projiciuntur; et si quis illas lucri causa recuperat, furtum committit: *Alia sanè causa est earum rerum, quæ in tempestate, levandæ navis causa, ejiciuntur; hæ enim dominorum permanent; quia palam est, eas non eo animo ejici, quod quis eas habere nolit, sed quo magis cum ipsa navi maris periculum effugiat. Qua de causa si quis eas fluctibus expulsas, vel etiam in ipso mari nactus, lucrandi animo abstulerit, furtum committit.* Hæc omnia verba sunt Textus Civilis in citatis duobus ultimis paragraphis Tituli Institut. *de rerum divisione.*

In casu, de quo agitur, cautissimè procedendum.

§. 25. En tibi, Dil. Fili, quicquid in unum congerere Nobis datum est, ut quæstionibus ab Archiepiscopo Antibarensi propositis responderemus; quod quidem in summa, sententiæ

habeat conscientiam alienæ : sono parole d'Innocenzo III. *nel cap. ult. de præscriptionibus ;* qual buona fede non può certamente esser ammessa in veruno di quelli, de' quali presentemente si parla, essendo impercettibile, che nel decorso della pretesa usucapione non siavi stata la notizia della pertinenza de' beni occupati alla Chiesa.

ANNO 1752.

§. 24. Che se mai dai sopraddetti si eccitasse la pretensione di poter godere i beni, avvegnachè abbandonati da' padroni, o sia dalle Chiese, o dai Monasterj, nel qual caso i beni diventano dell' occupante, secondo i §. *penult. ed ult. delle Istituzioni de rerum divisione, e la L. 1. e seg. ff. pro derelicto ;* resterebbero ingannati a partito : non potendoli riporre nella classe di beni derelitti quelli, che, come succede nel caso nostro, il padrone non ricupera per impotenza, ma quelli, che lascia ed abbandona volontariamente, perchè nulla stima il ritenerli : *Pro derelicto autem habetur, quod dominus ea mente abjecerit, ut id in numero rerum suarum esse nolit, ideoque statim dominus ejus esse desinit ;* pel qual motivo non si danno per derelitte le robe, che si gettano in mare dal padrone della barca, per isfuggire il naufragio ; e chi le ricupera, se le ricupera per farci guadagno, commette furto : *Alia sanè causa est earum rerum, quæ in tempestate, levandæ navis causa, ejiciuntur ; hæ enim dominorum permanent ; quia palam est, eas non eo animo ejici, quod quis eas habere nolit, sed quo magis cum ipsa navi maris periculum effugiat. Qua de causa si quis eas fluctibus expulsas, vel etiam in ipso mari nactus, lucrandi animo abstulerit, furtum committit :* sono tutte parole del Testo Civile nelli sopracitati due ultimi paragrafi delle Istituzioni *tit. de rerum divisione.*

Non debbono considerarsi per abbandonati dalle Chiese que' beni, che esse non ricuperano, perchè non puonno.

§. 25. Ed ecco, Monsignore, quanto ci è riuscito di poter unire, per rispondere ai quesiti proposti da Monsignor Arcivescovo d'Antivari ; il che può dirsi che in sostanza concorda col

Motivi di camminar con cautela nel caso presente.

PONT. A. XII.

Congregationis de Propaganda Fide, quam Nobis retulisti, consentaneum dici potest; Verùm non ideo Nobis planè satis factum esse profitemur. Innuit in suis litteris Archiepiscopus, id quod Antibari accidit, in aliis quoque Albaniæ Civitatibus contingere, ubi complures sunt Christiani, qui bona immobilia Ecclesiarum aut empta de Turcis, aut de facto occupata possident. Ulterius itaque progreditur prudens ille Præsul; cùmque magnopere cupiat aliquam sibi viam patefieri ad pacandas conscientias, illasque a censuris, quibus propter injustam Ecclesiasticarum possessionum detentionem adstrictæ sunt, absolvendas, nihilominùs æquè vereri se ostendit, ne turbæ excitentur, si hodiernis possessoribus, ut justitiæ ratio postularet, injungeretur aut fundorum, aut fructuum, vel alicujus portionis eorum restitutio. Animadvertendum quoque est, Antibarum, aliasque Albaniæ Civitates, de quibus nunc agitur, sub temporali Othomanica ditione consistere; unde minimum quod metuere possemus, aliqua exoriente perturbatione, id esset, ut prodiret decretum: *uti possidetis, ita possideatis*, quod ad pacandas conscientias nihil valeret; nisi etiam deteriùs aliquid in Christianorum, Sanctæque nostræ Religionis perniciem contingeret. Hoc illud est, quod animum nostrum commovet, atque perturbat; nosque eo adducit, ut nisi nova, et certiora nobis suppeditentur indicia, ex quibus intelligamus, quid maximè in prædictis regionibus timeri posset, si huic negotio manus admoveantur, nihil nos statuere posse existimemus de instructionibus, aut facultatibus circa hæc Antibarensi Archiepiscopo communicandis. Quod nunc tibi significare possumus, et de quo tibi mandamus, ut ipsam Congregationem certiorem facias, illud est, Nos ita animo esse comparatos, ut suprema, qua fungimur auctoritate, pro Generalis bonorum Ecclesiasticorum Administratoris officio, hujusmodi bonorum pos-

Pontifex, si ita res ferent, Apostolica auctoritate ad indulgendum uti non dubitabit.

sentimento della Congregazione di Propaganda, ch' Ella ci ha esposto. Ma non perciò siamo pienamente appagati. Monsignor Arcivescovo nelle sue lettere accenna, che quanto succede in Antivari, succede ancora nelle altre Città dell' Albania, ove i Cristiani pur troppo possiedono beni stabili delle Chiese, o acquistati, avendoli comprati dai Turchi, o essendosene impossessati a dirittura. Passa più oltre il degno Prelato; e quanto si mostra desideroso, che se gli dia il modo di quietare le coscienze, e di liberarle dalle censure incorse per la detenzione de' beni delle Chiese, altrettanto si dimostra timoroso di qualche tumulto, quando o si ordinasse, come sarebbe del dovere, la restituzione de' capitali, o quando si volesse che i presenti possessori restituissero o tutti i frutti, o anche parte di essi. E' degna pure di considerazione la circostanza, che Antivari, e le altre Città dell' Albania, delle quali oggi si tratta, sono sottoposte al dominio temporale della potenza Ottomana, dalla quale il meno che si possa temere, nascendo qualche scompiglio, sarebbe un Decreto: *Uti possidetis, ita possideatis*, che a nulla servirebbe per la quiete delle coscienze; quand' anche pur troppo non seguisse qualche cosa di peggio in pregiudizio de' Cristiani, e della nostra santa Religione. Questo è quello, che ci eccita, e ci conturba, e senza nuove, e più precise notizie in ordine a ciò, che movendo questa pietra, potrebbe in que' paesi temersi di male, non siamo in grado di potere stabilire cosa veruna, e dare istituzioni, e facoltà a Monsignor Arcivescovo di Antivari. Ciò, che ora possiamo dire a Lei, incaricandola ancora di manifestarlo alla Congregazione, si è, esser Noi preparati a prevalerci della nostra suprema autorità di Generale Amministratore de' beni delle Chiese, condonando ai possessori de' beni ecclesiastici la percezione de' frutti, abilitandoli a possedere i capitali, benchè ingiustamente occupati, e

ANNO 1752.

Nostro Sig è disposto ad usare ogni facilità, se così esigeranno le circostanze.

PONT. A. XII.

sessoribus perceptos fructus condonemus, eosque ad retinendam possessionem fundorum, quamvis injustè occupatorum et detentorum, idoneos reddamus, et ab incursis censuris absolvamus, ne fortè Christianæ Religionis eversionem intueri in illis regionibus, in quibus, licet sub Turcarum dominatione degentibus, eadem adhuc Deo miserante viget, neve, Episcoporum ejectiones, aut innocuorum Christifidelium persecutiones, et vexationes audire cogamur; nobisque tot mala imputari, propterea quod auctoritatem illam in his interponere neglexerimus, quam nobis Deus *in ædificationem, et non in destructionem* largitus est, quaque Prædecessores nostri similibus in casibus uti non dubitarunt.

Facultates olim a Sede Apostol. tributæ Card. Polo super bonis Ecclesiarum Angliæ.

§. 26. Quum tempore Mariæ Angliæ Reginæ, bon. mem. Reginaldo Cardinali Polo gravissima demandata fuisset Provincia, Angliam ipsam Ecclesiæ Romanæ reconciliandi, Pontifex Julius III. in Brevi expedito *die* 8. *Martii* 1554. facultatem ei concessit, cum his, qui Ecclesiasticorum bonorum possessionem injustè occupaverant, quique ad Ecclesiæ Romanæ sinum redirent, concordandi et transigendi super fructibus malè perceptis, et super mobilibus consumptis: *restitutis priùs, si tibi expedire videbitur, immobilibus per eos indebitè detentis;* uti videre est *in tom.* 4. Conciliorum magnæ Britanniæ. *pag.* 42. *col.* 2. At quia in rei executione fortasse compertum est, hujusmodi facultates nimis angustas esse, in alio Brevi expedito *die* 28. *Junii ejusdem anni*, præfato Cardinali plenam ac liberam largitus est potestatem *cum quibuscumque bonorum Ecclesiasticorum tam mobilium, quàm immobilium in præfato Regno possessoribus, seu detentoribus, pro quibus ipsa Serenissima Regina Maria intercesserit, de bonis per eos indebitè detentis, arbitrio tuo, auctoritate nostra tractandi, concordandi, transigendi, componendi, et cum eis, ut præfata sine ullo scrupulo in posterum retinere possint, dispensandi;*

detenuti, assolvendoli dalle censure; per non vedere l'esterminio della Religione Cristiana in que' luoghi, ove per misericordia di Dio si mantiene, benchè sotto il dominio del Turco, e per non sentire qualche espulsione de' Vescovi, o persecuzione e danni anche degl' innocenti; temendo il rimprovero, che simili funeste cose fossero seguite, per non esserci Noi prevaluti di quella autorità, che Iddio ci ha data *in ædificationem, et non in destructionem*, e di cui in casi consimili si sono serviti i nostri Predecessori.

ANNO 1752.

§. 26. Nel gravissimo affare incaricato al Cardinal Polo di riunire, nel tempo del governo della Regina Maria, l'Inghilterra alla Chiesa Romana, il Pontefice Giulio III. con suo Breve spedito *agli* 8. *di Marzo* 1554. gli diede la facoltà di concordare, transigere coi possessori intrusi ne' beni ecclesiastici, e che si riunissero colla Chiesa Romana, sopra i frutti malamente percetti, e sopra i mobili consunti: *restitutis priùs, si tibi expedire videbitur, immobilibus per eos indebitè detentis;* come può vedersi *nel tom.* 4. de' Concilj della Gran-Brettania *pag.* 42. *col.* 2.: E perchè forse in atto pratico si vede, che simili facoltà erano troppo ristrette, in un altro Breve spedito *ai* 28. *di Giugno dell' anno stesso* diede al predetto Cardinale piena e libera facoltà *cum quibuscumque bonorum Ecclesiasticorum tam mobilium, quàm immobilium in præfato Regno possessoribus, seu detentoribus, pro quibus ipsa Serenissima Regina Maria intercesserit, de bonis per eos indebitè detentis, arbitrio tuo, auctoritate nostra tractandi, concordandi, transigendi, componendi, et cum eis, ut præfata sine ullo scrupulo imposterum retinere possint, dispensandi; omnia et singula alia, quæ in his et circa ea quomodolibet necessaria, et opportuna*

Facoltà già concesse dalla Santa Sede al Cardinal Polo sopra i beni delle Chiese d'Inghilterra.

PONT. A. XII. *omnia et singula alia, quæ in his et circa ea quomodolibet necessaria et opportuna fuerint, consulendi et faciendi; salvo tamen in his, in quibus propter rerum magnitudinem et gravitatem hæc Sancta Sedes meritò tibi videretur consulenda, nostro et præfatæ Sedis beneplacito et confirmatione.* Breve hoc editum est *in citato tom.* 4. *pag.* 102. *et* 103. et in Annalibus Raynaldi *ad Annum Christi* 1554. *n.* 8. Prædictus verò Cardinalis, *ne novæ inde turbæ concitarentur, Ordinibus postulantibus, et urgentibus, adactus est publico instrumento, Pontificis nomine et auctoritate, omnes de ejusmodi bonis et possessionibus, quoad pœnas et censuras canonicas, in perpetuum securos et absolutos declarare:* verba sunt Spondani *ad eumdem ann.* 1554. *n.* 4. Hisque consentiunt Sanderus *de Schismate Anglicano l.* 2. *pag.* 349. *edit. Rom. an.* 1586. Davanzatus *in sua Historia Schismatis Anglicani* edita Florentiæ *anno* 1628. *pag.* 91. qui omnes pariter conveniunt in celebranda præfati Cardinalis prudentia, qua difficillimum negotium, servata Ecclesiæ dignitate, transegit.

Aliæ dispensationes ab eadem concessæ in hac materia.

§. 27. P. Schmalzgrueber *in suo citato consilio* 15. *tom.* 2. casum perpendit hæretici Principis, qui Augustanam Confessionem deserens, Catholicam amplectitur Religionem; ac quærit, quomodo gerere se debeat quoad bona Ecclesiastica, quæ auctoritate pacis Westfaliæ ab Ecclesia reprobatæ possidet; et quidem *ejusdem consil. quæsit.* 2. *num.* 22. concludit, quod *vel restituere illa tenetur, vel ad ea retinenda Apostolicæ Sedis dispensationem sollicitare*, exemplum afferens Ducis Neuburgi Wolphangi Wilhelmi, ac ejus filii Electoris Palatini Wilhelmi; et asserens, quod erga conversos ad Fidem Catholicam *adeo benigna esse solet Sedes Apostolica, ut etiamsi justa sit causa, retentionem illorum*, id est immobilium Ecclesiæ bonorum, *ipsis dispensativè concedat.*

Quid Clem. XI.

§. 28. Denique Prædecessor noster Clemens Papa XI. ad Augustum II. Poloniæ Regem in

fuerint, consulendi et faciendi; salvo tamen in his, in quibus propter rerum magnitudinem et gravitatem hæc Sancta Sedes meritò tibi videretur consulenda, nostro et præfatæ Sedis beneplacito et confirmatione. Il Breve è stampato *nel cit. tom.* 4. *pag.* 102. *et* 103. e nel Rainaldi *all' anno di Cristo* 1554. *n.* 8.; ed il Cardinale, *ne novæ inde turbæ concitarentur, Ordinibus postulantibus, et urgentibus, adactus est publico instrumento, Pontificis nomine et auctoritate, omnes de ejusmodi bonis et possessionibus, quoad pœnas et censuras canonicas, in perpetuum securos et absolutos declarare*: sono parole dello Spondano *all' anno stesso* 1554. *n.* 4. colle quali concordano il Sandero *de Schismate Anglicano l.* 2. *pag.* 349. dell' edizione Romana *dell' ann.* 1586. il Davanzati *nella sua Storia dello scisma d' Inghilterra*, stampata in Firenze *l' an.* 1628. *pag.* 91., quali tutti pure concordano nell' esaltare la decorosa condotta di quel Cardinale in quel gravissimo emergente. ANNO 1752.

§. 27. Il P. Schmalzgrueber *nel suo già citato consiglio* 15. *tom.* 2. esamina il punto del Principe eretico, che abbandonando la Confessione Augustana, passa alla Religione Cattolica; e cerca, come debba regolarsi rispetto ai beni Ecclesiastici, de' quali è in possesso in vigore della riprovata Pace di Westfalia; e *nel quesit.* 2. *dello stesso consiglio al n.* 22. conchiude, che *vel restituere illa tenetur, vel ad ea retinenda Apostolicæ Sedis dispensationem sollicitare*, allegando l'esempio del Duca di Neuburgo Wolfango Wilelmo, e del di lui figlio Elettore Palatino Filippo Wilelmo, e dicendo, che verso de' convertiti *adeo benigna esse solet Sedes Apostolica, ut etiamsi justa sit causa, retentionem illorum*, cioè de' beni stabili delle Chiese, *ipsis dispensativè concedat.*

Altri esempj di dispense date sopra di ciò dalla Sede Apostolica.

§. 28. Finalmente il Pontefice Clem. XI. al Re Augusto di Polonia in un suo Breve *dei* 10.

Dichiarazione di

Pont. A. XII. edixerit de bonis Ecclesiarum Saxoniæ.

Litteris datis *die* 10. *Nov. an.* 1712. *in tom.* 2. *illius Brevium editorum pag.* 243. ut eum ad promovendam Fidei Catholicæ propagationem in suis Saxoniæ ditionibus excitaret, ita scripsit : *Certam reddimus Majestatem tuam, quod neque a te, neque a tuis Successoribus Catholicis, aut ab aliquo alio, qui sanctam ibi Religionem nostram amplexurus sit, Nos unquam illorum bonorum, quæ per Saxoniam antiquitùs ad Ecclesias pertinebant, restitutionem postulaturi sumus : quinimmo ad pacandas conscientias eorum, qui illa occupant, si, hæresi ejurata, ad Catholicam Fidem redire constituant, nos ipsis præfata bona omnia in perpetuum condonabimus; idque ea ratione ac forma exequemur, ut ne a nostris quidem Successoribus in posterum quicquam adversus hæc postulari queat.* Atque hoc promissum adimplens Clemens XII. in sua Constitutione, quæ incipit *Sedes Apostolica, num.* 67. *in tomo* 13. *novi Bullarii Romæ editi*, illis Saxoniæ incolis, qui bona ad Ecclesias antiquitùs pertinentia possidentes, hæresim aut ejurassent, aut ejuraturi forent, concessit, ut bona, quæ possidebant, retinere, ac de illis, tamquam de rebus suis, disponere liberè possent; omnesque præterea fructus ex ipsis antea perceptos illis condonavit.

Quid Clem. XII super iisdem statuerit.

Quod ad errantes reducendos præstitum fuit, idipsum ad nutantes retinendos fieri potest.

§. 29. Allata hæc exempla nostro sanè casui per omnia nequaquam similia esse cognoscimus; ibi enim agebatur de impedimento removendo ab illis, qui Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gremium ingredi cupiebant; hìc autem sermo est de hominibus, qui nostrarum partium sunt, quique Christiana et Catholica professione censentur. Verumtamen rationis fundamentum idem omnino in allatis exemplis, ac in nostra facti specie, Nobis esse videtur; ut scilicet suprema Apostolica auctoritas adhibenda sit in gravibus publicis, ac urgentibus casibus, quibus per ordinariæ auctoritatis usum satis provideri nequit. Eos verò, qui recedendi a Nobis tenta-

di Nov. 1712. *nel tom.* 2. *de' Brevi stampati pag.* 243. per animarlo a promuovere ne' suoi Stati della Sassonia la propagazione della Fede Cattolica, così scrisse: *Assicuriamo la M. V., che nè da Lei, nè da' suoi Successori Cattolici, nè da qualunque altro che ivi fosse per abbracciare la nostra santa Religione, pretenderemo mai la restituzione di quei beni della Sassonia, che anticamente appartenevano alle Chiese; anzi per quiete delle coscienze di quei, che gli occupano, ove essi si risolvano, abjurata l'eresia, di farsi Cattolici, glie ne faremo amplissima e perpetua condonazione; e tutto ciò faremo in maniera, che neppure da' nostri Successori possa mai pretendersi in avvenire cosa alcuna in contrario.* Ed in esecuzione di questa promessa, il Pontefice Clem. XII. in una sua Costituzione, che incomincia *Sedes Apostolica*, e che è *la* 67. *nel tom.* 13. *del nuovo Bollario stampato in Roma*, fece la grazia a quelli della Sassonia, che possedevano beni, che una volta erano delle Chiese, e che avevano abjurata, o erano per abjurare l'eresia, di poter ritenere i beni, de' quali erano in possesso, e poterne disporre liberamente, come se fossero proprj, condonando loro in oltre tutti i frutti percetti.

ANNO 1752. Clem. XI. circa i beni delle Chiese di Sassonia.

Bolla di Clem. XII sopra i medesimi

§. 29. Conosciamo, che gli addotti esempj non sono in tutto e per tutto simili al caso nostro, perchè in quelli trattavasi di torre un impedimento a chi voleva entrare nel grembo della Santa Romana Chiesa, quando ora si discorre di persone, che sono fra Noi, sono Cristiane, e sono Cattoliche; ma ci sembra, che il motivo predominante sia lo stesso ne' casi addotti; e nel nostro; consistendo esso nell' uso dell' Apostolica suprema autorità ne' casi gravi, pubblici, ed urgenti, ed ai quali non si può provvedere coll' uso dell' autorità ordinaria; e sembrandoci, che, se non è uguale, sia quasi uguale il caso di trattenere con ogni

Quel che si è fatto per richiamare i traviati, può farsi per trattenere i pericolanti.

Pont. A. XII.

tione sollicitari possent, a præcipiti casu, quantum fas est, remorari, si non idem est, ac viam sternere illis, qui ad Nos accedere cupiunt, non multum sanè ab eo differre Nobis videtur. Hæc habebamus Tibi significanda: Tibique, dilecte Fili, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. die 19. Martii 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

possibile maniera chi potrebbe esser tentato di partire da noi, all' altro di aprire la strada a chi desidera di venire fra noi: Che è quanto dovevamo significarle, dandole l' Apostolica Benedizione. ANNO 1752.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die xix. Martii MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo. Dat. die 19. Martii 1752.

PONT. A. XII.

LVIII.

DAMNATIO,

Et prohibitio cujusdam Folii continentis Theses, quas in Sorbona defendendas proposuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Moltalbanensis sub titulo : *Hierusalem Cœlesti. Quœstio Theologica : Quis est ille, cujus in faciem Deus inspiravit spiraculum vitæ? Gen. 27.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

COMMISSA Nobis a Salvatore Nostro JESU CHRISTO Gregis sui cura exigit, ut Animarum periculis et detrimentis, quæ ex pravæ doctrinæ conatibus ad labefactandam Christianam Fidem pertinentibus oriuntur, Pastorali sollicitudine, quantum cum Domino possumus, occurramus.

Folii censura, damnatio, et prohibitio.

§. 1. Cum itaque, sicut ad aures nostras pervenit, in lucem prodierit Folium quoddam quamplures continens Theses, quas in Sorbona defendendas proposuit Joannes Martinus de Prades Sacerdos Moltalbanensis sub titulo : *Hierusalem Cœlesti. Quœstio Theologica : Quis est ille, cujus in faciem Deus inspiravit spiraculum vitæ? Gen.* 27. Nos Folium hujusmodi nonnullis Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, aliisque in Sacra Theologia Magistris examinandum commisimus; quorum censura audita atque perpensa, Folium prædictum tanquam continens propositiones respectivè falsas, piarum aurium offensivas, malè sonantes, temerarias, erroneas, blasphemas, impias, hæresi proximas, hæreticas, ac

faventes Deistarum, ac Materialistarum erroribus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium damnamus, et prohibemus: ita ut nemo deinceps, cujuscumque gradus, et conditionis existat, etiam speciali, et specialissima nota dignus, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ ipso facto incurrendæ, illud legere, retinere, vendere, aut imprimere, vel imprimi facere audeat, seu præsumat; sed sub eadem pœna quicumque illud habent, Locorum Ordinariis, seu Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, statim atque præsentis prohibitionis notitiam habuerint, exhibere teneantur; Hi verò exemplaria sibi sic tradita, illico flammis aboleri curent. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Anno 1752.

§. 2. Ut autem eædem præsentes Litteræ ad omnium notitiam faciliùs perducantur, nec quisquam illorum ignorantiam allegare possit; Volumus, et auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, et in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui; Sic verò publicatas omnes, et singulos, quos concernunt, perindè afficere, et arctare, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, ac intimatæ fuissent; et ipsarum præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsus [illegible] tam in Judicio, quàm extra [illegible] Locorum haberi, quæ [illegible], eisdem præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ. Publicationis effectus, et fides habenda præsentium Transumptis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Martii MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo. Dat. die 22. Martii 1752.

D. Card. Passioneus.

Publicat. eodem die, mense, et anno.

PONT. A. XII.

LIX. VATICANÆ BASILICÆ

Et illius Archipresbyteri, Capituli, et Cleri præcipua Privilegia et Jura recensentur, instaurantur, et Apostolica auctoritate confirmantur; iisdemque nova Privilegia, et gratiæ conceduntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Præcipua Romæ laus ab Apostolorum principe.

AD honorandam memoriam Beatissimi Apostolorum Principis, cujus prædicatione Urbs hæc ad Christi fidem conversa Martyrio consecrata, Sepulcro illustrata est, cujus patrocinio stabilitatem, cujus auctoritate in universa Ecclesia primatum obtinet, incenso jampridem animo ferebamur; non solùm ob debitum gloriosissimo Ecclesiæ Principi venerationis obsequium, quo permoti plerique Prædecessores Nostri Romani Pontifices, ad tuendum augendumque Vaticanæ Basilicæ splendorem ac decus ejusdemque jura et ornamenta amplificanda, operam auctoritatemque suam quadam veluti pietatis et munificentiæ contentione, conferre certarunt; verùm etiam peculiari devotionis nostræ studio impulsi, et jucundissima illius temporis recordatione, quo, inter ejusdem Basilicæ Canonicos adscripti, coram Beati Apostoli Confessione, Omnipotenti Deo in Hymnis et Canticis Matutinum Vespertinumque Sacrificium labiorum nostrorum ineffabili affectu suavitatis obtulimus. Et quamvis hujusce animi

Gratus Pontificis animus erga Basilicam D. Petri.

nostri erga Beati Petri Apostoli honorem et cultum, ipsiusque Ecclesiæ decorem atque utilitates magnopere propensi, plures atque perspicuas jam ediderimus significationes : quum tamen eas probè nosceremus cum amplissimis beneficiis a plerisque Prædecessoribus nostris in eamdem Basilicam effusè congestis, nullo modo esse comparandas, vehementer optabamus aliquam Nobis occasionem præberi, qua Nobis liceret illustre aliquod amoris studiique nostri in ea statuere monumentum, suprema dignum auctoritate, quam inscrutabilis Dei providentia Nobis cum Apostolici culminis hæreditate concessit : ut sicuti assidua quondam erga B. Apostolorum Principem ministerii nostri extiterunt obsequia, ita, dum ad ipsius successionis fastigium, meritis licet imparibus, evecti sumus, collata Nobis potestas in ejusdem honorem aliqua saltem ex parte referretur : ipsiusque Ecclesia, quæ olim officiosam filii pietatem in Nobis experta fuit, paternæ nunc charitatis nostræ fructus in se derivari sentiret.

Anno 1752.

Jura et privilegia Basilicæ memoria repetit et expendit.

§. 2. Itaque memoria repetentes, pro ea notitia, quam de Vaticanæ Basilicæ rebus, ex diuturna munerum ab ejus Capitulo Nobis injunctorum administratione, olim acquisivimus, complura ipsius jura et privilegia existere, diversis temporibus et titulis, jure meritoque ipsi tributa ; quorum aliqua, ad ipsius Basilicæ decus, clariori in luce collocanda, aliqua verò nonnunquam aliorum controversiis, frustra licet, impetita, novo tandem Apostolicæ confirmationis robore constabilienda viderentur ; Idcirco plerasque et illustriores ejusdem Basilicæ prærogativas Nobis ob oculos repræsentari jussimus, earumque origine, usu, et possessione maturè perpensis, nec non ipsarum cum justitia et Canonicis legibus consonantia penitùs perspecta, plures ex illis, licet firmissimis titulis, et non interrupta possessione fundatas, hac nostra perpetuò valitura Consti-

PONT. A. XII.

Ea partim auct. Apost. confirmaturus, partim concessurus ex integro.

tutione expressè complecti; nonnullas verò, quas aliquando in dubium revocari contigerat, de Apostolicæ potestatis plenitudine asserere et confirmare; alias demùm Motu proprio, non ad alicujus oblatæ Nobis petitionis instantiam, sed ex mera nostra liberalitate, et certa scientia, ac voluntate, eidem Basilicæ, ejusque Archipresbytero, Capitulo, et Clero, ex integro tribuere, et concedere decrevimus, prout in Domino judicavimus salubriter expedire.

Præconia Basilicæ a suis Prædecessoribus usurpata innuit.

§. 3. Et quoniam amplissima honoris præconia, quibus complures ex Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus Vaticanam Beati Petri Basilicam, tanquam dilectam Sponsam, ac splendidissimam Apostolicæ dignitatis Sedem, cumularunt, eorum Apostolicis litteris, ac perennibus monumentis consignata reperiuntur; præcipua verò ipsius Basilicæ jura, privilegia, atque statuta, quorum complexu ejusdem status, dignitas, et regimen consistit, plurium quoque Romanorum Pontificum cura et sollicitudine jamdudum constituta et coordinata noscuntur; novissimè verò a fel. record. Decessore nostro Clemente Papa XI. per Apostolicas litteras sub Annulo Piscatoris die v. Septembris Anno MDCCI. datas, in genere confirmata fuerunt; Nos quoque generaliter prædicta omnia jura, privilegia, exemptiones, prærogativas, gratias, et indulta quæcumque, memoratæ Basilicæ, ejusque Capitulo et Canonicis, a præfatis Prædecessoribus nostris quomodolibet concessa, et respectivè confirmata, consuetudines quoque, atque statuta, dummodo sint in usu, nec sint revocata, aut sub aliqua revocatione comprehensa, neque posterioribus Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, aut sacris Canonibus, vel Concilii Tridentini Decretis adversentur, auctoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus et approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus; salva tamen auctoritate Archipresbyteri, et Capituli, in his, quæ ab ipsorum ar-

Jura, privilegia et consuetudines a Clem. XI. confirmata in genere, pari modo confirmat

bitrio, et facultatibus pendere dignoscuntur; eademque jura, privilegia, gratias, et indulta hujusmodi semper firma, valida, et efficacia existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri, et obtinere, ac illis, ad quos spectat, et quandocumque spectabit, perpetuis futuris temporibus, in omnibus et per omnia volumus suffragari.

ANNO 1752.

Subjectionem Basilicæ immediatam S. Sedi præcipuè adstruit.

§. 4. Ac perpendentes cum recolendæ mem. Prædecessoribus nostris Innocentio III. Gregorio IX. ac Innocentio VI. minimè conveniens esse, ut in prædicta Vaticana Basilica, quæ speciale Sedis Apostolicæ membrum, ac Pontificiæ dignitatis ornamentum et domicilium existit, *ullus omnino, præter auctoritatem Romani Pontificis, aliquam sibi vindicet potestatem*, propterea ipsam Basilicam, ejusque Ædificia, ac Seminarium, nec non pro tempore existentes illius Capitulum, et Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Ministros, et Seminarii prædicti Alumnos, aliasque personas ejusdem Basilicæ servitio pro tempore addictas, durante servitio hujusmodi, et in his, quæ ad prædictum servitium pertinent, ab omni et quacumque superioritate, obedientia, correctione, visitatione, gubernio, aut alia quavis spirituali jurisdictione tam ordinaria, quàm delegata, cujuscumque Superioris, ac etiam pro tempore existentis nostri et Romanorum Pontificum Successorum nostrorum in Urbe ejusque Districtu Vicarii in spiritualibus Generalis auctoritate et tenore prædictis eximimus, et perpetuò exemptos esse et fore decernimus; Illosque sic exemptos, Nobisque et Sedi Apostolicæ immediatè subjectos, sub speciali nostra, et prædictorum Successorum nostrorum tutela et protectione recipimus, et immutabiliter constituimus.

Una cum personis omnibus ejus servitio addictis.

Jurisdictionem spiritualem Archipresbytero antiquam confirmat

§. 5. Jurisdictionem autem quoad præmissa in spiritualibus Ordinariam in eamdem Basilicam, ejusque Seminarium, Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, Ministros, aliosque omnes ipsi quomodolibet inservientes, unà

PONT. A. XII. cum omnibus et singulis jurisdictionibus, potestatibus, et privilegiis, exemptionibus, libertatibus, prærogativis, antelationibus, indultis, auctoritatibus, et facultatibus, quæ aliàs per fel. rec. Paulum III., Pium IV., Sixtum V., Paulum etiam V. Urbanum VIII., Clementem IX., Clementem XI. et alios quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, bon. mem. Alexandro Cardinali Farnesio, et successivè Evangelistæ Cardinali Consentino, ac Scipioni Cardinali Burghesio, et Francisco Cardinali Barberino, ac Carolo Cardinali etiam Barberino, et Francisco Cardinali Nerlio, ac Hannibali Cardinali Albano Sancti Clementis, respectivè nuncupatis, dum viverent, dictæ Vaticanæ Basilicæ Archipresbyteris, nuper verò per Nos ipsos dilecto Filio nostro Henrico Tituli Sanctæ Mariæ in Porticu nuncupatæ, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali, Duci Eboracen. nuncupato, Archipresbyteratum ejusdem Basilicæ ex concessione, et dispensatione nostris in Commendam ad sui vitam obtinenti, ac eorum singulis, tanquam dictæ Basilicæ Archipresbyteris, et quoad Basilicam et Ecclesiam prædictam, etiam illorum personæ intuitu, vel ad eorum vitam dumtaxat in genere vel in specie concessa sunt, et concedi consueverunt; volumus in posterum ipsius Archipresbytero prædicto nunc existenti, ejusque in perpetuum in Archipresbyteratus dignitate Successoribus, tam per se ipsos, quàm per suos respectivè Vicarios ab illis pro tempore deputandos, auctoritate Apostolica exercenda, præsentium litterarum mansuro vigore competere; ita ut futuri pro tempore Vaticanæ Basilicæ Archipresbyteri, vigore litterarum Apostolicarum super concessione Commendæ dicti Archipresbyteratus, seu illius collatione et provisione, expeditarum, statim post adeptam pacificam ejusdem Archipresbyteratus possessionem, hujusmodi spiritualem jurisdictionem, tamquam Archipresbyterali Dignitati perpetuò adnexam

Ac dignitati, non personæ, adnexam vult in posterum.

adnexam, quoad præmissas res atque personas exercere; servata tamen forma Constitutionis piæ mem. Innocentii Papæ XII. etiam Prædecessoris nostri super suppressione, abolitione, et abrogatione Tribunalium et Judicum particularium Urbis, ac reductione privilegiorum, et eorumdem Tribunalium ad jus commune, sive ad Judices Ordinarios Romanæ Curiæ, editæ de anno MDCXCII. quam Nos per aliam nostram Constitutionem xv. Kalendas Martii anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Nostri Anno II. datam expressè confirmavimus, atque innovavimus; eisdemque juribus, privilegiis, et facultatibus uti et frui liberè et licitè possint et valeant; absque eo quod alias peculiares literas, seu concessiones a Nobis aut a Successoribus nostris, super his petere et impetrare, seu desuper expedire teneantur.

ANNO 1752.

§. 6. Proindeque, ut iidem Canonici, Beneficiati, Clerici, Alumni, et Ministri prædicti, ab eodem Archipresbytero, ejusque in Archipresbyteratus dignitate pro tempore Successoribus quibuscumque, quatenùs Episcopali charactere præditi sint, vel de ipsorum licentia tantùm, nec aliàs, a quocumque Catholico Antistite gratiam et communionem Sedis Apostolicæ habente, per eum, eosque deputando, ad omnes, etiam sacros, et Presbyteratus Ordines promoveri, et tam ipse Archipresbyter, ejusque in Archipresbyteratus dignitate Successores, quàm Antistites ab eo deputati, eosdem Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, et Ministros, re ipsa actu inservientes, ut supra, absque nostra, vel Successorum nostrorum, aut nostri in Urbe, ejusque districtu Vicarii in Spiritualibus Generalis, vel cujusvis alterius, etiam eorum originis, Ordinarii licentia, dimissoriis, aut examine; Convictores verò Seminarii prædicti, accedentibus ipsorum respectivè Ordinariorum licentia, ac dimissorialibus litteris, ad præmissos omnes Ordi-

Ordinationes ad quosvis Ordines minores et majores privativè, et liberè illi asserit pro omnibus Basilicæ addictis.

Ac etiam pro Seminarii Convictori-

PONT. A. XII.

nes, servatis de jure servandis, promovere licitè possint ac debeant, præsentium tenore perpetuò concedimus et indulgemus.

bus, accedente eorumOrdinariorum licentia, et dimissoriis.

§. 7. Idcirco idem Archipresbyter, ejusque Successores Archipresbyteri præfati, ex ejusdem Capituli gremio tres aut plures pro tempore Examinatores, in Sacra Theologia, vel in Jure Canonico Magistros, sive Doctores, deputare possint, ac debeant, quorum munus sit, prædictos Canonicos, Beneficiatos, Clericos, Alumnos, sive Convictores, ut supra, atque Ministros, ad quemcumque, etiam Sacrum et Presbyteratus Ordinem promovendos, sive ordinandos, juxta Concilii Tridentini Decreta, examinare, atque probare, prout hactenùs laudabiliter factum esse novimus, et Nos ipsi, dum ejusdem Basilicæ Canonicatum obtinebamus, plures annos hujusmodi Examinatoris officium sustinuimus. Idemque pro tempore Archipresbyter possit cum prædictis Canonicis, Beneficiatis, Clericis, Alumnis, aliisque prædictæ Basilicæ Inservientibus, super observantia interstitiorum ad Ordines prædictos suscipiendos, justis de causis, dispensare; atque ipsis, in quolibet Ordine constitutis, ministrandi, celebrandique licentiam tam in prædicta Basilica, quàm in quibuslibet aliis Sæcularium, aut Regularium Ecclesiis in Urbe et extra Urbem, per Litteras Dimissoriales, quas quidem tam ab ipsis Archipresbyteris, quàm ab eorum pro tempore Vicariis confectas atque subscriptas, ubique admittendas fore decernimus, valeat impertiri.

Examinatores e gremio Capituli deputandos de more constituit.

Altarium Consecrationes, benedictiones, aliaque Pontificalia, Archipresb. et Capitulo confirmat.

§. 8. Item Consecrationes Altarium ejusdem Basilicæ, nec non Ecclesiarum, quæ inter ipsius Basilicæ membra connumerantur, et Altarium in ipsis existentium, sacrorum quoque utensilium ac vestimentorum benedictiones, ab eisdem Archipresbyteris, sive ab eorum Vicariis Episcopis, aut aliis Antistitibus, vel etiam, quoad ea in quibus Sacra Olea non adhiben-

tur, ab aliquo ex Canonicis prædictæ Basilicæ Presbytero, de ipsorum tamen Archipresbyterorum mandato et delegatione, fieri possint; ac demum tam Ordinationes prædictas, quàm cætera Pontificalia munia sive functiones, ab eodem Archipresbytero nunc existente, ejusque in Archipresbyterali dignitate Successoribus quibuscumque, sive per se ipsos, sive per suos respectivè Vicarios, qui Episcopali charactere sint insigniti, ac etiam per alios Episcopos, Archiepiscopos, aut Patriarchas de gremio Capituli, vel his deficientibus, etiam per alios extraneos Antistites quoscumque, de licentia tamen ipsius Archipresbyteri, in præfata Basilica tantùm exerceri posse, perpetuò statuimus, atque decernimus. Quin etiam, vacante hujusmodi Archipresbyteratus dignitate, omnia Pontificalia munia hujusmodi, sive functiones, exceptis Ordinationibus prædictis, et excepta collatione Sacramenti Confirmationis, de quo inferiùs agemus, pro rerum et temporis opportunitate, de Capituli dumtaxat licentia, ab aliquo Antistite, ut præfertur, de ejusdem Capituli gremio, atque etiam ab extraneo, si ab Episcopo de ipsius Capituli gremio impleri nequeant, in eadem Basilica pariter exerceri posse concedimus: Innovantes insuper, et perpetuò confirmantes Prædecessorum nostrorum Innocentii VI. et Urbani V. Privilegium, quo eamdem Basilicam sanguinis aut seminis effusione fortè violatam, a Canonico Altarista, seu antiquiori Canonico in Presbyteratus Ordine constituto, cum aqua tamen ab aliquo Antistite ritè benedicta, reconciliari posse indulserunt.

ANNO 1752.

Eadem, vacante Archipresbyt. concedit Capitulo, præter Ordinationes, et Confirmationes,

Privil. reconciliat. Basilicæ Altaristæ et Canonico antiquiori asserit.

§. 9. Præsertim verò veterem observantiam, plurium Romanorum Pontificum, ac potissimùm Joannis XIX., Benedicti IX., Innocentii III. et Gregorii IX. vigentibus ad hunc diem privilegiis et concessionibus inductam, ac perpetuò usu, et immemorabili consuetudine firmatam, qua in eadem Basilica singulis annis Feria V. in Cœna Domini, tum sancta Infirmorum et Ca-

Vetustissimum jus conficiendi Chrismatis et SS. Oleor. confirmat in perpetuum.

PONT. A. XII.

techumenorum Olea, tum etiam Sacrum Chrisma, ab ipsius Archipresbytero, sive hujus pro tempore Vicario in Episcopali gradu constituto, vel ab alio Antistite, de Archipresbyteri prædicti licentia, ritè confici, et benedici, pluribusque Ecclesiis Parochialibus, tam ejusdem Vaticanæ Basilicæ Filialibus, quàm aliis quibusdam non Filialibus, distribui consuevit, auctoritate nostra confirmamus, et quatenùs opus sit, præsentium tenore innovamus, et in perpetuum stabilimus; volentes, ut omnes et singuli Rectores vel Parochi sive Curati Ecclesiarum, tam videlicet earum, quas inter prædictæ Basilicæ Filiales infra recensebimus, aliarumque, si quæ sunt, aut in posterum Filiales existent, quàm aliarum quomodolibet eidem Basilicæ subjectarum, præsertim Sanctæ Mariæ in Transpontina nuncup. et tam Ecclesiæ, quàm Hospitalis S. Spiritus in Saxia, et cæterarum omnium, quæ vel expressis Prædecessorum nostrorum legibus, vel recepta consuetudine ad id teneri dignoscuntur, hujusmodi sacrorum Oleorum confectioni in die Cœnæ Domini, nec non Benedictioni Fontis Baptisterii in Sabbato Sancto, et in Vigilia Pentecostes, singulis annis, ut præfertur, interesse, vel si ipsi legitimo impedimento detenti fuerint, alios respectivè Presbyteros ad ipsorum vices in hujusmodi sacris Functionibus decenter sustinendas, mittere; iidemque Rectores vel Parochi seu Curati Olea prædicta ab ipsa Basilica quotannis in sacros Ecclesiarum suarum usus asservanda atque utenda recipere, teneantur; et quatenùs opus sit, opportunis præceptis et pœnis, arbitrio Archipresbyteri statuendis, adigantur. Neque verò propter hujusmodi præsentiam ab ipsis præstitam, vel propter prædictorum sacrorum Oleorum receptionem, ab ullo quomodolibet, sive judicialiter, sive extrajudicialiter molestari possint, vel ad aliam quamcumque Ecclesiam aut Basilicam pro hujusmodi præsentia præstanda accedere, aut præ-

Cum interventu Parochorum Ecclesiar. filial. et alias subjectar. Basilicæ, per se, aut per substitutos.

dicta sacra Olea ab alia qualibet recipere compellantur.

Anno 1752.

Jus perinde antiquum Confirmationis Sacr. conferendi ad examen revocat.

§. 10. Huic porrò juri sacrorum Oleorum et Chrismatis conficiendorum, consequens est, ut Sacramentum Confirmationis in ipsa Basilica, et ab illius pro tempore Archipresbytero, sive ab illius Vicario Episcopo, aut etiam de ipsius licentia, ab alio quolibet Antistite, ministrari et conferri possit. Quod quùm eidem Archipresbytero ab antiquissimis temporibus licuisse constet, et quidem, quod attinet ad personas ejusdem Basilicæ ministeriis addictas, illique actu inservientes, in contradictorio quoque judicio coram Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum habito, eidem Archipresbytero, sive per se, sive per alium ab ipso deputatum, indistinctè licere definitum fuerit, cum subsequuta contradicentium acquiescentia; Nos hujusmodi Resolutionem sive Decretum a tunc existentibus Congregationis prædictæ Cardinalibus die xv. Februarii anni MDCXLVIII. latum, et a fel. rec. Prædecessore nostro Innocentio Papa X. approbatum, mox etiam a recol. mem. Clemente Papa X. Prædecessore pariter nostro per Litteras in forma Brevis die xxviii. Junii anni MDCLXXV. editas, iterùm confirmatum, quatenùs prædictam Archipresbyteri facultatem admittit, auctoritate quoque nostra roboramus, et quoad prædictos Basilicæ Vaticanæ Ministros eidem actu ministrantes et inservientes, ejusdemque pro tempore Archipresbyteri jurisdictioni in spiritualibus subjectis, debitæ executioni demandari, ac perpetuò inviolabiliter observari præcipimus. Quod verò spectat ad alias personas, quæ neque sunt de ipsius Vaticanæ Basilicæ gremio, aut illius servitiis addictæ, neque Archipresbyteri prædicti jurisdictioni subsunt, plenissimè Nobis cognita atque perspecta est lis et controversia, quæ diu agitata fuit, quæque adhuc indecisa pendet, super jure conferendi Sacramentum Confirmationis perso-

Ad Basilicæ inservientes quod attinet, illud probat, et confirmat

Pro reliquis Archipresbyteri jurisdictioni non subjectis, controversam

PONT. A. XII.

Fuisse, et esse adhuc declarat.

Causæ momenta ejusque posteriorem exitum enarrat.

nis hujusmodi in Vaticana Basilica. Ex quo siquidem recol. mem. Prædecessoris nostri Clementis Papæ XI. beneficio in eadem Basilica Canonicatum et Præbendam adepti fuimus, quum ipsius Archivi præfectura Nobis a Capitulo demandata fuisset, id munus per annos quatuordecim, nimirùm usque ad nostram promotionem ad Anconitanam Ecclesiam, retinuimus. Cumque propterea Nobis a prædicto Clemente XI. Prædecessore injunctum fuisset, ut quæcumque ad hujusmodi Confirmationis negotium coram diversis Judicibus vario eventu discussum pertinerent, in unum redacta, eidem consideranda exhiberemus, vel potiùs ea, quæ olim ipsiusmet Pontificis tunc in minoribus ejusdem Basilicæ Vicarii, deindeque Canonici, opera ac studio digesta et ordinata fuerant, eidem in memoriam revocaremus; Nos quidem omnibus investigatis atque collectis, totam ipsi exposuimus rationum summam, ob quas contendebatur licitum esse in Ecclesia S. Petri in Vaticano Sacramentum Confirmationis omnibus Civitatem Leoninam usque ad Septimianum incolentibus, idemque Sacramentum recipiendi causâ ad ipsam Ecclesiam confluentibus conferre. Quarum rationum momenta, quum olim anno MDCXLI. Congregatio S. R. E. Cardinalium, ac Romanæ Curiæ Prælatorum ad cognoscendas causas in Apostolica Visitatione occurrentes deputatorum agnovisset, ac decreto edito comprobasset, hujusmodi Decretum ab Urbano Papa VIII. confirmatum fuerat per Literas in forma Brevis datas die xv. Januarii Anni MDCXLII. Et quamvis deinceps concessa adversùs hasce Urbani litteras aperitione oris, causaque ad aliam Congregationem ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum delata, resolutio prodiisset, quæ hujusmodi facultatem limitavit et coarctavit ad eas tantum personas, quæ in ministeriis ipsius Basilicæ, ut supra diximus, actu inservirent, atque hæc pariter resolutio

a Clemente Papa X. per speciales Litteras in forma Brevis confirmata fuisset; nihilominùs adversùs has quoque literas aperitio oris concessa fuerat a venerab. mem. Innocentio Papa XI. sub die XXIV. Junii anni MDCLXXXV. cujus obtinendæ in primis auctor extitit ipse Prædecessor Clemens XI. dum in eadem Vaticana Basilica, ut supra diximus, Vicarii munus exercens, Archipresbyteri et Capituli preces atque rationes eidem Innocentio XI., supplici Libello a se disertè exarato, porrexerat. Cùm autem post hæc, hujusmodi controversia, quæ ad eamdem Congregationem Concilii Tridentini, rescripto ejusdem Innocentii XI. Prædecessoris remissa fuerat, usque ad ipsius Clementis XI. Pontificatum indecisa conquievisset, in animo quidem ipsi erat, pro sua sapientia et auctoritate, tunc eam dirimere, fineque debito terminare. Sed quoniam gravissimorum negotiorum, quæ supervenerunt, cura et sollicitudine detentus, ipse id, quod optabat, præstare non potuit, integrum Nobis reliquit, aliquam hujusmodi controversiæ in perpetuum extinguendæ rationem excogitare, Quam quidem, matura deliberatione præhabita, præsentium tenore edicimus, et promulgamus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine in posterum observari mandamus: In primis videlicet prædictam controversiam, litem, et causam, inter dilectos filios Capitulum et Canonicos S. Joannis in Laterano ex una; et Archipresbyterum, Capitulum, et Canonicos S. Petri in Vaticano Patriarchalium Urbis Basilicarum ex altera partibus, super jure et facultate conferendi Sacramentum Confirmationis in sæpedicta Vaticana Basilica, coram præfata Congregatione Concilii Tridentini, vel in alio quovis Tribunali coram quocumque Judice, et in quacumque instantia pendentem, (cujus statum, merita, et alia quæcumque etiam de necessitate juris, vel facti omnino exprimenda, nec non utriusque Capituli et Ecclesiarum prædictarum jura, privilegia, indulta, concessiones, et lit-

ANNO 1752.

Ejusdem statum præsentem proponit.

Causam denique istam adhuc indecisam definire statuit.

Idcirco eam ad se avocat, perpetuò partibus silentio indicto.

PONT. A. XII. teras Apostolicas, eorumque plenos et integros tenores, præsentibus pro sufficienter expressis, ac etiam de verbo ad verbum insertis haberi volumus) Motu, scientia, et potestatis plenitudine præfatis, harum serie ad Nos avocamus, penitùsque et omnino supprimimus, perpetuumque desuper silentium prædictis partibus, aliisque quibuslibet in præmissis jus aliquod seu interesse habentibus, vel habere prætendentibus, imponimus, atque os occludimus.

Providè disponit, ut in Lateranen. Basilica Sacramen Confirmationis administretur, omni tempore a Card. Vic. Urbis, aut Vicesger. seu per illum delegato.

§. II. Volumus autem, Sacramentum Confirmationis in Lateranensi quidem Basilica perpetuis futuris temporibus de more administrari a Cardinali pro tempore Romani Pontificis in Urbe ejusque districtu Vicario in spiritualibus Generali, vel ab ipsius Vicesgerente, aut ab alio Antistite, quem ipse Vicarius prædictus, pro suo arbitrio, ad id deputaverit, idque toties, quoties, quibusque temporibus, atque diebus ipsi Vicario opportunum videbitur. Sed insuper moderno et pro tempore existenti S. R. E. Cardinali Vaticanæ Basilicæ Archipresbytero, non tam ratione veterum titulorum, jurium, privilegiorum, atque consuetudinum, quæ tamen Nobis plenè cognita esse supra memoravimus, quàm vigore novæ hujus concessionis, quam motu proprio ipsi, ejusdemque in Archipresbyteratus dignitate Successoribus quibuscumque, de Apostolica liberalitate tribuimus, præsentium tenore perpetuò concedimus et indulgemus, ut singulis annis infra Octavam Natalitiæ Solemnitatis Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli principalium hujusce Almæ Urbis Patronorum, singulis videlicet septem diebus dictam Solemnitatem immediatè sequentibus, in prædicta Vaticana Basilica, per se ipsum, si ipse Episcopali gaudeat charactere, sin minus, vel etiam si ipse aliquo impedimento detineatur, per suum Vicàrium Episcopum, aut per alium Antistitem de gremio Capituli, vel, his deficientibus, etiam per alium quemlibet Antistitem ab ipso deputandum, omnibus et

In Vaticana septem tantùm diebus, Natale SS. Apostolorum Petri et Pauli subsequentibus a Card. Archipresb. aut per eum delegato, omnibus

singulis non solùm Vaticanæ Basilicæ inservientibus, atque ipsius Archipresbyteri jurisdictioni, ut præfertur, subjectis, et non solùm ex civitate Leonina nuncupata, aut ex Septimiano prædictis, sed etiam ex cæteris Urbis Regionibus quibuscumque, et aliàs undecumque in hunc finem confluentibus, Sacramentum Confirmationis perpetuis futuris temporibus administrare et conferre liberè et licitè possit et valeat.

ANNO 1752. undique ex Urbe confluentibus.

§. 12. Qua in re non tam nostro erga prædictam Vaticanam Basilicam amori studioque indulgemus; nec eo tantum consilio ad id adducimur, quo Sanctorum Apostolorum cultum in hac Alma Urbe magis magisque augeri, eorumque Festivitatis Octavam in ipsa Urbe solemnius concelebrari cupientes, aliis nostris Apostolicis Litteris pridie Kalendas Aprilis an. MDCCXLIII. datis plura præscripsimus per eos dies a singulis Romanæ Curiæ Ordinibus, et Cleri, Populique cœtibus adimplenda; sed peculiari quadam ratione movemur, quam Nobis sacræ antiquitatis monumenta suppeditant; ut scilicet in ea Basilica, in qua et olim, ex prædictorum Romanorum Pontificum delegatione, Sacramentum Baptismi solemniter in Sabbato Sancto administratum fuisse constat, et nunc etiam, ex veteri approbataque consuetudine, de qua inferiùs verba faciemus, Baptismus idem omnibus indistinctè, et quolibet anni tempore confertur, in eadem etiam Sacramentum Confirmationis, quod olim regeneratis statim post Baptismum conferebatur, aliquibus saltem anni diebus, omnibus pariter optantibus, ab ipsius Basilicæ Archipresbytero, vel ab alio, ut præfertur, ab eo deputato, vigore specialis concessionis, et peculiaris privilegii eidem impertiti a Romano Pontifice, sub cujus immediata jurisdictione prædicta Basilica existit, administrari possit atque conferri. Huc accedit, quod sicuti gloriosissimi Apostoli Petrus et Joannes, in ipsis Ecclesiæ nascentis exordiis, primi ab Apostolico Collegio adhuc Hierosolymis agente

Idque, tum ad augendum cultum SS. Apostol. tum ad veteris disciplinæ memoriam servandam.

Attamen speciale id Privilegium esse declarat Rom. Pontif. sub cujus immediata jurisdict. est Basilica.

PONT. A. XII.

in finitimas Regiones ablegati fuerunt, ut per eorum ministerium, et manuum impositionem, novelli credentes acciperent Spiritum Sanctum, quemadmodum Liber Actuum testatur; ita maximè congruum Nobis visum est, ut in duabus Patriarchalibus Romanæ Urbis Ecclesiis, quæ in eorumdem Apostolorum honorem atque memoriam Omnipotenti Deo dicatæ cæteris Urbis et Orbis Ecclesiis dignitatis et gloriæ prærogativa antecellunt, Cœlestium Charismatum fontes ad perennem Ecclesiæ ædificationem Christifidelibus perpetuò paterent.

Ordinem ea occasione servandum præscribit.

§. 13. Ut autem omnia, quæ ad prædicti Sacramenti administrationem pertinent, ritè rectèque impleantur atque serventur, volumus atque præcipimus, ut in eadem Vaticana Basilica, et in loco ad id decenter aptato inter Altare Cathedræ S. Petri, ejusque Confessionem, vel alibi, pro rerum et temporis opportunitate, intra eamdem Ecclesiam, singulis prædictis diebus, horis antemeridianis, et ad populi commodum opportunis, Sacramentum Confirmationis administretur; præmissa semper in singulis diebus hujusmodi, ad instructionem Confirmandorum, apta et gravi oratione, per aliquem de Clero Vaticano, quem præfatus Cardinalis pro tempore Archipresbyter ad id deputaverit, peragenda, super ipsius Sacramenti sanctitate atque præstantia. Et sicut hactenùs regestum eorum, qui in ipsa Basilica confirmati fuerunt, ab Archivi Capitularis Custode servare consuevit; ita ab eodem in posterum authenticum omnium Confirmatorum hujusmodi Regestum in ipso Archivo diligenter retineatur, et asservetur; ex quo, ad petentium instantiam et opportunitatem, authentica pariter Testimonia, seu Fides, extrahi possint, atque uno verbo omnia et singula observentur, et impleantur, quæ circa collationem et administrationem Sacramenti Confirmationis, providis Ecclesiæ regulis præscripta reperiuntur.

§. 14. Baptismi verò Sacramentum in eadem Vaticana Basilica non solùm Infantibus intra peculiares ipsius Parochiæ fines in lucem editis; sed, ut superiùs innuimus, aliis etiam quibuslibet, tam in Urbe, quàm extra illam natis (quorum quidem plurimos, ob venerationem Beatissimi Apostolorum Principis, a piis parentibus ad ipsius Ecclesiam baptizandos deferri constat) liberè et licitè administrari, tum veteri omnium fermè sæculorum usu et observantia receptum est; tum etiam in sacris Visitationibus, et præsertim in ea, quam anno MDCXXV. fel. rec. Urbanus Papa VIII. in dicta Basilica peregit, ac præterea judiciali definitione Congregationis S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum die xv. Maji anni MDCC. edita, agnitum fuit, atque firmatum, et Nos demum hujus nostræ Constitutionis vigore id ipsum indubitanter atque perpetuò servari volumus, atque decernimus.

Anno 1752.

Ex cunctis Urbis regionibus infantes baptizandos statuit in Basilica.

§. 15. At quoniam non ignoramus, nonnullos aliquando ex aliarum Urbis Ecclesiarum Parochis sive Curatis, vel de suorum jurium conservatione plus nimio sollicitos, vel etiam contra prædicta Decreta pervicaciter obfirmatos, vetus hoc Vaticanæ Basilicæ, ejusque Capituli, et Parochi sive perpetui Vicarii, jus, et juris hujusmodi exercitium, si non apertè impugnare, at saltem artificio eludere et impedire consuevisse; denegando scilicet propriis Parochianis ea Documenta, sive Schedulas de legitimis Infantium natalibus, quæ eidem Vaticanæ Basilicæ Parocho exhiberi debent, aut Schedulas ipsas ejusmodi forma concipiendo, ut vel parentes ipsius prolis, absque proprio dedecore eas exhibere, vel Vaticanus Parochus easdem, absque injuria Basilicæ, recipere non possent; aut demùm aliis artibus, quibus ab religiosæ hujusmodi voluntatis implemento prædictos respectivè Parochianos deterrendos esse prospicerent; adeo ut Nos ipsi, propter nonnullorum hujusmodi Parochorum culpam, necesse habue-

Aliorum Parochor. tergiversationibus occurrit.

PONT. A. XII.

rimus, omnes in commune Urbis Parochos initio Pontificatus nostri apud Nos congregatos, gravibus verbis hac de re admonere, atque etiam Edictis per organum dilecti Filii nostri S. R. E. Cardinalis hodierni nostri in Urbe Vicarii publicè propositis, coercere : Idcirco, ut omnis in posterum tergiversandi via cuilibet perpetuò sit præclusa, statuimus atque decernimus, ut prædictarum Schedularum exempla sub certa et invariabili forma Typis imprimantur, eaque non solùm aliarum Urbis Ecclesiarum Parochis distribuantur; sed etiam ab ipsius Vaticanæ Basilicæ Parocho, vel a Sacristiæ Curatoribus, cuilibet petenti gratis concedantur; volentes, ut hujusmodi Schedulis impressis nihil a Parochis adscribi possit aut debeat, præter Parentum nomina, et Prolis nativitatem, cum ipsorum Parochorum subscriptione, et impressione sigilli eorum Parochiæ. Quod si hujusmodi Schedulis alia fortasse, præter præmissa, ab iisdem Parochis adscribi, vel earum subscriptionem petentibus absque legitima causa denegari contigerit; volumus eosdem Parochos, singulis vicibus, quibus huic nostræ Ordinationi contraire præsumpserint, pœnam quinque Ducatorum auri in auro, in subventionem piæ Domus, et Hospitalis Sancti Spiritus in Saxia erogandorum, irremissibiliter incurrere, et cum effectu persolvere, sublata cuilibet condonandi, vel aliter judicandi facultate. Si verò constiterit, eosdem Parochos aliis artibus adniti hanc spiritualem consolationem, et concessam libertatem suis Parochianis adimere, eosque ab hujusmodi erga beatum Apostolorum Principem devotionis actu revocare; gravioribus etiam pœnis, et mulctis, a competentibus Judicibus, tam ex officio, quàm ad recurrentium instantiam, volumus coerceri.

Schedulas typis impressas sub certa formula gratis dari Parochis jubens.

Pœnam Pecuniariam inobedientibus, graviorem dolosè agentibus minatur.

Privilegia vetera Basilicæ recensens instaurat.

§. 16. Cætera verò illustriora Privilegia, quæ ad Vaticanæ Basilicæ dignitatem et decus pertinent, strictim attingendo asserere et confirmare volentes; decernimus in primis, ut so-

lemnes Romanorum Pontificum Consecrationes, juxta vetustissimum Romanæ Ecclesiæ ritum, in Urbe, non alibi quam ad Altare Confessionis Beati Petri Apostoli; (super quo præter Romanum Pontificem, nemini omnino licet, absque expressa ipsius Pontificis concessione, per litteras Apostolicas singulis vicibus expedienda, incruentum Sacrificium offerre) sicut e contra ad prædictum Altare non aliæ, quam hujusmodi Successorum nostrorum Consecrationes, sive Ordinationes, peragantur. Coronationes quoque eorumdem Pontificum Romanorum, dum scilicet Sacro Pallio ex Corpore Beati Petri desumpto decorantur, et tanquam Apostolicæ ipsius potestatis Successores, publica omnium Ordinum adoratione coluntur, ad prædictum Altare, et in eadem respectivè Basilica de more celebrentur. Æquum est enim, ut ibi Sacerdotii Magni accipiant unctionem, et sacræ jurisdictionis insignia suscipiant, ubi Apostolorum Principis ossa quiescunt, *a quo*, ut Sancti Innocentii I. Prædecessoris nostri verbis utamur, *Episcopatus ipse et tota auctoritas nominis hujus emersit*. Qua etiam ratione factum esse non dubitamus, ut Venerabiles Prædecessores nostri Romani Pontifices, per continuam plurium sæculorum seriem, Sacros Christianis Plebibus Rectores, Ecclesiisque Ministros daturi, Ordinationes statis anni temporibus apud Sanctum Petrum habere consueverint; quod et prisci Ecclesiæ Romanæ Rituales Libri, et disertissimi Sermones S. Leonis Papæ I. pariter Prædecessoris nostri de Jejuniis quatuor Anni Temporum abundè testantur.

Anno 1752.

Ac primo Consec. Roman. Pont. ad Altare S. Petri Apostol. Principis.

A quo Apostolicæ auctoritatis origo petitur.

§. 17. Eademque de causa, a remotissimis usque temporibus, quorum initii memoria non extat, Sacra Pallia, quæ a Romano Pontifice Patriarchis, et Archiepiscopis concedi solent, et per quorum traditionem (ut loquitur recolendæ memoriæ Prædecessor quoque noster Innocentius Papa III.) *Pontificalis Officii plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione con-*

Vigilias, et Benedictionem S. Pallii Archiepiscopalis.

PONT. A. XII. *fertur*, in eadem dumtaxat Vaticana Basilica, sacris vigiliis præmissis, benedici, et prope Corpus Beati Petri Apostolici asservari consueverunt. In cujus Benedictionis exequendæ ritibus, quum pro temporum conditione aliquas subinde variationes inductas fuisse animadvertimus; Nos, edita Constitutione, cujus initium est: *Rerum Ecclesiasticarum origines*, data pridie Idus Augusti Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII., totius Cæremoniæ ordinem, et formam, ac preces in ipsa Benedict. recitandas perpetuò statuentes, decrevimus, Pallia hujusmodi per Romanum pro tempore Pontificem quotannis in pervigilio Natalis Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, Vespertinis Officiis in eadem Basilica celebratis, absente verò Pontifice, per S. R. E. Cardinalem, illius vice Officium hujusmodi in Pontificalibus celebrantem, benedici; eademque postmodum sacrata Pallia intra venerandam Apostolorum Principis Confessionem, prope sacrum illius Corpus, et non alibi, pretiosæ Capsulæ inclusa, quam nos etiam in hunc finem eidem Apostolorum Principi in obsequii nostri pignus obtulimus, perpetuò asservari. Quam quidem Constitutionem nostram, cum omnibus in ea contentis, præsentium quoque tenore confirmamus.

Per Pont. aut Card. celebrantem faciendam.

§. 18. Similiter Unctiones, seu Benedictiones, et Coronationes Romanorum Imperatorum, et Catholicorum Regum, et Reginarum, gloriam suam et honorem ad Aras supremi Regum Regis, et ad pedes Apostoli, Christiana pietate afferentium, in eadem Vaticana Basilica perfici debere statuimus. Hoc enim requirit et antiqua consuetudo innumeris actibus confirmata, et ipsa supremorum Principum et Christianorum Populorum religio, quæ sanè luculentissima quæque erga Romanam Ecclesiam obsequii et devotionis argumenta, in venerationem potissimùm Beatissimi Apostolorum Principis, edidisse dignoscitur. Huic factæ sunt civitatum, atque ditionum cessiones et donationes, Regno-

Coronationes Imperatorum, et Regum.

Obsequia virorum

rumque oblationes et subjectiones; quorum diplomata ac monumenta non semel super Altare Basilicæ Vaticanæ signata, vel intra Confessionem Beati Petri reposita fuerunt. In ejus Æde præstita sunt Romano Pontifici fidelitatis juramenta, et homagia; ibidem soluti census, atque recepti; vel, si eos injustè denegari contingeret, solemnium protestationum aliorumque legitimorum actuum vi repetiti. Huc denique semper ex omni Christiani Urbis regione fidelium peregrinationes, orationis aut voti causâ, susceptæ, nec defuerunt etiam ex sublimioribus ordinibus, qui, ex earum implemento, ad melioris vitæ propositum conversi, reliquum ætatis suæ tempus in Dei cultu transigere decreverint, suæque mortalitatis exuvias apud Beatum Petrum sepeliendas relinquere.

Anno 1752.

Princip. in S. Petrum conservantur

§. 19. Quemadmodum verò eisdem Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, pro traditæ ipsis orthodoxæ fidei et canonicæ disciplinæ præcipua custodia, solemne olim fuit, coram Beati Petri Apostoli Confessione publicas fidei suæ professiones recitare, ac, sicubi oportuit, vitæ quoque suæ rationes Clero Populoque exponere; sic etiam, dum Apostolicæ sollicitudinis studio, omnium Ecclesiarum Pastores in recti dogmatis et unitatis Catholicæ communione debitæque subjectionis ordine continere semper curarunt, eosdem ad Limina Apostolorum statis temporibus evocare, et quoties ita res tulit, apud eamdem sacratissimam Confessionem, eorum libellos, vel incorruptæ doctrinæ testes, vel quibus objecta eis crimina depellerentur, aut errores damnarentur, ab ipsis excipere, in more habuerunt. Præterea plerosque atque præcipuos supremæ Apostolicæ Jurisdictionis actus, sive in perditorum ac pervicacium condemnatione, tum singulis annis in die Cœnæ Domini, tum quoties peculiaris rerum necessitas id postulavit, sive in reconciliatione illustrium Personarum, quæ ad Ecclesiæ sinum, ejuratis errorum impietatibus, re-

Supremæ jurisdict. actus ad S. Petri Altare exerciti.

PONT. A. XII.

gredi meruerunt, seu denique in generalium Indulgentiarum, et potissimùm in Magni Jubilæi publicatione, apud eamdem Basilicam exercere consueverunt.

Beatificat. et Canonizat. in sola Basilica peragendæ.

§. 20. Quocirca quum Nos dudum aliis nostris Apostolicis litteris, quarum initium est: *Ad Sepulchrum Apostolorum*, IX. Kalendas Decembris anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. datis, ex justis ibidem expressis causis, statuerimus, ut Servorum et Ancillarum Dei Beatificationes, et Beatorum Canonizationes in posterùm in eadem Vaticana Basilica, et non alibi, peragantur, non obstantibus quibuscumque contrariis exemplis, quæ nullum præjudicium antiquo instituto et Vaticanæ Basilicæ prærogativæ afferre decrevimus, id ipsum harum tenore confirmamus, et innovamus, et inviolabiliter in posterùm observari mandamus.

Locus ea occasione destinandus Capitulo, et Clero.

§. 21. Ac præterea dilectos filios Canonicos et Clerum prædictæ Vaticanæ Basilicæ, amplioris gratiæ favore prosequi volentes, decernimus, ut quoties in eadem Basilica hujusmodi solemnes Canonizationes juxta præmissa, celebrabuntur, quemadmodum in novissima Canonizatione quinque Sanctorum Anno Domini MDCCXLVI. die Natali SS. Apostolorum Petri et Pauli per nos celebrata, de mandato nostro factum fuit; ita et in posterum semper peculiaris et certus locus in adornando sacræ functionis apparatu eisdem præservetur, ex quo decenter et commodè sacræ solemnitatis ritum spectare possint, indeque a nemine quavis auctoritate valeant amoveri.

Process. SS. Corporis Christi Sede Vac. ad S. Petrum facienda.

§. 22. Similiter alias nostras Apostolicas litteras XIV. Kalendas Martii Anno ab Incarnatione Domini MDCCXLIV. Pontificatus nostri Anno V. editas, harum quoque serie confirmantes et innovantes, statuimus, ut si quando, Apostolica Sede vacante, solemnitatem Corporis Christi celebrari contingat, Processio generalis totius Cleri Urbis, cum interventu Officialium Romanæ Curiæ, quemadmodum vivente Romano

Anno 1752.

Pontifice moris est, apud Basilicam Vaticanam celebretur, eo ritu, atque ordine, quem in prædictis nostris litteris, aliaque Schedula eadem die manu nostra signata, distinctè præscripsimus.

Ritus in Process. S. Marci antiquus servandus

§. 23. Supplicationis quoque generalis die festo S. Marci Evangelistæ ab universo Clero Urbis ad Vaticanam Basilicam quotannis haberi solitæ, perpetuam observantiam, et ritus a Prædecessoribus nostris Alexandro IV. Eugenio VI. et Nicolao V. Romanis Pontificibus præscriptos, nec non Decreta condita a Congregatione Sacrorum Rituum super ejusdem celebratione, ac præsertim Decretum, super modo, quo alia Urbis Ecclesiarum Capitula Vaticanam Ecclesiam ea occasione ingredientia ab ejusdem Capitulo recipi debent, die xv. Apr. Anni MDCVI. editum, et a fel. rec. Paulo Papa V. specialiter confirmatum, novo Apostolicæ confirmationis nostræ munimine roboramus, ac perpetuis futuris temporibus inconcussè servari præcipimus.

S. P. Q. R. oblatio Calicis pecuniæ summa commutari permittitur.

§. 24. Oblationem præterea unius Calicis cum octo Cereis facibus, quam Conservatores Cameræ Almæ Urbis nostræ singulis annis die festo eorumdem SS. Apostolorum, ipsius Almæ Urbis Patronorum principalium, juxta Decreta in Consilio ejusdem Cameræ condita, et a Prædecessoribus nostris approbata, sæpedictæ Basilicæ dare et offerre consueverunt, in posterùm quoque singulis annis ab iisdem Conservatoribus perpetuò dari volumus et offerri; ita ut, ad normam litterarum Apostolicarum fel rec. Gregorii Papæ XV. sub Annulo Piscatoris die xvii. Augusti Anni MDCXXI. expeditarum, prædictus Calix valoris sexaginta scutorum monetæ esse debeat, iidemque Conservatores pecunias pro Calice dicti Valoris, et facibus Cereis hujusmodi necessarias, ex quibuslibet ejusdem Cameræ Capitolinæ redditibus, sive proventibus, desumere, præsentium quoque litterarum nostrarum vigore, possint et valeant. Permittentes ejusdem Vaticanæ Basilicæ Ca-

PONT. A. XII.

pitulo et Canonicis prædictis, quemadmodum aliàs a san. mem. Prædecessoribus nostris Clemente Papa XI. et Innocentio Papæ XIII. per eorum litteras Apostolicas in forma Brevis die x. Aprilis anni MDCCXIII. et die XVII. Julii MDCCXXIII. respectivè datas, ad decennium tantùm respectivè valituras, indultum fuit, ut ipsi, vice et loco prædicti Calicis a memoratis Conservatoribus quotannis, ut præfertur, offerri soliti, illius pretium ab iisdem pro tempore Conservatoribus recipere valeant: ea tamen lege, ut pretium hujusmodi penès Montem Pietatis de Urbe illico deponatur, indeque amoveri nequeat, nisi ad effectum illud convertendi in emptionem tot sacrarum Suppellectilium in Basilica præfata magis necessariarum, quibus Insignia Senatus Populique Romani apponi debeant, præsenti concessione perpetuum vigorem futuris temporibus habitura.

Decretum Alexandri VII. pro supellect. Sac. in B. et Canoniz. confirmat

§. 25. Cùmque recol. mem. Prædecessor Noster Alexander Papa VII. die XXVII. Sept. anni Domini MDCLIX. ad Divini cultus augmentum, et sacrarum Suppellectilium in eadem Vaticana Basilica conservationem, providum Decretum ediderit, a Nobis aliàs in Opere de Servorum Dei Beatificatione, et Beatorum Canonizatione Tomo I. relatum, et in præfatis Apostolicis litteris incipientibus: *Ad Sepulchra Apostolorum*, denuo confirmatum, quo certam contributionem, quingentorum scilicet scutorum auri in auro in cujuslibet Servi Dei Beatificatione, et mille scutorum auri similium in cujuscumque Beati Canonizatione, ab hujusmodi Causarum Postulatoribus, favore Sacrarii ejusdem Basilicæ persolvi mandavit in conficiendis, sive conservandis sacris Suppellectilibus prædictis, et non aliter, omninò erogandam; Nos hujusmodi Decreti Chirographum, ejusque integrum tenorem præsentibus pro plenè, et de verbo ad verbum insertum habentes, denuò auctoritate nostra approbamus et confirmamus, et, quatenùs opus sit, quæ ab ipso Alexandro

Prædecessore decreta sunt, motu, scientia, et potestate simili rursùs decernimus, et constituimus, et in futurum inviolabiliter observari mandamus. Anno. 1752.

§. 26. Confirmamus pariter et innovamus aliorum Prædecessorum nostrorum, præsertim Sixti IV., Clementis VII., Pauli III., Clementis VIII. et Pauli V. Romanorum Pontificum Constitutiones, et Ordinationes, quibus certa portio a singulis Archipresbytero, et Canonicis, ac Beneficiatis, et Clericis Beneficiatis, in adeptione possessionis eorum respectivè Archipresbyteratus, et Canonicatuum, Præbendarum, et Beneficiorum, supradictæ Sacristiæ respectivè solvenda præscribitur, quemadmodum etiam integra medietas omnium fructuum et distributionum primi anni dictorum Archipresbyteratus, et Canonicatuum, ac Præbendarum, et Beneficiorum omnium, post adeptas illius et illorum respectivè possessiones, eidem Sacristiæ applicari jubetur: quas quidem præstationes ad ejusdem Sacristiæ impensas, quas ipsa quotidie pro dictis sacris Suppellectilibus, aliisque ad divinum cultum pertinentibus subire debet, congruè sustinendas, et non aliter, erogari perpetuò volumus et jubemus.

Prædecessorum Decreta de ingressu, et media annata Can. etc. pro eod. Sacrario instaurat.

§. 27. Et quoniam a recol. mem. Prædecessore pariter nostro S. Pio Papa V. per litteras, quarum initium est: *Romani Pontificis*, datas apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ MDLXVII. tertio Kalendas Sept. Pontificatus sui anno II. summa æquitatis et providentiæ ratione generaliter statutum fuit, ut omnia et singula sacra ornamenta, paramenta, ac vasa, libri, et alia quælibet ad usum et cultum Divinum in privatis Ædibus, Cappellis, et Oratoriis quorumcumque Ecclesias et Beneficia Ecclesiastica obtinentium destinata, quæcumque tempore eorum obitus, sive ex testamento, sive ab intestato relicta fuerint, ea neque sub quibusvis facultatibus testandi et disponendi de bonis ex Altari, vel aliàs quomodolibet per

S. Pii V. Decretum de Cappellis et Oratoriis privatis, eorumque suppellectili testamento non legandis etc. probat.

PONT. A. XII.

eos acquisitis, etiam per Romanos pro tempore Pontifices quomodocumque concessis et concedendis, comprehendantur; neque sub appellatione spoliorum veniant; sed ad singulas Ecclesias, quibus supradicti præfuerint, seu in quibus Beneficia Ecclesiastica obtinuerint, omnino spectent atque pertineant; eisdemque Ecclesiis post illorum obitum, etiamsi procul ab Ecclesiis ipsis decesserint, vel ad eas nunquam accesserint, iisque, et Beneficiis hujusmodi renunciaverint, eo ipso applicata et incorporata sint et esse censeantur; licet id nova confirmatione minimè indigeat, quinimmo quoad Vaticanam Basilicam ejusque Sacrarium in viridi observantia esse dignoscatur; ne tamen in dubium unquam revocari valeat, Nos etiam præsentium tenore memoratam S. Pii Prædecessoris legem in omnibus, et per omnia confirmantes, statuimus atque decernimus, eamdem quoad Cappellas omnium et singulorum, qui in eadem Vaticana Basilica Canonicatus, aut Beneficiatus, seu Clericatus quandocumque obtinuerint, etiamsi eorum obitus tempore nonampliùs eadem obtineant, omnino observari debere; ita ut, illis defunctis, liceat Capitulo et Canonicis ipsius Basilicæ, illiusque Sacrario Præfectis, sacram hujusmodi Cappellarum suppellectilem, propria auctoritate liberè apprehendere, dictæque Ecclesiæ et Sacristiæ applicare et incorporare; nec ullæ donationes, ac relicta legata, testamenta, codicilli, et aliæ ultimæ voluntates, seu spolia, super his aliter facta, ullius roboris et momenti existant, aliisve Ecclesiis, locis, aut personis quibuscumque in quorum favorem facta fuerint, ullatenùs suffragentur, eisque jus aliquod in rebus hujusmodi, seu ad illas tribuere valeant; sed omnes et singuli hujusmodi sacras res quocumque nomine vel titulo pro tempore detinentes, ad illas Basilicæ et Sacristiæ prædictis realiter et cum effectu restituendum et consignandum omnino teneantur, et ad id per censuras et pœnas,

In Vatic. Basil. illud vigere testatur, et pro futuris temporib. confirmat, in Sacrarii ejusdem utilitatem

etiam furti et sacrilegii, ac alia opportuna juris et facti remedia cogi et compelli possint et debeant. ANNO 1752.

§. 28. Res autem ejusdem Sacristiæ, atque Basilicæ, videlicet sacra vasa, vestes sacras, imagines, jocalia, aliaque bona, non liceat Archipresbytero, Capitulo, aut alteri cuiquam quacumque dignitate fulgenti, alienare seu vendere, præterquam ex causa commutationis in alia ad eumdem Divini cultus usum magis necessaria aut opportuna, vel etiam extra eamdem Basilicam commodare ad quemlibet usum, nisi Ecclesiarum Basilicæ subditarum, aut quibuscumque personis, (iis tantummodo exceptis, quæ de gremio Cleri Basilicæ sunt, cum debita tamen circumspectione) cujuscumque dignitatis, etiamsi S. R. E. Cardinales existant, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, et suspensionis a portionibus, præter refectionem omnium damnorum, quæ ipsorum culpa Basilicæ et Sacristiæ prædictis obvenerint.

Alia Prædecessor. decreta de non alienand. nec commodand. Sacrarii rebus innovat.

§. 29. Quæ verò pertinent ad conservationem et ornatum Fabricæ ipsius Basilicæ, quum ea seorsim administrentur a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. S. E. Cardinalium, ac dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum, eidem Fabricæ præpositorum, cujus tamen Congregationis Præfectus, jam usque ab ipsius Congregationis erectione, idem semper dictæ S. R. E. Cardinalis fuisse dignoscitur, qui ejusdem Basilicæ Archipresbyteratum pro tempore obtinuit; Nos hìc de illis agere prætermittemus, ad aliam Nos referentes Apostolicam Constitutionem, quam nuper, videlicet XVII. Kalendas Dec. elapsi anni ab Incarnatione Dominica MDCCLI. edidimus, et in qua, tum pro judiciali causarum cursu, tum pro œconomica rerum ipsius Fabricæ administratione, nonnulla præscripsimus, quæ opportuna et utilia fore in Domino judicavimus.

Ad Fabricam quod attinet, suam Constitut. supra editam roborat.

§. 30. Ut autem sæpedictæ Basilicæ jura, dominia, et proprietates, quantum fieri pote-

Decreta vetera de

PONT. A. XII.

Centenaria præscript. aliisque Basilicæ privilegiis probat, et innovat

rit, perpetuò illæsa permaneant, quod jam a pluribus aliis Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, et præsertim ab Innocentio III., et Gregorio IX. in eorum litteris anno MCCV. et MCCXXVIII. respectivè datis, generaliter cautum esse dignoscitur, ut scilicet, quemadmodum contra Romanam Ecclesiam, secundum Constitutiones Canonicas, et legitimas Sanctiones, nonnisi centenaria currit præscriptio, ita etiam Vaticanæ Basilicæ juribus, et possessionibus quibuscumque, minoris temporis præscriptio non officiat, idipsum Nos quoque præsentium tenore generaliter, et quoad omnia et singula prædictæ Basilicæ jura, dominia, proprietates, et possessiones, statuimus et innovamus. Confirmantes providas Sanctiones Prædecessorum pariter nostrorum Clementis Papæ VII. in ipsius Chirographi Schedula ejusdem manu signata, et Sixti Papæ V. in ipsius litteris Apostolicæ sub datum v. Kalendas Octobris anno MDLXXXIX. latiùs expressas, quibus ejusdem Basilicæ jura tam quoad hujusmodi præscriptiones, quàm super probationum in controversis casibus conficiendarum onere, ipsiusque Basilicæ librorum auctoritate, non obstantibus contrariis forsan municipalium statutorum, etiam almæ Urbis, vel juris etiam communis dispositionibus, clariùs atque distinctiùs statuerunt.

Locationes etiam in emphyt. citra novenn. absque Apostolico beneplac. fieri permittit.

§. 31. Locationes verò domorum, possessionum, vinearum, casalium, aliorumque bonorum Mensæ et Basilicæ prædictæ, quæ locari solita sunt, aut in emphyteusim concedi, in casibus a jure permissis, et quoties id expedire censeatur, ab ipsius Basilicæ Capitulo quandocumque, et absque alia Sedis Apostolicæ licentia, pro justo pretio fieri, et respectivè renovari posse concedimus, etiam ad longum tempus ultra triennium, non tamen ultra novennium, et dummodo hujusmodi pretii, seu annuæ responsionis solutio ultra sex menses anticipatè non fiat; et servatis legibus, quæ circa

hujusmodi locationes plurium Prædecessorum nostrorum ordinationibus, præsertim verò in Apostolicis litteris felicis memoriæ Clementis Papæ VIII. die XXII. Aprilis anni MDXCVI. emanatis præscriptæ reperiuntur.

ANNO 1752.

§. 32. Inhærentes quoque præcitatis Clementis Papæ VIII., aliisque Urbani etiam VIII. die XXIV. Septembris anni MDCXXIX. expeditis litteris, nec non antiquioribus Sixti Papæ V. Kalendis Junii anno MDLXXXIX. datis, volumus atque decernimus, prædictum Capitulum atque Canonicos, nunquam, nulloque prætextu, aut actione etiam in jure fundata, cogi posse ad relocandum eisdem personis, aut priorum locatorum, vel emphyteutarum filiis aut descendentibus, sive pro eodem, sive pro alio etiam uberiori canone, censu, aut responsione, quoscumque fundos, domos, possessiones, vineas, casalia, aliaque bona ubicumque locorum et gentium, etiam in Alma Urbe, ejusque Dictrictu existentia, et sive ad Basilicam ipsam, ejusque Capituli Mensam, aut ad Sacristiam, sive ad Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Beneficia, Cappellas, et Loca Pia eidem Basilicæ annexa, subjecta, aut incorporata pertineant, quæque, cùm aliàs ad longum tempus locata fuerint, aut in emphyteusim legitimè concessa, postmodum ad Basilicam ipsam, vel lapsu temporis, vel linea finita, vel alio quovis titulo, occasione, vel causa, devolvi contingat; sed ipsis Capitulo et Canonicis licitum esse præmissa omnia ubicumque sita, eorumque redditus et proventus, eidem Basilicæ, ac eorum Mensæ Capitulari, seu prædictis Sacristiæ, vel Ecclesiis, aut Cappellis, aliisque superiùs expressis, respectivè unire, ammensare, et incorporare, vel etiam aliis quibuscumque pro convenienti pretio, seu canone, aut responsione, servatis aliàs de jure servandis, locare, arrendare, aut in emphyteusim concedere; non obstantibus, quatenùs præsentibus adversentur, Almæ Urbis prædi-

Privilegia Sixti V. et Urb. VIII. derogantia Statuto Urbis de relocationibus instaurat.

Et quidem pro quibuslibet bonis Basilicæ ubicumque sitis, nulla Veterum Conductorum ratione habita.

PONT. A. XII.

ctæ, aliarumque civitatum, locorum, atque regionum, etiam confirmatione Apostolica, vel alia quacumque firmitate roboratis statutis, et consuetudinibus, privilegiis quoque, et concessionibus Apostolicis quibuscumque, etiam necessariò exprimendis, quibus in hac parte, inhærentes prædictorum Prædecessorum vestigiis, expressè derogamus.

Caducitates remitti posse concedit a Capitulo.

§. 33. Caducitates autem, sive devolutiones domuum, prædiorum, vinearum, aliorumque bonorum ejusdem Vaticanæ Basilicæ, sive jam nunc ipsius favore, ob non solutos Canones, aliasve debitas præstationes intra statuti temporis spatium, seu ob non adimpleta onera præscripta, ob deteriorationem fundi, vel ob non factam directi dominii recognitionem, ac non petitam obtentamque debitis conventis temporibus renovationem, aliisve de causis hujusmodi, apertas et purificatas, sive in posterùm quandocumque aperiendas et purificandas, etiamsi declaratæ et acceptatæ fuerint, dummodo actualis rei emphyteuticæ possessio, prævio decreto Judicis, per Capitulum, ejusve nomine, apprehensa non fuerit, ab eodem Capitulo remitti et condonari posse concedimus, absque alio Sedis Apostolicæ beneplacito: non aliàs tamen, quam juxta tenorem Constitutionis Clementis Papæ VIII. Prædecessoris nostri prædicti sub die XXII. Apr. anni Dom. MDXCVI. editæ, nimirùm per expressum ipsius Capituli actum atque consensum; ita ut per solam receptionem Canonum, patientiam, vel tolerantiam diuturnæ possessionis, aut aliàs, quam per expressum actum atque consensum hujusmodi, nunquam eidem Capitulo præjudicium ullum inferri possit, aut illatum esse censeatur, quominùs caducitates ipsas seu devolutiones quandocumque declarare valeat, et acceptare. Ubi verò semel declaratis et acceptatis hujusmodi caducitatibus, sive devolutionibus, ipsa actualis rei emphyteuticæ possessio per Capitulum, ejusve nomine, ut supra, apprehensa fuerit

Modo actualem rei emphyteuticæ possessionem non inierit.

Et id fiat per expressum Capituli actum et consensum.

Anno 1752.

fuerit, nolumus easdem caducitates, seu devolutiones ab eodem Capitulo, absque novo nostro et Sedis Apostolicæ beneplacito, non sine prævia cognitione evidentis ipsius Basilicæ utilitatis concedendo, remitti aut condonari posse; nullasque et irritas fore decernimus hujusmodi remissiones et condonationes, si quas fortè contra hujus nostræ ordinationis tenorem concedi contingat.

Quædam circa servitium Chori opportunè disponit.

§. 34. Quia verò quæcumque ad bonorum Ecclesiæ conservationem, externumque ipsius decus pertinent, eò præcipuè diriguntur, ut spiritualis Dei cultus, omniumque in eadem Ecclesia ministrantium fervor et assiduitas nutriatur et augeatur; ideo omnes et singulos Divinis servitiis in ea addictos hortàmur atque monemus, ut debita assiduitate ac novo semper devotionis studio præscripta sibi munia implere non prætermittant; sacraque omnia officia in eadem, quo maximè decet, ordine, decore, ac reverentia peragentes (ut Prædecessorum nostrorum Eugenii III., Alexandri III., et Clementis etiam III. verbis utamur) *prædictam B. Petri Ecclesiam obsequio debito venerentur, ut Dei Fideles Apostolorum Limina devotione debita visitantes, locum ipsum in majori devotione et veneratione semper habeant*. Præterea publicam erga augustissimum Eucharistiæ Sacramentum venerationem et cultum augere cupientes, dum præsertim fidelium adorationi, divisis per singulas Urbis Ecclesias XL. horarum spatiis, exponitur, volumus, ut in Processionibus, quæ pro hujusmodi expositione SS. Sacramenti in eadem Basilica tribus vicibus quolibet anno, totidem verò pro ejusdem repositione celebrantur, omnes in posterùm Canonici, Beneficiati, et Clerici devotè interesse debeant; ita ut absentes mulctentur amissione distributionum, ad modum unius servitii communis, vulgò de *Mensa* nuncupati. Verùm e contra eosdem in posterùm absolvimus ab extraordinariis servitiis, quæ hactenùs tempore

Exposit. et reposit. SS. Sacr. pro 40. horis ter quotannis vult omnes interesse.

Ab extraordinario ser-

PONT. A. XII.

Vitio Chori tempore Adventus eximit Capitulum, et Clerum.

Adventus totidem ferè diebus a singulis præstari consueverant, ita ut diebus ferialibus Adventus prædicti, præter eos, qui secundum consuetam per annum hebdomadarum divisionem Choro interesse debent, nullus alius aut Missæ Conventuali, aut Vesperis adesse compellatur; non obstantibus Decretis et Constitutionibus Apostolicis, ejusdemque Basilicæ statutis et consuetudinibus, quibus in hac parte expressè derogamus.

Reductiones onerum tam a Sixto V., quam a Sac. Con. Concil. 1721. concessas roborat, et confirmat

§. 35. Reductiones autem onerum, Anniversariorum, et servitiorum communium, tam eam, quæ olim anno MDLXXXIX. a fel. rec. Prædecessore nostro Sixto Papa V. per supracitatas ipsius litteras Apostolicas incipientes: *Cùm pro nostro*, ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulo, et Clero concessa fuit, quàm quæ postmodum anno MDCCXXI. a Congregatione tunc existentium S. R. E. Card. Concilii Tridentini interpretationi et executioni auctoritate Apostolica præpositorum, quo tempore Nos ipsi ejusdem Congregationis Secretarii munere fungebamur, prævia matura eorumdem onerum cognitione, et discussione causarum pro hujusmodi reductione obtinenda deductarum, indulta fuit, præsentium quoque litterarum serie, et auctoritate Apostolica, approbamus et confirmamus, cum omnibus conditionibus et legibus tam in dicta Sixti V. Constitutione, quàm in Decreto præfatæ Cardinalium Congregationis diei xx. Decembris anni prædicti, adjectis atque præscriptis. Ac etiam juxta Decretum aliàs anno MDCLXXXVI. ex Apostolica fel. rec. Innocentii Papæ XI. Prædecessoris quoque nostri auctoritate, a tunc existente ipsius Basilicæ Archipresbytero conditum, ejusdem Basilicæ Capitulo et Clero facultatem concedimus et indulgemus, ut anniversarias Exequias pro Animabus quorumcumque Fidelium Defunctorum in dicta Basilica celebrandas, exceptis illis, quibus certa dies a Benefactoribus, seu Testatoribus sub pœna caducitatis assignata

Decretum Innoc. XI. de celebrandis Anniversariis in diebus Congregationibus Capitularibus assignatis, instaurat.

reperitur, in Feriam II. cujuslibet hebdomadæ per annum, seu in diem Sabbati in Quadragesima, quibus videlicet ordinaria Capitularis Congregatio haberi consuevit, anticipando transferre, et in diebus hujusmodi, etiamsi officium sub ritu duplici fiat, celebrare liberè et licitè possint, et valeant. ANNO 1752.

§. 36. Ne verò nova deinceps onera a Capitulo prædicto facile acceptentur, quibus idem supra vires iterum prægravari contingat, volumus atque decernimus, nulla in posterùm hujusmodi Anniversariorum, aut Communium onera acceptari posse, aut debere, nisi in Capitulis, quibus præcedat intimatio per Schedulam ad unumquemque Canonicum transmittendam, in qua describatur res, de qua erit agendum; et nisi iisdem Capitulis viginti saltem Canonici intersint, quorum duæ ex tribus partibus pro acceptatione suffragium ferant; ac demùm acceptationes hujusmodi nullam vim habere statuimus, nisi ab ejusdem Basilicæ pro tempore Archipresbytero approbentur; quemadmodum in Decreto a prædicta Congregatione Concilii anno MDCCXXI. edito, providè statutum reperitur.

De novis onerib. in posterum recipiendis decernit.

§. 37. Indultum verò seu privilegium aliàs præfatis Canonicis, Beneficiatis, et Clericis, per fel. rec. Sixtum Papam IV. nostrum itidem Prædecessorem concessum, et a recol. pariter mem. Clemente Papa VIII. in præcitatis ipsius litteris die xx. Aprilis anni MDXCVI. datis expressè approbatum et confirmatum, iterùm auctoritate nostra innovamus; atque concedimus, ut ipsi, et quilibet eorum, quemcumque Presbyterum Confessarium tam Sæcularem, quàm cujusvis Ordinis et Instituti Regularem, ex approbatis ab actualibus Ordinariis locorum, in quibus eorum Sacramentales Confessiones excipient, eligere possint, qui eorumdem Confessionibus hujusmodi auditis, et salutari pœnitentia eisdem injuncta, aliisque de jure injungendis, ipsos a quibusvis excommunicationis,

Indultum antiquum de Confessario eligendo cum facultatibus etc. Capitulo et Clero innovat.

PONT. A. XII.

suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, et pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, seu inflictis, et per eos incursis, et quibus eosdem etiam auctoritate Apostolica illaqueari contigerit, etiamsi absolutio Nobis et Successoribus nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, specialiter vel generaliter reservata existat, et a quibuscumque eorum peccatis, criminibus, ac delictis quantumcumque gravibus et enormibus, et quidem a contentis in litteris die Cœnæ Domini publicari consuetis, semel tantùm in vita, nec non in mortis articulo; in reliquis verò Nobis et Sedi Apostolicæ quomodocumque reservatis semel in anno, in foro conscientiæ tantùm, et sine alicujus præjudicio, auctoritate Apostolica per has litteras perpetuò tributa, valeat absolvere.

Usum Cappæ concedit Capitulo et Clero in Ecclesiis Filialibus et circa eas.

§. 38. Ut autem ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulum et Clerus, etiam in his, quæ ad ipsorum decus et ornamenta pertinent, nostram sibi liberalitatem sentiant adfuisse, concedimus et indulgemus, ut in posterùm in omnibus Ecclesiasticis functionibus, quas intra Ecclesias ejusdem Basilicæ filiales celebrari, atque etiam in Processionibus, quas circa hujusmodi Ecclesiarum ambitum fieri contigerit, consueto juxta temporum vices habitu Chorali uti possint et valeant, ita ut æstivo tempore Canonici quidem Rocchettis et Superpelliceis, reliqui verò Superpelliceis dumtaxat amicti; hiemali autem tempore, consuetis juxta eorum Ordines Cappis respectivè induti, prædictis Functionibus et Processionibus assistere valeant et interesse.

Alia consueta honoris insignia asserit.

Utque prædictarum vestium, aliorumque consuetorum, etiam honoris, et Patriarchalis ejusdem Basilicæ dignitatis Insignium delatio et usus, ex parte aliorum quorumcumque, etiam specialem mentionem et expressionem requirentium, eisdem Capitulo et Clero nullo unquam tempore, nulloque prætextu inhiberi, seu impugnari possint aut valeant, eis-

dem auctoritate et tenore, etiam perpetuò statuimus et decernimus. Præterea ut prædicti Canonici, qui ex Apostolicis Prædecessorum nostrorum privilegiis et concessionibus, inter Romani Pontificis et Sedis Apostolicæ Notarios, ac etiam Cappellanos et Familiares, ac continuos Commensales adlecti et connumerati esse dignoscuntur, sicut etiam ejusdem Basilicæ Archipresbyteri Vicarius pro tempore existens, non solùm intra Vaticanam Basilicam, ejusque Cappellas et Ecclesias ipsi subjectas, sed etiam in quibuslibet Urbis et extra Urbem, tam Sæcularium, quàm Regularium Ecclesiis, Sacrosanctum Missæ Sacrificium celebrantes, Candelabrum capulo instructum, vulgò *Bugia* et aliàs Palmatoria nuncupatum, adhibere possint, atque hujusmodi honor et assistentia eisdem a nemine denegari valeat aut impugnari, decernimus etiam, atque statuimus.

Anno 1752. Bugiæ usum Canonicis, ut Protonotariis permissum, et in Basilica consuetum, ad omnes Ecclesias intra et extra Urbem expressè extendit.

§. 39. Denique jura, facultates, et jurisdictiones Archipresbytero, Capitulo, et Canonicis dictæ Basilicæ competentia, circa Collationem Beneficiorum Ecclesiasticorum cujuscumque generis, cum cura et sine cura, nec non circa administrationem Ecclesiarum Parochialium, Monasteriorum, Prioratuum, Abbatiarum, aliarumque eidem Basilicæ unitarum, sive subjectarum, asserere, confirmare, et respectivè declarare, atque ampliare decrevimus. Itaque collationem omnium et singulorum tam perpetuorum Beneficiorum simplicium, quæ in prædicta Basilica existunt, et Beneficiatus, atque Clericatus Beneficiati appellantur, sive ea a Nicolao III., aut Bonifacio VIII., vel Sixto IV. Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, sive ab aliis quibuscumque, instituta, erecta, atque fundata sint, quàm aliorum a Monasteriis, Abbatiis, et Prioratibus inferiùs commemorandis dependentium, nec non et aliorum quorumlibet, quæ hactenùs Archipresbyter, et Capitulum conferre consueverunt; ac in eis instituendi, seu respectivè ad ea nominandi

Jus conferendi omnia Beneficia Archipresb. et Canonicis confirmat.

PONT. A. XII.

et præsentandi jura, quibus ad hunc diem gavisi sunt, eidem Archipresbytero, ejusque in Archipresbyteratu Successoribus, nec non prædictæ Basilicæ Capitulo, et Canonicis perpetuò competere volumus, atque decernimus. Veterem quoque consuetudinem, tam circa divisionem Hebdomadarum, quibus idem Archipresbyter, ejusque Successores, et respectivè Capitulum et Canonici prædicti, eadem Beneficia pro tempore vacantia alternatim et per turnum conferre debebunt, quàm circa formam expediendi litteras hujusmodi Collationum et Provisionum, præsentium tenore approbamus et confirmamus, ac perpetuò observari volumus et jubemus; salvo tamen nostro et Datariæ Apostolicæ jure, quoad collationes eorum Beneficiorum, quæ ex persona alicujus ea obtinentis, uni vel pluribus respectivè affectionibus et reservationibus Apostolicis obnoxia, quomodolibet vacare contingat.

Veterem consuetudinem tam turni quàm expeditionum probat.

§. 40. Animarum autem cura, quæ olim in ipsa Vaticana Basilica ab uno ex illius Canonicis, cum aliquot Presbyterorum adjutorum auxilio, exercebatur, nunc et ab antiquo jam tempore ad unum Presbyterum, perpetuum in ea Vicarium, pertinere dignoscitur, ex provida institutione, ac lege Sancti Pii Papæ V. Prædecessoris nostri, qui per suam Schedulam Motus proprii, apud Sanctum Petrum Nonis Novembris Pontificatus sui anno sexto propria manu signatam, inter alias perpetuas Vicarias in pluribus ibidem enunciatis almæ Urbis Basilicis et Collegiatis, aliisque ejusdem Urbis Ecclesiis erectas et constitutas, unam quoque hujusmodi Vicariam in ipsa Principis Apostolorum Basilicam erexit et instituit, ab uno Presbytero sæculari, perpetuo, ut præfertur, in ea Vicario administrandam; qui quidem Vicarius ad nominationem Capituli dictæ Basilicæ (quæ nominatio fieret de aliquo ex approbatis a Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, prævio examine coram Examinatoribus ad id in

Cura animarum adnexa Basilicæ hodie Vicario perpètuò commissa ex S. Pii V. decreto.

Forma electionis Vicarii hujusmodi, ejusque emolumenta.

ipsa Urbe deputatis) per eumdem Cardinalem Vicarium instituendus et deputandus, ac per ipsius Basilicæ Archipresbyterum, seu ejusdem Vicarium, vel unum aut plures ipsiusmet Basilicæ Canonicos, ut moris est, in possessionem inducendus et immittendus, Curam animarum eidem Basilicæ incumbentem gerere, Ecclesiastica Sacramenta ibi ministrare, Missas celebrare, et alia Parochialia munera exercere deberet; eidemque non solùm certam redditaum portionem et summam, ab ipsius Basilicæ Capitulo annuatim ipsi præstandam, sed alia quoque emolumenta, ratione exercitii Curæ et administrationis Sacramentorum, ac Officiorum funeralium in Cadaverum dumtaxat humatione celebrandorum, per ipsum Vicarium propria auctoritate percipienda, et levanda, ac in suos usus, et utilitatem convertenda; pro congrua ipsius Vicarii sustentatione, perpetuò assignavit et applicavit, prout in dicta Schedula pleniùs continetur. Cùm verò postmodum Anno Domini MDCXXII. orta controversia inter Capitulum ex una, et Vicarium Curatum dictæ Basilicæ ex altera partibus, super intelligentia memoratæ Schedulæ Motus proprii, eaque coram Congregatione tunc existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum introducta et agitata, eadem Congregatio declaraverit, habitualem quidem Curam penes Capitulum, exercitium verò ejusdem Curæ penès Vicarium residere; subindeque Capitulum, et Vicarius prædicti sub die 19. Decemb. ejusdem anni ad certam honestam devenerint inter se concordiam seu transactionem, per acta quondam Quintiliani Gargarii, dum viveret, Causarum Curiæ Capitolii Notarii, quam quidem concordiam piæ recordationis Urbanus Papa VIII. etiam Prædecessor noster per suas litteras in forma Brevis datas die 19. Decembris sequentis anni 1623. Apostolica auctoritate perpetuò confirmavit et approbavit; Nos memoratam Congregationis

ANNO 1752.

Habitualis tamen cura est penes Capitulum, exercitium ad Vicarium spectat ex Decret. Sac. Cong. Concil.

Decretum illud, et posterior concordia probatur et confirmatur.

PONT. A. XII.

Concilii declarationem, dictamque Concordiam, omniaque et singula in eis contenta et expressa, quo firmioris observantiæ robur accipiant, Apostolica itidem auctoritate nostra, harum vigore perpetuò approbamus et confirmamus.

Jus deputandi Vicarios ad nutum amovibiles in S. Lazari, et S. Angeli Eccl. asserit Capitulo.

§. 41. Item reliqua jura eidem Capitulo et Canonicis competentia circa Parochiales Ecclesias sæpedictæ Basilicæ Filiales, sive alias ipsi subjectas, et circa personas Animarum curam in ipsis exercentes, harum serie confirmata et perpetuò constabilita esse volumus; et præsertim, ut in Ecclesiis Sancti Lazari apud Montem Marium, et Sancti Angeli extra Portam Fabricæ vulgò nuncupatam, quæ dudum ob nimiam limitum Parochialium ipsius Basilicæ extensionem extra Urbis Mœnia, tanquam illius adjutrices constitutæ fuerunt, proindeque ejusdem Basilicæ Filiales esse dignoscuntur, Animarum cura per Vicarios Manuales, et ad nutum Capituli et Canonicorum prædictorum amovibiles, ac ab omni jurisdictione Parochi ipsius Basilicæ, cui olim suberant, exemptos, per pro tempore existentem S. R. E. Cardinalem Romani Pontificis in Urbe, ejusque Districtu Vicarium in Spiritualibus Generalem priùs approbandos, respectivè debeat exerceri. Item quoad Parochialem Ecclesiam Sancti Francisci in prædicto Monte Mario, Ordinis Fratrum Eremitarum Congregationis B. Petri de Pisis, cujus Parochiæ districtum olim a prædicta Parochia Sancti Lazari, pro meliori Personarum in ea parte degentium spirituali regimine, a tunc existente Cardinali Urbis Vicario dismembratum fuisse constat, sub certis legibus et conditionibus, atque potissimùm cum expressa præservationis filialitatis et perpetuæ subjectionis erga Vaticanam Basilicam præstandæ, utque quicumque dictæ Congregationis Professor pro tempore ad Animarum curam in eadem Ecclesia deputatus fuerit, debeat quamprimùm coram Canonicis dictæ Basilicæ Capitulariter congregatis se sistere, Litterasque suæ depu-

Subjectio Parochialis Eccles. S. Francisci in Monte Mario eidem asseritur.

tationis exhibere; numquam verò salarium aut congruam, etiam ratione sacrarum supellectilium, petere, aut prætendere possit, sed dictæ Basilicæ in Processionibus, et Fontis Baptismalis benedictionibus, Sacrorum Oleorum et Chrismatis consecratione, aliisque Functionibus, in quibus Ecclesiarum filialium Rectores communiter convenire solent, obsequium atque præsentiam præstare debeat; neque liceat illi Fontem Baptismalem unquam retinere, sed Fontem dictæ Basilicæ dumtaxat adire; ac demùm singulis annis post Festum Paschatis Dominicæ Resurrectionis de Animarum Parochianorum, deque ipsius Parochiæ statu eidem Capitulo rationem personaliter reddere teneatur, prout in Instrumento per acta quondam nominati Abinantis, dum vixit, causarum dictæ Curiæ Capitolii Notarii sub die xxix. Mensis Augusti anni MDCCVIII. rogato pleniùs continetur; Nos, ut præmissa omnia, aliaque forsan tunc constituta perpetuæ firmitatis robur accipiant, earumdem præsentium vigore, et auctoritate Apostolica decernimus et constituimus.

ANNO 1752.

Absque onere ullius salàrii, vel congruæ.

§. 42. Similiter, ut in Parochiali Ecclesia Sancti Blasii, *della Pagnotta* vulgò nuncupati, quæ olim Monasterium ejusdem Invocationis, Ordinis Sancti Benedicti, existebat, sed a recolendæ memoriæ Eugenio Papa IV. similiter Prædecessore nostro per suas Apostolicas Litteras datas Florentiæ Anno Dom. MCCCCXXXIX. Kalendis Septembris, suppressum et extinctum, dictæque Basilicæ sub certis ibi expressis legibus perpetuò unitum et incorporatum fuit; nec non in Ecclesia etiam Parochiali S. Catharinæ *de Rota* nuncupatæ in regione Arenulæ de eadem Urbe, quam usque a XII. Ecclesiæ sæculo eidem Vaticanæ Basilicæ subjectam, unitam, et incorporatam fuisse, ex Adriani IV. et Urbani III. aliorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum Litteris Apostolicis apertè dignoscitur; ac in quibus postmodum Sanctus Pius V. Prædecessor prædictus per supra enun-

S. Blasii della Pagnotta, et S. Catharinæ de Rota Parochial. Eccl. Vicar. a Capitulo eligendos.

PONT. A. XII.

ciatam schedulam sui motus proprii, unam et alteram Vicarias perpetuas erexit et instituit; nominatio unius et alterius Vicariorum, ex numero tamen approbatorum, ut præfertur, a dicto Cardinali Urbis Vicario, ad Capitulum et Canonicos prædictos spectet, atque pertineat; cum onere tamen annuæ præstationis, seu congruæ, septuaginta videlicet pro S. Blasii, sexaginta verò scutorum monetæ Romanæ pro S. Catharinæ Parochialium Ecclesiarum hujusmodi respectivè Vicariis pro tempore existentibus, aliàs eorum singulis a Capitulo et Canonicis prædictis, vigore publici Instrumenti per acta quondam Simonis Tegeroni, dum viveret, Romanæ Curiæ Notarii die 30. Aprilis anni Domini MDLXXI. respectivè assignatæ, eisdem Vicariis in terminis tunc statutis persolvendæ, et ab eis, præter emolumenta stolæ, ratione exercitii curæ animarum eisdem competentia, percipiendæ, juxta prædictæ schedulæ, dictique Instrumenti formam, continentiam, et tenorem; perpetuò quoque statuimus, et mandamus. In Parochiali verò Ecclesia S. Jacobi, quæ *a Scosciacavalli* vulgò nuncupatur, atque a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris eidem Principis Apostolorum Basilicæ subjecta fuit, deputatio Rectoris ad nutum amovibilis pro exercitio Curæ animarum illius Parochianorum, ab eisdem Capitulo et Canonicis per ipsorum Litteras Patentes, ad nominationem tamen Archiconfraternitatis Sanctissimi Sacramenti in eadem Ecclesia Sancti Jacobi existentis, ejusdem verò approbatio quoad idoneitatem a Cardinali pro tempore Romani Pontificis in Urbe Vicario fieri debebunt. Cùmque Nos aliàs, videlicet 18. Kalendas Januarii anni MDCCXLII. per nostras Apostolicas Litteras sub Plumbo editas, ad consulendum indigentiæ hujusmodi Vicarii pro exercitio curæ animarum in dicta Ecclesia pro tempore constituti, cujus emolumenta, redditus, et proventus nimis exiguos esse accepimus, viginti Loca Montium

Cum annuæ præstationis et congruæ onere perpetuò decernitur.

S. Jacobi a Scosciacavalli Vicarios ad nutum amovibiles Litteras suæ deputationis a Capitul. impetrare tenetur.

Cameralia non vacabilia, tunc dispositioni nostræ reservata, Ecclesiæ prædictæ concesserimus, quorum integri fructus Primicerio dictæ Archiconfraternitatis Sanctissimi Sacramenti in eadem Ecclesia institutæ, ex numero Canonicorum dictæ Basilicæ Vaticanæ semper eligendo, pro tempore existenti, persolvi deberent, ad effectum, ut ipse eosdem fructus hujusmodi Vicario Curato pro tempore integrè persolveret, seu persolvi faceret; Nos id præsentium quoque tenore perpetuò confirmamus et observari mandamus.

ANNO 1752. Cum assignatione fructuum 20. locorum Montium a SS. D. N. ei concessorum.

§. 43. In eligendis autem præmissarum, aliarumque Ecclesiarum Rectoribus, Curatis, sive Vicariis tam perpetuis, quàm ad nutum amovibilibus, quorum electio, nominatio, ac deputatio ad Capitulum et Canonicos prædictos pertinere dignoscitur, hanc in posterum formam inconcussè servari volumus, et præcipimus; ut plenum et generale Capitulum ad hujusmodi effectum intimetur per schedulas, octo saltem diebus ante ad singulos Canonicos transmittendas, in quibus non solùm res, de qua agendum erit, sed etiam nomina concurrentium, cum eorumdem qualitatum et requisitorum, per Canonicos ad id deputatos recognitorum, indicatione exprimantur; ad hoc ut ii, qui in hujusmodi electionibus suffragium ferre debebunt, prædicta interim expendere, ac, sicuti negotii gravitas postulat, maturè pensare valeant, suaque suffragia dirigere, prout ad optimum Ecclesiarum regimen, et animarum utilitatem in Domino judicaverint, salubriter expedire.

Ratio in prædictorum electione servanda decernitur.

§. 44. Denique volumus atque jubemus, ut a prædictis Vicariis, et Presbyteris, curam animarum in præmissis Parochialibus Ecclesiis pro tempore exercentibus, aliisque Rectoribus Ecclesiarum ejusdem Vaticanæ Basilicæ filialium, eique subjectarum, quæ nunc sunt, et infrascripta onera subire consueverunt, nec non earum, quæ in posterùm filiales existent, omnia

Subjectio eorumdem Parochorum Basilicæ et Capitulo declaratur, et innovatur.

PONT. A. XII.

et singula debitæ subjectionis obsequia erga eamdem Basilicam, illiusque Capitulum et Canonicos, perpetuis futuris temporibus respectivè exhibeantur atque præstentur. Decernentes omnes et singulos hujusmodi Vicarios, Presbyteros, atque Rectores, ad interessendum in dicta Basilica Sacrorum Oleorum et Chrismatis confectioni singulis anni Feria v. in Cœna Domini, et Fontis Baptismalis benedictioni tum in Sabbato Sancto, tum in Pervigilio Pentecostes, nec non occurrentibus Processionibus atque Functionibus; quemadmodum etiam ad recipiendum ab eadem Basilica Sacrum Infirmorum Oleum, omninò teneri, atque perpetuò obligatos esse et fore. In omnibus verò prædictis, aliisque Ecclesiis tam Parochialibus, quàm non Parochialibus ejusdem Vaticanæ Basilicæ filialibus, sive aliàs de ejusdem Capituli proprietate existentibus, aut a prædicta Vaticana Basilica quomodolibet dependentibus, et tam in Urbe ejusque Districtu, quàm alibi, et ubicumque regionum et gentium sitis, etiam ab Ordinariorum quorumlibet jurisdictione minimè exemptis, nolumus a quocumque Episcopo, aliove Antistite, aut Ordinario loci, vel etiam a Cardinali Romani Pontificis in Urbe Vicario, quacumque ex causa, Divina Officia interdici posse, inconsulto Romano Pontifice, nisi quando generale fuerit Interdictum; confirmantes quoad hoc Innocentii III., et Gregorii IX., in præcitatis ipsorum Litteris, aliorumque Prædecessorum nostrorum Indulta, et Privilegia, ac decernentes irritum et inane, si quid secùs a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Eædem Parochiales, aliæque omnes Ecclesiæ filiales interdicto particulari subjici nequeunt, inconsulto Romano Pontifice.

§. 45. Ad hæc, animo perpendentes, ex præteritorum temporum monumentis constare, prædictæ Vaticanæ Basilicæ Capitulum et Canonicos, Apostolicis procul dubio Indultis munitos, Indulgentias, ac peccatorum seu pœnarum remissiones et relaxationes, aliasque spirituales gratias ex Apostolica Romanorum Pon-

Consuetudo vetus Basilicæ communicandi Indulgentias Eccl. Filial. instauratur.

tificum liberalitate eidem Basilicæ, videlicet eamdem visitantibus, ibique Divinam Majestatem orantibus, et venerantibus concessa, aliis quoque per Orbem Ecclesiis quoquo modo sibi unitis, aut subjectis, communicare, et ad eas extendere consuevisse; Nos hujusmodi facultatem, qua etiam Dilecti Filii, tam Capitulum et Canonici Sancti Joannis in Laterano, quàm Capitulum etiam et Canonici Sanctæ Mariæ Majoris Patriarchalium Ecclesiarum ex Apostolicis Privilegiis actu vigentibus gaudere dignoscuntur, prædictorum quoque Vaticanæ Basilicæ Capituli et Canonicorum favore innovare, ac etiam ex integro præsentium tenore concedere, et elargiri decrevimus. Itaque motu proprio et ex certa scientia eisdem Capitulo et Canonicis quascumque Ecclesias, Cappellas, Altaria, Oratoria, Confraternitates, Hospitalia, aliaque Pia Loca, tam erecta, quàm erigenda, et tam in Locis ipsius Basilicæ, ac eorumdem Capituli et Canonicorum, quàm etiam in aliis Civitatibus et Locis quorumcumque Ordinariorum jurisdictioni subjectis existentia, ipsi Vaticanæ Basilicæ aggregandi, et ad spiritualium dumtaxat ejusdem Basilicæ Privilegiorum societatem et communicationem admittendi et recipiendi, ita ut in vim hujusmodi aggregationis et receptionis, infrascriptarum Indulgentiarum et relaxationum Thesauri ad ipsas Ecclesias, Cappellas, Altaria, aliaque præmissa, ex nostra et Apostolicæ Sedis auctoritate, ampliati et extensi censeantur, amplam et liberam facultatem, sub infrascriptis tamen conditionibus, et non aliàs, præsentium serie concedimus et impertimur. Volumus nimirum, ut in singulis Civitatibus, Oppidis, vel Locis, unam dumtaxat ex hujusmodi Ecclesiis, seu Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, Hospitalibus, aliisque Locis Piis quomodocumque nuncupatis, hujusmodi aggregationis et communicationis munere ditare possint; dummodo Ecclesia, aut Oratorium sic aggregandum, seu illa Ecclesia, in qua Cap-

Anno 1752.

Jus videlicet aggregandi Ecclesias, Cappellas etc. spiritualibus privilegiis Vat. Basilicæ.

Singulas tamen in singulis Civitatibus, Oppidis, et Locis.

PONT. A. XII.

pella, vel Altare prædictum extiterit, etiamsi aliàs eorumdem Capituli et Canonicorum jurisdictioni subesse dignoscatur, Ecclesia Conventualis Regularium, aut Monialium non sit; nec Ecclesia, Cappella, Altare, Oratorium, Pius Locus, aut Confraternitas hujusmodi ulli alteri Ecclesiæ, aut ulli Ordini, Religioni, Instituto, Archiconfraternitati, et Congregationi, a qua Indulgentiarum communicationem, seu participationem pro omnibus Christifidelibus Ecclesiam ipsam, seu Oratorium visitantibus obtineat, aggregata sit, aut subjecta; et dummodo Ordinarii Loci expressus ad id consensus accedat, ejusdemque Ordinarii testimonialibus Litteris hujusmodi Ecclesiæ, Cappellæ, Altaris, seu Oratorii celebritas, vel Confraternitatis, aut Loci Pii institutum, et Christianæ pietatis et charitatis officia, quæ exercere consuevit, apud eosdem Capitulum et Canonicos commendentur.

Dummodo non sint Regulares, participesque aggregationis hujusmodi ex aliis Ecclesiis, quibus subjectæ sint.

Neque verò per hujusmodi aggregationes et receptiones, ullum omnino præjudicium, seu imminutio eorumdem Ordinariorum jurisdictioni irrogari, vel aliqua eisdem Ecclesiis, aut Locis Piis, aliisque præmissis exemptio, seu dictis Capitulo et Canonicis in easdem Ecclesias, vel Loca Pia, aliaque præmissa, seu in personas illarum illorumque regimini, administrationi, aut servitiis deputatas, ullum omnino jurisdictionis, et auctoritatis genus acquiri, seu respectivè augeri censeatur.

Nullum per id Ordinariis præjudicium inferri declaratur.

Facultatem tamen indulgendi, prout aliàs in certis casibus ab Apostolica Sede benignè indulgeri consuevit, ut in una, eademque Civitate, aut Oppido, duabus Ecclesiis, seu Cappellis, vel Altaribus, Oratoriis, Confraternitatibus, aut Locis Piis, ubi speciales id circumstantiæ suadeant, hujusmodi Indulgentiarum communicatio a dictis Capitulo et Canonicis concedi possit, Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Indulgentiis et Sacris Reliquiis præpositæ per præsentes perpetuò tribuimus et impertimur.

S. Congr. Indulg. facultas tribuitur dispensandi super numero aggregationum.

§. 46. Nos autem omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui hujusmodi Ecclesias, Cappellas, Oratoria, seu Altaria, eidem Vaticanæ Basilicæ, servatis, ut supra, servandis, aggregata, in Epiphaniæ Domini Nostri JESU CHRISTI, ac Dominicæ Pentecostes, et Natalis Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, ac Dedicationis ipsius Vaticanæ Basilicæ diebus Festis, a primis vesperis usque ad occasum solis dierum hujusmodi, nec non in una ex sextis feriis mensis Martii, verè pœnitentes et confessi, ac sacra Communione refecti devotè visitaverint, ibique pro Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, hæresum extirpatione, et Christianorum Principum concordia, pias ad Deum preces effuderint, quolibet ex diebus prædictis, Plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus et impertimur. Iis verò, qui in Natalitiis Sanctorum Apostolorum, Andreæ germani Fratris ejusdem Beati Petri, nec non Simonis et Judæ, quorum corpora in dicto Vaticana Basilica requiescunt, et in utraque Cathedra, nec non in die Octava Natalis ejusdem B. Petri, ac in Festo ipsius Vinculorum, item in Commemoratione Sancti Pauli Apostoli, et in ejusdem Conversione, ac in Festo Sancti Marci Evangelistæ, nec non in reliquis sextis feriis mensis Martii, quibus nimirùm ad sacra Dominicæ Passionis monumenta, quæ in dicta Basilica asservantur, piè veneranda totius Urbis devotio concurrit, verè pœnitentes et confessi præmissa peregerint, VII. Annos et totidem Quadragenas: Qui autem illas et illa a die Festo Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI usque ad Kalendas Augusti, quo tempore ipsa Vaticana Basilica, in honorem SS. Martyrum, quorum corpora magno numero in ea condita sunt, assiduò Christifidelium concursu frequentatur, verè pœnitentes, et cum proposito saltem, confitendi, visitaverint, ibique, ut supra, oraverint, singulis diebus, quibus id ege-

ANNO 1752.

Dies enumerat queis Indulg. plenar. sic aggregatis largitur.

Item quibus septem annos, ac totidem quadragenas.

Ab Ascensione ad Kal. Aug. quotidianam quatuor annor. et tot. quadrag.

PONT. A. XII.

rint, quatuor annos, et totidem Quadragenas; in reliquis autem singulis anni diebus, centum dies de injunctis eis, seu aliàs debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus.

Cæteris anni diebus centum dier.

Similiter concedit Indulg. Stat. Basilicæ.

§. 47. Denique ut ii, qui in diebus Stationum ejusdem Vaticanæ Basilicæ in Missali Romano descriptis, nimirùm Dominica III. Adventus, omnibus Sabbatis quatuor Temporum, in Epiphania Domini, Dominica Quinquagesimæ, Dominica Passionis, Feria II. Resurrectionis Domini, in Festo S. Marci Evangelistæ, Feria IV. Rogationum, in Festo Ascensionis Domini Nostri JESU CHRISTI, ac Dominica Pentecostes, aliquam ex dictis Ecclesiis, seu Cappellis, aliisque superiùs expressis, cum dicto pœnitentiæ affectu, et confessionis proposito visitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, Indulgentias Stationales, quas visitantes dictam Vaticanam Basilicam iisdem diebus consequuntur; qui verò duodecim vicibus in quolibet anno, totidem nempè diebus ab Ordinario loci semel tantùm designandis, septem Altaria in qualibet ex dictis aggregatis Ecclesiis ab Ordinario similiter designanda, ut præfertur, dispositi, ac Deum orantes, visitaverint, easdem quoque Indulgentias, quæ visitantibus septem designata Altaria in eadem Basilica existentia concessæ sunt, ipsi quoque, perinde ac si Basilicam ipsam, seu respectivè Altaria hujusmodi in ea sita personaliter visitarent, consequi possint et valeant, similiter concedimus et indulgemus.

Nec non septem Altarium XII. vicibus in anno.

Præscribit Capitulo rationem prædictas Indulgentias communicandi.

§. 48. Volumus autem, ut hujusmodi Indulgentiæ et gratiæ spirituales dictis aggregatis seu aggregandis Ecclesiis, Cappellis, Altaribus, Oratoriis, Hospitalibus, Confraternitatibus, et Locis Piis, ab iisdem Capitulo et Canonicis nominatim, et cum expressa mentione facultatis sibi per præsentes a Nobis impertitæ, aliisque servatis, quæ in Apostolica Constitutione felicis recordationis Prædecessoris nostri Clem. Papæ VIII. die VII. Sept. anni Domini MDCIV. edita, quæ incipit: *Quæcumque a Sede Apostolica*,

præsertim circa gratuitam Litterarum expeditionem, iisque etiam quæ in Decretis a dicta Congregatione Indulgentiis, et Sacris Reliquiis præposita die VI. Martii anni MDCVIII. et die x. Aprilis anni MDCCXX. editis statuta sunt, et non aliter, communicari possint et valeant. Ab illarum verò, eorumque Rectoribus, Administratoribus, Officialibus, et Ministris, in earumdem Indulgentiarum publicatione, necnon Eleëmosynarum receptione, et erogatione, aliæ similiter leges in Trid. Conc. Decretis, et in supradictis Clem. VIII. Litteris, aliisque Romanorum Pontificum, et Apostolicæ Sedis Constitut. atque Decr. præscriptæ, sub pœnis ibidem adversùs transgressores respectivè statutis, inviolabiliter serventur, et impleantur.

ANNO 1752.

§. 49. Reliquas verò Indulgentias, et gratias spirituales, tam pro vivis, quàm pro defunctis, quæ a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, aliisque ad id facultatem habentibus, ipsi Vaticanæ Basilicæ, ejusque Altaribus, et Cappellis, variis temporibus concessæ fuerunt, et ibidem ad hunc diem proponi consueverunt; ac signanter quotidianam septem designatorum Altarium ejusdem Basilicæ, necnon alteram etiam quotidianam septem ann. et totidem quadragenarum, a sæpedicto Urb. VIII. Prædecessore per suas litteras in forma Brevis die 15. Novemb. anni MDCXXX. aliamque pariter quotidianam Plenariam a recol. mem. Decessore nostro Clem. Papa XII. per similes suas litteras die 22. Febr. ann. 1738. eamdem Basilicam devotè visitantibus, ibique Divinam Majestatem venerantibus, et orantibus, sub certis modo et forma, concessas et elargitas, Nos earumdem præsentium tenore perpetuò approbamus, et confirmamus, ac etiam de novo sub eadem forma concedimus, et elargimur.

Ratas habet et confirmat omnes Indulgentias Basilicæ.

§. 50. Quod verò spectat ad præmemorata Monasteria, Abbatias, sive Prioratus nuncupata, quæ dudum a diversis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris eidem Basilicæ

Jura Capituli in Monasteria, seu

PONT. A. XII. unita, incorporata, atque subjecta fuerunt; postquam, ut accepimus, piæ mem. Nicolaus Papa V. anno Domini MCDLIII. Monasterium, Abbatiam nuncupatum, S. Martini *de Valle*, seu *de Fara*, Ordinis S. Benedicti, nullius Diœcesis, Provinciæ Theatin. olim commendari solitum, prædictæ Basilicæ, seu illius Mensæ Capitulari, cum dependentiis, annexis, et connexis suis universis, omnibusque Ecclesiis eidem Monasterio subjectis, perpetuò univerat, annexerat, et incorporaverat, ipsique Capitulum et Canonici Ordinariam et quasi Episcopalem jurisdictionem tam in Clerum, quàm in populum illius Territorii exercere consueverant; cum olim existens Archiepiscopus Theatin. tam Monasterium prædictum aliasque Ecclesias ab illo dependentes, quàm etiam aliud Monasterium, abbatiam quoque nuncupatum, S. Salvatoris *de Majella* ejusdem Provinciæ Theatin. a recol. pariter mem. Julio Papa III. etiam nostro Prædecessore, anno Domini MDXLIX. prædictæ Basilicæ, seu illius Mensæ Capitulari, similiter incorporatum et appropriatum, aliudque ipsius membrum Monasterium videlicet, Abbatiam pariter nuncupatum, S. Barbati *de Pollutro*, ejusdem Provinciæ Theatin. quod piæ mem. Gregorius Papa XIII. anno Dom. MDLXXXII. ejusdem Basilicæ Sacrario univerat et incorporaverat, visitare contenderet, orta lite et causa inter prædictum Archiepiscopum ex una, et tunc existentes Capitulum et Canonicos ipsius Basilicæ ex altera partibus, eaque in Causarum Palatii Apostolici Auditorio introducta, diuque agitata, sed adhùc indecisa pendente, Archiepiscopus, et Capitulum prædicti ad certam honestam inter se devenerunt concordiam, a prædicto Urbano Prædecessore anno MDCXXXVII. per suas Apostolicas litteras, in forma specifica approbatam, per quam, inter alia, conventum, et declaratum fuit, dictum Monasterium S. Martini *de Valle*, seu *de Fara*, nuncupatum, ac Terram,

Abbatias unitas: Sancti Martini de Fara.

S. Salvatoris de Majella.

S. Barbati de Pollutro.

Per Concordiam initam cum Arch. Theatino stabilita.

totumque, et integrum ejus Territorium, a Diœcesi Theatina penitùs et omnino divisa, distincta, et separata, ac a quibuscumque visitationibus, correctionibus, superioritate, ac omnimoda jurisdictione pro-tempore existentis Archiepiscopi Theatini, prorsùs libera, exempta, et immunia esse et censeri debere, ipsumque Monasterium S. Martini cum ejus Territorio hujusmodi, nullius Diœcesis, prædictæ Provinciæ Theatinæ, Sedique Apostolicæ immediatè subjectum existere, ac perpetuò fore; eisdem Capitulo et Canonicis in Monasterium prædictum, ejusque Territorium, Ecclesias, atque personas ipsi subjectas, plenam et totalem competere jurisdictionem temporalem, et spiritualem, Episcopalem, seu quasi, cum omnibus, et singulis prærogativis, privilegiis, et indultis, quæ de jure, usu, vel consuetudine, aut aliàs quomodolibet, etiam cuicumque Monasterio, vel Ecclesiæ, quæ nullius sit Diœcesis, competunt, aut competere possunt, vel quæ Romanis pro tempore Pontificibus et Sedi Apostolicæ prædictæ, eidem Basilicæ et Capitulo concedere placuisset; adjectis nonnullis conditionibus ibidem latiùs expressis. At vice versâ Capitulum et Canonici prædicti omnem et quamcumque jurisdictionem ipsis in aliud præfatum Monasterium Sancti Salvatoris *de Majella*, et quinque Parochiales Ecclesias in dicta Concordia nominatim enunciatas, et a Monasterio prædicto S. Salvatoris dependentes, illarumque Rectores, et Curatos, ac Vassallos, et homines Parochianos, quomodolibet competentem, seu per eos prætensam, eidem tunc existenti Archiepiscopo Theatino, ejusque Successoribus Archiepiscopis perpetuò concesserunt, et renunciarunt; reservata tamen sibi, suisque Successoribus, proprietate et directo dominio dictarum Parochialium Ecclesiarum, nec non ipsarum collatione; ita ut quoties et quocumque modo aliquam ex ipsis vacare contingeret, illius collatio et provisio ad Capitulum Basilicæ

ANNO 1752.

Ut nempe Abbatia S. Martini nullius diœcesis in plena Capit. jurisdiction existeret.

Et Abbatia Salvatoris de Majella ad Archiep. jurisdiction spectaret.

PONT. A. XII.

Collatione quinque Paroch. Ecclesiar. cum approbat. Archiep. et simplicium omnium Beneficior. libera, reservata Capitulo.

prædictæ, approbatio verò personarum eisdem Parochialibus Ecclesiis præficiendarum, quoad idoneitatem, ad Archiepiscopum Theatinum pro tempore existentem, absque tamen concursu, respectivè spectaret; verùm durante vacatione alicujus ex prædictis Ecclesiis Parochialibus, Œconomi deputatio ab Archiepiscopo, et ad ipsius arbitrium et electionem facienda esset; declaratio autem provisionis, seu mercedis Œconomo hujusmodi præstandæ, a Capitulo prædicto dumtaxat fieri deberet; ac reservata pariter eisdem Capitulo et Canonicis libera collatione et provisione quorumcumque simplicium Beneficiorum, ratione utriusque præfati Monasterii, ad ipsius Capituli collationem aliàs pertinentium, quæ pro tempore vacare contingeret. Præterea sicuti conventum fuit, ut liceret Archiepiscopo Theatino, ejusque Successoribus Archiepiscopis, exigere a prædictis Ecclesiis, quarum jurisdictio ipsis cessa et renunciata fuerat, et ab earum Rectoribus, seu Vicariis, ea omnia, quæ ratione Seminarii, vel alio quocumque titulo exigere consueverant; ita Capitulo et Canonicis præfatis expressè præservatum fuit jus percipiendi et exigendi ab iisdem Ecclesiis, ex se, et absque ullo Archiepiscopi prædicti ministerio, sed manu regia, prout antea consueverant, omnes Canones, aliasque solitas et debitas præstationes; necnon easdem Ecclesias, quoties opus fuisset, visitandi, seu visitari faciendi per suos Commissarios. Ac demùm omnia bona et res cujuscumque generis, etiam canones, seu livelli, et responsiones annuæ, ad dictum Capitulum, ratione ejusdem Monasterii S. Salvatoris *de Majella*, ubique locorum in ipsa Diœcesi et Provincia Theatina, quomodolibet spectantia et pertinentia, illorumque possessio, dominium, et totalis administratio, cura, et gubernium, eisdem Capitulo et Canonicis reservata fuerunt; atque omnium et quorumcumque fructuum perceptio, libera, immunis, et perpetuò exempta ab ipso Archie-

Consuetar. Collectarum libera exactio ad Archiep. Canonum verò etc. ad Capitulum pertineret

piscopo, et a quibuscumque taxis, contributionibus, et impositionibus tam ordinariis, quàm extraordinariis, per Archiepiscopum aut Capitulum Theatinum, quocumque titulo, etiam Cathedratici, et Procurationis, vel alia quantumvis magis pia et favorabili causa, etiam privilegiata et privilegiatissima, quomodolibet et quandocumque imponendis, iisdem modo et forma, quibus præfatum Monasterium Sancti Martini, illiusque Territorium et bona, a præmissis omnibus exempta erant, et immunia; et aliàs prout in dicta Concordia, et Instrumento, seu scripturis publicis super illa confecto, vel confectis, memoratisque Urbani Prædecessoris prædicti Litteris, pleniùs continetur. Quocirca Nos inviolabili Concordiæ ejusmodi subsistentiæ magis magisque consulere cupientes, ejusdemque Urbani Prædecessoris vestigiis inhærentes, Concordiam ipsam novo Apostolicæ nostræ approbationis, et confirmationis munimine roboramus; atque omnia et singula in illa, ut præfertur, conventa, pacta, et declarata, firma semper et illæsa omnino manere, ac plenarium et integrum effectum, executionem, et observantiam, perpetuis futuris temporibus, habere volumus et obtinere.

ANNO 1752.

Hujusmodi Concordia Apostol. auctorit. in perpetuum confirmatur.

§. 51. Insuper cum Capitulum, et Canonici prædicti, in antiqua et pacifica possessione, seu quasi, facultatis concedendi Dimissoriales litteras personis eorum jurisdictioni, ratione dicti Monasterii S. Martini *de Fara*, subditis, sint et esse reperiantur, quamvis præter antiquam hujusmodi possessionem, facultas prædicta nulli Apostolico privilegio expressè suffulta appareat; æquum proinde arbitrantes, ut ipsi a quibuscumque molestiis in posterùm super hoc forsitan quandocumque, aut a quibuslibet inferendis penitùs eximantur, dictæque facultatis firmitati pleniùs et uberiùs consultum sit, eisdem Capitulo et Canonicis, ut ipsi subditis dicti Monasterii S. Martini *de Fara* nullius Diœcesis dictæ Provinciæ Theatin. litteras Dimisso-

Item consuetudo Dimissoriales concedendi pro Ordinationib. in Abb. S. Martini

PONT. A. XII.

riales ad Clericalem Characterem et ad omnes etiam Sacros, et Presbyteratus Ordines suscipiendos, prout hactenùs consueverunt, etiam in posterùm concedere liberè et licitè possint et valeant, dicta Apostol. auctorit., tenore earumdem præsentium, perpetuò concedimus, et indulgemus.

Jura in alia quinque Monasteria, seu Abbatias.

§. 52. Aliàs itidem fel. rec. Pius Papa IV. similiter Prædecessor noster, intuitu, et in remunerationem subsidiorum, pro Sedis Apostolicæ necessitatibus, a tunc existentibus Capitulo et Canonicis dictæ Basilicæ collatorum, per suas Apostolicas litteras datas apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicæ MDLXIV., duodecimo Kal. Julii, alia quædam Monasteria, Abbatias nuncupata, nempe S. Ruffilli Oppidi Foripompilii, Ordinis S. Benedicti, tunc Brictinor. diœcesis, S. Martini in Montibus, Congregationis Cistercien. ejusdem Ordinis, diœcesis Viterbien., ac S. Petri Licosati *de Camerota*, ac S. Nazarii *de Cuccaro*, ejusdem S. Benedicti seu alterius Ordinis, tunc etiam Policastren., et Caputaquen. respectivè diœcesum, nec non Prioratum S. Salvatoris in Ecclesia Monasterii S. Balbinæ de Urbe, S. Augustini, seu alterius Ordinis, omnemque in ipsis statum, essentiam, ac dependentias, cæteraque vestigia et insignia Monastica et Regularia, Apostolica auctoritate perpetuò suppressit et extinxit, eorumque Ecclesias et loca ad statum sæcularem redegit, nec non omnia, et singula sic suppressorum et extinctorum Monasteriorum, et Prioratus, eorumque annexorum, ac membrorum proprietates, possessiones, domos, ædificia, grancias, fructus, redditus, proventus, jura, jurisdictiones spirituales et temporales, vassallos et alios subditos, aliasque res et bona quæcumque, Mensæ Capitulari Basilicæ prædictæ perpetuò applicavit, et appropriavit; ita ut liceret ipsius Basilicæ Capitulo et Canonicis, eorum omnium, et singulorum corporalem possessionem, seu quasi, propria auctoritate liberè apprehen-

S. Ruffilli, S. Martini in Montib., S. Petri Licosati, S. Nazarii, et S. Balbinæ.

dere, et perpetuò retinere, ac hujusmodi fructus, redditus, et proventus in suos et dictæ Mensæ Capitularis usus et utilitatem convertere; nec non eorumdem suppressorum Monasteriorum et Prioratus Ecclesias, in spiritualibus et temporalibus regere et administrare; illisque, si id requirerent, per Cappellanum unum, seu plures, in divinis deservire; et quibus animarum cura immineret, illam per Vicarium, seu Vicarios idoneos, ad eorumdem Canonicorum et Capituli nutum ponendos et amovendos, exercere; aliaque onera illis forsan injuncta supportare; item omnia et singula Prioratus, Præposituras, Dignitates, Officia, et Beneficia Ecclesiastica Sæcularia et Regularia, ad collationem, præsentationem, electionem, institutionem, confirmationem, et quamcumque aliam dispositionem Abbatum, et Prioris dictorum Monasteriorum, et Prioratus, communiter vel divisim quomodolibet pertinentia, quandocumque et quotiescumque illa deinceps vacare contigisset, etiam ad instar perpetuorum simplicium Beneficiorum Ecclesiasticorum, Beneficiatuum et Clericatuum nuncupatorum, in dicta Basilica existentium, personis idoneis sæcularibus liberè conferre, ipsasque personas ad illa præsentare, eligere, in eis instituere, electos confirmare, ac aliàs de illis plenariè disponere.

Anno 1752.

Cum jurisd. et Vicarior. ac Curat. deputatione.

Ac Beneficior. collatione et provisione.

§. 53. Præterea Capitulum et Canonicos prædictos, quibus ejusmodi gratia ex causa onerosa concedebatur, a solutione annatæ, et communium, ac quindeniorum, aliorumque jurium, Collegiis S. R. E. Cardinalium, et Officialium de annatis participantium, et Cameræ Apostolicæ, ratione dictorum Monasteriorum et Prioratus, vel fructuum, reddituum, et proventuum, sic ipsis, ut præfertur, applicatorum, quomodocumque debitorum, ac etiam a contributione subsidii charitativi, et triennalis, refectionis pontium, viarum, fluminum, aquæductuum, fortalitiorum, et aliarum impositio-

Exemptio ab Annatis, et quibuscumque aliis oneribus etiam futuris.

PONT. A. XII. num, et a supportatione quorumcumque Seminariorum Clericorum, et decimarum, subsidiorum etiam charitativorum, et onerum tam ordinariorum, quàm extraordinariorum, etiam per Sedem Apostolicam, pro defensione ejusdem Sedis, et quavis alia de causa, quantumvis urgentissima et necessaria, impositorum, et in futurum quomodolibet imponendorum, exemit et liberavit, ac perpetuò exemptos, liberos, et omnino immunes esse et fore, voluit et decrevit; etiamsi in impositionibus hujusmodi caveretur expressè, quod similes exemptiones nemini suffragarentur.

Nec non ab Ordinarior. ac Superior. quorumlibet jurisdictione.

§. 54. Ipsasque hujusmodi suppressorum Monasteriorum et Prioratus Ecclesias, loca, res, et bona quæcumque a pro tempore existentium Brictinorien., Viterbien., Policastren., et Caputaquen. Episcoporum, et dictorum Ordinum Abbatum, ac aliorum Superiorum visitatione, correctione, jurisdictione, et quavis alia superioritate tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, pari auctoritate etiam perpetuò liberavit, absolvit, et exemit, aliaque disposuit, statuit et decrevit, prout latiùs et uberiùs in prædictis litteris continetur.

Exemptio Monasterii S. Petri Licos. et subjectarum Eccles. ab Episc. Policastren. jurisdict. etiam delegata, in contradictorio judicio firmatur.

§. 55. Cùm autem post applicationem et appropriationem prædictas, Capitulum et Canonici Vaticanæ Basilicæ præfatæ, tanquam separatum territorium habentes, in locis sibi per easdem applicationem et appropriationem subjectis, Ordinariam et quasi Episcopalem jurisdictionem omnimodè et privativè quoad Episcopos exercerent; cùmque de anno Domini MDXCV. tunc existens Episcopus Policastren., jus visitandi prædictam Ecclesiam S. Petri Licosati, aliasque Parochiales Ecclesias ab ea dependentes, sibi in vim Decretorum Concilii Tridentini, ac tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, competere prætendisset; exhibitis pro parte Capituli et Canonicorum prædictorum memoratis litteris Pii Papæ IV. super hujusmodi unione, et incorporatione, Congregationi tunc pariter-

pariter existentium S. R. E. Cardinalium ipsius Concilii Interpretum, et rationum utrinque deductarum momentis per eosdem Cardinales maturè perpensis, prodiit resolutio: *Non licere Episcopo Policastrensi dictas Parochiales Ecclesias, tanquam post Concilium Tridentinum unitas, visitare.* ANNO 1752.

Item exemptio Monasterii S. Ruffilli, ejusque Territorii a jurisdict. Episc. Brictinor.

§. 56. Postmodum verò, nempe an. MDCLXXI., cum tunc etiam existens Episcopus Brictinorien. coram eadem Congregatione Cardinalium conquestus fuisset, se spolium suæ Ordinariæ jurisdictionis in oppido Foripompilii, et in terra Meldulæ, eorumque Territoriis a prædicto suppresso Monasterio S. Ruffilli dependentibus, passum fuisse, ipsaque Congregatio Cardinalium eidem Episcopo Brictinorien. mandasset, ut jura sua, citatis Capitulo et Canonicis prædictis, deduceret; plura Dubia in dictà Congregatione Cardinalium sub die XII. Martii anni MDCLXXII. proposita ac disputata fuere, ac inter alia: *An prædicti Capitulum et Canonici litteras Dimissoriales Personis jurisdictionis ejusdem Monasterii concedere possent;* verùm nulla decisiva resolutione tunc capta, ejusmodi causa et controversia plures annos siluit, donec eadem anno MDCCXIX. instaurata, nobismetipsis tunc ejusdem Congregationis Secretarii munus obeuntibus, propositoque Dubio: *An, etiamsi constaret de Territorio separato, Capitulum et Canonici prædicti Dimissorias concedere possent,* eadem Cardinalium Congregatio die XXI. Januarii prædicti anni *Negativè* respondit. Subinde verò ad idem dubium repropositum sub die XXIII. Augusti anni MDCCXX., rescripsit, quod *iidem Capitulum et Canonici Romano Pontifici supplicarent, pro obtinendo Indulto Litteras Dimissoriales prædictas concedendi.* Quare ipsi recol. mem. Innocentio Papæ XIII. etiam Prædecessori nostro preces porrexerunt, ad hoc ut eis facultatem indulgeret ejusmodi litteras Dimissoriales dandi suis subditis tam ratione Monasterii S. Ruffilli, quàm aliorum S. Petri Licosati,

Pont. A. XII.

et S. Nazarii; quas tamen preces Innocentius prædictus eidem Congregationi Cardinalium remisit pro voto, mandavitque instantiam proponi, citatis Episcopis interesse habentibus. His itaque ad judicium evocatis, propositoque die xxiii. Maji anni MDCCXXII. altero dubio: *Num foret consulendum Sanctissimo pro concessione ejusdem Indulti?* Dilata fuit resolutio, et rescriptum, *ut expectaretur exitus Causæ super Territorio separato*, pendentis in Causarum Palatii Apostolici Auditorio, de cujus voto eadem Congregatio hujusmodi controversiam aliàs cognoscendam esse censuerat. Hinc igitur Capitulum et Canonici eamdem causam prosecuti fuerunt in dicto Auditorio; a quo demùm duæ, prima nempe sub die xxviii. Apr. an. MDCCXXV., altera verò sub die iii. Maji subsequentis anni coram bon. mem. Carolo Cerro tunc uno ex ejusdem Auditorii Auditoribus, favore Capituli et Canonicorum prædictorum emanarunt Decisiones, per quas, utraque parte informante, et juribus et allegationibus hinc inde deductis accuratè discussis, resolutum fuit, *constare de Territorio separato in dicto Monasterio S. Ruffilli*, ac demùm Rotali Sententia desuper expedita, prædictus Episcopus Brictinorien. Decisiones et Resolutiones Rotales hujusmodi acceptavit, et liti super articulo dicti Territorii separati cessit; ipsique Capitulum et Canonici, votum, quod exquirebatur, ab ipso Auditorio expediri obtinuerunt.

Sententia Rotalis super Territ. separato favore Capituli.

Episcopus Brictinorien. liti renunciat.

§. 57. Quibus omnibus ex parte eorumdem Capituli et Canonicorum, fel. record. Benedicto Papæ XIII. Prædecessori quoque nostro sufficienter expositis, subjunctoque inter alia, quod, juxta mentem præfatæ Cardinalium Congregationis satis apertam et declaratam, ubi semel de prædicto Territorio separato constitisset, optati Indulti concessio, tanquam rationi et æquitati consentanea, jam controverti non poterat; idem Benedictus Prædecessor supplicationibus ex eorum parte super hoc sibi porre-

Consequenter Benedict. XIII. Indultum pro concessione litterar. Dimissorial. Capitulo impertitur.

ctis inclinatus, per suas litteras in forma Brevis datas Beneventi die XXVI. Aprilis anni MDCCXXVII. Capitulo et Canonicis prædictis, ut ipsi subditis Monasteriorum prædictorum S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennaten, et S. Petri Licosati, ac S. Nazarii Salernitanæ respectivè Provinciarum, tunc et pro tempore existentibus, litteras Dimissoriales ad Clericalem characterem, et ad omnes, etiam Sacros, et Presbyteratus Ordines suscipiendos, concedere liberè et licitè possent, et valerent, Apostolica auctoritate, facultatem perpetuò tribuit, et impertitus fuit; quacumque litis pendentia, cæterisque contrariis non obstantibus; prout in ipsius litteris prædictis etiam pleniùs continetur; quas quidem litteras Nos ipsi in omnibus et per omnia confirmamus et innovamus, et quatenùs opus sit, motu, scientia, et potestatis plenitudine paribus, per easdem præsentes decernimus, statuimus, et declaramus, prædictis Capitulo et Canonicis in Terris, seu Locis ratione prædictorum suppressorum Monasteriorum S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennaten., ac S. Petri Licosati, seu de Cosato nuncupati, et S. Nazarii Salernitan. respectivè Provinciarum, sibi subjectis, Ordinariam, et quasi Episcopalem jurisdictionem, et hujusmodi jurisdictionis exercitium, cum vero, proprio, distincto, separato, et particulari Territorio, nullius Diœcesis, liberè competere; eisdemque licere litteras Dimissoriales ad Clericalem characterem, omnesque etiam Sacros et Presbyteratus Ordines suscipiendos, personis jurisdictioni prædictæ respectivè subditis concedere et impertiri.

ANNO 1752.

In loca omnia spectantia ad AbbatiasS.Ruffilli, S. Petri Licosati, et S. Nazarii Ordinaria jurisdictio Capitulo plenius asseritur.

§. 58. Utque etiam Monasterium Monialium Ordinis S. Francisci Cappuccinarum nuncupatarum, quod in Oppido Meldulæ dicti Territorii præfati Monasterii Sancti Ruffilli Foripompilii anno MDCCXLII. vigore Decreti et Commissionis die XVIII. Augusti præcedentis anni a Congregatione S. R. E. Cardinalium negotiis et

Speciale indultum conceditur pro regimine Monasterii, etiam

PONT. A. XII. quoad Clausuram.

consultationibus Episcoporum, et Regularium præposita expeditæ, et tunc existenti Basilicæ prædictæ Archipresbytero directæ, atque a Vicario dictorum Capituli et Canonicorum in eodem Territorio in Spiritualibus Generali executioni ritè demandatæ, canonicè erectum fuit, jure ordinario, et privativè quoad omnes etiam viciniores Ordinarios, visitare, ac super ipsius Monasterii, et illius Monialium regimine, disciplina, statu œconomico, aliisque quibuslibet etiam quoad clausuram, ea omnia et singula, quæ in Domino judicaverint salubriter expedire, seu per se, seu per Vicarium prædictum, juxta tamen Canonicas Sanctiones, statuere et ordinare possint et valeant, ex speciali gratia etiam perpetuò concedimus et indulgemus.

Urb. VIII. Privilegium pro directione litterarum et Commissionum Apost. quoad Mon. S. Martini de Fara.

§. 59. Cumque sæpedictus Prædecessor noster Urbanus Papa VIII., per suas in forma Brevis litteras Apostolicas die xx. April. anni MDCXLII. datas, inhærendo Decretis die XII. ejusdem mensis et anni a Congregatione S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum emanatis, statuerit et mandaverit; quascumque tam justitiam, quàm gratiam concernentes, etiam quoad dispensationes matrimoniales, etiam in forma Brevis, ac in forma *Significavit*, et collationum Beneficiorum in forma *Dignum*, et gratiosa, nec non commissionum *Si in evidentem*, respectivè nuncupatarum, et absolutionum, aliarumque similium gratiarum Litteras Apostolicas, quoad Personas primodicti Monasterii S. Martini de Valle, seu de Fara, ac Terræ, totiusque et integri Territorii prædictorum, eorumdem Capituli et Canonicorum Vicario in Spiritualibus Generali in dicto Monasterio tunc et pro tempore constituto, et non alteri, tam a Datario, Brevium Secretorum Secretario, et Cancellariæ Apostolicæ Regente, quàm ab omnibus et singulis aliis Datariæ, Secretariæ Brevium prædictorum, Cancellariæ, Pœnitentiariæ, et Cameræ Apostolicarum, Curiæque Romanæ Officialibus, tunc et pro tempore pariter existen-

tibus, cæterisque, ad quos quomodolibet et quandocumque spectaret, dirigi debere; decernens ex tunc irritum et inanè, si quid secùs a quoquam scienter, vel ignoranter attentari contingeret: Cumque etiam, sicut accepimus, non solùm a prædicta super negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium, sed ab aliis quoque Congregationibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium in Urbe institutis, ac etiam a dicta Secretaria Brevium nostrorum Secretorum, et aliis Romanæ Curiæ Officiis et Tribunalibus, pleræque commissiones et litteræ etiam Apostolicæ, quoad res et personas alterius prædicti Monasterii S. Ruffilli, ejusque Territorii et locorum ei subjectorum, vel ipsis Capitulo et Canonicis, vel eorum Vicario ibidem in Spiritualibus Generali, dirigi soleant, et jampridem consueverint; Nos, ipsarum quoque præsentium tenore, prædictas Urbani Prædecessoris litteras approbantes et confirmantes, tam dictum Monasterium S. Martini de Valle, seu de Fara Provinciæ Theatinæ, quàm alia S. Ruffilli Oppidi Foripompilii Ravennatens. ac S. Petri Licosati, et Sancti Nazarii Salernitanæ respectivè Provinciarum Monasteria, inter alia nullius Diœcesis cum Territorio separato, et jurisdictionis quasi Episcopalis exercitio, Monasteria, quorum Præsulibus, seu Vicariis in Spiritualibus Generalibus quæcumque litteræ Apostolicæ, etiam subPlumbo expeditæ dirigi solent, adscribimus et adnumeramus, ac in infrascriptis Officiis, Tribunalibus, et Secretariis adscribi et annumerari volumus et decernimus. Mandantes propterea non solùm dictis Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregationibus, ac pro tempore existentibus Majori Pœnitentiario, et Brevium Secretario, eorumque Ministris, verùm etiam Dilectis quoque Filiis Cancellariæ Apostolicæ Regenti, et Cameræ etiam Apostolicæ Pro-Summatori, ac Majoris Præsidentiæ Abbreviatoribus, ac eorum Officialibus, Sub-

Anno 1752.

Eadem directio in multis observabatur quoad alia Monasteria.

Pontif. privilegium et consuetud. antiquam confirmat, et extendit ad alia Monasteria, in Regestis Rom. Curiæ describenda

Et ad directionem et executionem quarumcumque litterarum et commiss. Apost.

PONT. A. XII.

stitutis et Ministris, nec non omnibus et singulis Romanæ Curiæ Tribunalibus, eorumque Judicibus, et Notariis, ut quascumque litteras Apostolicas tam sub Plumbo, quàm in forma Brevis, sive per Cancellariam, sive per Cameram, aut per Officium minoris gratiæ nuncupatum, vel Contradictarum, super Collationibus Beneficiorum, et Dispensationibus Matrimonialibus, ac aliis quibuscumque gratiis, concessionibus, et Indultis, ac dispensationibus expediendas, aliasque omnes commissiones tam gratiam, quàm justitiam concernentes, et ad partes mittendas, pro personis et locis tam primodicto, quàm tribus aliis prædictis Monasteriis, eorumque jurisdictioni subjectis, et sub Ordinaria, et quasi Episcopali prædictorum Capituli et Canonicorum jurisdictione existentibus, eorumdem Capituli et Canonicorum Vicariis in eisdem Territoriis in Spiritualibus Generalibus pro tempore existentibus, et non aliis, dirigant et dirigi faciant, ac curent. Utque ipsi Vicarii pro tempore existentes litteras et commissiones prædictas exequi, nec non in causis et negotiis, quæ in iisdem litteris continentur, procedere in omnibus et per omnia licitè valeant et debeant, quemadmodum alii quicumque Locorum Ordinarii in suis respectivè civitatibus et diœcesibus, procedunt, et procedere possunt ac debent, eisdem auctoritate et tenore statuimus, ac respectivè concedimus et indulgemus.

Exemptiones a Pio IV. concessæ pro dd. Monasteriis instaurantur.

§. 60. Præterea omnes et singulas a Pio Papa IV. Prædecessore prædicto in eisdem litteris concessas, et superiùs enunciatas exemptiones a solutione et contributione annatarum, et communium, ac quindeniorum aliorumque jurium Collegiis S. R. E. Cardinalium, et Officialium de annatis participantium, et Cameræ Apostolicæ, ratione eorumdem suppressorum Monasteriorum, et Ecclesiarum ab ipsis dependentium, illorumque fructuum, quomodocumque debitorum, nec non a contributione sub-

sidiorum, et quarumcumque impositionum, ac supportatione Seminariorum, Decimarum, aliorumque prædictorum onerum ordinariorum, et extraordinariorum, et ex quavis causa quantumvis urgentissima et necessaria impositorum, et in futurum quomodolibet imponendorum, in eadem amplissima forma specialiter et expressè, ac plenariè et integrè innovamus: Districtiùs inhibentes prædictis Collegiis, nec non Spoliorum, juriumque Cameræ Apostolicæ debitorum Collectoribus, Subcollectoribus, et aliis quibuscumque Cameræ prædictæ et Cancellariæ Officialibus et Ministris præsentibus et futuris, ne Capitulum et Canonicos prædictos super iis ullo unquam tempore molestare vel inquietare, seu adversùs exemptiones hujusmodi aliquid attentare quoquo modo audeant vel præsumant. ANNO 1752.

§. 61. Quia verò, sicut etiam accepimus, non semel contigit, quod nonnulli Vicarii a Capitulo et Canonicis prædictis, ad exercitium curæ animarum, in Parochialibus Ecclesiis sub incorporatione et applicatione præfata comprehensis amovibiliter deputati, sibi de hujusmodi Ecclesiis, seu Vicariis, tanquam perpetuis et collativis, ac etiam Sedi Apostolicæ reservatis, per viam simplicis vel novæ provisionis, Apostolica auctoritate provideri curarunt, hinc factum est, ut progressu temporis eædem Ecclesiæ, seu Vicariæ, tanquam perpetuæ et collativæ, atque etiam Apostolicis reservationibus pro tempore obnoxiæ censerentur: contra prædictarum Pii IV. Prædecessoris literarum seriem, in quibus, ut præmissum est, cavetur expressè, quod in Ecclesiis, quibus animarum cura imminet, ea per Vicarium, seu per Vicarios idoneos, ad eorumdem Canonicorum et Capituli nutum ponendos et amovendos, exerceatur. Et quidem paucis ante annis, vacante Parochiali Ecclesia S. Nicolai de Meldula, is, qui a Capitulo et Canonicis prædictis in ea Ecclesia Vicarius amovibilis fuerat deputatus, diuturnam litem et controversiam sustinere coactus fuit adversùs

Libera provisio Ecclesiarum Curat. Territorii S. Russilli, tanquam amovibilium, Capitulo asseritur.

Causa in Auditorio Rotæ agitata, contradicente Dataria Apost. et favore Capituli decisa.

PONT. A. XII.

alterum, qui de eadem Parochiali Ecclesia, tanquam de perpetua Vicaria verè collativa, et dispositioni Apostolicæ reservata, sibi Apostolica auctoritate provideri obtinuerat. Verùm quum Nobis compertum sit, hujusmodi causam, et controversiam in Causarum Palatii Apostolici Auditorio, coram bon. mem. Carolo Calcagnini tunc ipsius Auditorii Decano, postmodum verò S. R. E. Presbytero Cardinali, introductam, præmisso examine ac discussione juris eidem Capitulo competentis quoad hujusmodi Vicariorum ad nutum amovibilium deputationes, non solùm in prædicta Ecclesia S. Nicolai de Meldula, sed etiam in cæteris omnibus Ecclesiis in prædictis Pii IV. Prædecessoris litteris expressis, sive contentis, atque ipsa quoque Dataria Apostolica pro suo jure et interesse ad causam admissa et audita, tandem per binas Decisiones, sub die XI. Februarii, et XIV. Junii anni MDCCXXXVII. respectivè emanatas, favore Vicarii prædicti a Capitulo deputati definitam fuisse; sententiæ Rotalis expeditione desuper subsequuta: Nos idcirco, ne ulteriora præjudicia prædictis Capitulo et Canonicis imposterùm similibus ex causis, cum eorum juris imminutione, et controversiarum dispendiis, irrogari contingat, prædictam facultatem deputandi Vicarios ad eorum nutum amovibiles in singulis Ecclesiis et Beneficiis, quibus cura imminet animarum, eisdem Capitulo et Canonicis per Pium IV. Prædecessorem in suis præcitatis litteris concessam, et attributam, usque adeo firmam, validam, et efficacem fuisse et esse atque perpetuò fore, statuimus et declaramus, ut per quascumque impetrationes de Ecclesiis et Beneficiis ejusmodi, tanquam perpetuis, ab Apostolica Sede obtentas; quas omnes, et singulas, utpote irritas, ac subreptionis et obreptionis vitio laborantes, ad omnes et quoscumque effectus viribus omnino vacuamus; ac etiam per quascumque collationes, aut provisiones aliàs forte, vel ab ipso Capitulo Vaticano, vel

Ejus jura Auctorit. Apostol. stabiliuntur in perpetuum.

ab aliis quibuscumque Collatoribus, sive per concursum, sive sub alia qualibet forma, titulo, et expressione de iisdem factas, quas pariter aut nullas et irritas fuisse, aut in simplices deputationes resolvi respectivè decernimus, et declaramus; nullus collativæ qualitatis status in eisdem induci potuerit, aut inductus esse censeri possit; omnesque et singulas collationes, provisiones et quasvis alias dispositiones etiam in posterùm de ipsis Ecclesiis et Beneficiis, tanquam perpetuis, et collativis, per quoscumque, etiam per dictam Sedem Apostolicam, cum quibusvis clausulis et decretis, faciendas vel obtinendas, si id quandoque fieri contigerit, tanquam præter, et contra mentem et intentionem Romani Pontificis factas vel obtentas, nullas et invalidas, nulliusque roboris vel momenti fore, et nullum cuilibet jus, aut etiam possidendi titulum per eas acquiri, nullamque demùm præsumptionem, aut statum, Capituli prædicti aut Canonicorum juribus contrarium, induci, aut firmari posse, volumus atque decernimus: Non obstantibus nostrarum Cancellariæ, et Datariæ Apostolicarum regulis, aliisque etiam in corpore juris clausis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Anno 1752.

§. 62. Cæterùm Capitulare decretum, per quod an. MDCLXVII. a tunc existentibus Capitulo et Canonicis dictæ Basilicæ, ut accepimus, statutum fuit, quod Beneficia, in locis jurisdictionis dictæ Abbatiæ Sancti Ruffilli Oppidi Foripompilii consistentia, tam quibus cura imminet animarum, quàm sine hujusmodi cura, quæ quidem, juxta easdem litteras dicti Pii IV. Prædecessoris, personis idoneis sæcularibus, ad instar Beneficiorum Ecclesiasticorum, Beneficiatuum, et Clericatuum nuncupatorum in dicta Basilica existentium, ab eodem Capitulo conferri debent, de cætero turnatim per Hebdomadarios Clericis de eadem Diœcesi, si reperirentur idonei, exclusis exteris, conferrentur; quod quidem Decretum Ven. mem. In-

Capit. Decret. de Benefic. Monast. S. Ruffilli conferendis in personas illius Territorii ab Innoc. XI. confirmatum probat et confirmat.

PONT. A. XII.

nocentius Papa XI. noster quoque Prædecessor per suas litteras in forma Brevis sub die xxv. Februarii an. MDCLXXVIII. expeditas approbavit et confirmavit; Nos pari auctoritate per præsentes itidem approbamus et confirmamus.

Indultum se immiscendi in criminalibus ab Urb. VIII. Canonicis antea concessum instauratur.

§. 63. Denique perpendentes, quod in exercitio jurisdictionis spiritualis et temporalis, quæ tam in civilibus, quàm in criminalibus, ratione nonnullorum ex prædictis Monasteriis, sæpedictæ Basilicæ ejusque Mensæ Capitulari, ut præfertur, unitis atque subjectis, ipsius Capitulo, et Canonicis competere dignoscitur; vel etiam occasione administrationis Castri S. Petri in Formis, vulgò *Campomorto* nuncupati, in ejusdem Basilicæ et Capituli dominio et proprietate existentis, frequenter evenire poterit, ut negotia et causæ criminales, etiam sanguinis, ab eodem Capitulo et Canonicis prædictis tractari, atque jussiones et mandata pro reorum detentione, aut legitimarum pœnarum executione, expediri necessariò debeant; ideoque ipsorum Canonicorum, aliorumque ad negotia et causas hujusmodi cognoscendas per Capitulum ipsum pro tempore deputandorum conscientiæ securitati consulere volentes, quemadmodum aliàs a fel. rec. Urbano Papa VIII. Prædecessore nostro per litteras Apostolicas sub Annulo Piscatoris die XVIII. Aprilis anni MDCXXVIII. datas, concessum fuit, Nos etiam dilectis filiis ejusdem Vaticanæ Basilicæ Capitulo et Canonicis capitulariter congregatis, nec non Canonicis extra Capitulum Camerariis, et Secretario, ac uni et alteri Canonicis, ad prædictorum Monasteriorum atque Locorum regimen, et ad præfati Castri administrationem specialiter deputatis, nunc et pro tempore existentibus, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, concedimus et indulgemus, ut, eorum munere hujusmodi durante, et occasione jurisdictionis eidem Capitulo in præfata Monasteria, eorumque loca, et homines vassallos, et subditos competentis, sive administrationis prædicti Castri, in ne-

Ennunciantur personæ, quibus competit indulti usus.

gotiis et causis criminalibus quibuscumque, quoties opus fuerit, se immiscere, ac in eis consilium, mandata, et jussiones, tam verbo, quàm in scriptis dare, et debitæ executioni demandare, seu demandari facere, etiamsi fortè sanguinis effusio, membrorumque mutilatio, seu etiam mors inde sequatur; dummodo tamen a sententia in causa sanguinis per ipsos ferenda omnino abstineant, liberè et licitè, ac absque ullo conscientiæ scrupulo, aut irregularitatis, seu cujusvis alterius pœnæ vel censuræ Ecclesiasticæ incursu, possint et valeant.

ANNO 1752.

§. 64. Hoc etiam statuentes, ut Judex a Capitulo deputatus in Causis tam criminalibus, quàm civilibus, locorum et hominum prædicto Monasterio Abbatiæ nuncupato Sancti Martini in Montibus Viterbien. Diœcesis subjectorum, quamvis in Oppido Vetrallæ ejusdem diœcesis extra Districtum propriæ jurisdictionis resideat, quæcumque opportuna decreta interponere, et sententias in dictis causis proferre valeat, juxta antiquam consuetudinem, quæ pro aliis etiam Judicibus locorum hujusmodi, in quibus ob aerem insalubrem, aliasve causas, ordinariam residentiam habere non licet, et præsertim pro altero Judice ab eodem Capitulo in causis prædicti Castri Sancti Petri in Formis nuncupati similiter deputato, et in Veliterna Civitate residente obtinere dignoscitur; utque decreta, et sententiæ, quas ipse in causis hujusmodi alioquin ritè condiderit, seu pronunciaverit, non ideo nullitatis vitio subjacere censeantur, propterea quod extra districtum jurisdictionis sibi demandatæ prolatæ fuerint.

Judicibus a Capit. deputatis pro Abbatia S. Martini in Mont. et Campo mortuo asseritur facultas exercendi jurisdictionem extra districtum suæ deputationis.

§. 65. Ac decernentes has nostras litteras, etiam ex eo quod quicumque in præmissis, vel illorum aliquo quomodolibet interesse habentes, vel habere putantes, ad hoc vocati, et auditi non fuerint, aut ex quibusvis aliis causis, occasionibus, vel prætextibus, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel quovis alio defectu notari,

Perpetuus Constitut vigor, ejusque observantia constabilitur

PONT. A. XII. vel impugnari, aut aliàs infringi, vel quomodolibet retractari, suspendi, restringi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenùs unquam posse, easque omnino sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, vel declarationibus generalibus, et specialibus, etiam motu, scientia, et potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, aut aliàs quandocumque, et quibusvis de causis etiam pro tempore factis, minimè comprehendi; sed ab illis semper exceptas, et quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque et perpetuò validas, firmas, et efficaces esse, et fore, suosque plenarios, et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, et spectabit quomodolibet in futurum, perpetuò, et inviolabiliter observari, ac prædictæ Basilicæ Vaticanæ, illiusque nunc existentibus et futuris Archipresbytero, Capitulo, et Canonicis, ac Clero, aliisque personis, Ecclesiis, et locis, quorum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus plenissimè suffragari debere; eosdemque super præmissis omnibus, et singulis, vel illarum occasione, etiam per alias Almæ Urbis Basilicas, et Ecclesias, illarumque Capitula, vel Collegia, aut quoscumque alios, quavis auctoritate, quomodolibet molestari, perturbari, inquietari, vel impediri, neque ad probationem, seu verificationem quorumcumque in eisdem præsentibus litteris narratorum, etiam quoad Litterarum Apostolicarum superiùs enunciatarum, aliorumve Monumentorum Datas etiam veriores, nullatenùs unquam teneri, nec ad id in Judicio, vel extra, cogi seu compelli posse; sicque in præmissis ab omnibus censeri, ac ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate, et potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores,

ac S. R. E. Card. etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, sublata eis, et eorum cuilibet quavis aliter judicandi, et interpretandi facultate, et auctoritate, judicari, et definiri debere, ac irritum, et inane, si secùs super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigeret attentari. ANNO 1752.

§. 66. Quocirca Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, Ostiensi, ac Portuensi Episcopis, ac Dilecto Filio Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditori Generali, eorumque in Episcopatibus, et Officio hujusmodi Successoribus pro tempore futuris, per Apostolica scripta mandamus, quatenùs ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ipsas præsentes litteras, et in eis contenta quæcumque, ubi, et quando opus fuerit, ac quoties, pro parte Archipresbyteri, ac Capituli, et Canonicorum dictæ Basilicæ Principis Apostolorum, aliorumque quorum favorem eædem præsentes concernunt, aut alicujus eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra easdem præsentes, et in eis contenta hujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, et pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, prædictamque Basilicam Principis Apostolorum, ipsiusque Archipresbyterum, Capitulum, et Canonicos, et Clerum, aliasque Ecclesias, et loca prædicta, cæterosque omnes, quos eædem præsentes quomodolibet concernunt, et concernent, in futurum, illis omnibus, et singulis pacificè frui, et gaudere, non permittentes eos, vel quempiam ex ipsis desuper per quoscumque quomodolibet indebitè molestari, perturbari, vel inquietari; contradictores quoslibet, et rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per sententias, censuras, et pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ac, legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, cen- Judicum executorum deputatio.

PONT. A. XII. suras, et pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus, aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis.

Contrariis quibuscumque amplissimè derogatur

§. 67. Non obstantibus, quatenùs opus sit, nostris, et Cancellariæ Apostolicæ Regulis, etiam de jure quæsito non tollendo, ac de Indulgentiis non concedendis *ad instar*, ac Symmachi, et Pauli II. de rebus Ecclesiæ non alienandis, nec non Bonif. VIII. qua cavetur, ne quis extra suam civitatem, vel diœcesim ad Judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica prædicta deputati, extra civitatem vel diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere audeant, vel præsumant; et in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad Judicium non trahatur; nec non Innoc. IV. Sixti etiam IV. Innoc. VIII. et prædicti Pauli II. contra exemptos editis; ac Pii IV. de gratiis interesse Cameræ Apostolicæ quomodolibet concernentibus in eadem Camera registrandis, et insinuandis, aliisque Apostolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, et Universalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus, nec non Cameræ prædictæ, et aliorum Urbis Basilicarum, ac quarumvis Ecclesiarum etiam Cathedralium, et Metropolitanarum, ac Monasteriorum, et Locorum, ac Almæ Urbis prædictæ, et quorumvis illius Tribunalium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respectivè statutis, et consuetudinibus, reformationibus, usibus, stilis, et naturis, privilegiis quoque, indultis, et litteris Apostolicis eidem Cameræ, et ab ea causam habentibus, dictisque Ecclesiis, earumque Præsulibus, Archipresbyteris, Capitulis, Superioribus, et personis, nec non prædictis Collegiis, ac etiam

Urbi præfatæ, Populoque Romano, nec non Vicario, Gubernatori, Senatori, Conservatoribus, Cameræ ejusdem Urbis nostræ, eorumque Locatenentibus, et quibusvis aliis personis, Civitatibus, et Locis per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores nostros, et dictam Sedem, vel alios quoscumque, et quacumque dignitate et auctoritate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, et insolitis clausulis, nec non irritantibus, et aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu, scientia, et potestatis plenitudine similibus, etiam iteratis, et multiplicatis vicibus concessis, confirmatis, et innovatis; quibus omnibus, et singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, et insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum validitatis, et perpetuæ firmitatis præmissorum omnium, et singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter et expressè derogamus, aliisque omnibus, et singulis, quæ Nos, et superiùs enunciati Prædecessores nostri in singulis nostris, et ipsorum Prædecessorum præcitatis litteris, indulta, privilegia, prærogativas, exemptiones, et gratias eidem Basilicæ Principis Apostolorum, illiusque Archipresbytero, Capitulo, Canonicis, Clero, personis, et locis attributa concernentibus, voluimus, ac respectivè voluerunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non

ANNO 1752.

PONT. A. XII. facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Constitutionis exemplis MSS. aut impressis auctoritas tribuitur. §. 68. Ad hoc autem, ut eædem præsentes litteræ ampliùs innotescant, et de eis in singulis locis, in quibus forsan opus erit, fides commodè fieri possit; volumus, et eadem auctoritate decernimus, quod ipsarum transumptis etiam impressis, manu Secretarii Capituli ipsius Basilicæ Principis Apostolorum, seu alicujus Notarii publici subscriptis, et Sigillo ejusdem Capituli, seu personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsùs ubique fides in Judicio, et extra illud adhibeatur, quæ eisdem præsentibus originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio §. 69. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum confirmationum, approbationum, exemptionum, concessionum, indultorum, statutorum, decretorum, mandati, præcepti, derogationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. An. XII. die 27. Martii 1752. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII. Sexto Kalendas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

LX.

CONGREGATIONIS

Piorum Operariorum commodis et incrementis per oportuna Decreta et Indulta prospicitur.

Dilectis Filiis Presbyteris Sæcularibus Congregationis Piorum Operariorum Vocalibus ad Capitulum Generale vocatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Quam propensa studiosaque voluntate nostra Congregationem vestram per prædicationem Verbi Dei et sacras Missiones ad majorem divini nominis gloriam adaugendam, et æternam Christifidelium salutem procurandam assiduis laudabilibusque laboribus intentam prosequamur, etsi vobis dilecti Filii, ex impertitis a Nobis eidem Congregationi vestræ Apostolicæ benignitatis documentis jam satis compertum esse non ambigimus; tamen, ut clariùs vobis constet, nova Pontificiæ charitatis testimonia addere satagimus et optamus. Quoniam autem, sicut perspectum habemus, Institutum ejusdem Congregationis vestræ, tam saluberrimis Regulis et Constitutionibus ab Apostolica hac Sancta Sede confirmatis, necnon Capitularibus decretis munitum esse, ut illud integerrimè servantes, alacriter valeatis viam mandatorum Dei currere, et dignè ambulare vocatione, qua vocati estis; ita Nobis persuasum est, non aliunde evenire, quòd quamplurimi ejusdem Congregationis vestræ Alumni, quippe qui nullis Professionis vel solemnium votorum legibus

Pontificis animus ergaCong. benevolus declaratur.

Causæ, quibus adductus Pont. decernit, et indulget, ut infra.

PONT. A. XII.

obstringuntur, sed omnimoda ipsam Congregationem relinquendi libertate gaudent, postquam in eadem formati fuerint, facile illam deserant, quàm propter nonnulla vitæ severioris incommoda, et propter nonnullas rei familiaris aliquibus necessariæ angustias; Ea propter Nos, qui Congregationem vestram magis magisque increscere in Domino cupimus, opportuna Apostolicæ providentiæ, auctoritatisque remedia adhibere censemus, ut, sublatis impedimentis, det Dominus unicuique perseverantem in Congregatione vestra famulatum, quo in diebus nostris, ac semper, et merito et numero eidem Domino serviens Congregatio vestra augeatur.

De electione Præpositi Gener. aliorumque Officialium et Rectorum.

§. 1. Itaque vos, dilecti Filii, rogamus et in Domino hortamur, ut, quoniam ad Generale ejusdem Congregationis vestræ Capitulum propediem celebrandum convenistis, primùm quidem communibus animis, unum Deum præ oculis habentes, eum Congregationi vestræ Præpositum Generalem præficere contendatis, qui inter cæteros, ad quos spectat, prudentia, doctrina, et pietate præcellens, debitam observantiam exemplis accendat, charitate foveat, auctoritate tueatur. Deinde verò non minori cura incumbere debetis ad aliorum Rectorum et Officialium electionem, quos cæteris præesse obstrictos, oportet, non ut dominantes in subditis Fratribus, sed tanquam formam gregis factos ex animo, se gerere; atque illis præclaro religiosarum virtutum exemplo præcedere, et præsto semper esse, cujusque præsertim Domus Rectorem, maximè præ aliis eum, qui Domui Sanctæ Mariæ ad Montes hujus Almæ Urbis nostræ constitutus, Collegii etiàm nostri Neophytorum onus sustinet.

De loco convocationis Capituli Generalis, et resi-

§. 2. Præterea cum neque per Constitutionés, neque per Decreta Capitularia præscriptum reperiatur quod Generale Capitulum vestrum singulis trienniis in Civitate Neapoli dumtaxat celebrari, atque inibi Generalis Præpositus ve-

ster commorari debeat; et aliunde constet, plurimum incremento Congregationi vestræ futurum, si Capitulum Generale hujusmodi in uno quidem Neapoli, in altero verò triennio Romæ alternatim celebraretur, et vicissim Præpositus Generalis cum suis Assistentibus, juxta Constitutiones vestras, domicilium haberet (quamplurimi fortasse Status nostri etiam Ecclesiastici, aliarumque Nationum Romæ habitantes Viri Congregationi vestræ adscriberentur; neç tam pauci hìc invenirentur, ubi messis certè multa est): Eapropter a vobis, dilecti Filii, exposcimus, ut hac in re utilitatem Congregationi vestræ inde provenientem considerantes, nostris etiam votis obsecundare satagatis.

ANNO 1752.

dentiæ Superiorum Majorum.

§. 3. Insuper Nos certiores facti, vobis, quorum præcipuum munus est Missiones in Civitatibus, Oppidis, aliisque locis dumtaxat peragere, nunquam verò Quadragesimalem Prædicationem, nisi in una tantummodo Ecclesia ejusdem Domus S. Mariæ ad Montes Congregationi vestræ concessa obire, posse gravissimum evenire, ut quisque sibi Quadragesimales ejusmodi Conciones concinnet, alias nullibi prorsùs recitandas, vos ab hujusmodi onere Apostolica auctoritate tenore præsentium liberamus et absolvimus, atque emolumentum triginta scutorum monetæ Romanæ eidem Domui pro dicta annua Quadragesimali Prædicatione constitutum vobis relinqui, et solvi mandamus; dummodo, præter Conciones, Instructionesque singulis feriis quintis ac Sabbathis per annum post prandium, dum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum publicæ Fidelium venerationi expositum est, haberi solitas, vobisque injunctas, singulis etiam Dominicis, diebus Quadragesimæ et diebus festis de præcepto Ecclesiæ in ea occurrentibus, necnon in Dominicis diebus sacri Adventus, omnino ex Pulpito, sive mane, sive post vesperas, vel rudimenta Catholicæ Fidei, vulgò Doctrinam Christianam,

Prædicationis Quadragesimalis onus remittitur, sub certis conditionibus.

PONT. A. XII.

et Catechismum Romanum, tradatis, vel Evangelium currentis Dominicæ explicetis, vel Concionem aliquam habeatis; atque insimul per octo continuos dies Exercitia Spiritualia in eadem Ecclesia, tempore opportuno, prout vobis visum fuerit, omnino peragatis; et publicam expositionem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, cum piis precibus et sermonibus, per novem continuos dies ante Nativitatem D. N. J. C. a vobis pro vestra pietate et placito fieri solitam, omnino etiam deinceps non omittatis.

Stipendium pro XV. Missis in Mense singulis tradi jubetur.

§. 4. Porrò etsi vestri Instituti rationi maximè confert, ut in Congregationem vestram adlegantur nonnisi Adolescentes generis, ánimique dotibus conspicui, et ad Patrimonii titulum Sacris Ordinibus initiati, vel initiandi, bonisque abundantes, quibus, præter victum a Congregatione contribuendum, ad quæcumque alia vitæ necessaria commoda uti quisque debet; tamen interdum accidit, quod nonnullis ex bonis suis nullum capientibus emolumentum, per Superiores indulgeatur, ut stipendium aliquot Missarum, quæ cæteroqui pro Congregatione celebrandæ sunt, alicui impendatur; Nos scientes aliquem reperiri posse, qui indigentiam suam Superioribus aperire erubescat; volumus et mandamus, ut deinceps omnibus et singulis dictæ Congregationis Sacerdotibus emolumentum quindecim Missarum ab ipsis in singulos menses celebrandarum tribuatur et elargiatur; dummodo unusquisque reliquas Missas in commodum utilitatemque Congregationis suæ celebret et applicet.

De surrectione matutina, et Officii Divini recitatione.

§. 5. Quod verò per Constitutiones statuitur, ut matutina surrectio per æstivos præsertim menses fiat post unam mediæ noctis abactæ horam, sive aliter, prout Congregationi Vocalium melius expedire visum fuerit; Nos æquum ducimus, ut tam per æstivos quàm hyemales menses, sive vernos, sive autumnales, tres omnino, sive plures horæ post mediam noctem præcedant matutinam surrectionem. Ut autem

hæc nostra providentia non noceat recitationi Officii Matutini cum Laudibus, recitationem hujusmodi quocumque tempore fieri posse, sive ante, sive post Solis occasum permittimus et statuimus. Anno 1752.

§. 6. Inter cætera etiam austerioris vitæ incommoda illud quoque a quamplurimis existimatur non leve, quod in Constitutionibus, quoad lectum, hisce verbis præscribitur; *Non useranno lenzuola di lino, nè dormiranno sù matarazzi, ma sù la paglia, se però l' infermità o bisogno particolare di alcuno, a giudizio del Medico, e del Rettore della Casa, non ricercasse altrimenti;* ita etiam illud, quod hisce quoque verbis præcipitur: *Non porteranno Camicie di lino, ma solamente di lana;* Nos sanè paterna charitate considerantes, non eamdem esse omnium conditionem valetudinemque, quoad hanc partem ipsis Constitutionibus pari auctoritate et tenore derogamus, ac liberum licitumque esse unicuique declaramus ac permittimus, ut deinceps quisque ad sui libitum culcitris, linteaminibus, atque etiam interulis, vulgò *Camicie*, ex lino, sine ullo conscientiæ angore uti valeat. In ipsis quoque Constitutionibus cum statutum sit hisce pariter verbis: *Il vestito sarà comune agli onesti Sacerdoti e Chierici Secolari. Niuno userà seta, ne' sorte alcuna di vanità, tanto di sopra, quanto di sotto; e nel vestire saranno uniformi, per quanto sarà possibile;* Nos itidem statutum hujusmodi laudamus et confirmamus; sed quoniam apud vos usus et consuetudo inolevit, quod Caligæ, et Tibialia, vulgò *Calzette*, Femoralia, *o Calzoni*, Thoraces, *o Camiciole*, albi dumtaxat coloris esse debeant, quo albo colore honesti Sacerdotes et Clerici Sæculares in præsentia non utuntur; volumus et mandamus, ut deinceps Caligæ, Tibialia, Femoralia, et Thoraces hujusmodi fiant sive ex lana, sive gossipio, sive lino dumtaxat, sed coloris nigri, sive subnigri, et subobscuri, et, quoad fieri possit, unifor-

De Lecto, et vestitu interiore, ac victu.

PONT. A. XII. mis. Laudamus pariter cibi, potusque parsimoniam, quæ a vobis servatur; sed optamus, ut provida a Rectoribus Superioribusque habeatur ratio tum laborum, tum conditionis, tum valetudinis, tam quoad ciborum quantitatem, quàm quoad eorumdem qualitatem et condimentum.

Adhortatio ad promovenda Cong. incrementa.

§. 7. Cæterùm, dilecti Filii, hæc quidem Nos habuimus, quæ pro majori vestræ Congregationis commodo et incremento statuenda, permittenda, et suggerenda duximus; derogantes Constitutionibus, Regulis, et Capitularibus decretis ejusdem Congregationis, in iis dumtaxat, quæ omnibus præmissis adversantur; Vos verò accuratè animadvertere debetis, si qua alia corrigi, emendari, mutari, et addi ac statui digna supersint, ut, ubi supremæ Apostolicæ nostræ auctoritatis partes vobis opus esse noveritis, Nos opportunè conferamus. Nobis enim nihil magis cordi est, quàm ut Congregatio vestra non solùm nova suscipiat incrementa religiosarum virtutum; sed pluribus etiam abundet Ecclesiasticis Viris, qui in vinea Dei Sabbaoth adlaborent; atque in obsequium Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis, hìc Romæ præsertim, quemadmodum pauci tamen sese summa cum cordis nostri lætitia præclarè gerere pergunt, labores suos impendere et adhibere adnitantur. Interim, ad prosperi successus auspicium, ab Omnipotenti Deo bonorum omnium largitore vobis, dilecti Filii, uberem cœlestium charismatum copiam supplices poscimus, et Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ ad vobis opportunè gratificandum voluntatis pignus peramanter impertimur.

Dat. die 12. Aprilis 1752.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die XII. Aprilis MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

Cajetanus Amatus.

ANNO 1752.

ERECTIO OPPIDI PERGULÆ LXI.

In Civitatem : cum concessione plurium facultatum Vicario Episcopi Eugubini ibidem deputando.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANUM decet Pontificem ita Subditorum Populorum utilitatibus, et ornamentis consulere, ut Apostolicæ Sedis benignitas erga ipsos magis in dies elucescat; ipsique promeritos fidelitatis, et obsequii sui fructus ex provida Supremi Principis liberalitate percipiant. Procemium.

§. 1. Sanè exposita Nobis pro parte Dilectorum Filiorum Communitatis, et Hominum Nostræ Terræ Pergulæ Eugubinæ Diœcesis petitio continebat, quod dicta Terra quinque Millibus et ultra Incolarum referta, usque ab initio decimi tertii Sæculi Cives habuit Nobilitatis gradu decoratos, et subsequentibus temporibus plurimi in ea Litterarum et Armorum laude illustres Viri, et Ecclesiarum Præsules, ac Romanæ Curiæ Prælati, nec non Militaris Ordinis Sanctorum Mauritii et Lazari Equites ortum duxerunt : ita ut hac nostra ætate plures ibi adsint Familiæ Nobiles, etiam cum aliis Nobilibus Civitatum Nostræ Ditionis Familiis jampridem affinitatibus et cognationibus junctæ : nec ei deest Annonæ ubertas, ac rerum omnium ad commoda vitæ opportunarum copia; pluresque artes, et artificia, ac potissimùm textrinæ, in ea florent : Insuper eidem Terræ Pergulæ Oppidi decora et ornamenta.

PONT. A. XII. et in ea Jus-dicenti unum Castrum et quinque loca subjecta sunt: Ipsius verò Terræ Magistratus, ex triplici Personarum gradu, Nobilibus nempè, Civibus, et Plebeis constans, nonnullis prærogativis, et juribus gaudet, signanter in causis de damno dato judicandi, ac visitandi cibaria: Præterea in ea copiosus est tam Secularis, quàm Regularis Clerus, ac una, quæ insignis etiam est, Collegiata, aliis quinque Parochialibus supereminet Ecclesiis, sex item Virorum Regularium Cœnobia, tria Monialium Monasteria, unum Orphanorum Conservatorium, duodecim Laicorum Confraternitates, tria pro infirmis pauperibus excipiendis Hospitalia numerantur: Mons quoque Pietatis, et alter Frumentarius, ac Bibliotheca ad commune commodum instituta, patent: Quodque magis in pretio habendum merito putant, in Ecclesia Fratrum Eremitarum Ordinis S. Augustini ejusdem Terræ trium Sanctorum Martyrum ipsius Terræ Protectorum exuviæ, nimirùm Secundi, Agapiti, et Justinæ, debita honorificentia coluntur.

Incommoda ex Episcopalis Curiæ Eugubinæ distantia.

§. 2. Contra verò, sicut eadem expositio subjungebat, prædicta Terra non leve ex eo patitur incommodum, quod cùm in spiritualibus Ecclesiæ Eugubinæ, illiusque Episcopo pro tempore existenti subsit; Eugubina autem Civitas per triginta circiter milliaria ab ipsa Terra distet, ac iter sit asperum et invium; idcirco ipsis Terræ Incolæ pro qualibet etiam levi causa ad Civitatem prædictam se conferre adstricti, non modicum ferunt præjudicium et dispendium, ac in iis, quæ promptum exigunt remedium, justitiæ et providentiæ differtur administratio.

Preces pro splendoris incremento et pro reformatione regiminis in Spirit.

§. 3. Quare pro parte eorumdem Communitatis et Hominum Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenùs, ut ipsis et eorum Patriæ præmissis dotatæ titulis novum decoris adderetur incrementum, et simul relatis incommodis stabile remedium præstaretur, eamdem Terram

Anno 1752.

ram in Civitatem erigeremus, et aliquam illius in spiritualibus regiminis formam præscriberemus, erigentes illius Collegiatam in Concathedralem, seu ad minùs ibidem constituentes specialem Vicarium Generalem. Porrò hujusmodi Communitatis, et Hominum prædictorum instantiâ aliàs per Nos ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Negotiis et Consultationibus Episcoporum, et Regularium præpositam, remissâ, quum nunquam in ea proposita extiterit; nuper verò eadem Communitas, et Homines prædicti, Nobis iterum supplicari fecerint, ne eorum préces per viam judicii proponi sineremus, sed quæcumque Nobis opportuna visa fuissent, ad ipsius Terræ decoris augumentum, et Spiritualis regiminis commoditatem, per Nos ipsos statuere, et respectivè concedere dignaremur.

Remittuntur ad Congreg. Episc. et Regul.

§. 4. Nos igitur, qui omnibus, et potissimùm Dilectis nostris Ecclesiæque Romanæ etiam in temporalibus subditis, rationabilia petentibus, benignum auditum præstare non detrectamus, dictamque Terram ab aliis etiam Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris Apostolicæ liberalitatis favoribus cumulatam fuisse accepimus, ac potissimùm a felicis record. Urbano Papa VIII. qui ejusdem Terræ Hominibus singulare Privilegium, ut Nobis etiam relatum fuit, per suas in forma Brevis die xv. Junii Anno Domini MDCXXXIII. expeditas Litteras concessit; ut scilicet quoscumque agrorum suorum fructus, atque proventus, cujuscumque generis, e Territorio ipsius Terræ extrahere, et ad quemcumque locum Ecclesiasticæ Ditioni mediatè vel immediatè subjectum, usque ad distantiam unius dietæ, sine ullá cujusvis Datii, tam Cameræ Apostolicæ, quàm etiam aliarum ejusdem Ditionis Civitatum, Terrarum, aut Locorum Communitatibus debiti, solutione, deferre liberè possent; Eosdem Communitatem, et Homines, ac eorum singulares Personas, a quibusvis ex-

Pontif. Prædecessorum benignitatem erga Terram Pergulæ imitari constituit

Instantes absolvit

PONT. A. XII. ad cautelam, instantiam verò ad se avocat.

communicationis, suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis censuris, et pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantùm consequendum, harum seriè absolventes, et absolutos fore censentes: Motu proprio, et ex certâ scientiâ, de Apostolicæ, et supremæ Nostræ potestatis plenitudine, prædictam instantiam, ac etiam quamcumque litem, et causam super præmissis in dicta Congregatione introductam, in eaque pendentem, ad Nos avocando, penitùs et omnino extinguimus, omnibusque et singulis desuper interesse habentibus, seu habere prætendentibus, perpetuum silentium imponimus.

Pergulam in Civitatem erigit cum consuetis honoribus, Juribus etc.

§. 5. Porrò Terram Pergulæ præfatam in Civitatem perpetuò erigimus et instituimus; eique Civitatis titulum ad denominationem, cum omnibus honoribus, juribus, prærogativis, ac decorationibus, quæ cæteris omnibus Ditionis Nostræ Pontificiæ Civitatibus competere dignoscuntur; Nec non Magistratui ejusdem Terræ in Civitatem, ut præfertur, erectæ, consuetos honores, et insignia, quibus aliarum ejusdem Ditionis Civitatum Magistratus, de jure, usu, aut consuetudine gaudere, seu quibus uti respectivè possunt et valent: Ita tamen, ut pro tempore existens Ecclesiæ Eugubinæ Episcopus prædictus in dicta Terra per Nos in Civitatem ut præfertur, erecta, residere minimè teneatur, sed illa Ecclesiæ Eugubinæ, ut antea, subjecta remaneat, eadem auctoritate concedimus, et impertimur.

Salva illius subjectione Ecclesiæ Cathedrali Eugubinæ.

Vicarium Foraneum Episcopi Eugubini ibidem deputandum constituit.

§. 6. Ac insuper Venerabili Fratri moderno, et pro tempore existenti Episcopo Eugubino prædicto, simili auctoritate, ac earumdem præsentium tenore committimus et mandamus, ut in dicta Terra per Nos in Civitatem, ut præfertur, erecta, unum Presbyterum, vel saltem Clericum sæcularem, in aliqua publica et approbata studiorum Universitate Laurea Do-

ctorali insignitum, ac probum et idoneum, Exterum, cum congrua ab ipso Episcopo Eugubino taxanda, et a Communitate persolvenda sin minus ejusdem Terræ in Civitatem per Nos, ut præfertur, erectæ, seu dictæ Eugubinæ Diœcesis, Civem vel Incolam, in sui ipsius Vicarium Foraneum stabiliter deputare, ac in unius pro tempore cedentis, vel amoti, aut decedentis locum, alterum eisdem qualitatibus præditum quantocitius modo expresso subrogare debeat, et teneatur; Ipse autem Vicarius sic deputatus, Civiles quidem omnes et singulas causas, Ordinarias, executivas, et summarias, et tam in petitorio, quàm in possessorio judicio, et profanas, ac mixtas, et compromissas, inter personas, dictæ Terræ Pergulæ per Nos in Civitatem erectæ, ejusque Territorii, seu Comitatus, Incolas, et Ordinariæ dicti Episcopi Eugubini Jurisdictioni subjectas, seu Loca, Collegia, et Universitates inibi consistentia, vel etiam inter alios quoscumque, ubi de rebus ibidem sitis agatur, et aliàs super quibuscumque pecuniarum summis, et Censibus, aliisque responsionibus, rebusque ac bonis ad quamcumque pecuniarum summam, ac numerum, quantitatem, et valorem ascendentibus, rebusque aliis in actis causarum hujusmodi forsan deducendis, et illorum occasione cum omnibus et singulis suis incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis, et connexis, servatis tamen de jure servandis, in prima hujusmodi causarum instantia, audire, cognoscere, decidere, fineque debito terminare possit et valeat: cum facultate dictas Partes respectivè, et omnes alios quos opus sit, citandi, eisque, quoties opus fuerit, etiam sub Censuris Ecclesiasticis, et pecuniariis pœnis suo arbitrio moderandis, et juxta dicti Episcopi Eugubini mandata applicandis, inhibendi, et in eventum non paritionis, pœnas, et censuras prædictas incurrisse, et incidisse declarandi, easque aggravandi, reaggravandi, interdicendi,

Anno 1752.

Hujusmodi Vicarii facultates in Judiciis Civilibus, enunciat.

N 2

PONT. A. XII.

et brachii sæcularis auxilium invocandi, ac alia quævis opportuna decreta condendi; ac sententias, proferendi, et loco sententiarum hujusmodi, etiam mandata executiva in forma solita et consueta decernendi, ac illa et quidquid per eum judicatum fuerit, exequendi, expensas taxandi, et moderandi; non tamen ipsas Partes a vinculo juramenti ad effectum agendi, aliisque Censuris Ecclesiasticis absolvendi; sed, his exceptis, alia omnia et singula faciendi, gerendi, et exercendi, in præmissis necessaria seu quomodolibet opportuna; salvâ semper appellatione in secunda instantia ad Curiam Episcopalem Eugubinam, vel ad Nos, et Sedem Apostolicam.

Item in criminalibus levioribus.

§. 7. Item causas criminales minoris momenti, et in quibus pœna corporis afflictiva locum non habet, alioquin ad Forum dictæ Curiæ Ecclesiasticæ pertinentes, et in ipsa Terra per Nos in Civitatem erecta, ejusque Territorio seu Comitatu emergentes, possit Vicarius prædictus per se ipsum cognoscere, definire, et resolvere; in aliis verò causis criminalibus quibuscumque ad dictum Forum spectantibus, ibidemque emergentibus, denunciationes, et querelas excipere, ac etiam ex officio, in casibus alioquin permissis, corpus delicti efformare, testes examinare, aliaque indicia colligere, et cumulare possit, et valeat; Processus tamen in hujusmodi causis confectos, postquam completi fuerint, ad ipsam Curiam Episcopalem Eugubinam transmittere teneatur; ut vel ibi sententia proferatur, vel si eadem Curia Episcopalis Eugubina satiùs duxerit hujusmodi Processus ad ipsum Vicarium, unà cum instructione ad effectum procedendi, remittere, tunc ipse Vicarius eidem instructioni se conformans in omnibus et per omnia, instructionem, et ordinationem a dicta Curia Episcopali susceptas exequi debeat, et teneatur.

Quid in gravioribus et urgentibus.

§. 8. Possit etiam dictus Vicarius, in criminalibus hujusmodi causis gravibus et urgenti-

bus, et cum in mora periculum fore judicabitur, tam ad recurrentium instantiam, quàm etiam ex officio, ut supra, ad inquisiti capturam procedere. Interim verò, donec ejusdem Curiæ Episcopalis Eugubinæ, ad quam hujusmodi capturæ notitiam statim deferre debebit, mandata susceperit, hujusmodi Inquisitum in Carceribus Laicalibus Pergulæ, quatenùs tutæ sint, retinere valeat; alioquin illum ad ipsam Civitatem Eugubinam, et ad dispositionem dictæ Curiæ Episcopalis, cum debitis cautelis transferri curet. Anno 1752.

§. 9. Ita quoque idem Vicarius examina Testium super statu libero personarum ejusdem Terræ Pergulæ in Civitatem per Nos, ut præfertur, erectæ, ejusque Territorii, seu Comitatus Incolarum, excipere; seu, si aliquam personam hujusmodi a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum prædictæ S. R. E. Cardinalium contra Hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum ad juramentum præstandum in supplementum probationum, quæ ipsi forsan pro aliquo tempore, quo vagam duxisset vitam, super hujusmodi status libertate deessent, admitti contingat; idem Vicarius personam hujusmodi examinare, eique pœnas contra Polygamos in jure inflictas comminare, ac juramentum suppletivum hujusmodi ab ipsa persona, ut moris est, præstandum, excipere possit et valeat; cum hoc tamen, ut tam testium prædictorum depositiones, quàm acta examinis et juramenti hujusmodi, ad dictam Curiam Episcopalem Eugubinam transmittantur, ad quam privativè spectabit ordinationes opportunas, ac licentias tradere pro Matrimoniorum celebratione, vel attestationes super status, et conditionis libertate expedire. Et quid in matrimonialibus.

§. 10. Nos enim hujusmodi Vicario Foraneo ibidem, ut præfertur, deputando, præmissas omnes et singulas facultates et auctoritates a dicto Episcopo Eugubino nunc et pro tempore existente (etiam si Synodales dictæ Ecclesiæ Eu- Præmissas facultates Vicario tri-

PONT. A. XII.

buendas decernit, alias verò arbitrio Episcopi.

gubinæ, vel aliæ, etiam Apostolicæ, Constitutiones et Ordinationes, ac Juris Canonici dispositiones obstarent) communicari et committi, ac respectivè ab eodem Vicario ibidem liberè et licitè exerceri posse permittimus et indulgemus, ac etiam volumus et mandamus; et quatenùs opus sit, Nos ipsi, easdem omnes et singulas facultates et auctoritates eidem Vicario, ut præfertur, deputando, ac pro tempore quandocumque existenti, dicta auctoritate Apostolica, et earumdem tenore præsentium concedimus et impertimur: Non intendimus tamen impedire Episcopum Eugubinum pro tempore, quominus possit eidem Vicario majores Facultates concedere, ultra prædictas, quatenùs ei ita expediens videatur.

Acta Juridica coram Vicario gesta, apud Notarium publicum in ipsa Civitate Pergulæ asserventur.

§. 11. Statuentes etiam, ut omnium Judiciorum tam civilium, quàm criminalium, aliorumque omnium, quæ coram dicto Vicario agitata, gesta, et juxta præmissas dispositiones nostras resoluta ac decisa fuerint, Acta, Instrumenta, et Documenta quæcumque, apud Notarium Foraneum dictæ Curiæ Episcopalis Eugubinæ, in eadem Terra Pergulæ per Nos, ut præfertur, in Civitatem erectæ, publicum Officium habentem, cum debitis cautelis, etiam perpetuò asservari debeant; ut inde authentica Exempla, seu Transumpta, et fides, ad omnem petentium instantiam, in casibus alioquin permissis, seu cum requisitis licentiis, aut etiam de mandato Superiorum, ad quos pertinet, et ex officio, legaliter extrahi valeant; et sic asservata et extracta, eandem fidem in judicio, et extra, ubique locorum obtineant, ac si in ipsa Cancellaria Episcopali Eugubina asservata, indeque extracta fuissent.

De annua præstatione tum Episcopo Eugubino tum dicto Vicario

§. 12. Ne autem per hæc aliquod eidem Cancellariæ Episcopali Eugubinæ, ejusque juribus, ipsique Mensæ Episcopali Eugubinæ, quæ exiguis potiùs est dotata redditibus, inferatur præjudicium, quod sanè, sicut accepimus, ex calculo per decennium efformato, ad summam

annuam quadragintaquinque scutorum circiter monetæ Romanæ de Juliis decem pro quolibet scuto hujusmodi ascensurum foret, cum præsertim hujusmodi Vicario, quatenùs extero, ut supra, deputando, congruum pro ejus substentatione, ut infra, tribui debeat honorarium; volumus etiam et mandamus, ut ex redditibus Communitatis dictæ Terræ per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, illius Magistratus pro tempore existens dicto Venerabili Fratri moderno et pro tempore existenti Eugubino Episcopo annuam summam dictorum quadragintaquinque scutorum dictæ monetæ singulis annis in duabus æqualibus solutionibus in fine semestris, nec non ut ex eisdem Communitatis prædictæ redditibus supra enunciatum quoque honorarium eidem Vicario, ut præfertur, deputando, juxta summam per eundem modernum et pro tempore existentem Episcopum Eugubinum præfigendam, omni mora, dilatione, et contradictione cessantibus, et absque eo quod eædem summæ ex quavis causa, colore, et prætextu retardari, vel imminui, aut impugnari possint, omnino solvere respectivè debeat et teneatur.

ANNO 1752.

Pergulæ, si extraneus fuerit, solvenda.

§. 13. Decernentes easdem præsentes Litteras, et in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis jus vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, et auditi, neque causæ, propter quas præsentes emanarint, sufficienter adductæ, verificatæ, et justificatæ fuerint, aut ex alia quantumvis legitima et privilegiata causa, colore, prætextu, et capite, etiam in corpore juris clauso, etiam enormis, enormissimæ, et totalis læsionis, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensûs, aliove quolibet, etiam quantumvis magno et substantiali, ac inexcogitato, et inexcogitabili, individuamque expressionem requirente defectu

Clausulæ et Decreta pro concessionum firmitate.

PONT. A. XII.

notari, impugnari, infringi, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, seu adversùs illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, seu impetrato, aut etiam motu, scientia, et potestatis plenitudine paribus concesso, quempiam in judicio, vel extra illud uti, seu se juvare ullo modo posse. Sed ipsas præsentes Litteras semper firmas, validas, et efficaces existere et fore, suosque plenarios, et integros effectus sortiri et obtinere, ac illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus et per omnia plenissimè suffragari; Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, et Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, et ejusdem S. R. E. Camerarium, ac alios Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, et alios quoscumque, quavis præeminentia et potestate fungentes, et functuros, sublata eis, et eorum cuilibet quavis aliter judicandi et interpretandi facultate et auctoritate, judicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Deputatio Judicum Executorum.

§. 14. Quocirca Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Corinthien. moderno Ducatus et Provinciæ Urbinatensis Præsidenti, ejusque Successoribus Præsidentibus, vel etiam futuris Nostris et Apostolicæ Sedis in eadem Provincia et Ducatu de Latere Legatis ejusdem S. R. E. Cardinalibus; ac modernis etiam et pro tempore existentibus Archiepiscopo Urbinatensi, et Episcopo Eugubino, per Apostolica scripta mandamus, quatenùs ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel per alios, seu alium, auctoritate nostra, quoties pro parte interesse habentium requisiti fuerint, aut ita expedire judicaverint, præsentes nostras Litteras, et in eis contenta, solemniter publicantes, prædictis Communitati, Magistratui, et Hominibus, ac

etiam Vicario pro tempore, ut præfertur, deputando, et omnibus et singulis, quorum favorem præmissa concernunt, in præmissis etiam omnibus et singulis, efficacis defensionis præsidio assistant, faciantque eos omnibus et singulis præfatis pacificè frui et gaudere; non permittentes eos, et eorum aliquem, per quoscumque desuper quomodolibet indebitè molestari, inquietari, aut impediri; Contradictores quoslibet et rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, et præeminentiæ fuerint, per Censuras Ecclesiasticas, et pecuniarias pœnas, aliaque opportuna juris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

Anno 1752.

Derogatio contrariis

§. 15. Non obstantibus contrariis quibuscumque, etiam Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibus, ac Synodalibus, etiam prædictæ Eugubinæ Ecclesiæ Conciliis, editis Constitutionibus, et Ordinationibus, dictæque Ecclesiæ, et Civitatis Eugubinæ, ac ejusdem Terræ in Civitatem, ut præfertur, erectæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, et consuetudinibus: Privilegiis quoque, indultis, et Litteris Apostolicis, quibusvis Personis et Locis, sub quibuscumque verborum tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie, aut aliàs in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, et innovatis: Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, et forma in illis tradita observata, præsentibus exprimerentur et insererentur, pro plènè et sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat, specialiter et expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

PONT. A. XII. Sanctio.

§. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, erectionis, institutionis, commissionis, concessionis, impertitionis, indultorum, voluntatum, mandatorum, decretorum, ac derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Romæ die 19. Aprilis 1752. Anno XII.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, decimo octavo Kal. Maji, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 29. Aprilis ejusdem Anni.

ECCLESIASTICI LXII.

Ditionis Pontificiæ quid juris habeant interveniendi, et sententiam dicendi in Consiliis super rebus, et negotiis eorum interesse tangentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

QUAMVIS jamdudum Romani Pontifices Prædecessores Nostri providam statuerint methodum in Ecclesiasticæ Ditionis Communitatibus observandam, ubi de negotio aliquo agendum sit, in quo tam Ecclesiasticorum, quàm Laicorum communis res agatur; nihilominùs ad tollendos abusus, quos hac in re alicubi invectos accepimus, et ad removendas querelas, quæ ad Nos assiduè deferuntur, opportunum fore judicavimus, easdem Prædecessorum Nostrorum Leges confirmare et innovare, nonnullis adjectis declarationibus, per quas earum intelligentia magis in aperto constituatur. Prooemium.

§. 1. Primùm itaque, ab Ecclesiasticis uniuscujusque Civitatis, Oppidi, aut Loci, duo Deputati eligendi sunt, alter e Clero Seculari, et alter e Regulari; Quod si Regulares in loco non adsint, poterit Clerus Secularis non unum solùm, sed etiam duos e proprio corpore Deputatos eligere. De electione Deputatorum Cleri Secularis, et Regularis.

PONT. A. XII.

De eorum interpellatione ejusque effectu.

§. 2. Quoties autem negotium aliquod agitari contingat, quod aliquo modo ad Ecclesiasticorum res atque rationes pertineat, aut pertinere possit; toties prædicti Deputati interpellandi sunt, ut illius tractationi intersint. Si verò ipsi interesse neglexerint, quæcumque demum fuerit ipsorum absentiæ causa, non ideo id, quod ipsis absentibus decretum erit, nullitatis vitio infectum censebitur: Sed pro decreti sic conditi validitate, satis erit, quod de facta interpellatione Deputatorum hujusmodi, extrajudicialiter constet.

Eorum liberum suffragium, sed consultivum tantummodo cum facultate recurrendi.

§. 3. Quum autem hujusmodi consultationibus Ecclesiasticorum Deputati intervenient, poterunt quidem, ac etiam debebunt, circa ea, quæ a Laicis proponerentur, sententias suas dicere; Verùm hæ consultivi suffragii vim tantummodo habebunt; neque, si fortè Laicorum resolutionibus contrariæ fuerint, istarum executionem retardare valebunt; reservata dumtaxat Ecclesiasticis facultate recurrendi deinceps ad Superiora Tribunalia, a quibus postulare poterunt ea præjudicia emendari, quæ ex Laicorum resolutionibus illata sibi esse contenderint.

Qua ratione computorum revisionibus interesse, et super illis sententiam dicere valeant.

§. 4. Porrò quum aliquæ sint expensæ, quibus tolerandis, ex Romanorum Pontificum præscripto, Ecclesiastici cum Laicis concurrere debent, cumque æquum non sit, ut pecuniarum summæ ab Ecclesiasticis persolutæ, in aliam causam a Laicis erogentur, præter eam, quæ in Pontificiis Mandatis expressa est; ideo statutum est, ut semel saltem in anno rationum redditio fiat, vocatis ad eam Ecclesiasticis Deputatis, quibus exhiberi etiam debebunt Libri, in quibus administrationis computa continentur; Hos tamen Libros Ecclesiastici minimè poterunt domum asportare, sed examinare debebunt in eo Loco, qui a Gubernatore Locali, seu a S. R. E. Cardinali Provinciæ Legato, ma-

jori, qua poterit cautela, ad id designatus fuerit, eoque temporis spatio, quod ipsis ad hunc effectum a supradictis præscriptum fuerit; cum facultate recursum habendi ad Superiores, quoties in hujusmodi rationum redditione animadverterint, aut dati et accepti capita non rectè constare, aut collatam pecuniam in alias causas erogatam fuisse ab illis diversas, quibus ex Pontificis voluntate destinata fuerat. ANNO 1752.

§. 5. Hæc omnia aut expressè, aut implicitè continentur in Epistola Encyclica, de mandato Ven. Servi Dei Prædecessoris Nostri Innocentii Papæ XI. die 19. Julii anni 1681. expedita, et in Decretis a Congregatione Ven. Fratrum Nostrorum ejusdem S. R. E. Cardinalium super Bono Regimine Communitatum, et Universitatum Status Nostri Ecclesiastici, auctoritate Apostolica, deputatorum aliàs emanatis. Quæ ideo ab omnibus, ad quos spectat, in posterùm observari volumus et mandamus; Sicque, et non aliter in præmissis, per quoscumque Judices Ordinarios, et delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, et S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, et Provinciarum, Civitatum, et Locorum Status Nostri Ecclesiastici Præsides, Vice-Legatos, Gubernatores, aliosque quoslibet, judicari et definiri debere, sublata eis, et eorum cuilibet aliter judicandi, definiendi, ac interpretandi facultate, et auctoritate; et si secùs a quoquam scienter vel ignoranter gestum aut judicatum fuerit, irritum et inane decernimus.

Præmissorum observantiæ in perpetuum consulitur.

§. 6. Non obstantibus quibuslibet Apostolicis Constitutionibus, et Ordinationibus, nec non Ecclesiarum, et Ordinum Regularium, Congregationum, et Institutorum, etiam expressa mentione dignorum, ac Civitatum, et Provinciarum, etiam juramento, Confirmatione Apostolica, vel alia quavis firmitate roboratis Statutis, Usibus, et Consuetudinibus etiam imme-

Contrariis derogatur.

PONT. A. XII. morabilibus; Privilegiis quoque, Exemptionibus, Indultis; et Litteris Apostolicis, cuilibet præmissorum quomodolibet in contrarium concessis, ac pluries confirmatis, et innovatis: Quibus omnibus et singulis, quatenùs opus sit, expressè derogamus, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Dat. die 29. Julii 1752. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXIX. Julii MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno XII.

D. Card. Passioneus.

APPENDIX

AD TOMUM III.

BULLARII

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI D.

BENEDICTI PAPÆ XIV.

NUM. I.

ALLOCUTIO

Habita in Consistorio Secreto Feria Secunda die 21. *Aprilis* 1749.

Super honorifico FIDELISSIMI Titulo JOANNI V. Portugalliæ, et Algarbiorum Regi, ejusque Successoribus, a Sanctitate Sua collato. *Vide Vol. 7. pag. 5.*

VENERABILES FRATRES.

Consentaneum planè, immò et necessarium arbitramur declarare Vobis quemadmodum in præsentia declaramus, Carissimo in Christo Filio Nostro JOANNI Portugalliæ et Algarbiorum Regi, ejusque Successoribus, collatum a Nobis fuisse perhonorificum FIDELISSIMI Titulum, qui merito quidem ipsi tribuendus videbatur. Etenim toto vitæ suæ cursu præclarissima gessit,

N. I. ut Catholicæ Religionis gloria, et hujus Sanctæ Sedis dignitas magis amplificaretur. Dubitandum quoque non est, Successores ipsius hoc honoris Titulo inflammandos esse vehementer, et maximo studio excitandos, ut propositum ante oculos exemplum pari virtute æmulentur.

Procul dubio non ignoratis, ineunte Sæculo duodecimo, Mauris e Portugalliæ Regno depulsis, illos statim Reges omnem operam contulisse, ut Catholicam Religionem in sua Ditione illibatam tuerentur; et cum deindè plures Asiæ, Africæ, Indiarumque, et Americæ populos in suam potestatem redegissent, barbaras gentes sanctissimæ Religionis mysteriis imbuendas curasse, accitis peritissimis Ministris, qui recentem Domini Vineam diligenter excolerent. Inter eos recensendus est S. Franciscus Xaverius, qui Joannis III. Portugalliæ Regis præsidio ac tutela, uberrimos totoque Orbe celeberrimos fructus in illis Regionibus collegit, uti non solùm auctoritate Scriptorum, sed ipsius S. Francisci ad Joannem Regem epistolis planè comprobatur; ex quibus etiam clarè deprehenditur, magna cum gloria, Fideique incremento, iis omnibus Virum Apostolicum satisfecisse, quæ a Paulo III. Prædecessore nostro illi præscripta, ac demandata fuerant.

Sebastianus Rex, de cujus laudibus nulla unquam ætas conticescet, circa dimidium Sæculi decimi sexti Portugalliæ Regnum administrandum suscepit. Ille singulari virtute præditus, potentissimo exercitu comparato, mare transmisit, Mauris bellum indixit, cum quibus fortissimè decertans, honestissima morte gloriam adeptus est immortalem.

Si quis autem amplissimas victorias, quas Portugalliæ Reges in remotissimis etiam partibus Africæ consecuti sunt, admirari cupiat, in Apostolicis Litteris Pii IV. Prædecessoris nostri, quæ in Ecclesiæ Annalibus referuntur, descriptas legere poterit. Ex illis quoque percipiet, innumerabilem penè Indorum multitudinem

armis subactam, eo fructu cumulatam fuisse, ut Christianam Fidem agnoscerent, et amplecterentur. Insuper ex Apostolico Brevi ejusdem Pontificis ad ipsum Regem Sebastianum intelligimus, tantam in bellis suscipiendis, victoriisque referendis virtutem eum Regem divinitùs obtinuisse, ut cæteros omnes Majores suos gloriæ magnitudine facile exæquarit. Quamobrem Sanctus Pius V. Prædecessor noster (uti sincera quædam monumenta testantur) potestatem fecit eidem Sebastiano Regi eum honoris Titulum seligendi, quem magis expeteret; se paratum esse declarans, ipsius voluntati morem gerere, ut debitam videlicet rebus præclarissimè gestis mercedem impertiret. His respondit Sebastianus Rex, se nihil magis optare, quam ut Filii nomen ac titulum, erga Romanum Pontificem obsequentissimi, palam ostenderet, ac probaret; resque propterea infecta remansit. N. I.

Idem procul dubio nunc etiam contigisset, si exemplo Sancti Pii V. Prædecessoris nostri inhærentes, Carissimo in Christo Filio Nostro JOANNI Portugalliæ, et Algarbiorum Regi honoris Titulum, quem vellet, eligendi potestatem fecissemus. Quapropter præteritarum rerum experientia edocti, ne ullum impedimentum objiceretur, voluntate nostra, ipso Rege inconsulto, perhonorificum FIDELISSIMI Titulum Nos ipsi excogitavimus, quem eidem Regi, ejusque in Regno successoribus, ut jam superiùs indicavimus, elargiti sumus.

Porrò, quàm præclara sint hujus Regis in Christianam Rempublicam merita, satis superque testantur Apostolicæ Litteræ Clementis XI. Prædecessoris nostri, quas duo volumina in lucem edita complectuntur.

Siquidem, ut ejusdem Pontificis voluntati, et consiliis obsecundaret, plurimas in subsidium naves suppeditavit, quo tempore Turcarum Tyrannus Insulæ Corcyrensi cum validissimo exercitu imminens, non solùm Venetorum Rei-

N. I. publicæ, sed universæ quoque Italiæ, et huic Urbi, quæ totius Christianæ Religionis caput est, perniciem, et calamitatem minabatur.

Nos ipsi jure, ac merito testari possumus, et revera testamur, eumdem Regem suam nunquam operam a Nobis desiderari passum esse; ubi res fuit vel de retinenda, augendaque Religione, vel de hujus Sanctæ Sedis dignitate tuenda. Insuper Nobis Pontificatum gerentibus, nonnullos Episcopatus fundavit in remotissimis Dominii sui partibus, ubi solùm Infideles versabantur, videlicet, ut Christiana Fides ibidem propagaretur. Omittemus hic verba facere de maximis, ac planè Regiis sumptibus, qui ab ipso fiunt, ut Ministris ad obeundas sacras Missiones necessaria suppeditentur. Taciti tamen præterire non debemus victorias, quas recenter in Asia comparavit, et novas, quas suscepit expeditiones; et hujusmodi profecto bella libenter cum illis comparabimus, quæ Gennadius Patricius, et Exarchus Africæ feliciter gessit, et eadem prorsùs affirmabimus, quæ de illis S. Gregorius Prædecessor noster ad ipsum Gennadium scripsit his verbis: *Ubi enim meritorum vestrorum loquax non discurrit opinio? Quæ et bella Vos frequenter appetere, non desiderio fundendi sanguinis, sed dilatandæ causa Reipublicæ, in qua Deum coli conspicimus, loquitur; quatenùs Christi nomen per subditas gentes Fidei prædicatione circumquaque discurrat.* Ejusdem Sancti Pontificis verbis prosequemur: *Plurima pro pascendis ovibus Beati Petri Apostolorum Principis utilitatibus Excellentiam vestram præstitisse didicimus.* Orationem tandem nostram absolvemus, quemadmodum et Sanctus Gregorius epistolam absolvit suam: *Persolventes paternæ charitatis alloquium, petimus Dominum, Salvatoremque nostrum, qui Eminentiam vestram pro solatio Sanctæ Reipublicæ misericorditer protegat, et ad dilatandum per finitimas gentes nomen ejus magis magisque brachii sui firmitate confortet.*

Lib. 1. indict. 9. epist. 75. tom. 2. Oper. edit. Paris. 1705. pag. 560.

Habetis, Venerabiles Fratres, quæ a Nobis peracta sunt, quæque Nos ad ea peragenda impulerunt.

NUM. II.

N. II.

LETTERA CIRCOLARE

A tutti i Patriarchi, Arcivescovi, e Vescovi sopra la preparazione all' Anno Santo.

Hanc superiùs Vol. VII. pag. 301. *latinè editam placuit etiam Italico Sermone hìc inserere, prout ad Episcopos per Italiam transmissa fuit.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Frater.

LA nostra Costituzione, nella quale abbiamo intimato ai fedeli di Cristo la Solennità dell' Anno Santo, contiene un' invito per un divoto Pellegrinaggio: che è un' opera additata da Dio nel Testamento vecchio, praticata e frequentata nei primi secoli della Chiesa rispetto ai Luoghi Santi di Gerusalemme, usitata in ogni tempo con molta frequenza anche dai Rè e Monarchi in ordine ai Luoghi Santi di questa nostra Città di Roma, e particolarmente ai Sepolcri de' Santi Apostoli; opera finalmente, che impugnata dagli Eretici, è stata con molta ragione ed energia sostenuta e difesa dai nostri Controversisti, e che ben diretta e governata dai Prelati di Santa Chiesa, può servire, e serve di edificazione a tutti quelli, che non animo pacato la considerano nel suo vero stato, e ne' veri limiti, ne' quali deve esser ristretta.

N. II. 2. Iddio ordinò, che tutti i figli d' Israële tre volte l'anno facessero un divoto pellegrinaggio per visitare il Tabernacolo, o sia il Tempio del Signore: *Tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui in loco, quem elegerit, in solemnitate Azymorum, in solemnitate Hebdomadarum, et in solemnitate Tabernaculorum:* come si legge nel Deuteronomio *al cap.* 16. Elcana, ed Anna sua moglie adempirono pontualmente il precetto, come si vede *nel lib.* 1. *de' Re al cap.* 1. Il nostro amabilissimo Redentore colla sua Santissima Madre, ed il suo Padre putativo Giuseppe, portossi al Tempio, come pure si legge nel Vangelo di S. Luca *al cap.* 2. Ed acciò il Sacro Tempio edificato da Salomone fosse da tutte le genti frequentato, non mancò esso di pregare Dio ad esaudire le preghiere anche de' forestieri, e che non erano del popolo d'Israle, che fossero venuti pellegrinando a visitarlo: *Insuper et alienigena, qui non est de populo tuo Israël, cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum, (audietur enim nomen tuum magnum, et manus tua fortis, et brachium tuum extentum ubique).... tu exaudies de cœlo in firmamento habitaculi tui, et facies omnia, pro quibus invocaverit te alienigena:* come si legge *nel lib.* 3. *de' Re al cap.* 8.

3. Celebre è il testimonio di Eusebio *nella Storia Ecclesiastica al lib.* 6. *cap.* 11., in cui riferisce il divoto accesso di S. Alessandro Vescovo di Cappadocia a Gerusalemme per vedere ed orare ne' Luoghi Santi: *Divino admonitus oraculo Alexander, cum ex Cappadocia, in qua primum Episcopus fuerat ordinatus, Hierosolymam profectus fuisset, tum orandi, tum locorum visendorum gratia:* e più che celebre è in questo proposito il testimonio di S. Girolamo *nella sua lettera* 44. *altre volte* 17.: *Longum est nunc ab Ascensu Domini usque ad præsentem diem per singulas ætates currere, qui Episcoporum, qui Martyrum, qui eloquen-*

tium in doctrina Christiana virorum venerint Hierosolymam, putantes minus se habere religionis, minus habere scientiæ, nec summam, ut dicitur, manum accepisse virtutum, nisi in illis Christum adorassent locis, de quibus primum Evangelium de patibulo coruscaverat. N. II.

4. Non prenderemo quì l' impegno di riferire il frequente accesso de' Re, de' Vescovi e Prelati di Chiesa Santa, e di tutti i fedeli, e la continua peregrinazione a visitare i limini degli Apostoli; essendo già stata evacuata in tutto e per tutto la materia da alcuni celebri eruditi, cioè de Onofrio Panvinio nel suo Trattato *de præstantia Basilicæ Vaticanæ*, che insino ad ora si conserva manoscritto nell' Archivio del Capitolo della detta Basilica, che Noi più volte abbiamo letto, quando *in minoribus* eravamo Canonico della detta Chiesa, ed Archivista del detto Archivio; da Giacomo Gretsero *nel tom.* 4. della nuova edizione delle sue Opere *al lib.* 2. *de sacris Peregrinationibus al cap.* 12., *e molti seguenti*, dal Coccio *lib.* 5. *Thesauri Catholici al cap.* 17., da Stanislao Hosio *al cap. de Cæremoniis, quæ desumuntur a loco*, da Rutilio Benzonio *de An. Sancti Jub. lib.* 6. *cap.* 1., *e seg.*, dal Drexelio *nel tom.* 13. delle sue Opere stampate in Monaco *par.* 1. *c.* 7. *p.* 126. *e seguenti*, e dal moderno Trombelli *de Cultu Sanctorum tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 46. *e seg.* Porteremo bensì la formola di Marculfo Monaco, che visse nel secolo settimo, e che dai predetti non è portata, nella quale si contiene la commendatizia, che facevasi al Papa, ed ai Vescovi a pro di quelli, che si accingevano al pellegrinaggio verso Roma per visitare i limini de' Santi Apostoli, come si vede *nel lib.* 2. *al cap.* 49.: *Portitor iste, radio inflammante Divino, non, ut plerisque mos est, vacandi*, o come altri leggono, *vagandi causa, sed propter nomen Domini, itinera ardua, et laboriosa parvipendens, ob lucrandam orationem, limina Apostolorum Domini Petri et Pauli adire*

N. II. *cupiens, a mea parvitate se petiit vestræ commendari almitati.* S. Gio. Crisostomo nel Libro, *Quod Christus sit Deus*, *al n.* 9. *nel tom.* 1. delle sue Opere della stampa di Parigi *del* 1718. *alla pag.* 570. così scrive al nostro proposito: *In regia Urbe Roma, missis aliis omnibus, ad sepulcra Piscatoris, et tentoriorum Opificis, accurrunt Imperatores, Consules, Exercituum Duces.* Dell' Imperatore Carlo Magno scrive Eginardo, che quattro volte nello spazio d'anni quarantasette portossi a Roma, tratto dalla divozione: *Carolus Magnus intra annos quadraginta septem, quater Romam ad vota persolvenda et orandum profectus est.* Ed il Pontefice Nicolò I., che visse nel secolo nono, rende un' ampla testimonianza del concorso de' fedeli a Roma per venerare le ceneri dell' Apostolo S. Pietro *nella sua lettera* 9. a Michele Imperadore: *Tanta millia hominum protectioni ac intercessioni Beati Apostolorum Principis Petri ex omnibus finibus terræ properantium sese quotidie conferunt, et usque in finem vitæ suæ apud ejus limina semet mansura proponunt, ut præter illud, quod vas e Cœlo submissum, in quo cunctorum ostensa sunt eidem Beato Petro horum omnium Rectori animantium genera, Catholicam signat Ecclesiam, etiam ipsa sola Romanorum Urbs, apud quam ejusdem Apostoli corporalis præsentia sedulò veneratur, ipsius vasis cunctas dignoscatur in se continere universorum animalium (quæ homines intelliguntur spiritualiter) nationes.*

5. Ed in ciò che risguarda o i nostri Controversisti, che contra gli Eretici hanno ben sostenuta la difesa delle divote peregrinazioni ai luoghi santi, o le regole de' Prelati di Santa Chiesa per ben governarle e liberarle da tutti gl'inconvenienti, Noi, che non intendiamo di fare un Trattato, o una Dissertazione, ci rimettiamo a quanto scrisse Giona Vescovo d'Orleans, autore del nono secolo, contra Claudio di Torino, che inimico delle Sacre Immagini,

era per conseguenza anche nemico dei più divoti pellegrinaggi; ci rimettiamo alla celebre Orazione di Egidio Carlerio Decano della Chiesa di Cambrai, fatta in Basilea contra gli errori di Noccolò Taborita, stampata *nel tom.* 8. degli Atti de' Concilj dell' Arduino *alla pag.* 1796. *ed altre seguenti*, ove con profonda dottrina scioglie gli equivoci opposti dal suo contradittore contra i divoti pellegrinaggi; ed a quanto si legge nel Concilio Cabilonense tenuto *l'anno* 813. *c.* 45. e più diffusamente nel Concilio Bituricense tenuto *l' anno* 1584. *nel tom.* 10. della citata Collezione dell'Arduino *pag.* 1466. *e seg.* ove sono registrati alcuni Canoni molto ben fatti, per levare gl'inconvenienti dai sacri e divoti pellegrinaggi; oltre ciò, che in tal proposito si ritrova esettamente radunato, da Lorenzo Bochelli ne' Decreti della Chiesa Gallicana *lib.* 4. *tit.* 14. *de Peregrinationibus*. N. II.

6. Nè a Noi sono ignoti i due Opusculi di S. Gregorio Nisseno, uno intitolato *de iis, qui adeunt Hierosolymam*, e l' altro indirazzato ad Eustatia, ed Ambrosia, e Basilissa, che sono *nel tom.* 3. delle Opere del Santo Dottore stampate in Parigi *l'anno* 1638. *pag.* 651. sul fondamento de' quali, quelli, che non sono della nostra comunione, s' appoggiano per iscreditare ed impugnare i divoti pellegrinaggi. Nè tampoco ci è ignota la grave controversia fra i nostri eruditi, se le dette opere siano genuine di S. Gregorio: nella qual controversia il Lippomano, il Baronio, Natale Alessandro, il Tillemont, il Ceillier, sono di sentimento, che le dette Opere siano Opere del Santo Dottore, del che però dubita il Cardinal Bellarmino; e con molta asseveranza ed impegno il Gretsero sostiene, che siano apocrife, come può vedersi nelle profonde ed erudite Note da esso stampate sopra le medesime, ed inserite *nel cit. tom.* 3. delle Note *alla pag.* 71. *e segg.* Ma ci sembra di potere con tutta giustizia accennare, che, quand' anche le Opere siano del Santo, quand'

N. II. anche in esse, com' è vero, molto si esageri contra gl' inconvenienti, che succedevano ne' pellegrinaggi a Gerusalemme, quand' anche, com' è verò, gagliardamente s' impugni la massima spacciata falsamente da alcuni, che le accennate peregrinazioni fossero necessarie per l' eterna salute, che senza quelle non poteva ottenersi; ciò punto non osta al nostro assunto, in cui sosteniamo l' utilità delle opere predette, non la necessità; non ci facciamo difensori degl' inconvenienti; ma, come vedrassi in appresso, ne andiamo additando e procurando i rimedj: Non essendo poi del dovere, che si prendano con tutto il rigore le gagliarde espressioni del Santo Dottore contra i pellegrinaggi a Gerusalemme; sì perchè si vede manifestamente, che hanno la loro origine dai frequenti scandali, che andavano occorrendo; sì perchè l' idea d' uno, benche santo e celebratissimo Dottore, dee in ogni caso cedere al sentimento della Chiesa, ed al contrario comune parere degli altri, che fra le opere cristiane pie e devote, annoverano i sacri pellegrinaggi, quando siano fatti nelle dovute forme.

§. 7. Questo nostro invito comprende i Vescovi nostri cari Fratelli, purchè la salute loro corporale lo permetta, e purchè la cura delle anime ad essi commesse non sia per ricevere nocumento della loro assenza: e si ricordino, che una gran parte de' loro Predecessori, parlando almeno di quelli che non erano tanto lontani da Roma, venivano ogni anno alla santa Città per celebrare unitamente col Papa la Festa de' Santi Apostoli Pietro e Paolo, come si vede *nella lettera* 13. *e* 16. di S. Paolino. Comprende l' invito i Sacerdoti e gli altri del Clero, purchè vengano, come è del dovere, colle Dimissorie de' loro Vescovi; legge, che non è inventata da Noi, ma ben antica, come si raccoglie dal *Canone* 41. e dal *Canone* 42. del Concilio Laodiceno tenuto *l' anno* 372. *nel tom.* 1. della Collezione dell' Arduino *p.* 789. *et* 790. Comprende il

il nostro invito i Regolari, purchè però abbiano le opportune licenze de' loro Superiori, che esortiamo ad usare ogni discretezza nel concederle. Comprende gli Uomini del secolo, purchè intraprendano il viaggio dopo averlo consultato col loro Curato, o con altro Direttore delle lore coscienze, che dovrà aver presente, nel dare il suo consiglio, la comune massima degli Autori spiegata di Teofilo Raynaudo *nel tom.* 15. delle sue Opere, cioè in quella intitolata *Heteroclita spiritualia, alla p.* 217. *num.* 13. — *Peregrinatio est opus supererogationis, et pertinet ad cultum voluntarium, quem par non est officere actibus virtutis ex obligatione exercendis. Sic maritus, qui vinculo matrimonii adstringitur adhærere uxori, malè faciet, si, uxore reluctante, longam peregrinationem, ea domi relicta, suscipiat. Immo, quamvis uxor consentiret, posset tamen peregrinatio longa mariti continere heteroclisim, si per eam absentiam in alterutro conjugum verisimile periculum labefactandæ virtutis contineret. Æquè ex hoc capite anomala esset peregrinatio patris familias, qui cum necessarius esset domi ad sustentationem familiæ, deberetque suis laborare, et thesaurizare, vellet tamen domo abesse, et ad hæc aut illa sacra monumenta discursare. Idem pronunciatum esto de eo, qui obæratus, nec habens aliunde, unde dissolvat debita, quàm si alicubi hæreat et laboret, eligit tamen visere loca sancta.* E' nota ad ognuno la plenaria Indulgenza conceduta da Urbano II. nel Concilio di Chiaromonte a chi, assumendo la Croce, assumeva la milizia per ricuperare Terra Santa: *Quicumque pro sola devotione, non pro honoris vel pecuniæ adeptione, ad liberandam Ecclesiam Dei Hierusalem profectus fuerit, iter illud pro omni pœnitentia reputetur.* Così si legge nel detto Concilio tenuto *l'anno* 1096. *nel tom.* 10. *de' Concilj* del Labbè. S. Tommaso *nel quodlibet* 4. *all' art.* 11. propone la questione: *Utrum viri possit accipere Crucem, si de ejus incontinentia*

N. II.

N. II. *timeatur* : e camminando coi principj poc' anzi additati, conchiude : *Ex necessitate viro imminet, ut gerat crucem uxoris, quia caput mulieris est vir. Sed, quod accipiat Crucem ad transfretandum, subjacet propriæ voluntati. Unde, si uxor sit talis, quæ sequi non possit propter aliquod impedimentum, et de ejus incontinentia timeatur, non est ei consulendum, ut accipiat Crucem, et dimittat uxorem : secùs autem est, si uxor continere voluntariè proponat, aut velit, et possit sequi virum suum.* Ii divoti pellegrinaggi di S. Elena ai luoghi santi, riferiti da S. Ambrogio, di Eudossia moglie di Teodosio juniore a Gerusalemme, descritti da Socrate, di Paola nobile Romana a Terra Santa, riferiti da S. Girolamo, di S. Brigida a Compostella, ed a Roma. per visitare i limini degli Apostoli Pietro e Paolo, tanti altri lodevoli esempì di donne di condizione, ed anche poverette e miserabili, veduti da Noi nel decorso della lunga dimora, che abbiamo fatta in Roma nel tempo del servigio da noi prestato alla Sede Apostolica; ci muovono a non escludere dal nostro invito le donne non astrette a clausura : Unendo però all' invito l' avvertimento, che crediamo molto necessario, cioè che da tutti quelli, a cui appartiene il vegliare sul buon costume, non si tralasci verun provedimento, per opporsi agli inconvenienti, che facilmente possono derivare dall' età delle pellegrine, dalla compagnia nel loro viaggio, dalla mescolanza con quelli d'altro sesso, e particolarmente quand' esse, essendo maritate, non hanno la compagnia de' loro mariti, ed in difetto de' mariti, la custodia de' fratelli, o d' altri congiunti loro in grado tale di parentela, che escluda ogni sospetto, e porti seco ogni dovuta custodia.

8. Al nostro invito succede il dover' esporre il motivo, e la causa finale dello stesso : ma ciò non possiamo fare con tutta adeguatezza, se non premettiamo alcune notizie dedotte dai Padri, ed altre dalla Storia Ecclesiastica. S.

Giovanni Grisostomo *nell' Omel.* 32. sopra l'Epistola ai Romani *tom.* 9. della sopracitata edizione *pag.* 757. protestossi di voler bene a Roma, e di poterla lodare per la grandezza, antichità, e bellezza, frequenza del popolo, ricchezze, e vittorie ottenute in guerra: *Propterea ergo Romam diligo, quamquam aliunde illam laudare possim, a magnitudine, ab antiquitate, a pulchritudine, a populi frequentia, a potentia, a divitiis, a rebus in bello fortiter gestis*: ma aggiunse, che amava e stimava Roma, e che sommamente bramava di venirvi, per poter venerare i Sepolcri de' Santi Apostoli Pietro e Paolo: *Sed missis illis omnibus, ideo illam beatam prædico, quia Paulus et dum viveret illis scripsit, atque ipsos ita dilexit, ac præsens ipsos allocutus est, vitamque ibidem clausit, ideoque hinc clarior est civitas, quam ex aliis omnibus, ac, quemadmodum corpus magnum et robustum, duos illa Urbs habet oculos splendentes, horum videlicet Sanctorum Corpora. Non splendet Cælum, cum radios Sol emittit, ut Romanorum Urbs duas illas lucernas habens, per totum orbem lucem emittentes.* Possò avanti il Santo Dottore, ed espresse il suo acceso desiderio di prestare i dovuti atti di venerazione ai Sepolcri dei detti due Santi Apostoli: *Quis mihi nunc dederit, ut Corpus Pauli circumplectar, ut Sepulchro hæream, ut pulverem videam Corpus illius, quæ Christo deerant, adimplentis, stigmata illius gestantis, prædicationem ubique disseminantis?* e poco dopo: *Vellem Sepulchrum videre, ubi jacent arma justitiæ, arma lucis, membra nunc viventia, et mortua dum ille viveret, in quibus omnibus vivebat Christus, quæ crucifixa erant mundo, membra Christi, quæ Christum induebant, templum Spiritus, ædificium sanctum, quæ Spiritu ligata erant, quæ confixa erant timore Dei, quæ stigmata Christi habebant. Hoc Corpus urbem illam quasi mœniis cingit, quod omni turre et vallis innumeris tutius est; et cum hoc etiam Petri Corpus, nam* N. II.

N. II. *illum viventem honoravit : Ascendi, inquit, videre Petrum.*

9. Battendo le pedate di S. Giovanni Grisostomo, diremo, essere questa nostra Città di Roma, degna d'esser veduta, per la grandezza delle fabbriche, per la sontuosità degli edifizj : ma non esser queste o simili cose l'oggetto del nostro invito. Diremo, doversi ella principalmente lodare e ammirare per esser la Sede del Capo della Religione, il centro della unità, e per vedersi nella medesima i vivi contrassegni dell' estinta idolatria, che in essa aveva per più secoli trionfato. Agli eruditi è noto l'assunto di Pietro Angelo Bargeo nella sua celebre lettera *de privatorum publicorumque ædificiorum Urbis Romæ eversoribus*, ove pretende di dimostrare, non essere state rovinate le sontuose fabbriche de' Teatri, delle Terme, de' Tempj, delle innumerabili Statue degl' Idoli, dai barbari, da' Gotti, Vandali, e simil gente, ma da' Romani Pontefici, e specialmente da S. Gregorio il Grande, e dai pii fedeli, per levare ogni incentivo all' idolatria ed ogni memoria d'essa. Ma, ciocchè siasi di quanto scrisse il citato Bargeo, non è mancato ai giorni nostri chi con molta fatica ha composto un Trattato delle cose Gentilesche e profane, trasportate ad uso ed ornamento delle Chiese ; ed in esso ha pienamente enumerate le Chiese, che ancor oggi si veggono in Roma erette su le rovine de' Tempj Gentileschi. Diremo finalmente, essere indirizzato il nostro invito ad un religioso pellegrinaggio, alla divota visita de' Sepolcri de' Santi Apostoli Pietro e Paolo, che S. Giovanni Grisostomo, come abbiamo veduto, sospirava di fare, nè mai ebbe il modo di fare.

10. Quì però non termina l'oggetto ed il fine del nostro invito. E' noto a ciascheduno ciò, che accadde *nel* 1300. allora che, nata all' improviso una pubblica voce, sparsa non solo in Roma, ma in molte parti del mondo, che ogni cento anni vi fosse una plenaria ed ampla In-

dulgenza concessa a chi visitava i limini degli Apostoli, e che per appunto in quell'anno 1300. cadeva il centesimo, dopo essersi fatte le maggiori diligenze per rintracciare il vero, fu dal Pontefice Bonifazio VIII. pubblicata la sua Costituzione, che incomincia: *Antiquorum habet fida relatio*, in cui concesse la plenaria Indulgenza a chi pentito e confessato visitasse, se fosse forestiero, quindici volte, ed essendo Romano, trenta volte, le Basiliche de' Santi Pietro e Paolo; perpetuando ogni cento anni la stessa plenaria Indulgenza nel modo poc' anzi espresso. Tutta la Storia è fedelmente riferita da Giacomo Gaeteno, Diacono Cardinale di S. Giorgio in Velabro, nipote dello stesso Bonifazio VIII. che è stampata *nel tom.* 25. della Biblioteca Massima de' Padri della stampa di Lione *alla pag.* 937. *e seqq.* E' noto pure a ciascheduno, che il termine di cento anni fu ridotto a cinquanta da Clemente VI., a trentatrè da Urbano VI., ed a venticinque da Paolo III., e che il predetto Clemente VI. alla visita delle due Basiliche di S. Pietro e di S. Paolo, aggiunse quella della Lateranense, ed Urbano VI. alle predette tre aggiunse la visita della quarta Basilica, che è quella di S. Maria Maggiore. Noi nella nostra Costituzioni ci siamo conformati alla disciplina, che abbiamo veduta già introdotta, e quanto alle Chiese da visitarsi, e quanto al numero delle visite, opere prescritte da adempirsi per conseguire il sante tesoro della plenaria Indulgenza; nè altro v' abbiamo aggiunto, che il dover ricevere la Sacra Eucaristia, che abbiamo creduto ben fatto dovervi aggiungere. E' questo è il vero oggetto del nostro invito, a cui il pellegrinaggio, e le visite delle Chiese, ed ogni altra opera ingiunta, fatta a dovere, sono non che convenienti, ma necessarie disposizioni. *Vi chiama, fratelli, lo Spirito Santo a Roma quest' anno prossimo del Giubbileo. V' invita il tesoro, che vi è proposto. Io vi esorto tutti a non mancare a voi stessi, ed a vestirvi* N. II.

N. II. *della stola dell' allegrezza, perpetua compagnia della buona coscienza, acciocchè ritornati da questo santo viaggio sanctificati in quest' Anno Santo, possiate meglio servire il Signore Iddio di quello, che avete fatto sin ora :* sono parole del gran Vescovo di Verona Agostino Valerio, poi degno Cardinale della Santa Romana Chiesa, nella lettera Pastorale a tutti i fedeli della sua Città e Diocesi, stampata in Verona *l' anno* 1574. sopra il Giubbileo dell' Anno Santo, che nell' anno seguente fu celebrato da Gregorio XIII.

11. Contentatevi, che facciamo anche uso delle lettere Pastorali del gran Cardinale Arcivescovo di Milano Carolo Borromeo pubblicate in lingua Italiana per comodo del suo Popolo, una *nel giorno* 10. *di Settembre* 1574., che vuol dire l' anno prima del Giubbileo celebrato nel Pontificato di Gregorio XIII. *Non è dunque, dilettissimi figliuoli, da perdere l' occasione di tanto spirituale guadagno; non vogliate, vi preghiamo, per timore, e rispetto d' un poco di fatica corporale, privarvi di tanto bene; considerate la diligenza e sollecitudine vostra negli acquisti e guadagni terreni, per li quali vi mettete a lunghi e pericolosi viaggi, nè temete disagi, ed incomodi, nè vi spaventate di fatica, che vi si rappresenti. Confondetevi di non fare per l' anima vostra quel che fate per il corpo, poichè per ricevere la remissione d' un debito di cose temporali, molti di voi non temeriano di mettersi eziandio a maggior viaggio di questo, il quale vi serve per ricevere la remissione di tanti e tanti debiti spirituali. Dovete, figliuoli amatissimi, per questa causa, la quale importa tanto all' anima vostra, muovervi con gran desiderio, e pietà veramente Cristiana a fare questo santo pellegrinaggio, al quale vi ha da accendere anco sommamente l' esempio dell' antica divozione, che in ciò mostrarono i fedeli, e popoli, e Principi :* l' altra pubblicata *l' anno* 1576. che vuol dire l' anno dopo quello del Giubbileo celebrato in Roma, allora che, secondo il solito, fu dal Sommo

Pontifice trasmesso a Milano per quelli, che non erano venuti a Roma l'anno precedente: ed ecco le parole del Santo, che fanno al nostro proposito: *Sapete, quanto abbiamo desiderato l'anno passato, che non fosse alcuno di voi, il quale per qualsivoglia occupazione e impedimento s'iscusasse di far quel santo viaggio di Roma, ma che tutti andaste ad arricchirvi spiritualmente, e che faceste questo speciale riconoscimento verso la Chiesa Santa Romana commune Madre nostra, andando in persona a ricevere presenzialmente queste sante benedizioni Apostoliche, ed a visitare i Sacri Corpi dei gloriosi Apostoli S. Pietro, e S. Paolo, ed altre Sante Reliquie, a visitare quelle antiche e divote Chiesa, quella terra santa, tutta sparsa e consecrata col sangue d'innumerabili Martiri, dove e per questo, e per molti altri misterj e divotissime memorie, per i favori speciali, che Iddio fa a quel luogo, dove ha collocata immobilmente la Cattedra di S. Pietro, l'infallibilità della Fede Cattolica, il magistero de' costumi cristiani, pare, che la terra stessa, i muri sacri, gli Altari, le Chiese, i Cimiterj de' Martiri, ed ogni cosa spiri divozione particolare; la quale isperimenta quasi sensibilmente chi visita que' santi luoghi con la disposizione che deve. Per il che vi abbiamo a ciò molte volte esortato con parole, eccitato con lettere, ed invitato all' ultimo anco coll' esempio del viaggio nostro, riconoscendo nostro obbligo d'andarvi innanzi, ed esservi guida anco in così fatta occasione.* N. II.

12. Qui pensavamo che potesse terminare questa nostra lettera Enciclica; ma riconosciamo d'esserci ingannati. I Padri del Concilio Cabilonense secondo, tenuto *l'anno* 813. *nel tom.* 4. della Collezione d'Arduino *alla pag.* 1039. *Can.* 45. ci rappresentano alcuni inconvenienti, che erano ne' loro tempi nella materia, di cui si tratta, e che pur troppo ancor oggi è facile, che si possano ritrovare — *Nam et a quibusdam, qui Romam, Thuronumve, et alia quædam loca*

N. II. *sub prætextu orationis inconsultè peragrant, plurimum erratur. Sunt Presbyteri et Diacones, et cæteri in Clero constituti, qui negligenter viventes, in eo purgari se a peccatis putant, et ministerio suo fungi debere, si præfata loca attingant. Sunt nihilominùs laici, qui putant se impunè aut peccare, aut peccasse, quia hæc loca frequentant. Sunt adeo vecordes, ut putent, se sanctorum locorum sola visitatione a peccatis purgari.* Di altri disordini ne' secoli susseguenti parla l'Abbate Alberto Stadense nella sua Cronaca: *Vix aliquos vidi, vel nunquam, qui redierint meliores vel de transmarinis partibus, vel de Sanctorum liminibus.* Non lasciano i Padri Cabilonensi d'accennare il rimedio; ed ecco le loro parole: *Qui verò peccata sua Sacerdotibus, in quorum sunt Parochiis, confessi sunt, et ab his agendæ pœnitentiæ consilium acceperunt, si orationibus insistendo, eleëmosynas largiendo, vitam emendando, mores componendo, Apostolorum limina, vel quorumlibet Sanctorum invisere desiderant, horum est devotio modis omnibus collaudanda.* Lo stesso si fa dall' Abbate Stadense; *Puto ex eo hoc provenire, quod debita devotione nec exeunt, nec redeunt; debent enim tali cogitatione proficisci, quasi essent de sæculo migraturi.* Mancheremmo al nostro Apostolico ministero, se non procurassimo di battere le pedate contrassegnate dai sopradetti, non meno per torre di mezzo ogni male, che per mettere tutti quelli, che sono capaci del frutto dell'Indulgenza, nello stato di poterla fruttuosamente conseguire.

13. Come è noto ad ognuno, corre lo spazio d'alcuni mesi fra la pubblizione della Bolla dell' Anno Santo, che si fa quì in Roma, ed il principio della plenaria Indulgenza; non aprendosi la Porta Santa, giusta l'antico stile, che nella vigilia del Natale dell' anno precedente all' Anno Santo. Non intendiamo di perdere il sopradetto tempo intermedio. D'esso ci prevaliamo per far fare nella nostra Città di Roma

in varie parti le Missioni, dell'utilità delle quali abbiamo abbastanza ragionato nei nostri Editti Pastorali dati alle stampe, quando eravamo residenti nella nostra Chiesa Arcivescovile di Bologna, e che sono anche dipoi stati tradotti e dati alle stampe in lingua latina. Ai Missionarj inculchiamo lo spiegare al popolo in forma di Catechismo le Cattoliche verità nella materia delle sacre Indulgenze, e del Giubbileo universale, senza entrare in disputa particolare o di Teologia Polemica, o di Teologia Morale; dovendo bastare al popolo il sapere, dimettersi nel Sagramento della Penitenza ben adoparato la colpa, unitamente colla pena eterna; ma non sempre, anzi rade volte dimettersi la pena temporale da soddisfarsi o in questa vita, o nell' altra nel Purgatorio, come si vede *nel cap.* 14. *della sess.* 6. del Sacro Concilio di Trento, e *nel Can.* 30. della stessa Sessione sotto il titolo *de Justificatione;* esservi nella Chiesa un inesausto tesoro composto della sovrabbondanza de' meriti di Cristo, e de' Santi; esserne stata commessa da Gesù Cristo la disposizione al suo Vicario in terra, che è il Romano Pontefice; poterne esso fare o più ristretta o più larga applicazione, concorrendovi giuste e legittime cause, o a pro de' vivi per modo di assoluzione, o a pro de' morti per modo di suffragio, purchè i primi abbiano colla penitenza conseguito la delezione del peccato e della pena eterna, ed i secondi siano passati da questa all' altra vita in grazia del Signore; essere la detta applicazione quella, che chiamiamo Indulgenza. che conseguita nelle dovute forme, libera dalla pena temporale a misura della concessione ed applicazione, che si fa da chi ha l'autorità di concedere, di dispensare, e di applicare; come si legge nelle Lettere Apostoliche de' Sommi Pontefici, e nella famosa Decretale del nostro Predecessore Leone X. al Cardinale Tommaso de Vio, detto Gaetano, quand' era Legato Apostolico nella Germania: e però esser N. II.

N. II. molto utile al popolo Cristiano l'uso delle Indulgenze, ed esser degni d'anatema tutti coloro, che hanno ardire di dire, esser esse inutili, o non essere nella Chiesa la potestà di conferirle, come si legge nel Sacro Concilio di Trento *alla sess.* 25 nel Decreto *de Indulgentiis* : essere finalmente l' Indulgenza dell' Anno Santo Indulgenza Plenaria, e distinguersi dalle altre Plenarie Indulgenze, anche date per modo di Giubbileo, per la maggiore ampiezza che si dà ai Confessori di assolvere dai peccati, e di sciogliere colla benignità delle dispense alcuni legami, ne' quali talora le coscienze si trovano involte.

§. 14. Tralasciando le altre Apostoliche Costituzioni, come ovvie a tutti, Noi porteremo qui la sopracitata di Leone X. — *Per præsentes tibi significandum duximus, Romanam Ecclesiam, quam reliquæ tamquam Matrem sequi tenentur, tradidisse, Romanum Pontificem Petri clavigerum Successorem, et Jesu Christi in terris Vicarium, potestate clavium, quarum est aperire Regnum Cœlorum, tollendo illius in Christifidelibus impedimenta, culpam scilicet et pœnam pro actualibus peccatis debitam, culpam quidem mediante Sacramento Pœnitentiæ, pœnam verò temporalem pro actualibus peccatis, secundùm Divinam justitiam debitam, mediante Ecclesiastica Indulgentia, posse pro rationabilibus causis concedere eisdem Christifidelibus, qui charitate jungente membra sunt Christi, sive in hac vita sint, sive in Purgatorio, Indulgentias ex superabundantia meritorum Christi et Sanctorum, et tam pro vivis, quàm pro defunctis, Apostolica auctoritate Indulgentiam concedendo, thesaurum meritorum Jesu Christi, et Sanctorum dispensare, et per modum absolutionis Indulgentiam ipsam conferre, vel per modum suffragii ipsam transferre consuevisse; ac propterea omnes tam vivos, quàm defunctos, qui veraciter omnes Indulgentias hujusmodi consecuti fuerint, a tanta temporali pœna, secundùm Divinam justitiam pro peccatis*

suis actualibus debita, liberari, quanta concessæ N. II.
et acquisitæ Indulgentiæ æquivalet, et ita ab omnibus teneri, et prædicari debere etc. auctoritate Apostolica decernimus.

15. Ciò può bastare pel popolo, ad effetto che resti istrutto di quanto è d'uopo che sappia in ordine alle Indulgenze. Ma, acciò si prepari a conseguirne il frutto, è d'uopo, che i Missionarj passino più avanti. Con Apostolica dunque libertà inveiscano contra le corruttele del secolo pur troppo pubbliche e notorie, avendo avanti gli occhj le parole d'Isaìa *al cap.* 58. *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, et annuntia populo meo scelera eorum, et Domui Jacob peccata eorum.* Predichino con Apostolico zelo la necessità della penitenza, la perdita irreparabile dell' anima, se non fanno penitenza de' loro peccati, avendo avanti gli occhj le parole di Gesù Cristo in San Luca *al c.* 18. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Entrino mallevadori della Divina misericordia a pro di quelli, che lascieranno le ree antiche costumanze, e si faranno un cuor nuovo, ed uno spirito nuovo; avendo pure avanti gli occhj le parole del Signore in Ezechièle *al c.* 18. *Convertimini, et agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, et non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite a vobis prævaricationes vestras, in quibus prævaricati estis, et facite vobis cor novum et spiritum novum, quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus; revertimini, et vivite :* e nel *cap.* 33. *Vivo ego, dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, sed ut convertatur impius a via sua, et vivat.*

16. Dalla virtù della Penitenza passino i Missionarj al Sagramento; e coi più fervorosi inviti non lascino d'indurre chi gli ascolta, a prepararsi all' Anno Santo con una fruttuosa Confessione. S' instruisca a ben farla; si faccia vedere la necessità di ripetere le passate mal fatte; e si adopri ogni diligenza per indurre anche chi non pensa d' avere necessità di ripe-

N. II. tere le passate, a farne una generale: *Licet non sit de necessitate iterum confiteri eadem peccata, tamen propter erubescentiam, quæ est magna pœnitentiæ pars, ut eorumdem peccatorum iteretur Confessio, reputamus salubre:* sono parole del nostro Predecessore Benedetto XI. nella sua Decretale: *Inter cunctas, de privilegiis*, fra le Stravaganti comuni. Ed il gran S. Carlo Borromeo ne' moniti ai Confessori, fatti ristampare in Roma dalla felice memoria d'Innocenzo XII. per regola e norma de' Confessori, così scrisse: *Confessarii pro cujusque personæ qualitate, opportuno tempore et loco, ad generalem quamdam Confessionem pœnitentes exhortentur, ut per hanc proposita omni præterita vita sibi ob oculos, majori cum alacritate redeant ad Dominum, ac omnes errores, qui potuissent in præcedentibus Confessionibus accidere, resarciant.*

17. Dell' utilità delle predette Confessioni generali parla pure S. Francesco di Sales in molti luoghi delle sue Opere: ma assai proprio della sua dolcezza è quello, che si legge nella sua lettera prima, scritta ad una Dama vedova, che è *nel tom.* 1. delle sue Opere della stampa di Parigi del 1669. *alla pag.* 914. *n.* 6., che Noi dall' idioma Francese trasportiamo in lingua Italiana: *Mi scrive vostro Padre; e perchè mi comanda di scrivergli qualcho cosa per la salute dell' anima sua, io lo faccio con molta facilità, e forse troppo grande. Si riduce il mio avviso a due punti: Uno, che faccia una penitenza generale. Questa? una cosa, senza la quale nessun uomo d'onore dee morire. L'altro, che a poco a poco si vada distaccando dalle affezioni del mondo.* Nella Vita scritta in Italiano di San Vincenzo de Paulis Fondatore della Congregazione della Missione, molto si tratta del frutto, che si ricava dalle Confessioni generali nelle Missioni: E però nelle Regole del detto Istituto, approvate dalla Santa Sede, tra gli altri ministerj si annovera questo d'insinuare le dette Confessioni: *Confessiones generales to-*

tius anteactæ vitæ suadere et excipere. Ed il Pontefice Urbano VIII. nella sua Bolla, che incomincia *Salvatoris nostri*, colla quale approvò l' Istituto della detta Congregazione, nel proposito delle Confessioni generali così soggiugne: *Ex quorum felicibus successibus*, parla delle funzioni, e ministerj dell' Istituto ivi enunciati, *evidenter apparet, hoc pium Institutum Deo acceptissimum, hominibus verò utilissimum, prorsusque necessarium esse, ex eo enim, licet non multo abhinc tempore, rarus antea Confessionum Sacramentalium, etiam generalium, et Sanctissimæ Eucharistiæ usus, frequens per Dei gratiam factus est*. E nel proposito della preparazione all' Anno Santo il Nostro Predecessore Innocenzo XII. nella Istruzione, che fece, quando lo pubblicò, riflettendo ai difetti, che possono esser occorsi ai penitenti nelle precedenti Confessioni, esortò colle seguenti parole quelli, che pensavano di venire a Roma per conseguirne l' Indulgenza, a fare prima d' intraprendere il viaggio, la Confessione generale: *Faccia prima della partenza una valida Confessione generale; si esorti a praticarla in questa occasione, per supplire ai difetti, che avrà forse commessi nelle Confessioni passate*. E' massima comune dei Direttori delle coscienze, essere la Confessione generale molto utile, perchè rappresenta l' uomo a se stesso, acciò s' umilii, produce un maggior orrore del peccato, procura nuove forze da superare le tentazioni, porta una soavissima pace e tranquillità di coscienza, e supplisce a quanto alle volte mancò nelle passate Confessioni. N. II.

18. Ben vediamo, che, dovendosi fare o semplici ed ordinarie Confessioni, o dovendosi ripetere le mal fatte, o dovendosi fare Confessioni generali, se non sono le Confessioni ricevute ed intese da' Confessori, che siano uomini da bene, e periti, ed istrutti delle vere massime della Chiesa, non se ne ricaverà quel frutto, che si brama, e sommamente si desi-

N. II. dera. In tutto il tempo, che siamo stati residenti nella Nostra Chiesa Arcivescovile di Bologna, non abbiamo data a veruno la facoltà di confessare, se non dopo averlo Noi stessi esaminato, o fatto esaminare da altri alla nostra presenza, per aver contezza della sua perizia, e delle sue massime: nè abbiamo mai data licenza illimitata di confessare, ma ristretta a tempo limitato e breve, acciò gli esaminati ed approvati una volta, dovessero di nuovo ritornare sotto l'esame nostro, o da farsi di nuovo alla presenza nostra; il che quanto era incomodo ai Confessori, altrettanto era giovevole al buon regime delle anime. Ora che siamo oppressi dall' ormai insopportabile peso del regime della Chiesa universale, siamo obbligati a commettere l' esame de' Confessori di questa nostra Città di Roma ad altri, che possiamo sperare non manchino al loro dovere, ed a tutta l'esatta diligenza: e solamente una volta l'anno quando è vicina la Quaresima, non lasciamo d'esprimere i nostri sentimenti ai Predicatori, ed ai Parrochi convocati avanti di Noi, in tutto ciò, che crediamo opportuno e necessario per la salute delle anime. Ora poi, che è imminente l'Anno Santo chiamiamo avanti di Noi tutti i Confessori, a' quali con tutto lo spirito, e con tutta quella energia, che possiamo, inculchiamo le massime seguenti.

19. La prima, che si ricordino, non soddisfarsi al proprio dovere, anzi commettersi un gran mancamento da chi di loro mettendosi a sedere nel Tribunale della Penitenza, sente il penitente con una certa indolenza, nulla soggiugne, e finita l'esposizione de' peccati, proferisce l' assoluzione: essendo ciò troppo contrario alla condotta di un Medico perito, a cui il Confessore viene rassomigliato, che deve infondere sopra le ferite e vino ed olio, deve investigare le circostanze e del peccato e del peccatore, per potergli dare un' opportuno consi-

glio, giusta il quale riceva e conseguisca la sanità dell' anima: *Sacerdos autem sit discretus et cautus, ut, more periti Medici, similiter infundat vinum et oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens et peccatoris circumstantias et peccati, per quas prudenter intelligat, quale illi debeat consilium præbere, et ejusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum ægrotum:* sono parole d' Innocenzo III. nostro gran Predecessore, nel Concilio Generale Lateranense *nel c. Omnis utriusque sexus, de pœnitentiis, et remissionibus.* Concorda il Rituale Romano, confermato con Apostolica Costituzione dall' altro nostro Predecessore Paolo V. sotto il titolo *de Sacramento Pœnitentiæ*, ed eccone le parole: *Si Pœnitens numerum, et species, et circumstantias peccatorum non expresserit, eum Sacerdos prudenter interroget.* E di più se il Confessore sa, che dal Penitente si commettono alcuni peccati, de' quali esso non si accusa, o perchè, volontariamente ingannando se stesso, si lusinga che ciò, che fa, non sia peccato; il Confessore che è obbligato d'aver cura dell' integrità della Confessione, dee con buona maniera ridurgli a memoria ciò, che tralascia, correggerlo, ammonirlo, inducendolo ad una vera penitenza. Così la discorre S. Bernardino da Siena *al tom 2. serm. 27. artic. 2. cap. 3. pag. 167.* ove propostasi la questione: *An Confessor teneatur diligenter perscrutari, et examinare conscientiam peccatoris;* risponde di sì: e dice, ciò doversi fare non solo in quelle cose, che il Penitente tace *propter diligentiam, vel propter verecundiam*, ma anche in quelle, che tace per ignoranza, *eò quod peccatores ignorant quæ Dei sunt: unde si Confessor audierit aliquid de Pœnitente, vel scivit per aliquam probabilem conjecturam, id debet Pœnitenti ad memoriam reducere, quia potest timeri, quod Pœnitens ignoret ignorantia crassa, quæ non excusat, secundum Guillelmum; vel quia fortè non intelligit illud esse* N. II.

N. II. *peccatum; nam, secundum Isidorum ignorans quotidie peccat, et ignorat*.

20. La materia è pure ovvia appresso i Teologi, come può vedersi ne' libri anche di quelli, che certamente non meritano di essere annoverati nel numero di troppo rigidi. Imperocchè, non trattandosi ora d'ignoranza invincibile di qualche jus positivo, da cui sia derivato un disordine, che è noto al Confessore, e che non è noto al Penitente, ed a cui se fosse notificato, ne potrebbe succedere qualche grave inconveniente; ma trattandosi ora d'ignoranza vincibile d'azioni, che ognuno deve sapere esser peccaminose, di cose, che trascurate dal Confessore, danno fomento al Penitente di continuare nel suo pravo costume, ed agli altri o di scandalezzarsi, o di prendere le dette cose come indifferenti, giacchè vedono praticarsi con molta franchezza da quelli, che frequentano i Sagramenti della Chiesa: sono concordi i Teologi nell' asserire, essere il Confessore obbligato ad interrogare, ed ammonire il Penitente nulla curando il dispiacere, che, ammonendolo, gli darà, e dovendo sperare, che se forse allora l'ammonizione non sarà del tutto profittevole, lo sarà una volta coll' ajuto di Dio. Fra gli Autori Domenicani, o seguaci della Dottrina di S. Tommaso, può vedersi il Soto *in quartum Sententiarum dist*. 18. *q*. 2. *al tit*. 4. il Silvio *in tertiam partem D. Thomæ tom*. 4. *q*. 9. *art*. 2. *quæsito* 7. Fra li Francescani, e seguaci della dottrina di Scoto, il Cardinal de Laurea *in quartum librum Sententiarum tom*. 2. *de Sacramento Pœnitentiæ disp*. 21. *art*. 21. *n*. 64. cogli altri, che sieguono. E fra i Padri della Compagnia di Gesù il Suarez *in* 3 *part. D. Thomæ disp*. 32. *sect*. 3. *et* 4. *tom*. 4., Teofilo Raynaudo *tom*. 16. *Heteroclit. Spiritual. punct*. 9. *num*. 4., Gabriele Antonio *Tractatu de Pœnitentia art*. 3. *quæst*. 3. Il Cardinal de Lugo *de Sacramento Pœnitentiæ disp*. 22. *sess*.2., ove al nostro proposito con molto zelo inveisce contra i Con-

fessori de' Vescovi, e de' Prelati, de' Principi, e de' Governatori, che intendendo le loro Confessioni, e vedendo che non parlano de' loro publici mancamenti, tacciono, non ammoniscono, e danno francamente l'assoluzione. *Infero secundo, quid dicendum sit de obligatione, quam habent Confessarii Prælatorum, Principum, Gubernatorum, et similium, quando vident, aut sciunt, ipsos non satisfacere revera suo debito circa collationem Beneficiorum, electionem Ministrorum, Subditorum gubernationem, circa eleëmosynas ex superfluis faciendas de redditibus Ecclesiasticis, et alia similia; de quibus illud notandum est, rarò contingere, quod ignorantia illa non afferat secum scandalum in Subditis, qui facile putant licita, quæ a Prælatis, et Principibus fieri vident, vel certè non afferat damnum commune; quare regulariter Confessarius tenetur admonere Pœnitentem, quicumque ille sit, de suà obligatione; nec satisfacit suo muneri absolvendo a peccatis, quæ pœnitens dicit, sed potiùs imponit suis humeris peccata cætera, et errores, quos in Pœnitente dissimulat, et cæco cæcum ducente, ambo in æternam foveam cadent. Si formidet ergo potentis faciem, non assumat sibi Pastoris officium; sed modestè se excuset tamquam minùs aptum ad illud onus portandum.* E questo savio insegnamento del Cardinal de Lugo non dee essere ristretto ai soli Confessori de' Vescovi, de' Prelati, de' Principi, ma, se non con maggiore, almeno con egual ragione deve estendersi a tutti quelli, che sentono le Confessioni di que' Penitenti, la vita pubblica de' quali non è disgiunta da qualche prossima occasione di peccare, se non rispetto agli atti esterni, almeno rispetto ai pravi desiderj, e alle morose dilettazioni, del qual sistema di vivere essi non si accusano. N. II.

21. La seconda cosa si è, che succedendo, come pur troppo va succedendo, che il Confessore nel suo ministero di confessare intenda dal Penitente qualche cosa, che abbia bisogno

N. II. di qualche discussione, esso non tiri ad indovinare, ma prima di rispondere prenda tempo, e consiglio. Sarebbe desiderabile in ogni Confessore una eminente letteratura, ma una competente e sufficiente letteratura è assolutamente necessaria: nè forse di più si può sperare, comprendendo la morale Teologia tante, e tali questioni, che dipendono dalla notizia de' Canoni, e delle Costituzioni Apostoliche, che è moralmente impossibile, che un uomo abbia presente tutto, e possa, come suol dirsi, rispondere in piedi a tutto, come dee fare chi ha una scienza eminente, senza aver bisogno di ricorrere ai libri, come fa chi ha una scienza solo sufficiente; giusta ciò, che riflette il nostro Predecessore Innocenzo IV. *nei Commenti al Cap. Cum in cunctis al num. 2. sotto il titolo de electione, et electi potestate*, ove così scrive: *Scientiam autem reputamus eminentem, quæ subtiles quæstiones discutere, et definire novit, et in promptu responsiones habet: ille habet mediocrem, qui scit aliquo modo examinare negotia, quamvis ad omnia nesciat respondere, et qui in Libris veritatem eorum, quæ scire tenetur, scit quærere, et sic in promptu omnia non habet.* Ridotto perciò il Confessore nelle questioni dubbie, o in quelle, delle quali non ha notizia, a ricorrere ai Libri, non diremo cosa nuova, se diremo, esservi pur troppo nella gran farragine de' Scrittori, chi pensa o scrive in un modo, che è tutto alieno dalla semplicità Evangelica, e dalla dottrina de' Padri: *Cum plures opiniones Christianæ disciplinæ relaxativas, et animarum perniciem inferentes, partim antiquas iterum suscitari, partim noviter prodire, et summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepsit alienus omnino ab Evangelica simplicitate, Sanctorumque Patrum doctrina, et quem si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingens eruptura esset Christianæ vitæ*

corruptela : Sono parole del nostro Predecessore Alessandro VII. nel suo Decreto *dei* 7. *Settembre* 1665. Ma senza entrare in verun dettaglio particolare, e nelle inestricabili questioni, che sopra il credito degli Autori e delle loro dottrine potrebbero eccitarsi, ci contenteremo di dire, che il buon Confessore nelle materie dubbie non dee fidarsi della sua privata opinione, ma prima di rispondere si contenti di vedere non un solo libro, ma ne veda molti, veda fra questi i più rispettabili, e poi prenda quel partito, che vedrà più assistito dalla ragione, e dall' autorità. Così ci spiegammo nella nostra Lettera Circolare sopra le usure, che è *la* 143. *nel tom.* 1. del nostro Bollario *al* §. 8. : *Suis privatis opinionibus ne nimis adhæreant, sed priusquam responsum reddant, plures Scriptores examinent, qui magis inter cæteros prædicantur, deinde eas partes suscipiant, quas tum ratione tum auctoritate planè confirmatas intelligent :* Così ora ripetiamo, non dovendo la massima esser ristretta alla sola materia delle usure, ma dovendo estendersi ad ogni altra cosa, che appartenga al foro Sagramentale, ed alle regole della coscienza. N. II.

22. La terza, che avendo sempre presente la massima del Venerabile Cardinale Bellarmino, che *non esset tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi*, e le proposizioni condannate dai nostri Predecessori, e particolarmente dal Pontefice Innocenzo XI. *nel giorno* 2. *di Marzo* 1679., e fra queste *la* 60. *colle tre seguenti*, prendano le dovute risoluzioni di concedere, di negare, o di differire l' assoluzione. *Videat autem diligenter Sacerdos, quando, et quibus conferenda, vel differenda sit absolutio ; ne absolvat eos, qui talis beneficii sunt incapaces, quales sunt qui nulla dant signa doloris, qui odia, et inimicitias deponere, aut aliena, si possunt, restituere, aut proximam peccandi occasionem deserere, aut alio modo*

N. II. *peccata derelinquere, et vitam in melius emendare nolunt, aut qui publicum scandalum dederunt, nisi publicè satisfaciant, et scandalum tollant:* non sono parole de' rigoristi, ma del Rituale Romano. Coll'avvertenza in oltre, che, o negandosi, o differendosi, o concedendosi l'Assoluzione, non lascino i Confessori o nel caso di negarla, o di differirla, di far conoscere ai loro Penitenti, con ogni maggiore piacevolezza e carità, le ragioni del loro operare, indirizzato unicamente alla salute delle Anime loro, invitandoli a ritornare, ed a fare, prima di ritornare, quando debbono, per poter, ritornando, ottenere l'assoluzione, che loro è stata o negata o differita. Concedendo poscia l'assoluzione, e particolarmente a persone, che rare volte si confessano, o che vengono al Tribunale della Penitenza cariche di peccati, non tralascino d'ammonirle, di far ad esse conoscere il miserabile stato, a cui erano ridotte pe' loro peccati, la bruttezza de' medesimi, eccitandole ad un vero dolore, e ad un vero proposito d'astenersi in avvenire dai peccati. E sappiano essere più giovevoli, e profittevoli le serie e savie ammonizioni del Confessore nel Tribunale della Penitenza, di quello che siano, per l'effetto, di cui si tratta, le Prediche de' zelanti Sacri Oratori, adattando chi le ascolta per lo più le forti loro invettive agli altri, e non a se; il che certamente non può succedere nelle serie ammonizioni de' Confessori, che parlano, come suol dirsi, a tu per tu col Penitente, e dopo che esso ha confessato i proprj reati. E quando mai si dicesse, esser ciò impraticabile per la gran folla de' Penitenti, si risponde col celebre detto di S. Francesco Saverio, riferito dal Padre Tursellino *nel lib.* 6. *della sua vita al. cap.* 17. *Confitentibus porrò, non festinatam, sed diligentem navandam operam censebat, monens, ut præoptarent Confessiones paucas ritè factas audire, quàm multas temere properatas.*

23. La quarta si è, che essendo l' ultima parte del Sagramento della Penitenza la Satisfazione, ancorchè, compatendo la Santa Madre Chiesa l' umana fiacchezza, abbia rilasciato l' antico rigore, e sia receduta dagli antichi Canoni Penitenziali: *Defectus nostrorum temporum, quibus non solùm merita, sed corpora ipsa hominum defecerunt, districtionis illius non patitur in omnibus manere censuram:* sono parole del *Can. Fraternitatis, dist.* 34.; da ciò però non deriva, che nell' imporla possano i Confessori giuocare, come suol dirsi, a capriccio, essendo obbligati a regolarsi anche in questo punto colla giustizia, colla prudenza, e colla pietà: *In irroganda autem satisfactionis pœna Sacerdotes nihil sibi suo arbitratu statuendum esse, sed omnia justitia, prudentia, et pietate dirigenda existimabunt*, come si legge nel Catechismo ai Parochi fatto per ordine del Concilio di Trento, e pubblicato dal nostro Predecessore S. Pio V. *sotto il tit. de Pœnitentia.* Qual massima salutevole è ben fondata *nel cap.* 8. *della Sess.* 14. *de Pœnitentia* dello stesso Concilio di Trento: *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus, et prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, et Pœnitentium facultate, salutares, et convenientes satisfactiones injungere, ne, si fortè peccatis conniveant, et indulgentiùs cum Pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantùm ad novæ vitæ custodiam, et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, et castigationem; Nam claves Sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, sed et ad ligandum concessas, etiam antiqui Patrès credunt, et docent.* E per indurre i Penitenti ad accettar volentieri le proporzionate soddisfazioni, che loro s' impongono dai Confessori, non poco può contribuire la notizia, che gli stessi Confessori ab- N. II.

N. II. biano degli antichi Canoni Penitenziali; non già per imporre oggidì ai Peccatori quelle soddisfazioni, che in essi vengono stabilite, come poc'anzi si è detto; ma per poter fondatamente notificare ai Penitenti la pena, o sia soddisfazione, che in essi era imposta: il che non solo molto servirà per far loro concepire la gravezza del peccato, ma altresì acciò volentieri accettino la soddisfazione imposta ancorchè l' avessero creduta grave; paragonandola con quella, che per gli stessi peccati sarebbe stata loro imposta, se fossero stati vivi, e si fossero confessati nel tempo, in cui erano in vigore i Canoni Penitenziali; e non avessero avuta la sorte di vivere ne' tempi presenti, ne' quali la Chiesa ha benignamente condisceso a rilasciare l'antico Canonico rigore. Così la discorrono tanti pii e dotti Autori, da Noi raccolti *nel nostro Trattato de Synodo al lib.* 7. *cap.* 62., che quì non è d'uopo ripetere. Aggiugneremo solamente, non essere i Penitenti d'oggidì simili alla celebre Agnese Imperadrice, che venuta a visitare i limini de' Santi Apostoli fece al Beato Cardinale Pietro Damiano la sua Confessione generale, senza che il beato e dotto Confessore, dopo averla sentita, fosse in grado d' imporle veruna penitenza.

24. Il fatto è riferito dallo stesso Beatro Pietro Damiano *nel suo Opuscolo* 56. *al cap.* 5. *tom.* 3. delle sue Opere della stampa di Parigi *pag.* 432. *Sed ut hi, qui ad Apostolorum Limina confluunt, sanctæ devotionis tuæ salubriter imitentur exemplum, sub arcana quoque Beati Petri Confessione ante sacrum Altare me sedere fecisti, ac per lugubres gemitus, et amara suspiria, ab ipsa quinquennis infantiæ tenera adhuc et nuper ablactata levitate cœpisti; et tamquam illic ipse Beatus Apostolus corporaliter præsideret, quidquid subtile vel minutum in humanitatis tuæ potuit titillare visceribus, quidquid in cogitationibus vanum, quidquid præterea subrepere potuit in sermone superfluum, fidelibus est*

relationibus evolutum : ad quod mihi visum est ut nil aliud confitendi pœnitentiæ pondus injungeremus, nisi ut illud Divinæ legationis elogium iterarem : Age quod agis, operare quod operaris; vel illud, quod his, qui Thiatyræ erant, per Angelum mittitur : non mittam super vos aliud pondus, tantùm id, quod habetis, tenete (Apoc. 2.) Nam, Deo teste, ne ullum quidem jejunii diem, vel cujuslibet afflictionis indidi, sed ut incœptis solummodo sanctis perseverares operibus imperavi. N. II.

25. Sono i Peccatori d' oggidì, fra' quali pure Noi stessi ci ritroviamo, e forse anche altri si ritrovavano ne' tempi del Beato Pietro Damiano, che, non solo nelle Confessioni generali, ma anche nelle Confessioni correnti, e spesse volte reiterate fra l'anno si ritrovano rei di peccati gravi, e che però accostandosi al tribunale della Penitenza, meritano che s' impongano loro soddisfazioni di quel peso, e di quella importanza di sopra ricavata dal Sacro Concilio di Trento; tanto più che poco o nulla di bene, vivendo come si vive, si va facendo, e che se tal volta sono oppressi dalle disgrazie, non le sopportano colla dovuta pazienza; in tal maniera che restano senza il frutto delle preghiere della Chiesa, che per bocca del Sacerdote nella stessa Confessione domanda dal Grande Iddio, *ut quidquid boni feceris, vel mali patienter sustinueris, sit tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, et præmium vitæ æternæ.*

26. Ed eccovi esposto, o Venerabile Fratello, quanto andiamo facendo, e quanto andiamo disponendo, acciò gli Abitatori di questa nostra Città si preparino a godere il frutto spirituale del santo Giubbileo. Invitiamo ancor Voi a fare lo stesso nella vostra Città, e nella vostra Diocesi, acciò quelli, che intraprenderanno nel prossimo anno il pellegrinaggio, o il viaggio per Roma, conseguiscano lo stesso frutto. Ciò è conforme a quanto fu stabilito dal Concilio Bituricense tenuto *l' anno* 1584. *nel Can.*

N. II. 2. *tom.* 10. della Collezione dell' Arduino *pag.* 1466. *e seg.* ed eccone le parole: *Præmuniantur debita et integra peccatorum Confessione, et Eucharistiæ Sacramento, quicumque ad loca sacra peregrinantur, antequam ire aggrediantur.* Concorda il nostro Predecessore Innocenzo XII. nella pubblicazione del Giubbileo *dell'anno* 1700, ove gravemente inculca pel di lui acquisto una fruttuosa Confessione: *Sanctificamini itaque filii carissimi, et præparate corda vestra Domino. Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis Dei, et renovati Spiritu mentis vestræ, orationibus insistite, frequentate jejunia, eleëmosynas erogate.* Ed acciò non potesse taluno credere, che le sue parole comprendessero quelli solamente, che erano in Roma, soggiunse providamente le seguenti, che senza dubbio comprendono anche quelli, che per anche non sono partiti dai loro paesi, ma pensano di partirne, e di venire a Roma per l'Anno Santo: *His porrò Christianæ vitæ ornamentis instructi, virtutumque præsidiis muniti, impigrè piaque animi alacritate ad hanc Sanctam in terris Civitatem Dei, veluti ad Thronum gratiæ, accedite cum fiducia, ut misericordiam consequamini.*

27. Venendo Voi, quando lo permetta la vostra Cura Pastorale, a Roma, teniamo per certo, che e pel viaggio e per la dimora in Roma prenderete per vostra norma il sistema, che tenne e pel viaggio ed in Roma S. Carlo Borromeo, allora che venne per l'Anno Santo *del* 1575. Il tutto è descritto dal Vescovo di Novara Carlo a Basilica Petri *nel lib.* 3. *della Storia del detto Santo.* Venendo i vostri Diocesani, se partiranno dalle loro Patrie, come Noi desideriamo che partano, e come poc' anzi abbiamo insinuato che dovrebbero partire, possiamo fondatamente spetare, che non avranno molto da travagliare i Governatori de' luogi, pe' quali passeranno, per invigilare, acciò non sieguano que' mali e que' disordini, che in altri tempi

tempi sono stati cagione delle oblocuzioni contra i sacri pellegrinaggi; Ed arrivati che siano in Roma, non trascureremo certamente deligenza, acciò vivano con edificazione, adempiano. come si dee, le opere ingiunte, le Visite delle Basiliche, s' esercitino in varj altri atti di Cristiana penitenza; e chiamiamo Iddio in testimonio dell' ardentissima volontà, che abbiamo, di far sì, che tutti tornino alle Case loro edificati della Romana conversazione, saldi nella Religione, disposti a perseverare, e ben affetti alla Santa Sede, come per appunto sommamente desiderò il nostro Predecessore e Concittadino Gregorio XIII. nella celebrazione, che fece, dell' Anno Santo, giusta ciò, che si legge *ne' suoi Annali al lib.* 3. *cap.* 24. Col qual sistema, che raccomandiamo al Grande Iddio, abbiamo una sicura fiducia, che ritornati alle loro patrie, non saranno sottoposti alla taccia, che diede S. Girolamo a quelli, che venivano dal pellegrinaggio di Gerusalemme *nella sua epist.* 58. *ad Paulinum*, *nel tom.* 1. delle sue Opere della stampa di Verona *alla pag.* 318. *Non Hierosolymis fuisse, sed Hierosolymis bene vixisse, laudandum est.* N. II.

28. In tutto il tempo dell'Anno del Giubbileo saranno pronti in Roma i Penitenzieri ed i Confessori, come di sopra abbiamo detto, muniti delle necessarie facoltà per sentire le Confessioni, per dare le dovute Assoluzioni, e Dispense, tanto a quelli, che abitano in questa, Città, quanto a tutti gli altri, che verranno di fuora per conseguire il frutto spirituale del Giubbileo. Quando nell'Anno Santo Noi parleremo, o quand' altri parleranno di nostra commissione, non si entrerà nemmeno allora in dispute teologiche, che lascieremo ben volentieri alle scuole senza entrare a deciderne veruna Non ci asterremo però, nè faremo che altri s'astengano dal far ben capire l' importanza della clausola, che è nella nostra Bolla — *Fidelibus verè pœnitentibus, et Confes-*

N. II. *sis, Sacraque Communione refectis*. Faremo altresì conoscere coi fatti, quanto sia insussistente l'asserzione di chi, vivendo fuori della nostra comunione, va disseminando, che l'Indulgenza sfianca, e rende al nulla la penitenza. E per non mostrarci troppo parziali di chi va spacciando rigorismi, ne' nostri ragionamenti, ed in quelli, che si faranno d'ordine nostro, pensiamo d'uniformarci a quanto in tale proposito lasciò scritto il celebre Padre Bourdaloue della Compagnia di Gesù *nel tom.* 2. de' suoi Sermoni della seconda edizione di Parigi *del* 1709. nel suo bel Sermone fatto nell' occasione dell' apertura del Giubbileo alla *pag.* 517. *e seg.* Quando eravamo in Bologna, ed andavamo di tratto in tratto pubblicando le nostre Istruzioni, (che sono poi state ridotte in più Volumi, ed ultimamente dall' idioma Italiano tradotte in lingua latina veggonsi compilate in un solo Volume in foglio) nell' Istruzione 12. *del tom.* 3. dell' edizione Italiana. (che è *la* 53. nell' edizione latina) senza voler entrare nelle dispute Teologiche, nell' occasione d'una Indulgenza Plenaria pubblicata dal nostro Predecessore Clemente XII., invitammo ed esortammo i nostri Diocesani ad aggiungere altre opere buone, ed a fare altri degni frutti di penitenza, proponendo ad essi il celebre insegnamento del Venerabile Cardinal Bellarmino nel suo Trattato *de Indulgentiis al lib.* 1. *cap.* 12 §. *Ad tertium nel tom.* 2. delle sue Controversie; *Accipiunt prudentes Christiani Pontificias Indulgentias, ut simul etiam studeant dignos pœnitentiæ fructus facere, ac pro suis peccatis Domino satisfacere*: proponendo ancora ad essi quanto scrisse il Cardinale Pallavicino nella sua Istoria del Concilio di Trento *al lib.* 24. *cap.* 12. *num.* 6. cioè non esser vero, che per le Indulgenze i Cristiani si rendano neghittosi in soddisfare a Dio per le colpe commesse, imperocchè rimanendo sempre gli uomini incerti, se l'Indulgenza siasi effettivamente ac-

quistata, resta in molti lo stimolo di assicurarsi con sempre novella industria d'opere salutari, e penali; e d'altra parte le ingiunte per conseguir l'Indulgenza coll' esercizio loro accrescono la divozione, e inducono l'abito buono a farne delle somiglianti, del che si vede la sperienza cotidiana. Prefisse Bonifazio VIII. la divota visita delle Chiese ai Forestieri per quindici volte, ed ai Romani per trenta volte, come opera ingiunta per conseguire la piena Indulgenza dell' Anno Santo; ma non lasciò d'insinuare nella sua Estravagante *Antiquorum*, *de pœnitentiis, et remissionibus*, fra le stravaganti comuni, che *unusquisque tamen plus merebitur, et indulgentiam efficaciùs consequetur, qui Basilicas ipsas ampliùs, et devotiùs visitabit*: il che senza dubbio porta un invito ed un' esortazione simile alla nostra, che oltre le opere ingiunte, si sforzino i Cristiani d'aggiungere altre opere meritorie, giusta lo spirito della Chiesa. Lo stesso pure viene indicato dall' antica formola, di cui i nostri Predecessori si sono serviti, e Noi ci serviamo ogni qual volta si dà la solenne Benedizione al popolo, dopo la quale si pubblica l'Indulgenza plenaria; pregandosi l'Onnipotente Iddio a concedergli non solo *perseverantiam in bonis operibus*, ma altresì un cuore sempre penitente, *cor semper pœnitens;* che è lo stesso che dire, un cuore sempre preparato ad aggiungere nuovi atti di penitenza per gli peccati già commessi, ancorchè possa piamente credere esserne stato assoluto nel Sagramento della Penitenza, quanto alla colpa, e alla pena eterna, ed essergli anche stata rimessa la temporale per l'efficacia della plenaria Indulgenza. N. II.

29. Nelle Vite dei nostri Predecessori Zaccaria e Pasquale, appresso il vulgato Anastasio, si legge, che vicino al Vaticano avevano eretti alcuni edifizj, ne' quali si dava soccorso ai poveri pellegrini, che venivano a visitare i Limini degli Apostoli. Sono stati i detti edificj rovinati ed atterrati dalle disgrazie succedute,

N. II. o pure dall' edacità del tempo : ma la pietà Romana non ha lasciato d'aprirne molti altri in varj luogi della Città, ne' quali in ogni tempo, ma particolarmente nell' Anno Santo, si ricevono i poveri pellegrini, che vengono a visitare i Limini degli Apostoli per conseguire le sante Indulgenze, e ne' quali sono ben trattati, ed anche ben animati alle opere buone da pii Sacerdoti. Ecco quanto dovevamo accennarvi; dando intanto con pienezza di cuore a Voi, ed al Gregge alla vostra cura commesso, l'Apostolica Benedizione.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1749. Pontificatus Nostri Anno Nono.

NUM. III. N. III.

Ad Constitut. XXXIV. Vol. VIII. pag. 282.

ALLOCUTIO

Habita in Basilica S. Mariæ Majoris Pridie Kalendas Octobris Anno Jubilæi MDCCL. in Festo S. Hieronymi Confessoris, et Ecclesiæ Doctoris, ante Consecrationem Altaris Pontificii ejusdem Basilicæ.

VENERABILES FRATRES.

POSTQUAM, DEO adjuvante, ea omnia complevimus, quæ ad internum, externumque hujus Basilicæ cultum, quem oculis cernitis, exequenda esse constitueramus; propositum Nobis erat ejusdem Basilicæ Dedicationem, sive solemnem Consecrationem peragere; non ideo sanè, quod Nobis unquam in mente venerit, hanc, qualiscumque operæ vel sumptus fuerit, restaurationem, pro vera ipsius Basilicæ reædificatione accipiendam esse; qua quidem peracta, novam Ecclesiæ Consecrationem fieri Sacri Canones jubent; neque enim antiqui parietes loco moti, aut dejecti fuerunt; sed quia ex rerum gestarum monumentis, quæ ferebantur, nullum, quod certam prioris Consecrationis fidem faceret, invenire potueramus.

In nostris Institution. Ecclesiastic. latinè editis Romæ anno 1747. Instit. 67.

§. 2. Ignota Nobis non sunt illa, quibus probari contenditur, Liberium Prædecessorem quondam nostrum, qui hanc Basilicam quarto Ecclesiæ sæculo erexit, ipsius quoque Dedicationem peregisse: sed quum eadem monumenta subinde narrent, eumdem Pontificem insignes reliquias, Præsepe, et Cunas Domini Nostri

Apud Severan. de 7. Eccl. Urb. par. 1. p. 712. et apud Florentin in Not. ad

N. III. JESU CHRISTI, ea occasione, hic collocasse, id satis esse potest, ut omnis auctoritas et fides iis derogetur. Illud enim meritò verius putatur, nonnisi circa medium sæculi septimi venerandas illas Reliquias in hac sacra Æde per Theodorum Pontificem fuisse reconditas. Verùm, ubi animum oculosque convertimus ad ea, quæ Sanctus Sixtus Pontifex hujus nominis III. non integro post Liberium sæculo, in hac Basilica præstitit; quæ nimirum tanta fuerunt, ut a pluribus Scriptoribus Ecclesiasticis, ipse totius molis, quæ adhuc superest, unicus auctor et ædificator habeatur: Visis deinde authenticis Litteris alterius Prædecessoris nostri Gregorii Papæ IX. in quibus mentio fit de Basilicæ Consecratione ab eodem Sixto III. peracta, cum Indulgentiarum quoque indicatione, quas Sanctus Pontifex ea occasione concessit; quumque præterea nullam dubitandi causam haberemus, quin extantes nunc Ecclesiæ parietes iidem sint, qui sub Sixto erant, vel ejus cura excitati fuerunt; hujusmodi Consecrationis faciendæ consilium abjecimus, idque dumtaxat statuimus, quod jam nunc fieri mandamus, ut quod prædictus Pontifex Gregorius IX. narrat de Ecclesiæ Consecratione à Sancto Sixto III. peracta, marmoreæ tabulæ inscriptum publico aspectui proponatur; et intra Ecclesiæ ambitum de more apponantur Cruces Consecrationis indices; quas quidem minimè tunc appositas fuisse credimus, cum Sanctus Sixtus eam consecravit; quamvis enim ritus consecrandi Ecclesias ex institutis veteris Testamenti in Christiana Sacra translatus, ipsis prioribus Ecclesiæ sæculis, et maximè post redditam a Constantino Ecclesiæ pacem, procul dubio in usu fuerit; non tamen constat, quo potissimùm tempore hujusmodi Cruces figendi mos inoleverit. Denique ut in posterùm ab hujus Basilicæ Clero officium Dedicationis Ecclesiæ, juxta aliarum Ecclesiarum consuetudinem, quotannis certa die celebretur, volumus et indulgemus.

Martyrol. S. Hieron. pag. 730. edit. Lucen.

In nostro Opere de Cap. Sanctor. L. 4. part. 2. C. 30. n. 13. et in alio nostro Opere de Fest. D. N. J. C. et B. V. et signanter de Festo Dedic. Eccl. S. M. ad nives die 5. Aug. par. 2. §. 82. edit. Patav. an. 1745. In cit. nost. Op. de Festis ibid.

Euseb. in Eccles. Histor. lib. 10. cap. 3.

Nostram verò operam unicè redigendam censuimus ad Consecrationem Aræ maximæ, quam, veteri sublata, utpote præsenti structuræ totius Basilicæ minimè respondente, augustiore hac forma ædificari curavimus. N. III.

§. 3. Sacer itaque ritus, cui operam daturi sumus, is est, qui in Pontificali Romano appellatur *Altaris consecratio, quæ fit sine Ecclesiæ Dedicatione*. Altare autem, quod consecraturi sumus, Pontificium Altare eo ipso fore decernimus, non secùs ac illud erat, quod hinc sublatum fuit, aliarumque Patriarchalium hujus Almæ Urbis Basilicarum Altaria maxima esse dignoscuntur; ita ut nemini, præter Romanum Pontificem, in eo liceat Missarum Sacrificia celebrare, nisi si cui speciale Indultum per Litteras Apostolicas ad id concedatur.

§. 4. Et quoniam Altare vetus, ut accepimus, dedicatum et sanctificatum fuerat in honorem Beatissimæ Virginis MARIÆ, in cujus etiam honorem tota hæc Ædes Omnipotenti DEO dicata dici potest, unde Basilica nunc *Sanctæ Mariæ Majoris*, nunc *Sanctæ Mariæ ad Præsepe*, nunc *Sanctæ Mariæ ad Nives* appellari semper consuevit; Nos etiam novum hoc Altare in honorem ejusdem gloriosæ Virginis Dei Genitricis, Cœlorumque Reginæ dedicamus. Ad tè igitur demisso mentis obsequio plenaquè fiducia conversi, Virgo Beatissima, opem tuam supplices imploramus, ac deditissimi tibi Bernardi Confessoris verbis, te ita precamur: *Nos omnes tuo Filio commenda, tuo Filio repræsenta: et fac, o Benedicta, per gratiam, quam invenisti, per prærogativam, quam meruisti, per misericordiam, quam percepisti, ut qui, te mediante, dignatus est fieri particeps infirmitatis et miseriæ nostræ; te quoque intercedente, participes nos omnes efficiat gloriæ et beatitudinis suæ*. Magnus Prædecessor noster Innocentius III. cujus multa in Apostolici regiminis administratione præclarè gesta, ac singularem in sacris disciplinis peritiam, Ecclesiastica monumenta

Marcell. Sacrar. Cæremoniar. lib. 3. cap. 11.

In cit. nostro Opere de Festis par. 2. ad diem 5. Augusti §. 80. et seq.

Serm. 2. in adventu Domini.

N. III. testantur, in tui honorem, Virgo gloriosissima, Monasterium ædificavit; cùm verò in exitu vitæ, atque in extremi certaminis discrimine, ingentibus trepidantis conscientiæ fluctibus premeretur, auxilio tuo, et intercessione, ut memoriæ proditum est, ab imminenti naufragio liberari, et portum salutis feliciter tenere promeruit. Ecce appropinquat dierum nostrorum terminus: nosque, egregio memorato Pontifici meritis ac virtutibus impares, graviora fortasse manent subeunda pericula. Ut itaque illi in supremo agone laboranti præsens patrocinii tui præsidium, ob Monasterii in tuum honorem extructi meritum, attulisti; ita nobis, quæsumus, in illa tremenda lucta conflictantibus, pari pietate succurre; atque hæc, quæ in honorem tuum, et ad augendam hujus Sacrosanctæ Basilicæ, quæ tuis auspiciis, tuoque augusto nomine celebratur, splendorem et cultum conferre studuimus, benignè respiciens, interventionis tuæ suffragio, Virgo Beatissima, Nos ab insidiantis hostis furore defendere, et usque ad beatum Filii tui, Dei nostri, conspectum perducere digneris.

In cit. Opere de Canoniz. Sanctor. lib. 4. par. 1. cap. 32. num. 9.

§. 5. Reliquum est, ut Nosmetipsos, atque hujus Basilicæ Clerum, cunctosque fideles in ea nunc congregatos, quive ad eandem devotè visitandam accedent, vestris commendemus orationibus, gloriosi Sancti cum Christo regnantes, quorum Reliquias in hoc Altari recondimus, seu quorum Corpora et Reliquiæ in hac Basilica asservantur. Inter hos utique Te veneramur, magne Ecclesiæ Doctor, Beate Hieronyme, cui, post electam Ossium tuorum requiem in antro Bethleëmicò, Salvatoris nostri incunabulis consecrato, non sine cœlesti prodigio, contigit, ut eadem deinde ad hanc Basilicam, ipsius Salvatoris nostri Præsepe et Cunas amplectentem, transferrentur. Constat sanè, id factum esse sub finem sæculi duodecimi, quum Saladinus Saracenorum Rex Hierosolymis potitus fuit. Verùm, quinam sit proprius in hac

Card. Ba-

Basilica sepulcri tui locus, nunc quidem a Nobis ignoratur; vel saltem non ejusmodi, qualia optaremus, argumenta Nobis suppetunt, ut tutò statuere possimus, Tua esse quæ Nobis indicata sunt, Ossa. Te invocamus, Ecclesiæ Sanctæ lumen, hac occasione, et hac die, qua solemnis tui memoria per universam Ecclesiam religiosè colitur, ut Nobis impetres supernæ lucis radium, quo offusæ animis nostris tenebræ dissipentur. Sancti Leonis Magni Prædecessoris Nostri Corpus in Vaticana Basilica sepultum fuisse, indubia testabantur monumenta; sed ignorabatur hujusmodi sepulturæ locus; quum Sancti Sergii Pontificis precibus concessit Deus, ut venerabile Corpus mirabiliter inventum, publico fidelium cultui proponi posset. Novimus sanè, qualis Pontifex Sergius fuerit; novimus, quæ sit meritorum Nostrorum inopia: nec ullo modo audemus parvitatem nostram cum illius Sanctitate vitæ ac virtutum splendore comparare. At, si ullum est, ad impetrandum quod cupimus, devoti obsequii piæque venerationis pretium, Nos certè, devotionis erga Te, ac pietatis affectu, nemini concessuros esse audenter affirmabimus. Hujus non obscurum argumentum per Nos datum esse putamus, quum tuam agendi rationem erga Sanctum Pontificem Siricium Prædecessorem Nostrum, quam aliqui in deteriorem partem acceperant, nostro studio ac labore, in propria luce collocare, et ab objectis vindicare curavimus. Nunc verò pretiosas mortalitatis tuæ Reliquias invenire magnopere cupimus, ut eas publicæ venerationi exponamus; atque ita solemnes Duliæ actus impensius erga Te exerceantur ab omni ordine tam Clericorum, quam Laicorum hujus Romanæ Urbis: quorum majores Tu quidem olim acrioribus Literarum tuarum aculeis perstrinxisti; Verùm illorum successores, quum satis agnoverint, ea quæ scripsisti, a ferventissimo, quo flagrabas, Divinæ gloriæ zelo unicè processisse, summo Te amoris ac

N. III. ronius in Notis ad Martyrolog. Roman. ad diem 9. Maji.

Apud vulgatum Anastasium de Vitis Roman. Pontific. in Vita Sergii I. tom. 4. Roman. edit. anno 1735. pag. 136.

In Nostris Liter. Apostolic. de nova Martyrol. Roman. editione, eidem Martyrolog. præfixis nu. 60. et pluribus seq.

pietatis studio prosequuntur, et colunt. Id cum ex eo apertissimè comprobatur, quod Apostolica hæc Sancta Sedes, eo Canonizationis genere, quod primis Ecclesiæ temporibus in usu erat, fulgentissimo Sanctorum Albo Te adscripsit; quodque Romani Pontifices Prædecessores nostri Te insuper inter Sanctos Ecclesiæ Doctores, unà cum Beatis Gregorio, Ambrosio, et Augustino, connumerari voluerunt; tum verò majoribus obsequii nostri significationibus comprobabitur, si Nobis, Te intercedente, datum erit, sacrum tuum Corpus in hac Basilica conditum reperire, ac publico Ecclesiæ Romanæ cultu honorandum proponere.

Cap. Gloriosus, de Reliq. et Venerat. Sanctorum in Sexto.

N. IV.

NUM. IV.

Ad Constit. L. Vol. IX. pag. 41.

ALLOCUTIO

Habita in Consistorio Secreto Feria II. die 5. Julii MDCCLI. super suppressione Patriarchatus Aquilejensis, et duorum Archiepiscopatuum Utinensis, et Goritiensis erectione.

VENERABILES FRATRES.

PERSPECTAM Vobis ex hoc ipso loco ante biennium, cognitamque fecimus mentem nostram deligendi Vicarium Apostolicum, qui administrandam susciperet eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ ad Venetæ Reipublicæ ditionem minimè pertinet. Cum verò Vicarium ipsum Apostolicum jam elapso anni spatio constituimus, apertè declaravimus, tum in Allocutione, quàm in Consistorio pronunciavimus, tum in Literis Apostolicis, quas super hoc negotio edi-

dimus, ita Vicarium Apostolicum interea temporis a Nobis deputari, ut tamen firmiori remedio uti parati essemus. si Partes inter se dissidentes aliquando convenirent, initasque ab ipsis pactiones Nobis patefacerent, ut illas accuratè perpenderemus, nostroque judicio probaremus. N: IV.

§. 2. Interim Charissima in Christo Filia Nostra Maria Theresia Illustris Regina Bohemiæ et Hungariæ, et Imperatrix; Dilecti quoque Filii Nobiles Viri Dux, et Senatores Reipublicæ Venetæ, unanimi consensu nonnulla inter se pacta statuerunt, quæ Nobis deinde proposita sunt, ac diligenter examinata, libentissimè comprobanda judicavimus.

§. 3. Summa totius rei in eo posita est, ut Patriarchatus Aquilejensis perpetuò supprimatur, duoque erigantur Archiepiscopatus, quorum unus Utini, alter Goritiæ constituatur. Quapropter hujusmodi consilium amplectentes, quod magis consentaneum utiliusque ad animarum salutem administrandam, pacemque inter Catholicos Principes stabiliùs conservandam, peritissimis viris ultra citraque montes visum est; insuper inhærentes pactionibus communi Partium assensu firmatis; Apostolicam Constitutionem in lucem edituri sumus, qua de medio tollentes Patriarchatum Aquilejensem, duos Archiepiscopatus instituimus iis in locis, quos superiùs memoravimus, utrique suos limites tribuentes, quibus non solùm ipsorum propria Diœcesis, sed etiam propria cujusque Provincià discernantur; omniaque partita, definita, ac distincta inter ipsos ita sint, ut in auctoritate exercenda nullum inposterùm alter alteri inferre queat impedimentum; in quo publicæ pacis et quietis stat etiam fundamentum.

§. 4. Sacrorum Canonum scientia, rerumque ad Ecclesiasticam historiam spectantium cognitione Vos ita præditos arbitramur, ut supervacaneum judicemus vestris oculis argumenta subjicere, quibus Pontificum auctoritas

N. IV. innititur in novis erigendis, vel abolendis Patriarchatibus, Archiepiscopatibus, et Episcopatibus, et in ipsis Dioecesibus dividendis, videlicet. cum uni Dioecesi partem attribuunt, quæ, reliquis partibus adjunctis, aliam Dioecesim integrè constituebat. Vestram quoque eruditionem offenderemus, si Patriarchatus Aquilejensis initia Vobis in memoriam revocare vellemus, qui profectò a Schismate, quod Trium Capitulorum dictum est, sæculo sexto dimanavit, quod quidem magis præclari rerum Scriptores adfirmant, quique magis eidem Patriarchatui suffragantur. Silentio præteribimus exempla præteriti temporis, quibus Patriarchatus in duos Archiepiscopatus divisus, vel duo constituti Archiepiscopatus comprobantur, secreta in duas partes Dioecesi, vel Provincia, quas unus tantùm Archiepiscopus obtinebat. Nos quidem multum laboris insumpsimus in hujusmodi antiquitatis monumentis perquirendis; plura etiam congessimus, ut privato studio nostro indulgeremus, utque magis perspicuè intelligeremus, quid consilii a Nobis capiendum esset, cum hujus generis negotia proponerentur. Verùm, si hæc omnia in medium Vobis adduceremus (ut vulgato proverbio utamur,) noctuas Athenas ferre videremur. Accedit etiam, quod alienum prorsùs est, nostram vestramque hujus diei lætitiam, memoria veterum dissidiorum, atque bellorum, quæ inter Principes exarserunt, perturbare, et gravissimas difficultates recensere, quæ ob temporum calamitates in cura animarum gerenda objectæ fuerunt. Quamobrem, ut hujusmodi impedimenta de medio tollerentur, iidem Principes nonnullas inter se pactiones statuerunt, quas deinde Nobis propositas, assensu nostro, uti dictum est, confirmavimus, easque mandandas executioni quamprimùm censemus.

§. 5. Itaque Vos hortamur magnopere, ut animos vestros ad Deum, a quo bona universa descendunt, nobiscum convertatis; quem pro-

fectò tam magni singularisque beneficii solum auctorem dignoscimus, ac fatemur. Ipse lumen suum Nobis impertivit. Ipse animum nostrum graviter afflictum, et perculsum erexit, ac virtute sua corroboravit, ut labores, contrarios eventus, mentis ægritudines, omnemque tristitiam libenter ac fortiter sustineremus. Denique ipse gravissimum hoc negotium hoc potissimùm tempore ad finem perduxit, quo Nos, licet immerentes, Summum Pontificatum gerimus; ut exploratum fieret omnibus, a Domino factum esse istud, quod est mirabile in oculis nostris; siquidem contingere id poterat, cum alii Romani Pontifices Prædecessores Nostri hanc Apostolicam Sedem tenerent, qui nos quidem pari auctoritate exæquabant, meritis tamen longè nobis præcellebant. N. IV.

§. 6. Itaque Deo beneficentissimo singulares agimus gratias, et habebimus perpetuas. Sed, quoniam Ipse causis secundis, veluti quibusdam instrumentis, uti consuevit, ut ea perficiat, quibus hunc Orbem terrarum complere statuit; iisdem Nos quoque referre gratias debemus, et meritas laudes impertiri. Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Reginæ Illustris et Imperatricis animum Deus Optimus Maximus spiritu pacis, ac veræ Religionis inflammavit, cui sanè ipsa sine ulla cunctatione paruit, adducta potissimùm pietatis studio, quo Principes Austriacæ Domus suæ præ cæteris semper commendati fuerunt. Dilectos quoque Filios Nobiles Viros Ducem, ac Senatores Venetæ Reipublicæ eodem spiritu pacis ac veræ Religionis Deus incendit, quem ipsi facili paratoque animo susceperunt, ut Prædecessorum suorum, qui, ob eximia facinora pro Christiana Fide toties peracta, maximis laudibus ubique celebrantur, præclara exempla sequerentur. His sanè fundamentis excitatum, conditumque fuit universum ædificium, perfectumque negotium. Quam ob causam ipsos rei totius Artifices non modo debitis lau-

N. IV. dibus prosequimur, sed gratias quoque Nos habituros sincera mente fatemur.

§. 7. Eodem prorsùs animi sensu commendamus, plurimasque rependimus gratias Dilectis Filiis Nostris hoc loco præsentibus, Carolo Cardinali Rezzonico, et Mario Cardinali Millino, qui in gerendo, ac demùm in perficiendo tam gravi negotio, nihil omnino intentatum reliquerunt, ut illud ad suum finem perducerent, integramque servarent inter Principes concordiam, quorum causam ac rationes tuebantur. Siquidem nihil aliud sibi ante oculos propositum habebant, quàm animarum saluti prospicere, Deique gloriam amplificare; a quo procul dubio, dum in vivis agent, et postquam mortalitatem exuerint, mercedem meritis consentaneam assequentur.

N. IV.

Sequuntur Litteræ Apostolicæ, et Acta Consistorialia, spectantia ad temporaneam deputationem Vicarii Apostolici, de qua mentio fit in Bulla, et in præcedenti Allocutione.

Erectio Vicariatus Apostolici in parte Diœcesis Aquilejensis, Austriacæ Familiæ Dominio subjecta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. OMNIUM Ecclesiarum sollicitudinem, unà cum Apostolica B. Petri Sede; et cum potestate Domini Nostri Jesu Christi in terris Vicarii, tenuitati nostræ impositam agnoscentes; quum Nobis ignorare non liceat, quantis jamdudum inordinationibus, cum animarum detrimento, subjaceat Ecclesiastici regiminis ratio in pluribus nec ignobilibus, nec infrequentibus Locis, temporali Austriacæ Familiæ dominio subjectis, quæ Aquilejensis Diœcesis partem constituunt; ob plures, graves atque notorias dissensiones, quibus adhuc nulla a Prædecessoribus nostris, aut a Nobis ipsis, remedia utiliter præstari potuerunt; cumque etiam experientia compertum sit, varia ad hunc diem excogitata consilia et adhibita temperamenta ad consulendum earum animarum gubernio pariter inutilia fuisse; jamque satis constet nihil ea in re profici posse, nisi in prædictis Locis Ecclesiasticus Superior constituatur, qui, ibi residendo, nostra et Apostolicæ hujus Sedis auctoritate, animarum regimen gerat, sine præjudicio jurium Partium dissentientium, tam quoad petitorium, quàm

N. IV. quoad possessorium; post diuturnum et maturum rei examen, omnibus ritè perpensis, in hanc sententiam consiliumque devenimus, ut auctoritate Nobis a Deo concessa uteremur, ad removendum a nobis tantæ et tam enormis culpæ reatum, neglectæ scilicet curæ et regiminis tot millium animarum, quæ a tanto jam tempore veluti desertæ sine Pastore vivere dignoscuntur. Quapropter usitatum in similibus remedium, sive temperamentum, et ad optatum finem satis efficax, et nullo contendentium juribus præjudicio futurum, eligentes, nostris motu proprio, et certâ scientiâ, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, statuimus atque decernimus, ut ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Domus ditioni subest, per unum Vicarium nostrum Apostolicum in spiritualibus gubernetur. Et quoniam, licet Nos ad impetrandum prædictarum dissensionum finem, enixas omnipotenti Deo preces fundere non omittamus, adhuc tamen veremur, ne, peccatis nostris obsistentibus, earum terminus longiùs protrahatur; ideo ea omnia, quæ hujusmodi Vicariatum in genere concernunt, præsentium Litterarum tenore constituere, necessarium et opportunum censemus; reliqua deinceps, quæ pertinent ad facultates ipsi Vicario a Nobis deputando, ejusque successoribus forsan in futurum similiter deputandis impertiendas, distinctiùs exprimenda reservantes aliis nostris Apostolicis Literis, quas super deputatione personæ ad ipsius Vicariatus exercitium a Nobis eligendæ edituri sumus.

§. 2. Quod itaque deliberato rerum ordini conveniens et congruum reputamus, omnia et singula præcedentibus temporibus capta temperamenta abrogantes et irritantes, decernimus *primo*, atque statuimus, eam Aquilejensis Diœcesis partem, quæ sub temporali Austriaca ditione constituta est, ab uno Apostolico Vicario, ut præfertur, in spiritualibus regendam et gubernandam fore: *Secundò*, volumus

et statuimus, hujusmodi Vicarium ad tractûs praedicti regimen Apostolica auctoritate pro tempore deputandum, Episcopali charactere insignitum esse, cum Titulo alicujus Ecclesiae in partibus Infidelium sitae, et in singulis personarum mutationibus de more variandae. *Tertiò*, eundem Vicarium in loco praedictae ditionis, illius spirituali regimini committendae, residere debere, ut ibi ea omnia, tam quae ad Ordinem, quàm quae ad Jurisdictionem pertinent, fructuosè exequantur, quae a Patriarcha Aquilejensi, tamquam praedictorum locorum Austriacae ditioni subjectorum Ordinario, si ipsi in iisdem locis actu permissum esset jurisdictione sua uti, fierent, et exercerentur. *Quartò*, quaecumque per Vicarium hujusmodi circa praemissa fient, ea omnia, Nostro et Successorum nostrorum nomine, et hujus Apostolicae Sedis auctoritate, facta intelligi debere. *Quintò*, deputationem hujusmodi Vicarii, tam per Nos, quàm per Successores nostros, quandocumque faciendam, semper fieri de persona accepta, et minimè suspecta supremo Territoriali Principi eorum locorum, in quibus delegatam sibi jurisdictionem exercere debebit; quod quidem et a Nobis praestabitur, quoties hujusmodi Vicarii deputationem per nos fieri continget; et ut a Successoribus nostris Romanis Pontificibus similiter fiat, Nos ipsi, praesentium tenore, quantum in Nobis est, magnopere suademus; quo scilicet Vicarius ipse pro tempore constitutus tranquilliore muneris sui administratione, cum populorum utilitate, potiatur. *Sextò*, volumus, atque statuimus, ejusdem Vicarii deputationem semper fieri cum consueta clausula: *ad Nostrum, et Sedis Apostolicae beneplacitum*; ita tamen, ut, cessante Vicarii deputatione, sive per obitum, sive per cessionem, aut remotionem ipsius deputati, antequam terminus Vicariatui praestitutus advenerit; alter Vicarius similis, praedicto termino durante, in defuncti, aut cedentis, sive remoti locum subrogari de- N. IV.

N. IV. beat, servatis aliis omnibus, quæ supra diximus in hujusmodi Vicarii Apostolici deputatione servanda fore. *Septimò*, statuimus atque decernimus, dictorum locorum regimen per Vicarium Apostolicum tamdiu administrari debere, seu tamdiu in iis partibus Vicariatum Apostolicum perdurare, donec vel Nostra aut Successorum nostrorum opera finis impositus fuerit vigentibus dissensionibus, propter quas Aquilejensi Patriarchæ præpeditur jurisdictionis Ordinariæ exercitium in eam Diœcesis suæ partem, quæ Austriacæ ditioni subest; vel donec eisdem etiam dissensionibus nequaquam extinctis, opportuna aliqua ratio, communi partium consensu, Nostraque aut Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam, Ecclesiastici Superioris ibidem residentis regimine, animarum Fidelium in præfatis locis existentium necessitatibus consulatur; quod unum nempè in hujusmodi Apostolico Vicariatu, ut præfertur, constituendo, Nobis propositum fuisse iterùm profitemur. *Ultimò* loco decernimus et declaramus, quæcumque a Nobis de Apostolico Vicario et Vicariatu prædictis statuta sunt, et statuuntur, sine ullo, tam unius, quàm alterius Partis præjudicio, et salvis omnibus earum juribus, tam in petitorio, quàm in possessorio, statuta, et ordinata intelligi debere.

§. 3. Et quoniam præmissa omnia frustra statuta viderentur, nisi certus intra memoratum Regionis tractum præfigeretur locus, in quo Apostolicus Vicarius ad exequenda munera sibi demandata residere deberet; et nisi simul ipsius Vicarii pro tempore deputandi sustentationi consuleretur; Nos earumdem præsentium tenore, et auctoritate præfata, statuimus et mandamus, ut idem Vicarius, ejusque successores quandocumque deputandi, in Civitate Goritiæ præfatæ Aquilejensis Diœcesis residere debeant, et habitare in ædibus, quas pia liberalitas Augustini Codellii nuper defuncti,

et quidem domestica supellectile instructas, una cum adnexo viridario, et propinquo vineto sub arcem ipsius Civitatis posito, et cum Oratorio, seu Cappella eisdem ædibus adjacente, pro Vicarii Apostolici pro tempore futuri habitatione et commodo, obtulit. Pro ipsius autem Vicarii Apostolici sustentatione, certos fundos ab eodem ipso pio benefactore, prævio plenario assensu Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Reginæ Illustris, in Romanorum Imperatricem electæ, cessos et elargitos, aliaque bona a quondam Vito Giulino relicta, attribuimus et assignamus; juxta ea, quæ in mandatis dabimus Apostolico Executori ad præmissorum effectum per Nos deputando; coram quo verificari, et in forma juris valida constabiliri debebunt, quæcumque pertinent ad designatam Vicarii prædicti habitationem, et redditus pro illius sustentatione attributos. N. IV.

§. 4. Præsentes demum Litteras, et in eis contenta, et statuta quæcumque, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere quomodolibet prætendentes, cujusvis status, gradus, ordinis, præeminentiæ, et Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica et individua mentione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos et auditos, neque causas, propter quas præsentes emanaverint, satis verificatas aut justificatas fuisse dici possit, aut ex alia qualibet etiam juridica, et privilegiata causa, colore, prætextu, et capite, etiam in corpore juris clauso, nullo subreptionis aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu notari, seu eorum obtentu impugnari, aut in controversiam vocari posse: sed tamquam pro nostri Apostolici muneris implemento, ad promovendam animarum salutem, et spiritualem

N. IV. Fidelium in prædictis locis degentium utilitatem, plurimosque et perniciosos abusus removendos, ut præfertur, ac motu et auctoritate præmissis, factas et emanatas, omnimoda firmitate validas et efficaces existere et fore, suosque debitos effectus sortiri, et obtinere, et illis ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, plenissimè suffragari, ac respectivè ab iis, ad quos pertinet, et in posterùm pro tempore pertinebit, in omnibus et per omnia, inviolabiliter observari volumus, et auctoritate prædicta statuimus et decernimus.

§. 5. Sicque et non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, et quacumque etiam Apostolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. Cardinales de latere Legatos, et Apostolicæ Sedis Nuncios, aliosque quoslibet, sublata eis, et eorum cuilibet, aliter judicandi et statuendi auctoritate et facultate, judicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secùs super his a quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 6. Non obstantibus nostra, et Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, seu in Universalibus, Provincialibus, et Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis tolerantia, seu expressa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, et consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, aut Literis Apostolicis, cuilibet Ecclesiæ, aut quibuscumque Personis, quacumque Ecclesiastica, vel Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica et individua mentione dignis, sub quibuscumque formis, et verborum tenoribus, etiam motu simili, et de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, ac aliàs quomodolibet, in contrarium præmissorum con-

cessis, et emanatis, ac pluries confirmatis, approbatis, et innovatis; Quibus omnibus, ac singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, et individua mentio habenda, seu quævis alia forma ad id servanda foret, illorum tenores, formas, causas, et occasiones præsentibus pro plenè et sufficienter expressis, et exactissimè servatis, et specificatis respectivè habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, et ad præmissorum effectum, plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. N. IV.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 29. Novembris 1749. Pontificatus Nostri Anno X.

Allocutio habita in Consistorio Feria 2. die 1. Decembris 1749. post editionem præmissi Brevis.

VENERABILES FRATRES.

POSTQUAM initio hujus Consistorii verba fecimus de proxima Anni Sancti celebritate, aliaque negotia expedivimus, molestum non sit vobis adhuc paululum immorari, donec vobis rem gravissimam exponamus.

§. 1. Nemini fortasse vestrûm explorata non est misera conditio, in qua multo abhinc tempore versatur ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ Dominationi Austriacæ subjicitur, ubi nullam conceditur Patriarchæ exercere Jurisdictionem, nullumque regimen, ob eas causas, quas hoc loco recensere supervacaneum existimamus.

§. 2. Ut remedium aliquod huic incommodo afferretur, iis prætermissis, quæ antiquiora sunt, curæ, et labores plurimi fuerunt insumpti, cum Urbanus VIII. Prædecessor noster summum Pontificatum teneret; plurimum quoque quæsitum est de eodem negotio posteriori tempore, ita tamen ut omnis conatus vanus

N. IV. irritusque cesserit. Cum deinde ad hanc Apostolicam Sedem licet immerentes evecti fuimus, eadem Diœcesis Aquilejensis pars, quæ in Ditione Austriaca posita est, hac ratione, quam modo subjicimus, administrari consueverat: Diœcesani scilicet illi, siquid ipsis contingeret, ad Apostolicum Nuntium Viennæ commorantem confugiebant, qui rem totam, si proferri in tempus aliquod posset, Patriarchæ Aquilejensi exponebat, atque ad ejus consilium omnia exigebat. At, quemadmodum quisque facile intelligit, satis id non erat, ut spiritualia illius Gentis negotia rectè gererentur; immo verò tractu temporis res in deterius prolapsæ sunt. Etenim cum Nuntius Viennensis pristinum institutum significandi ea, quæ accidebant, Patriarchæ Aquilejensi, retinere ampliùs non posset, neque ab illo expectare, quæ forent statuenda; Nos adducti fuimus ad decernendum, ut Diœcesani illi Nuntium Viennæ degentem adirent, qui negotiis eorum consuleret, Nosque omnium, quæ peragebat, participes redderet, ut auctoritate nostra probarentur. Porrò id consilii cepimus, eo quod, novis in dies dissidiis interpositis, nullo pacto liceret Patriarchæ se immiscere negotiis suæ Diœcesis in ea parte, quam temporalis ditio Austriaca complectitur, et quæ cum ampla sit, non modo omni prorsùs Ecclesiastica cura caruisset, sed obnoxia quoque fuisset non vano discrimini, ne Religio ipsa Catholica maximum pateretur detrimentum, cum potissimùm ad aures nostras pervenerit, hoc tempore latiùs in illis locis hæresis pestem esse propagatam. Equidem ab ipso nostri Pontificatus exordio constituimus vires omnes impendere, ut huic gravissimo malo mederemur. Animum quoque nostrum inflammavit pietas, ac religio Charissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Reginæ Illustris, et Imperatricis, quæ pro re gerenda Virum certum et fidum ad Nos misit, ac deindè suis apud Sedem Apostolicam

Ministris illam perficiendam mandavit. Quot N. IV. somno et quieti ademimus horas, ut in id negotii incumberemus, quot cordis mæroribus conflictati, quot conscientiæ aculeis fuerimus agitati, Deum Optimum Maximum Testem advocamus. Intelligebamus enim provinciam spiritualis regiminis Viennensi Nuntio nostro demandatam, ut de iis omnibus, quæ acciderent, certiores Nos redderet, exiguam utilitatem afferre, et parum esse consentaneam, cum et Nuntius longè moraretur ab illis locis per ipsum moderandis, et plura Nobis deessent, quæ sub oculis habenda erant, ut nostra auctoritate firmaremus ea, quæ ab ipso Nuntio gerebantur.

§. 3. Cum Urbanus VIII. Prædecessor noster hanc Sedem Apostolicam obtineret, propositum fuit ab Aquilejensi Patriarcha, eam Diœcesis partem divellere, quæ a parte Imperii nuncupabatur, et Austriacæ ditioni subjicitur, ibique novum Episcopum constituere. Idem tempore Pontificatus nostri, et modo potissimùm in medium profertur; At verò, omissis difficultatibus, quæ, cum novi Episcopatùs eriguntur, exoriri solent, illud præsertim adversari visum fuit, nempe Diœceses in partes secernere ob controversias, quæ ob eam causam excitantur, quod diversæ ejusdem Diœcesis partes diversis sæculi Principibus subjiciantur. Cum S Pius V., et Gregorius XIII. Pontificatum gererent, Visitatores Apostolicos missos fuisse legimus in eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ pertinet ad Austriacam Dominationem, eo quod turbæ concitatæ fuissent eo tempore in Patriarcham Aquilejensem, ne suam in eis locis jurisdictionem liberè exerceret. Attamen cum pernicies, ac detrimentum illius Diœcesis non in peculiaribus quibusdam perversitatibus, sed in eo potissimùm sit, quod Patriarcha Aquilejensis ab assiduo, præsentaneo, et necessario regimine impediatur; ideo facile dignosci potest, exiguam, et brevem utilitatem expectandam esse a Visitatore, qui fortasse alio tempore remedium sufficiens huic malo afferre potuisset. Postremò

N. IV. cum Urbanus VIII. in hac Apostolica Cathedra sederet, magno studio propositum fuit, in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quæ Germaniæ finitima est, Episcopum Patriarchæ suffraganeum collocare, sed tot, ac tanta impedimenta occurrebant, ut ab eo consilio non sine gravi Pontificis molestia fuerit desistendum. Quamobrem Deo O. M. negotium imprimis commendantes, et rebus omnibus accuratè examinatis, decrevimus Vicarium Apostolicum constituere in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quam jam toties nominavimus; quod et sacris Canonibus, et veteri recentique Ecclesiæ Disciplinæ accommodatum videtur. Sed ne Populus ille careat Ecclesiastico regimine, et ne Oves illæ Pastore destituantur, qui periclitantibus opem ferat, eumdem Vicarium Apostolicum Titulo Episcopi in partibus decorabimus, ut quoad Ordinem, et Jurisdictionem, exerceat, nomine nostro, ac Sedis Apostolicæ auctoritate, quæcumque a Patriarcha Aquilejensi, tamquam illius loci Ordinario, perficerentur, nisi a suæ Jurisdictionis exercitio impediretur. Quare si animo libero, attentoque res perpendatur, dubitari nequit, quin Vicarius Apostolicus hoc pacto satisfacturus sit illis omnibus, in iisdem locis, quæ per Nuntium nostrum Viennensem agebantur; hoc tamen interposito discrimine, quod Vicarius Apostolicus præsens in illis locis demandatam provinciam utilius sustinebit, quàm Nuntius noster Viennensis, qui absens eadem loco moderabatur.

§. 4. Neque omittendum est, Sedis Apostolicæ auctoritati in hoc Vicario constituendo a Nobis consultum esse, ea formula superaddita; *ad nostrum, et Sedis Apostolicæ beneplacitum;* Neque facultatem elargiti sumus supremo Territorii Domino hujus Vicarii nominandi, cum nullum inveniatur exemplum, quo facultas hujusmodi permissa unquam fuisse alicui demonstretur. Illud tamen polliciti sumus, quod a Successoribus nostris quoque præstandum non

dubitamus

dubitamus, videlicet Apostolicum Vicariatum a Nobis conferendum illi, qui eidem Territorii Domino gratus fuerit, ejusque Successoribus; quod sanè necessarium putavimus, ut idem Vicarius suo feliciter munere perfungatur. Id etiam quodammodo debebatur pietati Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ Reginæ Illustris, et Imperatricis, cujus præsertim auctoritate locus idoneus atque stabilis pro Vicarii Apostolici Sede, et omnia pro decenti illius sustentatione necessaria, constituta fuerunt. Nullius omnino rationibus detrimentum inferimus, eò quòd Vicariatum hujusmodi decernentes, hanc addidimus clausulam: *Citra præjudicium Partium tam in petitorio, quàm in possessorio*. Insuper eumdem Vicariatum tamdiu permansurum declaramus, quamdiu vel principalis causa absolvatur, vel ipsa causa nondum absoluta, alia ratio deprehendatur, Partibus consentientibus, Nobisque aut Successoribus nostris probantibus, qua rectè possit administrari ea pars Diœcesis Aquilejensis, quæ ab Austriaca Dominatione dependet. N. IV.

§. 5. Ecce quæ deliberavimus, et firmata Litteris Apostolicis in forma Brevis expedienda curavimus, quæ Vobis etiam significanda censuimus. Superest de Viro idoneo, qui Vicarius Apostolicus eligatur, cogitare; ac de facultatibus, quæ ipsi ejusque Successoribus tribuendæ videantur, quod quidem negotium, post accuratum examen, alio Brevi Apostolico peragetur. Sed quoniam præter Vicariatum, aliæ Controversiæ, quæ Canonicos, et Capitulum Aquilejense respiciunt, componendæ supersunt; si Deus incolumes, et sospites nos tuebitur, illas pro muneris nostri ratione minimè prætermittemus.

§. 6. Neque vos latere debet, concordem prius animum, et consensum Carissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ. et Bohemiæ Reginæ Illustris, et Impera-

N. IV. tricis, accessisse iis omnibus quæ usque modo peracta sunt; Inclita quoque Venetorum Republica in genere nullatenùs improbante. Pro certo pariter habemus, quod Dilectus Filius Noster Daniël Delphinus Patriarcha Aquilejensis, si calamitatem Diœcesis suæ, in ea parte, quæ Germaniæ finitima est, perpendet, et difficultates maximas, quibus ipse ob hanc causam implicabatur; insignes alios Episcopos imitabitur, qui cum nullo modo ob gravissima impedimenta partem suæ Diœcesis administrare liberè possent, Sedi Apostolicæ gratias habere non omiserunt, eò quod Vicario Apostolico eam Provinciæ partem commiserit ipsius Sedis Apostolicæ nomine gubernandam, donec de medio auferrentur impedimenta. Nam id ipsorum Jurisdictionem non modo non imminuit, sed potiùs tuetur, et animarum saluti magnopere consulit, quam nobis ante oculos ab exordio ad finem usque hujus præsentis negotii unicè proposuisse profitemur.

§. 7. Antiqua rerum monumenta perquirentes, invenimus bonæ memoriæ Joannem Garziam Millinum, jussu Urbani VIII. Prædecessoris nostri, multum laboris insumpsisse in hoc Aquilejensi negotio, quod eo tempore propositum fuerat. Nos etiam commendare plurimum debemus Dilectum Filium Nostrum Card. Marium Millinum, qui hoc idem negotium Imperatricis nomine nobiscum examinandum suscepit, nec ullam diligentiam, ac laborem prætermisit, ut eo, quo jam pervenit, illud deduceret; ipse quidem ministerio sibi commisso virtutem optimi Cardinalis adjunxit, ut Catholicam Religionem juvaret.

N. IV.

Sequitur Deputatio in specie Vicarii Apostolici ad regimen illius partis Diœcesis Aquilejensis, quæ Austriacæ Familiæ Dominio subjecta est.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. POSTQUAM per alias nostras Apostolicas Litteras, die 29. Novembris anni proximè præteriti in forma Brevis expeditas, quarum initium est : *Omnium Ecclesiarum :* statuimus atque decrevimus, eam partem Diœcesis Aquilejensis, quæ temporali Austriacæ Familiæ Principum Ditioni subjecta est, per unum Vicarium Apostolicum Episcopali charactere insignitum, ad nostrum et Sedis Apostolicæ beneplacitum per Nos deputandum, nostro nomine, nostraque Apostolica auctoritate, in spiritualibus regendam et gubernandam fore; adjecta declaratione, quod per id nullum præjudicium tam unius, quàm alterius dissentientis Partis juribus, sive quæ ad petitorium, sive quæ ad possessorium pertinent, irrogari censeatur; additoque Decreto, ut Apostolicus Vicariatus hujusmodi tamdiu in illis partibus perdurare debeat, donec vel primariæ vigenti controversiæ finis impositus fuerit, vel, ea etiam minimè sublata, alterius generis ratio, communi partium consensu, ac nostra, vel Successorum nostrorum approbatione, iniri valeat, per quam animarum Fidelium in iis locis existentium regimini, ac spiritualibus necessitatibus consulatur; quod unum nempe Nobis, et Prædecessoribus nostris propositum fuit, in hujus gravissimi negotii tractatione, tot annorum decursu et tam studiosa maturitate discussa, ut latiùs in dictis nostris Litteris continetur : Quum illud quoque in iisdem ediximus, Nos aliis deinde Litteris super deputatione hujusmodi Vicarii Apostolici

N. IV. ad prædictam Diœcesis Aquilejen. partem in spiritualibus gubernandam edendis, distinctiùs expressuros esse facultates, quas eidem Vicario impertiri intendebamus, et reipsa ab eodem exerceri volebamus; Ideo, quum Nos nuper Dilectum Filium Carolum de Attembs Canonicum et Thesaurarium Ecclesiæ Basilæensis, de cujus vitæ ac morum honestate, aliisque laudabilibus virtutum meritis, nec non de idoneitate ad Vicarii hujusmodi munus obeundum per diligentem inquisitionem certiores facti sumus, et cujus personam Carissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Hungariæ et Bohemiæ nec non Romanorum Reginæ, Carissimi in Christo Filii nostri Francisci eorumdem Romanorum Regis in Imperatorem electi Conjugi, acceptam esse novimus, Ecclesiæ Episcopali Menniten. in partibus infidelium sitæ præficere proposuerimus, nunc ipsum Carolum per præsentes nostras Apostolicas Litteras, in ea parte Diœcesis Patriarchæ Aquilejen., quæ temporali Austriacorum Principum ditioni subest, Apostolicum in spiritualibus Vicarium, Officialem, et Commissarium, ad nostrum et ipsius Sedis Apostolicæ beneplacitum, constituimus et deputamus, sine præjudicio jurium tam unius, quàm alterius partis, sive in petitorio, sive in possessorio; atque ea lege, ut tamdiu Vicariatus hujusmodi perdurare debeat, donec vel primaria nunc vigens controversia sublata fuerit, vel, ea etiam permanente, alia aliqua ratio inveniatur, de utriusque partis consensu, a Nobis, seu a Successoribus nostris Romanis Pontificibus approbanda, per quam animarum Fidelium inibi commorantium spirituali regimini provideatur; juxta ea, quæ in dictis aliis nostris Apostolicis Litteris incipien. *Omnium Ecclesiarum*, quarum tenorem præsentibus haberi volumus pro inserto, declaravimus atque decrevimus. Eidemque Vicario sic deputato injungimus et mandamus, ut, simul ac Episcopalis Consecrationis munus susceperit ab eo

Antistite, quem Nos ad illud, cum aliorum duorum Antistitum assistentia, ipsi conferendum delegabimus, prædictæ partis Diœcesis Aquilejen., quæ Austriacæ Familiæ dominio paret, spirituale regimen et gubernium assumat. Pro ipsius autem congrua habitatione, domum in civitate Goritiæ sitam, cum adnexo viridario, et Cappella publica, nec non pro ejusdem sustentatione totum id, quod bon. mem. Augustinus Codellius pro ipso Vicario, ejusque Successoribus, cum prævio plenario assensu dictæ Carissimæ in Christo Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Reginæ ac Imperatricis electæ, ex propriis bonis et juribus, donavit et cessit, cujus quidem cessionis validitatem, prout etiam fundorum realitatem et exigibilitatem, a Venerabili Fratre Hernesto Episcopo Labacensi, de mandato nostro, juridice diligenterque recognitam, et respectivè admissam et acceptatam, Nos ipsi approbavimus et confirmavimus; accepta etiam legali descriptione bonorum omnium a prædicto Codellio, ut supra diximus, elargitorum, quam idem Hernestus Episcopus ad Nos transmisit, et cujus authenticum exemplum ipsi Vicario Apostolico traditurum se pollicitus est; repositis in suo Episcopali Archivo reliquis omnibus monumentis, quæcumque pertinent ad præfatam Domum et Cappellam, Goritiæ sitas, aliosque fundos ab eodem pio benefactore datos; ipsi Carolo electo Menniten., quamdiu in officio Vicariatus hujusmodi permanserit, concedimus atque assignamus. N. IV.

§. 2. Quia verò ex multorum fide dignis relationibus edocti sumus, et ex ipsa humanarum rerum consideratione persuasum habemus, postquam Patriarcha Aquilejen. tam longo temporis spatio, non sua quidem culpa, aut negligentia, sed propter notas dissensiones, vigentesque controversias, impeditus fuit ab exercendo regimine illius Diœcesis suæ tractus, qui ab Austriacæ Domus imperio pendet, atque hujus spirituale gubernium aliquandiu secreto gestum

N. IV. ad prædictam Diœcesis Aquilejen. partem
spiritualibus gubernandam edendis, distin
expressuros esse facultates, quas eidem Vi
impertiri intendebamus, et reipsa ab e
exerceri volebamus; Ideo, quum Nos r
Dilectum Filium Carolum de Attembs (
nicum et Thesaurarium Ecclesiæ Basilæ
de cujus vitæ ac morum honestate, a
laudabilibus virtutum meritis, nec non
neitate ad Vicarii hujusmodi munus ob
per diligentem inquisitionem certiores
mus, et cujus personam Carissimæ i
Filiæ nostræ Mariæ Theresiæ Hunga
hemiæ nec non Romanorum Reginæ
in Christo Filii nostri Francisci eor
manorum Regis in Imperatorem el
acceptam esse novimus, Eccles
Menniten. in partibus infidelium
proposuerimus, nunc ipsum Ca
sentes nostras Apostolicas Litt
Diœcesis Patriarchæ Aquilejen
Austriacorum Principum di
stolicum in spiritualibus Vi
et Commissarium, ad no
Apostolicæ beneplacitum
putamus, sine præjudi
quàm alterius partis, s
possessorio; atque ea
tus hujusmodi perdu
maria nunc vigens (
vel, ea etiam per
inveniatur, d
Nobis, seu
tificibus
delium i
provide
stris

[redacted] iantur, non N. IV.
[redacted] l etiam per
[redacted] ibus adole-
[redacted] mmendatur.
[redacted] ad quos per-
[redacted] uggestu, ex-
[redacted] que ad æter-
[redacted] enda. Caveat
[redacted] tibus destitu-
[redacted] Sacros Ordi-
[redacted] ad Sacramen-
[redacted] eputentur, nisi
[redacted] te, necessariam
[redacted] habeant, qua
[redacted] nere, et compe-
[redacted] medicinam adhi-
[redacted] hisce injunctis sibi
[redacted] stolicus plenè satis-
[redacted] locis ipsius regimini
tum. Nos ipsi ... ac personalem et lo-
... Tridentini Concilii
... districtam ipsi obligatio-
... residendi, et universum
... ectum Austriacæ Domus
... ubjectum, personasque in
... ad normam Conciliarium
... ndi; volentes, ut, postquam
... modi expleverit, ac per eam,
... rudenter investiganda, cogno-
... æcumque ad spirituale regimen
... primùm referat ad Nos, et ad
... icam, cujus nomine et auctori-
... llam Diœcesis Aquilejensis guber-
... hinc ... rtuna sibi consilia, at-
... auxil... at, quibus errores et
... advers... is ac disciplinæ inte-
... nsur... t ac destruat.
... nè ... rum Vicariorum de-
... ibus ... Apostolica Sede, pro
... arum ... necessitatibus, in dies
... consu... mnibus colligere licet
... onstit... m. Prædecessoris nostri

N. IV. fuit ab Apostolicæ Sedis Nuntio Viennæ in Austria commorante, cum aliquali ipsius Patriarchæ consilio et scientia in iis rebus, quæ promptа ac præsenti providentia non indigerent; deinde verò, memoratis dissensionibus magis magisque adauctis, hujusmodi regimen ab eodem Nuntio Apostolico, Nobis dumtaxat immediatè consultis, administratum fuit; quia, inquam, satis intelligimus, verendum esse, ne, tot annis labentibus, ac spiritalis vineæ cultoribus longè constitutis, vepres et spinæ in ea nimium excreverint, ita ut sine magno ac diuturno labore ac studio inde eradicari non valeant; Hinc est, quod Nos præsentibus nostris Litteris ea primùm indicare statuimus, quæ a prædicto Vicario Apostolico a Nobis, ut præfertur, deputato, ejusque Successoribus in futurum forsan deputandis, pro recto injuncti sibi muneris implemento præstari volumus atque requirimus; mox facultates recensere, quas eidem Vicario ad effectum hujusmodi duximus tribuendas, quæque pro norma erunt facultatum quibus instrui debebunt alii Vicarii similes, post ipsum forsan inibi deputandi; ac denique alia quædam statuere et ordinare, quæ ad præcavendas cujusque generis perturbationes et controversias opportunè stabilienda judicavimus.

§. 3. Hoc igitur primùm hujusmodi Vicario Apostolico districtè injungimus et demandamus, ut omni cura ac sollicitudine pro conservanda Catholicæ Fidei puritate in Populo ipsius speciali regimini concredito, ac propulsandis, longèque ab eo removendis quorumcumque errorum aut hæresum tenebris, vigilare non desinat; tum Ecclesiasticæ Disciplinæ leges, tam quæ ad Divinum cultum, quàm quæ ad vitæ et conversationis exempla pertinent, a Sacerdotibus, ac reliquis inferiorum Ordinum Clericis exactè observari curet; Christianam pietatem ac morum sanctitatem in omni Fidelium gradu promoveat; ideoque omni studio det operam, ut pueri ac puellæ Catholicæ Fidei et Christianæ

Doctrinæ rudimentis diligenter imbuantur, non solùm per animarum Rectores, sed etiam per Patres familias, eosque omnes, quibus adolescentium instructio et educatio commendatur. Universo autem Populo, per eos, ad quos pertinet, publicè ab Altari, vel e suggestu, explicari et inculcari jubeat, quæcumque ad æternam salutem credenda sunt, et agenda. Caveat insuper, ne quis requisitis qualitatibus destitutus ad Ecclesiastica Ministeria et Sacros Ordines admittatur; neve Presbyteri ad Sacramentales Confessiones excipiendas deputentur, nisi qui, cum singulari vitæ probitate, necessariam quoque scientiam conjunctam habeant, qua valeant lepram a lepra discernere, et competentem animarum vulneribus medicinam adhibere. Et quoniam omnibus hisce injunctis sibi oneribus idem Vicarius Apostolicus plenè satisfacere non posset, nisi in locis ipsius regimini commendatis resideret, ac personalem et localem visitationem, juxta Tridentini Concilii leges, perageret, ideo districtam ipsi obligationem imponimus ibi residendi, et universum Dioecesis prædictæ tractum Austriacæ Domus temporali dominio subjectum, personasque in eo commorantes, ad normam Conciliarium Statutorum, visitandi; volentes, ut, postquam visitationem hujusmodi expleverit, ac per eam, quæ sibi erunt prudenter investiganda, cognoverit; omnia, quæcumque ad spirituale regimen pertinent, quamprimùm referat ad Nos, et ad Sedem Apostolicam, cujus nomine et auctoritate partem illam Dioecesis Aquilejensis gubernabit; atque hinc opportuna sibi consilia, atque etiam auxilia requirat, quibus errores et scandala adversùs Religionis ac disciplinæ integritatem insurgentia evellat ac destruat. N. IV.

§. 4. Sanè in Apostolicorum Vicariorum deputationibus, quæ ab hac Apostolica Sede, pro Ecclesiarum et Locorum necessitatibus, in dies fieri consueverunt; ut omnibus colligere licet ex Constitutione rec. mem. Prædecessoris nostri

N. IV. Sixti Papæ V., quæ incipit : *Immensa æterni;* qua scilicet S. R. E. Cardinalibus Congregationi Duodecimæ a se institutæ præpositis, inter alia, committit, ut, *ubi necessitas exegerit, viros usu et doctrina idoneos, rectos et timentes Deum deligant, qui nostrarum Litterarum auctoritate suffulti, Ecclesias, ut Vicarii Apostolici, regnant;* Personis ad hoc munus electis concedi solent facultatès visitandi Ecclesias, et Loca pia, atque etiam Monialium Monasteria, etiam exempta, quoad Clausuram; celebrandi Synodum, Judices, Consiliarios, omnèsque alios necessarios Ministros, et Officiales deputandi, eosque revocandi, et alios in eorum locum subrogandi; mulctas et pœnas pecuniarias piis usibus applicandas imponendi; Litteras Monitoriales in forma *significavit*, pro rebus deperditis, seu furto sublatis, concedendi; in Beneficiis de jure patronatus, eorumque erectione et constitutione, nec non locationibus emphyteuticis, alienationibus, et permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, auctoritatem et consensum præstandi; Causas Matrimoniales, et Civiles ad Forum Ecclesiasticum spectantes, cognoscendi, et decidendi; contra delinquentes per inquisitionem etiam ex officio procedendi; ac demùm omnia et singula exercendi, quæ Ordinario Loci, ratione jurisdictionis, si is Ecclesiæ aut Diœcesis regimen actu exerceret, de jure et consuetudine competerent, non solùm circa præmissa, sed etiam circa alia, quæ magis specialem et expressam exigerent commissionem; ut latiùs exprimi solet in Litteris Apostolicis, quæ super hujusmodi Vicariorum deputationibus expediuntur; et quarùm formulæ apud diversos Scriptores de hac materia agentes typis impressæ leguntur. Itaque Nos Prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis insistentes, præfato Carolo Vicario Apostolico in superiùs expressa parte Diœcesis Aquilejen. per Nos, ut præfertur, deputato, prædictas omnes facultates, quæ aliis Vicariis

Apostolicis tribui solent, juxta declarationes, tamen quæ inferiùs subjicientur, per ipsum, durante Vicariatu ac beneplacito prædictis, in eadem Diœcesis parte exercendas, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus et impertimur. N. IV.

§. 5. Et hæc quidem communiter iis concedi solent, qui Sacerdotali dumtaxat, aut Clericali gradu insigniti, ad hujusmodi munus gerendum in locis atque Diœcesibus, quarum necessitates id exegerint, a Sede Apostolica deputantur. Verùm non raró contingit, ut specialibus quibusdam necessitatibus id exigentibus, quales in præsenti casu concurrunt, et quoties Episcopi Locorum Ordinarii inevitabili aliqua causa ab exercendo regimine suarum Diœcesum, vel partis earum, nulla licet ipsorum propria culpa, impediuntur, ad hujusmodi Vicarii Apostolici Officium deputentur Episcopi Titulares, cujus generis aliqui etiam hodierno tempore Vicarii Apostolici esse dignoscuntur; hisque non solùm facultates illæ, quæ ad jurisdictionem pertinent, ad quam videlicet præmissa referuntur, sed etiam aliæ quædam ad Ordinem pertinentes, pro pleniori sui muneris implemento, concedantur; cujusmodi sunt facultates administrandi Sacramentum Confirmationis in toto sui Vicariatus districtu, nisi alium Episcopum advocare maluerint, qui illud inibi administret; conferendi omnes, etiam Sacros, et Presbyteratus Ordines, ad sacrorum Canonum et Concilii Tridentini præscriptum, quibuslibet idoneis personis tam Sæcularibus quàm Regularibus, et tam ipsius Vicariatus subditis, quàm etiam extraneis, qui suorum Ordinariorum Litteras Testimoniales et Dimissorias exhibeant; item personas Vicariatus sui subditas, per Litteras Dimissorias hujusmodi, ad alios Episcopos, tam minoribus, quàm majoribus Ordinibus initiandas dirigendi; Olea Sacra, et Sanctum Chrisma conficiendi; Ecclesias pollutas reconciliandi; consecrandi Altaria,

N. IV. atque etiam Ecclesias, nec non Calices, et Patenas; benedicendi Campanas; et sacrarum suppellectilium benedictiones, in quibus sacra Unctio non requiritur, simplicibus Presbyteris delegandi; ejusdemque Vicariatus subditos, certo temporis spatio durante, sive per se, sive per idoneos Confessarios a censuris propter hæresim externam incursis, pro foro conscientiæ, in actu sacramentalis Confessionis absolvendi. Nos itaque has etiam omnes facultates prædicto Carolo Vicario Apostolico in memorata Aquilejen. Diœcesis parte per Nos, ut præfertur, deputato, tribuere opportunum ducimus; et eam quidem absolvendi ab hæresi, ad triennium tantùm, quo elapso, ad hanc Sedem Apostolicam pro ulteriori prorogatione, si ita expediens visum fuerit, recursum habere poterit; reliquas autem superiùs expressas, quoad in hujusmodi Vicariatus Officio permanserit, dicta auctoritate, et earundem præsentium tenore, concedimus et impertimur.

§. 6. Et quoniam in præfatis Litteris Nostris super Constitutione hujus Vicariatus in genere editis, inter alia, dictum per Nos fuit, quod is, qui ad hujusmodi munus deputandus foret, in vim auctoritatis a Nobis et ab Apostolica Sede sibi delegandæ, in locis hujusmodi Vicariatui subjiciendis, omnia illa exequi deberet, tam quæ ad Ordinem, quàm quæ ad jurisdictionem pertinent, quæcumque a Patriarcha Aquilejensi, tamquam Ordinario, in iisdem Diœcesis suæ locis Austriacæ ditioni subjectis, fierent, et exercerentur, nisi ipsi, ob vigentes dissensiones actu impeditum esset ibidem jurisdictione sua uti; per quæ sanè eam auctoritatem Vicario Apostolico in præfatis locis concedendam fore statuimus, quæ Patriarchæ Aquilejensi, uti Episcopo, et Ordinario locali dumtaxat, non verò quæ illi, tamquam Metropolitano, competere potest; Idipsum nunc, unà cum reliquis omnibus in dictis prioribus Litteris contentis, præsentium tenore confirmamus, at-

que iterùm statuimus; decernentes tamen, ad evitandas, quantum fas est, cujuscumque generis perturbationes, circa infrascripta capita, sequentes nostras Ordinationes, ac declarationes omnimodè servari, ac respectivè attendi debere. N. IV.

§. 7. Primò videlicet, inhærentes stilo et consuetudini Sedis Apostolicæ, eidem Carolo Vicario Apostolico competere volumus facultatem instituendi in Beneficiis Ecclesiasticis de jure patronatus, quæ intra Vicariatus sui limites vacare contigerit, personas idoneas a legitimis eorum Patronis ad ea præsentatas. In vacationibus autem Ecclesiarum Parochialium, aliorumque Beneficiorum, et Præbendarum, quæ animarum curam adnexam habent, quæque non aliter, quam per concursum conferri debent, eidem Carolo Vicario committimus, et demandamus hujusmodi Concursum indicere, eoque juxta Tridentini Concilii, et Constitutionum Apostolicarum leges, habito atque concluso, illius acta ad Nos, et Successores nostros, transmittere; simulque proprium consilium et votum in favorem illius, quem hujusmodi Ecclesia, Beneficio, seu Præbenda magis dignum existimaverit, aperire; Nobis autem, et Successoribus nostris Romanis Pontificibus hujusmodi Ecclesiarum, Præbendarum, seu Beneficiorum, super quibus Concursus habitus fuerit, collationem et provisionem in personam eorum, quos ad gerendam animarum curam magis aptos et idoneos in Domino judicabimus, prædicta auctoritate, et earundem præsentium serie reservamus. Cùm verò collatio Beneficiorum simplicium, sive residentialium, quibus animarum cura non imminet, hujusmodi Vicariis Apostolicis permitti non soleat, sed ipsi Apostolicæ Sedi reservari; Nos eam pariter per easdem præsentes Litteras, Nobis et Sedi Apostolicæ reservamus: Declarantes tamen, sub hac reservatione minimè comprehensa esse aut censeri Beneficia illa simplicia, aut resi-

N. IV. dentialia non curata, quæ ad collationem, et provisionem dilectorum Filiorum Capituli, et Canonicorum Ecclesiæ Aquilejen. spectare dignoscuntur; sed ea, quatenùs ex alio capite aut ratione, Apostolicis reservationibus, vel affectionibus subjecta non sint, ad liberam prædictorum collationem et dispositionem, ut antea, pertinere. Ac decernentes, hujusmodi reservationem per præsentes inductam, eo ipso cessare debere, ac penitùs sublatam censeri, quum Nobis, aut Successoribus nostris, Deo adjuvante, datum fuerit obstacula illa removere, per quæ Ordinariis Collationibus nunc locus esse non potest; quod ut quantociùs obtinere mereamur, Nos quidem, in quantum vires suppetent, omni studio, atque opera adlaborare non desistemus.

§. 8. Deinde quum, sicut accepimus, in ea parte Diœcesis Aquilejensis, quam a Vicario Apostolico regendam decrevimus; nonnullæ sint Parochiales Ecclesiæ Matrices aliarum Parochialium, quæ extra Vicariatus prædicti fines sunt constitutæ; aliæ autem Matrices hujusmodi extra Vicariatum sitæ, Filiales Ecclesias habeant intra districtum ab Apostolico Vicario, ut præfertur, in spiritualibus gubernandum; volumus atque decernimus, ut quatenùs ita se res habeant, nihil circa easdem Ecclesias, earumque respectivas superioritates, ac dependentias innovetur: nec ulla tam hujusmodi, quàm aliarum quarumcumque Parochiarum dismembratio fiat; prout etiam nihil de bonis immobilibus, seu mobilibus pretiosis ad easdem Parochiales, sive ad alias, quascumque Ecclesias pertinentibus, alienetur; sed, salvis juribus enunciatæ Matricitatis pro iis Ecclesiis, quibus ea competere dignoscuntur, earum Ecclesiæ Filiales in diverso districtu constitutæ, pro eo quod pertinet ad jura Episcopalia in personas animarum curæ præpositas, ipsamque actualem curam, ab eo Superiore Ecclesiastico dependeant, qui in hujusmodi districtu jurisdictionem exercebit; nimirùm a

Vicario Apostolico, si Ecclesiæ ipsæ intra Vicariatus limites existunt; si verò extra eos constitutæ sunt, ab Ordinario illius loci, in quo eædem sitæ comperiuntur. N. IV.

§. 9. Præterea, cùm inter alias facultates prædicto Vicario Apostolico a Nobis superiùs concessas, atque tributas, ea etiam sit, ut Synodum Diœcesanam convocare, et celebrare valeat; cùmque hujusmodi Synodi celebratio haberi non soleat, nisi post expletam Visitationem, in qua Ecclesiarum, et Cleri, Populique necessitates, sive defectus quibus per Synodalia Decreta occurrendum, atque medendum est, agnoscuntur; quatenùs prædictus Carolus Vicarius Apostolicus, peracta Visitatione prædicta, atque omnibus per commissum sibi regionis tractum diligenter animadversis, opportunum, aut necessarium duxerit hujusmodi Synodum congregare; sicuti plerisque Episcopis, ad evitanda controversiarum et offensionum pericula, prudenter in more positum est, Synodorum a se congregandarum specimen, et Constitutiones, quas in ipsis edere meditantur, Apostolicæ Sedis examini in antecessum subjicere; quamquam ipsi jure proprio, nec ulla speciali ipsius Sedis licentia ad hoc indigentes, Synodum cogant; ita volumus ac præcipimus, ut ab eodem Carolo Vicario, ante Synodi convocationem, consulatur hæc ipsa Apostolica Sedes, cujus auctoritate ac delegatione hujusmodi Ecclesiastici regiminis munia ab ipso exercebuntur; ac tum Personas, quas ad Synodum evocare intendit, super quibus controversiæ plerumque non desunt, tum Decreta, quæ in eadem edenda ac publicanda putabit, ne fortè litum et perturbationum fomenta fiant, distinctè repræsentet, id maximè cavendo, ne aut in Visitatione, aut in Synodo, Decretum ullum condat atque edat, in quo Personæ, Ecclesiæ, aut res, extra Vicariatus sui limites constitutæ, comprehendantur; aliudve quid faciat, ex quo dissensiones et controversiæ nunc

N. IV. nimium vigentes foveri aut augeri possint. Quapropter Constitutiones atque Decreta, quæcumque in Synodo a dicto Carolo Vicario Apostolico per præsentes deputato, vel ab ejus Successoribus fient, nullam vim aut efficaciam habere volumus atque decernimus, nisi postquam a Nobis seu a Successoribus nostris Romanis Pontificibus, cognita, approbata et confirmata fuerint.

§. 10. Insuper cum in Civitate Aquilejæ quoddam Monialium Monasterium adsit, unius Apostolici Delegati gubernio subjectum, cujus quidem jurisdictionis exercitio in hujusmodi Monasterium atque Moniales nullum obstat impedimentum; ideo circa illud nihil innovari, sed omnia in eo statu, in quo nunc sunt, remanere volumus, et decernimus.

§. 11. Denique Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis, ejusque Capituli, jura, prærogativas, præeminentias, libertates, exemptiones, immunitates, statuta, laudabilesque consuetudines, intacta et illæsa permanere volentes, nullum jurisdictionis actum in ipsius Capituli Dignitates, atque Canonicos, seu adversus ipsos, a sæpedicto Carolo Vicario Apostolico nunc deputato, aut ab ipsius Successoribus forsan deinceps deputandis, exerceri posse decernimus, atque statuimus; volentes dumtaxat, ut dum iidem Dignitates, atque Canonici in Civitate Aquilejæ residebunt, si quid fortè ab eorum aliquo adversùs Canonica statuta, et Tridentini Concilii decreta, quæ ad vitam et honestatem Clericorum, sive ad consuetum Ecclesiæ, et Chori servitium pertinent, ex humana fragilitate admitti contingat; qui talia egerit, fraternè admoneri debeat ab eodem Carolo Vicario Apostolico; qui si nihilominùs eum, quem sic admonuerit, nequaquam se emendare conspexerit, vel etiam, ubi aliquem eorum ejusmodi excessus perpetrasse cognoverit, propter quos, ad aliorum exemplum, debitis animadversionibus coerceri mereatur; in hujusmodi casibus

(quos Deus pro sua clementia dignetur avertere) N. IV.
volumus per eundem Carolum Vicarium Apostolicum quamprimùm omnia referri ad hanc Apostolicam Sedem; quæ, audito etiam ipsius Vicarii consilio ac voto, opportuna pro rerum circumstantiis remedia adhibere non omittet.

§. 12. Cæterùm omnibus et singulis, ad quos spectat, et pro tempore spectabit, in virtute Sanctæ Obedientiæ, et pro debita Sedis Apostolicæ reverentia, per eadem præsentes præcipimus et mandamus, ut dictum Carolum electum Menniten. ad demandatum sibi Vicarii Apostolici Officium in prædicta parte Diœcesis Aquilejensis Austriacæ Familiæ Principum temporali dominio subjecta, et ad ejusdem Officii liberum exercitium, juxta tenorem earumdem præsentium, recipiant et admittant; eumque in nostrum et Sedis Apostolicæ Vicarium et Delegatum in præmissis, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito hujusmodi, recognoscant; eique in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, respectivè pareant, faveant, et assistant; nec non ipsius mandata et salubria monita humiliter suscipiant, et efficaciter adimplere procurent; alioquin sententias et pœnas, quas ritè tulerit et statuerit in rebelles, ratas habebimus, et hujus Apostolicæ Sedis auctoritate faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam, inviolabiliter observari.

§. 13. Decernentes, easdem præsentes Litteras, et in eis contenta et statuta quæcumque etiam ex eo, quòd quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes quomodolibet, cujusvis status, ordinis, præeminentiæ, et Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica et individua mentione et expressione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos, vel etiam nullo modo, aut non satis auditos, dici, aut prætendi possit, aut ex alia qualibet etiam juridica, et pri-

N. IV. vilegiata causa, colore, prætextu, et capite, etiam in corpore juris clauso, nullo subreptionis aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed tamquam ex officii nostri debito, ac motu proprio, et certa scientia nostris, factas et emanatas, omnimoda firmitate validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, eidemque Carolo Vicario Apostolico, aliisque ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, plenissimè suffragari, ac respectivè ab eodem, aliisque omnibus quos concernunt, et concernent in futurum, in omnibus et per omnia inviolabiliter observari; sicque et non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, et quacumque etiam Apostolica auctoritate delegatos, etiam S. R. E. prædictæ Cardinales de latere Legatos, et Apostolicæ Sedis Nuncios, aliosque quoslibet, sublata eis, et eorum cuilibet quavis aliter judicandi et interpretandi facultate, et auctoritate judicari et definiri debere; irritum quoque et inane, si secùs super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 14. Non obstantibus de jure quæsito non tollendo, aliisque nostris et Cancellariæ Apostolicæ Regulis, seu Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, et Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis scientia et tolerantia, vel ejusdem temporali provisioni inductis, aut etiam expressa et perpetua confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, et consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis, cuilibet Ecclesiæ, aut quibuscumque Personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam spe-

cifica et individua mentione dignis, sub quibuscumque formis, et verborum tenoribus, etiam motu simili, et de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, in contrarium præmissorum concessis, et emanatis: Quibus omnibus, et singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, formas, causas, et occasiones, eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, hìc inserti forent, pro plenè et sufficienter expressis, et insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 17. Junii 1750. Pontificatus Nostri Anno Decimo.

N. IV.

Similitudo argumenti facit, ut sequentes Litteras addamus non ita pridem editas, super temporanea pariter deputatione Episcopi Comaclensis in Vicarium Apostolicum Terrarum et Locorum, in quibus Præpositi Sanctæ Mariæ de Pomposia *jurisdictionem Ordinariam cum Territorio separato sibi competere asserunt.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

§. 1. Dum Apostolicæ sollicitudinis studia omnium per Orbem Ecclesiarum necessitatibus, quantum Nobis ex alto conceditur, impendere non desistimus, ignorare Nobis, aut dissimulare non licet, quibus jamdudum impedimentis, non sine spirituali animarum detrimento, subjaceat Ecclesiastici regiminis administratio, in quodam temporalis Pontificiæ Ditionis Nostræ tractu, quem ex una parte Comaclenses Episcopi, tamquam Diœcesis suæ portionem, suæ Ordinariæ jurisdictioni subjectum esse debere asserunt; ex altera verò parte Præpositi, Præposituram Sæcularem a recol. mem. Prædecessore nostro Innocentio Papa VIII. in Ecclesia tunc existentis Monasterii *Sanctæ Mariæ de Pomposia* nuncupatæ Ordinis Sancti Benedicti olim erectam, pro tempore obtinentes, ab eorumdem Episcoporum Comaclensium, et aliorum quorumcumque Ordinariorum jurisdictione totaliter exemptum, et tamquam separatum, et proprium dictæ Præposituræ Territorium, sibi, suæque jurisdictioni in Spiritualibus per omnia subjacere debere contendunt; in quo quidem Tractu quatuor Terræ, seu Loca, vi-

delicet *Capitis Gaurii*, et *Lacus Sancti*, ac *Mediogaurii*, et *Massenzaticæ*, in quarum et quorum singulis propria Parochialis Ecclesia existit, et in quibus, earumque respectivè districtibus, seu Territoriis, ad quatuor mille et quingenti Habitatores numerantur, sitæ, seu sita reperiuntur. N. IV.

§. 2. Porrò ad prospiciendum spiritualibus hujusmodi animarum indigentiis, olim quidem inter tunc et pro tempore existentes Episcopos Comaclenses ex una, et dictos Præpositos ex altera partibus, conventum fuit, ut Episcopi Comaclenses prædicti, quoscumque spiritualis jurisdictionis actus, excepta Beneficiorum collatione, in prædicta Loca, eorumque Incolas, nomine ac vice illius, ad quem de jure et juxta Sacrorum Canonum dispositionem spectaret, sine præjudicio jurium ambarum Partium tam in petitorio, quàm in possessorio, et per modum provisionis, exercerent. Verùm procedentibus temporibus, et antiquis controversiis reviviscentibus, alia, quæ usque nunc obtinet, consuetudo inducta fuit; ut scilicet spirituale hujusmodi Locorum et Animarum gubernium a Romano Pontifice, per organum sui Auditoris, uni pro tempore Vicario Apostolico cum opportunis facultatibus committeretur; idque munus Brictinoriensi primùm Episcopo, aliàs verò Ravennatensi Archiepiscopo, aut Cerviensi, vel Adriensi Episcopis delegatum fuit; nunc autem a Venerabili Fratre Hippolyto Gratiadei Episcopo Civitatis Plebis, qui antea Metropolitanæ Ferrariensis Ecclesiæ Archipresbyter, in ipsa Ferrariensi Civitate residebat, obtineri pergit.

§. 3. Cùm autem et dicta principalis controversia certis de causis adhuc pendeat indecisa, et præsens regiminis forma ad consulendum, quantum par est, earum animarum gubernio nequaquam sufficere dignoscatur; absentibus nimirùm ab ipsis Locis, de quorum regimine agitur, tam ipsis Præpositis activam sibi jurisdictionem in eorumdem Locorum Clerum et

N. IV. Populum asserentibus, quàm etiam Apostolicis Vicariis ad eandem jurisdictionem exercendam deputatis; Idcirco Nos, post maturum rei examen, omnibus ritè perpensis, ad abusus omnes, si qui contra Dei cultum, aut in morum, ac vitæ tam Clericorum, quàm Laicorum illarum partium detorpationem irrepserint, quamprimùm eradicandos, vel, quatenùs in futurum timeantur, opportunè præcavendos, in hanc sententiam, consiliumque devenimus, ut idem ferè remedium, seu temperamentum, Apostolica auctoritate interponeremus, quod olim mutuâ contendentium Partium consensione adhibitum, earumque judicio, vel omnium aptissimum, et nullum earum juribus detrimentum allaturum, ut superiùs innuimus, delectum fuit: Ut scilicet, sine præjudicio quorumcumque hujusmodi jurium dictarum Partium dissentientium, tam quoad petitorium, quàm quoad possessorium, durante controversia hujusmodi, dictorum Locorum et Animarum inibi existentium Spirituale regimen, Apostolica auctoritate, ab Episcopo dictæ Civitatis nostræ Comaclensis exerceatur, utpotè cujus ordinaria residentia iisdem Locis satis propinqua existit; siquidem ab ea Civitate, prædicta Terra Locus Sancti *quinque*, altera verò Capitis Gaurii *septem*, alia verò Loca prædicta *novem*, aut *duodecim* passuum millibus ad summum distare dignoscuntur.

§. 4. Itaque motu proprio, ac certa scientia et de Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine, omnes primùm et singulas provisiones, ordinationes, seu deputationes, pro prædictorum Locorum spirituali gubernio, tam ab ipsis concedentibus Partibus, quàm etiam ab hac Apostolica Sede, et Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris, seu a Nobis ipsis, quandocumque captas, editas, factas, et emanatas, præsentium tenore abrogantes, irritantes, et revocantes, decernimus, atque statuimus, spirituale regimen atque gubernium [illegible]tius et in-

tegri Tractus prædicti, quem iidem Præpositi N. IV.
sibi in Spiritualibus subjectum esse contendunt, ac personarum Cleri et Populi inibi existentium, ab Episcopo Comaclensi, tamquam Vicario Apostolico, durante controversia hujusmodi, gerendum et exercendum fore. Quocirca Nos, earundem præsentium tenore, Venerabilem Fratrem modernum Episcopum Comaclensem in dicto Regionis Tractu, et Locis, ac Terris ibidem existentibus, Apostolicum in Spiritualibus Vicarium, et Commissarium, ad Nostrum, et ipsius Sedis Apostolicæ beneplacitum constituimus et deputamus; cum facultate Ecclesias, et Loca Pia omnia, ac etiam, si quæ inibi existant, aut deinceps erigantur, Monialium Monasteria, etiam exempta, quoad Clausuram, ad Sacri Tridentini Concilii præscriptum, visitandi, et reformandi, ac ad visitationem hujusmodi celerrimè et debita cum diligentia procedendi, nec non Presbyteros et Clericos dictorum Locorum ad suam Synodum Diœcesanam evocandi, et tam in dicta Synodo, quàm extra eam, quascumque opportunas Ordinationes, Statuta, et Edicta, pro dictorum Locorum Spirituali regimine, ad formam Sacrorum Canonum, ac Decretorum Apostolicæ Sedis, et dicti Tridentini Concilii, condendi, edendi, et promulgandi; Judices, et Vicarios Foraneos, ac Notarios, Promotores, Fiscales, Executores, omnesque alios necessarios Officiales et Ministros ibidem deputandi, seu, pro rerum et casuum opportunitate, etiam a propria Episcopali Curia illuc mittendi; eosque removendi, et alios in eorum locum subrogandi; Quascumque Litteras et Commissiones Sedis Apostolicæ circa res et personas dictorum Locorum, exequendi, et juxta eas procedendi: Litteras Monitoriales in forma *Significavit* pro rebus deperditis, seu furto sublatis, juxta præscriptum dicti Concilii Tridentini, et Bullæ felicis recordationis Sancti Pii Papæ V. Prædecessoris Nostri, concedendi; in Beneficiis de jure Patro-

N. IV. natus, eorumque erectione et constitutione, nec non in Locationibus Emphyteuticis, alienationibus, et permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, juxta formam Sacrorum Canonum, et Constitutionum Apostolicarum, auctoritatem et consensum præstandi; Causas Criminales, et Civiles ad Forum Ecclesiasticum spectantes, etiam Matrimoniales, et Beneficiales, tam per se, quàm per suum Vicarium in Spiritualibus Generalem Comacli residentem, cognoscendi, audiendi, committendi, ac decidendi, fineque debito terminandi. Personas quoque tam Laicas, quàm Ecclesiasticas, et præsertim Animarum curam gerentes, visitandi, reformandi, et corrigendi; ac contra delinquentes, etiam per inquisitionem, et ex officio, prout juris fuerit, procedendi; eosque puniendi, deponendi, et excommunicandi, suspendendi, et interdicendi; mulctas, et pœnas pecuniarias, apud probum et idoneum Virum per ipsum de Clero eligendum, deponendas, et piis usibus ejusdem arbitrio applicandas, imponendi; pœnarumque et sententiarum earundem moderationem et mitigationem, et casuum ac censurarum absolutionem, et relaxationem sibi reservandi; nec non censuras et pœnas ipsas, in casibus a jure permissis, aggravandi et reaggravandi; et ab illis, nec non a casibus reservatis hujusmodi, prout sibi videbitur convenire, absolvendi, et absolvi faciendi; Confessarios, per se, vel per suos Examinatores Synodales, etiam in Civitate Comaclensi, si ita sibi videbitur, examinatos, et idoneos repertos, approbandi; et pro dictis Locis, cum facultatibus arbitrio suo definitis, deputandi, eosque revocandi: In Parochialibus Ecclesiis pro tempore vacantibus, idoneos Presbyteros Œconomos et administratores, usque ad novorum Parochorum electionem, seu Vicariorum deputationem, ad sui beneplacitum deputandi, et constituendi; item in singulis Terris et Locis prædictis unum aut plures Presbyteros cum

facultate impertiendi Fidelibus in mortis articulo constitutis Benedictionem Apostolica auctoritate cum Indulgentia Plenaria, ad formam nostræ Constitutionis, quæ incipit *Pia Mater*, deputandi; aliaque omnia et singula, præterquam in Beneficiorum Collationibus, et Concionatorum deputationibus, de quibus infra statuemus, faciendi et exercendi, sive per se, sive per suum Vicarium Generalem, aliosve a se deputatos, non solùm quæ modernus et pro tempore existens Præpositus, si is Ordinariam jurisdictionem in prædicta Loca, et Personas, actu exerceret; sed etiam quæ ipse Comaclensis Episcopus, si eadem Loca ad ipsius Diœcesim spectare judicatum foret, jure Ordinario, ac etiam, vigore Decretorum Concilii Tridentini, Delegato, et ratione jurisdictionis etiam voluntariæ, ac etiam in vim peculiarium Indultorum sibi, intuitu prædictæ suæ Comaclensis Ecclesiæ, ab hac Apostolica Sede concessorum, facere et exercere posset, quæque etiam, pro tuenda Catholicæ Fidei, et Divini cultus puritate, ac morum et disciplinæ integritate, et pro promovenda animarum salute, curare et præstare deberet; non solùm circa præmissa, sed etiam circa alia, quæ magis specialem et expressam commissionem exigerent; et cum facultate substituendi, in casu absentiæ ipsius Episcopi a sua Comaclensi Civitate et Diœcesi, seu alterius necessitatis causâ, cum simili, vel limitata facultate. N. IV.

§. 5. Præterea eidem Comaclensi Episcopo, tamquam Nostro, dictæque Apostolicæ Sedis Vicario, ut præfertur, ibidem in Spiritualibus constituto, Sacramentum Confirmationis in dictis Locis administrandi, seu personis eorundem Locorum, etiam in Comaclensi Civitate, aliisve Diœcesis suæ Locis, conferendi; nec non personas eorundem Locorum, tam Sæculares, quàm Regulares, a suis etiam Synodalibus Examinatoribus, etiam in dicta Civitate Comaclensi, arbitrio suo, ut præfertur, examinatas

N. IV. et idoneas repertas, aliisque servatis de jure servandis, ad Clericalem Tonsuram, et omnes etiam Sacros, et Presbyteratus Ordines, tam in dicta Civitate, quàm in aliis Diœcesis suæ, nec non prædicti tractus Locis, promovendi; seu easdem personas, per suas Dimissorias Litteras, ad alios Episcopos, iisdem Tonsura, et Ordinibus initiandas, dirigendi; iisque sic promotis, ministrandi, et celebrandi licentiam, arbitrio suo duraturam; concedendi: Item consecrandi Ecclesias dictorum Locorum, et Altaria inibi existentia, nec non Calices et Patenas, ac benedicendi Campanas, easdemque Ecclesias pollutas reconciliandi; aliaque Pontificalia munia ibidem exercendi; ac Populo benedicendi, et consuetas Indulgentias concedendi: nec non sacrarum supellectilium, aliasque benedictiones, in quibus sacra Unctio non requiritur, simplicibus Presbyteris delegandi, facultatem, et auctoritatem, earundem præsentium Litterarum tenore concedimus, et impertimur.

§. 6. Quod verò spectat ad Beneficia Ecclesiastica cum cura et sine cura, nihil volumus innovari, sed illorum collationem et provisionem, atque ad ea nominationem, et præsentationem, nec non Vicariorum Curatorum deputationem, ac respectivè approbationem, et institutionem, eodem jure deinceps, et per easdem respectivè Personas fieri debere statuimus, a quibus illas ad hunc diem factas fuisse dignoscitur. Item Concionatorum Verbi Dei electionem pro Ecclesiis in dicto tractu existentibus ad Præpositum, ut antea, spectare; ipsos verò Concionatores electos, antequam ministerium sibi demandatum aggrediantur, personaliter se coram Vicario Apostolico præsentare, et ab eo Benedictionem petere debere volumus et decernimus.

§. 7. Hanc autem providentiam a Nobis captam, et Vicariatus Apostolici hujusmodi institutionem, ejusque formam, nisi aliter Nobis et Successoribus nostris placuerit, eo usque durare

rare debere statuimus, donec controversia principalis super pertinentia Ordinariæ Spiritualis Jurisdictionis in prædicta Loca, eorumque Clerum et Populum, decisa, ac terminata, seu aliàs extincta fuerit. Quapropter simili motu et auctoritate decernimus, præmissam deputationem, omnesque et singulas facultates superiùs concessas, prædicta controversia pendente, ac beneplacito hujusmodi durante, ad futuros etiam Comaclenses Episcopos dicti moderni Episcopi successores, ipso facto, et præsentium Litterarum vigore, transire; ac etiam, dicta Comaclensi Episcopali Sede vacante, easdem facultates ab ipsius Ecclesiæ Vicario Capitulari pro tempore deputando, quatenùs tamen à Vicariis Capitularibus hujusmodi in Diœcesibus Pastoris solatio destitutis exerceri possunt, ac solent, simili auctoritate Apostolica, in prædicta Loca, eorumque Habitatores, exerceri posse, ac etiam debere statuimus. N.º IV.

§. 8. Volumus autem, ut tam modernus Comaclensis Episcopus, ejusque Successores prædicti, quàm etiam Vicarii Capitulares hujusmodi, in singulis actibus, quos circa res et personas dictorum Locorum præsentium litterarum nostrarum auctoritate, ab ipsis fieri contigerit, expressè declarare debeant, sub pœna nullitatis hujusmodi actuum, se, tamquam Apostolicæ Sedis Vicarios, in ipsis procedere. Decernentes, per hæc a Nobis statuta nullum omnino præjudicium quibuscumque juribus dictarum Partium, tam scilicet dicti moderni et pro tempore existentis Præpositi, Ordinariam spiritualem in prædicta Loca jurisdictionem, seu forsan magis amplam et liberam in præmissorum Vicariorum et Concionatorum deputatione, aliisve præmissis, facultatem sibi competere asserentis, quàm etiam ejusdem moderni et pro tempore existentis Episcopi Comaclensis, jus sibi esse contendentis eadem Loca et Homines propria sua Ordinaria auctoritate in spiritualibus regendi et gubernandi, seu forsan

N. IV. dictos Vicarios Curatos, atque Concionatores eligendi, aut Beneficia conferendi; aliaque præmissa, seu eorum aliqua, etiam pendente controversia hujusmodi, gerendi et exercendi; ac aliorum quorumcumque in præmissis, seu eorum aliquo, interesse habentium, sive in petitorio, sive in possessorio, inferri et irrogari, seu illatum unquam et irrogatum censeri posse; sed eadem jura in eodem omnino statu remanere, in quo ante præsentem providentiam nostram reperiebantur; Ipsasque præsentes Litteras, et in eis statuta hujusmodi, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo, jus aut interesse habentes, vel habere prætendentes quomodolibet, cujusvis status, ordinis, præeminentiæ, et Ecclesiasticæ, aut Mundanæ Dignitatis existant, etiam specifica et individua mentione et expressione digni, illis non consenserint, nec eorum aliquos ad ea vocatos, vel etiam nullo modo, aut non satis auditos, dici, aut prætendi possit, aut ex alia qualibet etiam juridica et privilegiata causa, colore, prætextu, et capite, etiam in corpore juris clauso, nullo subreptionis, aut obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam vocari posse; sed, tamquam ex officii nostri debito, ad promovendam animarum salutem, et spiritualem Fidelium in præmissis Locis degentium utilitatem, et ad graves ac perniciosos abusus removendos, seu præcavendos, ut præfertur, ac dictis motu, et auctoritatis plenitudine factas et emanatas, omnimoda firmitate validas et efficaces existere et fore, et tam eidem moderno Episcopo Comaclensi, ejusque successoribus, nec non Vicariis Capitularibus prædictis, quoad exercitium hujusmodi Vicariatus Apostolici, et facultatum superiùs concessarum, quàm etiam aliis, ad quos spectat, et pro tempore spectabit, plenissimè suffragari; ac respectivè ab omnibus, quos concernunt, seu concernent in futurum, in omni-

bus, et per omnia observari; Sicque et non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, et quacumque etiam Apostolica auctoritate Delegatos; et S. R. E. prædictæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, et Apostolicæ Sedis Nuntios, aliosque quoslibet, sublata eis et eorum cuilibet, quavis aliter judicandi et interpretandi facultate et auctoritate, judicari et definiri debere; irritum quoque et inane, si secùs super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. N. IV.

§. 9. Quocirca omnibus et singulis tam Ecclesiasticis, quàm Laicis personis in dicto Regionis tractu commorantibus, aliisque, ad quos spectat, et pro tempore spectabit, in virtute sanctæ obedientiæ, dictaque auctoritate, et præsentium tenore, præcipimus et mandamus, ut præfatum modernum Episcopum Comaclensem, ejusque successores Episcopos, ac etiam Vicarios Capitulares prædictos, in nostros, et Apostolicæ Sedis Vicarios, durante Vicariatu, deputatione, ac beneplacito prædictis, pro tempore recognoscant, et ad præmissarum facultatum, ejusdemque Vicariatus Officii liberum exercitium, recipiant et admittant; ac illi, et illis, in omnibus, quæ ad idem Officium pertinent, debitam subjectionem et observantiam exhibeant; alioquin sententias et pœnas, quas ritè tulerint, et statuerint in rebelles, ratas habebimus, et hujus Apostolicæ Sedis auctoritate, faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam, inviolabiliter observari.

§. 10. Non obstantibus de jure quæsito non tollendo, aliisque nostris, et Cancellariæ Apostolicæ Regulis, seu Apostolicis. ac in Universalibus, Provincialibus, et Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus; nec non quibusvis, etiam Apostolicæ Sedis scientia et tolerantia, vel ejusdem temporali provisione inductis, aut etiam expressa confirmatione, vel quavis firmitate alia roboratis usibus, et consuetudini-

N. IV. bus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Indultis, aut Litteris Apostolicis prædictæ Ecclesiæ Comaclensi, ac Præposituræ S. Mariæ de Pomposia, ejusdemque Monasterio, aut quibuscumque personis, quacumque Ecclesiastica, aut Mundana Dignitate fulgentibus, etiam specifica et individua mentione dignis, sub quibuscumque formis et verborum tenoribus, etiam motu simili, et de Apostolicæ potestatis plenitudine, in contrarium præmissorum concessis, et emanatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, et individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, formas, causas, et occasiones, eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, hìc inserti forent, pro plenè et sufficienter expressis et insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, et ad præmissorum effectum, plenissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 8. Martii 1752. Pontificatus Nostri Anno XII.

NUM. V.

N. V.

DE RITU, ET USU

Cerearum Formarum, quæ benedici, et consecrari solent a Romano Pontifice.

Formula impressa de mandato Sanctissimi Domini Nostri, Anno MDCCLII.

PERVETUSTUS in Ecclesia Romana ritus est ille, quo Summi Pontifices benedicere, et consecrare solent Cereas Formas, quæ *Agnus Dei* vulgò appellantur. In Ordine Romano, qui Eruditorum judicio antiquior est Seculo octavo, innuitur præfatus Ritus; In Cæremoniali verò ejusdem Romanæ Ecclesiæ designantur materia, forma, et preces in hujusmodi consecratione adhibendæ, quæ sacras continent, mysticasque significationes.

Conficiuntur hi *Agnus Dei* ex Cera alba, pura, virginea, quo Humana denotatur natura a Christo, virtute Divina, sine ulla mixtione, aut contagione culpæ in purissimo Mariæ Virginis Utero assumpta. Agni imago in illis imprimitur, Agni illius immaculati symbolum, qui pro humana reparatione in Ara Crucis immolatus est. Adhibetur Aqua benedicta, quo nimirùm elemento, cum in veteri, tum in novo Fœdere, præclara Sacramenta, et prodigia a Deo effecta sunt. Miscetur in ea Balsamum, quo bonus Christi odor significetur, quem in omni actu, et conversatione redolere debent Christi fideles. Superinfunditur Chrisma, quo res aliæ Divino cultui specialiter addictæ, veluti Templa, Altaria, Sacerdotes, præparari so-

N. V. lent, ac consecrari, atque in eo præstantissima virtutum omnium Charitas figuratur.

In Aqua igitur priùs benedicta, ac Balsamo, et Chrismate mixtà, Cerei illi *Agnus Dei* immerguntur, et Summus Pontifex tam ante, quàm post mersionem, sanctissimis precibus Deum exorat, ut eas Formas benedicere, sanctificare, et consecrare dignetur, iisque tantam impertiat virtutem, ut quicumque recta fide, ac vera pietate iisdem usus fuerit, hæc dona, ac beneficia consequatur.

I. Ut aspectu, vel contactu Agni in cereis illis formis impressi, excitentur Fideles ad memoranda sub eo symbolo Redemptionis nostræ mysteria, conceptisque grati animi sensibus, Divinam in nos Bonitatem benedicant, venerentur, ac diligant; fidentes fore, ut per eam, peccatorum veniam obtineant, et maculas omnes abstergant.

II. Ut ad vivificæ Crucis signum in iisdem Cereis impressum maligni Spiritus contremiscant, et fugiant, facessant grandines, subsidant venti, dissipentur tonitrua, abigantur turbines, fulgura, et tempestates.

III. Ut Divinæ benedictionis virtute, non prævaleant diabolicæ fraudes, insidiæ, et tentationes.

IV. Ut Parturientes cum fœtu incolumes serventur, eumque feliciter in lucem emittant.

V. Ut iisdem devotè utenti nulla dominetur adversitas, nulla noceat pestilentia, aërisve corruptio, nullus comitialis morbus eum corripiat; nulla maris tempestas, nullum incendium, nulla inundatio, nulla adversùs eum prævaleat malignitas.

VI. Ut in prosperis, adversisque casibus Divina protectione muniatur; ab humanis vel diabolicis insidiis, a subitanea, et improvisa morte, a cunctis denique malis, et periculis liberetur, per Vitæ, ac Passionis Jesu Christi mysteria.

Mirabiles hujus Sacri virtutes explicatæ jam olim fuere, atque his versibus comprehensæ. N. V.

Pellitur hoc signo tentatio Dæmonis atri,
Et pietas animo surgit, abitque tepor.
Hoc atonita fugat, subitæque pericula mortis,
Hoc et ab insidiis vindice, tutus eris.
Fulmina ne feriant, ne sæva tonitrua lædant,
Ne mala tempestas obruat, istud habe.
Undarum discrimen idem propulsat, et ignis,
Ullaque ne noceat vis inimica, valet.
Hoc facilem partum tribuente, puerpera fœtum
Incolumem mundo proferet, atque Deo.
Unde, rogas, uni tam magna potentia signo?
Ex Agni meritis, haud aliunde fluit.

Quæ quidem beneficia, et gratiarum dona a bonorum omnium Largitore Deo Fidelibus tribui ac concedi, virtute hisce Sacris Cereis communicata per benedictionem, ac precationes in primis, quas Christi Vicarius Romanus Pontifex universæ Ecclesiæ nomine in eorum consecratione fundere solet, res est firmiter omnino credenda, ac variis, eximiisque miraculis sæpissimè confirmata. Quod si optatus non semper obtineatur effectus, id non defectui virtutis rei sacræ, sed vel infirmæ exiguæque utentium Fidei ac Devotioni, vel alteri occultæ causæ Deo compertæ ac probatæ, tribuendum est.

SUPPLEMENTUM

LITTERARUM APOSTOLICARUM

PRIORIBUS ANNIS EDITARUM,

Quæ in Tomis I. et II. inserendæ erant.

NUM. I.

EPISCOPO

Warmiensi et Sambiensi conceditur usus Pallii, et jus præferendæ Crucis, more Archiepiscoporum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. ROMANA Ecclesia omnium Ecclesiarum Mater et Magistra, a cœlesti Sponso Pastorum Principe JESU CHRISTO, cujus vices planè immerentes Nos in terris gerimus, supremum auctoritatis dignitatisque principatum supra universum Terrarum Orbem sibi uni attributum, ita cum aliarum Ecclesiarum Pastoribus participavit, ut modò uni, modo alteri, pro meritis, ac locorum, temporum, personarumque conditionibus, et auctoritatis, et dignitatis de-

cora, atque officia, opportunè ad Divini honoris gloriam augendam, populorum necessitatibus providendum, et Catholicæ Fidei Majestatem veritatemque constantissimè in omnium animis confirmandam, distribuerit. N. I.

§. 1. Inter tot autem præcipua, quæ Antistitibus interdum conferri solebant, insignia, duo [numerantur], et gestandi Pallii, et præseferendi Sanctissimæ Crucis Signi honor. Et Pallium quidem, quod ex Lana contextum, Ovis illius, quam Dominus aberrantem quæsivit, inventamque humeris suis substulit, pellem significat, ut Episcopus, qui Christi typum gerit, ipsius munere fungatur, atque etiam ipso habitu illud omnibus ostendat, se boni, ac Magni illius Pastoris imitatorem esse, qui gregis infirmitates ferendas sibi proposuit, nisi exigentibus causarum meritis, juxta priscam consuetudinem, et fortiter postulantibus, non dabatur. Crucis verò præferendæ mos, a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, quibus supremam super omnes Ecclesiasticorum Virorum ordines Jurisdictionem ac potestatem habentibus Crux præferebatur, primùm ad eorumdem Legatos, deinde ad alios Antistites deductus est, ut considerantes diligenter, quod in Cruce Domini nostri JESU CHRISTI eos oporteat gloriari, Crucis mortificationem jugiter in suis corporibus debeant pro divini Nominis amore portare.

S cri Pallii delatio, et Crucis elevatio, quid importent.

§. 2. Hæc secum recolens Venerabilis Frater Adamus Stanislaus Warmiensis et Sambiensis Episcopus, ac reputans, non leve populis suæ pastorali curæ commissis, qui undique ab hæreticis circumdantur, futurum incitamentum, si ipsum modernum et pro tempore existentem Warmiæ et Sambiæ Episcopum, aut in Solemnitatibus, juxta canonicas præscriptiones cum Pallio celebrantem, aut cum Sanctissimæ Crucis Signo ante eundem delato iter agentem

Episcopi Oratoris instantia.

N. I. aspicerent, ut et majorem Sacris Mysteriis venerationem deferant, et Episcopali Dignitati majorem exhibeant reverentiam; ea propter Nobis humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportunè providere, et, ut infra, indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Conceditur usus Pallii, et jus præferendæ Crucis.

§. 3. Nos igitur eumdem Adamum Stanislaum Episcopum specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, et pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantùm consequendum harum serie absolventes, et absolutum fore censentes, supplicationibus ejus, aliorumque de hac Apostolica Sede bene mereri pergentium nomine, Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, et attentis præmissis, ac præsertim quod Warmiensis, et Sambiensis Episcopus Sacri Romani Imperii Princeps sit, et Warmiensis et Sambiensis Ecclesiæ invicem perpetuò Canonicè unitæ Sedi Apostolicæ prædictæ immediatè subjectæ existant; Ipsi Adamo Stanislao moderno, ac pro tempore existenti Episcopo Warmiensi et Sambiensi usum Pallii in Solemnitatibus per Sacros Canones præscriptis celebrandis, et Crucis ante se præferendæ per Warmiensem et Sambiensem Civitates et Diœceses dumtaxat, et non alibi omnino, sive in alienis Diœcesibus, sive in Regni, et Sacri Romani Imperii præfati Comitiis, sive in quibuscumque aliis Locis Episcopo præfato non subjectis, nec etiam de Ordinarii loci licentia; nec etiam in Civitatibus, et Diœcesibus Warmiensi et Sambiensi, præsentibus, vel quolibet Dilecto Filio Nostro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, vel quolibet Nostro, et ejusdem Sedis ordinario, vel extraordinario Legato, aut Nuncio; sub gratiæ, et concessionis hujusmodi nullitate, aliisque ad nostrum et Sedis præfatæ arbitrium moderandis, et infli-

Cum opportunis limitationibus.

gendis pœnis; et dummodo, quoad Pallium, tam dictus Adamus Stanislaus Episcopus, quàm quoties ipsum, et Episcopum hujusmodi pro tempore existentem, viam universæ carnis ingredi contigerit, ipse Adamus Stanislaus, et toties novus Episcopus illud ab eadem Apostolica Sede, servatis de jure, vel consuetudine servandis, postulaverit, et de Corpore Sancti Petri Apostolorum Principis sumptum a Romano pro tempore existente Pontifice, juxta præscriptas Sanctiones acceperit, et omnia, quæ cum Archiepiscopis Pallia traduntur, servari solita sunt, omnino serventur, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus, et indulgemus.

N. I. Pallium singulis vicibus, de more postulari, et recipi debet.

§. 4. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, et efficaces existere, et fore, suosque plenarios, et integros effectus sortiri, et obtinere, ac illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, plenissimè suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, et Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ præfatæ Cardinales, etiam de latere Legatos, et Sedis præfatæ Nuncios, sublata eis, et eorum cuilibet qualiter aliter judicandi, et interpretandi facultate et auctoritate, judicari, et definiri debere, ac irritum, et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Clausulæ pro perpetua Indulti firmitate.

§. 5. Non obstantibus, quatenùs opus sit, nostris, et Cancellariæ Apostolicæ Regulis, nec non Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque et Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus, aliisve quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, et litteris Apostolicis, in contrarium præmissorum quo-

Derogationes.

N. I. modolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus, et singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè, et sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, et expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Dat. die 21. April. 1742. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXI. Aprilis MDCCXLII. Pontificatus Nostri Anno Secundo.

D. Card. Passioneus.

N. II.

NUM. II.

UT EQUITES PROFESSI

Militiæ Hospitalis Sancti Joannis Jerosolymitani ad Episcopatum, aut ad Cardinalitiam dignitatem evecti, Crucem Octogonam ex Tela alba, tamquam habitum suæ Religionis proprium, exterioribus vestibus assutam gestare valeant.

Dilecto Filio Nostro Joachimo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Card.. Portocarrero nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Quæstio, et Instantia a R. P. Portocarrero tunc Patriarcha Antiocheno proposita.

Biennium cum dimidio circiter elapsum est, ex quo Nobis exposuisti, te Jerosolymitanæ Militiæ Professum Equitem esse, et Magna ejusdem Ordinis Cruce insignitum, deinde Sacris Ordinibus initiatum, et a fel. rec. Prædecessore Nostro Clemente Papa XII. inter Præsules adscitum, et ad Patriarchatum Ecclesiæ Antiochenæ promotum fuisse: In ea autem opinione te versari, ut Crucem Octogonam ex tela alba, quæ Equitum Jerosolymitanorum propria est, gestare posses, non quidem, uti consueveras, Mantellettæ assutam, atque ita a superiore Mozzetta contectam, sed ipsi Mozzettæ, sive Exomidi, cujus usum san. mem. Benedictus Papa XIII. Patriarchis etiam in Urbe concessit, hominum aspectui magis expositam deferre.

NUM. II. N. II.

CHE I CAVALIERI PROFESSI

Dell' Ordine di Malta creati Vescovi, o Cardinali, possano portare sopra gli Abiti esteriori, e precisamente sopra la Mozzetta, la Croce Ottogona di tela biancia, come Abito della loro Religione.

Dilecto Filio Nostro Joachimo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Card. Portocarrero nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Sono in circa due anni e mezzo, che ci rappresentaste, esser voi Cavaliere di Malta Professo, e Grancroce, aver poscia presi gli Ordini Sacri, esser Prelato, e Patriarca Antiocheno, fatto dalla Santa Memoria di Clemente XII. nostro Predecessore, e credere di poter portare la Croce ottogona di tela, propria de' Cavalieri di Malta, non nella Mantelletta, come facevate, che resta coperta dalla Mozzetta, ma nella Mozzetta stessa, che fu ai Patriarchi conceduta dalla Santa Memoria di Benedetto XIII., acciò la Croce fosse visibile a tutti; chiedendoci il nostro sentimento, unitamente colla licenza di farlo, giacchè erano passati alcuni anni dopo il Patriarcato, che avevate portata la Croce ottogona nella Mantelletta: e se ben vi ricor-

Questione, ed istanza proposta da Monsig. Portocarrero allora Patriarca d'Antiochia.

N. II. Optare autem, ut hac de re sententiam nostram tibi aperiremus, simulque facultatem ad id exequendum tibi impertiremur; quoniam aliquot jam annis post adeptam Patriarchalem dignitatem, prædictam Crucem Mantellettæ dumtaxat assutam gestaveras. Te autem meminisse arbitramur, Nos ea de re responsum nullum tunc tibi dedisse, sumpto nimirùm tempore ad rem prius accurato studio perpendendam.

§. 1. Ea verò examinata ac discussa, jam tunc opinionem tuam minimè incongruam, aut a vero alienam reputavimus, quum Tu nimirùm, utpote Jerosolymitanæ Militiæ Eques expressè Professus, verè Religiosus, et Frater sis: Religiosi verò tum Monachi, tum Mendicantes, quos Fratres appellant, etiam quum ad Episcopatum evecti sunt, Habitum proprii Ordinis deferre palam teneantur; Crux autem octogona ex tela alba, quam tu Mozzettæ visibilem superimponere in animo habebas, verus sit habitus Fratrum Professorum Militiæ Equestris Sancti Joannis.

Equites Jerosolymitani veris Regularibus et fratribus adnumerantur.

§. 2. Et quidem nullo modo dubitandum nobis visum est, quin tibi, tamquam Equiti in Ordine Jerosolymitano expressè Professo, veri Religiosi, et Fratris qualitas conveniret, adeoque conveniat; quum et in Professione tria solemnia, Castitatis, Paupertatis, et Obedientiæ vota emiseris; et hæc sit vera, et communis opinio Auctorum, et Tribunalium, etiam Romanæ Curiæ, ut videre licet apud *Escannum in Propugnaculo Jerosolymitano disquisit.* 6. *c.* 2. Nec ullius momenti est, quod asserunt nonnulli, haud posse Religiosum et Fratrem appellari eum, qui ex Instituti sui lege, arma tractare, et bella gerere debeat; Siquidem *S. Thomas.* 2. 2. *quæst.* 188. *art.* 3. apertè docet, Religiosæ vitæ statui minimè contrarium esse Institutum, quo addicantur homines ad belligerandum pro cultus Divini propugnatione, pro publicæ salutis, et Pauperum, ac oppressorum defensione; cujusmodi est Jerosolymitanæ Militiæ institu-

derete, non vi dammo veruna risposta, avendo preso tempo per veder la materia. N. II.

§. 1. Non ci scordammo di veder la materia, e sin d'allora la vostra petizione ci parve giusta, e doverosa: essendo voi Cavaliere di Malta Professo, e per conseguenza vero Religioso, e Frate; essendo i Monaci, ed i Frati obbligati a portare visibilmente l'Abito della sua Religione, ancor quando sono Vescovi; ed essendo la Croce ottogona visibile di tela bianca, come voi intendevate di portare nella Mozzetta, il vero Abito de' Frati Professi di Malta.

§. 2. Che essendo voi Cavaliere di Malta Professo, foste, e siate vero Religioso, e Frate, non ci parve di poterne ragionevolmente dubitare; avendo voi fatti nella Professione i tre solenni Voti, di Castità, Povertà, ed Obbedienza; ed essendo questa la vera, e comune opinione degli Autori, e de' Tribunali anche di Roma, come può vedersi nell' *Escanno in Propugnaculo Jerosolymitano disquisit.* 6. *cap.* 2.: Nulla giovando il dubbio da alcuni proposto, non poter' essere vero Religioso, et Fratre chi hà per istituto il maneggiare l'Armi, e combattere; essendo chiara la Dottrina *di S. Tommaso* 2. 2. *qu.* 188. *art.* 3., che non ripugna allo stato di vera Religione l'istituto di combattere per la difesa del Culto Divino, della pubblica salute, e de' Poveri, ed Oppressi, che è per appunto l'Istituto di Malta, come ben sapete, e come ancor Noi abbiamo accennato *nella nostra Opera de Canonizat. Sanctorum al lib.* 3.

I Cavalieri di Malta sono veri Religiosi, e Frati.

N. II. Optare autem, ut hac de re se
tibi aperiremus, simulque fa
quendum tibi impertiremur;
jam annis post adeptam Patr
tem, prædictam Crucem Ma
assutam gestaveras. Te autem
tramur, Nos ea de re respo
tibi dedisse, sumpto nimirì
prius accurato studio perp

§. 1. Ea verò examinata
opinionem tuam minimè
vero alienam reputavimus
utpote Jerosolymitanæ
Professus, verè Religios
ligiosi verò tum Monac
quos Fratres appellant
patum evecti sunt, Hal
ferre palam teneantur
ex tela alba, quam t
perimponere in anim
bitus Fratrum Prof
Sancti Joannis.

Equites Jerosolymitani veris Regularibus et fratribus adnumerantur.

§. 2. Et quidem
nobis visum est,
in Ordine Jerosoly
Religiosi, et Fra
que conveniat;
solemnia, Castit
vota emiseris;
opinio Auctoru
manæ Curiæ,
in Propugnac
Nec ullius mo
haud posse
eum, qui ex
et bella ger
2. *quæst.*
vit

[redacted] piamo, che volontieri la

ıci, ed i Frati siano ob-
ımente l'Abito della sua
lo sono Vescovi, è pro-
controvertersi, venendo
› Generale Lateranense
[redacted] *nel Can.* 16. riferito *nel*
[redacted] *de vita et honestate Cle-*
[redacted] sto assunto si può vedere
[redacted] stato unito, e portato
[redacted] *Opera de Canonizatione San-*
[redacted] *ap.* 35. *num.* 11. *e seg.*, po-
[redacted] ersi ciò, che nella presente
[redacted] veduto da Noi, cioè il Padre
[redacted] *Prefazione seconda al Secolo*
[redacted] ve dimostra, che questa disci-
[redacted] ıtrodotta nel Secolo quinto. Ed
[redacted] Regolari, e Canonici Regolari,
[redacted] ıe fatti Vescovi, vestono l'Abito
ıti dal Clero Secolare: i primi,
Abito è lo stesso, che quello de'
, ed i secondi per un particolar
essi accordato dal Pontefice Leone
all' uso del Rocchetto, indumento
Chierici Secolari, e che dai Cano-
ri si porta, come può vedersi *nella*
zione 34: *nel Bollario Romano*, rife-
a nei due Bollarj de' Canonici Late-
e de' Canonici della Congregazione del
o Salvatore.

I Monaci e Frati divenuti Vescovi debbono portare visibilmente l' Abito del loro Ordine.

Che finalmen ... ce ottogona visi-
tela bianca s ... Abito de' Cava-
e Frati Prof ... a, non è certa-
e proposizione ... i, che tanto ben
te le Costitu ... tro Ordine. Ma,
o conosciate ... i abbiamo veduta

L'Abito dell' Ordine Gerosolimitano è la Croce ottangola di tela bianca.

N. II. tum, ut optimè nosti, et ut Nos ipsi significavimus *in nostro Opere de Canoniz. Sanctor. lib.* 3. *cap.* 36. *num.* 16. cujus Operis mentionem libenter facimus tecum, cui familiarem et gratam illius lectionem esse novimus.

Monachi et Fratres ad Episcopatum evecti Habitum sui Ordinis visibiliter deferre tenentur.

§. 3. Quod autem Monachi, atque ii, qui Fratres appellantur, etiàm quum ad Episcopatum evecti sunt, propriæ Religionis habitum palam deferre teneantur, id extra controversiam omnino est, ex quo ita decrevit Concilium Generale Lateranense sub Innocentio III. *Canone* 16. relato *in Cap. Clerici officia, de vita et honestate Clericorum.* Quam in rem cum Nos aliàs plura collegimus et adduximus *in citato Opere nostro de Canonizat. Sanctor. lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 11. *et seqq.* tum verò hac occasione alia quædam vidimus, quæ utiliter legi possunt, apud *P. Mabillon, in Præfatione secunda ad sæculum quartum cap.* 7. ubi ostendit hanc disciplinam jam usque a quinto sæculo obtinuisse. Soli autem Clerici Regulares, et Canonici Regulares, ad Episcopatum promoti, Vestes induunt iis omnino similes, quibus utuntur alii Episcopi e Clero sæculari assumpti, et illi quidem, propterea quod eorum Ordinum habitus idem revera est cum habitu Presbyterorum sæcularium; hi autem quia peculiare Privilegium hac de re habent, a Prædecessore nostro Leone Papa X. sibi concessum, habita ratione Rocchetti, cujus usum habent, quodque indumentum est Clericorum Sæcularium, quemadmodum expressum legitur in dicti Pontificis *Constit.* 34. *in Bullario Romano*, quam Collectores tam Bullarii Canonicorum Lateranensium, quàm alterius Canonicorum SS. Salvatoris, referre non omiserunt.

Habitus Militiæ Jerosolymitanæ est Crux octogona ex tela alba.

§. 4. Quod denique Crux octogona visibilis ex albo linteo, verus sit Habitus Equitum, et Fratrum Professorum Jerosolymitanæ Militiæ, id satis exploratum est tibi, qui Ordinis tui leges, et instituta planè calles. Verùm ut intelligas, nos quoque hujusmodi materiam diligen-

cap. 36. *num.* 16. Opera, che volentieri nominiamo a voi, perchè sappiamo, che volontieri la leggete. N. II.

I Monaci e Frati divenuti Vescovi debbono portare visibilmente l' Abito del loro Ordine.

§. 3. Che poi i Monaci, ed i Frati siano obbligati a portare visibilmente l' Abito della sua Religione ancor quando sono Vescovi, è proposizione, che non può controvertersi, venendo stabilita nel Concilio Generale Lateranense sotto Innocenzo III. *nel Can.* 16. riferito *nel Cap. Clerici officia, de vita et honestate Clericorum.* Sopra questo assunto si può vedere quanto da Noi è stato unito, e portato *nella nostra citata Opera de Canonizatione Sanctorum al lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 11. *e seg.*, potendo anche vedersi ciò, che nella presente occasione è stato veduto da Noi, cioè il Padre Mabillon *nella Prefazione seconda al Secolo quarto cap.* 7., ove dimostra, che questa disciplina era già introdotta nel Secolo quinto. Ed i soli Chierici Regolari, e Canonici Regolari, sono quelli, che fatti Vescovi, vestono l' Abito de' Vescovi levati dal Clero Secolare: i primi, perchè il loro Abito è lo stesso, che quello de' Preti Secolari, ed i secondi per un particolar privilegio ad essi accordato dal Pontefice Leone X. appoggiato all' uso del Rocchetto, indumento proprio de' Chierici Secolari, e che dai Canonici Regolari si porta, come può vedersi *nella sua Costituzione* 34: *nel Bollario Romano*, riferita ancora nei due Bollarj de' Canonici Lateranensi, e de' Canonici della Congregazione del Santissimo Salvatore.

L'Abito dell' Ordine Gerosolimitano è la Croce ottangola di tela bianca.

§. 4. Che finalmente la Croce ottogona visibile di tela bianca sia il vero Abito de' Cavalieri, e Frati Professi di Malta, non è certamente proposizione ignota a voi, che tanto ben sapete le Costituzioni del vostro Ordine. Ma, acciò conosciate, che ancor Noi abbiamo veduta

N. II. ter examinasse, noveris Nos etiam illorum opinionem, tamquam longè a vero aberrantem, rejicere, qui putant, parvam ex auro Crucem a pectore pendentem, Habitum esse Fratrum vestri Ordinis Professorum. Sanè Raymundus de Podio, qui primus Jerosolymitanæ Militiæ Magister numeratur, voluit ab Equitibus suis nigri coloris vestem seu Pallium gestari, cui alba Crux e tela superiùs assuta esset. Sed quum id Equitibus militaturis parum aptum re ipsa inventum fuisset, eorum Habitus deindè redactus fuit ad crucem octogonam, in octo nimirum apices desinentem, facta ipsis libertate de cætero communibus vestibus, decentibus tamen, et a sæculi pompa alienis, utendi. Quoniam verò procedentibus temporibus albæ linteæ Crucis usus ab aliquibus relictus fuerat, ejusque loco aurea Crux candido encausto obducta pectori appensa deferebatur; hujusce Crucis usus a Magno Militiæ Magistro Senglæo nuncupato Equitibus vetitus fuit. Quantumvis autem prohibitio hæc usu recepta non fuerit, id tamen satis est ad ostendendum, non auream illam Crucem, sed aliam ex albo linteo confectam, verum esse Habitum Equitum Professorum Jerosolymitanæ Militiæ. Quam in rem non tantum consulendum nobis esse duximus Compendium Alphabeticum Statutorum vestri Ordinis *in verbo, Habitus*; verùm etiam ipsum textum Statutorum ibi citatum : ac præterea vestrum Michalef *in suis manuscriptis*, *verbo : Crux aurea*, *et verbo : Habitus*, nec non auctorem Instructionum de præcipuis Officiis Equitum Jerosolymitanorum, quæ ex Gallico idiomate in Italicum conversæ habentur, *Cap. undecimo*.

Non incongruum erit, eam Episcopalibus Vestibus additam conspici.

§. 5. Nihil autem ea nos cogitatio movit, quod in posterùm futurum esset, ut complures Episcopi Militarium Ordinum insignia gestare conspicerentur : Etenim, si de Equitibus in Ordine Jerosolymitano Professis loquamur, præterquam quod nec multi sunt, nec multi probabiliter esse possunt, qui ex ejusmodi statu ad

con diligenza la materia, diremo, esser' un grand' equivoco di quelli, che pensano, esser la Crocetta d'oro, pendente al petto, l'Abito de' Professi di Malta. Raimondo di Podio, che fù il primo Granmaestro di Malta, ordinò, che i suoi Cavalieri fossero tenuti a portar una Veste, o sia Manto, di color nero, colla Croce bianca di tela: e non essendo poi praticabile la Veste nera, dovendo i Cavalieri militare, l'Abito della Religione fù fissato nella Croce bianca ottogona, cioè d'otto punte, colla libertà di andare nel rimanente vestiti, come vestono gli altri, ma senza pompa, e colla dovuta decenza. E perchè da tal' uno erasi lasciata la Croce di tela bianca, e solamente portavasi pendente dal Petto la Croce d'oro smaltata di bianco, il Granmaestro la Sengle proibì l'uso di questa Croce; il che benchè dipoi non fosse posto in pratica, basta però per porre in chiaro, che non è la Croce d'oro, ma la Croce ottogona di tela bianca, l'Abito vero de' Professi di Malta. E sopra questo punto non solamente abbiamo veduto il Compendio Alfabetico degli Statuti della Religione *alla parola: Abito*, ma i Testi degli Statuti ivi allegati, ed il vostro Michalef *ne' suoi Manoscritti alla parola: Crux aurea, ed alla parola: Habitus*, e l'Autore delle Istruzioni sopra gli obblighi più principali de' Cavalieri di Malta, tradotte dall' idioma Francese nell' Italiano, *al cap.* 11. N. II.

§. 5. Nè punto, nè poco ci fece breccia la riflessione, che molti Vescovi in avvenire si sarebbero veduti colle divise degli Ordini Militari. Imperocchè o si parla de' Professi di Malta; ed oltrecchè non sono molti i Vescovi, nè tampoco è verisimile, che possano esser molti, che prima siano stati Professi di Malta;

Non sarà inconveniente, che quella si veda sopra gli Abiti Vescovili.

N. II. Episcopatum assumantur; si etiam plures essent, nil aliud hac in re eveniret, quàm id quod sine ulla cujusquam admiratione accidit, quum non unus, sed plures Episcopi Monachorum Cassinensium habitum deferre conspiciuntur, propterea quod in eo Ordine Professi fuerunt; non unus, sed plures Episcopi, Fratrum Minorum, aut Prædicatorum Habitu induti procedunt, quoniam in illis antea Ordinibus Professionem emiserunt.

Idque in exemplum trahi non poterit pro aliis Ordinibus Militaribus.

§. 6. Si verò de aliis aliorum Equestrium Ordinum Professoribus agatur, horum sanè ratio valde discrepat a præsentis quæstionis subjecto. Sacri Canones, qui habitum Regularem ab aliquibus Episcopis deferendum statuunt, de Monachis loquuntur. Hæc disciplina deinde ad Mendicantium Ordinum Fratres extensa fuit; et quamvis inter Fratres Minores nonnemo fuerit, qui eam consulto evertere studuerit, vicit tamen sanior pars Canonicis Statutis adhærens, ut videre est apud *Thomassinum de Beneficiis part.* 3. *lib.* 2. *cap.* 50. *n.* 6., quum nempe nimis evidens visum fuerit, nullo intercedente discrimine, quod pertinet ad Vota substantialia, inter Monachorum et Fratrum Professionem, eamdem Canonis Legem ad omnes Professos, sive Monachos, sive Fratres, æque pertinere. His positis, conferantur jam Equites in Ordine Jerosolymitano Professi cum aliorum Equestrium Ordinum Professoribus; ac videatur, utrum illorum magis quam istorum Professio, quod pertinet ad Vota substantialia, ad Monachorum et Fratrum Professionem accedat. Illi quidem, ut supra dictum est, veri nominis Religiosi stricto jure habentur; aliorum autem Equestrium Ordinum Professores ab aliquibus Religiosi vocantur, ab aliis nequaquam; quique etiam illos Religiosos appellant, non stricto jure loqui se profitentur. Solemne Castitatis Votum, quod Jerosolymitani emittunt, plenum est et absolutum; adeo ut, quemadmodum per alias Professiones, quæ a Monachis et Fratribus fiunt,

se anche fossero molti, succederebbe quello stesso, che succede, e non fà veruna ammirazione, quando si veggono, non uno, ma più Vescovi coll' Abito, de' Monaci Cassinensi, perchè han fatta Professione in quell' Ordine, non uno, ma più Vescovi coll' Abito Francescano, e Domenicano, per essere stati Professi negli Ordini predetti. N. II.

Nè l'esempio potrà valere per gli altri Ordini Militari.

§. 6. O si tratta poi degli altri Professi negli altri Ordini Militari; e parlando di questi, non è certamente il caso paragonabile col nostro. Parlano i Canoni de' Monaci, e gli astringono a portar l' Abito Regolare benchè Vescovi. Questa disciplina si è poi estesa dai Monaci i Frati; e benchè fra i Francescani vi fosse, chi si era presa la briga di volerla guastare, prevalse però il partito più sano, favorevole all' osservanza de' Canoni, come può vedersi nel *Tomassino de' Beneficiis par.* 3. *lib.* 2. *cap.* 50. *num.* 6., essendo troppo viva la ragione, che, essendo uguale quanto ai Voti sostanziali la Professione de' secondi a quella de' primi, doveva in tutti i Professi, o siano Monaci, o siano Frati, aver luogo la stessa Canonica disposizione. Ciò premesso, si faccia un poco il paragone frà i Professi di Malta, ed i Professi degli altri Ordini Militari, e si vegga, se, rispetto ai Voti sostanziali, più si accosta la Professione di Malta, di quella degli altri Ordini Militari, alla Professione de' Monaci, e de' Frati. I Professi di Malta sono in tutto rigore veri Religiosi, come di sopra si è detto: I Professi degli altri Ordini Militari da alcuni si dicono Religiosi, da altri nò: E chi li chiama Religiosi, non intende di parlare rigorosamente. Il Voto solenne di Castità, che si fa dai Professi di Malta, è Voto compito, ed assoluto; in tal maniera, che siccome per le altre Professioni, che si fanno dai Monaci, e Frati, si scioglie il Matrimonio rato e non consomato, ed il Matrimonio è nullo,

N. II. dissolvitur Matrimonium, ratum et non consummatum, irritatur verò illud, quod quis post Professionem contrahere præsumat; eodem planè jure censeatur Professio Ordinis Jerosolymitani. At non idem obtinet, ubi agitur de Professionibus in aliis Ordinibus Militaribus emissis, ubi nempe Votum Castitatis non absolutum est, sed ad Castitatem Conjugalem ut plurimum, aut ad prohibitionem alterarum nuptiarum redigitur; uti appositè ratiocinando observant Mendus *de Ordinibus Militaribus disquisit.* 5. *qu.* 3. *num.* 17.; Pontius *de Matrim. lib.* 9. *cap.* 7.; Cardinalis de Laurea *tom.* 3. *in* 4. *lib. Sentent. disput.* 16. *art.* 13. *n.* 292. *et seqq.*; Clericatus *de Sacram. Matrim. decis.* 13. *num.* 17. Hinc porrò est, quod data Jerosolymitanis Equitibus Professis facultate, quæ nunc ipsis tribuitur; non inde quis rectè colligeret, pari ratione agendum esse cum aliorum Equestrium Ordinum Professoribus; et sicuti nunc illis permittitur, ut ad Episcopatum promoti Crucem octogonam ex alba tela conspicuam deferant, ita deinceps aliis aliarum Militiarum Equitibus Professis permitti debere, ut proprias eorum Ordinum Cruces, seu Insignia, visibiliter gestare valeant. Hoc verò illud esset, quod absurdi speciem, illorum sententia, præseferret.

Cur dilatum primò responsum nunc deniqueredd atur.

§. 7. Nunc autem a Nobis exquirere videris, cur, postquam quæstionis a te propositæ rationes omnes satis expendimus, non statim responsum nostrum tibi reddiderimus, adjecta facultate gestandi linteam Crucem octogonam, assutam Mozzettæ, qua tunc, uti Patriarcha, utebaris. Nos autem ingenuè fatebimur, ideo tunc temporis rem distulisse, quia in animo habentes Te inter hujus S. R. E. Cardinales in proxima Promotione coöptare, nihil necesse reputavimus eam tibi facultatem impertiri, qua nonnisi paucis mensibus usurus fuisses. Si autem ulteriùs requiras, cur, elapso jam biennio, ex quo in Cardinalium Collegium adscitus es, usque adhuc mentem nostram tibi non aperue-

se

se si fà dopo la Professione, lo stesso per appunto si ammette nella Professione di Malta: il che poi non si ammette nelle Professioni, che si fanno negli altri Ordini Militari, nelle quali Professioni il Voto di Castità non è assoluto, ma ristretto per lo più o alla sola Castità conjugale, o al non passare alle seconde nozze: come molto bene vanno discorrendo il Mendo *de Ordinibus Militaribus disquisit.* 5. *quæst.* 3. *num.* 17.; il Pontio *de Matrim. lib.* 9. *cap.* 7. il Cardinal di Lauria *tom.* 3. *in* 4. *lib. Sentent. disput.* 16. *art.* 13. *num.* 292. *e seg.*; il Clericato *de Sacramento Matrimonii decis.* 13. *num.* 17. Quali cose danno a divedere, che dandosi ai Professi di Malta quello, che ora se gli dà, da ciò ragionevolmente non si può inferire, che lo stesso ancora debba farsi rispetto ai Professi degli altri Ordini Militari; e che ora ammettendosi, che dai Professi di Malta fatti Vescovi si porti visibilmente la Croce di tela colle otto punte, debba poscia ancora ammettersi ne' Professi degli altri Ordini Militari, fatti Vescovi, il portare visibilmente la Croce, o sia l'Insegna del loro Ordine; il che poi si dice, che porterebbe disordine. N. II.

§. 7. Ora ci sembra chiedersi da voi a Noi, quale fosse la cagione, per cui dopo aver noi veduta la materia, che ci avevate proposta, non dessimo la risposta, unitamente colla nostra licenza di poter portarsi da Voi la Croce ottogona di tela nella Mozzetta, che portavate come Patriarca: e Noi candidamente vi diremo, non aver ciò fatto allora, perchè avevamo in testa di crearvi Cardinale nella nostra prima Promozione, che era imminente, nè ci pareva ben fatto il darvi una licenza, che sapevamo non dover durare, che pochi mesi. E se mai vi venisse in capo di domandare, perchè, essendo già passati due anni da che siete Cardinale; non vi abbiamo insino ad ora notificata la no-

Motivi di differire la risposta, e di darla presentemente.

N. II. rimus super eo, an liceat, nec ne, Crucem octogonam albi coloris Cardinalitiæ Mozzettæ superimponere, quoniam una est hujusmodi indumenti ratio, sive a Patriarchis, sive a Cardinalibus deferatur, Nos etiam exsequendo respondebimus, silentii nostri culpam adscribendam esse modestiæ tuæ : qui, licet toto hoc tempore frequentes ad Nos aditus habueris, de hac re nunquam Nos appellasti, dum Nobis interea multis arduisque negotiis occupatam oppressamque mentem gerentibus, vetus instantia tua memoriâ exciderat. Neque verò hanc iterum per Nos ad examen revocari, ac definiri forsan contigisset, nisi duæ res intervenissent, quas Tibi jam exponemus.

I. Episcopus Melitensis candidam Crucem Episcopalibus Vestibus exterius assutam, etiam Romæ defert

§. 8. Harum prima est, quod præteritis mensibus Venerabilis Frater Episcopus Melitensis Romam advenit, qui pluries ad audientiam nostram se contulit, albam octogonam Crucem, non quidem Mozzettæ, quemadmodum Melitæ ab ipso factitari novimus, (nec enim Episcopis, præterquam Patriarchis, licitum est in Urbe Mozzettam induere), sed Mantellettæ patenter assutam deferens. Episcopus autem Melitensis, ut nosti, Religiosus Professus est Militiæ Jerosolymitanæ : cumque ab ordine et statu Fratris Cappellani, ut vocant, ad Melitensem Episcopatum assumitur, gradum et qualitatem Procerum Magnæ Crucis in Religione obtinet. Neque verò hic, de quo agimus, primus est Melitensium Episcoporum, qui Romam advenerit, quique ea ratione, eoque habitu se conspiciendum præbuerit. Alios Nos ipsi, dum in minoribus versabamur, in Urbe vidimus, octogonam Crucem deferentes, non secùs ac præsens Episcopus defert. Et quidem memoria retinemus, a bon. mem. Præsule Gambaruccio Pontificiarum Cæremoniarum Præfecto tunc existente, in controversiam revocatum fuisse, an Episcopo Melitæ, qui tunc Romam advenerat, permittenda esset hujusmodi Crucis delatio; quam quidem illi competere putabat in Insula Melitæ,

stra mente sopra la Croce bianca ottogona, da portarsi, o non portarsi sopra la Mozzetta Cardinalizia, correndo la stessa ragione frà la Mozzetta di Patriarca, e la Mozzetta di Cardinale; soggiugneremo, doversi incolpare la vostra modestia, che, non ostanti le frequenti udienze, che vi abbiamo dato, non ci avete mai riparlato di quest'affare; che poi anche ci era uscito di mente, avendola pur troppo aggravata, ed oppressa da molti, e spinosi negozj: Nè forse mai più sarebbe da Noi stato riesaminato, e risoluto, se non fossero accadute due circostanze, che or ora vi esporremo. N. II.

I. Il Vescovo di Malta porta la Croce dell' Ordine sopra gli Abiti Vescovili, anche in Roma.

§. 8. La prima è stata l'esser venuto in Roma ne' mesi passati Monsignor Vescovo di Malta, che è comparso alla nostra udienza più volte colla Croce visibile ottogona nella Mantelletta, e non già nella Mozzetta, come sappiamo, che la porta in Malta, non essendo permesso ai Vescovi, eccettuati i Patriarchi, il portare in Roma la Mozzetta. Il Vescovo di Malta, come ben sapete, è Religioso professo, e quando dallo stato, e grado di Frate Cappellano è assunto al Vescovado, ottiene nella Religione la qualificazione di Grancroce. Non è il presente Vescovo di Malta il primo, che sia venuto in Roma, e che sia comparso nell' accennata divisa. Ne abbiamo, quando eravamo *in minoribus*, veduti altri in Roma colla Croce ottogona, che portavano, come ora porta il presente Vescovo di Malta. Ci ricordiamo, che dalla buona memoria di Monsig. Gambarucci primo Maestro Pontificio delle Ceremonie fù eccitata una difficoltà, se poteva permettersi al Vescovo di Malta, che allora era venuto a Roma, il portare visibilmente la detta Croce; avendo esse creduto, che il portarla gli convenisse in Malta, ma non in Roma: E ci ricordiamo altresì, che essendosi ad esso rappresentato, primo, che così si era sempre pratticato per lo passato,

N. II. sed non item in Urbe: Sed quum eidem expositum fuisset, primò, ita semper anteactis temporibus fieri consuevisse, deinde Militenses Episcopos omnes, Ordinis Jerosolymitani Professos esse, ideoque propriæ Religionis Habitum per eosdem, licet Episcopos, deferri oportere, denique Habitum Fratrum Professorum S. Joannis, ipsam esse albam octogonam Crucem; meminimus eum ab objecto destitisse, remque integram in suo statu reliquisse; liberam scilicet Melitensi Episcopo facultatem sinendo, ut Jerosolymitani Ordinis Crucem Romæ conspicuam gestaret.

Rubrica Cæremonialis Episcoporum ad terminos inveteratæ consuetudinis reducitur.

§. 9. Quamvis autem in Cæremoniali Episcoporum *lib.* 1. *cap.* 1. habeatur, quod Presbyteri S. Spiritus, ac Militiarum S. Joannis, S. Jacobi aliarumque, ad Episcopatum promoti, *sui Ordinis insignia in vestibus non deferunt, sed ejusdem Ordinis Crucem ad collum intus pendentem;* magis tamen valere debere censuit antiquam præcedentem consuetudinem, quæ Melitensibus Episcopis favebat, quæque etiam post Cæremonialis editionem continuata fuerat. Accedit etiam, quod relata Cæremonialis Lex ei forsan opinioni innixa fuit, quæ apud complures obtinebat, videlicet auream Crucem encausto obductam a collo pendentem, Professorum Equitum S. Joannis Habitum esse; quod tamen a vero alienum est; quum sola octogona Crux ex alba tela, sicut ante diximus, Religiosum Habitum prædictorum Equitum revera constituat.

Episcopus Meliten. Crucem ideo vestibus assuit, quia Ordinis Jerosol. Professus.

§. 10. Itaque Melitensis Episcopus Crucem octogonam Mozzettæ adsutam Melitæ gerit, ubi Mozzettæ delatio ipsi competit: In Urbe verò, ubi Mozzettæ usum non habet, Talarem Vestem, et Mantellettam eadem Cruce distinctas visibiliter defert. Neque verò id agit, tamquam Episcopus Melitensis; alioquin Crucem deponere deberet, quoties ipsum ad aliam Ecclesiam transferri contingeret; eodem planè modo, quo Archiepiscopus ad Episcopalem Ecclesiam trans-

secondo, che essendo ogni Vescovo di Malta Professo, doveva, anche essendo Vescovo, portar l'Abito della sua Religione, terzo, che la Croce ottogona era l'Abito de' Professi della Religioni di Malta; esso ririrossi dall' opposizione, e lasciò l'affare ne' termini, ne' quali era stato per l' addietro, che vuol dire, lasciando al Vescovo di Malta il portare in Roma visibilmente la Croce. N. II.

Si modera una Rubrica del Cerimoniale de' Vescovi.

§. 9. Ancorchè nel Ceremoniale de' Vescovi *al lib.* 1. *cap.* 1. dicasi, che i Preti di San Spirito, e delle Milizie di San Giovanni, San Giacomo, ed altre, fatti Vescovi, *sui Ordinis insignia in vestibus non deferunt, sed ejusdem Ordinis Crucem ad collum intus pendentem:* Avendo esse considerato, che doveva prevalere l' antica precedente consuetudine favorevole ai Vescovi di Malta, e continuata ancora dopo l' edizione del Ceremoniale: al che forse poteva ancora aggiungersi, essersi appoggiato lo stabilito nel Ceremoniale all' opinione, che fra molti correva, che la Croce di smalto pendente dal collo, fosse l'Abito de' Professi di Malta: il che non sussiste; essendo la Croce ottogona di tela bianca, come già di sopra si è detto, l'Abito solo, e proprio de' detti Professi.

Il Vescovo di Malta desume dalla sua Professione il jus di portar la Croce soprà gli Abiti Vescovili.

§. 10. Porta dunque il Vescovo di Malta la Croce ottogona visibile nella Mozzetta in Malta, ove ha l'uso della Mozzetta. Porta lo stesso Vescovo in Roma la Croce ottogona visibile, non già nella Mozzetta, non avendone l' uso in Roma, ma nella Veste, e nella Mantelletta. Non porta il Vescovo questa Croce come Vescovo di Malta, perchè se la portasse come tale, la dovrebbe lasciare, quando è trasferito ad un' altra Chiesa: in quella guisa appunto, che l' Arcivescovo,

N. II. latus, Pallium, quo antea tamquam Archiepiscopus utebatur, dimittere debet, juxta legem Textus *in Cap. ad supplicationem, de renunciat.* Porrò Episcopus quondam Melitensis, Molina nuncupatus, anno 1681. ad Leridensem Ecclesiam translatus fuit, ut habetur *in Tom. 2. Siciliæ sacræ, Panormi impressæ anno* 1733. *pag.* 920. eumque constat in Episcopatu Leridensi octogonam Crucem semper gestasse; ideoque dici nequit Episcopum Melitensem ab ipso Melitensi Episcopatu id habere, ut Crucem octogonam deferat. Eam igitur idcirco defert, quia Ordinis Jerosolymitani Professus est; cumque talis etiam perseveret, quantumvis a Melitensi Episcopatu ad aliam Ecclesiam transferatur, hinc est, quod Crucem in alterius etiam Ecclesiæ regimine defert. Ejusmodi verò Crucem Melitæ quidem supra Mozzettam, Romæ autem supra Mantellettam patenter deferens, Canonicam legem adimplet, qua, licet Episcopus, jubetur Habitum Professorum Religiosi Instituti sui visibiliter gestare. Tu itaque, Dilecte Fili noster, quum ejusdem Ordinis Eques Professus existas, Habitum Professorum proprium, licet inter Cardinales S. R. E. coöptatus, deferre debes, octogonam scilicet Crucem supra Mozzettam, cujus usu et in Urbe et extra illam potiris; nec enim dignitas Cardinalatus ab hac obligatione te eximit, quemadmodum nec alios Cardinales ex Ordinibus Monasticis aut Mendicantibus assumptos a delatione habitus eorum Ordinis non absolvit; quod aliàs a Nobis ostensum est *in citato Opere de Canoniz. dicto l.* 3. *c.* 35. *num.* 11.

Monasticorum et Mendicantium Ordinum habitus proprio colore distinguitur

§. 11. Si quis autem aliquid objiciendum censeret, ex eo desumptum, quod Cardinales in Ordinibus Monasticis aut Mendicantibus olim Professi Vestibus utuntur illius coloris, cujus est habitus proprii cujusque Ordinis; quod contra fit a te, qui purpureis vestibus perinde uteris, ac alii e Clero Sæculari Cardinales; solida quidem responsio in promptu esset: certa

che come tale porta il Pallio, lo dimette, quando è trasferito ad una Chiesa Vescovile, come viene stabilito *nel Cap. ad supplicationem, de renunciatione*. Passò Monsignor Molina dal Vescovado di Malta a quello di Lerida *l' anno* 1681., come si vede *nel Tom.* 2. *della Sicilia Sacra* della Stampa di Palermo del 1733. *alla pag.* 920., e sapendosi di certo, che nel Vescovado di Lerida sempre portò la Croce ottogona, da ciò chiaramente si deduce, che la Croce ottogona non si porta dal Vescovo di Malta, come Vescovo di Malta. Porta il Vescovo di Malta la Croce come Professo dell' Ordine di Malta; e restando Professo ancorchè dal Vescovado di Malta passi ad un altro Vescovado, da ciò deriva, che anche nell' altro Vescovado porta la Croce. Porta il Vescovo di Malta in Malta la Croce ottogona nella Mozzetta, ed in Roma la porta visibile nella Mantelletta, ed in questo modo adempie l' obbligo, che gli corre, di portare benchè Vescovo l' Abito de' Professi della sua Religione. Voi siete ugualmente Professo di Malta, e voi benchè Cardinale siete obbligato a portar l' Abito de' Professi, e per conseguenza la Croce ottogona nella Mozzetta, che potete portare in Roma, e fuori di Roma; non esentandovi la dignità di Cardinale dal portarla; portandosi dai Cardinali Monaci, e Frati, colla dignità di Cardinale, l' Abito del loro Istituto, conforme anche da Noi fu dimostrato *nel luogo sopracitato nella nostra Opera de Canonizatione al lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 11. N. II.

§. 11. E quando mai da taluno si dicesse, che dai Cardinali Monaci, e Frati si porta l' Abito del colore dell' Abito del loro Istituto, il che non si fà da Voi, che vestite di rosso, come vestono i Cardinali del Clero Secolare, non mancherebbe una sola risposta: e sarebbe, che l' Abito de' Monaci, e Frati è determinato e stabilito in quella saja, in quel colore, che

L' Abito degli Ordini Monastici e Mendicanti si distingue anche nel colore.

N. II. nimirùm lege præscriptum esse, ut habitus Monachorum et Fratrum ex eo panno fiat, ejusque coloris sit, qui ab omnibus conspicitur. At verò Professorum Ordinis Jerosolymitani habitus in octogona Cruce unicè consistit; sublata nimirùm veteri obligatione deferendi Togam nigri coloris, eaque recepta lege, ut unusquisque Professus pro status sui conditione indutus incedat, modo Crucem octogonam, ad quam Professorum habitus redactus est, continenter gerat.

II. Preces Religionis nomine Pontifici oblatæ.

§. 12. Atque hæc de prima circumstantia Nos impellente dicta sint. Altera est, quod ultima vice, qua Dilectus Filius Jerosolymitanæ Militiæ vestræ Orator ad audientiam nostram accessit, ejusdem Militiæ universæ nomine, demissas Nobis de hoc ipso obtulit preces; ac præter ea, quæ verbo exposuit, supplicem quoque Libellum scripto exaratum in eamdem sententiam Nobis reliquit.

Pontificis studium erga Ordinem Jerosolymit. et exempla, quæ petitioni annuendum suadent.

§. 13. Et Nos quidem, ut Tibi optimè perspectum est, benevolentia ac studio erga inclytum Ordinem vestrum, nemini Prædecessorum nostrorum concedimus; ac Jerosolymitanam Militiam tamquam validissimum Christianæ Reipublicæ propugnaculum, atque firmissimum tutissimumque communis salutis præsidium meritò reputamus. Sed seposito parumper benevolentiæ nostræ affectu, id Nobis examinandum suscepimus, an ad intrinsecas rationes superius explicatas, extrinsecæ præterea adjungi possent, cujusmodi ab exemplis et factis desumi consueverunt.

Card. de Aubusson M. Militiæ Magister Crucem vestibus Cardinalitiis superimpositam detulit.

§. 14. Petrus de Aubusson Jerosolymitanæ Militiæ Magnus Magister *anno* 1484. a Prædecessore nostro Innocentio Papa VIII. inter S. R. E. Cardinales coöptatus, supremum Ordinis Magisterium unà cum Cardinalatu retinuit, nec unquam Romam accessit, ad Rhodum Insulam a Turcarum insidiis et impetu defendendam semper intentus. Hic anno 1503. e vita migravit, ejusque laudabilia gesta legi possunt, tum apud Episcopum de Attichy, in ejus opere

da ognuno si vede; ma l'Abito de' Professi di Malta unicamente consiste nella Croce ottogona, essendo già stato levato l'antico obbligo di portare la Toga nera, come di sopra si è detto, ed essendosi già fissato, che ogni Professo vesta come porta il suo stato, purchè sempre porti la Croce ottogona, alla quale è ridotto l'Abito proprio de' Professi di Malta. N. II.

§. 12. Dopo avervi esposta la prima circostanza, faremo passaggio alla seconda; ed è, che nell' ultima udienza data da Noi all' Ambasciadore della vostra Religione Gerosolimitana, da esso in nome della medesima ci fu fatta premurosa istanza per questo stesso negozio non meno in voce, che in carta, avendocene lasciato un Memoriale. II. Istanza fatta in nome della Religione.

§. 13. Come bene siete informato, Noi non cediamo a veruno de' nostri Prædecessori nell' affetto verso la vostra inclita Religione; valutandola come un' antemurale fortissimo della Cristianità, ed un fermissimo, e sicurissimo propugnacolo della Cristiana Repubblica. Ma, posto per un poco da parte l'affetto, ci applicammo a vedere, se alle ragioni intrinseche, già di sopra dedotte, vi fosse campo di aggiungere l'estrinseche, che si sogliono desumere dai fatti, e dagli esempj. Affetto del Papa verso di essa, ed esempj, che persuadono ad accordare quanto si chiede.

§. 14. Nell' *anno* 1484. Pietro de Aubusson Granmaestro di Rodi fu fatto Cardinale dal nostro Predecessore Innocenzo VIII., ritenne col Cardinalato il Granmagistero, nè mai venne a Roma, essendo stato sempre intento a guardare l'Isola di Rodi dai Turchi. Morì nel 1503. e le di lui gloriose gesta si possono leggere nel Vescovo d'Atticby nella sua Opera intitolata — *Flores Historiæ Cardinalium*, *al tom.* 2. *pag.* 416. *n.* 38., e nel Ciacconio *al tom.* 3. *pag.* 134. Il Cardin. d'Aubusson Gran Maestro portò la Croce sopra gli Abiti Cardinalizj.

N. II. inscripto : *Flores Historiæ Cardinalium tom.* 2. *pag.* 416. *num.* 38. tum apud Ciacconium *tom.* 3. *pag.* 134. *et seqq.* Porrò hic Crucem octogonam in Mozzetta gestavit, ut ex sequentibus patebit.

Idem factictatum fuit a M. Mag. de Verdala S. R. E. Cardinale

§. 15. Romæ mortuus est Levesquius de la Cassiere ejusdem Ordinis Magnus Magister; cumque Summus Pontifex Gregorius XIII. tres ad hujusmodi Magisterium nominasset, ex his Hugo Verdala in demortui locum subrogatus est. Hic deinde ab alio Prædecessore nostro Sixto Papa V. anno 1587. Romam evocatus, ibidem, ad Cardinalatum evectus, aliquo tempore elapso, Melitam reversus est, Magni Magistri munus cum Cardinalatus dignitate simul retinens, et anno 1595. e vita decessit. Ephemerides, seu Diaria Pauli Alaleonii Pontificii Cæremoniarum Magistri, *tom.* 1. *part.* 2. *pag.* 502. ritum exhibent, quo Biretum Cardinalitium eidem Verdalæ, aliisque simul cum ipso prometis, a Pontifice traditum fuit; ubi ad rem nostram infrascripta verba leguntur : *Magnus Magister venit ad Consistorium, ad accipiendum Biretum rubrum cum veste nigra indutus, quam vocant* la Veste de Ponta, *quem habitum portant præcipuè quando se communicant, et cum Bireto Presbyterali nigro, et corona; et habito Bireto rubro, in Cameris Cardinalis de Montalto, relicta dicta veste, induit se more Cardinalium portans Crucem albam magnam, juxta Ordinem suæ Religionis, supra Mozzettam ante pectus tantùm.* Id autem aliquibus admirationi fuisse oportet; cum a Cardinalibus contenderetur, nullius Ordinis insignia supra Purpuram eorum Collegii propriam gestari posse, adeoque prædictam Crucem a Verdala dimittendam esse; re in deliberationem et controversiam adducta, Jacobus Bosius tunc Jerosolymitani Ordinis negotiis gerendis Romæ præpositus, veterem tabulam circumferendo, in qua picta erat imago supradicti Cardinalis de Aubusson, alba Cruce supra purpuream Mozzettam impressa, effecit,

e seq. Ed il Cardinale de Aubusson portò la Croce ottogona nella Mozzetta, come or' ora accenneremo. N. II.

Lo stesso pratticò il Gr. M. Verdala fatto Cardinale.

§. 15. Morì in Roma Levesque de la Cassiere Gran Maestro di Malta; ed avendo il Pontefice Gregorio XIII. nominati tre al Magistero, frà quali Ugone Verdala, esso fù il Gran Maestro. Fu di poi chiamato a Roma da Sisto V. *nel* 1587., che in Roma lo fece Cardinale, ove pure si trattenne qualche tempo; dopo il quale ritornò a Malta, avendo ritenuto col Cardinalato il Granmagistero, e morì *l' anno* 1595. Nei Diarj di Paolo Alaleone Maestro Pontificio delle Ceremonie *al tom*. 1. *part*. 2. *pag*. 382., si descrive la funzione della Berretta Cardinalizia data dal Papa ad esso, ed agli altri suoi Compagni nella Promozione, ed al proposito nostro così *nel luogo citato* si legge: *Magnus Magister venit ad Consistorium ad accipiendum Biretum rubrum, cum veste nigra indutus, quam vocant* la veste de Ponta, *quem habitum portant præcipuè quando se communicant, et cum Bireto Presbyterali nigro, et corona; et habito Bireto rubro, in Cameris Cardinalis de Montalto, relicta dicta veste, induit se more Cardinalium, portans Crucem albam magnam, juxta Ordinem suæ Religionis, supra Mozzettam ante pectus tantùm*. E' d' uopo, che ciò recasse qualche maraviglia, ed avendo i Cardinali preteso, che non si potesse portare alcun' altra insegna di Religione sopra la Porpora Cardinalizia, e che però esso dovesse levar la Croce, postosi il punto in controversia, ed avendo Giacomo Bosio, Agente in quel tempo della Religione di Malta in Roma, portato in giro un' antico Ritratto del Cardinale de Aubusson colla Croce bianca su la Mozzetta rossa, restò appagato il Sacro Collegio; ed il Cardinal Verdala proseguì a portare la Croce ottogona, sopra la sua Mozzetta. Il fatto è pienamente riferito nella Storia di Malta del Com

N. II. ut Cardinalium Collegium acquiesceret; et Cardinalis Verdala Crucem octogonam in Mozzetta semper retinuit. Rem totam, ut a Nobis exposita est, latiùs recenset Æques a Puteo in sua Historia Ordinis Jerosolymitani, *part.* 1. *lib.* 6. *pag.* 301. Idemque ex his, quæ mox subjiciemus, pleniùs etiam comprobatur.

Numisma Cardinalis de Verdala Crucem exhibet in pectore patentem.

§. 16. Magno huic Magistro Verdalæ multi adversarii, atque obtrectatores fuerunt; quorum fortasse accusationibus Pontifex permotus, opportunum judicavit, explorandæ veritatis gratiâ, eumdem Romam accersere. Ut autem deinceps victoriam de malevolis a se reportatam significaret, acutum illi et lepidum dictum in familiari sermone solemne erat, quo cum Ferdinando Ozes Magistro Rationali de criminibus sibi impictis agens. usus fuisse narratur; se nimirum multis coloribus ab Adversariis Romæ depictum, verumtamen purpureum Melitam rediisse. Insuper Numisma sibi cudi jussit, quod describit Ciacconius in ejus vita *Tom.* 4. *pag.* 185. in cujus antica parte ipsius imago erat adjecto nomine: FRATER HUGO DE LOUBENX VERDALA CARDINALIS, in aversa verò Neptunus exhibebatur currui insidens cum hac Epigraphe: COLLECTASQUE FUGAT NUBES, SOLEMQUE REDUCIT; quæ omnia ad superatos ab eo inimicorum conatus referuntur. Hoc Numisma, de quo Ciacconius agit, in manibus habuimus, et diligenter inspeximus; et quidem in postica parte, præter Neptunum Currui insidentem, Solem præterea vidimus, nubes ac procellas dissipantem: in anteriore autem, post verba a Ciacconio relata, sequentes siglas deprehendimus: M. M. PRINC. MEL. ET G. videlicet *Magnus Magister Princeps Melitæ et Gaudi.* Quod autem ad rem nostram præcipuè pertinet, ejusdem Verdalæ imaginem observavimus, Cardinalitio habitu, et Magna Cruce octogona supra Mozzettam pectori insculpta; quod nec ipse

mendator del Pozzo *part.* 1. *lib.* 6. *part.* 301., e resta altresì pienamente comprovato da quanto siegue. N. II.

Medaglia del Cardinale di Verdala con la Croce visibile.

§. 16. Ebbe il Granmestro Verdala molti Emoli, per le rappresentanze forse de' quali fù dal Papa creduto bene farlo venire a Roma, per accertare la verità. Aveva esso un detto assai arguto, allusivo alla vittoria ottenuta contro i Malevoli, e discorrendo con D. Ferrando Ozes Maestro razionale de' mali uffizj fatti contra di lui in Roma, diceva, che i suoi nemici l'avevano dipinto a Roma di molti colori, ma, ch'era ritornato a Malta rosso. Fece in oltre incidere una Medaglia descritta dal Ciacconio nella di lui vita *al tom.* 4. *pag.* 185., nel dritto della quale dice, che vi era il di lui ritratto col di lui nome FRATER HUGO DE LOUBENX VERDALA CARDINALIS, e nel rovescio un Nettuno assiso nel Carro col seguente motto, COLLECTASQUE FUGAT NUBES, SOLEMQUE REDUCIT. Cose tutte allusive alla vittoria ottenuta nelle sue persecuzioni. Noi abbiamo avuta nelle mani, e veduta la medaglia, di cui parla il Ciacconio; e quanto al rovescio, vi abbiamo veduto il Nettuno assiso nel Carro, ma coll' aggiunta di un Sole, che dissipa le nubi, e le procelle; ed in ordine all' altra parte della Medaglia, dopo le parole riferite dal Ciacconio, vi abbiamo lette queste altre, M. M. PRINC. MEL. ET G.: cioè Granmaestro di Malta, e del Gozo; e quello, che più importa al caso nostro, vi abbiamo veduto scolpito il di lui ritratto coll' Abito Cardinalizio, e la Grancroce ottogona nel Petto su la Mozzetta; il che certamente non si sarebbe fatto fare da lui, nè si sarebbe lasciato correre, se non fosse stato as-

N. II. fieri mandasset, nec toleratum fuisset, nisi eidem confirmatum fuisset jus ejusmodi Crucis supra Mozzettam deferendæ.

Prædicti Magni Magistri Crucem ideo gestarunt, quia Equites Professi erant.

§. 17. Duobus hisce exemplis magnopere permoti sumus, ut tibi etiam, Dilecte Fili noster, licitum judicaremus in Mozzetta Crucem gestare, quemadmodum antiquiores duo Equites Professi ejusdem Jerosolymitanæ Militiæ gestarunt. Neque enim putamus, in casu, de quo agitur, discrimen ullum inter te, et illos rationabiliter constitui posse, eò quod tu quidem Eques Professus Magnæ Crucis, illi autem Equites Professi, et Magni ipsius Militiæ Magistri essent. Etenim octogona Crux peculiare non est Magni Magisterii insigne; sed, ut jam pluries dictum fuit, habitus est proprius Equitum Professorum. Quod intelligi facile poterit ab his etiam, qui Constitutiones vestras ignorant, si observent, præfatum Alaleonium, dum habitum describit, quo indutus erat Magnus Magister Verdala post acceptum Biretum Cardinalitium, Magnam Crucem designare, non tamquam supremi ipsius Magisterii propriam, sed *juxta Ordinem suæ Religionis :* Sacrum verò Cardinalium Collegium, quum ejusdem Crucis delationi supra Mozzettam se opponeret, ut etiam superiùs innuimus, eas potissimùm leges in medium protulisse, quibus interdictum est, cujuscumque Ordinis insignia supra Purpuram Cardinalitiam apponere. Ita porrò, quum san. mem. Prædecessor noster Benedictus Papa XIII. Cardinalem renunciasset Fr. Laurentium a S. Laurentio, qui Cardinalis Cozza nuncupatus est, quique tunc Minister Generalis erat Ordinis Minorum; cumque eodem tempore per suas Litteras in forma Brevis datas *die* 19. *Decembris anni* 1726. statuisset, eundem in Officio Ministri Generalis perseverare : *Decernentes munus Ministri Generalis hujusmodi, ob tuam ad Cardinalatus dignitatem Promotionem factam, ut præfertur, durante nostro, et dictæ Sedis beneplacito præfato, non cessare ;* nemo fuit, qui illum, dum Cardi-

sicurato il punto di portare la Croce ottogona sopra la Mozzetta. N. II.

I due predetti Gr. Maestri portarono la Croce, per ragione della loro Professione.

§. 17. Questi due esempj ci anno dato un gran fondamento per credere, poter' ancor voi portare la Croce nella Mozzetta, come l'anno portata due altri vostri Predecessori Cavalieri Professi della Religione Gerosolimitana. Nè crediamo poter correre ragionevole disparità, nel caso, di cui si tratta, fra voi, ed essi, essendo voi Cavaliere Professo, e Grancroce, ed essendo essi Professi, e Granmaestri dell' Ordine: imperocchè la Croce ottogona non è divisa particolare del Granmaestro di Malta; è, come più volte si è detto, l'Abito proprio de' Cavalieri Professi: il che facilmente potrà comprendere anche chi non è pratico delle vostre Costituzioni, se rifletterà, che l' Alaleoni d sopra citato, descrivendo l'Abito, che portossi dal Granmaestro Verdala dopo ricevuta la Berretta Cardinalizia, dice la Grancroce, non propria del Magistero, ma della sua Religione, *juxta Ordinem suæ Religionis;* e che il punto promosso dal Sagro Collegio contro il portare la detta Croce nella Mozzetto, come pure abbiamo detto di sopra, appoggiossi al non doversi porre sopra la Porpora Cardinalizia alcun' altra insegna di Religione. In quella guisa appunto, che avendo la Santa Memoria di Benedetto XIII. creato Cardinale il Padre Lorenzo da S. Lorenzo, chiamato Cardinale Cozza, che era Generale dell' Ordine de' Minori, ed avendo nello stesso tempo stabilito con suo Breve spedito *sotto il giorno* 29. *di Decembre* 1726., che continuasse nell' uffizio di Generale: *Decernentes, munus Ministri Generalis hujusmodi, ob tuam ad Cardinalatus dignitatem Promotionem factam, ut præfertur, durante nostro, et dictæ Sedis beneplacito præfato, non cessare*: non vi fù chi pensasse mai di attribuire la ritenzione dell' Abito Francescano, che esso usò nel tempo ch'era Cardinale e Generale, all' esser Gene-

N. II.

nalis, et Minister Generalis simul fuit, idcirco S. Francisci Habitum retinuisse putaverit, quòd supremum Ordinis Ministerium gereret; quum unicuique satis exploratum esset, hujusmodi Habitum ideo ab eo retineri, quia Frater erat expressè Professus Ordinis S. Francisci.

Pont. petitam facultatem indulget.

§. 18. Atque hæc sunt, quæ Nos, paucis horis ab assidua occupatione nostra subtractis, colligere potuimus, ut quæstioni a te jam pridem propositæ responsum redderemus; et consentaneè petitam a te, et a Religione tua, facultatem concederemus, ut tu videlicet Magnam Crucem octogonam ex alba tela supra Mozzettam gestares; quod Tibi per præsentes permittimus; Tibique, Dilecte Fili Noster, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 13. Octob. 1745.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 13. Octobris 1745. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

N. II.

rale; essendo ognuno ben persuaso, che la ritenzione era un effetto della sua Professione fatta nella Religione di S. Francesco.

Si concede la richiesta licenza.

§. 18. Ed eccovi quanto in poche ore sottratte alle nostre continue applicazioni abbiamo potuto raccorre per rispondere all'antico vostro quesito, e per concedervi fondatamente la licenza richiesta da voi, e dalla vostra Religione di portare sopra la Mozzetta la Croce ottogona di tela bianca, il che facciamo colla presente; dandovi con pienezza di cuore l'Apostolica Benedizione.

Dat. die 13. octob. 1745.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 13. Octobris 1745. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

N. III.

NUM. III.

SPONSIS CATHOLICIS,

Qui in Fœderati Belgii regionibus, coram Civili Magistratu, aut Hæretico Ministro dumtaxat, mutuum consensum in Matrimonium de præsenti declararunt, quælibet conjugalis consuetudo interdicta decernitur, donec Matrimonium ad formam Concilii Trident. ritè celebraverint.

Dilecto Filio Paulo Simoni a Sancto Joseph, Carmelitæ Excalceato

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Recursus ad Sedem Apostolicam habitus, a Pontifice benignè excipitur.

REDDITÆ sunt Nobis per Dilectum Filium, eumdemque primarium administrum nostrum, Silvium Cardinalem Valenti, vestræ litteræ, quibus subortam inter vos in re gravis sanè momenti controversiam exponitis, eamque judicio nostro subjicitis. Non possumus equidem non magnopere commendare propositum vestrum, quo Sedem Apostolicam consulendam censuistis, ejusque definitionem exposcendam, ut eam unanimi consensu amplectamini; quam si omnes, cum similes emergunt quæstiones, pari docilitate exquirerent, et sequerentur, non tanta succresceret in dies, inter Evangelicos Operarios, opinionum varietas, nec doleremus aliquando, ob eorumdem in tradenda morum doctrina diversas sententias, in partes distrahi

Christianum populum, eamque scindi mentium animorumque concordiam, quam Christus Dominus Ecclesiæ suæ commendatam voluit usque adeo, ut ea præsertim, quasi tessera, discipulos suos cognoscendos prædixerit. N. III.

§. 1. Exposuistis itaque Nobis, non raró istic contingere, ut Catholici Matrimonium inter se contracturi, Civilem adeant Magistratum, aut Hæreticum Ministellum, quibus se sistere legibus Patriæ coguntur, et coram illis mutuum exprimant in Conjugium consensum, quem tamen postea renovare coram legitimo Ministro Catholico et duobus Testibus, uti Tridentinum præcipit, aut omnino negligunt, aut in longum tempus differunt: interim verò, perinde ac si legitimi Conjuges jam forent, non dubitant omnem Conjugalem consuetudinem inter se habere. Quæsivistis deinde, quid de illo consensu sentiendum sit, coram Civili Magistratu aut hæretico Ministello præstito: Num scilicet satis fuerit ad perficiendum Matrimonium validum, saltem in ratione contractus, quod alter ex vobis affirmat, alter inficiatur; etsi ad Sacramenti dignitatem non assurgat, quod nemo vestrûm in quæstionem adducit; si enim res ita se haberet, uti primus existimat, subsequens inter consentientes copula, etiam ante renovatum coram Parócho Catholico consensum, omni flagitio vacaret, et suscepta exinde proles, absque ulla dubitatione, esset legitima reputanda.

Quæstionis propositæ status.

§. 2. Jam verò, ut postulatis vestris breviter simul et dilucidè respondeamus, unàque controversiam omnem judicio nostro præcidamus, sic habete: Ubicumque promulgatum et receptum sit Concilii Tridentini Decretum *Cap.* 1. *Sess.* 24. *de Reform. Matrim.*, ibi nulla prorsùs, atque in omni ratione irrita esse conjugia, aliter quam coram alterutrius contrahentium legitimo Parocho, aliove Sacerdote Parochi vices agente, et duobus Testibus, celebrata. Scimus profectò esse Theologos, qui in ipso Fidelium Matrimonio Contractum a Sacramento ita dividunt, ut

Ubi promulgatum est Tridentini Decretum de Reformat. Matrimon. Conjugia aliter inita nulla sunt.

Et quidem tam in ratione

N. III. illum omnino perfectum quandoque consistere credant, quin ad Sacramenti excellentiam pertingat; sed quidquid sit de hac opinione, quam Nos quidem nunc in medio relinquimus, ea certè, quod attinet ad rem præsentem, locum nullum sibi vindicare potest apud eos, qui Tridentina lege obstringuntur: Etenim qui præter formam a se præscriptam, Matrimonium contrahere attentant, eorum Tridentina Synodus non Sacramentum modo, sed Contractum ipsum irritum disertè pronunciat, atque ut ejus verbis utamur: *Eos ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, et hujusmodi contractus irritos esse decernit.* Quare, cum inter Catholicos in istis Provinciis degentes et promulgatum et receptum jam fuerit illud Tridentini Decretum, quod ambo fatemini; perspicuum est, Matrimonium ab ipsis invicem initum coram Civili Magistratu aut Acatholico Ministello, et non item coram proprio alterutrius contrahentium Parocho et duobus Testibus, neque in ratione Sacramenti, neque in ratione Contractus sustineri, aut ullo pacto validum reputari posse. Neque verò rationes, propter quas valida pronunciavimus Matrimonia, quæ aut ab hæreticis inter se, aut a Catholicis cum hæreticis, in istis fœderatis Provinciis contrahuntur, non servata forma Tridentini, aptari queunt Conjugiis inter se initis a Catholicis, quorum quilibet Tridentini Decreto se obstrictum agnoscit, ejusque se auctoritatem sequi profitetur.

(Margin: contractus, quam in ratione Sacramenti.)

(Margin: Publicatio Decreti inter Catholicos Fœderati Belgii, in dubium non revocatur.)

§. 3. Sciant itaque Catholici vestræ curæ concrediti, cum Civili Magistratui, aut hæretico Ministello Matrimonii celebrandi causa se sistunt, actum se merè civilem exercere, quo suum erga Leges et Instituta Principum obsequium ostendunt: Cæterùm tunc quidem nullum a se contrahi Matrimonium. Sciant, nisi coram Ministro Catholico et duobus Testibus nuptias celebraverint, numquam se, neque coram Deo, neque coram Ecclesia, veros et legitimos Conjuges fore: nec, si interim conju-

(Margin: Præmissæ Doctrinæ consectaria, circa naturam præstiti consensus)

(Margin: Circa necessitatem ritè celebrandi Matrimonium an-)

galem inter se consuetudinem habuerint, eam gravi culpa carituram. Sciant denique, si qua ex hujusmodi conjunctione orietur soboles, eam, utpote ex non legitima uxore natam, in oculis Dei fore illegitimam, et nisi conjuges consensum ex Ecclesiæ præscripto renovaverint, illegitimam perpetuò futuram etiam in Ecclesiæ foro.

N. III. te conjugalem consuetudinem. Et circa conditionem prolis, si quæ interim procreetur.

§. 4. Erit porrò officii vestri, hæc omnia, cum commoda se obtulerit occasio, atque ea, quam rerum circumstantiæ vobis adhibendam suaserint, circumspectione et cautela, singulis explicare prolixius, simulque omnes commonere, ut siquidem Regionis consuetudini, et terreni Principis sanctionibus obtemperare coguntur, faciant illi quidem, sed Religione salva, potioresque ducant sanctissimas Ecclesiæ leges, quibus fidelium Matrimonia constringuntur. Illud præterea vobis curandum est, ne, etiamsi duo Catholici civilem illam ac merè politicam coram hæreticis cæremoniam peregerint, nimium inter se familiariter agant, aut sub eodem tecto in communi habitent, nisi se priùs veris et legitimis nuptiis, ex norma Tridentini alligaverint; quamquam enim ea familiaritas esse possit sine flagitio, flagitii certè periculo et suspicione non vacat: utrumque autem probis et bene moratis Christifidelibus cavendum est. Ad ejusmodi porrò evitanda pericula, cognoscimus, consultiùs utique fore, ut Catholici, nonnisi Matrimonio jam antea in faciem Ecclesiæ inter se legitimè celebrato, ad illam explendam civilem cæremoniam, sæcularem Magistratum, seu hæreticum Ministellum adirent; sed quoniam ex vestris litteris deprehendimus, id non sine periculo, et perturbationibus posse adimpleri, id saltem pro viribus satagite, ut, postquam Reipublicæ morem illi gesserunt, non diu differant Ecclesiæ legibus parere, et conjugale fœdus juxta præscriptam a Tridentino normam ritè et sanctè inire: et si quid tum super hac re, tum super aliis, quæ istam Missionem respiciunt, Nobis

Quid præcipiendum, quidque suadendum earum Regionum Catholicis.

N. III. suggerendum esse putetis, communicato inter vos consilio, operam nostram implorate, quam semper præsentem invenietis.

§. 5. Epistola hæc nostra tibi, dilecte fili, Paule Simon a Sancto Joseph, inscripta est: eam tamen volumus a te communicari etiam dilecto filio Hadriano Augustino Won-Duck Pastori Leidensi, cujus scriptum super ea, de qua nunc agitur, controversia, a supradicto Cardinali de Valentibus nobis oblatum libenter perlegimus.

§. 6. Postremò vos hortamur majorem in modum, ut istam Dominici Gregis non contemnendam portionem sedulò, sicuti laudabiliter hactenùs fecistis excolere, atque ad omnem pietatem informare pergatis; Vobisque interim Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. die 17. Sept. 1746. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 17. septembris 1746. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

NUM. IV.

N. IV.

VERONENSIS ECCLESIÆ

Capitulo nonnulla Privilegia conceduntur: simulque providetur, ut Canonici in Choro Divina officia cum aliis canere non omittant.

Dilecto Filio Nostro Danieli Tituli S. Mariæ supra Minervam Presbytero S. R. E. Cardinali Delphino nuncupato, ex concessione et dispensatione Apostolica Patriarchæ Aquilejensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

PRÆCLARA decora, insignia ornamenta, ac tot tantaque privilegia, quibus a Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, Imperatoribus, Regibus, Principibus, ac Ducibus, Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Veronensis instructum cumulatumque a priscis temporibus, adhuc excellere perspicitur, ita nobis comperta et explorata sunt, ut Nos dum in minoribus constituti pro nostri muneris debito certam omnium Ecclesiarum, ac præsertim Cathedralium notitiam Nobis compararemus, propè in admirationem adduxerint. Procemium.

§. 1. Illud potissimùm animo versabatur, quod bon. mem. Rotaldus Episcopus Veronensis An. DCCCXIII. post abdicatam a se, suisque successoribus omnem in ipsum Capitulum jurisdictionem et auctoritatem sub tutela et re- Capitulum Veronense ab Episcopo immune.

N. IV. fugio Patriarchæ pro tempore existentis Aquilejensis, cujus Suffraganeus etiamnum est Episcopus Veronensis, ita reposuerit, ut liberum et immune ab omni Veronensis Antistitis potestate et jurisdictione sit et habeatur.

Novis privilegiis decoratur

§. 2. Quoniam autem a Nobis supplex postulasti, ut insigne hujusmodi Capitulum Tibi, Tuisque successoribus Patriarchis Aquilejensibus, ut præmittitur, subjectum, novis Apostolicæ etiam nostræ benignitatis auctoritatisque documentis ornare, et augere dignaremur; Nos sanè, qui eximias, Pastoralesque virtutes tuas Pontificiis laudibus prosecuti, in amplissimum quoque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Collegium te coöptavimus, votis tuis hac in parte, quoad Nobis integrum est, obsecundare libenti animo gaudemus.

Palmulæ sive Bugiæ usus in Missis tribuitur.

§. 3. Itaque modernis, et pro tempore existentibus ejusdem Cathedralis Ecclesiæ Veronensis Canonicis usum Scotulæ, sive Palmulæ, vulgò *Bugia*, ad instar Episcoporum, tam in Missis privatis, quàm in solemnibus cum cantu, sive in eadem, sive in aliis ipsius Civitatis, et Diœcesis Veronensis, atque aliarum etiam Diœcesum Ecclesiis, in perpetuum concedimus, et elargimur.

Altare privilegiatum personale bis in Hebdomada ipsis conceditur.

§. 4. Præterea iisdem, ut præmittitur, Canonicis in perpetuum indulgemus, ut Sacrosanctum Missæ Sacrificium, quod ad quodcumque Altare bis in hebdomada quilibet eorum pro animabus Christifidelium, quæ Deo in charitate conjunctæ ex hac vita migraverint, celebraverit, perinde iisdem suffragetur, ac si ad Altare Privilegiatum fuisset celebratum.

Item domesticum Oratorium in Villa Angiari dicta.

§. 5. Insuper spirituali consolationi singulorum ex iisdem modernis et pro tempore existentibus Canonicis, quantum cum Domino possumus, benignè consulere volentes, cuilibet ipsorum, ad memorati Capituli Villam Angiari dictam, ut bonis, redditibus, proventibusque advigiletur, adeunti, et commoranti, Apostolica auctoritate tribuimus et impertimur facultatem

tatem celebrandi, sive celebrari faciendi Sacrosanctum Missæ Sacrificium in ædium ejusdem Villæ Oratoriis ad hoc decenter muro extructis, et ornatis, seu extruendis, et ornandis, ab omnibus domesticis usibus liberis, priùs tamen ab Archipresbytero ejusdem Capituli visitandis et approbandis, in cujuslibet Canonici, et sibi inservientium inibi famulorum præsentia, ita ut diebus festis de præcepto ab obligatione audiendi Missam in Ecclesiam liberi, et immunes habeantur; salvis tamen juribus Parochialibus. N. IV.

Usus non canendi in Choro inter privilegia recenseri nequit.

§. 6. Porrò nolumus inter tot tantaque privilegia eidem Capitulo et Canonicis concessa numerandum esse illud, quod, quemadmodum Tibi æquè ac nobis notum est, antiqua traditione, contra Sacrorum Canonum Sanctiones, ac nostram præsertim Constitutionem, cujus initium est: *Cum semper oblatas*: invectum ab ipsis Canonicis non modo contenditur, sed etiam servatur, interessendi dumtaxat Choro, et cum cæteris Mansionariis, Cappellanis, Acolythis et Clericis canentibus psallentibusquè adsistendi, nunquam verò cum iisdem canendi psallendive, etsi nonnullos eorumdem esse accepimus, qui aliter sentientes, a conscientiæ angoribus agitantur, ex eo quod eapropter se non fecisse fructus suos existiment.

Hortatio ad Patriarcham ut eum abusum evellat.

§. 7. Itaque a Te, Dilecte Fili Noster, poscimus, et flagitamus, ut non solùm hujusmodi abusum et corruptelam ab Ecclesiastica disciplina absonam, et Canonicis Ordinationibus, ac nostræ quoque Constitutioni contrariam, penitùs evellere et eradicare adnitaris; verùm etiam ipsos suaviter fortiterque admoneas et horteris, ut in posterùm eâ, quâ decet, et tenentur, reverentiâ Choro intersint, adsistantque, nec non pari pietate, attentione ac vigilantia, omnino canere, vel psallere cum cæteris studeant et contendant.

Declaratur Cano-

§. 8. Deinde iisdem edicas et notum facias, Nos quemadmodum per hasce nostras in forma

N. IV. Brevis literas Tibi declaramus et injungimus, decernere atque statuere, sicut in eadem Constitutione nostra innuimus, ipsos suosque successores Canonicos, Choro quidem interessentes adsistentesque, minimè verò canentes psallentesque, nullo pacto ex Præbendis et Distributionibus facere fructus suos, atque adeo restitutioni obnoxios esse ac fore.

nicos non facere fructus suos, nisi in Choro psallant.

Facultas tribuitur Patriarchæ absolvendi eos, qui hactenùs in hoc defecerunt.

§. 9. Verùm cum iis, qui hac super re, conscientiæ stimulis acti, ad Te confugerint, benignè indulgentes, Tibi facultatem tribuimus, et impertimur, ut sive per te ipsum, sive per alios a te deputandos, unusquisque Canonicus qui se in canendo psallendove in Choro cum aliis defecisse animadverterit, (dummodo promittat se deinceps omnino curaturum, ut in Choro et præsens adsistat, et cum aliis canat, psallatque) absolutionem a culpa, et super omnibus fructibus indebitè perceptis dispensationem obtinere possit et valeat.

Neque aliter concessis privilegiis gaudere possunt.

§. 10. Cæterùm volumus et mandamus, ut nulli eorumdem Canonicorum, qui licet præsens in Choro adsistat, tamen minimè canat psallatve, suffragentur hujusmodi indulta ac privilegia, quæ unicuique moderno et pro tempore existenti Canonico, ad tuorum meritorum intuitum, per easdem præsentes litteras concedimus, et elargimur.

Suadetur Patriarchæ, ut omne studium in hoc adhibeatur.

§. 11. Cæterùm te, Dilecte Fili noster, rogamus et in Domino hortamur, ut iisdem studiis, quibus Nos, supplicationibus tuis inclinati, eosdem Canonicos novis Apostolicæ benignitatis, auctoritatisque Privilegiis adauximus, nostris tuisque rationibus Pastorum Principi Jesu Christo æterno Judici reddendis satisfaciendum cures; et abusu et corruptela hujusmodi penitùs sublata, Divinum cultum per Divinæ Psalmodiæ cantum promovere et augere satagas, ut non minùs ipsi Canonici, quàm Nos ipsi invicem, æternam mercedem a bonorum omnium largitore Deo consequi mereamur.

§. 12. Interim cœlestis præsidii auspicem, et studiosæ nostræ ad Tibi gratificandum voluntatis pignus esse cupimus Apostolicam benedictionem, quam Tibi, Dilecte Fili Noster, et iisdem Canonicis, peramanter impertimur. N. IV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XIX. Januarii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri An. Oct. Dat. die 19. Jan. 1748.

Cajetanus Amatus.

NUM. V. N. V.

S. FRANCISCUS XAVERIUS

Indiarum Orientalium Patronus Principalior declaratur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

S. Franciscus Xaverius ab Indiarum Gentibus præcipuè honorandus.

INDIARUM Gentibus Beati Francisci Xaverii Societatis Jesu, qui Apostolicis charismatibus affluenter decoratus, novarum Gentium Apostolus unanimi totius Christiani Orbis consensu meruit appellari, prædicatione et miraculis, ex tot tamque dissitis regionibus Catholicæ Ecclesiæ aggregatis, ut gloriosa ejusdem merita alacriùs venerantes, et relicta sibi quoque præclara virtutum exempla ardentiùs imitantes, præsentissimum illius in Cœlis apud mirabilem in Sanctis suis Deum sibi patrocinium certò polliceri valeant, ipsum Sanctum Franciscum novis honorum incrementis colendum, novoque titulo in terris decorandum invocandumque proponimus, atque mandamus.

N. V. Instantia Regis Portugalliæ, et persecutio in Oriente deseviens, eumdem Patronum Principaliorem Indiarum Regionibus dandum suadent.

§. 2. Etsi autem pro singulari pietate, et incredibili erga res Sacras, Sacrosanctæ Religionis rationes, et Sanctorum reverentiam zelo suo, Carissimus in Christo Filius noster Joannes Portugalliæ, et Algarbiorum Rex Illustris, per dilectum Filium Emmanuëlem Pereira de Sampajo Militiæ Jesu Christi Commendatorem, ejusdem Johannis Regis negotiis apud Nos, et Apostolicam hanc Sedem expediendis Præpositum, Nobis supplicavit, ut tanti Indiarum Apostoli cultum, et venerationem in terris, quantum Nobis ex alto conceditur, adaugere satagamus; ipsa tamen in Sinarum maximè Regno in Christifideles ibi degentes mota, atque in Evangelicæ præsertim prædicationis Operarios sæviens persecutio, ut piis laudati Johannis Regis votis ac precibus paterna benignitate obsecundantes, id præstemus alacriùs, vehementer urget et exstimulat.

Eo Titulo colendus edicitur, cum Officio Duplici I. Classis, et Octava.

§. 3. Itaque, ad majorem Dei laudem, divinique cultus augmentum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, Sanctum Franciscum Xaverium Patronum principaliorem ac Protectorem Indiarum, quæ numerantur a Capite *Bonæ Spei* dicto, usque ad Regna Sinarum, et Japoniæ, eisque adjunctarum Provinciarum, et adjacentium Insularum, cum omnibus, et singulis prærogativis, quæ, juxta Breviarii et Missalis Rubricas, Sanctis Patronis principalioribus et Protectoribus competunt, habendum, invocandum, et colendum esse statuimus, declaramus, atque jubemus. Præterea, ut imposterùm solemnis tanti Patroni memoria majori, quam antea celebrabatur, pietate, ac debitis laudum præconiis quotannis recolatur; volumus, et omnibus utriusque sexus Christifidelibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, auctoritate et tenore paribus indulgemus, atque mandamus, ut annua ipsius Sancti Francisci Xaverii dies sub Ritu Duplici Primæ Classis cum Octava peragatur.

De Litterarum perpetuò vigore.

§. 4. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, et efficaces existere,

et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, et illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, et per omnia plenissimè suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, et Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum Transumptis, seu Exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsùs fides in judicio, et extra adhibeatur, quæ adhiberetur iisdem præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. De Exemplorum auctoritate.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 24. Februarii 1748. Pontificatus Nostri Anno Octavo. Dat. die 24. Febr. 1748.

Cajetanus Amatus.

FINIS NONI VOL.

INDEX

INITIORUM SINGULARUM CONSTITUTIONUM

QUÆ IN HOC VOLUMINE CONTINENTUR.

IN APPENDICE.

IN SUPPLEMENTO.

FINIS INDICIS.

INDEX

ARGUMENTORUM EARUMDEM CONSTITUTIONUM.

ANNO MDCCLI.

PONTIFICATUS ANNO XI.

PONTIFICATUS ANNO XII.

ANNO MDCCLII.

IN APPENDICE.

IN SUPPLEMENTO.

FINIS INDICIS.